

मङ्गलमणिमाना

(मङ्गलाचरणपद्याणां संग्रहः)

प्रथमो भागः

गङ्गानाथ झा केन्द्रीय संस्कृत विद्यापीठ
प्रयाग

मङ्गलमणिमाला
卐

॥ मङ्गलमणिमाला ॥

विचिधग्रन्थेभ्य उद्धृतानां मङ्गलाचरणपद्यानां संग्रहः

योजनानिदेशकः प्रधानसम्पादकश्च
डॉ० गयाचरण त्रिपाठी

संकलनकर्त्री सम्पादिका च
डॉ० बीना मिश्रा

गङ्गानाथझा-केन्द्रीय-संस्कृत-विद्यापीठम्
चन्द्रशेखर-आज़ाद उद्यानम्
प्रयागः

प्रकाशक -

डॉ० गयाचरण त्रिपाठी, डी०लिट्०

प्राचार्य

गङ्गानाथ झा केन्द्रीय संस्कृत विद्यापीठ

चन्द्रशेखर आजाद पार्क

इलाहाबाद-२

पुनर्मुद्रणादिकाः सर्वेऽधिकाराः संस्थानेन स्वायत्तीकृताः

मूल्य -

अक्षरसंयोजना -

श्री विनोद कुमार द्विवेदी

मुद्रक -

978-93-83135-77-8

अलका कम्प्यूटर्स एण्ड प्रिन्टर्स

१०८/५ छोटा बघाड़ा

इलाहाबाद-२

RASHTRIYA SANSKRIT SANSTHAN

(Under the auspices of the Ministry of H.R.D.)

New Delhi

Ganganatha Jha Kendriya Sanskrit Vidyapitha TEXT SERIES

Chief Editor

Prof. G.C. Tripathi

Principal

Vol. No. 46

MAṄGALAMANĪMĀLĀ

(A collection of Maṅgalācaraṇa-verses from various Sanskrit works)

Collected and edited by

Dr. Smt. Beena Misra

Manuscript Pandit and Curator-in-charge

Ganganatha Jha Kendriya Sanskrit Vidyapitha

Chandrashekhar Azad Park

Allahabad-211 002

राष्ट्रीय-संस्कृत-संस्थानम्

(केन्द्रीय-शिक्षामन्त्रालयस्याङ्गभूतम्)

देहली

गङ्गानाथझा-केन्द्रीय-संस्कृत-विद्यापीठ-ग्रन्थमाला

प्रधानसम्पादकः

डॉ० गयाचरण त्रिपाठी

षट्चत्वारिंशं प्रसूनम्

॥ मङ्गलमणिमाला ॥

संकलयित्री सम्पादिका च

डॉ० बीना मिश्रा

गङ्गानाथझा-केन्द्रीय-संस्कृत-विद्यापीठम्

प्रयागः

पूज्य मातृश्री रामकली शुक्ला
की पुण्य स्मृति
को समर्पित

गङ्गाधर विद्यापीठ विद्यापीठ प्रभु
विद्यापीठ विद्यापीठ
विद्यापीठ विद्यापीठ
विद्यापीठ विद्यापीठ ॥

विषय-सूची

प्राक्कथन (Foreword) -	
भूमिका -	
संकेतसूची -	

पृष्ठसंख्या

i-iii
१-२३
२४

श्लोक-संख्या

१. गणेशः

सामान्यतः	(1-211)
बालो गणेशः	(212-224)
गजाननः	(225-380)
लम्बोदरः	(381-415)
विनायकः	(416-429)
हेरम्बः	(430-467)
एकदन्तः	(468-473)

१-८३

२. शिवः

सामान्यतः	(474-1013)
अष्टमूर्तिः	(1014-1031)
दक्षिणामूर्तिः	(1032-1035)
भैरवः	(1036-1044)
मृत्युञ्जयः	(1045)
अर्द्धनारीश्वरः	(1046-1094)
पार्वतीपरमेश्वरौ	(1095-1118)
परिणयेशिवः	(1119-1126)
शिवविलासः	(1127-1168)
शिवशिवालापः	(1169-1191)
शिवहासः	(1192-1206)
शिवनृत्तम्	(1207-1259)
शिवशिरः	(1260-1265)
शिवजटा	(1266-1290)

८४-२५१

शिवलोचनम्	(1291-1316)	
शिववक्त्रम्	(1317-1319)	
शिवकण्ठः	(1320-1328)	
शिवकरः	(1329-1330)	
शिववक्षःस्थलम्	(1331)	
शिववरमाला	(1332)	
शिवाङ्घ्रिः	(1333-1344)	
मुण्डमाला	(1345-1349)	
शिवबाणानलः	(1350-1357)	
शिवशूलम्	(1358)	
शिवकेतुः	(1359)	
शिवसमाधिः	(1360-1362)	
शिवगणाः	(1363)	
काशीविश्वनाथः	(1364-1369)	
केदारनाथः	(1370)	
वैद्यनाथः	(1371)	
सोमेश्वरःशिवः	(1372-1374)	
रामेश्वरःशिवः	(1375)	
मैलारनाथः	(1376)	
अमृतेशः	(1377)	
३. कार्तिकेयः	(1378-1392)	२५१-२५४
४. हनुमान्	(1393-1412)	२५५-२५८
Abbreviations		i-ii
Notes and comments on the verses		i-xxxii
५. श्लोकानुक्रमणिका		i-xxvii
६. ग्रन्थानुक्रमणिका		i-xvi
७. ग्रन्थकारानुक्रमणिका		i-x

मङ्गलमणिमाला

प्रथमो भागः

(गणेश-शिव-हनुमदेवतात्मकाः मङ्गलाचरणश्लोकाः)

श्रीमथुलक्ष्मी संशोधन अकादमी

उद्घरण

(श्रीमथुलक्ष्मी संशोधन अकादमी, श्रीमथुलक्ष्मी संशोधन अकादमी-१९७८)

१.	श्रीमथुलक्ष्मी संशोधन अकादमी	१९७८
२.	श्रीमथुलक्ष्मी संशोधन अकादमी	१९७८
३.	श्रीमथुलक्ष्मी संशोधन अकादमी	१९७८
४.	श्रीमथुलक्ष्मी संशोधन अकादमी	१९७८
५.	श्रीमथुलक्ष्मी संशोधन अकादमी	१९७८
६.	श्रीमथुलक्ष्मी संशोधन अकादमी	१९७८
७.	श्रीमथुलक्ष्मी संशोधन अकादमी	१९७८
८.	श्रीमथुलक्ष्मी संशोधन अकादमी	१९७८

Foreword

Nothing new is normally undertaken in India without offering an obeisance to the Almighty or to one of his divine manifestations and without propitiating the cosmic powers which guide and control all creative activities of human beings on this earth. Literary writings are no exceptions to this. Almost all Sanskrit works open up with beautiful benedictory verses of high literary merit and of great originality. Every author tries to excel and outshine his predecessor through his fanciful originality and imaginative creativity by composing one or more verses in the glory of his *Iṣṭadevatā* describing some striking traits of his or her personality in a manner in which it has not been done before.

Though the main purpose behind the composition of such benedictory verses is said to be 'destruction of obstacles' (*vighnavināśa*) in the progress of the work leading to its successful completion, yet perhaps there is much more to this practice behind the scene. In many cases the hidden motive of the author to establish himself firmly in the field of literature as a poet of highflown imagination and of great literary acumen with the very first verse of his work, cannot be ruled out. Consequently, he pours in all his poetic skill and all his literary capabilities in these opening verses. These auspicious verses therefore, which are now being presented in the present volume to the lovers of devotional poetry, can be termed as the real 'jewels' of Sanskrit literature.

The verses have been culled from all possible sources – from published works, from unpublished manuscripts in our collection and from quotations in the catalogues of MSS, from the anthologies of Subhāṣitas as well as from Sanskrit inscriptions. This first part contains verses pertaining to – first of all (and to whom else?) – the

prathamapūjya Lord Gaṇeśa, the destroyer of impediments; as well as to Śiva, Kārttikeya and Hanumat – popularly believed to be a son of Śiva.

Almost all facets and aspects of Bhakti – right from *dāsya* to *sakhya* and from *mādhurya* to *vātsalya* find their beautiful expression in these auspicious verses. While offering salutation to his *Iṣṭadevatā*, an author often does not shun to describe even a weak point or a frivolous aspect of the personality of his Adored One in an amusing manner, and yet this does not minimise his devotion and respect towards the Deity!

No claim is being made as to the completeness of this collection. Sources at our disposal were limited and so also the time for working on this Project and the money for its publication. Add to this, the encumbrances that an Indian Housewife has to face for whom it is not easy to travel to other cities to look for material available in the libraries located there. But the present volume may at least serve as a significant signpost (what you call '*Wegweiser*' in German) with its arrow pointing towards a hitherto uninvestigated field of research which is worth pursuing.

Further volumes are planned. The second volume, larger than this one and, *deo favente et volente*, coming close on the heels of the first volume, consists of *Maṅgalâcaraṇa* verses relating to Viṣṇu, his various incarnations, the manifold aspects of Mother goddess and also some '*kvacid anyato'pi*'.

The idea to pick up *Maṅgalâcaraṇa* verses from varied sources and to publish them as a collection arose in my mind while examining individual manuscripts for purchase in this Institute as a part of the 'Scheme for Collection and Preservation of Sanskrit MSS' entrusted to us by the Rashtriya Sanskrit Sansthan. While examining the manuscripts, I invariably started a new manuscript offered for sale by first reading aloud its benedictory verse to the members of the Purchase Committee because it tells a lot not only about the religious conviction and mental set-up of the author but also reveals the quality

of his work and perhaps much more. Every second or third manuscript of an unknown work thus examined threw up surprises of encounter with fresh and hitherto unknown verses of high literary quality which enraptured the *sahṛdaya* members of the Committee. The desire to collect them all for connoisseurs of literature grew stronger and stronger in my mind till I asked Dr. Smt. Bina Misra, Manuscript Pandit and Curator-in-charge in our Institute, to start collecting these verses from the manuscripts and printed works in our library. She gladly and willingly accepted this onerous assignment and worked patiently over years under our guidance on this Project resulting in this wonderfully splendid collection of high literary value which, incidentally, also serves as an important source material for the history of Hinduism. The value of this work is further commendably enhanced by a precise and scholarly introduction of Mrs. Misra on the nature and various aspects of the rite of *Maṅgalâcaraṇa* .

I bless Mrs Bina Misra and congratulate her for producing this exquisite anthology of its own kind – a *Subhāṣitasan̄graha* of novel character containing only opening verses of literary compositions which may well serve as an *hors-d'œuvre* to a high degree of æsthetic enjoyment.

Let the gourmets of literary feasts relish the collection and, if gratified, give their blessings for the future academic endeavors of this Institute.

अपि च—

अज्ञानान्नः प्रमादाद्वा लिपिसंयोजनादपि ।

जाता यास्त्रुटयो ग्रन्थे मर्षणीया मनीषिभिः ।।

G.N. Jha K.S. Vidyapeetha

Allahabad-2

July 25th, 2001

Prof. Gaya C. Tripathi

Principal

of his work and perhaps much more. Every second or third manuscript
of an *Upanishad* in which this is mentioned has been kept up to date
with fresh and different additions. The *Upanishads* are the basis of
enriched the *Upanishad* members of the *Upanishad*. The *Upanishad* is
collect them all for comparison of *Upanishad* and *Upanishad*.
enriched in my mind till I asked the *Upanishad* *Upanishad*.
Panda and *Upanishad* in charge in our *Upanishad* and *Upanishad*.
very from the *Upanishad* and *Upanishad* in our *Upanishad*.
giving and *Upanishad* adopted the *Upanishad* *Upanishad* and *Upanishad*.
padding over a year under the *Upanishad* for the *Upanishad* *Upanishad*.
this wonderfully splendid collection of *Upanishad* *Upanishad* and *Upanishad*.
indeed, also serves as an important *Upanishad* for the *Upanishad*.
of *Upanishad*. The *Upanishad* is *Upanishad* *Upanishad* *Upanishad*.
by a *Upanishad* and *Upanishad* *Upanishad* of *Upanishad*. *Upanishad* on the *Upanishad*.
and *Upanishad* of the *Upanishad* *Upanishad* *Upanishad*.
I bless this *Upanishad* and *Upanishad* for the *Upanishad* *Upanishad*.
expansive *Upanishad* of its *Upanishad* - a *Upanishad* *Upanishad* *Upanishad*.
character *Upanishad* *Upanishad* *Upanishad* *Upanishad* *Upanishad*.
which may well serve as an *Upanishad* to a *Upanishad* *Upanishad*.
Upanishad.

Let the *Upanishad* of *Upanishad* *Upanishad* *Upanishad* and *Upanishad*.
granted and the *Upanishad* for the *Upanishad* *Upanishad* *Upanishad*.
the *Upanishad*.

Upanishad *Upanishad* *Upanishad* *Upanishad* *Upanishad*.
Upanishad *Upanishad* *Upanishad* *Upanishad* *Upanishad*.
Upanishad *Upanishad* *Upanishad* *Upanishad* *Upanishad*.

Upanishad *Upanishad* *Upanishad* *Upanishad* *Upanishad*.
Upanishad *Upanishad* *Upanishad* *Upanishad* *Upanishad*.
Upanishad *Upanishad* *Upanishad* *Upanishad* *Upanishad*.

Upanishad *Upanishad* *Upanishad* *Upanishad* *Upanishad*.
Upanishad *Upanishad* *Upanishad* *Upanishad* *Upanishad*.
Upanishad *Upanishad* *Upanishad* *Upanishad* *Upanishad*.

भूमिका

प्रत्येक शुभ कार्य को प्रारम्भ करने के पूर्व कर्ता के अन्तःकरण में जो सात्त्विक पवित्र भाव जागृत होते हैं तथा जिनसे प्रेरित होकर वह अपने इष्टदेव का ध्यान करता है, नमन करता है तथा आशीर्वाद चाहता है कि प्रारम्भ किया गया कार्य निर्विघ्न पूर्ण हो जाय, उन्हीं भावों का विभिन्न रूपों में प्रकटीकरण की मङ्गलाचरण है जिसका निर्वहन संस्कृत-वाङ्मय में वैदिक ग्रन्थों से लेकर अद्यावधि समुपलब्ध गद्यपद्यमय साहित्य में एक परम्परा के रूप में हमारे साहित्यकार करते चले आ रहे हैं। ऐसी मान्यता रही है कि मङ्गलाचरण करने से प्रारम्भ किये गये कार्य की निर्विघ्न परिसमाप्ति होती है। यह मङ्गलत्व है क्या? इस सम्बन्ध में “एकादशीतत्त्व” में हमारे ऋषियों तथा तत्त्वदर्शियों ने कहा है—

“प्रशस्ताचरणं नित्यमप्रशस्तविवर्जनम्।

एतद्धि मङ्गलं प्रोक्तं ऋषिभिस्तत्त्वदर्शिभिः॥

अर्थात् नित्य प्रशस्त कर्मों का आचरण तथा अप्रशस्त कर्मों का त्याग ही मङ्गल है। मङ्गलाचरण शिष्टाचार का विषय है ऐसा “शिष्टाचारात्पति-प्राप्ततया” तथा “शिष्टाचारपरिपालनाय” आदि वाक्यों में व्याख्याकारों ने स्पष्ट किया है। शिष्टजनों के आचरण प्रशस्त कहे गये हैं क्योंकि सभी कार्यों में उनकी मङ्गलपूर्विका प्रवृत्ति होती है— “दृष्टा हि शिष्टानां प्रवृत्तिस्सर्वकार्येषु मङ्गलपूर्विका।” शिष्टजनों के आचरण को प्रमाण मानते हुये ग्रन्थकार मङ्गलाचरण करते हैं। शिष्ट परम्परा का पालन लोककल्याण की दृष्टि से भी अनिवार्य है ऐसा श्रीकृष्ण के वचन हैं—

‘यद्ययदाचरति श्रेष्ठस्तत्तदेवेतरो जनः।

स यत्प्रमाणं कुरुते लोकस्तदनुवर्तते॥ (भगवद्गीता ३.२१)

मङ्गल को साक्षात् ब्रह्म तथा ब्रह्म को साक्षात् मङ्गल कहा है। अशुभ का नाश कर शुभत्व प्रदान करने वाला मङ्गल है ऐसा ब्रह्मसूत्रशाङ्कर भाष्यकार का कथन है—

“अशुभानि निराचष्टे तनोति शुभसंततिम्।
स्मृतिमात्रेण यत्पुंसां ब्रह्म तन्मङ्गलं परम्॥”

मङ्गल की अवस्थिति ग्रन्थ रूपी सृष्टि के आदि, मध्य और अन्त में उसी प्रकार है जिस प्रकार सृष्टि के आदि, मध्य और अन्त में ब्रह्म की है। पाणिनिशिक्षा के भाष्य में ‘उपमन्यु’ लिखते हैं—

“ब्रह्म यथा सृष्टेरादावन्ते मध्ये चास्ति एवं ग्रन्थसृष्टौ मङ्गलमप्यादावन्ते मध्ये चाचार्याः कुर्वन्ति एव।”

मङ्गलाचरण इष्टदेव के नमस्कार करने की क्रिया है। व्याकरण ग्रन्थ “सिद्धान्तचन्द्रिका” के अनुसार “नमस्कारादि क्रियया स्वेष्टदेवताः गणपत्यादि देवतात्मकं लक्षणं मङ्गलम्।” विद्वलदीक्षित अपनी “कुण्डमण्डपसिद्धिव्याख्या” ग्रन्थ में “कविः स्वेष्टदेवतास्मरणमांशीरूपं मङ्गलमाचरन्ति” लिखकर इस तथ्य की पृष्टि करते हैं। आचार्यों का मानना है कि विशाल ग्रन्थों में मङ्गलाचरण आदि, मध्य और अन्त तीन स्थलों में किया जाना चाहिए— ‘अथादौ ग्रन्थमध्ये ग्रन्थान्ते च मङ्गलमाचरन्तीयमिति श्रेष्ठाचारः।’ विशाल ग्रन्थों के लेखन में समय भी अधिक लगता है और ऐसे में विघ्नों की संभावना बढ़ जाती है इसलिए बीच-बीच में विघ्न नाश के लिये मङ्गलाचरण करते रहना चाहिए। मङ्गलाचरण मन से किया जाना चाहिये इसको लिखने की क्या आवश्यकता है, इस विषय में हमारे आचार्यों का कथन है कि यद्यपि इष्टदेव का स्मरण मानसिक व्यापार है परन्तु ग्रन्थकार उसको “शिष्यशिक्षार्थ” अर्थात् शिष्यों की शिक्षा के लिए ग्रन्थ के प्रारम्भ में लिखते हैं। हमारे पूर्वजों ने मङ्गलाचरण किया है अतः हमें भी मङ्गलाचरण का निर्वाह करना चाहिए इस प्रकार की शिक्षा शिष्यों को मिलती है। यदि ग्रन्थादि में मङ्गलाचरण नहीं होगा तो शिष्यों के मन में भ्रम की स्थिति आ जायेगी कि हमारे गुरु ने मङ्गलाचरण नहीं किया है अतः हम भी न करें इस प्रकार मङ्गलाचरण का उच्छेद ही हो जायेगा, इसलिए शिष्यों के भ्रमनिवारण के लिए ग्रन्थ के आदि मध्य और अन्त में मङ्गलाचरण करने का विधान है। दुण्डिराज दैवज्ञ ने अपने ग्रन्थ ‘जातकाभरण’ में अपने शिष्यों को ग्रन्थारम्भ के पूर्व मङ्गलाचरण करने का

निर्देश दिया है—

‘सन्मङ्गलाशीर्वचनानि तानि पद्यानि चाग्रे समुदीरयन्ते।
तान्येव पत्रीकरणे श्रेयस्कराणि प्रथमं लिखन्तु॥’

“इति शुभम्,” “कल्याणमस्तु” आदि मङ्गलवाची शब्दों का प्रयोग ग्रन्थकार ग्रन्थ के अन्त में मङ्गलार्थ ही करते हैं।

मङ्गलाचरण को शास्त्रकारों ने तीन प्रकार का बताया है। सर्वज्ञाङ्गाधर अपने ग्रन्थ ‘शास्त्रसन्मङ्गलादित्वविचारः’ में लिखते हैं—

“वस्तुनिर्देश आशीर्वाङ् नमस्काराश्च तन्मुखम्।
निर्दिष्टवस्तुकथनं वस्तुनिर्देश उच्यते॥”

प्रथम आशीर्वादात्मक द्वितीय नमस्कारात्मक तथा तृतीय वस्तुनिर्देशात्मक। शास्त्रकारों के अनुसार ‘परमेश्वरात् स्वस्य स्वशिष्यस्य वा वाञ्छितार्थ—प्रार्थनं—आशीर्वादः’; अपने या अपने शिष्य के लिए वाञ्छित अर्थ की प्राप्ति के निमित्त परमेश्वर से प्रार्थना करना ही आशीर्वाद है “स्वापकर्षबोधानुकूलः स्वीयव्यापारविशेषो नमस्कारः”; प्रणाम के योग्य गुरु अथवा परमेश्वर के प्रति अपनी न्यूनता बोधन करने के लिए प्रणाम करने वाले पुरुष के शरीर—मन—वाणीकृत व्यापार विशेष ही नमस्कार है। “ग्रन्थप्रतिपाद्यवस्तुनो निर्देशनं वस्तुनिर्देशः”; ग्रन्थ में प्रतिपादित विषय रूप वस्तु का निर्देशन मात्र करना ही वस्तुनिर्देश है।

नमस्कारात्मक प्रकार के अन्तर्गत उदाहरणार्थ कालिदास के रघुवंश काव्य का मङ्गलाचरण “वागर्थविव.....” है जिसमें ‘वन्दे’ पद नमस्कार को बताता है, तथा अभिज्ञानशाकुन्तल का मङ्गलाचरणश्लोक— “या सृष्टिः.....” में ‘भवतु’ शब्द से कवि अपने मङ्गल की कामना करता है तथा कुमारसंभव के मङ्गलाचरण ‘अस्त्युत्तरस्यां.....’ के द्वारा वर्णनीयवस्तु का निर्देश करता है। कभी—कभी वर्णनीय विषय को ग्रन्थारम्भ के आद्यक्षर के रूप में लिखकर लेखक विशिष्टवस्तुनिर्देशात्मक मङ्गलाचरण करता है जैसे छन्द के विषय से सम्बन्धित ग्रन्थ के मङ्गलाचरण में आद्यक्षर ‘छन्दसां’ तथा अद्वैतवेदान्त विषय से सम्बन्धित ग्रन्थ के आदि में ‘अद्वैत’ शब्द का प्रयोग देखा गया है। ग्रन्थारम्भ में मङ्गलाचरण

करने का हेतु या फल क्या है? इस दिशा में पर्याप्त शास्त्रीय चिंतन हुआ है न्यायशास्त्र, में विस्तार से इसकी चर्चा की गई है जहाँ दो मान्यतायें स्पष्ट रूप से सामने आती हैं एक तो प्राचीन नैयायिकों का दूसरे नव्य नैयायिकों का। प्रथम मत के अनुसार मङ्गलाचरण का हेतु या फल ग्रन्थसमाप्ति है तथा द्वितीय मत के अनुसार विघ्नध्वंस द्वारा ग्रन्थ समाप्ति ही मङ्गलाचरण का फल है।

प्रथम मत में लिए श्रुति का प्रमाण है — “समाप्तिकामो मङ्गलमाचरेत्” अर्थात् समाप्ति की कामना वाला मङ्गलाचरण करे। किन्तु देखा गया है कि मङ्गलाचरण के होते हुये भी कई ग्रन्थ परिसमाप्ति से वंचित रह जाते हैं तथा मङ्गलाचरण न होने पर भी ग्रन्थ समाप्त हुये हैं। प्रथम मतावलम्बियों का तर्क है कि मङ्गलाचरण के अभाव में भी ग्रन्थ की पूर्णता का कारण पूर्वजन्मकृत मङ्गलाचरण है तथा मङ्गलाचरणों के होते हुये भी ग्रन्थ की परिसमाप्ति न हो पाने का कारण यह है कि विघ्न इतने अधिक थे कि मङ्गलाचरण उन्हें समाप्त नहीं कर सका और ग्रन्थ पूर्ण नहीं हो पाया। यदि विघ्नों की अपेक्षा मङ्गलाचरण प्रचुर होते तो ग्रन्थ समाप्त हो जाता। शास्त्रकार ग्रन्थसमाप्ति में जन्मान्तरीय विघ्नबाहुल्य एवं जन्मान्तरीय मङ्गलबाहुल्य की बात करते हैं — ‘कादम्बर्यादि ग्रन्थे बहूनि मङ्गलानि सन्ति ग्रन्थस्य समाप्तिर्न दृश्यते तस्मिन्ग्रन्थे जन्मान्तरीयविघ्नस्य बाहुल्यात्। नास्तिकादीनां ग्रन्थे मङ्गलाभावेऽपि ग्रन्थस्य समाप्तिर्दृश्यते। किं कारणं, जन्मान्तरीयमङ्गलस्य बाहुल्यात्।” इस प्रकार विघ्नों की उपस्थिति एवं उनके निराकरण की बात यहाँ भी आती है जो द्वितीय मत को पुष्ट करती है। द्वितीय मतावलम्बियों के अनुसार ग्रन्थ की समाप्ति में कर्ता की बुद्धि, प्रतिभा आदि भी कारण होते हैं और मङ्गलाचरण का मुख्य प्रयोजन तो विघ्नों का ध्वंस ही है। ब्रह्मसूत्रभाष्य के गोविन्दभाष्य के अनुसार— ‘विघ्नध्वंसः ग्रन्थसमाप्तिस्तु बुद्धिप्रतिभादिभिरिति नवीनमतम्।”

ग्रन्थ लेखन का कार्य एक या दो दिन में नहीं होता यह एक समय-साध्य कार्य है, इस कार्य में लगने वाले समय में विघ्न बाधाएँ उपस्थित न हों तथा कार्य की निर्विघ्न सिद्धि हो जाय, इसी भावना से ग्रन्थारम्भ के पूर्व ही विघ्नध्वंस हेतु इष्टदेव का नमनादि के रूप में मङ्गलाचरण करने का विधान है। प्राचीन हस्तलेखों में

ग्रन्थारम्भ में "अविघ्नमस्तु" इस पद का उल्लेख इस तथ्य की पुष्टि करता है। श्रीगणेश साक्षात् विघ्नविनाशक देव हैं इसलिए ग्रन्थारम्भ में 'श्रीगणेशायनमः' लिखने का विधान प्रायः सभी ग्रन्थों में देखा जाता है। विघ्नविनाश की पुष्टि में काव्यप्रकाशकार मम्मटाचार्य भी कहते हैं— 'ग्रन्थारम्भे विघ्नविघाताय समुचितेष्टदेवतां ग्रन्थकृत् परामृशति।' अनेक व्याख्याकारों ने मङ्गलाचरण का प्रयोजन विघ्नध्वंस बताया है। 'मङ्गलस्य ग्रन्थसमाप्तिं प्रति विघ्नध्वंसद्वारा हेतुत्वमिति सिद्धान्तः।' योगरत्नाकर ग्रन्थ की भूमिका के अनुसार 'नत्वा समस्तप्रत्यूहशान्तये मङ्गलाय च।' नीलकण्ठी की दीपिका टीका में अन्नभट्ट लिखते हैं— 'विघ्नान्यूनसंख्याकस्य बलवत्तस्य वा मङ्गलस्य विघ्ननिरसनद्वारा समाप्तिसाधनत्वेन'। "राधाविनोद" ग्रन्थ के टीकाकार लिखते हैं— 'निर्विघ्नं प्रारिप्सितसमाप्तिका स्वसंरक्षणशंसनरूपं मङ्गलमाचरति।' "शब्दशक्तिप्रकाशिका" में जगदीशतर्काङ्गलर लिखते हैं— 'विघ्नविघाताय समुचितां शब्दमयीन्देवतां स्मरति...'। 'शारीरिकमीमांसा' के "न्यायनिर्णय" टीका में "भगवदानन्द" के अनुसार है— 'विघ्नोपशमनार्थ...'। कृष्णमिश्रकृत "प्रबोधचन्द्रोदय" नाटक की टीका "चन्द्रिका" में टीकाकार भावगणेश के विचार है — 'प्रारिप्सितप्रतिबंधक—विघातमुद्दिश्य कृतं मङ्गलं...'। शारदातिलक की टीका गूढार्थदीपिका में टीकाकार त्रिविक्रमभट्ट लिखते हैं— 'प्रारिप्सितस्य ग्रन्थस्याविघ्नेन परिसमाप्तिप्रचयगमनाभ्यां शिष्टाचारप्रतिपालनाय च'। सांख्यकौमुदी के एक टीकाकार कहते हैं— 'निष्प्रत्यूहपरिसमाप्तिप्रचयगमनाभ्यां शिष्टाचारपरिपालनाय.....।' अप्ययदीक्षित विधिरसायनग्रन्थ की टीका में लिखते हैं— "प्रकरणस्याविघ्नेन समाप्तये।" वैयाकरणों के 'ग्रन्थसमाप्ति-ग्रन्थप्रचारादिप्रतिबन्धकदुरितप्रशमनाय...'। आदि ऐसे अनेको उद्धरणों से स्पष्ट है कि मङ्गलाचरण का मुख्य प्रयोजन विघ्नविघात ही है। कामन्दकि कृत कामन्दकीय नीतिसार की टीका में टीकाकार उपाध्याय निरपेक्ष का कथन है— 'शास्त्रकारः स्वशास्त्रादौ नमस्यति नमस्कारं करोति। किमर्थमिति चेन्नमस्यनमस्कारात् पुण्यमुत्पद्यते तदुत्पद्यमानं विरोधादपुण्यं निवर्तयति, तन्निवृत्तौ तु कार्याणां विघ्नादीनामभावम्।' अर्थात् देवताओं के नमस्कार से पुण्य होता है और पुण्य से अपुण्य की निवृत्ति होती है, पुण्य और मङ्गल तथा अपुण्य और अमङ्गल परस्पर अभिन्न हैं, अमङ्गल की निवृत्ति हो जाने पर विघ्नों का अभाव हो जाता है और विघ्नों का नाश या अभाव ही मङ्गलाचरण का हेतु है।

ॐ, अथ, श्रीगणेशायनमः आदि से प्रायः ग्रन्थारम्भ किये जाने की परम्परा बहुशः प्राप्त होती है। अपने इष्टदेव के नाम के आगे नमः, प्रसीदतु, जयति, शरणम् आदि शब्दों के प्रयोगों वाले मङ्गलाचरण, तदनन्तर श्लोकों में निबद्ध मङ्गलाचरण प्राप्त होते हैं। ग्रन्थों में मङ्गलाचरणपरक श्लोकों की संख्या एक दो या अधिक भी होती है।

मङ्गलवाची शब्दों के लिए 'शब्दरत्नावली' में 'भावुकम्, भव्यम्, कल्याणम्, भविकम्, शुभम्, क्षेमम्, प्रशस्तम्, भद्रम्, स्वश्रेयसम्, शिवम्, अरिष्टम्, कुशलम्, शस्तम्, विष्टम् आदि पर्यायवाची शब्दों का उल्लेख है।

"ॐकार" तथा 'अथ' ये दोनों मङ्गलावाची शब्द ग्रन्थों के आदि में प्रायः लिखे जाते हैं। श्रुति का वचन है—

'ओंकारञ्चाथ शब्दश्च द्वावेतौ ब्रह्मणः पुरा।

गण्डौ भित्वा विनिर्यातौ तेनोभौ मङ्गलावहौ॥'

अर्थात् ब्रह्मा के कण्ठ से निकलने के कारण "ओम्" और 'अथ' मङ्गलार्थ कहे गये हैं। 'ओम्' और 'अथ' की सृष्टि विष्णु के द्वारा सृष्टि में सर्वप्रथम की गई अतः दोनों ही पद मङ्गलवाची हैं ऐसा "ब्रह्मसूत्रभाष्य" में आनन्दतीर्थ लिखते हैं—

"सिसृक्षोः परमाद्विष्णोः प्रथमं द्वौ विनिस्सृतौ।

ओंकारश्चाथशब्दश्च तस्मात्प्राथमिकौ क्रमात्॥"

भगवद्गीता ३.२१ में श्रीकृष्ण ने ओम् को एकाक्षर ब्रह्म कहा है—
"ओमित्येकाक्षरं ब्रह्म॥"

'अथ' के सम्बन्ध में अमरकोशकार (३.३.२४७) ने लिखा है —

"मङ्गलानन्तरारम्भप्रश्नकात्स्नैष्वथो अथ।" अर्थात् अथो, अथ के अर्थ हैं—
मङ्गल, बाद या पश्चात्, आरम्भ, प्रश्न तथा कात्स्न्य। मेदिनीकार (१८१.३५) के अनुसार—

"अथाथो संशये स्यातामधिकारे च मङ्गले।

विकल्पानन्तरप्रश्नकात्स्न्यारम्भसमुच्चये॥"

पटवर्धन महादेव ने अपनी कृति "कुसुमव्याख्या" के प्रारम्भ में लिखते हुये 'अथ' को मङ्गलार्थ तथा आनन्तर्यार्थ कहा है—

"अथ शब्दः आनन्तर्ये मङ्गलार्थो वा।" इसी बात का समर्थन करते हुये शङ्कराचार्य 'उपदेश-साहस्री' की व्याख्या में आगे लिखते हैं— 'आनन्तर्यार्थ एवायमथशब्द उच्चारणमात्रेण मङ्गलप्रयोजनोऽपि भवति।' अनन्तर्यार्थ के अर्थ को स्पष्ट करते हुए पुनः लिखते हैं—

'अस्यार्थं क्रियमाणमुदङ्गादिध्वनिश्रवणादिवत्। किमानन्तर्यार्थ इति चेत् विस्तारेणानेकशास्त्रार्थनिबन्धनिर्माणानन्तर्यार्थ इति।'

'ॐ' और 'अथ' के अतिरिक्त और भी शब्द जिनसे ग्रन्थारम्भ किये गये हैं सभी मङ्गलवाची ही है। टीकाकारों ने कहा है— 'देवतावाचकाः शब्दा ये च भद्रादिवाचिकाः ते सर्वे नैव निन्दाः स्युर्लिपितोपि गणतोऽपि वा।' अर्थात् देवतावाची तथा भद्रादिवाची शब्द कभी निन्दा नहीं होते इनके प्रयोग से गणदोष भी प्रसक्त नहीं होते। किरातार्जुनीयम् में महाकवि भारवि ने श्रियः कुरुणां..... में 'श्री' शब्द के प्रयोग के द्वारा मङ्गलाचरण की इतिकर्तव्यता की पूर्ति की है तथा इसकी व्याख्या में महाकवि मल्लिनाथ ने स्पष्ट किया है कि देवतावाचक वा भद्रादिवाचक माङ्गलिक शब्दों के प्रयोग से गणदोष भी प्रसक्त नहीं होते हैं। पिङ्गल शास्त्र के अनुसार जगण का प्रयोग काव्यारम्भ में वर्जित है जैसा कि पुरातन उक्ति है "जगणो रोगदायकाः" किन्तु लक्ष्मीवाचक 'श्री' पद से जगण वाला दोष भी दूर हो जाता है। ग्रन्थादि में देवतावाची शब्द तथा वर्ण मङ्गलार्थ होते हैं, ऐसे विचार कविजीवनम् ग्रन्थ में केशवमिश्र के हैं — 'आदौ शब्दं मङ्गलार्थं विदध्याद्वर्णं श्रेष्ठं देवतावाच्यशब्दम्।'

उपनिषदों में 'ॐ', वेदान्तशास्त्रों में 'अथातो', पाणिनिसूत्र में 'वृद्धिरादैच्' आदि शब्दों के प्रयोगों को व्याख्याकारों ने मङ्गलार्थ ही माना है। 'वृद्धिरादैच्' के विषय में भाष्यकार पतंजलि ने लिखा है — 'मङ्गलिक आचार्यः मङ्गलार्थं वृद्धिशब्दमादितः प्रयुङ्क्ते' अर्थात् माङ्गलिक आचार्य ने मङ्गल के लिए 'वृद्धि' शब्द का प्रयोग ग्रन्थारम्भ में किया है। श्रीमद्वाल्मीकिरामायण का प्रारम्भ 'तपः' शब्द से है। गोविन्दराजीय भूषण व्याख्या में व्याख्याकार ने 'तपः' को ब्रह्मवाची कहा है— 'अत्र

ब्रह्मवाचि तपः-शब्दप्रयोगेण देवतानमस्काररूपं मङ्गलमाचरितम्। तथोक्तम्— अ इति भगवतो नारायणस्य प्रथमाभिधानमभिदधता किं नाम मङ्गलं न कृतम्।” पुनः लिखते है— ‘वस्तुलाभकरो पस्तु तकारः सौख्यदायकः।’ साहित्यचूडामणि में तकार को विघ्ननाशक कहा गया है— ‘तकारो विघ्ननाशकः।’ शिवभक्तविलास ग्रन्थ का प्रारम्भ —‘वामाङ्गारूढः’ से है जिसके व्याख्याकार हरशर्मा लिखते हैं — “वामांकेति गुणत्रयात्मकस्य मगणस्य सुन्दरवाचकस्य वामशब्दस्य च प्रयोगाद्वर्णगणशुद्धिः सूच्यते। मगण प्रयोगादेतत्प्रबन्धाध्येतृणां श्रोतृणां च श्रीसम्पत्तिः सूच्यते।’

ग्रन्थारम्भ में ‘सिद्ध’ शब्द का प्रयोग भी कार्यसिद्धि की मङ्गलकामना को द्योतित करता है। पतञ्जलि ने ‘सिद्ध’ शब्द को मङ्गलार्थक और नित्यार्थक माना है। कातन्त्रव्याकरण का पहला सूत्र है— ‘सिद्धो वर्णसमाम्नायः।’ इसका अर्थ है— वर्णमाला नित्य है। “नित्यपर्यायवाची सिद्धं शब्दः। मङ्गलार्थम् माङ्गलिक आचार्यो महतः शास्त्रौघस्य मङ्गलार्थं सिद्धशब्दमादितः प्रयुङ्क्ते’ (पस्पशाह्निक)। तैत्तिरीयसंहिता के सुप्रसिद्ध भाष्यकार कौशिक भट्टभास्कर ने रुद्रभाष्य में लिखा है— ‘ॐ, स्वाहा, स्वधा, वषट्, नमः इति पञ्चब्रह्मणो नामानि। मङ्गलार्थम्।’ भर्तृहरि लिखते है— ‘निरपकृष्टाभिमतार्थसिद्धिर्मङ्गलम्। तदर्थं च यदुपादीयते तदपि तदर्थत्वान्मङ्गलमित्याख्यायते।’ अर्थात् बिना किसी त्रुटि के अभिप्रेत अर्थ की सिद्धि को मङ्गल कहते हैं और मङ्गलार्थ जिस शब्द का ग्रहण किया जाता है वह भी तदर्थ होने के कारण मङ्गल कहलाता है। संस्कृत नाटकों के प्रारम्भ में किये जाने वाले मङ्गलाचरण को “नान्दी” कहा गया है— “रङ्गविघ्नोपशान्त्यर्थं नान्दीमादौ प्रयोजयेत्।’ भरत ने अपने नाट्यशास्त्र में पूर्वरङ्ग के प्रसङ्ग में नान्दी का पाठ प्रस्तुत किया है। भरत का कथन है— ‘यद्यप्यङ्गानि भूयांसि पूर्वरङ्गस्य नाटके। तथाप्यवश्यं कर्तव्या नान्दी विघ्नोपशान्तये।’ नान्दी का लक्षण भरत ने इस प्रकार दिया है— ‘देवद्विजनृपादीनामाशीर्वचनपूर्विका नान्दी कार्या बुधैर्यत्नान्नमस्कारेण संयुता।’ कहीं नान्दी द्वादशपदा कहीं अष्टपदा कही गई है। शब्दरत्नकोश (१७३.६) में ‘नान्दी’ पद मङ्गलवाची श्लोक के रूप में है—

‘नान्दी तु मङ्गलश्लोके..।’

मालतीमाधव की टीका भरतमञ्जरिका के टीकाकार दशरथ ने नान्दी

को मङ्गल्या कहा है—

“नान्दी तु मङ्गल्याशीर्वचनसंयुता।”

संस्कृत वाङ्मय में मङ्गलश्लोकों का विपुल भण्डार है जो ग्रन्थ के आदि मध्य और अन्त में बिखरे हुये हैं। प्राचीन ताम्रपत्रशासन एवं शिलालेख भी उत्तमोत्तम मङ्गलाचरण श्लोकों से प्रारम्भ होते हैं। इन सभी का अभी तक एकत्र संग्रह नहीं किया गया है, जबकि ये भक्ति साहित्य एवं स्तोत्र परम्परा के उत्कृष्ट उदाहरण हैं। प्राचीन काल से अनेकों सूक्तियों का संकलन सुभाषित ग्रन्थों के रूप में किया जाता रहा है, इन्हीं सुभाषित संग्रहों में ग्रन्थारम्भ में मङ्गलाचरण के अन्तर्गत आशीर्वादपरक, नमस्कारपरक मङ्गलश्लोकों का संग्रह सर्वप्रथम किया गया। विभिन्न विषयों में महाकवियों की सूक्तियों का संग्रह ही सुभाषितों के संग्रह का प्रयोजन था। सुभाषितसंग्रहों में ही अज्ञात नाम गोत्र एवं देशकाल वाले अनेक सुकवियों की सूक्तियाँ सुरक्षित रह सकी हैं। कई सुभाषित संग्रहों में श्लोक के नीचे “कस्यापि” लिखा गया है जबकि किसी अन्य सुभाषित संग्रह में वही श्लोक कृतिकार के नाम के साथ उद्धृत है, इससे विदित होता है कि कृतिकार से युक्त श्लोक वाली पाण्डुलिपि की प्रति भी अवश्य रही होगी। कुछ प्राचीन सुभाषितसंग्रहों में जल्हण की “सूक्तिमुक्तावली” (१३वीं शती), श्रीधरदास की “सदुक्तिकर्णामृतम्” (१३ वीं शती), शार्ङ्गधर कृत “शार्ङ्गधरपद्धतिः” (१४ वीं शती), वल्लभदेव कृत “सुभाषितावली” (१५ वीं शती), सिद्धचन्द्रमणिकृत “सूक्तिरत्नाकर” (१३ वीं शती), हरिदासकृत “प्रस्तावरत्नाकर” (१६ वीं शती), सायणाचार्यकृत “सुभाषित-सुधानिधिः” तथा “पं० शिवदत्तकविरत्न कृत “सुभाषित सुधारत्नभाण्डागार” है। इन सभी में मङ्गलाचरण के श्लोक ग्रन्थारम्भ में ही संकलित है।

वल्लभदेवकृत सुभाषितावली में नमस्कारपद्धति तथा आशीर्वचांसि पद्धति के अन्तर्गत देवों की स्तुतियाँ हैं। प्रत्येक श्लोक के नीचे कवि का नाम भी उल्लिखित है।

सायणाचार्यकृत “सुभाषितसुधानिधिः” में भी नमस्कारपद्धति तथा आशीः-पद्धति के अन्तर्गत मङ्गलाचरण संगृहीत हैं। श्लोकों के नीचे कवियों का नाम नहीं है।

शार्ङ्गधर संकलित “शार्ङ्गधरपद्धतिः” में नमस्कृतिः परिच्छेद तथा आशिषः परिच्छेद के अन्तर्गत मङ्गलाचरण संगृहीत है। श्लोक के नीचे कवि का नामोल्लेख है।

श्रीधरदास की “सदुक्तिकर्णामृतम्” में अमर-प्रवाह वीची के अन्तर्गत मङ्गलाचरण संगृहीत हैं। कवियों के नाम भी उल्लिखित हैं।

पण्डित शिवदत्तकविरत्न की “सुभाषितसुधारत्नभाण्डागार” में मङ्गलश्लोकों को “मङ्गलाचरणं नाम प्रथमं भाण्डम्” के अन्तर्गत संगृहीत किया गया है। कवियों के नामोल्लेख नहीं है। इसी प्रकार अन्य अनेकों प्रकाशित अप्रकाशित सुभाषितसंग्रह हैं जिनमें ग्रन्थारम्भ में मङ्गलश्लोकों का संग्रह मिलता है। मङ्गलाचरण चाहे वह अभिलेखों में, हस्तलेखों में हो या ग्रन्थों में हो, सभी का एकत्र संग्रह अभी तक नहीं हुआ है। इस “मङ्गलमणिमाला” ग्रन्थ का उद्देश्य ऐसे सभी मङ्गलाचरणों का संग्रह करना है। इस ग्रन्थ में अन्य सुभाषित-ग्रन्थों के समान विविध विषयों के अनुसार किया गया सुभाषितों का संग्रह नहीं है अपितु इसमें तो केवल मङ्गलाचरण के ही श्लोक हैं।

इस ग्रन्थ के पूर्व भी इसी तरह का प्रयास डॉ० सत्यनारायण राजगुरु के द्वारा किया गया है। उन्होंने अभिलेखों से मङ्गलाचरणों का संग्रह कालक्रम के आधार पर किया है। उनके द्वारा “इन्वोकेटरी वर्सेज फ्राम इंस्क्रिप्शन्स” दो खण्डों में भुवनेश्वर से ईस्वी सन् १९७१ तथा १९७३ में प्रकाशित की गई। इसका प्रथम खण्ड तीन भागों में विभाजित है जिसमें विष्णु तथा विष्णु के अवतारों के मङ्गलश्लोक संगृहीत हैं। द्वितीय-खण्ड भी तीन ही भागों में विभाजित है जिसमें प्रथम भाग में शिव के मङ्गलाचरण द्वितीय भाग में शक्ति (देवी) के मङ्गलाचरण तथा तृतीय-भाग में गणेश के मङ्गलाचरण संगृहीत हैं। प्रायः ऐसा अनुभव किया जाता है कि किसी देवता के श्लोक का स्मरण हम नहीं कर पा रहे हैं या कोई मङ्गलश्लोक याद आने के बाद यह नहीं याद आता कि यह श्लोक किस कवि का है तथा किस ग्रन्थ का है ऐसी स्थिति में प्रस्तुत “मङ्गलमणिमाला” पूर्ण सहायक हो सकती है।

कवि के इष्टदेव का ज्ञान इन्हीं मङ्गलाचरणों से होता है। जैसे कल्हण

आदि सभी राजतरङ्गिणीकारों ने अर्द्धनारीश्वर की स्तुति की है। श्रीवर ने जैनराजतरङ्गिणी में उसी परम्परा का निर्वाह किया गया है। कभी-कभी एक ही मङ्गलाचरण कई कवियों के द्वारा किया गया मिलता है ऐसी स्थिति में परम्परा का भी ज्ञान होता है। किसी ग्रन्थकार के मूलग्रन्थ पर यदि कोई दूसरा ग्रन्थकार कुछ लिखता है तो मूललेखक का ही मङ्गलाचरण करता है जैसे श्री टोडर के ग्रन्थ “ज्योतिषसौख्यम्” के “कृपापांगं..... गणेशम् मङ्गलाचरण को श्रीनीलकण्ठ ने अपने ग्रन्थ “टोडरानन्द ज्योतिषम्” में किया है। एक ही लेखक अपनी विभिन्न रचनाओं में एक ही मङ्गलाचरण करता है ऐसा भी दृष्टिगोचर होता है। जैसे ‘मुहूर्त्तचिन्तामणि’ के ग्रन्थकार रामदैवज्ञ ने अपने ग्रन्थ में “कैलासे... पुनन्तु।” से गणेश का मङ्गलाचरण किया है तथा इसी ग्रन्थ की टीका “प्रमिताक्षरा” में यही रामदैवज्ञ ने इसी मङ्गलाचरण को किया है। लेखक जगन्नाथ ने अपनी कृति “सम्राट्सिद्धान्त” तथा “रेखागणित” में गणेश की ही वन्दना “गजाननं विघ्नवारण” की है। मङ्गलाचरणों से देवोपासना के विभिन्न रूपों, कवियों की विचित्र कल्पनाओं, के साथ ही काव्य के अनूठे सौन्दर्य के दर्शन होते हैं। मङ्गलाचरण में कवि अपनी समस्त प्रतिभा को उड़ेल देना चाहता है। ग्रन्थ के विषयवस्तु की झलक भी मङ्गलाचरण देते हैं। कवियों के चित्रात्मकवर्णन, शिष्ट कल्पनायें हृदय को मुग्ध करती हैं। छन्दों की विविधता, अभिव्यक्ति वैचित्र्य, संस्कार आदि के दर्शन होते हैं जिन्हें पढ़कर पाठक आह्लाद एवं आनन्द की पराकाष्ठा को प्राप्त कर लेता है।

सन् १९६० में विद्यापीठ के प्राचार्य डॉ० गयाचरण त्रिपाठी ने विद्यापीठ की शोध योजना के अन्तर्गत मुझे यह कार्य सौंपा, चूँकि मैं सन् १९८१ से ही इसी विद्यापीठ के संग्रहालय विभाग में कार्यरत थी अतः मैंने सहर्ष ही इस योजना को स्वीकार कर विद्यापीठ के ही मातृकागार में संगृहीत मातृकाओं से मङ्गलाचरणों को संकलित करने का कार्य प्रारम्भ किया। इसी क्रम में ग्रन्थों, उनकी टीकाओं, भाष्यों, पत्रिकाओं तथा हस्तलेखों की ग्रन्थसूक्तियों से भी मङ्गलाचरणों का संग्रह किया। संगृहीत श्लोकों को विभिन्न देवों के अनुसार वर्गीकृत किया गया है। प्रत्येक देव के नाम, स्वरूप आदि के आधार पर पुनः वर्गीकरण करके सभी श्लोकों को अकारादि क्रम से लगाया गया है। प्रत्येक

श्लोक के साथ उसका कर्ता एवं कृति का उल्लेख किया गया है। कुछ मङ्गलश्लोक ऐसे भी हैं जो मातृका के प्रथम पृष्ठ के ऊपर या अन्तिम पृष्ठ पर अलग से अंकित मिले हैं ऐसे श्लोक लिपिकार द्वारा लिखे गये प्रतीत होते हैं। ऐसे प्राप्त मङ्गलाचरणों के श्लोकों के नीचे जिस मातृका से ये श्लोक प्राप्त हुये हैं उस मातृका के नाम के साथ “स्फुटश्लोक” लिखा गया है जिससे वह श्लोक कहाँ से प्राप्त हुआ है यह ज्ञात हो सके। हस्तलेखों में कभी-कभी ग्रन्थ और ग्रन्थकार दोनों का उल्लेख नहीं होता, ऐसी स्थिति में हस्तलेख को पढ़कर यह ज्ञात किया जाता है कि ग्रन्थ किस विषय से सम्बन्धित है। ऐसे हस्तलेखों से प्राप्त मङ्गलश्लोकों के नीचे तद्विषयक ग्रन्थविशेष लिखा गया है। जैसे यदि ज्योतिष विषयक किसी हस्तलेख में ग्रन्थ का नाम तथा ग्रन्थकार का नाम नहीं प्राप्त होता है तो उस ग्रन्थ से प्राप्त मङ्गलाचरण के सन्दर्भ के रूप में “ज्योतिषग्रन्थविशेष” ऐसा श्लोक के नीचे लिखा गया है। कर्ता का नामोल्लेख नहीं किया गया है। सुभाषितग्रन्थों से प्राप्त मङ्गलश्लोकों में जहाँ कहीं ग्रन्थकार का नामोल्लेख नहीं मिला है वहाँ ग्रन्थकार का नाम नहीं दिया जा सका है। यदि कोई श्लोक अन्यत्र कहीं मिल गया है और उसमें उसके लेखक का नाम मिल गया है तो ऐसी स्थिति में श्लोककर्ता का नामोल्लेख किया गया है। बहुत से हस्तलेखों में कर्ता का नामोल्लेख नहीं मिलता ऐसी स्थिति में उन हस्तलेखों से प्राप्त श्लोकों में श्लोककर्ता का नाम नहीं दिया जा सका है। मङ्गलश्लोक के नीचे उसके श्लोक के कर्ता का नाम दिया गया है। यदि श्लोक टीकाकार के द्वारा रचित है तो टीकाकार का नाम दिया गया है टीका किस ग्रन्थ की है इसका भी उल्लेख जहाँ तक संभव हो सका है किया गया है। अभिलेखों के श्लोक के नीचे श्लोककर्ता व अभिलेख के स्थान का नाम दिया गया है। इस ग्रन्थ के मोद्स भाग में अभिलेखीय मङ्गलाचरणों की प्राप्ति से सम्बन्धित जानकारी दी गई है। अभिलेखों का पूर्ण विवरण भी दिया गया है। श्लोक जिस हस्तलेख से लिया गया है उस हस्तलेख की अधिगमसंख्या तथा संग्रहस्थल की सूचना दी गयी है। एक ही श्लोक और कहाँ-कहाँ मिलता है उसका भी उल्लेख नोट्स में किया गया है तथा यदि कोई पाठभेद मिला है तो उसे भी नोट्स के अन्तर्गत दर्शाया गया है। सुभाषितसंग्रहों से लिये गये श्लोकों को

सुभाषितसंग्रह—ग्रन्थ के संकेताक्षर व उसके श्लोक संख्या के साथ लिखा गया है। जो मङ्गलाचरण हस्तलिखित ग्रन्थों की सूचियों से संकलित किये गये हैं उन हस्तलेखों की ग्रन्थसूची का पूर्ण विवरण भी नोट्स में दिया गया है। प्रकाशित ग्रन्थों से संगृहीत श्लोकों का सन्दर्भ नोट्स में नहीं दिया गया है। अभिलेखों के अशुद्ध पाठों को सुधारा गया है जिसे नोट्स में दिया गया है। मातृकाओं से मङ्गलश्लोकों के संकलन में कठिनाई हुई क्यों कि अधिकतर हस्तलेखों में लिपिकारों के द्वारा की गई त्रुटियाँ अधिक होने के कारण श्लोकों को सुधारकर लिखना अत्यन्त दुरुह कार्य था। ग्रन्थ के परिशिष्ट के रूप में, श्लोकानुक्रमणिका, ग्रन्थानुक्रमणिका तथा ग्रन्थकारानुक्रमणिका भी दी गयी हैं। प्रारम्भ होने के पूर्व नोट्स में प्रयुक्त संकेताक्षरों को (अंग्रेजी में) अलग से दिया गया है। इसी प्रकार श्लोकों के नीचे संदर्भरूप में उल्लिखित ग्रन्थ के संकेताक्षरों को (हिन्दी में) विषय सूची के पश्चात् दिया गया है।

ग्रन्थ की विशालता एवं समय सीमा को ध्यान में रखते हुए इसे दो खण्डों में प्रकाशित करने का निर्णय लेना पड़ा। प्रथम खण्ड में मङ्गलमूर्ति श्रीगणेश, शिव, कार्तिकेय एवं हनुमान् के मङ्गलाचरणों को समाहित किया गया है। गणेश के मङ्गलाचरणों की कुल संख्या ४७३ है। अमरकोशकार ने गणेश के आठ नाम दिये हैं— “विनायको विघ्नराजद्वैमातुरगणाधिपः। अप्येकदन्तहेरम्बलम्बोदरगजाननाः” (१.१.३८)। इसी के आधार पर संक्षिप्त परिवर्तन के साथ गणेश के सम्पूर्ण मङ्गलाचरणों को गणेश, बाला-गणेश, गजानन, लम्बोदर, विनायक, हेरम्ब तथा एकदन्त के उपवर्गों में विभक्त किया गया है। वर्गों में विभक्त सभी श्लोक अकारादि क्रम से हैं। गणेश के पश्चात् शिव के मङ्गलाचरण हैं। विभिन्न स्वरूपों के आधार पर शिव के मङ्गलाचरणों को तैंतीस (३३) उपशीर्षकों में बाँट कर अकारादि क्रम से सजाया गया है। शिव के प्रमुख स्वरूपों में अष्टमूर्तिः, दक्षिणामूर्तिः, भैरवः, अर्द्धनारीश्वरः के मङ्गलश्लोकों के अतिरिक्त विवाह के समय शिव का स्वरूप, शिव के विलास, शिवशिवा—विवाद, शिव के हास प्रसंग, नृत्य, शिर, जटा, लोचन, मुख, कण्ठ, करं, चरण, वक्षःस्थल आदि से सम्बन्धित मङ्गलाचरण समाहित है। वरमाला, कपालमाला, शर, त्रिशूल, केतु, समाधि, गण, आदि से सम्बन्धित तथा क्षेत्र

विशेष तथा ज्योतिर्लिङ्गों के आधार पर काशीविश्वनाथ, केदारनाथ, वैद्यनाथ, सोमनाथ, रामेश्वरशिव, मैलारशिव तथा अमृतेश्वर के मङ्गलाचरण हैं। शिव के अन्तर्गत ५४० श्लोक, अर्द्धनारीश्वर के ४६, अष्टमूर्ति के १८, दक्षिणामूर्ति के ४ तथा भौरव के १० श्लोक हैं। शिव की जटा से सम्बन्धित २५ श्लोक हैं। नृत्त (ताण्डव) के ५३ शिवविलास के ४२ तथा शिवशिवालाप से सम्बन्धित २३ श्लोक हैं। लोचन, चरण, कण्ठादि के मङ्गलश्लोक भी हैं।

कार्तिकेय शिव के पुत्र हैं उनके मङ्गलाचरणों को भी इसी खण्ड में रक्खा गया है जिनकी संख्या १५ है।

रुद्रावतार हनुमान् के २० मङ्गलाचरण भी इसी खण्ड की शोभा बढ़ा रहे हैं। इस प्रकार इस खण्ड के मङ्गलाचरणों की कुल संख्या १४१२ है। इस ग्रन्थ में समाहित मङ्गलाचरणों के परिप्रेक्ष्य में सम्बन्धित देवों के स्वरूप का संक्षिप्त परिचय देना यहाँ समीचीन होगा।

प्रत्येक शुभ कार्य का सूत्रपात श्रीगणेश पूजन एवं स्तवन से होता है। ऐसी मान्यता है कि गणेश पूजन स्तवन से रहित जो भी कर्म किया जाता है उसमें विघ्न का प्रादुर्भाव होने लगता है। ये विघ्न भी कालरूप होने से भगवत्स्वरूप हैं। “विशेषेण जगत्सामर्थ्यं हन्तीति विघ्नः” ब्रह्मादि में भी जगत्सर्जनादि—सामर्थ्य को हनन करने वाले को ‘विघ्न’ कहते हैं। विघ्न और विनायक दोनों ही भगवान् हैं— “भगवन्तौ विघ्नविनायकौ प्रीयेताम्” ऐसा पुण्याहवाचन में कहने की प्रार्थना करने की परम्परा है। वृहत्पराशरस्मृति में (११/६-८ पद्यों में) विविध विघ्न बताये गये हैं फिर उनके शान्त्यर्थ — तस्मात् “तदुपाशान्त्यर्थं समभ्यर्च्य गणेश्वरम्” (११/६), एतेन सम्पूज्य गणाधिदेवं विघ्नोपशान्त्यै” (११-३१) यह गणेशपूजा बताई गई है। विघ्न गणेश के ही वश में है। विघ्नासुर भी गणेश से पराजित होकर उनकी ही शरण में गया और गणेश विघ्नेश्वर, विघ्नराज कहलाये अतः विघ्नों के निवारणार्थ गणेश स्मरण सभी सत्कर्मों में आवश्यक है।

पञ्चभूतात्मक जगत् में पञ्चदेवों की उपासना का विधान है। शास्त्रीय प्रमाणों से पञ्चदेवों की उपासना सम्पूर्ण कर्मों में प्रख्यात है। शब्दकल्पद्रुम

कोश में लिखा है—

“आदित्यं गणनाथं च देवीं रुद्रं च केशवम्।
पञ्चदैवतमित्युक्तं सर्वकर्मसु पूजयेत्॥”

एक-एक तत्त्व का एक-एक देवता स्वामी है—

“आकाशस्याधिपो विष्णुरग्नेश्चैव महेश्वरी।
वायोः सूर्यः क्षितेरीशो जीवनस्य गणाधिपः॥”

अर्थात् विष्णु आकाश के, शक्ति अग्नि की, सूर्य वायु के, शिव पृथ्वी के तथा गणेश जल के अधिपति हैं। जलतत्त्व के अधिपति होने के कारण उनकी सर्वप्रथम पूजा का विधान है। मनुस्मृति १.८ में मनु का कथन है — “अप एव ससर्जादौ तासु बीजमवासृजत्॥” नारद पुराण ३.६५ में कहा है— “गणेशादि पञ्चदेवताभ्यो नमः॥” इस पञ्चदेवोपासना पद्धति में गणेश की पूजा सर्वप्रथम करने का विधान है। मङ्गलास्पद गणेश साक्षात् मङ्गलमूर्ति है। जिनके मस्तक पर चन्द्रमा, कपोलों पर मधुलोलुप-भ्रमरावली, गले में सर्प है तथा त्रिलोकी की सृष्टि के इच्छुक ब्रह्मा भी निर्विघ्न सिद्धि के लिये जिनका स्मरण करते हैं (श्लोक सं० १०२)। जिनके सन्तुष्ट न होने पर स्वयं ब्रह्मा भी अत्यन्त क्षुद्र कर्म में समर्थ नहीं होते (२३)। जो साक्षात् ब्रह्म-स्वरूप हैं ऐसे देव के स्वरूप को उनका भक्त विभिन्न रूपों में दर्शन करता है, ध्यान करता है, उनकी क्रियाओं को विभिन्न कल्पनाओं में ढालता है इन सबका सुन्दर चित्रण मङ्गलाचरणों में प्राप्त होता है। गणेश की मुख की कान्ति सुमेरुपर्वत की कान्ति के समान है। मस्तक पर गाढ़े सिन्दूर के लेप के कारण लाल आभायुक्त, त्रिनेत्रधर, विशाल जठर से युक्त, मस्तकपर चन्द्रमा, कपोलों पर बहती हुयी मदधारा, सर्पों के आभूषण तथा चारभुजाओं से युक्त हैं (२३८) स्थूल शरीर, कुछ बौने (खर्वः) सुन्दर लम्बोदर हैं (३३)। कपोलतट पर निरन्तर प्रवाहशील मदजल के ऊपर भ्रमरों के समूह निलीन होने से ऐसा लगता है मानों उनके मुख पर नई श्मश्रु-श्रेणि (मूँछों की पाँत) निकल रही हो (१३) गण्डस्थल में लिपटे हुये मधुपों का गुञ्जन मानो विघ्नों के तर्जन हेतु हैं। उनकी सारी क्रियायें, चाहे वे सूँड उठा रहे हों, कर्ण हिला रहे हों या सिर

हिला रहे हों विघ्नों के वारण हेतु ही हैं। हाथों में शस्त्रों के साथ दन्त धारण भी विघ्न खनन हेतु ही है। चतुर्युगी गणेश सत्ययुग में सिंहारुढ दसबाहु सम्पन्न विनायक; त्रेतायुग में मयूरवाहन छः बाहुयुक्त सिद्धिदाता; द्वापर में गजमुख चार बाहुधारी लाल वस्त्र व अङ्गरागविभूषित विभु और कलियुग में द्विबाहु, श्वेतवर्ण, मनोहर तथा सम्पूर्ण अर्थों के दाता है (६६) है। दाहिनी ओर के दोनों हाथों में दन्त अक्षमाला धारण किये हुये, बायें दोनों हाथों में मोदकपूर्णपात्र और परशु लिये हुये नागयज्ञोपवीती, त्रिनेत्र, सिंहायुगलों से चिह्नित सिंहासन पर विराजमान दोनों कानों में शंख के आभूषण किरीट हैं (३६६)। दो पत्नियाँ सिद्धि-बुद्धि, दो सहचरी ऋद्धिबुद्धि, दो पुत्र लक्षलाभ है (६७)। चारभुजाओं को इसलिये धारण किया है जिससे सिद्धिबुद्धि के स्तनों का स्पर्श कर सकें (४१०)। लक्ष्मी-सरस्वती आदि देवियों के सहित विराजमान, हाथों में मोदकपूर्ण पात्र, मंगलकलश, पाश, रुद्राक्षमाला है (१८२)। बायें हाथ में धान्यमञ्जरी, कमल, कुवलय, गजदन्त, पाश और दाहिने हाथ में इक्षुदण्ड, धनुष, त्रिशूल, बीजपूर धारण किये हुये हैं (१६२)। दशबाहु वाले हैं जिनके वाम भाग में प्रिया उपविष्ट हैं (६६)। गणेश के शान्त स्वरूप के लिये उन्हें श्वेत वर्ण का दर्शाया गया है। श्वेताङ्ग, श्वेतवस्त्र, श्वेतपुष्प से पूजित, श्वेतगंध से पूजित क्षीरसागर में रत्नपीठ पर विमल सुरतरु के नीचे रत्नसिंहासनस्थ, दोनों हाथों में पाश, अङ्कुश, इष्ट तथा अभय धारण किये हुये, सुन्दर चन्द्र मस्तक पर, त्रिनेत्र वाले, श्रीयुक्त गणपति का ध्यान शान्ति के लिये किया जाता है (१८४)।

गणेश की चीत्कारपूर्ण गर्जनाओं को लेकर कवियों की कल्पनायें बड़ी मनोरम हैं। माँ पार्वती की गोद में जाने की इच्छा से हठपूर्वक उनकी ओर जाते हुये गणेश को देखकर जंगली हाथी के भ्रम से पार्वती का सिंह क्रुद्ध हो गया जिसे देखकर गणेश जी ने चीत्कारपूर्ण गर्जनाओं से त्रिभुवन को कँपा दिया तब माँ ने उन्हें गोद में उठा लिया (३८१)। माँ पार्वती के स्तन पर पड़ने वाले अपने ही प्रतिबिम्ब को अन्य शिशु समझ कर "कौन शिशु माँ का दूध पी रहा है" इस क्रोध से गम्भीर गर्जन करते हैं (६३)। बालसुलभ लीला का चित्रण कवि अपनी विभिन्न शैलियों में करते हैं। पिताजी शिव के जटाजूट में आरुढ होकर खेल-खेल में गंगा जी में स्नान करना, हर्ष की अधिकता से

उद्दण्डतापूर्वक कमलिनी समूह को खींचना, शेषनाथ के सिर पर बेरोकटोक हाथ मारना उनके ऊपर जल सींचना आदि क्रीडायें करते हैं (२१२)। निर्मल दर्पण को देखने की बुद्धि से पिता के कन्धे पर बैठकर चन्द्रमा को खींचते हुये किन्तु सर्प के भय से दुःखित मन से चन्द्रमा को छोड़कर नेत्रानल को चमकदार मणिबुद्धि से छूने पर भयभीत हुये और माँ पार्वती के द्वारा गोद में ले लिये गये (८५)। माँ गौरी के स्तन पर अपने दन्त की परछाई देखकर कोमल मृणाल के भ्रम से उसे खींचते हैं (४७) पिता शिव की गोद में खेलते हुये उनके सिर में स्थित चन्द्रकला को अपना एक दाँत समझकर उसे खींचते हैं (३२७) लेकिन माता से यह सुनकर कि चन्द्रकला लेने से पिताजी क्रुद्ध होंगे आकाश से दूसरी चन्द्रकला के लिये हाथ फैलाते हैं (४६२)। अपनी बाल लीलाओं से माता-पिता को विनोदयुक्त करते हैं। वात्सल्यवश माता-पिता को अपने कपोल चुम्बन के लिये आये हुये देखकर मुस्कुराते हुये शीघ्र ही अपना मुख हटा लेते हैं जिससे शिवा और शिव दोनों के मुख आपस में मिल जाते हैं अर्थात् एक दूसरे का चुम्बन करने लगते हैं (२२१)। शिवपार्वती के परिहासपूर्ण सम्भाषण में गणेश भी आनन्द लेते हैं। पार्वती-शिव से पूँछती है कि योगेश आप कहाँ गये थे, शिव कहते हैं कि योगसिद्धि के लिये हिमालय के शिखर पर स्थित कुटीर में गया था। तब पार्वती पुनः कहती है कि क्या वहाँ कोई रमणी थी, तभी बीच में लज्जित हृदय से गणेश जी कहते हैं — “वहाँ मेनका है” (४०४)। जहाँ गणेश जी एक ओर अपनी मोहक बाललीलाओं से प्रसन्न करते हैं वही दूसरी ओर उन्हें सम्पूर्ण लोक रक्षण में तत्पर दर्शाया गया है। शेषनाग का फन फट न जाये इसका विचार करते हुये धीरे-धीरे पैर रखते हैं, कहीं ब्रह्माण्ड सम्पुट फूट न जाये इस हेतु गर्जन भी कम और धीमे करते हैं, अधिक वेग से कहीं संसार उड़ न जाय इस हेतु कर्णाञ्चलों को मन्द-मन्द डुलाते हैं (१७५)। दो विशालकाय मूषकराज के द्वारा खींचे जाते हुये रथ पर गणेश जी आरुढ़ होते हैं (१२)। गणेश जी में सभी तीर्थों की कल्पना की गई है— शरीर पर (काशी) उज्ज्वल यज्ञोपवीत और मुख पर (पुष्कर) शुण्डदण्ड सुशोभित है, मुकुटपर चन्द्रखण्ड की समृद्धि, देवो का प्रमोद देने वाली (नर्मदा) है जिनकी कृपा रक्षा करने वाली (अवन्ती) तथा दोनों चरण प्रणाम करने वालों की सद्गति का द्वार (द्वारका) हैं (२५५)। इसी

प्रकार के और भी अनेकों मङ्गलाचरण हैं जिनमें गणेश के विभिन्न रूपों का दर्शन होता है।

भगवान् शिव तथा उनके नाम संसार के मङ्गलों का मूल है। शिव सामान्यतः रुद्र, शङ्कर, शम्भु, महेश, गिरीश, हर, महादेव, पशुपति, शूलपाणि, गङ्गाधर, नीलकण्ठ, पिनाकी, कपाली, भैरव, आदि नाम से प्रसिद्ध है। उनके अनेक रूपों में, पार्वतीपरमेश्वर, अर्द्धनारीश्वर, मृत्युञ्जय, पञ्चवक्त्र, दक्षिणामूर्ति, अष्टमूर्ति, नृत्येश्वर आदि अति प्रसिद्ध हैं। भगवान् शिव का एक विशिष्ट रूप लिङ्गरूप भी है, जिसमें ज्योतिर्लिङ्ग, स्वयम्भूलिङ्ग आदि हैं। जब मूर्तिपूजा नहीं थी तब शिव का लिङ्गरूप, स्थाणुरूप पूजित था। उनके सभी रूपों का सुन्दर चित्रण कवियों ने मङ्गलाचरणों में किया है। शिव के स्थाणुरूप की सार्थकता का सुन्दर चित्रण है कि स्थाणु, शिव की पाँच शाखायें (पञ्चशाखः) हैं, अन्य वृक्ष सपर्ण (पत्तों सहित) होते हैं किन्तु यह स्थाणु अपर्ण (पत्तों से रहित) है क्योंकि अपर्णा (पार्वती) के नित्य सानिध्य में यह रहता है। अपर्ण होते हुये भी यह तापत्रय के अपनयन में समर्थ हैं तथा भक्तों के मनोरथ रूपी फलों से युक्त है (श्लोक 493)। भगवान् शिव नीलकण्ठ हैं। समुद्र-मंथन से कालकूट विष के निकलने पर सूर्य देव मौन, चन्द्रमा भयभीत, श्रीविष्णु तृष्णा से युक्त, दैत्येन्द्र बलि निद्रामग्न, इन्द्र निर्बल, यमराज क्षीणकान्ति, ब्रह्मा जी अब्रह्मण्यं अब्रह्मण्यं के उच्चारण में तत्पर हो गये थे उस समय भगवान् शिव ने खेल-खेल में ही कालकूट का पान कर लिया था (श्लोक 515)। अष्टमूर्ति-शिव के स्वरूप के वर्णन में कवि ने प्रकट किया है कि पृथ्वी, चन्द्र, सूर्य, आकाश, अग्नि, वायु, जल, यजमान शिव के अष्ट रूप हैं। ये अष्टमूर्तियाँ विश्व के पालन के लिये हैं। जैसे पृथ्वी सबका आधार है, चन्द्रसूर्य आनन्द और प्रकाशदाता है, आकाश अवकाशदायक, अग्नि पाकप्रद, वायु प्राण, जल आयु, यजमान देवों का तृप्तिकारक है (श्लोक 1014)। एक अन्य (श्लोक 669) में भगवान् शिव में वसन्तादि छः ऋतुओं का रूप देखा गया है - देहाद्धभूत पार्वती के सिर में सजे हुये कुसुमचय के द्वारा बसन्त, भालनेत्रानल के द्वारा ग्रीष्म, गङ्गा के द्वारा वर्षा, गजचर्म के आच्छादन से शीत, भूषणभूत अस्थि रूपी कुन्दपुष्पों के द्वारा शिशिर तथा निर्मल चन्द्र के द्वारा शरद ऋतु का रूप धारण करने वाले शिव हैं।

एक अन्य (श्लोक 537) में शिव की स्तुति के प्रसंग में एक से लेकर बारह तक की संख्याओं का बड़ा सटीक और सहेतुक प्रयोग किया गया है जैसे- शिव कल्पान्त में एकमात्र रह जाते हैं, पार्वती के साथ दो होते हैं, त्रिलोचन हैं, चार वेदों से स्तुत, पञ्चमुख, षडानन के पिता, सप्तर्षियों से वन्दित, अष्टाङ्गयोग के पालक, सभी देवों में नित्य नव (नूतन), दशो दिशाओं रूपी वस्त्रवाले, स्वयं एकादशमूर्ति और द्वादशात्मा

सूर्य प्रकाश से भी अजेय है। भगवान् शिव को भूमण्डलरूपी मण्डप पर न्यस्त मङ्गलकलश के रूप में देखा गया है - जिसप्रकार मङ्गलकलश आलेपन, दीप, गङ्गाजल, पुष्पमाला तथा आम्रपल्लव से सुसज्जित होता है उसी प्रकार शिव भूति (भस्म) के आलेपन से भूषित, नेत्राग्नि रूपी दीपाङ्कुर से सुशोभित, गले में सर्परूपी पुष्पमाला से सुभग, गङ्गाजल से परिपूर्ण, कुछ-कुछ लाल जटारूपी आम्रपल्लव से युक्त हैं। ऐसे ही भाव श्लोक 801 में भी उद्धृत है। शिव में दश रसों का दर्शन किया गया है- कामदहन के पश्चात् पार्वती के वदन के प्रति शृङ्गारी, रति के प्रति करुणरस युक्त, कामदेव के प्रति वीररस, अस्थिमालाओं के द्वारा वीभत्स, बड़े-बड़े सर्पों से भयानक, अपनी तुङ्गमूर्ति से अद्भुत, दक्ष के विमर्दन से रौद्र, नग्न होने से हास्यजनक और चिरसमाधि के द्वारा प्रशान्त हैं (श्लोक 932)। शिव के मस्तक पर बालचन्द्र है जो क्षीण है। चन्द्र की क्षीणता का कारण क्या है इसके लिये उत्प्रेक्षा द्वारा कवि की कल्पना है कि सदैव निकटवर्ती गौरी के मुख से पराजित होने के कारण ही मानो चन्द्रमा क्षीण अर्थात् अल्पकला सम्पन्न है (श्लोक 516)। भगवान् शिव के अङ्ग में रहने वाली दो वस्तुयें सर्प और चन्द्र से ही शिव के सारे कार्य सम्पन्न हो जाते हैं। वे साँप को ही केयूर (बाहुबन्ध), कङ्कण, जटाजूटबन्धन, धनुष की डोरी, कुण्डल और आवश्यकता पड़ने पर कटिबन्ध बना लेते हैं तथा चन्द्रमा को मस्तक का आभूषण, पार्वती के लिये दर्पण, खेलने के लिये पासा और दाँव पर लगाने का द्रव्य भी बना लेते हैं (श्लोक 576)। शिव जब सर्प को कटिबन्ध बना लेते हैं तो क्या स्थिति होती है इसका सुन्दर परिहासपूर्ण चित्रण इसप्रकार है- भगवान् शिव के यहाँ विष्णु का आगमन हुआ, सुनकर दिगम्बर शिव ने तुरन्त ही गजचर्म धारण कर उसे सर्प (कटिबन्ध) से बाँध लिया और स्वागत के लिये आये। विष्णु के वाहन गरुड को देखकर सर्प डरकर भूमि पर गिर पड़ा और कटिबन्ध हट जाने से शिव नग्न हो गये तथा लज्जा से नतमुख हो गये (श्लोक 903) एक अन्य श्लोक 771 में कवि ने शिव के नग्न हो जाने की स्थिति तथा पार्वती द्वारा हँसी किये जाने का सुन्दर वर्णन किया है- अङ्ग में लिपटे हुये सर्प की आँखों में भस्म पड़ जाने से वह व्याकुल होकर फूत्कार करने लगा जिससे नेत्रानल प्रदीप्त हुआ उसके ताप से चन्द्रमा से अमृत पिघलकर गजचर्म (अधोवस्त्र) पर गिरा जिससे गजचर्म जीवित हो गया और चीत्कार करने लगा उसके चीत्कार से शिव का बैल भागा। शिव जी गजचर्म हटने से नग्न हो गये और अपने भागते हुये बैल को सँभालने में व्यासक्त हो गये। शिव के मृत्युञ्जय स्वरूप में शिव के दोनों हाथों में अमृत से परिपूर्ण रत्नकलश है, सिर पर चन्द्रमा की कला है, वे अपने चरणकमल की छाया का आश्रय लेने वालों की मृत्यु को जीत लेते हैं (श्लोक 1045)। शिव के अर्द्धनारीश्वर के स्वरूप

के मङ्गलाचरण बड़े ही रोचक हैं। उनके इस सितासित शरीर को साक्षात् तीर्थराज कहा गया है (श्लोक 1085)। शिव का यह रूप बड़ा कष्टसाध्य है क्योंकि आलिङ्गन, चुम्बन, प्रेमालाप, मुखदर्शन सभी कुछ दुर्लभ है (श्लोक 1051)। सन्ध्यावन्दन के अवसर पर इस रूप का चित्रण कुछ इस प्रकार है- पार्वती को सन्ध्यावन्दन सह्य नहीं है इसलिये जब एक ओर का ओठ जप करते हुये स्पन्दित होता है तभी दूसरा अर्द्धभाग (पार्वती की ओर वाला) कोप से स्फुरित होता है, एक हाथ प्रणाम करने के लिये सिर पर रखा जाता है तो दूसरा उसे हटा देता है, एक नेत्र ध्यान के कारण निमीलित होता है तो दूसरा इसको सहन नहीं करता इस प्रकार समान होते हुये भी अदृष्ट चेष्टा वाली जिसकी 'वागा' है, वह रूप रक्षा करे (श्लोक 1048) आद्यमिथुन भगवान् शिव का पार्वतीपरमेश्वर रूप लोकमङ्गलकारी है। पार्वती से विवाह के पश्चात् शिव गृहस्थ बन गये उन्होंने दिशाओं (दिगम्बर) को छोड़कर सुन्दर वस्त्र पहन लिये, भिक्षावृत्ति त्याग दी, भस्म को छोड़कर सुन्दर केसर, कस्तूरी, चन्दन आदि का अङ्गराग लगा लिया (श्लोक 523)। पाणिग्रहण के समय शिव भस्म से ही विभूषित थे। जिस भस्म की उत्प्रेक्षा कवि कामदेव के अङ्कुरण से करता है- पार्वती से पाणिग्रहण के समय पुलकित हुआ विभूति-विभूषित शिव का शरीर ऐसा प्रतीत होता है मानो उनके द्वारा भस्मावशेष किया गया कामदेव पुनः अङ्कुरित हो उठा हो (श्लोक 1123)। विवाह के पश्चात् शिव के विलास का वर्णन करता हुआ कवि कहता है कि जब शिव पार्वती के मुख कमल का चुम्बन करते हैं तो चन्द्रमा भस्म से व्याप्त जटारूपी गुल्म में प्रवेश कर जाता है, सर्प कन्धे से नीचे उतर जाता है, बैल शठता करता हुआ खुर के अग्रभाग से अपनी आँख को खुजलाने लगता है (श्लोक 1139)। कवि ने शिव के प्रेमालिङ्गन के समय दसों हाथों की सार्थकता इस प्रकार दिखाई है- दो हाथ गौरी के परिरम्भण में, दो हाथ पार्वती के दानों हाथों को रोकने और उनके मुख को ऊपर उठाने में, दो अधरामृत पान में, दो नेत्रों में गिरी हुई अलकावली को हटाने में और दो दृढ़ नीवी के खोलने में व्यस्त करके अपने दसों हाथों को सफल किया (श्लोक 1143)। नव समागम के समय लज्जित पार्वती को आश्वस्त करते हुये शिव का चित्रण कुछ इस प्रकार है- शिव पार्वती से कह रहे हैं- हे सुन्दरी। चन्द्रमा झरे हुये अमृत की धाराओं से आच्छन्न (ठँका हुआ) है, शेषनाग निद्रामग्न है तथा गङ्गा जी मेरी जटावल्लियों में निरुद्ध हैं अतः विश्रम्भ भाव से रमण करो (श्लोक 1151)। पार्वती के नवीन आलिङ्गन में सात्विक विकार के रूप में शिव के शरीर में आया हुआ स्वेदजल नेत्रानल से मयभीत कामदेव के द्वारा प्रयोग किये गये वारुणास्त्र के समान प्रतीत हो रहा है (श्लोक 1134)। पार्वती के आलिङ्गन सुख को प्राप्त करने के लिये शिव कई उपक्रम करते हैं। द्यूतक्रीडा में

अपने द्वारा जीती गई शिव के मस्तक पर दृढ़ता से जड़ी हुई चन्द्रकला को अपने दोनों हाथों को ऊपर उठाकर शिव को आलिङ्गन सुख प्रदान करती हुई पार्वती के उन्नत स्तनों में चञ्चल दृष्टि डालते हुये और चन्द्रकला के निकालने के उपक्रम में शिव विलम्ब करते हैं जिससे पार्वती का आलिङ्गन सुख देर तक मिलता रहे। (श्लोक 1158)। कई मङ्गलाचरणों में शिवशिवालाप का सुन्दर चित्रण है। शिवा के प्रणय कोप और शिव के अनुनय का चित्रण है। शिव पार्वती को मनाने के लिये उनके चरणों में सिर रख देते हैं, उनके चरणों को अपनी जटाओं से पोंछते हैं मानो मस्तक पर लगी भस्म से चरण रूषित हो गये हो, चन्द्रमा की किरणों से चरणों को सींचते हैं मानो उनके नेत्रानल से चरण तप्त हो गये हों, तथा गंगाजल से धोते हैं मानों सापों की साँस से चरण मलिन हो गये हों (श्लोक 608)। द्यूतक्रीडा में परास्त हुये शिव से पार्वती का विनोद वचन इस प्रकार है- वे कहती हैं कि मैंने तुम्हारा खट्वाङ्ग, परशु, वृष (नन्दी), चन्द्रकला इत्यादि सर्वस्व जो जीत लिया है वह सब तुम्हें वापस करती हूँ किन्तु यह जल बहाने वाली गङ्गा मेरी दासी बनेगी। शिव भगवान् विष्णु से अपने परिवार के दुःख के विषय में कहते हैं- कि मेरा परिवार और परिकर परस्पर इतने विरोधी हैं कि मेरे गणेश का वाहन मूषक मेरे भस्म और सूत्र को हरना चाहता है, मेरा सर्प मूषक को खाना चाहता है, कार्तिकेय का मयूर उस सर्प को खाना चाहता है, पार्वती का सिंह मेरे वाहन वृषभ को खाना चाहता है, गङ्गा जी चन्द्रमा को डुबोना चाहती है इस प्रकार हे भगवान् यह रात-दिन का दुःख कैसे सहूँ (श्लोक 503)। इस प्रकार आदि दम्पती शिव के परिणय एवं विलास के क्षणों को भी कवि ने अपनी भक्तिपूर्ण दृष्टि से ओझल नहीं होने दिया। पति-पत्नी के झगड़ो के प्रसङ्ग, शिव के हास्य के क्षणों का कवि बड़ी ही सुन्दरता से चित्रण करता है, अपने इष्ट के किसी भी रूप का वर्णन करने में कवि के मन में सहज सुन्दर सात्विक भाव ही रहते हैं जो मङ्गल की कामना ही करते हैं। शिव की जटाओं, शिर, हाथ, चरण, लोचन, मुख, कण्ठ, वक्षस्थल के अतिरिक्त उनके शस्त्रों में बाण, त्रिशूल तथा शिवकेतु, शिवगण आदि से भी कल्याण की प्रार्थना की गई है। शिव का नृत ताण्डव है जिसे शिव सन्ध्या समय में करते हैं। नृत के समय उनके अलङ्करण के लिये सेवकगण उनके परम परिचित आभूषण (अस्थि, गजचर्म, भस्म, चन्द्रमा, गङ्गा, सर्प) लाने के लिये एक दूसरे से कहते हैं (श्लोक 1207)। नटराज शिव के महाताण्डव के समय होने वाली ब्रह्माण्ड रूपी हलचल का वर्णन कवि कुछ इस प्रकार करता है- शिव के ताण्डव करने पर सातों समुद्र क्षुब्ध हो जाते हैं, सिर में स्थित गङ्गा से हजारों झरने बहने लगते हैं, पर्वत डगमगाने लगते हैं, उनके केशों में तारागण टूट टूट कर फँस जाते हैं, पृथ्वी धँसने लगती है, देव एवं दैत्य भयभीत होकर हा- हा कर उठते

हैं (श्लोक 1217)। शब्द-वैचित्र्य का सुन्दर चित्रण मङ्गलाचरणों में प्राप्त होता है। श्लोक 559 में प्रत्येक शब्द काक्षर से प्रारम्भ हुआ है। ताण्डव के समय कङ्कण की झंकार, नूपुरों का क्वणन् , दुन्दुभि की ध्वनि का सुन्दर ध्वन्यात्मक वर्णन किया है (श्लोक 1222 तथा 1226)।

शिवपुत्र कार्तिकेय के सम्बन्ध में कवि के उद्गार हैं कि श्लाघ्य पुत्र वही होता है जो गुणों में पिता से अधिक हो इसी कारण कार्तिकेय ने पञ्चवक्त्र शिव (पिता) से एक अधिक शिर धारण किया इस प्रकार कार्तिकेय के षडानन होने की सुन्दर कल्पना वाला मङ्गलाचरण 10वीं शताब्दी के अभिलेख में मिलता है।

रुद्रावतार हनुमान् के मङ्गलाचरणों में वे वज्राङ्ग, कपीश, पिङ्गाक्ष, काञ्चनाभ तथा पीतवस्त्रधारी पवनपुत्र हैं (श्लोक 1410)। उनके क्रोध का दर्शन कवि लङ्कादहन के समय करता है (1401)। निराशा की स्थिति में हनुमान् आशा के सञ्चारक है। कपिकुल में निराशा थी कि कौन समुद्र को पार करेगा, कौन सञ्जीवनी लायेगा तब श्रीहनुमान् ने ही सबकी निराशा को दूर कर दोनों कार्य किये (1402)। उनकी पूछ की आक्रामकता का सुन्दर सजीव चित्रण किया गया है (1404)। रामदूत मारुतिनन्दन के बहुशः मङ्गलाचरण वाल्मीकिरामायण के टीकाकार रामभट्ट ने 'विषमपदव्याख्या' में किये हैं।

भूमिका के अन्तिम चरण में निवेदन है कि प्रस्तुत ग्रन्थ 'मङ्गलमणिमाला' प्रथमभाग है। द्वितीय भाग में परब्रह्म, ब्रह्मा, विष्णु, विष्णु के दशावतार, आदि के मङ्गलाचरणों को समाहित किया गया है, शक्ति के विभिन्न रूपों तथा अन्यान्य प्रकीर्ण मङ्गलाचरणों को तृतीय भाग में समाहित किये जाने की योजना है जो शीघ्र ही प्रकाश्य है।

ग्रन्थ को प्रकाशित रूप में देखना कितना आनन्दप्रद है इसकी कल्पना कोई समानधर्मी ही कर सकता है। इसकी पूर्णता में सहायक लोगों की सहायताओं से मेरा हृदय अभिभूत है, फिर भी शब्दों में कृतज्ञता ज्ञापित करने की परम्परा का निर्वाह करते हुये सर्वप्रथम हम इस विद्यापीठ के प्राचार्य डॉ० गयाचरण त्रिपाठी महोदय के हृदय से आभारी हैं जिन्होंने अपने योजना-निदेशक के रूप में हमारे हाथों से इस मङ्गलकार्य को सम्पन्न कराया और अपने वैदुष्यपूर्ण परामर्शों से निरन्तर कृतार्थ किया। व्याकरणाचार्य पं० सत्यानन्द शुक्ल (विभागाध्यक्ष श्री नारायणनागानिरङ्कारी संस्कृत महाविद्यालय फतेहपुर) के हम विशेष आभारी हैं जिन्होंने व्याकरणगत समस्याओं का निदान पग-पग पर कर मुझे सहयोग दिया। मेरे पति श्री अरुण कुमार मिश्र तथा परिवार के अन्य सदस्यों का सक्रिय सहयोग विशेष उल्लेखनीय है। मेरे पूर्व सहयोगी एवं वर्तमान में राष्ट्रीय संस्कृत

संस्थान में सहायक -निदेशक डॉ० प्रकाश पाण्डेय को कोटिशः धन्यवाद देती हूँ जिन्होंने पदे-पदे मुझे सहयोग दिया और सारस्वत-साधना की सदा प्रेरणा दी इसकी पूर्णता में माँ का आशीर्वाद, गुरुजनों का स्नेह, मित्रों की प्रेरणा तथा अपना दीर्घकालिक श्रम भी कारणभूत हैं। इन सबके पीछे भी ईश्वरेच्छा ही मूल कारण है, किन्तु जब यह कृति सहृदय पाठकों के गले का कण्ठहार बनेगी तभी वस्तुतः हमारे परिश्रम की सार्थकता होगी।

मैं श्री विनोद द्विवेदी की हृदय से आभारी हूँ जिन्होंने अथक परिश्रम से, व्यक्तिगत रुचि लेकर बहुत ही कम समय में इस कठिन ग्रन्थ के मुद्रण के महत्त्वपूर्ण दायित्व का निर्वहण किया।

अन्ततः मानव स्वभावसुलभ प्रमादवश ग्रन्थ में किसी भी प्रकार की जो त्रुटियाँ हो गई हैं उनके लिए विद्वज्जनों से क्षमाप्रार्थी हूँ अगले संस्करण में इन्हें अवश्य सुधार लिया जायेगा। हस्तलेखों के अन्त में प्रायः उद्धृत निम्नश्लोक के द्वारा पुनः सहृदय पाठकों से क्षमा चाहूँगी -

अज्ञानदोषान्मतिविभ्रमाद्वा

यदर्थहीनं कुरुते मयात्र।

तत्सर्वमार्यैः परिशोधनीयं

कोपन्न कुर्यात् खलु लेखकस्य॥

सर्वविधमङ्गलाशंसनार्थं निम्न श्लोक भी इन्हीं स्रोतों से उद्धृत है-

मङ्गलं लेखकानां तु, पाठकानां च मङ्गलम् ।

मङ्गलं सर्वभूतानां, भूमि-भूपति-मङ्गलम् ॥

इन्हीं मङ्गलमय कामनाओं के साथ

- डॉ० बीना मिश्रा

ग्रन्थसङ्केत-सूची

शा०प०	शार्ङ्गधरकृत- शार्ङ्गधरपद्धतिः संपादकः पीटर पीटर्सन, पुनर्मुद्रणम्, देहली- १९८७
सदुक्ति०	श्रीधरदासकृत- सदुक्तिकर्णामृतम्, संपादकः सुरेशचन्द्र बैनर्जी, कलकत्ता- १९६५
सुभा०	वल्लभदेवकृत- सुभाषितावलिः संपादकः पीटर पीटर्सन, पुनर्मुद्रणम्, पुणे- १९६१
सुभा०सुधा०भा०	शिवदत्त कविरत्न-संगृहीतः सुभाषितसुधा-रत्नभाण्डागारः मुम्बई, संवत् - १९८५
सुभा०सुधा०	सायणकृत- सुभाषित-सुधानिधिः, संपादकः के० कृष्णमूर्तिः, धारवाड़- १९६८
सूक्तिमु०	भगदत्तजल्हणकृत- सूक्तिमुक्तावली, संपादकः एम्बर कृष्णमाचार्य, बडोदरा- १९३८
स्तुतिकु०	जगद्धरकृत- स्तुतिकुसुमाञ्जलिः, अच्युत-ग्रन्थमाला- कार्यालय, काशी- १९६४

॥ मङ्गलमणिमाला ॥

गणेशः

1. अतिसुदृढमगातां हर्षमङ्गैकभावा-
दधिकतममुमेशौ यं तथात्मैकयोगात् ।
तदधिकमिव यातौ यं सुतं वीक्ष्यमाणौ
सफल्यतु स देवो वः क्रतुं वक्रतुण्डः ॥
—विष्णुभक्तिकल्पलतायां पुरुषोत्तमाचार्यस्य
2. अद्वैतमेव परमार्थतया विवेक्तु-
मङ्गीकृतद्विपनराकृतिसन्निवेशः ।
अद्वैतगोचरमशेषविशेषमन्त-
राविष्करोतु वरदो मम विघ्नराजः ॥
—अद्वैतरसमञ्जर्यां नल्लासुधियः
3. अनस्तप्रतापः समस्तक्षमायाम्
निरस्तस्वकीयामयस्त्रस्तपापः ।
स सिन्दूरमस्तः सदादत्तशस्तः
प्रशस्तः स नः पाशहस्तः श्रिये स्तात् ॥
—अमरकाव्ये रणछोड़भट्टस्य
4. अभिप्रेतार्थसिद्ध्यर्थं पूजितो यः सुरैरपि ।
सर्वविघ्नच्छिदे तस्मै गणाधिपतये नमः ॥
—कामन्दकीयनीतिसारे कामन्दकेः
5. अमन्दानन्दसन्दोहदायकं गणनायकम् ।
वन्दे वन्दारुमन्दारमिन्दुभूषणनन्दनम् ॥
—चालुक्यराजअय्यणमहाकाव्ये

6. अलिकुलसङ्कुलगण्डं धृतशशिखण्डं वरं देवम् ।
वन्दे सुन्दरशुण्डं द्विरदतुण्डं च ॥
—वैद्यविलासे रघुनाथपण्डितस्य
7. अविरलमदजलनिवहं भ्रमरकुलानीकसेवितकपोलम् ।
अभिमतफलदातारं कामेशं गणपतिं वन्दे ॥
—जन्मपत्रलेखक्रमे दिवाकरात्मजविश्वनाथस्य
8. अविरलमदधाराभासितोतुङ्गगण्ड-
स्थलमधुरतरोद्यद्टाध्वानगुञ्जद्विरेफः ।
भवजलनिधिमग्नाराधिताङ्घ्रिद्वयाजो
गणपतिरवतु त्वां विघ्नवल्लीकुठारः ॥
—प्रशस्तिपत्रिकायाम्
9. अविरलविगलन्मदजलकपोलपालीनिनीनमधुपकुलः ।
उद्भिन्ननवश्मश्रुश्रेणिरिव गणाधिपो जयति ॥
—काव्यालङ्कारे रुद्रटस्य
10. अव्याहो विघ्नविध्वंसकीर्तिस्तम्भमिवोत्क्षिपन् ।
करं गणपतिः क्रीडानीलभृङ्गाक्षरावलिम् ॥
—कथासरित्सागर द्वादशे लम्बके सोमदेवभट्टस्य
11. इष्टार्थप्राप्तिसन्तुष्टैः प्रणतं नाकिनां गणैः ।
आर्यं विघ्नतमस्सूर्यं गणेशं भजतानिशम् ॥
—येनमदलामिलेखे गणपतेः
12. उदामोत्तुङ्गमूषाधिपयुगल- समाकृष्टिझाङ्कारनाद-
क्षुभ्यदैत्यारिदृष्टच्छविललितरस्यन्दनेन्द्राधिरुढः ।
लोलत्कर्णाभिघातोद्धतमदसलिलामोदमाद्यद्विरेफ-
व्रातोद्गीतस्तवो नः स दहतु कलुषं दुण्डिराजो गणेशः ॥
—रत्नवल्यां कृष्णपण्डितस्य

13. उद्यन्मार्तण्डरागं प्रवरतरकराक्रान्तदिवप्रान्तनागम्
तारा यत्पुष्करात्खे स्फुरदमलतराः सीकराभान्त्यपाराः ।
स्वीया लोका विशोकाः सकलसुखयुता यत्पदाब्जस्मृतेः स्युः
प्रत्यूहव्यूहकालं विबुधवरनुतं तं नमामो गणेशम् ॥
—करणकौस्तुभे कृष्णदैवज्ञस्य
14. ऊर्ध्वीकृतः सुरसरित्सलिलावगाह-
दुर्दण्डचण्डतरचारुकरो विभाते ।
ब्रह्माण्डमण्डलमहोत्पलनाललीलां
विभ्रत्स वो गणपतेरवतादजस्रम् ॥
—मल्हाराभिलेखे जाजल्लदेवस्य
15. एकदन्तमुमापुत्रं गजवक्त्रं त्रिलोचनम् ।
चन्द्रार्द्धधारिणं वन्दे सर्वविघ्नविपत्तये ॥
—शैवकल्पद्रुमे लक्ष्मीचन्द्रमिश्रस्य
16. एकरद द्वैमातुर निस्त्रिगुणचतुर्भुजापि पञ्चकार ।
जय षण्मुखनुत सप्तच्छदगन्धिमदाष्टतनुतनय ॥
—सुभा० सुधा० भा०
17. ओङ्कारप्रतिपादितं सुरनुतं भक्तानुकम्पायतुम्
दोः पद्मे दधतं दतं हरसुतं श्वैत्यं भजन्तं तनौ ।
ज्ञानाच्छादितमोपहं कविमहं सोऽहं धिया गं मनौ
ध्येयं देहभृतां भयच्छिदमजं भक्त्या भजामीश्वरम् ॥
—सत्याषाढकृतश्रौतसूत्रस्य व्याख्यायां
वैजयन्तीसमाख्यायां महादेवस्य

18. कपोलतटनिस्सरत्सुरभिदानवारापगा-
तरङ्गततिमज्जनैर्विरजसो द्विरेफाङ्गनाः ।
स्तुवन्ति यमिहादरादुचितझङ्क्रिया भाषया
निहन्तु शिवनन्दनो निखिलमन्तरायं स नः ॥
—चम्पूरामायणव्याख्याने करुणाकरस्य
19. कपोलतलनिर्गतप्रमदवारिधारालुठद्-
भ्रमद्भ्रमरकाकलीकलितमञ्जुकोलाहलः ।
गिरीशतनयो गुरुः सकलसिद्धिवारांनिधि-
र्भिनन्तु दुरितानि नः सततमोदकादः सदा ॥
—क्षेमकुतूहले क्षेमशर्मणः
20. कर्णतालबलाघातसीमन्तितकुलाचलः ।
पन्थानमिव सिद्धीनां दिशञ्जयति विघ्नजित् ॥
—कथासरित्सागरे चतुर्थे लम्बके सोमदेवभट्टस्य
21. कर्पूरकुण्डधवलं विलसन्निनेत्रम्
दन्ताक्षसूत्रशुभमोदकपर्शुहस्तम् ।
नागाननं सकलसिद्धिकरं गणेशम्
लम्बोदरं प्रणतविघ्नहरं नमामि ॥
—श्वेतकालीमातृकास्तोत्रे
22. कल्याणानि करोतु वः स भगवान् कात्यायनीनन्दनो
यस्याभ्यन्तरमम्बिकाजनकयोर्यातस्य लीलाविधौ ।
साकं भाति तदाननैर्मुखततिः छायाधिपस्पृक्ष्या
स्वात्मानं बहुधेव संभृतवतश्चन्द्रस्य बिम्बावलिः ॥
—अद्वैतविद्यातिलके समरपुङ्गवदीक्षितस्य
23. कल्याणानि ददातु वो गणपतिर्यस्मिन्नतुष्टे सति
क्षोदीयस्यपि कर्मणि प्रभवितुं ब्रह्मापि जिह्मायते ।
जाते यच्चरणप्रतापसुलभे सौभाग्यभाग्योदये-
रङ्गस्याङ्गमनङ्कुशा निविशते देवेन्द्रलक्ष्मीरपि ॥
—चतुर्वर्गचिन्तामणौ दानखण्डे हेमाद्रिसूरेः

24. कल्याणाय गणाधीशः कारुण्याम्भोधिरस्तु वः ।
सदा गण्डस्थली यस्य सरसा दानकुल्यया ॥
—दण्डपल्याभिलेखे विजयभूपतेः
25. कल्याणाय चतुर्भुजोऽस्तु जगतां विघ्नावलीवारणो
नागेन्द्राश्रितविग्रहो गणपतिः पद्मासनाधिष्ठितः ।
लीलालोललसत्सुवर्णकमलोत्तुङ्गप्रभाभास्वर-
श्चिन्ताभीष्टवरप्रदानविलसद्भक्त्यालिसंशोभितः ॥
—उदयकाव्ये
26. कल्याणं वो विधत्तां करटमदधुनीलोलकल्लोलमाला-
खेलल्लोलम्बकोलाहलमुखरितदिक्चक्रवालान्तरालम् ।
प्रत्नं वेतण्डरत्नं सततपरिचलत्कर्णतालप्ररोह-
द्वाताड्कूराजिहीर्षादरविधृतफणाशृङ्गभूषाभुजङ्गम् ॥
—चम्पूभारते अनन्तभट्टस्य
27. कासारतीरसरसीरुहमाददानः
शुभ्रं भ्रमद्भ्रमरमध्यमिवेन्दुबिम्बम् ।
द्वैमातुरश्चिरतरं भवतस्स पायात्
सञ्जातनिर्मलजलप्रतिबद्धनर्मा ॥
—प्रमाणमञ्जर्यां सर्वदेवस्य
28. कुम्भोपान्तात्पतद्भिर्मदजलनिवहैर्लब्धसेकातिरेका
प्रोन्मीलद्वालचन्द्राकृतिदशनमिषादङ्कुरं धारयन्ती ।
आलोलत्कर्णतालप्रचलमधुकरा शीकरासारपुष्पा
विस्तीर्णा हस्तवल्ली दिशतु गणपतेः प्रार्थ्यमानं फलं वः ॥
—सूक्तिमु० विश्वेश्वरस्य
29. कृपापांगवीक्षां समासाद्य यस्य
प्रमाथी प्रमथ्नाति दैत्यान्समस्तान् ।

विधाता जगन्निर्मिमीते मुरारिः
प्रजापालयत्येन मीडेगणेशम् ॥

—ज्योतिषसौख्ये टोडरस्य

30. केशकेशवरूपैर्यस्सृजत्यवति हन्ति च ।
तं गणेशमहं वन्दे स्मृतिमात्राघनाशनम् ॥

—वीरशैवसारोद्धारे

31. कैलाशे पूर्णराकाहिमकररुचिरे वीक्ष्य बिम्बं स्वकीयं
भूयो भूयोपि धावन्प्रतिभटकरटिस्पर्द्धया चण्डशुण्डः ।
मा धावत्त्वं त्वदङ्घ्रिप्रहतिभिरभितो धूयतेऽसौ धरित्री
त्यम्बा वाग्भिर्निरुद्धाः कपटकरटिनः केलयो नः पुनन्तु ॥

—दैवज्ञानन्तसूनुरामदैवज्ञकृतमुहूर्तचिन्तामणेः
स्वोपज्ञटीकायां मिताक्षराख्यायाम्

32. क्षीरोदं पौर्णमासीशशधरणवयः प्रस्फुरन्निस्तरङ्गम्
चिद्व्योमस्फारनादं रुचिविसरलसद्विन्दुवक्रोर्मिमालाम् ।
आद्यं स्पन्दस्वरूपः प्रथयति सकृदोङ्कारशुण्डः क्रियादृग्
दन्त्यास्योऽयं हठाद्वश्शमयतु दुरितं शक्तिजन्मा गणेशः ॥

—चिद्गनचन्द्रिकायां कालिदासस्य

33. खर्वं स्थूलतरं गजेन्द्रवदनं लम्बोदरं सुन्दरं
प्रस्यन्दमदगन्धलुब्धमधुपव्यालोलगण्डस्थलम् ।
दन्ताघातविदारितारिरुधिरैः सिन्दूरशोभाकरम्
वन्दे शैलसुतासुतं गणपतिं सिद्धिप्रदं कामदम् ॥

—नाशिकेतोपाख्याने

34. गजवदनं मनुजतनुं तुन्दिलमध्यं फणीश्वराभरणम् ।
भाले लोचनवन्तं विधुमौलिं नौमि विघ्नेशम् ॥

— सुभा०सुधा०भा०

35. गजाननं गणाधिपं सुरासुरार्चितं सदा
समस्तभक्तकामदं शिवासुतं सुखप्रदम् ।
वितण्डचण्डयोगिनी- समाजमध्यवर्तिनम्
प्रशस्तभूतिभूषितं नमामि विघ्नवारणम् ॥
—सम्राट्—सिद्धान्ते जगन्नाथस्य
36. गणाधिपं सुरार्चितं समस्तकामदं नृणाम् ।
प्रशस्तभूतिभूषितं स्मरामि विघ्नवारणम् ॥
—रेखागणिते जगन्नाथस्य
37. गणानां बुद्धीशं सुरगणमुनीनां हितकरम्
मनीषासम्मानं धनबलसुविद्यासुखकरम् ।
विधत्ते कल्याणं हरति जनविघ्नं विजयदम्
गणेशं तं वन्दे गमयति सदा यो निजपदम् ॥
—सोमदेवकृतरसेन्द्रचूडामणेः व्याख्यायां
सिद्धिप्रदासमाख्यायां सिद्धिनन्दनस्य
38. गणेशाय नमस्तस्मै निर्विघ्नसिद्धिहेतवे ।
आदिगौरीसमुद्भूततेजसोऽशभवाय वै ॥
—प्रासादमण्डने सूत्रधारमण्डनस्य
39. गणेशो नः पायात् प्रणमत गणेशं जगदिदम्
गणेशेन त्रातं नम इह गणेशाय महते ।

गणेशानास्त्यन्यत् त्रिजगति गणेशस्य महिमा
गणेशे मच्चित्तं निवसतु गणेश! त्वमव माम् ॥

—गणेशसहस्रनामव्याख्यायां खद्योताख्यायां भास्करभारत्याः

40. गणेशोऽयं लोकः स नमति गणेशं मतिकृते
गणेशेनोदीर्णः स्पृहयतु गणेशाय सततम् ।
गणेशादुद्धूतः स किमिह गणेशस्य विकृति-
गणेशे चाध्यस्तः प्रकटय गणेशात्र यदृतम् ॥

—गणेशगीताव्याख्यायां नीलकण्ठस्य

41. गणेशं लोकेशं परमपरमं पालनपरम्
समस्त-व्यस्तानां सुखनिलयतत्त्वैकवचसाम् ।
हरिब्रह्मेशानाः सफलकृतयो यत्करुणया
नमस्यामो देवं गिरिशगिरिजानन्दनकरम् ॥

—आनन्दपूर्णमुनीन्द्रकृतन्यायचन्द्रिकायाः व्याख्यायां
न्यायप्रकाशिकासमाख्यायां स्वरूपानन्दमुनीन्द्रस्य

42. गणेशं वन्देऽहं मदजलगलनिर्झरसरित्-
परामोदास्वादप्रसृतमनसां क्रीडनवताम् ।
द्विरेफद्वन्द्वानां कलसरसहुङ्गारसुरस-
स्वरप्रायैर्गेयः श्रवणपुटपेयैः प्रमुदितम् ॥

—चतुर्वर्गचिन्तामणौ हेमाद्रिसूरेः

43. गण्डकण्डूयनोत्खातमेरुमूलान्तशायिनम् ।
पायाद् गणेशितुः शेषं विसमित्यामृशन् करः ॥

—सूक्तिमुक्तावल्यां हरिहरस्य

44. गण्डस्थलीगलदमन्दमदप्रवाह-
माद्यद्विरेफमधुरस्वरदत्तकर्णः ।

गणेशः

हर्षादिवालसनिमीलितनेत्रयुग्मो
विघ्नच्छिदे भवतु भूतपतिर्गणेशः ॥

—प्रश्नचण्डेश्वरे दैवज्ञरामकृष्णस्य

45. गलदविरलमदजलालिकुलकोलाहलव्यसनी ।
जठरपिठरभरमन्थरसञ्चारः पातु विघ्नेशः ॥

—रघुवंशस्य व्याख्यायां रघुदीपिकासमाख्यायां कृष्णभट्टस्य

46. गुणगणपरिवारं चारुकेयूरहारम्
गिरिवरधरसारं योगिनीचक्रचारम् ।
भवजलनिधिपारं दुःखदारिद्र्यहारम्
गणपतिमभिवन्दे वक्रतुण्डावतारम् ॥

—मुहूर्तसारसङ्ग्रहे लालमणेः

47. गौरीकुचानुबिम्बितमात्मीयविषाणमुपवर्ण्य ।
कर्षन्बालमृणालभ्रान्त्या द्वैमातुरः पातु ॥

—आर्यासप्तशत्यां विश्वेश्वरपण्डितस्य

48. गौरीगिरीशयोरेकमङ्गलङ्कारकारणम् ।
मदवारिझरोद्गारमयं वस्तु वयं स्तुमः ॥

—सूक्तिमुक्तावल्यां हरिहरस्य

49. चञ्चच्चन्द्रमरीचिभिश्चकचकचूडं चलल्लोचना-
चारुस्मेरकुचोपभोगघुसृणव्यालिप्तवक्षःस्थलम् ।
बिभ्राणं धनुरैक्षवं सृणिगुणो पौष्पं शरं चोदय-
त्सूर्याशुप्रकरद्युतिं गणपतिं वन्दे जगन्मोहनम् ॥

—ताराशशाङ्के नारायणात्मजकृष्णकवेः

50. चन्द्रविभूषितभालं गौरीबालं गलेऽच्छमणिमालम् ।
विघ्नविघातायालं स्मरामि हतदेवरिपुजालम् ॥

—अलङ्कारमञ्जूषायां देवशङ्करभट्टस्य

51. चलत्कर्णाग्रविक्षिप्तगण्डोड्डीनालिमण्डलम् ।
धुन्वानं विघ्नसङ्घातमिव विघ्नान्तकं नुमः ॥
—कथासरित्सागरे सप्तदशलम्बके सोमदेवभट्टस्य
52. जगज्जलधितारकः कृतिकुले मुदां धारकः
पराभवविदारकः सुकृतिरीतिसञ्चारकः ।
द्विषद्वनकुठारकस्सकलखेदसंहारकः
सदैव सुखकारकः स्फुरतु शूलिनो दारकः ॥
—शृङ्गारसारिण्यां चित्तधरस्य
53. जयजयामरपञ्चकमञ्चगे हरहराधिगतं दुरितं द्रुतम् ।
भरभरोदयभास्करजातकं भवभवालमतोऽमलकीर्तये ॥
—उदयभास्करे रूद्रमणिकवेः
54. जयति गिरितनूजाप्राणपीयूषधारा
हरहृदयपयोधिस्फूर्जदिन्दूदयश्रीः ।
त्रिभुवनमहनीयब्रह्मभिर्ध्येयमूर्तिः
सुरनरमुनिवृन्दैस्तूयमानो गणेशः ॥
—लीलावतीगणितस्य टीकायां सुवर्णकाख्यायां
भीमदेवात्मजमोषदेवस्य
55. जयति चरणपद्मं श्रीमदाखुध्वजस्य
प्रणतसुरसमूहोतुङ्गमौलिं प्रवच्यात् ।
गलितमणिकलायत्सङ्गभासाद्यशक्त्या
स्मृतिसृतिगतहेतुं लज्जयन्ते मणीशम ॥
—तिथिचन्द्रिकायां पक्षधरस्य
56. जयति जगति जनताजयहेतुः
सकलदुरितचयवारिधिसेतुः ।
गणपतिरचलसुतासुखसिन्धुः
प्रणतमनुजमुनिदैवतबन्धुः ॥
—बृहदयोगतरङ्गिण्यां त्रिमल्लभट्टस्य

57. जयति मदमुदितमधुकरमधुररुताकलनववणितापाङ्गः ।
करविहितगण्डूकण्डूविनोदसुखितो गणाधिपतिः ॥
—प्राकृतप्रकाशे वररुचैः
58. जयतिविदितसारः सृष्टिविश्वोपकारः
प्रबलगदकुठारः संहिताकण्ठहारः ।
सकलगुणसमाजः सिद्धिविद्यानिकुञ्ज-
स्त्रिपुरहरतनूजस्तेजसः स्फारपुञ्जः ॥
—रसरत्नदीपे लक्ष्मीधरपण्डितात्मजधनेश्वरस्य
59. जेयाजेयाञ्जयति दितिजान्यत्प्रसादेन
विष्णुर्जिष्णुर्लोकानवति सकलान्यत्पदार्थाप्रसादात् ।
सृष्टिं ऋष्टा हरति च हरः प्रान्तकाले च साम्बो
विघ्नेशो वो हरतु दुरितं मे सुसिद्धिं विधत्ताम् ॥
—रमलप्रश्ने
60. तरणिशतसवर्णं कर्णघूर्णद्विरेफ-
वलिवलितंकपोलोद्दामदानाभिरामम् ।
गिरिश-गिरिसुताभ्यां लालितं नित्यमङ्गे
स्वजनभरणशीलं शीलये विघ्नराजम् ॥
—वेदान्तसिद्धान्तसूक्तिमञ्जर्यां गङ्गाधरेन्द्रसरस्वत्याः
61. तुन्दिलमिन्दुकलाधरमधरीकृतविघ्नसङ्घातम् ।
दुण्डिं ढौकितकामं कामरिपोरर्भकं भजत ॥
—वर्षफलपद्धतेष्टीकायां उदाहरणसमाख्यायां दैवज्ञकेशवस्य
62. तुहिनशिखरिकन्याहृत्सरोजांशुमाली-
पदनमदमृतान्धः कार्यसिद्धयेकहेतुः ।
नतिभविकसुविद्यासिद्धिलक्ष्मीप्रदाता
स जयति गणनाथो विघ्नवल्लीकुठारः ॥
—रामचन्द्रभट्टकृतसभ्याभरणस्य टीकायां
रश्मिमालासमाख्यायां गोविन्दभट्टस्य

63. दातुं चतुर्वर्गमसौ चतुर्दो-
स्स्वासास्यमाख्यातुमिवैकदन्तः ।
विघ्नान्धकारोष्णमयूखमाली
तन्याच्छिवं नः स गणाधिशाली ॥
—धर्मप्रदीपे भैरवदत्तपण्डितस्य
64. दिङ्मातङ्गसुतुङ्गपञ्चवदनं विश्वैकलम्बोदरम्
चूडारत्नसहस्रभूधरमहाहारं सुनीलाम्बरम् ।
स्वान्तध्वान्तहरं कलानिधिधरं कोटीररुक्सुन्दरम्
वाराहोपमवाहनं गणपतिं वन्दे परं शङ्करम् ॥
—सिद्धान्तसुन्दरे नागनाथात्मजज्ञानराजस्य
65. देवस्येशानसूनोः सुरगणमुकुटज्योतिरुद्योतिताङ्घ्रेः
शुण्डादण्डः करोतु क्वचिदपि विकसन् श्यामलो मङ्गलं वः ।
दन्तो यस्यैकदेशे विकसितविपुलस्फाटिकस्तम्भकान्तिः
प्राप्तब्राह्माण्डकोटौ हरिचरणा इव व्योमगङ्गाप्रवाहः ॥
—प्रवरदीपिकायाम्
66. देवं नमामि गिरिजात्मजमेकदन्तम्
सिन्दूरचर्चितवपुः सुविशालमुण्डम् ।
नागेन मण्डिततनुं युतसिद्धिबुद्धिम्
सेव्यं सुरोरगनरैः सकलार्थं सिद्धयै ॥
—वास्तुशास्त्रराजवल्लभे सूत्रधारमण्डनस्य
67. द्वे भार्ये सिद्धिबुद्धी तदनुसहचरी ऋद्धिबुद्धी गुणाद्यौ
द्वौ पुत्रौ लक्षलाभौ सकलगुणमयौ मण्डपे कल्पवृक्षः ।
गेहे यस्य प्रसूतं सद्यनममृतं मोदकं खण्डमिश्रं
भूयाद्भूत्यै गणेशो जगदखिलयशानन्दकारी कुटुम्बः ॥
—रुद्रयामलरसार्णवकल्पे

68. धान्यं धनं निवसनं श्वसनं निजानाम्
 दैन्यं विनैव भुवि जीवनमर्पयन्तम् ।
 नान्यं कदापि गणयामि पुरद्विषोऽपि
 मान्यं महागणपतिं मनसा स्मरामि ॥
 —बोधायनगृह्याधानविधानपद्धतौ
69. ध्यायेत्सिंहगतं विनायकममुं दिग्बाहुमाद्ये युगे
 त्रेतायां तु मयूरवाहनममुं षड्बाहुकं सिद्धिदम् ।
 द्वापरे तु गजाननं युगभुजं रक्ताम्बरागं विभुम्
 तुर्ये तु द्विभुजं सिताङ्गरुचिरं सर्वार्थदं सर्वदा ॥
 —दानसिन्धौ
70. ध्यायेद्देवमुमासुतं निजपदद्वन्द्वैकभवत्तेष्टदम्
 सिन्दूरारुणकुम्भयुग्मविलसच्चन्द्रार्द्ययुक्तेखरम् ।
 गण्डद्वन्द्वगलद्रवन्मदमिलन्मौलीन्दुभृङ्गान् शनैः
 कर्णाभ्यां विनिवारयन्तमनिशं प्रत्यूहविच्छिन्तये ॥
 —सपर्याकल्पवल्यां श्रीनिवासस्य
71. नमस्तस्मै गणेशाय ज्ञानविज्ञानदायिने ।
 यस्यानलायते नाम विघ्नारण्यविदाहने ॥
 —संस्काररत्नमालायाम्
72. नमस्तस्मै गणेशाय नरकुञ्जररूपिणे ।
 यश्चागस्त्यायते नित्यं विघ्नसागरशोषणे ॥
 —भट्टोजिदीक्षितकृत— प्रौढमनोरमायाष्टीकायाम्
 शब्दरत्नमनोरमा— समाख्यायां हरिदीक्षितस्य
73. नमस्तस्मै गणेशाय यतकण्ठः पुष्करायते ।
 मदाभोगघनध्वानो नीलकण्ठस्य ताण्डवे ॥
 —दशरूपके धनञ्जयस्य

74. नमामि विघ्नहर्तारमुमासुतमभीष्टदम् ।
प्रपन्नार्तिहरं विघ्नतिमिरौघदिवाकरम् ॥
—श्रीशङ्कराचार्यचम्पूकाव्ये बालगोदावर्याः
75. नमो गणाधिपतये सर्गस्थित्यन्तकारिणे ।
अज्ञानतिमिरारातिबालशीतांशुधारिणे ॥
—हरिहरोपाध्यायकृतभर्तृहरिनिर्वेदनाटकस्य
व्याख्यायां सुबोधिनीसमाख्यायां मुकुन्दशर्मणः
76. नमो नालयते शुण्डां विषाणेन मृणालिने ।
प्रत्यक्कमलकन्दाय कर्णाभ्यां पर्णशालिने ॥
—महार्थमञ्जर्याः सोपज्ञटीकायां परिमलसमाख्यायां
महेश्वरानन्दस्य
77. नमः प्रचण्डवेतण्डतुण्डाय मृडसूनवे ।
प्रत्यूहतिमिरध्वंससमुद्यत्करभानवे ॥
—भोजनकुतूहले रघुनाथस्य
78. निजेष्टसम्प्रदानकल्पकल्पभूरूहाकृतिम्
दुरन्तविघ्नवारिदप्रभञ्जनं निरञ्जनम् ।
मदीयचित्तसारसप्रबोधभास्करं परम्
रसालमूलवासिनं भजामि विघ्ननाशकम् ॥
—षट्पदीमञ्जर्यां शङ्करानन्दतीर्थस्य
79. निर्विघ्नविश्वनिर्माणसिद्धये यदनुग्रहम् ।
मन्ये स वव्रे धातापि तस्मै विघ्नजिते नमः ॥
—कथासरित्सागरे तृतीये लम्बके सोमदेवभट्टस्य
80. निशासु ताण्डवोद्दण्डशुण्डासीत्कारशीकरैः ।
ज्योतीषि पुष्पान्निव वस्तमो पुष्पातु विघ्नजित् ॥
—तत्रैव पञ्चदशलम्बके

81. निशि विघ्नजितो वोऽव्यात्ताण्डवोद्दण्डितः करः ।
शोणश्चन्द्रातपपत्रस्य तन्वन्विद्रुमदण्डताम् ॥
—तत्रैव चतुर्दशलम्बके
82. नृत्यन्तं रजनीमुखे स्वपितरं स्तुत्यं त्रिलोकीजनै-
र्नित्यं तन्निजकर्णतालपवनैरत्यन्तमानन्दयन् ।
आघ्नानश्च यथालयं भुवि कराग्रेणोरुनादं कृपा-
निघ्नात्मा स हि विघ्नराज इह मे विघ्नान् विजेष्णीयताम् ॥
—पूर्वभारतचम्प्यां मानवेदस्य
83. नृत्यावताररभसोच्छलदच्छदान-
पानप्रमत्तमधुपव्रजगुञ्जितेन ।
यो विघ्नवृन्दमुरुतर्जयतीव देवो
द्वैमातुरः स भवतां हितमातनोतु ॥
—कोन्याभिलेखे कलचुरिपृथ्वीदेवद्वितीयस्य
84. पातु वस्ताण्डवोड्डीनगण्डसिन्दूरमण्डनः ।
वान्ताभिपीतप्रत्यूहप्रताप इव विघ्नजित् ॥
—कथासरित्सागरे षोडशलम्बके सोमदेवभट्टस्य
85. पितुः स्कन्धे स्थित्वा विमलमुकुरालोकनधिया
हिमांशुं व्याकर्षन्नहिभयविदूनेन मनसा ।
विधुं हित्वा वह्निं सरसमणिबुद्ध्या गिरिभुवा
शुभं भीतोनीतो दिशतु बहु वः शंभुतनयः ॥
—गङ्गालहर्याष्टीकायां पीयूषलहरीसमाख्यायां सवाशिवस्य
86. पीताम्बरोऽथ बलजिन्नागक्षयबहलरागगरुडचरः ।
स जयति हरिरिव हरजो विदलितभवदैन्यदुःखभरः ॥
—रसहृदये मङ्गलविष्णुसुतगोविन्दभगवत्पादस्य

87. पुरारातिसूनुर्पुरारातिमुख्या
सुरारातिपूज्यः कुमारानुजातः ।
समाराधकान्सम्पदापूरयन्तः
स पायादपायादुमायास्तनूजः ॥
—भानुदत्तकृतरसतरङ्गिण्याष्टीकायां
तरङ्गिणीसमाख्यायां राजारामस्य
88. पुष्पेण स्वार्जितेन स्वमतफलवपुः स्वार्च्यमानः किलासी-
द्विष्णुर्नः शङ्करोऽसौ विधिरजनि निजं वेदमावेदयिष्यन् ।
इत्थं निर्णीतमार्यैः प्रणतिषु पटुना मौलिना वीतसंख्यान्
वारानाराधयामो दिनमनुभगवद्विघ्नराजप्रभावम् ॥
—पद्मपादाचार्यकृतपञ्चपादिकायाष्टीकायां
प्रबोधपरिशोधिनीसमाख्यायां आत्मस्वरूपस्य
89. पूजितं विघ्नभेदेन शिवेनापि पुरद्विषा ।
सर्वसम्पत्करं देवं नमामि गणनायकम् ॥
—पर्यायपदावल्यां वासुदेवस्य
90. प्रचण्डकरदण्डाग्रविघ्नखण्डनपण्डितम् ।
अलिपिण्डलसद्गण्डं वक्रतुण्डमुपास्महे ॥
—तत्त्वमुक्तावल्यां नन्दपण्डितस्य
91. प्रत्यूहध्वान्तमार्तण्डं पिण्डं प्रेम्णो महेशितुः ।
वक्रतुण्डमुमापुण्यम्बराभीतिकरं श्रये ॥
—वेदान्तसिद्धान्तमतमार्तण्डे देवदत्तशर्मणः
92. प्रवालादिप्रस्थद्युतिनिचयपर्यायवपुषे
नमो विघ्नश्रेणीविघटनपटिम्नाय महसे ।
जगत्प्रादुर्भावस्थितिलयनिरायासरचना
विनोदासक्ताय प्रणतफलसिद्धिप्रतिशुचे ॥
—बालग्रहहरे

93. प्रविकासिताब्जषण्डः प्रत्यूहध्वान्तखण्डने चण्डः ।
भुवनाभयकरदण्डः स जयति विघ्नेशमार्तण्डः ॥
—गङ्गावरतरणचम्प्यां शङ्करदीक्षितस्य बालकृष्णसूनोः
94. प्रस्फुरन्मधुपचुम्बितपद्मा पङ्कजातजनिपङ्कजिनीयम् ।
बुध्यते किल जडापि च यस्मात् सारुणं तदिहधाम नमाम ।
—वृत्तरत्नाकरस्य टीकायां सेतुसमाख्यायां भास्करशर्मणः
95. प्रावृषेण्यनवाम्भोदगर्जितौर्जित्यजिन्ति वः ।
वैनायकानि निघ्नन्तु निर्विघ्नं वृङ्हितान्यघम् ॥
—रानोडस्थप्रस्ताराभिलेखे
96. प्रियोपविष्टवामोरुं दशबाहुं किरीटिनम् ।
महागणपतिं वन्दे सर्वकार्यार्थसिद्धये ॥
—साहित्यकल्पद्रुमे सोमशेखरस्य
97. बालसूर्यप्रतीकाशं वन्दे देवं गणाधिपम् ।
करस्थकदलीचूतपनसेक्षुकमोदकम् ॥
—कालिकाखण्डे
98. ब्रह्मेन्द्राद्यमरार्चितोऽब्धिनिभतद्विघ्नान् जरीहर्तिं यो
यत्पादाभिजितं सरोजपटलं भूत्वा तदाऽधोमुखम् ।
स्पृष्टं मित्रकरैरथोन्मुखमभूत्सिंहायते मारणे
यः स्वध्यानपरान्तरायकरिणां तं विघ्नराजं भजे ॥
—रामकथासारे सुब्वय्यशास्त्रिणः
99. भक्तेष्टाभयदानाय समुद्यतकरद्वयम् ।
ऋद्धिसिद्धिद्वयोपेतं वन्दे श्रीगणनायकम् ॥
—कुण्डकल्पलतायां दुण्डिराजसूनुपुरुषोत्तमस्य

100. भजामि भवनन्दनं नतमनोऽम्बुजेन्द्विन्दिरम्
गजाननमहर्निशं बहुलविघ्नविच्छिन्नये ।
शशाङ्कशकलोज्ज्वलन्मुकुटबन्धुरं सुन्दरम्
सुरासुरजनैर्नुतं निखिलमौनिवृन्दैर्नतम् ।।
—प्रवरनिर्णये यज्ञनारायणस्य
101. भालस्थानलसत्सुधाकरसुधापानप्रसङ्गोल्लसन्
मोदप्रोज्झितदानपानरचनाकेलिं मिलिन्दावलीम् ।
सिन्दूरारुणकुण्डलीकृतवलत् शुण्डाग्रभागोत्पतत्-
फूत्कारैस्तिरयन् विनाशयतु वो विघ्नान् स विघ्नाधिपः ।।
—कस्यचिदज्ञातनाम्नो नाटकस्य प्रस्तावनाभागे शङ्करदीक्षितस्य
102. भाले यस्य कलानिधिर्मधुमिलद्भृङ्गावली गण्डयोः
कण्ठेहिर्विलसत्यलं पदयुगे गीर्वाणचेतो गुणाः ।
ब्रह्मापि त्रिजगत्सिंक्षुरभवन्निर्विघ्नसंसिद्धये
श्रीमन्मङ्गलमूर्तिमाद्यममलं तं नौमि भक्तप्रियम् ।।
—सिद्धान्तसुन्दरे ज्ञानराजस्य
103. भृङ्गकुलपीतमदभङ्गगजतुङ्गम्
मङ्गलकृतां हृदयरङ्गविनिविष्टम् ।
अङ्गजरिपोः प्रथममङ्गजमविघ्नम्
तं गणपतिं गुणनिधिं शरणमेमि ।।
—परिभाषावृत्तिकारिकायाम्
104. मदवारिलसद्भृङ्गं मणिकुण्डलशोभितम् ।
गिरिजातनुजं वन्दे गिरिजातमनोरथम् ।।
—तन्त्रसिद्धान्तसङ्ग्रहे गरुडध्वजस्य
105. मन्दान्दोलितकण्ठतालविलसद्व्यालोलभृङ्गावली-
झङ्कारश्रवणाय दत्तहृदयं श्रीशैलजानन्दनम् ।

प्रत्यूहान्धतमस्सहस्रकिरणं सेव्यं दयासागरम्
वन्दे वारिधिजापुरीसुनिलयं वातापि विघ्नेश्वरम् ।।

—सिद्धान्तसारावल्याम्

106. माद्यद्गण्डस्थलान्तः प्रभवमदङ्गरीमज्जदुन्मज्जदुच्चै-
र्गायत्स्फायत्प्रमोदभ्रमरवरवधूल्लासमुत्पादयन्तः ।
कैऽप्येते स्पर्शमात्राद्विदलितदुरिताः कर्णतालीयवाता
विघ्नाधीशस्य सन्तु प्रसृतपरिमला भूयसे श्रेयसे वः ।।

—कमलाकण्ठीरवे नारायणस्य

107. यच्चिन्तनं विश्वजनीनमुच्यते
हित्वान्तरायं विनयेत्सतीं मतिम् ।
यो विघ्नतामिन्नरविस्वरूपको
द्वैमातुरं तं सततं नमामि ।।

—विन्ध्यमाहात्म्ये

108. यत्पादपङ्कजरजः परिमार्जितेषु
चेतस्सुदर्पणतलामलतां गतेषु ।
शब्दार्थसम्पद उदारतराः स्फुरन्ति
विघ्नच्छिदेऽस्तु भगवान्स गणाधिनाथः ।।

—शृङ्गारप्रकाशे श्रीभोजदेवस्य

109. यत्पादपद्मं सुरसिद्धदैत्याभीष्टसिद्धयै प्रणमन्ति नित्यम् ।
तं विघ्नराजं मनसा स्मरामि भक्तप्रियं नागमुखं गणेशम् ।।

—वर्षतन्त्रस्य टीकायां दिवाकरसूनुविश्वनाथस्य

110. यत्सद्बोधसुखैकरूपमखिलं विश्वात्मना भासते
सृष्टिस्थे मलयैर्विरञ्जिमुभयभेदद्रादिसंज्ञान्वितम् ।
प्रत्यग्रूपतया च यद्वचवसितं वेदान्तवाक्यैर्मह-
ज्ज्योतिस्तत्समुपास्महे गणपतिं देव्या समालिङ्गितम् ।।

—सिद्धान्तसिद्धाञ्जनस्य व्याख्यायां रत्नतूलिकाख्यायां
भास्करवीक्षितस्य

111. यद्गण्डमण्डलगलन्मदवारिबिन्दु-
 पानालसातिनिभृता ललितालिमाला ।
 सद्गुञ्जितेन विनिहन्ति नवेन्द्रनील
 शङ्कां स वो गणपतिः शिवमातनोतु ॥
 —रसमञ्जर्या वैद्यनाथसूनुशालिनाथस्य
112. यन्नादरादमरदानवयूथपानां
 क्षीराम्बुधावमृतसाधनमन्थनाद्रिम् ।
 मग्नं निरीक्ष्य हरिणा सह तैर्जयाय
 सम्पूर्णतो जयति विघ्नविघातदक्षः ॥
 —भागवतस्य टीकायां भावार्थदीपिकाख्यायां श्रीधरस्य
113. यन्नामस्मरणाद्यान्ति विलयं विघ्नसञ्चयाः ।
 तं नमस्ये गणाधीशं भजद्भ्यो बुद्धिदायकम् ॥
 —टोडरानन्दज्योतिषे वास्तुसौख्यप्रकरणे
114. यशोभिर्बलक्षी कृतक्षमो विपक्षी
 भवद्वैत्यपक्षीयभक्षी गणेशः ।
 सदक्षीभवन्भक्तरक्षी स्वमूर्तिः
 सपक्षी भवन्मे समक्षी करोतु ॥
 —अमरकाव्ये रणछोड़भट्टस्य
115. यस्माद्विश्वस्य सृष्टिस्थितिलयविधयो यत्प्रसादकार्षी-
 दीशः प्लोषं पुराणं निखिलतनुभृतां यच्च कर्मैकसाक्षी ।
 लीलामातङ्गवेषं समजनि शिवयोः पुत्रभावेन यत्तत्
 प्रत्यूहव्यूहविध्वंसनपटु जगतां बीजमव्यान्महो वः ॥
 —लीलावत्यां भास्कराचार्यस्य
116. यस्य भृङ्गावलिः कण्ठे सुतदानाम्बुपूरिते ।
 भाति रुद्राक्षमालेव स वः पायाद् गणाधिपः ॥
 —कात्यायनकृतप्रातिशाख्यस्य टीकायां ज्योत्स्नाख्यायां रामचन्द्रस्य

117. यस्याङ्घ्रिद्वयपूजनेन निखिलाः सिद्धीर्लभन्ते नराः
वृद्धीः प्राप्य वसन्ति वेश्मसु परास्तेषां समाः सम्पदः ।
भक्तस्वान्तनितान्तमोहदलने दक्षं विपक्षं वरम्
विघ्नानां प्रणमाम्यनारतमहं तं श्रीगणाधीश्वरम् ॥
—सिंहसिद्धान्तसिन्धौ शिवानन्दभट्टस्य
118. यस्यैकः कर आनताभयकरो नो जातु विश्राम्यति ।
प्रीत्यै सोऽस्तु समस्तवस्तुभरणन्यस्ताशयो विघ्नराट् ॥
—वीरतरङ्गिण्यां चित्रधरस्य
119. योगं योगविदां विधूतविविधव्यासङ्गशुद्धाशय-
प्रादुर्भूतसुधारसप्रसृमरध्यानास्पदाध्यासिनाम् ।
आनन्दप्लवमानबोधमधुरामोदच्छटामेदुरम्
तं भूमानमुपास्महे परिणतं दन्तावलास्यात्मना ॥
—महागणपतिस्तोत्रे राघवचैतन्यस्य
120. यो दक्षिणो दक्षिणपाणिपुष्प-
प्रदानतो वाञ्छितमर्थजातम् ।
संसूच्यसिद्धं कृतवानशेषम्
तं विघ्नराजं प्रणतोऽस्मि नित्यम् ॥
—दुष्टदमनकाव्ये कृष्णभट्टस्य
121. यो देवैरभिजातिविश्वविजये सिद्धैस्तपः सिद्धये
निष्प्रत्यूहमभीप्सितार्थनिचये मर्त्यैरमर्त्याश्रितैः ।
विद्यावादिविनोदिभिश्च समये संस्मर्यते श्रूयते
ग्रन्थारम्भमहे महेशजनुषे तस्मै नमस्कुर्महे ॥
—देवीभगवतीमाहात्म्ये
122. यो देवः प्रथमो विधीशहरिमुख्यानां पुरो नाकिनाम्
यः शुण्डापरिशोभिलम्बिजठरो यो नारिकेलप्रियः ।
मूलाधारचतुर्दलाब्जविलसच्छ्रीवल्लभानायको
विघ्नान् नो विधुनोतु मोदककृतानन्दः स विघ्नेश्वरः ॥
—दशश्लोकीस्तवराजै

123. योनादृतो विधिमुखैर्विबुधैर्गणेशो
वाक्शायतः समभवन्सकलाजलौघाः ।
सर्वं समञ्जसभवन्नमनस्ततोस्य
सोऽयं प्रभुर्जयति विघ्नविघातदक्षः ।।
—भागवतस्य टीकायां भावार्थदीपिकासमाख्यायां श्रीधरस्य
124. यो वन्द्यस्त्रिदशैः सदैव यमिनां मध्ये सदा योगिनां
यो विघ्नौघविनाशनेप्यतिदृढो भाग्यप्रदः सेविनाम् ।
यो विश्वार्तिहरस्तथैव सुखदः साहित्यविद्यानिधि-
तमंवन्दे गिरिजात्मजं गणपतिं वाक्सिद्धये सर्वदा ।।
—प्रयोगदर्पणे नारायणसूनुगोपालसूनुपद्मनाभदीक्षितस्य
125. यो वर्गाश्चतुरः समस्तजगतां हस्तैश्चतुर्भिर्निजै-
र्नित्यं यच्छति यश्च कर्मणि शुभे प्राक् पूज्यते सज्जनैः ।
तं वन्देऽखिललेखशेखरशिखारत्नावलिच्छायया
नित्यं रञ्जितपादमेकदशनं प्रत्यूहनाशेच्छया ।।
—रामविलासकाव्ये विश्वनाथकवेः
126. यो विघ्नभित्त्यै जगतां च गुप्तये
स्वः सप्तभिर्वामनुजैश्चपूजितः ।
यो विघ्नतूलैककृशानुरूपकस्
तं दुण्डिराजं शरणं गतोऽस्मि ।।
—विन्ध्यमाहात्म्ये
127. यो विघ्नव्रजसंहरः सुरवरो लम्बोदरः सुन्दरः
सर्वज्ञः सुरपूजितः सुरनृणां सिद्धिप्रदः सर्वदः ।
शर्वाणीप्रियनन्दनो मुरहारभेदः सदादुःखहः
सोऽस्मिन्वाञ्छितपूरणे विनशानं विघ्नस्य कुर्यान्मम ।।
—आरव्ययामिन्याम्

128. यं ब्रह्मवेदान्तविदो वदन्ति
परं प्रधानं पुरुषं तथान्ये ।
विश्वोद्भूतेः कारणमीश्वरं वा
तस्मै नमो विघ्नविनाशनाय ॥

—जयपुरनगराभिलेखे

129. यः क्षान्तिमानप्यकरुणः प्रकोपे
शान्तोपि दीप्तः स्मरनिग्रहाय ।
निमीलिताक्षोऽपि समग्रदर्शी
स वः शिवायास्तु शिवातनूजः ॥

—अर्बुदपर्वतस्थनेमिनाथमन्दिराभिलेखे

130. यः सिन्धौ फेनराशिर्भुवि कुमुदवनं व्योम्नि नक्षत्रलक्ष्मी-
रब्धौ मुक्तासमूहस्तरुषु सुमनसो मानसे हंससङ्घः ।
श्रीकण्ठे भूतिलेशः शिखरिषु मणयो दिक्षु नीहारपानम्
पाण्डुः शुण्डाग्रजन्मा जयति गणपतेः शीकराणां विलासः ॥

—सुभा० सुधा० भा०

131. यां प्रेम्णा शशिमौलिना गजमुखो गाढं समालिङ्गित-
श्चापल्याच्छशिनः कलां करतलेनादाय मूर्ध्निस्थिताम् ।
निक्षिप्येतरदन्तसीम्नि समभात्संलक्ष्य दन्तद्वयः
कल्याणं वितनोतु सा शशिकला विघ्नेश्वरः सोऽपि वः ॥

—विलासवानपत्राभिलेखे प्रोलयनायकस्य

132. रक्ताम्बराय फणिराजविभूषणाय
प्रोद्भूतभस्मकणकीर्णसुमोत्कराय ।
सङ्गीयमानयशसे मदपानलुब्धै-
र्भृङ्गैः सुरैरिव नमोऽस्तु गणाधिपाय ॥

—सुभा० सुधा० भा०

133. रक्ताम्भोधिस्थपोतोल्लसदरुणसरोजाधिरुढं त्रिनेत्रम्
पाशं चैवाङ्कुशं वै रदनमभयदं बाहुभिर्धारयन्तम् ।
शक्त्या युक्तं गजास्यं पृथुतरजठरं नागयज्ञोपवीतम्
देवं चन्द्रार्द्धचूडं सकलभयहरं विघ्नराजं नमामि ।।
—गणेशमानसपूजास्तोत्रे
134. लक्ष्मीं तनोतु सुतरामितरानपेक्ष-
मङ्घ्रिद्वयं निगमशाखिशिखाप्रवालम् ।
यद्विश्वविघ्नहनने प्रथितानुबन्धि-
त्वेनानुतत्त्वमुदिताभ्युदयं चकारिति ।।
—सुभा०सुधा०भा०
135. लक्ष्मीं हस्ते दिशन्ति प्रमदमुपहरन्त्यब्धिवेलादुकूला-
मुर्वीं निर्वेशयन्ति प्रतिदिशमचलां कीर्त्तिमानर्त्तयन्ति ।
किञ्चान्यद्यद्यदिष्टं निदधति निखिलं तत्तदग्रे समग्रं
नित्यं निर्वर्त्यमानाः कुशलकुलगृहं विघ्नराजप्रणामाः ।।
—गर्वपाङ्गुदानपत्राभिलेखे गणपतिदेवस्य
136. लभ्यते सर्वकार्येषु पूजया गणनायकः ।
विघ्नं निघ्नन् स वः पायादपायाद् गणनायकः ।।
—भनुपुर-अभिलेखे हित्तराजदेवस्य
137. लम्बोदरं महाभीमं गजवक्त्रं गणाधिपम् ।
एकदन्तं विशालाक्षं तं वन्दे गिरिजासुतम् ।।
—प्रश्नविनोदे
138. लम्बोदरं विघ्नविनाशनं च नत्वा भवानीतनयं गजास्यम् ।
यस्य प्रसादेन सुराः समस्तास्तिष्ठन्ति स्वे-स्वे च पदे सदैव ।।
—रमलनवरत्ने परमसुखोपाध्यायस्य

139. लीलागलितकल्लोलकालव्यालविलासिने ।
गणेशाय नमो नीलममलामलकान्तये ॥

—लघुचाणक्ये

140. लुब्धाकपोलमधुवारिमधुव्रताली
कुम्भस्थलीमधुविभूषणलोहिताङ्गी ।
माणिक्यमौलिरिवराजति यस्य मौलौ
विघ्नं स धूनयतु विघ्नपतिः सदा वः ॥

—मदनविनोदनिघण्टौ मदनपालस्य

141. वदनवारणं वन्दे प्रत्यूहव्यूहवारणम् ।
दारणं दुरिताद्रीणां जगतामादिकारणम् ॥

—नेल्लोर—ताम्रपत्राभिलेखे रामचन्द्रस्य

142. वन्दामहे सकलदैवतपूर्वपूज्यं प्रत्यूहपर्वतविदारणवज्रदन्तम् ।
कात्यायनीनयननन्दनमिन्दुचूडं गण्डस्थलीगलदमन्दमदं गणेशम् ॥

—त्रिविक्रमभट्टकृतनलचम्पाः व्याख्यायां
भावबोधिनीसमाख्यायां नन्दकिशोरशर्मणः

143. वन्दे तं गणनाथमर्थमनघं दारिद्र्यदावानलम्
शृण्डादण्डविधूयमानसमलं संसारसिन्धोस्तरिम् ।
यं नत्वा सुरकोटयः प्रभुवरं सिद्धिं लभन्ते पराम्
सिन्दूरारुणविग्रहं परिचयाद्दानाम्बुधारावृतम् ॥

—प्रस्तावरत्नाकरे हरिदासस्य

144. वन्दे तं गणनायकं गुणनिधिं गण्यं विभूनां पुरो
रम्भं भक्तजनस्य विघ्नपटलं दुर्नीयसम्पद्धिधौ ।
यस्याराधनमन्तरेण जगतां कश्चिन्न सिद्धिं गतो
यं चाराध्य चिराय विन्दति परां क्षुद्रोऽपि मालां श्रियाम् ॥

—सुभा० सुधा० भा०

145. वन्देऽनङ्गारिसुतं गण्डगलद्दानसङ्गिभृङ्गरवम् ।
नागास्यं गणनाथं सुरराजमुखामरैर्नमितम् ॥
—अभिधानमञ्जर्या भिषगार्यस्य
146. वन्दे महागणपतिं मदनारिसूनुम्
वामोरुसुरथवनिताभुजवेष्टिताङ्गम् ।
वल्लीशपूर्वजमभीष्टदमाश्रितानाम्
वाणीपतिप्रमुखदेवगणार्चिताङ्घ्रिम् ॥
—क्रियाक्रमद्योतिकाव्याख्यायाम्
147. वन्दे मोदकपाणिं मोदकरं मोदकप्रियं देवम् ।
ईशेश्वरीकुमारं लेखशिरोमुकुटरत्नशोभिपदम् ॥
—कुण्डरत्नावल्यां कृष्णदीक्षितसूनु रामचन्द्रदीक्षितस्य
148. वन्दे वरप्रदमहं वरवारणेन्द्रवक्त्रम्
सदा क्षितिभृदीश्वरजातनूजम् ।
विघ्नेश्वरं विबुधवन्दितपादपद्मं
संसारसम्भवभयापहमानतानाम् ॥
—शङ्कराचार्यस्य—उपदेशसाहस्राष्टीकायां बोधनिधेः
149. वन्दे श्रीगणनायकाङ्घ्रिकमलं लोके सदा वन्दितम्
भक्तस्वान्तसरोवरेषु सततं संलग्नमानन्ददम् ।
हैमाभूषणकेसरं सुललितं सौन्दर्यगन्धान्वितम्
नित्यं निर्जरषट्पदैश्च कमलं पेपीयमानमुहुः ॥
—भुवनेशलौकिकन्यायसाहस्र्यां ठाकुरदत्तशर्मणः
150. वन्दे सिन्दूरपूराभं पार्वतीनन्दनं सदा ।
चतुर्भुजं कृपासिन्धुं गणेशं वरदं मुदा ॥
—भावप्रकाशे जीवनाथस्य
151. वन्देऽहं गजवक्त्रमिन्दुविलसद्भालं विशालोदरम्
सिन्दूरारुणमस्तकं फणिफणाकल्पैरनल्पैर्युतम् ।
शुण्डादण्डविराजमानविपुलोद्यद्दन्तकाण्डोज्ज्वलम्
विघ्नघ्वंसकरं भर्यात्तशरणं सिद्धयै गणानां पतिम् ॥
—काव्यप्रकाशस्य टीकायां सुधासागरसमाख्यायां
भीमसेन दीक्षितस्य

152. वन्देऽहं पदपङ्कजं रसभरं नित्यं विभुं श्रीपदम्
विघ्नध्वंसपटीयसस्तवविभो देवाग्रपूजाग्रहम् ।
जुष्टं विद्वद्गुपासकैः प्रतिदिनं मुक्तिक्रमान्वेषिभिः
तुष्टः चेत्सकलं मनोऽभिलषितं पूर्णं फलं दास्यसि ॥
—सुकृत्यप्रकाशे ज्वालानाथमिश्रस्य
153. वहवो वर्णतोहीना यत्पादयुगले नताः ।
सुवर्णाः स्युः सदा स्वान्ते तं गणेशं स्मराम्यहम् ॥
—भर्तृहरिकृतशृङ्गारशतकस्य टीकायां
सुबोधिनीसमाख्यायां हरिलालस्य
154. वामाङ्गारुढवामोरुवक्षोजानीतपुष्करम् ।
विघ्नवारणहर्यक्षं विघ्नराजमुपास्महे ॥
—शिवभक्तविलासे
155. विघ्नध्वान्तनिवारणैकतरणिर्विघ्नाटवी हव्यवाद्
विघ्नव्यालकुलोपमर्दगरुडो विघ्नेभपञ्चाननः ।
विघ्नोत्तुङ्गगिरिप्रभेदनपविर्विघ्नाब्धिकुम्भोद्भवो
विघ्नाभ्रौघघनप्रचण्डपवनो विघ्नेश्वरः पातु नः ॥
—देवतास्तोत्रे
156. विघ्नवारणविदारणसिंहं
विघ्नकाननमहीरुहदावम् ।
विघ्नगाढतिमिरद्युमणिं तं
विघ्नराजमनिशं प्रणतोस्मि ॥
—तिथिनिर्णयचक्रे
157. विघ्नानशेषाननिशं निघ्नन् न्यायादनेकधा ।
विघ्नराजः सदा पायात् त्रिपुरघ्नाभिपूजितः ॥
—मोक्षलक्ष्मीविलासे वल्लभस्य

158. विघ्नान्धकारहरणस्फुरणैकरूपम्
मिथ्याप्रपञ्चमनिरुक्त्युचितं विभेदम् ।
वन्देऽखिलप्रकृतिमव्ययमुक्तिरूपम्
विघ्नेश्वरं सकलविघ्ननिवृत्तयेऽहम् ॥
—अद्वैतरत्ने मल्लणाराध्यस्य
159. विघ्नारातिः प्रराजत्कठिनपृथुतरो दण्डकाष्ठालिमाल्ये
निर्गच्छद्रक्तधाराविरचितपरशुर्बुद्धिवृद्धिक्रियान्नः ।
रक्षद्वैमातुरोऽयं मधुकरनिकराराजितो दण्डतुण्ड-
श्चञ्चच्चाभीकराभोप्यतितरदुरितच्छेदकः सन्ततं सः ॥
—कातीयगृह्यकारिकायां रेणुकायाः
160. विघ्नेशचरणाम्भोजमकरन्दोदबिन्दवः ।
सिञ्चन्तु भारतीवल्लीं नतानां वदनालये ॥
—मल्लारिमाहात्म्ये
161. विघ्नेशोऽवतु नो विघ्नादपारकरुणार्णवः ।
यत्कृपालोकने लोका विशोका शं प्रपेदिरे ॥
—आगमरहस्ये सरयूप्रसादद्विवेदिनः
162. विघ्नेशो विश्वमव्यात्कलमकुवलये पाशपद्मे विषाणम्
वामे दण्डेक्षुचापौ त्रिशिखमरिवहन् बीजपूरं च दक्षे ।
संश्लिष्यन् सिद्धलक्ष्मीं मणिनिधिकलशप्रोल्लसन्नैजशुण्डः
प्रोद्यद्भस्वत्सहस्रप्रतिभटतनुरुक्तुन्दिलश्चन्द्रचूडः ॥
—आनन्दरङ्गचम्पां श्रीनिवासस्य
163. विघ्नेशो वः स पायाद्विहृतिषु जलधीन् पुष्कराग्रेण पीत्वा
यस्मिन्नुद्धृत्य तोयं वमति बहुतरं दृश्यते व्योम्नि देवैः ।
क्वाप्यम्भः क्वापि विष्णुः क्वचन कमलभूः क्वाप्यनन्तः क्वचिच्छ्रीः
क्वाप्यौर्वः क्वापि शैलाः क्वचन मणिगणाः क्वापि नक्रादिसत्त्वाः ॥
—सूक्तिमु० हनूमतः

164. विघ्नेशः सर्वविघ्नान्परिहरतु स यत्कर्णतालादुदञ्चद् -
वायुव्याघूतगण्डस्थलयुगलगलद्भूरिसिन्दूरपूरैः ।
आरुण्याद्वैतभावं गतवति जगति क्वापि नो भाति भानु-
नैवासौ शीतभानुः क्वचिदपि नितरां भासते वा कृशानुः ॥
—सुभा०सुधा०भा०
165. वितण्डचण्डयोगिनं समाजमध्यवर्तिनम् ।
प्रशस्तभूतिभूषितं स्मरामि विघ्नवारणम् ॥
—रेखागणिते जगन्नाथस्य
166. विमलमदजलौघस्योत्तमानोरुगण्ड-
स्थलनिकटनिकुञ्जत्प्राजमानालिमालः ।
जयति पृथुलकण्ठाबद्धमालेन्द्रनीला -
बलिरिवसुरसिद्धाराधितो विघ्नराजः ॥
—तत्त्वदीपने अखण्डानन्दमुनेः
167. विश्वेशं मोक्षदातारं भैरवं भीतिनाशनम् ।
बुद्धिप्रदं दुण्डिराजं शिरसा नौमि सादरम् ॥
—भर्तृहरिकृतवैराग्यशतकस्य टीकायां
सुबोधिनीसमाख्यायां हरिलालस्य
168. वृहद्रदनदारुणं दृढसुमेरुरेणूद्धटं
सुगन्धिमदिरामदप्रमुदितालिङ्गझरितम् ।
अनेकरणदुन्दुभिध्वनिविभिन्नगण्डस्थलं
महागणपतेर्मुखं दिशतु भूरिभद्राणि वः ॥
—सक्रै—प्रस्तराभिलेखे
169. व्यावलात्करफूत्कृतिनिरस्तपूर्वापरप्रचुरविघ्नः ।
स व्यापसव्यलक्ष्यो गणाधिपो जयति सार्वभौम इव ॥
—रसमीमांसायाष्टीकायां गङ्गारामस्य

170. शरद्धिमरश्मिवलक्षवृहत्तरमूर्तिलसद्भुजगम्
मतङ्गवक्त्रमविघ्नकरं मम मानसशृङ्खलितम् ।
कपोलगलन्मदवारिविलोलमधुव्रतहर्युपलै-
रलङ्कृतमहमाकलयेऽनिशमीशसुतं गणपतिम् ।।
—लोकोक्तिमुक्तावल्यां दक्षिणामूर्तेः
171. शिवयोर्भजनातिगौरवाद्यत्सुतलीलाधृतकुञ्जरास्यरूपम् ।
अपहन्तु ममान्तरं तमस्तत्सतानन्दमयं महोमहीयः ।।
—बीजपल्लवे कृष्णदैवज्ञस्य
172. शिवाशिवतनूजोऽपि त्रिलोकी शिवकारकः ।
वक्रतुण्डोऽपि सुमुखो वस्तं वन्दे गणाधिपम् ।।
—श्रीहर्षकृतनैषधमहाकाव्यस्य टीकायां
जीवातु—समाख्यायां मल्लिनाथस्य
173. शुण्डादण्डाभिरामं मणिमयमुकुटं कुण्डलद्योतितास्यम्
मुक्ताकल्पाङ्गदाद्यैर्विलसितवपुषं स्वर्णयज्ञोपवीतम् ।
दोर्दण्डैर्निर्भयत्वाङ्कुशवरपरशून् संदधानं गणेशम्
वन्देऽहं स्रग्धराभ्यामभिनवविलसत्कामिनीभ्यामुपेतम् ।।
—रमलसिक्तायां सोमनाथस्य
174. शुण्डादण्डं कुण्डलीकृत्य कूले क्रीडन् देवो देवनद्याः प्रतीतः ।
आखुं कृत्वा भूमिगते विशन्तं कर्षन् दोभ्यां मङ्गलं संतनोतु ।।
—वाक्यपदीयस्य टीकायां अम्बाकर्त्री—
समाख्यायां रघुनाथशर्मणः
175. शेषाहेः फणभङ्गभीरुरवनौ मन्दं निधत्ते पदम्
चीत्कारं जगदण्डसम्पुटभिदामीत्या विधत्ते मनाक् ।
नोङ्गीयेत जगज्जवादिति शनैः कर्णाञ्चलं दोलय-
त्येवं योऽखिललोकरक्षणचणः पायाद्गणेशस्स वः ।।
—मुद्राराक्षसटीकायां दुण्डिराजस्य

176. श्च्योतन्मदाम्बुभरनिर्भरचण्डगण्ड-
शुण्डाग्रशौण्डपरिमण्डितभूरिभृङ्गान् ।
विघ्नानिवानवरतं चलगण्डतालै-
रुत्सारयञ्जयति जातघृणो गणेशः ॥
—बाणभट्टकृतहर्षचरितस्य टीकायां सङ्केताख्यायां शङ्करस्य
177. श्रीकण्ठाचलमेखलापरिणमत्कुम्भोऽद्रिबुध्धारद -
प्रान्तोत्तुम्भितसम्भृताब्दगलितैः शीतैरपां सीकरैः ।
निर्वाणे मदसंज्वरे प्रमुदितस्तेनातपत्राश्रियं
विभ्राणेन निरन्तरं दिशतु वः श्रीविघ्नराजो मुदम् ॥
—निघण्टुराजे नरहरेः
178. श्रीदं सदाहं हृदयारविन्दे पादारविन्दं वरदस्य वन्दे ।
मन्दोऽपि यस्य स्मरणेन सद्यो गीर्वाणवन्द्योपमतां समेति ॥
—जातकाभरणे ढुण्डिराजदैवज्ञस्य
179. श्रीमद्गङ्गातरङ्गावलिवलितवपुः काशिकाकाशिकास्ते
विश्वाधीशोप्यशेषोद्धतजडजनतातारकस्तारकेण ।
नित्यं यत्राधिवासं सहगिरिसुतया संदधत्सिन्धुरास्य-
स्तत्सूनुः श्रीगणेशः शमयतु नितरामन्तरायं कृतौ नः ॥
—माधवनिदानस्य टीकायां रुक्मिणिश्चयार्थ-
प्रकाशिकाख्यायां गणेशस्य
180. श्रीमद्भ्रमद्भ्रमरराजिविराजमान-
गण्डस्थल- स्खलदमन्द-मदप्रवाहः ।
प्रत्यूहनाशविधये भुवनैकवन्द्यः
पायादपारमहिमा गिरिजात्मजन्मा ॥
—प्रश्नमाणिक्यमालायां परमानन्दशर्मणः
181. श्रीलम्बोदरमेकदन्तममलं तत्त्वार्थसिद्धिप्रदम्
कर्पूरादिसुगन्धवस्तुनिचयैरभ्यर्च्य गौरीसुतम् ।

उद्वच्छन्मदपानमत्तमधुपोन्नादश्रुतिस्नेहिनम्
व्यक्तं वच्मि गुणान्महामतिसुतस्येशस्य दूर्वाससः॥

—रसिकरमणकाव्ये रघुनाथस्य

182. श्रीशाद्यैः सहितं गजेन्द्रवदनं श्रीशारदालङ्कृतम्
पात्रं सोदकपूर्णमीड्यकलशं पाशाक्षसूत्रं भुजैः ।
बिभ्राणं शुचिनागसम्भवलसत्कायं सहस्राकभम्
वन्दे मूषकवाहनं गणपतिं त्रैलोक्यचिन्तामणिम्॥

—होरासारसुधानिधौ नारायणस्य

183. श्रुतिमकुटतटविभूषणतत्त्वमणिस्फुरणदीप्तचरणयुगम् ।
विघ्नविभेदनदक्षं विघ्नेशं विघ्नशान्तये नौमि॥

—उपनिषत्सारसङ्ग्रहे सुब्रह्मण्यस्य

184. श्वेताङ्गं श्वेतवस्त्रं सितकुसुमगणैः पूजितं श्वेतगन्धैः
क्षीराब्धौ रत्नपीठे सुरतरुविमले रत्नसिंहासनस्थम् ।
दोर्भिः पाशाङ्कुशेष्टाभयधृतिरुचिरं चन्द्रमौलिं त्रिनेत्रम्
ध्यायेच्छान्त्यर्थमीशं गणपतिममलं श्रीसमेतं प्रसन्नम्॥

—पथ्यापथ्यविनिश्चये

185. सकलदुरितदात्रं पार्वतीप्रेमपात्रम्
अरुणललितगात्रं विश्वनाथैकपुत्रम् ।
रचितविविधचित्रं हेमभूषाविचित्रम्
मणिखचितसुष्ठुत्रं नौमि गं स्वाखुपत्रम्॥

—श्रीसूक्तविधाने वैद्यनाथस्य

186. सकलदुरितहर्ताभीष्टसिद्धिप्रकर्ता
निगमसमुपगीतः शेषयज्ञोपवीतः ।
ललितमधुकराली सेवितो गण्डपाली-
तटभुवि गणराजः पातु वो विघ्नराजः॥

—खलरि-प्रस्तराभिलेखे हरिब्रह्मदेवस्य

187. सदर्चनाद्यस्य महेश्वरोऽपि कार्येषु धत्ते विभुतां न जातु ।
तं विघ्नविच्छित्तिकरं गणेशं सिन्दूरपूरारुणमानमामि ॥
—सूर्यसिद्धान्तोदाहरणे विश्वनाथस्य
188. सन्ध्यानृतोत्सवे ताराः करेणोद्धूय विघ्नजित् ।
सीत्कारसीकरैरन्याः कल्पयन्निव पातु वः ॥
—कथासरित्सागरेप्रथमेलम्बके सोमदेवभट्टस्य
189. सन्ध्यासिन्दूररागारुणगगनतलासङ्गिगङ्गोत्तमाङ्ग —
त्वङ्गन्नक्षत्रमालाकृतरुचिररुचिः कर्णशङ्खीकृतेन्दुः ।
निस्तोयाम्भोदवृन्दैः श्रुतियुगलचलच्चामराडम्बरश्री-
रव्याजालङ्कृतिर्वः प्रवितरतु गणग्रामणीर्मङ्गलानि ॥
—सदुक्ति० दक्षस्य
190. सर्वसिद्धिसदनेऽखिलवन्द्ये दुष्कृतौघविनिवारणदक्षे ।
विघ्नराजपदपङ्कजयुग्मे चञ्चरीकसममस्तु मनो मे ॥
—मुहूर्तचिन्तामणौ शिवदैवज्ञस्य
191. सर्वाणि कर्माणि समृद्धिमन्ति
भवन्ति यत्पूजनया पुरस्तात् ।
नमो निधीनामधिपाय तस्मै
कस्मैचिदस्मै गणनायकाय ॥
—महुवा—अभिलेखे
192. सर्वाभीष्टफलं यस्य पदाराधनतत्पराः ।
लभन्ते मनुजास्तस्मै गणाधिपते नमः ॥
—दिल्लीसंग्रहालयस्थसर्बन—अभिलेखे
193. स वो विघ्नेश्वरः पायान्नमितोन्नमितेव यम् ।
अनुनृत्यति नृत्यन्तं सन्ध्यासु भुवनावली ॥
—कथासरित्सागरे त्रयोदशे लम्बके सोमदेवभट्टस्य

194. सिद्धिबुद्धिप्रदातारं विघ्नव्यूहविदारणम् ।
महागणपतिं वन्दे लक्ष्मीविष्णवादिभिर्वृतम् ।।
—रुद्रजपहोमप्रयोगे अनन्तदेवस्य
195. सिद्धौघैस्सत्सिद्धयै ध्येयः करजलदगलितदानाद्भिः ।
शमयतु विघ्नदावाग्निं विघ्नेशो निघ्ननिर्विघ्नः ।।
—सूक्तादर्शे कविताण्डवीयस्य
196. सिन्दूरपूरादरुणङ्कलाधरकलाधरम् ।
सन्ध्याम्बरमिवावन्दे गणेश्वरमहं वपुः ।।
—सङ्गीतरघुनन्दने विश्वनाथसिंहजूदेवस्य
197. सिन्दूरप्रकरस्तपः करिशिरः क्रोडे कषायाटवी-
दावार्चिर्निचयः प्रबोधदिवसप्रारम्भसूर्योदयः ।
मुक्तिश्रीकुचकुम्भकुङ्कुमरसः श्रेयस्तरोः पल्लवः
प्रोल्लासक्रमयोर्नखद्युतिभरः पार्श्वप्रभोः पातु नः ।।
—सूक्तिमुक्तावल्याष्टीकायां सोमप्रभस्य
198. सिन्दूररेणुपटलद्युतिजुष्टमूर्ति-
र्घर्मांशुभानुपटलाभिनिविष्टमूर्तिम् ।
इन्दुं विडम्बयति यो गणराजिनाथो
विघ्नच्छिदस्तु मम भक्तिवशीकृतात्मा ।।
—पञ्चपादिकाव्याख्यायां विज्ञानवासयतेः
199. सिन्दूरारक्तशुण्डं सकलबुधजनानन्दकन्दप्रचण्डम्
माद्यन्मातङ्गवक्त्रं प्रकटकटलसद्धानपूराभिरामम् ।
कामं भृङ्गाङ्गनाभिर्विरचितसरसोद्गीतसंशोभिगण्डम्
प्रत्यूहध्वान्तधारातरुणिमतरणिं वक्रतुण्डं नमामि ।।
—प्रश्नसुधाकरे

200. सिन्दूरारुणगण्डमण्डलमदामोदभ्रमद्भङ्गिका-
झङ्कारेण कलेन कर्णमुरजध्वानेन मन्द्रेण च।
तत्तौर्यत्रिकरीतिमेति शिरसः शश्वन्मदान्दोलनम्
यस्य श्रीगणनायकः स दिशतु श्रेयांसि भूयांसि वः॥
—मुद्राराक्षसस्य व्याख्यायां दुण्डिराजव्यासयजनस्य
201. सिन्दूरारुणविग्रहं निजकलां भाले दधानः करैः
वेदैरङ्कुश-पाश-कल्पलतिकादन्ताननन्तो हि यः।
त्र्यक्षो-रक्षणदक्ष इक्षु-रतिभृत् वक्षो-बलद्वारकः
दान्तः सन्ततमस्तु दन्तिवदनो मच्छ्रेयसे विघ्नहृत्॥
—कृत्यसागरे रत्नपाणेः
202. सिन्दूरारुणशुण्डमन्दचलनव्याजान्निजानां भयम्।
भक्तानां विनिवारयन्तमधुना वन्दे गणेशं मुदा॥
—अश्विनीकुमारस्तुतिव्याख्यायां सदाशिवस्य
203. सिन्दूरेण विराजितं त्रिनयनं दिक्संख्यदोर्भिर्युतम्
भक्तानुग्रहकारकं प्रमदयाशिलष्टं सदानन्ददम्।
अष्टाविंशतिवर्णकैश्च सततं यं चिन्तयन्ते जना-
स्तं देवं गणपं स्मरामि सततं चन्द्रार्द्धचूडं विभुम्॥
—सिद्धान्तकौमुद्याष्टीकायां सुबोधिनी-समाख्यायां जयकृष्णस्य
204. सिन्धुरबन्धुरवदनं कदनं सर्वस्य निघ्नविघ्नस्य।
सङ्कल्पकल्पवृक्षं निगमसमक्षं भजे गणाध्यक्षम्॥
—कुण्डकल्पलतायां दुण्डिराजसूनुपुरुषोत्तमस्य
205. सिन्धुरास्यं सर्वभूतरूपास्यं देवैर्वन्द्यं मङ्गलादिं गणेशम्।
विघ्नानां वै कोटिविच्छेदकारं वन्दे नित्यं सर्वदं सर्वरूपम्॥
—रामार्णवे

206. सुपर्णाभयं स्वोरगानां ददानो-
ऽप्यपर्णासुखः स्वर्णवर्णारथरथः ।
करे सप्तपर्ण-स्फुरद् गन्धिरद्धा
मुखं सूर्पकर्णः सुवर्णं करोतु ॥
—अमरकाव्ये रणछोडभट्टस्य
207. सुमुखश्चैकदन्तश्च कपिलो गजकर्णकः ।
लम्बोदरश्च विकटो विघ्ननाशो विनायकः ॥
—विवाहपद्धतौ
208. सुरासुरशिरोरत्नमरीचिखचिताङ्घ्रये ।
विघ्नान्धकारसूर्याय गणाधिपतये नमः ॥
—न्यायमञ्जर्या जयन्तभट्टस्य
209. स्पन्दद्गण्डप्रगुञ्जद्भ्रमरकनिकरभ्राजमानो दधानो
दीव्यत्सिन्दूरधूलीचयस्फुरच्चिररचितं मस्तकं दन्तिवत्रः ।
आश्च्योतत्पुष्कराम्भो विशदकणगणैः प्लावयित्वाशुपापम्
युष्माकं हर्षलोलच्छ्रुतियुगमरुताचारिवृन्दं धुनोतु ॥
—वृत्तरत्नावल्यां मणिराममिश्रस्य
210. स्वस्वाभिलाषं नहिलब्धुभीशा
निर्विघ्नमीशानमुखाः सुरौघाः ।
विना प्रसादं किल यस्य नौमि
तं दुण्डिराजं मतिलाभहेतोः ॥
—वर्षतन्त्रे
211. हस्तपङ्कजनिविष्टमोदकव्याजसञ्चरदशेषपुमर्थम् ।
नौमि किञ्चिदवधूनिशुण्डादण्डकुण्डलितमण्डितगण्डम् ॥
—सुभा० सुधा० भा०

बालो गणेशः

212. अध्यारुढः कपर्द पितुरमरधुनीं हेलया गाहमानः
कर्षन्हर्षातिरेकात् कनककमलिनीषण्डमुदण्डवृत्त्या ।
अन्तर्मग्नः कराग्रं फणिपतिशिरसि स्वैरमाधाय तोयम्
गुञ्जन्सिञ्चन्नधस्तात् प्रमथपतिशिशुर्भाति बालो गणेशः ॥
—विद्याधरकृतएकावल्याष्टीकायां तरलाख्यायां
मल्लिनाथस्य
213. अवतु सततं शिवाङ्कशायी शिशुरफणीकृतदानवारियत्नः ।
तदनुकमलभूकृतप्रणामो गिरितनयार्पितपादपद्ममालः ।
—तत्त्वनिर्णये पक्षधरस्य
214. आलिङ्ग्य गाढमुदरं पितुरर्द्धजाने—
रुत्सङ्गवर्त्यवतु बालगजाननो नः ।
यत्कुम्भयोर्गिरिसुताकुचपार्श्वभाजोः
स्तन्यं पिपासति गुहस्त्रिभिराननाब्जैः ॥
—साहित्यरत्नाकरे धर्मसूरिणः
215. क्रोडं तातस्य गच्छन्विशदबिसधिया शावकं शीतभानो—
राकर्षन्भालवैश्वानरनिशितशिखारोचिषा तप्यमानः ।
गङ्गाभः पातुमिच्छन्भुजगपतिफणाफूत्कृताङ्गुलीमानो
मात्रा सम्बोध्यनीतो दुरितमपनुयाद् बालवेशो गणेशः ॥
—अन्त्याक्षरीश्लोकसङ्ग्रहे
216. गलद्दानोद्रेकभ्रमदलिकदम्बावृतशिरो—
धुनानस्सन्तोषादिव निजगुरोस्ताण्डवविधेः ।
प्रचण्डैर्दोर्दण्डैः प्रबलतरविघ्नोपशमनो
मनोगम्यं भव्यं वितरतु शिशुः शैलदुहितुः ॥
—तर्कसङ्ग्रहचन्द्रिकायां मुकुन्दभट्टस्य

217. गिरिशशिरसि यच्छन्हस्तमिन्दोः कलायां
मुहुरमलमृणालीग्रासगृध्नुः शिशुत्वे ।
जयति विधुतमूर्धोन्नाललीलाम्बुजेन
स्मितिकुपितमृडानीताडितो नागवक्त्रः ।।
—प्रस्तराभिलेखे धङ्गदेवस्य
218. देवदानवकृतस्तुतिभागं हेलया विजितदर्पितनागम् ।
भक्तविघ्नहनने धृतयत्नं तं नमामि भवबालकरत्नम् ।।
—बुधभूषणे शम्भुनृपस्य
219. पाशाङ्कुशौ च दधतं करिदन्तहस्त-
मन्येन दाडिमफलं रुचिरं त्रिनेत्रम् ।
वन्दे महेशतनयं गुहपूर्वजात-
मद्रीन्द्रजाप्रियशिशुं धृतविघ्नराजम् ।।
—चिदम्बरमन्त्रयन्त्रस्य व्याख्यायां चक्रप्रकाशिकाख्यायां
220. रिङ्गन्नुत्सङ्गरङ्गे निजरदनधिया शङ्करस्योत्तमाङ्गा-
दाकर्षन्निन्दुलेखां पितरि गतरदस्तेयमारोपयँश्च ।
मातुः प्रोत्साहयन्त्याः स्मितिशुचिवदनं वीक्षमाणः सहासं
बालो वात्सल्यभूमिः कलयतु मुदितो मङ्गलान्येकदन्तः ।।
—श्रीरङ्गम्—अभिलेखे मल्लिकार्जुनस्य
221. वात्सल्यात्पितरौ कपोलयुगलं स्वस्याऽगतौ चुम्बितुं
दृष्ट्वाऽकुञ्चितमास्यपद्ममलं सेषत्स्मितं सत्त्वरम् ।
अन्योन्यं शिवयोस्ततः सुवदने युक्ते अभूतां तयो-
रित्थं येन विनोदितौ स भगवान्बालो गजास्योऽवतु ।।
—संस्काररत्नमालायां गोपीनाथदीक्षितस्य

222. शुण्डाकृष्टमुमाकुचाद्बहुपयः पीत्वा गजास्यशिशुः
सन्तुष्टः स्नुतमेतदन्यकुचकं स्कन्दाननेष्वर्पयन् ।
दुग्धं मुग्धं पिबानुजं क्षुधमितस्तं भीतिहार्दाद्विदन्
हर्षं वर्षयति स्वमातृमनसि स्वस्तिप्रदः सोऽस्तु वः ॥
—चातुर्मास्यव्रतकल्पवल्यां विरुपाक्षस्य
223. शुण्डादण्डविलोडनैरिव मुहुर्द्राग्वारयन्तं जन-
प्रत्यूहानिरुषानिशाकरकराघातव्रतं बिभ्रता ।
दन्तद्योतितदिङ्मुखेन हसितेनानन्दयन्तं शिवौ
शान्तं तच्छिशुमाश्रयेऽहमनयोः खेलन्तमारात्पुनः ॥
—विधिरसायनदूषणे शङ्करभट्टस्य
224. सिन्दूरपूरपरिपूरितमध्यभालं
मत्तालिवृन्दपरिचुम्बितगण्डमालम् ।
शुण्डाप्रयातविनिवारितविघ्नजालं
वन्दे गणेशमवनीन्द्रसुतैकबालम् ॥
—अनूपविवेके अनूपसिंहस्य

गजाननः

225. अनन्तशास्त्रं बहुशब्दपादम्
शब्दस्य कर्णो ग्रहणे च शक्तौ ।
गजस्य दीर्घाविति तौ विचार्य
गजाननं येन धृतं तमीडे ॥
—विष्णुशर्माकृतकीर्त्तिप्रकाशस्य टीकायां
नन्दकिशोरशर्मणः
226. अनुसंहितं हृदि यदीयबृंहितम्
भवसृष्टिसाधनसमष्टिरीशितुः ।
इदमस्तु वस्तु शिवताति निस्तुल-
द्युति कन्धरानधरसिन्धुराकृतिः ॥
—प्रक्रियाकौमुद्याः व्याख्यायां कविकौमुदीसमाख्यायां
कल्यलक्ष्मीनृसिंहस्य

227. अलिकुलमण्डितगण्डं प्रत्यूहव्यूहतिमिरमार्तण्डम् ।
सिन्दूरारुणशुण्डं देवं वेतण्डतुण्डमवलम्बे ।।
—प्रक्रियाकौमुद्याः व्याख्यायां प्रकाशसमाख्यायां कृष्णदत्तस्य
228. अलिकुलवृत्तगण्डं भालशालीन्दुखण्डम्
गलमिलदहितुण्डं भूरिसिन्दूरशुण्डम् ।
भजदधिगतपण्डं सर्वदेवप्रचण्डम्
पृथुलललितपिण्डं नौमि तं वक्रतुण्डम् ।।
—पद्धतिभूषणे सोमदैवज्ञस्य
229. अविरतमदधाराधोरणीपारणोद्य-
न्मदमधुकरमालाकूजितोद्धोषिताशम् ।
मम मनसि समिन्धां सिन्धुरेन्द्राननं तत्
किमपि कनकशैलप्रस्थसच्छायमोजः ।।
—मयूरसन्देशे उदयस्य
230. अविरलमदधाराधौतकुम्भः शरण्यः
फणिवरवृत्तगात्रः सिद्धसाध्यादिवन्द्यः ।
त्रिभुवनजनविघ्नध्वान्तविध्वंसदक्षो
वितरतु गजवक्त्रः सन्ततं मङ्गलं वः ।।
—सुभा० सुधा० भा०
231. अव्यक्ताक्षरनिर्भरध्वनिजपस्त्यक्तान्यकर्माश्रमः
स्वं देहात् शितिमानभुज्झितुमनादानाम्बुसम्बर्द्धितः ।
यत्कुम्भाचलगस्तपांसि वितनोत्यद्यापि भृङ्गव्रजः
गत्पूहापगमोन्नतिर्गजमुखो देवः स वोऽस्तु श्रिये ।।
—अर्बुदपर्वत-अभिलेखे समरसिंहस्य

232. अशेषविघ्नप्रतिषेधदक्ष-मन्त्राक्षतानामिवदिङ्मुखेषु ।
विक्षेपलीलाकरशीकराणां करोतु वः प्रीतिमिभाननस्य ॥
—विक्रमाङ्कदेवचरिते विद्यापतिबिल्हणस्य
233. अस्तु महो हस्तिमुखं स्वस्तिकरं चस्समस्तजनिहेतुः ।
यत्कटरटदलिमाला विलसति हरिनीलहारसमलक्ष्मीः ॥
—कोण्डुकुरु— पत्राभिलेखे अल्लयडोडुस्य
234. अस्तु हस्तिमुखं वस्तुस्वस्तिकृत् पूर्णविग्रहम् ।
भाति यत्कटभृङ्गालिरैन्द्रनीलीव मालिका ॥
—गनदेव— दानपत्राभिलेखे कोण्डाविडुमहोदयस्य
235. आतुङ्गमस्तकमनस्तमितानुभाव-
मातङ्गभारहरमङ्घ्रिसरोजभाजाम् ।
मोदं करोतु शिवयोस्सुकृतैकमत्यम्
मातङ्गमानुषवपुर्महितं महो वः ॥
—रासोत्सवे
236. आदायादायकुम्भद्वयनिहितमिव प्रार्थितं प्रार्थकेभ्यो
भूयो भूयः फलं यो वितरति भगवान्चारणास्यः सदैव ।
प्रत्यूहव्यूहशैलव्रजविशकलनप्रौढिदम्भोलिदंष्ट्रः
शुण्डादण्डस्य नित्योन्नमनविनमनव्याजतस्तं भजामः ॥
—हरिवंशविलासे निबन्धराजे संस्कारकौतुके
रामपण्डितात्मजननन्दपण्डितस्य
237. आयाहि त्वरितं गणेश! दुरितप्रध्वस्तविश्रान्तताम्
प्राप्तः पुत्रक मोदकं करगतं संभक्षय त्वं क्षणम् ।
इत्युक्तेऽम्बिकया करेण कलयंस्तं तं प्रमोदालयम्
कुर्वन्त्यो मदयन्गजानन इह श्रेयस्करो वोऽस्तु सः ॥
—स्मृतिचिन्तामणौ गङ्गादित्यस्य

238. आरक्ताभं त्रिनेत्रं पृथुतरजठरं वेदहस्तान् दधानम्
बिभ्राणं मौलिदेशे हिमकरशकलं दानधाराप्तकुम्भम् ।
ब्रह्मेन्द्राद्यैः समस्तैरमरपरिवृढैः सेवितं शुभ्रदन्तम्
भोगीन्द्राद्यं प्रसन्नं सकलशुभकरं तं भजेऽहं गजास्यम् ॥
—मन्त्रचन्द्रिकायां गोस्वामिजनार्दनस्य
239. आविरस्तु महस्तन्नो गौरीसन्ध्याघनोदितम् ।
अन्तराय तमोहन्तु नरस्तम्बेरमाकृतिः ॥
—न्यायचन्द्रिकायां आनन्दपूर्णमुनीन्द्रस्य
240. उच्चैरुत्तालगण्डस्थलबहुलगलदानपानप्रमत्त-
स्फीतालिव्रातगीतिश्रुतिविधुतिकलोन्मीलिताब्दाक्षिपक्ष्मा ।
भक्तप्रत्यूहपृथ्वीरूहनिवहसमुन्मूलनोच्चैरुदञ्च-
च्छुण्डादण्डाग्र उग्रार्भक इभवदनो वः स पायादपायात् ॥
—सुभा०सुधा०भा०
241. उच्चैर्ब्रह्माण्डखण्डद्वितयसहचरं कुम्भयुग्मं दधानः
प्रेङ्खन्नागारिपक्षप्रतिभटविकटश्रोत्रतालाभिरामः ।
देवः शम्भोरपत्यं भुजगपतितनुस्पर्द्धिवर्द्धिष्णुहस्त-
स्त्रैलोक्याश्चर्यमूर्तिः स जयति जगतामीश्वरः कुञ्जरास्यः ॥
—प्रस्तावरत्नाकरे हरिदासस्य
242. उत्तुङ्गकुम्भयुगसान्द्रविलिप्तचारु
सिन्दूरपूररुचिराय गजाननाय ।
दूरानताखिलसुपर्वकिरीटरत्न
नीराञ्जिताङ्घ्रियुगलाय सदा नतोस्मि ॥
—उदाहरणचन्द्रिकायां वैद्यनाथस्य

243. उद्दिश्यामरनिम्नगां गतवतोः श्रुत्वा कलिं शैशवे
यः साक्षात्करवाणि तामिति जटाजूटोपकण्ठं गतः ।
पीत्वा पुष्कलपुष्करेण न किमप्यत्रेति विस्मापयन्
पित्रोर्विग्रहवग्रहं विहितवान्पायाद्गजास्यः स वः ॥
—कालिदासकृत—अभिज्ञानशाकुन्तलस्य टीकायां
अर्थद्योतनिकाख्यायां राघवभट्टस्य
244. उद्यत्सिन्दूरपूरस्फुरदरुणकटप्रोल्लसद्दानगन्ध-
व्यालुब्धस्निग्धभृङ्गावलिविततचलत्पक्षसम्बीज्यमानः ।
प्रत्यूहव्यूहमध्यापतितजनसमुद्धारणे जागरुकः
कल्याणं कोऽपि कुर्यान्निरुपधिकरुणाकोमलो वारणास्यः ॥
—भास्कराचार्यकृतलीलावत्याः व्याख्यायां
लीलावतीकटाक्षसमाख्यायां
245. एकं स्तनं धयन्नपि तिर्यग्वलनोर्ध्वशुण्डयेन्दुसुधाम् ।
वरदानवदान्यकरः किरतु स विघ्नान् द्विपेन्द्रास्यः ॥
—गङ्गावतरणचम्पां शङ्करवीक्षितस्य
246. कपोलप्रोदञ्चन्मदमधुरतालुब्धमधुप-
स्फुरद्दुञ्जागीतिः श्रवणपुटतालो गजमुखः ।
चलच्छुण्डादण्डाकलितकलकण्ठः प्रथयता-
न्मुदं बिभ्रत्सूत्रं त्रिभुवनमहामण्डपविधौ ॥
—कुम्भलगढ—अभिलेखे
247. कपोलविगलल्लोलदानपानीयपिच्छिलम् ।
भ्रमद्भ्रमरझाङ्कारं वन्देऽहं द्विरदाननम् ॥
—योगतरङ्गिण्यां त्रिमल्लभट्टस्य
248. करदानाम्भसारं यः कुञ्चिताग्रं प्रसारयन् ।
ददत्सिद्धिमिवाभाति स पायाद्वो गजाननः ॥
—कथासरित्सागरे सप्तमे लम्बके सोमवेवभट्टस्य

249. करिवदनं तं कलये करिवदनन्तप्रदानदक्षकरम् ।
यच्चरणाब्जस्मरणं शरणं निर्विघ्नकार्यसिद्धीनाम् ।।
—श्रीहरिचरितमहाकाव्ये श्रीहरिपद्मनाभशास्त्रिणः
250. करेण कुञ्चिताग्रेण लीलयोन्नमितेन यः ।
भाति सिद्धीरिव ददत्स पायाद्धो गजाननः ।
—कथासरित्सागरे अष्टादशलम्बके सोमदेवभट्टस्य
251. कलाकलितविष्टपः कटमदप्रवाहापगा
कलापिसुरभिभ्रमद्भ्रमरचाटुसत्कारवान् ।
कलानिधिकलाधराचलसुताहृदानन्दनः
कलाधिगमकौशलं कलयतात्करीन्द्राननः ।।
—स्कान्दे महापुराणे अगस्तसंहितायां हालास्य माहात्म्ये
252. कल्याणानि तनोतु कश्चन् पुमानर्द्धाङ्गदन्तावलो
गण्डाभोगविलोलुपानलिगणान् कर्णचिलैश्चालयन् ।
यत्पादाम्बुरुहावलम्बशरणाः पूर्वे पुमां सस्त्रय-
स्त्रैलोक्यस्थितिसर्गसंहृतिविधौ निर्विघ्नसिद्धोद्यमाः ।।
—विद्यानाथकृत-प्रतापरुद्रीयस्य व्याख्यायां
रत्नार्पणाख्यायां कुमारस्वामिनः
253. कारणभूतो जगतां वारणवदनस्स विजयतां देवः ।
भक्तजनप्रत्यूहप्रशमनपटुचरितसर्वस्वः ।।
—तन्त्रसङ्ग्रहव्याख्यायाञ्च
254. कारणमेकं खगतां वारणमास्येन वारणं विपदाम् ।
किमपि महोमहनीयं प्रत्यूहव्यूहवारणं वन्दे ।।
—निर्णयामृते अल्लाडनाथसूरेः

255. काशीयज्ञोपवीतं विलसति वदने पुष्करं यस्य नित्यम्
देवानां नर्मदा श्रीर्मुकुटतटगता चन्द्रभागाद्धिरस्ति ।
यस्यावन्ती कृपाङ्घ्रिद्वयमवनतसद्वारकं सिद्धिदाता
तीर्थानां राशिरित्थं स भवतु भजतां भूतये वक्रतुण्डः ।
—आचार्यवंशावल्यां सदाशिवदीक्षितस्य
256. कुम्भस्थली रक्षतु वो विकीर्णसिन्दूररेणुर्द्विरदाननस्य ।
प्रशान्तये विघ्नतमच्छटानां निष्ठ्यूतबालातपपल्लवेव ॥
—नवसाहसार्ङ्गचरिते परिमलपद्मगुप्तस्य
257. गजरत्नं चिरत्नं तदद्भुतं श्रेयसेऽस्तु यत् ।
पञ्चाननो लालयति क्षोणीभृद्भूगुहाश्रयः ॥
—जानकीपरिणये चक्रकवेः
258. गजाननकटद्वन्द्वनिरसृतामदनिर्झरी ।
प्रक्षालयतु नः क्षिप्रं विघ्नसङ्घातकर्दमम् ॥
—कात्यायनकृत-शुक्लयजुर्वेदप्रातिशाख्यभाष्ये अनन्तस्य
259. गजाननाय महसे प्रत्यूहतिमिरच्छिदे ।
अपारकरुणापूरतरङ्गितदृशे नमः ॥
—सुभा० सुधा० भा०
260. गजाननं चारुविशालनेत्रं मौञ्जीधरं मूषकवाहनं च ।
चतुर्भुजं चञ्चलकर्णयुग्मं गजाननं शूलिसुतं भजेऽहम् ॥
—शैवदीक्षाविधाने
261. गजास्यः पातु वो यस्य भाति दानान्तिकालिनः ।
महाद्रिनिर्झरोपान्तकान्तनीलोपला इव ॥
—गनपेश्वर-अभिलेखे गनपतेः

262. गजेन्द्रवदनं वन्दे प्रपन्नभयभञ्जनम् ।
पार्वतीनन्दनं देवं कामदं सुरवन्दितम् ॥
—वैद्यहृदयानन्दे योगिप्रहराजमहापात्रस्य
263. गणानामधिपः पायात् गण्डमत्तालनिस्वनैः ।
भक्तसङ्घातविघ्नौघान् वारयन् वारणाननः ॥
—वेलिचेर्ल— अभिलेखे प्रतापरुद्रगजपतेः
264. गण्डद्वन्द्वगलन्मदद्रवमिलन्मैलिन्दवृन्दस्वन
श्लाघान्दोलनलोलमौलिविलसद्वालेन्दुचूडामणिम् ।
चञ्चत्कर्णविराजमानचमरद्वन्द्वोत्थमन्दानिल स्पर्शो-
न्मूलितभालघर्मसलिलं वक्ष्ये गजेन्द्राननम् ॥
—भैरवार्च्चापारिजाते जैत्रसिंहदेवस्य
265. गण्डस्थलगलदविरलमदजलकल्लोलचपलरोलम्बः ।
विघ्ननिवारणकरेण करेणुवदनः करोतु कल्याणम् ।
—आख्यातशक्तिवादरहस्ये मथुरानाथतर्कवागीशस्य
266. गण्डस्थलद्वयगलन्मदवारिधारा
सौरभ्यलुभ्यदलिडिम्भकगुम्भनादैः ।
वाचालिताखिलदिशं वरदं नतानाम्
वन्दामहे गजमुखं वयमादिदेवम् ॥
—विनायकस्तोत्रे
267. गण्डस्थलस्खलदुदारमदाम्बुधारा
गण्डूषमत्तमधुपस्तुतिदत्तकर्णम् ।
स्वर्णाद्रिकूटकषणादतितीक्ष्णदन्तम्
दन्तावलाननमुपैमि दुरिष्टशान्त्यै ॥
—व्याकरणप्रवेशके

268. गण्डस्थलीगलदमन्दमदप्रवाह-
माद्यद्विरेफमधुरस्वरदत्तकर्णः ।
हर्षादिवालसनिमीलितनेत्रयुग्मो
विघ्नच्छिदे भवतु भूतपतिर्गणेशः ॥
—प्रश्नचण्डीश्वरे रामकृष्णस्य
269. गलद्गण्डपतद्भङ्गमण्डिताननपङ्कजम् ।
विघ्नान्धकारमार्त्तण्डं वक्रतुण्डमुपास्महे ॥
—सायनतत्त्वविवेके दुण्ठिराजस्य
270. गुणगुरुगौरीसिंहाद्यस्मादभीता दिशां करिणः ।
तमपि व्यथयन् स्वरवैः कोऽपि करीन्द्राननः पायात् ॥
—उदयपुरस्थजगन्नाथरायमन्दिराभिलेखे
271. गौरीश्रवः केतकपत्रभङ्गमाकृष्य हस्तेन ददन्मुखाग्रे ।
विघ्नं मुहूर्त्ताकलितद्वितीयदन्तप्ररोहो हरतु द्विपास्यः ॥
—मुहूर्त्तचिन्तामणौ अनन्तदैवज्ञसूनु रामदैवज्ञस्य
272. गङ्गाधरसुतं देवं चन्द्रलेखावतंसितम् ।
सिद्धिदं सर्वविद्यानां वन्दे दन्तावलाननम् ॥
—ज्ञानप्रवीपके
273. घनदानजलार्द्रगण्डभित्ति-
श्रितपुष्पन्धयकैतवान्धकारम् ।
अपनेतुमिवोद्गताचिरिन्दो-
र्दशनश्रीर्जयति द्विपाननस्य ॥
—रामकीर्तिकुमुदमालायां त्रिविक्रमभट्टस्य

274. चलत्कर्णानिलोद्धूतसिन्दूरारुणिताम्बरः ।
जयत्यकालेऽपि सृजन्सन्ध्यामिव गजाननः ॥
—कथासरित्सागरे अष्टमलम्बके सोमदेवभट्टस्य
275. चिकुरभरविराजत्कान्तिकासाररत्ने
विगतबहुलरेखातुङ्गभङ्गेऽम्बिकायाः ।
दरदलदरुणाम्भोजातमाकर्षयन् वः
कलयतु करिराजो युग्मनेत्रं करेण ॥
—नामलिङ्गानुशासनव्याख्यायां अमरपदपारिजाताख्यायां
मल्लिनाथस्य
276. जगदन्तरायराशिं संस्मृतमात्रोऽपि यो जरीजर्ति ।
चर्कति चास्मृतो यस्तं वन्दे कुञ्जराननं देवम् ॥
—भागवतव्याख्यायां तत्त्वप्रदीपिकाख्यायां
277. जीयाद् दन्तिमुखो यस्मिन् जेतारि त्रिदशद्रुहाम् ।
उदलासि धृतामोदैरुभयैर्दानवारिभिः ॥
—पाण्ड्यकुलोदये मण्डलकवेः
278. जेतुं यस्त्रिपुरं हरेण हरिणा व्याजाद्वलिं बध्नता
स्रष्टुं वारिभवोद्भवेन भुवनं शेषेण धर्तुं धराम् ।
पार्वत्या महिषासुरप्रमथने सिद्धाधिपैः सिद्धये
ध्यातः पञ्चशरेण विश्वजितये पायात्स नागाननः ॥
—संस्कृतभाषाप्रदीपे सखारामरावशर्मणः
279. तन्वन्सिन्दूरभासा दिशि दिशि सरसां सान्ध्यशोभामजस्रम्
कर्पूरक्षोदशीतोत्करजलकणिकाच्छर्दनैर्दुर्दिनाभाम् ।
प्रत्यूहव्यूहभेदोद्धुरनिबिडघनोऽज्ञानवल्लीकुठारः
शुण्डादण्डः सदाऽव्यात्प्रकटितमहिमा वक्रतुण्डस्य युष्मान् ॥
—गणेशपरिणये वैद्यनाथशर्मणः

280. तरुणतपनवर्ण कर्णलीलावधूत-
 भ्रमरविततिगुञ्जाकर्णनोद्भूतहर्षम् ।
 अमरवरकिरीटोद्धृष्टपादाब्जमन्तः -
 स्फुरतु दलितविघ्नं दन्तिवक्त्रं महोनः ।।
 -स्वराज्यसिद्धेः व्याख्यायां कल्पद्रुमाख्यायां
 गङ्गाधरसरस्वतीभिक्षोः
281. तर्जयन्निव विघ्नौघान्नमितोन्नमितेन यः ।
 मुहुर्विभाति शिरसा स पायाद्वो गजाननः ।।
 -कथासरित्सागरे षष्ठे लम्बके सोमदेवभट्टस्य
282. तुरीयममरुद्गणैर्नुतमुरीकृतास्त्रव्रजम्
 करीशवदनं मनोमयदरीशयं भाविनाम् ।
 भवाब्धिलहरीतरिं प्रकृतिमाश्रये भासुरम्
 सरीसृपकरं हरप्रियतनूजमंहोहरम् ।।
 -साहित्यकण्टकोद्धारं
283. ते दूरोद्दण्डशुण्डाकुहरकबलितोक्षिप्तसप्ताब्धिलब्ध-
 स्वेच्छासेकप्रमोदप्रभवनवरवद्राविताशा गजेन्द्राः ।
 देवस्याकाण्डकण्डूकरकरटतटाटोपसंघट्टभग्न-
 क्षोणीभृत्तुङ्गभृङ्गाः पुरमथनशिशोः पान्तु वो दुर्विलासाः ।।
 -सूक्तिमु० विश्वेश्वरस्य
284. तं गजास्यं स्तुतं देवैः प्रशान्तं विद्यया युतम् ।
 तन्त्रयन्त्रावृतं नौमि तन्वन्तं जगतां हितम् ।।
 -संस्काररत्नमालायां गोपीनाथवीक्षितस्य
285. दधानं भृङ्गालीरनिशममले गण्डयुगले
 ददानं सर्वार्थान्निजचरणसेवासुकृतिने ।

दयाधारं सारं सकलनिगमानामपि परं
गजास्यं स्मेरास्यं तमिह कलये चित्तनिलये ।।

—वीरमित्रोदये परिभाषाप्रकाशे मित्रमिश्रस्य

286. दन्ताग्रनिर्भिन्नहिमाचलोर्वीरन्ध्रोत्थिताहीन्द्रमणिप्रभौघः ।
नागाननः स्तम्भधिया कपोलौ घर्षन् पितृभ्यां हसितः पुनातु ।।
—सुभा० सुधा० भा०

287. दन्ताञ्चलेन धरणीतलमुन्नमय्य
पातालकेलिषु धृतादिवराहलीलम् ।
उल्लाघनोत्फणफणाधरगीयमान-
क्रीडावदानमिभराजमुखं नमामः ।।
—माघकृतशिशुपालवधमहाकाव्यस्य टीकायां
सर्वकषाख्यायां मल्लिनाथस्य

288. दन्तांशुमञ्जरितहस्तलताभिरामः
सिन्दूरचारुसुभगो मदनिर्झराद्यः ।
देवः स कोऽपि नरसिन्धुरमूर्तिमाली
शर्माणि वो दिशतु सिद्धिविलासशैलः ।।
—संस्कृताभिलेखे गुर्जरराजस्य

289. दुरितसमूहबलाहकपटलीसंहरणपवमान् ।
शिवयोरङ्गाभरणं वन्दे देवं गजाननं मूर्ध्ना ।।
—सुभा० सुधा० भा०

290. देव्या लीलाललितमधुरं लास्यमुल्लासयन्त्या
यः शृङ्गारो रहसि पुरतः पत्युराविष्कृतस्तम् ।
वीर्यान्तृतैर्विकटगतिभिर्व्यञ्जयन् कुञ्जरास्यः
शम्भोः.....
—नृत्यरत्नावल्यां जायसेनापतेः

291. दोर्घोत्तदन्तखण्डः सकलसुरगणाडम्बरेषु प्रचण्डः
 सिन्दूराकीर्णगण्डः प्रकटितविलसच्चारुचान्द्रीयखण्डः ।
 गण्डस्थानन्तघण्डः स्मरहरतनयः कुण्डलीभूतशुण्डो
 विघ्नानां कालदण्डः स भवतु भवतां भूतये वक्रतुण्डः ॥
 —सुभा०सुधा०भा०
292. नमताशेषविघ्नौघवारणं वारणाननम् ।
 कारणं सर्वसिद्धीनां दुरितार्णवतारणम् ॥
 —कथासरित्सागरे एकादशलम्बके सोमदेवभट्टस्य
293. नमामिपर्शुहस्तं च गणनाथं गजाननम् ।
 महारूपं महाकायं सर्वसंकटनाशनम् ॥
 —संकष्टचतुर्थोत्तरतकथायां
294. नमाम्यशेषविघ्नौघगारणं वारणाननम् ।
 कारणं चर्द्धिसिद्धीनां दुरितार्णवपारणम् ॥
 —कौमुदीकथाकल्लोलिन्यां त्रिपाठिनो रामशरणस्य
295. नाकेनाकेशमुख्याः सुरवरनिवहाः सन्ति येऽनन्तसंख्या
 नाख्यामाख्यात्यमीषां कथमपि च मनःपूर्वकं वाङ् मदीया ।
 एकं हित्वैकेदन्तं सकलसुरशिरःसङ्घसङ्घर्षिताङ्घ्रिम्
 शीघ्रं भक्तेष्टसिद्धिप्रदमिह सुखदं सादरं तं नमामि ॥
 —ग्रहलाघवस्य टीकायाम्
296. नागाननं नागकृतोत्तरीयं नगेशपुत्रीतनयं स्मरामः ।
 निर्विघ्नहेतोर्वरदं कृपालुं सचन्द्रभालं गिरिशस्य बालम् ॥
 —शब्दरत्नावल्याम्

297. नीलाम्बुजरुचिं देवं सकृद्यान्ति मनोरथम् ।
देवाः प्रणम्य यं सर्वे तं नमामि गजाननम् ।।
—सर्वार्थचिन्तामण्याम्
298. पपौ समं यो मुखपुष्कराभ्याम्
स्तनौ जनन्याः सुभगाङ्कशायी ।
स विघ्नराजो मम विघ्नजातं
भिनत्तु सस्मेरगजेन्द्रवक्त्रः ।।
—सोमेश्वरदेवभट्टकृतरामशतकस्य हृदयरञ्जनी—
समाख्यायां टीकायाम्
299. पायाद्गजेन्द्रवदनः स इमां त्रिलोकीं
यस्योद्गतेन गगने महता करेण ।
मूलावलग्रसितदन्तबिसाङ्कुरेण
नालायितं तपनबिम्बसरोरुहस्य ।।
—सूक्तिमु० गणपतेः
300. पायाद्वः करिवदनः कृत-
निजदानस्तुताविवालिगणे ।
निनदति मुहुरपि धत्ते
कर्णो यः कर्णतालाभ्याम् ।।
—दोनपुन्दि— पत्राभिलेखे नामयनायकस्य
301. प्रणतविबुधमौलिस्फाररत्नांशुगर्भा-
श्चरणनखरभासो भाति यो भक्तिभाजाम् ।
दधदभिमतसिद्धयै कल्पवल्लीरिवाग्रा
स जयति गजवक्त्रो दाननीरप्रसिक्तः ।।
—लक्ष्मणोत्सवे लक्ष्मणस्य
302. प्रत्यूहतिमिरव्रातपराकरणपण्डितम् ।
भवाचलोदितं नित्यं भजे गजमुखं महः ।।
—पेन्तपवुपत्राभिलेखे छोणभक्तिराजस्य

303. प्रत्यूहरात्रिपरिमुद्रितसर्वलोक-
प्रज्ञासरोरुहविकासनसप्तसप्तिः ।
श्रीमान् ममाखिलपदार्थयथार्थबोध-
दातास्तु सन्ततमुमातनुजो गजास्यः ॥
—अप्पयदीक्षितकृत— आत्मार्पणस्तुतेष्टीकायां
भावलेशप्रकाशाख्यायां शङ्करनारायणस्य
304. प्रत्यूहव्यूहघातेऽनवरतमभितो यः सदोद्योगयुक्तः
शान्तिं शश्वच्च कुर्वन् दिशति प्रतिपलं साधकेष्टिं प्रसन्नः ।
सम्पूज्यः सर्वकार्ये विबुधगणवरैर्दीपयन् स्वप्रकाशात्
सोऽस्मान् पापादपायाद्गजवदनवपुः शैलजानन्दनोऽत्र ॥
—विश्वनाथकविराजकृतसाहित्यदर्पणस्यटीकायां
लक्ष्मीसमाख्यायां कृष्णमोहनशास्त्रिणः
305. प्रत्यूहाद्रितटीं विभेत्तुमनिशं भङ्क्तुं च दुःखाटवी
माहर्तुं फलमीप्सितेन विधिनाऽप्यायासितो मानुषैः ।
श्रान्तोऽसाविति वाससा मदजलव्यालुम्पनोद्योगिनी-
मम्बां स्नेहकृपाकुलामुपहसन्नागाननः पातु नः ॥
—उभयरूपके श्रीमहालिङ्गकवेः
306. प्रश्च्योतन्मदमन्थरभ्रमरिकाङ्गारगीतं मुहुः
हेलाबृंहितवादनव्यतिकरं भावोल्लसत्प्रक्रियम् ।
नृत्यन्नस्तु सुखाय वः करिमुखः पुण्योपहारैश्चिरा-
दानन्दी नटभावितैरिव यथाभावैः स सामाजिकः ॥
—भावप्रकाशने शारवातनयस्य
307. प्राप्तः पातालमूलं मदसलिलझरैः प्लावयन् बाललीला-
मातन्वन्नेव कर्णेजपमधुरसमारम्भसंरम्भशीलः ।
कूर्मे शालूकबुद्ध्या सरसबिसधिया शेषनागे च शुण्डा-
दण्डं व्यापारयिष्यंस्तदुपहितनुतिः पातु वेतण्डतुण्डः ॥
—जानराजचम्पां कृष्णवत्तस्य

308. प्रारम्भे भरणे भङ्गे यन्मदस्यन्दबिन्दवः ।
कारणानि प्रपञ्चस्य तं वन्दे वारणाननम् ।।
—सौभाग्यरत्नाकरतरङ्ग
309. ब्रह्मादिसृष्टिकर्तृभ्यो माघन्निवमदालसः ।
ब्रह्माण्ड इव कुम्भाग्रे बिभ्रदव्याद्गजाननः ।।
—अधिकमासकथायां
310. ब्रह्माद्या विबुधगणाः स्वकार्यसिद्धयै
यं विघ्नद्रुमदलनोद्धुरं प्रणम्य ।
जायन्ते सपदि कृताखिलार्थसङ्घा-
स्तं दन्तावलवदनं नमामि नित्यमेव ।।
—सिद्धान्तसार्वभौमे श्रीमुनीश्वरस्य
311. भक्त्यानमत्त्रिदशराजकिरीटकोटि-
रत्नावलीकिरणराजिविराजमानम् ।
श्रीमत्करीन्द्रवदनस्य पदारविन्दद्वन्द्वम्
सदा जयति सिद्धिकरं क्रियाणाम् ।।
—भौषज्यरत्नावल्यां गोविन्ददासस्य
312. भास्वानिव तमोवृत्तिं यन्नतिर्विघ्नसन्ततिम् ।
निवर्तयति तं नित्यं वन्दे स्तम्बेरमाननम् ।।
—शङ्करविजयविलासे
313. मङ्गलकलशद्वयमयकुम्भमदम्भेन भजत गजवदनम् ।
यद्दानतोयतरलैस्तिलतुलनाऽलम्बि रोलम्बैः ।।
—सुभा०सुधा०भा०
314. मङ्गलं मम तनोतु गजास्यो
मन्दभावहरणे वरखङ्गः ।

पण्डितो मधुरमोदकहस्तो
मण्डिताश्रितजनाखिलभाग्यः ।।

—बालरामभारते बालरामवर्मणः

315. मत्तमतङ्गजवदनं सादितविघ्नावली सदनम्
गौरीहरयोस्तोकं पालितलोकं हुदा लम्बे ।।

—कुण्डमण्डपसिद्धिव्याख्यायां विट्ठलवीक्षितस्य

316. मधुव्रताकारमुनीन्द्रवृन्द-
प्रपीतदानात्मरसप्रवाहम् ।
अनन्तमध्यादिपरं महस्त-
न्मृहस्तिरूपं शरणं प्रपद्ये ।।

—सुभद्राहरणे ब्रह्मदत्तनारायणस्य

317. मयूखवाहनारुढं सशक्तिं स्वायुधान्वितम् ।
भक्ताभीष्टप्रदातारं तं नमामि गजाननम् ।।

—बोधायनगृह्याधानविधानपद्धतौ

318. महः किमपि मन्महे शिवमनोविनोदास्पदम्
गजास्यमुमया सदाललितलालितं पालितम् ।
अमन्दमदगण्डसम्मिलमिलिन्दमालाकुलम्
सविद्यगणपं तथा गिरमपि स्तुमः कामदाम् ।।

—भवभूतिकृत- उत्तररामचरितस्य टीकायां भट्टजीशस्त्रिणः

319. मातामहमहाशैलं महस्तदपितामहम् ।
कारणं जगतां वन्दे कण्ठादुपरि वारणम् ।।

—शतभूषण्यां अनन्तकृष्णशस्त्रिणः

320. यदार्याणां कार्येष्वभिमततमां सिद्धिमवहव्
यदार्द्रं कारुण्यादिव मदजलान्मानितनिजम् ।

हठात् प्रत्यूहालिं दलयदलिमालामिव महः
समन्तात्तद् दन्तावलवदनमन्तर्विलसतु ।।

—अज्ञातनाम्नो नाटकस्य प्रस्तावनाभागे शङ्करदीक्षितस्य

321. यद्गण्डमण्डलगलन्मदवारिधाराः
कर्णद्वयव्यजनवातविधूतिशीर्णाः ।
भक्तान्तरायनिवहा इव सार्यमाणा
भान्ति द्विपेन्द्रवदनं तामुपाश्रयामः ।।

—भवभूतिकृतमालतीमाधवस्य भावप्रदीपिकाख्यायां
टीकायां जगद्धरस्य

322. यस्मिन् प्रसादसुमुखे विमुखी भवन्ति
विघ्नाः समीहितविधौ दुरितैकनिघ्नाः ।
सिन्दूरसुन्दरमुखं शिशुचन्द्रमौलिम्
स्तम्बेरमाननमहं तमिह स्मरामि ।।

—विद्वच्चरितपञ्चके नारायणशास्त्रिणः

323. यस्य त्रिलोकजननी जननी भवानी
यस्येश्वरस्त्रिजगतां जनको गिरीशः ।
यस्य स्मृतिर्निखिलविघ्नतमोविवस्वान्
सोऽयं करीन्द्रवदनो जयतात्कुमारः ।।

—सिरसाभिलेखे

324. यस्य भृङ्गावलीकण्ठे सदा दानाम्बुपूरिते ।
भाति रुद्राक्षमालेव स नः पायाद् गजाननः ।।

—वृत्तरत्नावतंसवृत्तौ गणेशस्य

325. यः पीयूषमयूखशोभितशिरो देवः सुरेशार्चितः
शेषाशीविषभूषणो मदगलद्दानाम्बुपूरः परः ।
कर्णान्दोलितचारुचामरमरुन्मालाविलासोल्लस-
च्चित्तोन्मत्तमतङ्गुतुङ्गवदनः पायादपायात्स नः ।।

—भास्कराचार्यकृतलीलावत्याः व्याख्यायां सूर्यकवेः

326. यां द्यूतकेलिविजिताद् दयितागृहीता-
मिन्दोः कलामितरदन्तपदे निवेश्य ।
प्रेम्णा प्रसादयति पुत्रमुमैकदन्तम्
स त्रायतां गजमुखः स च तौ शिवौ च ।
—श्रीरङ्गम् पत्राभिलेखे मुम्मडिनायकस्य
327. यो धूर्जटिजटाजूटमुकुटादपरं विधोः ।
धत्तेर्द्धन्दन्तमिषतः स वः पायाद् गजाननः ।।
कर्णबेलप्रस्तराभिलेखे जयसिंहदेवस्य
328. यो नित्यं विश्वलक्ष्मीं प्रथयति विधिवद्देवदैत्येन्द्रवन्द्यः
सद्यः पुष्पाति सिद्धिं हरिरिव जनतापालनायेप्सितां यः ।
यो वा व्यालेशशाली हर इव नितरां विश्वविघ्नानि निघ्नन्
निर्विघ्नं विघ्नराजः स भवतु भवतामिष्टसिद्धयै गजास्यः ।।
—लाडनू—अभिलेखे साधारणस्य
329. रदाग्रसञ्चूर्णितरत्नसानुरजोभरैरङ्गजुषो रमण्याः ।
सीमन्तसीमान्तरमादधानस्सिन्दूरितं दीव्यति सिन्धुरेन्द्रः ।।
—रुक्मिणीकल्याणे श्रीराजचूडामणेः
330. लम्बोदरं विघ्नविघातदक्षं त्र्यक्षं समक्षं सकलश्रुतीनाम् ।
मत्तालिपिण्डैः परिपूर्णगण्डं श्रीवक्रतुण्डं विभुमानतोऽस्मि ।।
—मुण्डकल्पलतायां दुण्डिराजसूनुपुरुषोत्तमस्य
331. लम्बोदरं विघ्नविनाशाय गजाननं नौमि परावरेशम् ।
यः कर्मकाले स्मरणेन सद्यः कार्यस्य सिद्धिं विदधाति पुंसाम् ।।
—भास्कराचार्यकृतसिद्धान्तशिरोमणिभाष्ये
वासनाख्यायां नृसिंहदैवज्ञस्य

332. लीलोदस्ताग्रहस्तान्तरतलवलितं स्वच्छनक्षत्रमुक्ता-
गुच्छा स्वच्छन्दमम्भष्कणगणमिषतो विक्षिपन् दिक्षुमङ्क्षु।
भुक्तैः सौरस्ययुक्तैः प्रचुरघृतसितालङ्घुकैर्भक्तदत्तैः
प्राप्तो लम्बोदरत्वं करिवरवदनो मेऽवलम्बोऽस्तु नित्यम्॥
—लक्ष्मीगुणमणिमालायां कृष्णदत्तस्य
333. वन्दे करीन्द्राननमिन्दुमौलिं
वृन्दारकेन्द्रैरभिवन्द्यमानम्।
विघ्नाटवीदारणदारुणैक-
दन्तं जगन्मङ्गलकुम्भिकुम्भम्॥
—चित्रचम्पां बाणेश्वरभट्टाचार्यस्य
334. वन्दे किशोरं पार्वत्या अङ्गस्थं गजाननम्।
स्तन्यपानरतं कल्पद्रुमस्याधोविनायकम्॥
—गोलदीपिकायां परमेश्वरस्य
335. वन्दे गजेन्द्रवदनं वामाङ्गारुढवल्लभाशिलष्टम्।
कुङ्कुमपरागशोणं कुवलयिनीजारकोरकापीडम्॥
—श्रीललितास्तवरत्ने दुर्वाससः
336. वन्दे गजेन्द्रवदनं शिवयोर्हृदन्तरुद्यत्प्रमोदनिकरायितदेहभाजम्।
वेदान्तवेद्यमखिलामरराजरत्नकोटीरकोटिमणिरञ्जितपादद्वयम्॥
—कुमारविजयचम्पां भास्करयज्वानस्य
337. वन्दे वन्दारुमन्दारमिन्दुभूषणनन्दनम्।
अमन्दानन्दसन्दोहबन्धुरं सिन्धुराननम्॥
—सुभा०सुधा० भा०

338. वन्दे श्रीगणनायकं सुरगुरुं सर्वार्थसिद्धिप्रदम् ।
भक्तानां सुखदायकं गजमुखं सिन्दूरशोभाकरम् ॥
—संस्कारगणपत्यां
339. वन्दे सिन्दूरकान्तिं मदयुतकरटप्रान्तसम्भ्रान्तभृङ्ग-
ध्वानैरापूरिताशामुखमचलसुताह्लादपाथोधिचन्द्रम् ।
शुण्डादण्डे समुद्रान् सुमणिगणयुतान् लीलयापूर्य लोके
दिव्ये भौमे किरन्तं गजवरवदनं शोणशैलेन्द्रसूनुम् ॥
—महागणपतिस्तोत्रपञ्चके
340. वन्दे सिन्दूरसन्दोहसुन्दरारुणरोचिषम् ।
स्तम्बेरमाननं देवमिन्द्रादिसुरविन्दतम् ॥
—ईशानशिवगुरुदेवपद्धतौ ईशानशिवगुरुदेवमिश्रस्य
341. वागीशाद्याः सुमनसः सर्वानामुपक्रमे ।
यन्नत्वा कृतकृत्यास्युस्तं नमामि गजाननम् ॥
—प्रायश्चित्तनिर्णये हेमाद्रेः
342. वाग्वल्लीपल्लवोल्लोलसरागकरभासुरम् ।
गजास्यं सुन्दरं वन्दे वृन्दारकगणार्चितम् ॥
—मल्लारिमाहात्म्ये
343. वामाङ्गारूढवामाक्षीवक्षोजासक्तपुष्करम् ।
वारणं विघ्नतमसां वारणास्यमुपास्महे ॥
—काञ्चीपुरम् अभिलेखे अच्युतरायस्य
344. विघ्नौघसन्तमससंहरणाय शक्तं
मुक्तं कलङ्ककलया शकलं सुधांशोः ।

कुन्दवदाततरदन्तमिषाद्धानः

श्रेयः परन्दिशतु वः सदयं द्विपास्यः ॥

—भेड़ाघाट—अभिलेखे अल्हणदेव्याः

345. विघ्नं निघ्नन् द्विरदवदनः प्रीतये वोऽस्तु नित्यं
वामे कूटः प्रकटितवृहदक्षिणस्थूलदन्तः ।
यः श्रीकण्ठं पितरममुयाशिलष्टवामार्द्धदेहं
दृष्ट्वा नूनं स्वयमपि दधावर्द्धनारीश्वरत्वम् ॥

—अमरेश्वरमन्दिराभिलेखे

346. वितरतु भगवानसौ श्रियं वः
करिवदनो हरि नीलभासि यस्य ।
द्युतिवर सरसिस्फुरत्तरङ्गश्रिय-
मधिकामलिपङ्क्तयो वहन्ति ॥

—मल्कापुरप्रस्तरस्तम्भाभिलेखे काकतीयरुद्रदेवस्य

347. विप्राधिपारिरिपुसूनुविरोधितातो
मित्रात्मजारिजनकारिसुताङ्कसंस्थः ।
पार्थाग्रजाग्रजनकाशनशत्रुपत्र-
ज्येष्ठो ददातु कुचुमध्यमुखः शुभं वः ॥

—वाग्भूषणे

348. विश्वोत्पत्तिविनाशसंस्थितिविधौ यस्य प्रसादं मुहुः
काङ्क्षन्ते कमलासनाद्रितनयानाथब्धिजावल्लभाः ।
नित्यं मत्पदपङ्कजे प्रणमतामिष्टार्थं सिद्धिर्नृणाम्
तद्विघ्नौघविघातदक्षचरितं वन्दे गजास्यं महः ॥

—भास्कराचार्यकृतलीलावतीव्याख्यायां
क्रियाक्रमकारीसमाख्यायां शङ्करनारायणस्य

349. शक्रादिक्रतुभुविकरीटमणिमाभास्वत्पदाम्भोरुहम्
भास्वच्चेलधरं सदादरमहं लम्बोदरं सादरम् ।
पूर्वं सर्वजनस्य पूज्यमनघं भक्तेष्टकामप्रदम्
वन्दे सिन्धुरवक्त्रमद्रितनुजापुत्रं पवित्राकृतिम् ।।
—रामायणतारावल्याम्
350. शम्भोर्जटाजूटनिवासगङ्गाजलं समादाय कराम्बुजेन ।
लीलाभिरादात्छिवमर्चयन् गजाननं तं शरणं प्रपद्ये ।
—लक्ष्मीनारायणार्चापारिजाते भवानीशङ्करस्य
351. शम्भोर्हारफणारत्नैः कर्तुं हारं समुत्सुकः ।
तानि स्पर्शन् पितुर्वक्त्रं पश्यन् पातु गजाननः ।।
—वनपल्लिपत्राभिलेखे अण्णववेमस्य
352. शुण्डादण्डमिलन्मिलिन्दपटलीसङ्गीतझङ्कारकम् ।
शृण्वन् मीलितलोचनो गजमुखो मां पातु सर्वापदः ।।
—वाक्यपदीयपाठभेदनिर्णये तृतीये काण्डे
353. शुण्डादण्डलसद्गाढसिन्दूरारुणिताष्टदिक् ।
दहन्निवाऽखिलान् विघ्नान् स वः पायाद् गजाननः ।।
—गणेशसम्भवे वैद्यनाथशर्मणः
354. शुण्डादण्डाग्रविक्षिप्तपारावारोदवारिभिः ।
अकालजलदाशङ्का कुर्वन् जीयाद्गजाननः ।।
—वैद्यकल्पतरौ वैजनाथस्य
355. शुण्डामण्डलसम्प्रसारकरणैर्मैलिस्थलांदोलनै-
नैत्रोन्मीलनमीलनैरविरल- श्रीकर्णतालक्रमैः ।

दानालिध्वनिभिर्विलासचरितैरुध्वनिनोद्गर्जितैः

जातानन्दभरः करीन्द्रवदनो वः श्रेयसे कल्प्यताम् ।।

—जातकाभरणे दुण्डिराजदैवज्ञस्य

356. शुभ्रांशुमण्डले शुभ्रं भावयामि गजाननम् ।

यत्कुण्डलितशुण्डाभ्रनीलिमालाञ्छनच्छविः ।।

—चन्द्रलक्ष्म्योत्प्रेक्षाशतके नरहरेः

357. श्रियमवतु गजास्यः श्रेयसां वो गुणानां

स भुवनजननादौ रम्यहर्म्यं सुराणाम् ।

अजविनुतमहिम्नः कन्दुको यस्य नाभी-

कुहरविहरदम्भः कुम्भिनीशाटिकाभूत् ।।

—पञ्चधरलस्तम्भाभिलेखे कोणराजछोणस्य

358. श्रीमङ्गलास्पदसदाश्रयनीलकण्ठ-

प्रेमप्रकर्षनिलयः सकलाभिवन्द्यः ।

श्रीमद्गिरीन्द्रतनयातनयोऽङ्घ्रिभाजाम्

कामप्रदो जयति मत्तमतङ्गजास्यः ।।

—मनुष्यालयचन्द्रिकायाम्

359.. श्रीमत्सिन्दूरपूरारुणतनुरतनुद्योतविद्योतिताशो

दानाम्भः पानलुब्धाः मधुकरपटलीर्गण्डयोरादधानः ।

बन्दीकृत्यान्धकारान्निवसमुपगतो मण्डलश्चण्डरश्मेः

प्रत्यूहव्यूहमुच्चैरपनयतु ममाह्वाय वेतण्डतुण्डः ।।

—वृत्तमाणिक्यमालायां त्रिमल्लभट्टस्य

360. श्रीमद्वक्त्रचतुष्टयाच्युतहरस्वर्णायकाद्यैः सुरैः

कार्यारम्भविधौ समर्चितपदद्वन्द्वं द्विपेन्धाननम् ।

पाशाद्यायुधलङ्घकप्रविलसद्भस्तेश्चतुर्भिर्युत -
श्रीमद्विक्रमसूर्यपालनपरं वन्दे भवानीसुतम् ।।

—उत्तरकालामृते कविकालिदासस्य

361. श्रीमानाद्यः सिन्धुरो बन्धुरं वः
श्रेयः पारम्पर्यमाविष्करोतु ।
यः प्रत्यूहानोकहव्यूहभङ्गैः
शुण्डादण्डव्यापृतिं व्याकरोति ।।

—अद्भुतपञ्जरे नारायणवीक्षितस्य

362. श्रीमानिभास्यो दिशतु श्रियं ते देवः स भानोरिव यस्य लोकः ।
पदार्थतत्त्वार्थसुबोधलक्ष्मीं करावलम्बास्ततमां विधत्ते ।।

—रामचन्द्रविजये वेंकटकृष्णस्य

363. श्री शार्ङ्गिधातृगिरिशादिकमौलिकोटि-
संघट्टिताङ्घ्रिकमलं विमलाङ्गकान्तिम् ।
विघ्नौघवृन्ददलनं स्मरणान्नराणाम्
वन्दे गजाननमुमाप्रियसूनुमेकम् ।।

—जिल्लाजदीपिकायां नृसिंहवैवज्ञस्य

364. श्रीसंवृद्धिं चिरमुरुतरां श्रेयसां स प्रतन्याद्य-
चालुक्यानां कुलदिनरवेर्विश्वनाथस्य राज्ञः ।
मात्रादर्शं जनकशिरसश्चन्द्रखण्डेन युञ्जन्
यस्तद्बिम्बं विदधदिव सम्पूर्णमास्ते गजास्यः ।।

—पञ्चधरलामिलेखे चालुक्यराजविश्वेश्वरस्य

365. सकलकलुषहारिचारुचञ्चत्परमपवित्रचरित्रचित्रितश्रीः ।
नतविबुधनुतस्सतामुपास्यस्स दिशतु मे मतिमुज्ज्वलान्छिपास्यः ।।

—लक्ष्मीनारायणकाव्ये देवीप्रसादशर्मणः

366. सचन्द्रलेखं गगनं निरीक्ष्य
मुहुर्मुमोदाम्बुदमेचकं यः ।
खेलन् पितृप्रान्तचरो गजास्य-
स्सोऽव्यादजाद्यैरभिवन्द्यमानः ।।
—रघुदेवपुरपत्राभिलेखे रघुदेवस्य
367. स जयति सिन्धुरवदनो देवो यत्पादपङ्कजस्मरणम् ।
वासरमणिरिव तमसां राशिं नाशयति विघ्नानाम् ।।
—जन्मपत्रलेखक्रमे विश्वनाथस्य दिवाकरसूनोः
368. सदादानस्रावस्नपितविलसद्गण्डयुगलम्
लुलल्लोलव्यालाभरणमणिमालाविलसितम् ।
प्रचण्डैर्दोदण्डैर्वरकमलपाशाङ्कुशधरै-
र्लसन्तं श्रीमन्तं गजमुखमनन्तं परिणुमः ।।
—गणेशलहय्याम्
369. सदानन्दाकारं सकलसुखकर्तारिममलं
महोदारं तारं विबुधपरिवारं सुरवरम् ।
कृपापारावारं श्रुतिनुतविहारं सुमनसाम्
मनोहर्तारं त्वां गजवदनमात्मन्परिणुमः ।।
—गणेशलहय्याम्
370. स नः करोतु विघ्नानां वारणं वारणाननः ।
मदराजिभिरारब्ध-भोगावलिनिवालिभिः ।।
—राघवपाण्डवीये कविराजपण्डितस्य
371. समस्तविघ्नविच्छेदकारणं वारणाननम् ।
भजेत्सज्जनसन्तापवारणं तोरणध्वजम् ।।
—देवाङ्गदचरित्रे

372. समस्तायुधसम्पूर्णषड्भुजद्वादशान्वितम् ।
अधस्ताद्वनिताकारमाद्यं वन्दे गजाननम् ।।
—कुमारसंहितायाम्
373. सर्वविघ्नशमनं सुरार्चितं
पूर्वमेव शिवयोस्तनूद्धवम् ।
भक्तिमुक्तिपरमार्थसिद्धिदं
तं नमामि वरदं गणाधिपम् ।।
—हर्षप्रस्तराभिलेखे
374. सिद्धार्थामरसुन्दरीकरवलत्सिन्दूरधारारुण-
श्रीगण्डस्थलमण्डलीयुगलसद्दानाम्बुपूरोज्ज्वलः ।
सन्ध्याभ्रच्छुरिताग्रसानुनिपतन्नाकापगौधद्वय-
स्वर्णोर्वीभृदिव प्रयच्छतु शिवं देवो गजास्योव्ययम् ।।
—चित्तौड़गढाभिलेखे मेवाडमोकलस्य
375. सिद्धिः कार्यस्य निर्विघ्ना यदधीना विधेरपि ।
तदस्तु हस्तिवदनं वस्तु निःश्रेयसाय नः ।।
—स्वरसिद्धान्तचन्द्रिकायाम्
376. सिन्दूरपूरकुम्भस्थलरविविध्वस्तविघ्नघनतिमिरम् ।
गगननिभं गजवदनं नमामि सर्वार्थसिद्धये शुद्धम् ।।
—कौशल्यकुसुमावल्यां राजाब्रह्मवर्धनस्य
377. सिन्दूरारुणगण्डमण्डलगलदानाम्बुधारामिलन्
मत्तेन्दिरसुन्दरारुणरुचिप्राप्तप्रमोदोदयः ।
आरक्तैः किमु जङ्गमैर्विरचितां पुष्पैः शुभामर्हणाम्
मन्वानो विदधातु मङ्गलमहो देवो गजेन्द्राननः ।।
—गङ्गावतरणचम्प्यां षष्ठोच्छ्वासे शङ्करस्य

378. सिन्दूरारुणगण्डमण्डलगलद्धानाम्भसां धारया
सिञ्चन्तं पदसक्तभक्तजनताविघ्नौघधूलीरिव ।
धम्मिल्लालिमिवालिवृन्दमनिशं मूर्द्धा दधानं हर-
प्रेयांसं गिरिजाङ्गजं गजमुखं वन्देऽरविन्देक्षणम् ।।
—वीरमित्रोदये परिभाषाप्रकाशे मित्रमिश्रस्य

379. स्वं स्वं मनोरथमवाप्तुमपेतविघ्नम्
यस्य प्रसादमनवाप्य न शक्नुवन्ति ।
पद्मासनप्रभृतयः प्रथमेऽपि दिवास्तद्वस्तु
हस्तिमुखमस्तु मयि प्रसन्नम् ।।
—काशिकायाः व्याख्यायां पदमञ्जरी-
समाख्यायां हरदत्तमिश्रस्य

380. हिमाद्रिजासुतं भजे गणेशमीशनन्दनम्
एकदन्तवक्रतुण्डनागयज्ञसूत्रकम् ।
रक्तगात्र पद्मनेत्र शुक्लवस्त्रमण्डनम्
कल्पवृक्ष-भक्तरक्ष-नमोऽस्तु ते गजाननम् ।।
—गणेशपञ्चरत्नस्तोत्रे

लम्बोदरः

381. अङ्गारोहणावाञ्छया गिरिभुवो यान्तं प्रति स्वं हठात्
भ्रान्त्या वन्यमतङ्गजस्य कुपितं तद्वाहकण्ठीरवम् ।
दृष्ट्वा चीत्कृतिगर्जितैस्त्रिजगतीमुद्वेपयन्सस्मितम्
देव्याङ्गे कलितः सुरासुरनुतो लम्बोदरः पातु वः ।।
—चित्रचम्पां बाणेश्वरभट्टाचार्यस्य
382. अन्तरायतिमिरोपशान्तये शान्तपावनमचिन्त्यवैभवम् ।
तं नरं वपुषि कुञ्जरं मुखे मन्महे किमपि तुन्दिलं महः ।।
—कालिदासकृत-रघुवंशव्याख्यायां
सञ्जीवनीसमाख्यायां मल्लिनाथस्य

383. अन्तस्थानामशेषाणां भुवनानां भरादिव ।
यस्योदरमभूल्लम्बं प्रत्यूहेशः स पातु वः ।।
—अन्नवप्पदुपत्राभिलेखे काट्यवेमारेडिमहोदयस्य
384. अविरलविगलितमदजलविलुलितमत्तालिमाल्यमनुलम्बः ।
सुविपुलकपोलफलको दलयतु लम्बोदरो दुरितम् ।
—चित्सुखाचार्यकृत-तत्त्वप्रदीपिकायाष्टीकायां
नयनप्रसादिनीसमाख्यायां प्रत्यकरवरूपभगवतः
385. आलम्बे जगदालम्बं लम्बोदरपदाम्बुजम् ।
शुष्यन्ति यद्रजस्पर्शात्सद्यः प्रत्यूहवार्धयः ।।
—भैष्मीपरिणयचम्पां रत्नखेटश्रीनिवासमखः
386. इच्छासिधौ हिमगिरिसुतानन्दथोरालवालं
देवं लम्बोदरकरिपतिं वन्दनैर्नन्दयामः ।
यस्य क्रीडापरिणतिभुवो मेरुशृङ्गस्फुलिङ्गा-
स्संदृश्यन्ते दुरिततिमिरोत्सारणाकार्यसूर्याः ।।
—मोटुपल्लिस्तम्भाभिलेखे गणपतिदेवस्य
387. कपोलालम्बिरोलम्बबिम्बकोलाहलाकुलम् ।
अम्बालम्बानुरागान्धं लम्बे लम्बोदराननम् ।।
—अलङ्कारमञ्जर्यां त्रिमल्लभट्टस्य
388. गण्डस्थकुण्डलबलद्विवरे भुशुण्डो
मुण्डोद्धृतात्यरुणबिन्दुमदिन्दुखण्डः ।
गौरी पदाङ्गुलिषु बिम्बधियातिलम्बो
लम्बोदरो विजयते जयते यथोग्रः ।।
—वायुप्रबोधिण्यां केदारनाथमैथिलस्य

389.

गण्डाभोगविलोलषट्पदघटासंवारणव्याजतः
शुण्डादण्डविघट्टनेन परितो विघ्नं विनिघ्नन्निव ।
निर्गच्छन्मदवारिपिच्छिलतले धून्वन् मुहुः प्रस्यल-
न्नारम्भो मम जायतामिह करालम्बाय लम्बोदरः ।।

—किरणावलीप्रकाशविवरणे रुचिदत्तस्य

390.

गम्भीराम्भोधिभङ्गोत्तरलतरतरीतुल्यभूचक्रबालम्
व्यग्रव्यालेन्द्रमिन्द्रे दधति पलभुजामद्रिमुद्धर्तुमौग्रम् ।
निद्राभङ्गादपाङ्गावलदलसमटद्भूपुटीभ्रकुटीभाक्
शं वो लम्बोदरोऽव्यात्प्रलयघनघटाटोपनाटीरवेण ।।

—आनन्दकन्दचम्पां मित्रमिश्रस्य

391.

गर्जद्गभीरघनघर्घरघोरघोष-
दिग्दन्तिभीतिजननोद्धतकण्ठनादः ।
धुन्वन् मुखं तव निरस्यतु सर्वविघ्नम्
लम्बोदरः सहजनादयरसप्रवृत्तः ।।

—सदुक्ति० पापाकस्य

392.

गौरीशङ्करवल्लभो गणपतिर्लक्ष्मीलतावारिदो-
विघ्नाव्यूहविनाशनैकनिपुणः श्रेयस्करस्सौख्यदः ।
इच्छापूर्णककामधेनुललनः सन्तानवृद्धिप्रदो
नित्यं मूषकवाहनो भवभृतां लम्बोदरः श्रेयसे ।।

—गौजीजातकै

393.

चूडाचुम्बितकैरवप्रणयिनो लम्बोदरस्य प्रभोः
गण्डाभोगतरङ्गितो वितरतु श्रेयांसि दानद्रवः ।
स्तोकान्दोलितकर्णतालयुगलव्यापारदूरीकृता-
प्यन्वेति स्वयमेव यं रसवशादभ्येत्य भृङ्गावलिः ।।

—सुभद्रापरिणये नल्लाकवेः

394. तुहिनगिरितनूजास्तन्यसञ्जाततुष्टे-
र्मिलदलिमदलेखालम्बिलम्बोदरस्य ।
कलयतु कमनीयाकारमोङ्कारमूर्ते-
र्वपुरलमनुवेलं तुन्दिलं मङ्गलं वः ।।
—सौरिसुरतरङ्गिण्यां सदाशिवसूनुगणेशकवेः
395. दारितदुरितकदम्बो रोलम्बोल्लसितमौलिना ललितः ।
कल्याणं सुचिरं वो रुचिरं लम्बोदरः कुरुताम् ।।
—अलङ्कारमञ्जर्यां वेणीदत्तस्य
396. नमामि विघ्नेश पदाम्बुजं ते स्मरामि लम्बोदर दिव्यनाम ।
करोमि पूजां तव मूर्धदेशे ग्रन्थस्य पूर्तिं कुरु विघ्नराज ।।
—अट्टिनकभास्करे इन्द्रकण्ठियज्ञनारायणस्य
397. पायाद्वः परिवर्त्तमानलहरीप्राग्भारमास्फालयन्
सायंकालतरङ्गकेलिषु करास्कन्देन मन्दाकिनीम् ।
देवस्यारभटीपरिभ्रमकलासंरम्भसम्भाविनः
शम्भोराद्यमृदङ्गवाद्यरचनारम्भाय लम्बोदरः ।।
—चेन्नोलु—अभिलेखे जयस्य
398. पुरन्दरदलन्नेत्ररत्ननीराजनीकृतम् ।
वन्दे लम्बोदरोदारपदद्वन्द्वसरोरुहम् ।।
—सर्वदेवकृत—प्रमाणमञ्जरीव्याख्यायां
भावदीपिकाख्यायां वामनभट्टस्य
399. बिभ्रद्दक्षिणहस्तपद्मयुगले दन्ताक्षसूत्रे शुभे
वामे मोदकपूर्णपात्रपरशुं नागोपवीती त्रिदृक् ।
श्रीमान् सिंहयुगासनः श्रुति युगे शङ्खे वहन् मौलिमान्
दिश्यादीश्वरपुत्र एष भगवान् लम्बोदरः शर्म नः ।।
—गणेश्वरस्तोत्रे

400. मदमुदितभृङ्गभांकृतिहुंकृतिभिस्तर्जयन्विघ्नान् ।
कृपया कृतावलम्बः शं वो लम्बोदरो ममादिश्यात् ॥
—सिद्धान्तरत्नमालायां श्रीवत्सलाञ्छनशर्मणः
401. मिलिन्दमण्डलीमण्डिगण्डमण्डलमण्डितम् ।
वितण्डतुण्डभवतादतर्क्यं तुन्दिलं महः ॥
—गङ्गावतरणचम्पां बालकृष्णसूनुशङ्करस्य
402. यदा लम्बोदरं हन्ति सतां प्रत्यूहसम्भवम् ।
तदालम्बे यदालम्बं लम्बोदरपदाम्बुजम् ॥
—वेदान्तसिद्धान्तसारसङ्ग्रहे सदानन्दसरस्वत्याः
403. यद्गण्डमण्डलतटीप्रकटालिमाला-
वर्णावलीव खदले खलु मङ्गलस्य ।
लम्बोदरः स जगतां यशसां प्रसार-
मानन्दतां द्युमणिना सह यावदिन्दुः ॥
—असमपत्राभिलेखे वल्लभदेवस्य
404. योगेश! क्व गतं चिरं हिमगिरेः श्रृङ्गे कुटीरे प्रिये
योगार्थं किमुतास्ति कापि रमणी तत्रेति सम्भाषणम् ।
श्रुत्वा हाससमन्वितं गिरिसुतागौरीशयोर्मेनका
तत्रास्तीति वदन् सलज्जहृदयो माम्पातु लम्बोदरः ॥
—जगदीशतर्कालङ्कारकृत—शब्दशक्तिप्रकाशिकायाष्टीकायां
कृष्णकान्तीसमाख्यायां कृष्णकान्तस्य
405. लम्बोदर नमस्तुभ्यं सततं मोदकप्रिय ।
अविघ्नं कुरु मे देव सर्वकार्येषु सर्वदा ॥
—प्रिन्स आफ वेल्स इति नाम्नि
सङ्गहालयस्थ —अभिलेख सोमेश्वरदेवस्य

406. लम्बोदरमवलम्बे सुरनिकुरम्बावलम्बितं नित्यं ।
प्रभवति यस्य स्मरणं विघ्नव्यूहव्यपोहाय ॥

—सिद्धान्तसञ्चये

407. लम्बोदरःप्रथयतादतुलां मुदं यो
वालोनुबिम्बिततनुं शशिनं जिघृक्षुः ।
लब्धो मयामृतमयः खलु मोदकोऽय-
मित्थं ननर्त्त गिरिजाङ्गणरङ्गभूमौ ॥

—कुम्भलगद— अभिलेखे

408. वंशप्रांशुमहांसविंशतिभुजस्तम्भालिरम्भायित-
व्यालोलीकृतशम्भुभूति दशग्रीवे सुरा दुद्रुवः ।
उद्वृद्धालसलेशनद्धनयनः सान्दोलहिन्दोलिका-
क्रीडालीढमना दिशन्नधिमनः शं वोऽस्तु लम्बोदरः ॥

—आनन्दकन्दचम्पां मित्रमिश्रस्य

409. शङ्करजगदम्बिकयोरङ्के पङ्केन खेलन्तम् ।
लम्बोदरमवलम्बे यं वेद न तत्त्वतो वेदः ॥

—गङ्गेशोपाध्यायकृततत्त्वचिन्तमणोष्ठीकायां
दर्पणाख्यायां महेशठाकुरस्य

410. शं वो लम्बोदरो देयादेककालं कलत्रयोः ।
बुद्धिसिद्धयोः स्तनस्पर्शहेतोरिव चतुर्भुजः ॥

—रणथम्भोरहम्मीरकालाभिलेखे

411. समालम्बे लम्बोदरचरणपङ्केरुहयुगम्
यदालम्ब्य स्वैरं विजहति च विघ्नान्धतमसम् ।

स्मरन्तः सन्तो यं निरुपाधिपरानन्दलहरी
समाक्रान्तस्वान्ता हरिहरविरिञ्चिप्रभृतयः ।।

—श्राद्धकल्पलतायाम्

412. सर्वाणि शास्त्राणि समाकलय्य न्यस्तानि येनोदर एव यस्मात् ।
लम्बोदरत्वे प्रथिताभिधानं तं धीनिधानं गणनाथमीडे ।।

—जयदेवकृतचन्द्रालोकस्य व्याख्यायां
पौर्णमासीसमाख्यायां नन्दकिशोरशर्मणः

413. सिन्दूरपूरारुणवारणास्यो दास्योद्यतानां सकलार्थदाता ।
विघ्नाब्धिमज्जज्जनतावलम्बे लम्बोदरो मे हृदये सदाऽस्तु ।।

—राघवोल्लासे अद्वैतयतेः

414. स्मृतिफलितसमस्ताभीष्टमुद्यादिनेश-
प्रतिभटनिजशोभाशान्तविघ्नान्धकारम् ।
कमपि शिवभवान्योरङ्गसौभाग्यमन्तः -
सुरमणिमवलम्बे चारु लम्बोदराख्यम् ।।

—वाल्मीकिकृतयोगवासिष्ठव्याख्यायां तात्पर्यप्रकाशाख्यायां
आनन्दबोधेन्द्रसरस्वत्याः

415. हेमाद्रिं किल मातुलुङ्गफलमित्यादाय मोदाधिको
मौग्ध्यान्नागनिवासिनां भयपरैः सार्थैरिव प्रार्थितः ।
नीलीशम्बरनीलमम्बरतलं जम्बूफलं भावय-
न्तन्मुञ्चन् गिरिमम्बरं परिमृशन् लम्बोदरः पातुः नः ।

—सुभा० सुधा०

विनायकः

416. अनाद्यन्तोऽपराधीनः स्वधीनभुवनत्रयः ।
जयत्यविरतो व्याप्तविश्वः कालो विनायकः ॥
—तन्त्रराजे
417. अन्तरायकरिकेसरीभवन् यो गजानन इति प्रथमगात् ।
तं विचित्रचरितं विनायकं नायकं सकलसम्पदां भजे ॥
—शिवभक्तविलासस्य टीकायां प्रकाशिकाख्यायां नृसिंहस्य
418. एकदन्तमीशपुत्रमाखुवाहमैश्वरम्
तत्त्वराजदन्तसूर्यमन्तरायभेदनम् ।
अच्युताद्यशेषदेवपूजिताङ्घ्रिपङ्कजम्
विघ्नशैलवज्रिणं विनायकं नमाम्यहम् ॥
—विनायकाष्टके
419. एकदन्तं शूर्पकर्णं गजवक्त्रं चतुर्भुजम् ।
पाशाङ्कुशधरं देवं ध्यायेत्सिद्धिविनायकम् ॥
—गणपतिप्रतिष्ठायाम्
420. निशुम्भभरनम्रोवीरवर्विताः पर्वता अपि ।
यं नमन्तीव नृत्यन्तं नमामस्तं विनायकम् ॥
—कथासरित्सागरे नवमे लम्बके सोमदेवभट्टस्य
421. नीलोद्भवप्रियविवर्द्धितभानुभालम्
सर्वस्वभक्तिजनविघ्नसमूहकालम् ।
विश्वम्भराधरपतेर्दुहितुः सुबालम्
वन्दे विनायकमहं गुफितेन्द्रजालम् ॥
—भैरवप्रश्ने भैरवस्य

422. मदजलमण्डितगात्रो मधुकरमालापरिष्कृतो नित्यम् ।
पन्नगभूषणशाली सोन्नतनृतो विनायकः पायात् ।।
—बालरामभरते बालरामवर्मणः
423. मूषकवाहन मोदकहस्त चामरकर्ण विलम्बितसूत्र ।
वामनरूप महेश्वरपुत्र विघ्नविनायकपाद नमस्ते ।।
—गणनायकाष्टके
424. यदीयपादसारसं महेशधातृकेशव-
प्रमोदहेतुवन्दनं गिरीन्द्रनन्दिनीसुतम् ।
सुसिद्धिबुद्धिसाधनं दुरन्तविघ्नबाधनम्
सुसिद्धिबुद्धिनायकं विनायकं भजामि तम् ।।
—श्रीगङ्गाष्टके
425. यस्मादर्थचतुष्टयं त्रिजगतामव्याहतं वर्तते
पित्रोराद्यकुटुम्बिनोः सदयितालोक्या च या सन्ततिः ।
युद्धे त्रैपुर एव यस्य विहितं स्वातन्त्र्यमव्याहतम्
श्रीमङ्गोङ्गविनायकः स दिशताद् दिव्यान्यभीष्टानि नः ।।
—संक्षेपशारीरकस्य व्याख्यायां सिद्धान्तदीपे विश्वदेवस्य
426. लीलावति लताकल्पे कल्पनालि सुसङ्गमे ।
करोतु विघ्नं विघ्नानां विघ्नानां नायकस्तव ।
—चमत्कारचिन्तामणौ लोलिम्बराजस्य
427. विनायकं सुकण्ठकं विधीशविष्णुविष्टुतम्
विनाशितामितासुरं विषाणपाशपाणिकम् ।
विपांस्विभास्यभालकं विभाकरं परं सुरम्
विशालदण्डदन्तिनं विभुं भजे यजे सदा ।।
—संस्काररत्नमालायां गोपीनाथदीक्षितस्य

428. सानन्दं नन्दिहस्ताहतमुरजरवाहूतकौमारबर्हि-
त्रासान्नासाग्ररन्ध्रं विशति फणिपतौ भोगसङ्कोचभाजि ।
गण्डोद्धोनालिमालामुखरितककुभस्ताण्डवे शूलपाणे-
वैनायक्यश्चिरं वो वदनविधुतयः पान्तु चीत्कारवत्यः ।।

—मालतीमाधवे भवभूतेः

429. सुवर्णगिरिकर्णिके तरलतारकाकेसरे
चलज्जलदषट्पदे स्फुटदिगन्तपत्राष्टके ।
स वः प्रथमनायकः प्रदिशतु श्रियं यत्करः
करोति जगदम्बुजे वलितनाललीलायितम् ।।

—सूक्तिमु० क्षेमेन्द्रस्य

हेरम्बः

430. अपारविद्योदधिपारसेतुं नेतुं सुरेन्द्रादि शुभैकहेतुम् ।
पारं वहन्ते धिषणाभिलाषं हेरम्बसेवां समुपाश्रयन्तु ।।

—नलोदयस्य टीकायां यमकबोधनीसमाख्यायां श्रीरामस्य

431. अवारणीयं रिपुभिर्वारणीयं करं नुमः ।
हेरम्बस्य ससिन्दूरमसिं दूरमघच्छिदम् ।।

—कथासरित्सागरे दशमे लम्बके सोमदेवभट्टस्य

432. आनन्दमात्रमकरन्दमनन्तगन्धम्
योगीन्द्रसुस्थिरमिलिन्दमपास्तबन्धम् ।
वेदान्तसूर्यकिरणैकविकासशीलम्
हेरम्बपादशरदम्बुजमानतोऽस्मि ।।

—सुभा०सुधा०भा०

433. आलम्बे जगदालम्बे हेरम्बचरणाम्बुजे ।
शुष्यन्ति यद्रजः स्पर्शात्सद्यः प्रत्यूहवार्द्धयः ।।
—किरातार्जुनीयस्य टीकायां घण्टापथसमाख्यायां मल्लिनाथस्य
434. ऐश्वर्यमव्याहतमावहन्तु
हेरम्बपादाम्बुजपांसवो नः ।
ये निर्वहन्ति श्रुतिसुन्दरीणां
सीमन्तसिन्दूरपरागलक्ष्मीम् ।।
—सुभा०सुधा०
435. कदम्बप्रसूनी सुकादम्बवाक्यो
मदाडम्बरो दूरितद्विदकदम्बः ।
कृतालम्बरोलम्बगल्लो निहन्यान्
महासंकटं नः स हेरम्बदेवः ।।
—अमरकाव्ये रणछोणभट्टस्य
436. कपोलादुड्डीनैर्भयवशविलोलैर्मधुकरै -
र्मदाम्बः संलोभादुपरि पतितुं बद्धपटलैः ।
चलद्वर्हच्छत्रश्रियमिव दधानोऽतिरुचिरा-
मविघ्नं हेरम्बो जगदघविघातं घटयतु ।।
—सदुक्ति० वसुकल्पस्य
437. कुम्भीन्द्रोद्भटकुम्भकूटकठिनप्रारम्भसम्भावित-
प्रालेयाचलनन्दिनीस्तनतटे बिम्बात्तनोरात्मनः ।
कः स्तन्यं धयति स्तनन्धय इति क्रोधान्धभावोद्धता
हेरम्बस्य गभीरहुङ्कृतिगणा विघ्नान्विनिघ्नन्तु वः ।।
—आनन्दकन्दचम्पां मित्रमिश्रस्य
438. कुम्भोद्भ्रान्तमधुव्रतावलिवलद्बुङ्कारकोलाहलैः
शुण्डास्फालनविह्वलैः स्तुत इव व्यालैर्वियत्प्लाविभिः ।

मज्जत्कुम्भमहावगाहनकृतारम्भो महाम्भोनिधौ
हेरम्बः कुरुतां कृताम्बरकरालम्बश्चिरं वः शिवम्॥

—वीरमित्रोदये शुद्धिप्रकाशे मित्रमिश्रस्य

439. गजवदनमेकरदनं तं सच्चिदनन्तसुखघनापघनम्।
भक्तहृतविघ्नवृन्दं वन्दे हेरम्बमद्वन्द्वम्॥

—गङ्गाधरकृत—अद्भुतरामायणस्य टीकायां सर्वार्थदर्शिनी—

समाख्यायां त्र्यम्बकसूनुशिवसूरिणः

440. चण्डीकुण्डलमाकलय्य कुतुकादण्डाभशुण्डाग्रणं
कृत्वा ताण्डवडम्बरे पशुपतेः खेलन् खलूच्छृङ्खलम्।
चण्डांशोरिव मण्डलं तदपरं सन्दर्शयन्नम्बरे
हेरम्बो जगदम्बिकां विहसयन्वः श्रेयसे गर्जताम्॥

—नीलकण्ठकृत—संज्ञाविवेकस्य टीकायां संज्ञाविवेकोदाहरण—

समाख्यायां —विश्वनाथस्य

441. जम्भारि मौलिमन्दारमालिकामधुचुम्बिनः।
पिबेयुरन्तरायाब्धिं हेरम्बपादपांसवः॥

—कुन्दमालायां दिङ्नागाचार्यस्य

442. तीक्ष्णैस्तिग्मरुचः करैः परिचितां सेवतुं कपोलस्थलीम्
नीराणां निकरं करेण हरता तुच्छीकृते नीरघौ।
मैनाकं समुवीक्ष्य पङ्कपतितं शालूरशङ्काजुषो
हेरम्बस्य पुनातु दन्तशिखरव्यापारलीलारसः॥

—भानुकरस्य

443. दानस्रोतस्सहस्रैर्दशनरुचिचयैः कुम्भसिन्दूरपूरै-
रुद्भूतैरेककालं प्रकटितं रजनीघस्रसन्ध्याविलासाः।
आस्फालस्फारघण्टाबहलकलकलव्याकुलाहीन्द्रदारा
हेरम्बस्याङ्गहारप्रचलदवनयः पान्तु वो नृत्तलीलाः॥

—सूक्तिमु० विश्वेश्वरस्य

444. देवेन्द्रमौलिमन्दारमकरन्दकणारुणाः ।
विघ्नं हरन्तु हेरम्बचरणाम्बुजरेणवः ।।
—दर्शपूर्णमाससरण्यां गोविन्दव्यङ्कटेशस्य
445. देवो जयति हेरम्बः स्वदन्तबिसखेलनैः ।
यस्योच्चैस्तत्प्रभा शुभ्रा हसन्तीव दिशो दश ।।
—देशोपदेशे क्षेमेन्द्रस्य
446. नानादानविधानयज्ञनिकरैरुग्रैस्तपोभिश्चिरात्
प्राप्ते कल्पतरौ प्रकल्पितफलावाप्तिः कथञ्चिद् भवेत् ।
तूर्णं यच्चरणाम्बुजस्मरणतस्सम्पूर्णकामः पुमान्
सोऽयम्बोऽभिमतन्ददातु सततं हेरम्बकल्पद्रुमः ।।
—अज्ञातनाम्नि ज्योतिषग्रन्थविशेषे
447. पादन्यासभरातिरेकविनमत्पृथ्वीमिथः सम्मिलत्-
सप्ताम्भोधिपयः प्रवाहकलनावित्रस्तविश्वत्रयाः ।
चञ्चत्कौतुककन्दुकीकृतकुलक्षोणीधरश्रेणयोः
हेरम्बस्य जयन्ति दानरभसभ्रान्तालयः केलयः ।।
—थनाभिलेखे रामचन्द्रस्य
448. भक्ते सद्मयुतामिवाम्बुधिसुतां निक्षेप्तुमभ्यर्हते
दातुं विघ्नघटाभिघाटनमुरीकृत्येव तत्प्रत्ययम् ।
दानाम्भोलहरीभिरार्द्रमुरीकुर्वाणमम्भोरुहं
हेरम्बस्य करं भजे भगवतः क्रीडाजुषो मानसे ।।
—आनन्दकन्दचम्पां मित्रमिश्रस्य
449. मदघूर्णितवक्त्रोत्थैः सिन्दूरैश्छुरयन्महीम् ।
हेरम्बः पातु वो विघ्नान्स्वतेजोभिर्दहन्निव ।।
—कथासरित्सागरे पञ्चमेलम्बके सोमदेवभट्टस्य

450. यत्पादाम्भोजरेणुं विबुधकविवराः प्राप्य सिद्धाञ्जनं वा
प्रज्ञादृष्टेः प्रमीलां पटुतरतमसा प्राप्तवत्या निजायाः ।
आसाद्योन्मेषमारान्निधिमिव कवितां प्राप्नुद्यदुणार्थाम्
निष्प्रत्यूहं मुदास्मान्स सुरवरनुतः पातु हेरम्बदेवः ॥
—श्रीभोजराजकृत—चम्पूरामयणस्य टीकायां
साहित्यमञ्जूषाख्यायां रामचन्द्रबुधेन्द्रस्य
451. यस्य श्रीमदपाङ्गवीक्षणशरज्ज्योत्स्नाविधूतान्तरा
विघ्नध्वान्तगणाःप्रयान्ति विलयं यश्श्रेयसामाकरः ।
श्रीकामेश्वरसुन्दरीस्मितरुचिक्षीराब्धिजेन्दुं विभुम्
हेरम्बं हिमरश्मिकोटिमकुटं तं नौमि शश्वच्छ्रियै ॥
—ललिताविलासचम्बाम्
452. युगपत्स्वगण्डद्युम्बनलोलौ पितरौ निरीक्ष्य हेरम्बः ।
तन्मुखमेलनकुतुकी स्वाननमपनीय परिहरसन् पायात् ॥
—सुभा० सुधा० भा०
453. रक्षतु कलहेरम्बस्त्रिजगद्वन्द्यः स हेरम्बः ।
बहुविधशृङ्गाररचितं यद्वदनं शम्भुना रचितम् ॥
—काश्मीरकजगद्वरभट्टकृत—स्तुतिकुसुमाञ्जलेष्टीकायां
लघुपञ्चिकाख्यायां राजानकरत्नकण्ठस्य
454. लक्ष्मीं तनोतु सुतरामितरानपेक्ष-
मङ्गिघ्नद्वयं निगमशाखिशिखाप्रवालम् ।
हैरम्बमम्बुरुहडम्बरचौर्यनिघ्नम्
विघ्नाद्रिभेदशतधारधुरन्धरं नः ॥
—बृहत्स्तोत्ररत्नाकरे

455. वप्राघातनिमग्नदन्तजनितच्छिद्रात् सुमेरोस्तटात्
पत्युः कुण्डलिनां फणामणिमहरस्तोमे समुत्तरथुषि ।
रत्नस्तम्भ इति भ्रमेण करटं कण्डूयितुं लक्षिता
हेरम्बस्य जयन्ति कूणितदृशो मूर्ध्नो मुधा धूतयः ॥
—सुभा०सुधा०
456. विघ्नौघविध्वंसनसक्तमेनं नमामि कान्तं द्विरदाननं तम् ।
हेरम्बमुद्यद्रविकोटिकान्तिं पञ्चाननैरप्यविलङ्घितांसम् ॥
—हरिद्रागणपतिकल्पे श्रीनिवासभट्टस्य
457. विश्वतात् जगन्मातरेवं गौरीगिरीशयोः ।
मिथः सम्भाषया स्मारं हेरम्बं समुपास्महे ॥
—जगदीशतर्कालङ्कारकृत—शब्दशक्तिप्रकाशिकायाष्टीकायां
रामभट्टीसमाख्यायां रामभट्टस्य
458. सर्वकर्मसमारम्भे गीर्वाणैर्यो नमस्कृतः ।
स मया पार्वतीपुत्रो हेरम्बः स्तूयतेनिशम् ॥
—हर्षोद— अभिलेखे देवपालदेवस्य
459. सानन्दनन्दिहतपुष्करनिर्भराणि
हेरम्बकण्ठहसितानि चिरं जयन्ति ।
कुर्वन्ति यानि घनशङ्किकुमारबर्हि-
नृत्यैर्विचित्ररुचिभाज्जि दिगन्तराणि ॥
—वृहत्कथामञ्जर्यां तृतीये लम्बके क्षेमेन्द्रस्य
460. सौवर्णाद्रितटस्थलीपरिणमदन्ताग्रविस्फूर्जित-
स्वर्णक्षोणिविकीर्णरेणुपटलीनीरन्ध्रसिन्दूरिता ।
गण्डोड्डीनमधुघ्नतोरुविरुतस्फारीभवद्गङ्गाहिता
हैरम्बी तनुरस्तु नः शुभकरी शुण्डालदण्डोद्धुरा ॥
—आनन्दकल्पलतिकायां महेश्वरतेजानन्दनाथस्य

461. स्वबिम्बमम्बाकुचकुम्भबिम्बे
विलोकमानं प्रतिबिम्बमानम् ।
प्रचण्डशुण्डं परितः क्षिपन्तं
हेरम्बमालम्बनमाश्रयामः ।।

—रसप्रदीपे प्रभाकरभट्टस्य

462. हेरम्ब क्व किमम्ब किं तवकरे तातस्य चान्द्रीकला-
कृत्यं किं शरजन्मनोक्तमनया दन्तान्तरं स्यादिति ।
तातः कुप्यति गृह्यतामिति विहायाहर्तुमन्यां कला-
माकाशे जयति प्रसारितकरस्तम्बेरमग्रामणीः ।।

—विदग्धमुखमण्डनस्य टीकायां श्रवणभूषण-
समाख्यायां नरहरिभट्टस्य

463. हेरम्बमम्बाकरकुङ्मलाग्रसंलालनापह्नुतरोषदोषम् ।
षाण्मातुराकृष्टकराग्रचञ्चद्विशालसम्मोदककन्दुकं नुमः ।।

—राघवपाण्डवीयस्य टीकायां शशधरस्य

464. हेरम्ब संहर विभो तरसान्तरायवर्गम्
न भर्गतनयात्र तवोपचारः ।
यद्विघ्नमूलखननाय विषाणहस्तः
सन्तर्कितोऽसि भगवन् स्वयमुद्यतस्त्वम् ।

—सर्वदेवकृतप्रमाणमञ्जर्याष्टीकायां बलभद्रस्य

465. हेरम्बं जगदुदयस्थितिक्षयादि
व्यापारान्विदधतमात्मलीलयैव ।
आनन्दं स्वयमवभासमानसत्यम्
भक्तानुग्रहधृतदिव्यदेहमीडे ।।

—गणेशविजयकाव्ये गोपालरावमैरालस्य

466.

हेरम्बं भुवनस्थशीर्षमधुलिदंसं सक्तपादाम्बुजम्
गौरीहृत्कमलप्रकाशतरणिं विघ्नाटवीपावकम् ।
दृष्यद्वैरिकुलान्तकं सुमनसां श्रीसिद्धिबुद्धिप्रदम्
सिन्दूरारुणगण्डयुग्ममनिशं भालौषधीशं भजे ॥

—संज्ञाविवेकस्य टीकायां माधवस्य

467.

हेरम्बः सुरपूजितो गुणमयो लम्बोदरः स्त्रीयुतः
शश्वद्वोगजकर्णको गजमुखो गम्भीरविद्यागणः ।
गौर्याः पुत्र-गणेश्वरो हरसुतो गोवृन्दपूजाकृतो
यात्रा-जन्म-विवाहकर्मसमये कुर्वन्तु नो मङ्गलम् ॥

—कालिदासमङ्गलाष्टके कालिदासस्य

एकदन्तः

468.

अगजाननपद्मार्कं गजाननमहर्निशम् ।
अनेकदन्तं भक्तानामेकदन्तमुपास्महे ॥

—शिवयोगप्रदीपिकायां शिवयोगनाथस्य

469.

उपासितव्यमन्तरायशान्तये चिकीर्षता-
प्युपासनं हि देवतान्तरस्य यत्पदाम्बुजम् ।
वयं तमेकदन्तमेव चिन्तितप्रदं नृणां
विचिन्तयामहेतरां निरन्तरं हृदन्तरे ॥

—स्वरसिद्धान्तचन्द्रिकायाम्

470.

उमाप्रेमबालं लसत्सामलोलम्
कनकक्रत्नचेलं विलासत्कपोलम् ।
जगज्जन्ममूलं जगद्वेषिकालम्
नमाम्येकदन्तं नतानेकदं तम् ॥

—विनायकभुजङ्गे

471. एकदन्तद्युतिसितः शम्भोः सूनुः श्रियेऽस्तु वः।
विद्याकन्द इवोद्भिन्नवाङ्कुरमनोहरः॥

—शार्ङ्गधरकृत—शार्ङ्गधरपद्धतौ श्रीधनददेवस्य

472. एकः स एव परिपालयताज्जगन्ति
गौरीगिरीशचरितानुकृतिं दधानः।
आभाति यो दशनशून्यमुखैकदेश-
देहाब्जहारितवधूक इवैकदन्तः॥

—सदुक्ति० वसुकल्पस्य

473. कलयाम्यनेकदन्तं विदन्तमन्तःस्फुटैकदन्तमपि।
विभुजं च चतुर्भुजं यं जगन्ति गायन्ति मोदकैकभुजम्॥

—विद्वद्भूषणे बालकृष्णभट्टस्य

शिवः

474. अकलितमहिमा यः क्षमादिसादाशिवान्तं
कलयति हृदि विश्वं चित्रसंयोजनाभिः ।
प्रथयति च विचित्राः सृष्टिसंहारलीलाः
स जयति शिव एकः स्पन्दवान्स्वप्रतिष्ठः ॥

—स्पन्दसन्दोहे क्षेमराजस्य

475. अगजानननिहितदृशो गजाननोद्धूतकपिशकेशस्य ।
मदनप्लुषो निमेषोदयरहितः कोऽपि विभ्रमो जयति ॥

—कालिदासकृतविक्रमोर्वशीयस्य टीकायां
प्रकाशाख्यायां श्रीरामचन्द्रमिश्रस्य

476. अङ्कस्थायाः किमपि वलता हैमवत्याः कुचाग्रे
व्याचक्षाणं मदननिगमान् वामहरस्ताम्बुजेन ।
अन्येनाऽर्थानकृतकगिरामञ्चता बोधमुद्रा-
मीक्षे साक्षादखिलजगतामीशमाद्यं गुरुणाम् ॥

—अद्वैतविद्यातिलके समरपुङ्गवदीक्षितस्य

477. अङ्गे यस्य विभूतिर्मौलिसुधांशुस्फुरद्विभानिचया ।
सञ्चारिणीव राजति सोऽवतु भगवान् शरण्योः नः ॥

—सुभा०सुधा०भा०

478. अङ्गं भुजङ्गरचिताङ्गदभङ्गितुङ्गं
त्वङ्गतरङ्गं गगनाङ्गनसङ्गिगङ्गम् ।
बिभ्रद्विभुर्विहितरङ्गदनङ्गभङ्ग-
मङ्गीकरोत्वरमभङ्गुरमिङ्गितं वः ॥

—स्तुतिकु०

479. अङ्गं येन रथीकृतं नयनयोर्युग्मं रथाङ्गीकृतं
पात्रं स्वं रथकर्मसारथिकृतं श्वासास्तुरङ्गीकृताः ।
कोदण्डीकृतमात्मवीर्यमचिरान्नौर्वीकृतं भूषणं
वामाङ्गं विशिखीकृतं दिशतु नः क्षेमं स धन्वी पुमान् ।।
—सुभा० सुधा०भा०
480. अज्ञानौघमहान्धकारपटलध्वंसप्रचण्डद्युति-
ब्रह्मानन्दपरम्परैकनिलयः पूर्णेन्दुकोटिप्रभः ।
पाणिभ्यामभयं वरञ्च जगतामुच्चैस्तरामादिशन्
मूर्ध्नि श्वेतसरोरुहासनसमासीनः शिवः पातु नः ।।
—श्रीतत्त्वचिन्तामणौ पूर्णानन्दस्य
481. अनङ्गीकृतकामाय नमो वामार्द्धधारिणे ।
शिवायाश्चर्यरूपाय निष्कलाय कलाभृते ।।
—वृहत्कथामञ्जर्यां क्षेमेन्द्रस्य
482. अनन्यभावं भजतां पदाब्जं नास्तीति भूयो जननं जनानाम् ।
हस्ताग्निना प्रत्ययमाचरन्तं वन्दे भवानीपतिमिन्दुमौलिम् ।।
—रामचन्द्रविजये वेंकटकृष्णस्य
483. अपारसंसारसमुद्रमग्नस्वभक्तजन्तूद्धरणे दयालुः ।
धृतैकदीक्षः पुरतस्तनोतु शिवः शिवं मे शिवया समेतः ।।
—जटापटलस्य दीपिकाटीकायां धरणीधरसूनेर्दयाशङ्करस्य
484. अभिषेकजलापूर्णं चित्ररत्नाम्बुजाकरे ।
आस्ते विशाले सुमुखः शिरस्सरसि शङ्करः ।।
—पल्लव- अभिलेखे
485. अमन्दगुणमन्दिरं विमलरत्नविद्याङ्कुर-
ङ्गलाधरकृतादरं कलितचित्तलक्ष्मीवरम् ।

शिरोधृतनदीवरं शिवकरं रमोमावरं
नमामि दुरिताहरं गुरुवरं सुनागेश्वरम् ।।

—नागेशकृतवैयाकरणसिद्धान्तमञ्जूषायाष्टीकायां
कलाख्यायां पायगुण्डे वैद्यनाथस्य

486. अमायश्चित्रमायोसावगुणो गुणभाजनः ।
स्वरथो निरुत्तरो जीयादनीशः परमेश्वरः ।।

—पल्लव—अभिलेखे

487. अम्बागृहीतवामार्द्धं वन्दे चन्द्रकलाधरम् ।
लावण्यामधुराकारं कारुण्यरसवारिधिम् ।।

—रसाभिव्यञ्जकाख्यायां अद्वैतमकरन्दस्य
व्याख्यायां कैवल्यानन्दयोगीन्द्रस्य

488. अम्बिकारसिकापाङ्गमाविस्मितमुखाम्बुजम् ।
भजे भुजङ्गललितं महो वैयाघ्रचर्मिणम् ।।

—भावप्रकाशने शारदातनयस्य

489. अरागमपि रागाद्यरचनाचतुरं परं ।
हरं नवनवाश्चर्यसर्गचित्रकरं नुमः ।।

—कथासरित्सागरे द्वादशे लम्बके सोमदेवभट्टस्य

490. अर्केन्दुभौमबुधवाक्पतिकाव्यमन्दा
मन्दारकुन्दकुमुदैर्यमुदचर्यन्ति ।
तस्य प्रभोरघमलोष्मशमादमन्दा
मन्दाकिनीव मुदमर्पयतु स्तुतिर्वः ।।

—स्तुति०

491. अर्द्धाङ्गे योऽतिशुद्धस्फटिकविरचितच्छदना चन्द्रमौलिः
यन्नाभीकोटरान्तर्धुणरणितमिव ब्रह्मणो वेदघोषः ।

एकोऽसावद्वितीयो भुवनमयमहामण्डपस्येन्द्रनील-
स्तम्भः संसारयात्राश्रमभरविकलस्यावलम्बो ममास्तु ।।

—सिद्धान्तरत्नमालायां श्रीवत्सलाञ्जनशर्मणः

492. अर्द्धाङ्गे ललिता गिरीन्द्रतनया गङ्गा जटायां स्थिता
यस्याङ्गे सुभगं विभूतिधवलं मौलौ हिमांशुं दधत् ।
विघ्नध्वंसपटुर्महाहिवलयं व्याघ्राजिनं धारयन्
शम्भुस्ताण्डवकेलिभावकुशलो नृत्येश्वरः पातुः वः ।।
—मुदावतीहरणे भूपतीन्द्रमल्लस्य

493. अर्वाञ्चत्पञ्चशाखः स्फुरदुपरिजटामण्डलः संश्रितानां
नित्यापर्णोऽपि तापत्रितयमपनयन् स्थाणुरव्यादपूर्वः ।
यः प्रोन्मीलत्कपर्देः शिरसि विरचिताबालबन्धे द्युसिन्धोः
पाथोभिर्लब्धसेकः फलति फलशतं वाञ्छितं भक्तिभाजाम् ।।
—सदुक्ति० जह्नोः

494. अलङ्कृत-वचोऽम्बरः कुतुक-चूर्ण-चित्रस्मरः
कला विलसितोऽकलोऽसम विषादशङ्कोत्तरः ।
कवीन्द्रकृतिभामिनी सहचरोऽद्वितीयो वरो
मदीयमतिभास्करः स्फुरतु कोऽपि गङ्गाधरः ।।
—जगन्नाथकृतरसगङ्गाधरस्य टीकायां
रसचन्द्रिकाख्यायां ओझाकेदारनाथस्य

495. अवतु सकललोकान्नीलकण्ठः स्मरारि-
स्त्रिपुरदहनशक्तो मूर्ध्नि भास्वच्छशाङ्कः ।
तुहिनगिरिसुताया वल्लभः शूलपाणिः
सकलजनशरण्यः सर्वलोकैकनाथः ।।
—रीवाँ — जनपदस्थ—पत्राभिलेखे त्रैलोक्यमल्लदेवस्य

496. अविकल्पविषय एकः स्थाणुः पुरुषः श्रुतोऽस्ति यः श्रुतिषु।
ईश्वरमुमया न परं वन्देऽनुमयापि तदधिगतम्॥
—खण्डनखण्डखाद्ये श्रीहर्षस्य
497. अव्यात्स वः शिरसि यस्य विलोचनाग्नि-
ज्वालावलीढसुरसिन्धुजलोपगूढः।
अद्यापि वाडवशिखापरिणद्धमुग्ध -
दुग्धाब्धिमध्यग इव श्रियमेति चन्द्रः॥
—स्तुतिकु०
498. अव्यात्स वः सुकृतिनामलिकेषु धूली-
पट्टीकृतेषु पदरेणुभरेण यस्य।
धाताक्षराणि लिखति क्षितिपालमौलि-
मालार्चिताङ्घ्रिकमलो भविता भुवीति॥
—स्तुतिकु०
499. अशेषफलदातारं भवाब्धितरणेतरीम्।
शेषाशेषार्थलाभार्थं प्रार्थये शेषभूषणम्॥
—वैयाकरणभूषणे रङ्गोजिभट्टसूनोर्कोण्डभट्टस्य
500. अश्रान्तमुत्पुलकजालमजस्रमाविः
स्वेदाम्बुबिन्दुसततार्द्धनिमीलिताक्षम्।
नित्यं दरोच्छसितनीवि सदा सकम्पं
श्यामारुणं भवतु धाम शिवङ्करं नः॥
—मणिदर्पणे राजचूडामणिमखिशर्मणः
501. असोढा तत्कालोल्लसदसहभावस्य तपसः
कथानां विस्रम्भेष्वपि च रसिकः शैलदुहितुः।
प्रमोदं वो दिश्यात्कपटवदुवेषापनयने
त्वरशैथिल्याभ्यां युगपदभियुक्तः स्मरहरः॥
—सुभा०सुधा०भा०

502. अहिभूषणोऽप्यभयदः सुकलितहालाहलोऽपि यो नित्यः ।
दिग्वसनोऽप्यखिलेशस्तं शशधरशेखरं वन्दे ॥
—चालुक्यराजअय्यनमहाकाव्ये
503. आखुर्वाञ्छति भस्मसूत्रहरणं व्यालस्तथा मूषकं
व्यालं बर्हिरयं हरिश्च वृषभं गङ्गा तथा चन्द्रकम् ।
इत्थं दुःखमहर्निशं शृणु विभो सोढव्यमेतत्कथं
शम्भोरात्मदशानिबोधनपरं त्वां पातु दीनं वचः ॥
—सुभा०सुधा०भा०
504. आङ्गिकं भुवनं यस्य वाचिकं सर्ववाङ्मयम् ।
आहार्यं चन्द्रतारादितं नुमः सात्त्विकं शिवम् ॥
—सङ्गीतनृत्ये शार्ङ्गदेवस्य
505. आदाय चापमचलं कृत्वाहीनं गुणं विषमदृष्टिः ।
यश्चित्रमच्युतशरो लक्ष्यमभाङ्क्षीन्नमस्तस्मै ॥
—सुभा०सुधा०भा०
506. आदौ पादतले कृतस्थितिरथो प्राप्तः करालम्बनं
वाल्लभ्यं शुभदृङ्निवेशनवशोत्पन्नं प्रपन्नस्ततः ।
अन्ते येन शिरोधिरोहणमहामाहात्म्यमाप्तो विधु-
भूत्यै सः क्रमवर्धमानमहिमा स्वामिप्रसादोऽस्तु वः ॥
—स्तुतिकु०
507. आद्यन्तमङ्गलमजातसमानभावं
आद्यन्तविश्वमजरामयमात्मवेदम् ।
पञ्चाननं प्रबलपञ्चविनोदशीलं
सम्भावये मनसि शङ्करमम्बिकेशम् ॥
—क्रियासारे नीलकण्ठदीक्षितस्य

508. आद्यो यो हेतुर्विश्वसर्गे महेशो
यज्ञादीनां यो हव्यनिक्षेपदेवः ।
भूतानां भर्ता सर्वभूतान्तरात्मा
हृदयं मे कार्यं तत्प्रणामः करोतु ॥
—मीमांसार्थसङ्ग्रहे रामेश्वरशिवयोगिनः
509. आधारादिसमस्तचक्रनिचये यो हंसरूपः शिवो
नित्यानन्दगु रुप्रसादविभवाद् भावादिसंज्ञोऽभवत् ।
आचारादिविभेदतः पुनरसौ षड्लिङ्गरूपोऽभवत्
तस्मै श्रीगुरुमूर्तये गिरिसुताभर्त्रे नमस्कर्महे ॥
—लिङ्गधारणचन्द्रिकायां नन्दिकेश्वरस्य
510. आधारं यमवाप्य निर्मलमियं देवी पराऽम्बाऽव्यया
रूपैः स्वैरथ भूर्भुवः स्वरभिधैर्वेदेषु जेगीयते ।
यज्याखण्डममुं निजैर्विरचिते देहाभिधे पञ्जरे
तन्मात्रैः शकलीकरोत्यविकलः पायात् स मां शङ्करः ॥
—ब्रह्मसूत्रभाष्यालोचने चतुःसूत्र्यां नणिशङ्करोपाध्यायस्य
511. आमोदैः परितोषिताः परिषदः प्रत्येकमाशाभृतां
सान्द्रैः पिञ्जरिताः परागपटलैराशावकाशा दश ।
आहूता मकरन्दबिन्दुनिकरैः पुष्पन्धयश्रेणयो
येनालाय स वः पुनातु सटतः शम्भोः प्रसूनाञ्जलिः ॥
—कुसुमाञ्जल्यामोदे शङ्करमिश्रस्य
512. आराधकेप्सितफलाधिकदानदक्षा
दाक्षायणी दलितपद्ममनोहराक्षी ।
साकारभाग्यमिव यस्य नमोऽस्तु तस्मै
विश्वेश्वराय भवभीतिभिदे भवाय ॥
—न्यायचन्द्रिकायां केशवभट्टस्य

513. आशोणां फणिनः फणोपलरुचा सैर्ही वसानं त्वचं
शुभ्रां लोचनजन्मनाकपिशयद्भासा कपालावलीम् ।
तन्वीं ध्वान्तनुदं मृगाकृतिभृतो विभ्रत्कलां मौलिना
दिश्यादन्धकविद्विषः स्फुरदहिस्थेयः पदं वो वपुः ॥
—हरहा—अभिलेखे
514. आसन्नाय सुदूराय गुप्ताय प्रकटात्मने ।
सुलभायाति दुर्गाय नमश्चित्राय शम्भवे ॥
—सुभा०
515. आसीने पूष्णि तूष्णीं व्यसनिनि शशिनि व्योम्नि कृष्णे सत्पूष्णे
दैत्येन्द्रे जातनिद्रे द्रवति मघवति क्लान्तकान्तौ कृतान्ते ।
अब्रह्मण्यं ब्रुवाणे कमलपुटकुटीश्रोत्रियेशान्त्युपाये
पायाद्वः कालकूटं झटिति कवलयँल्लीलया नीलकण्ठः ॥
—सुभा० सुधा० भा०
516. इन्दुं मूर्ध्नि दधत् क्षीणं पातु वः शशिशेखरः ।
खेदादिव सदासन्न गौरीमुखपराजयात् ॥
—अर्थुन्—अभिलेखे
517. इन्दूपलेन्द्रमणिसुन्दरमिन्दुचूडं
वृन्दारवृन्दपरिवन्दितपादपद्मम् ।
आमन्दमन्दहसितोल्लसदानेन्दुं
वन्दामहे वयममन्दमुदाम्बिकेशम् ॥
—हरिस्तुतेः व्याख्यायां हरितत्त्वमुक्तावल्याख्यायां
शङ्कराचार्यस्य
518. इन्दोर्जटासुविशदोऽग्निशिखापिशङ्गी
लालाटचक्षुषि गलद्विषमञ्जनाभम् ।

सत्त्वरजस्तम इति त्रिगुणस्य तस्य
स्थानक्रमं गतवतेऽस्तु नमः शिवाय ॥

—बानपुर —अगिलेखे इन्द्ररथस्य

519. ईशमनीशमनीदृशरूपं विग्रहभाजमविग्रहभाजम् ।
दानवकालमदानवलारिं नौमि नितान्तमसाधुकृतान्तम् ॥

—कार्तवीर्यार्जुनकवचे

520. ईशानोऽवतु भूपतिं भुजगभुक्पत्रं भवानीभवम्
कीर्तिं साकमिहाहितेन महता सम्प्रेषयन्तं दिवि ।
कान्ताभिः सुखपाणिपीडनमथो दृष्टं चिकीर्षुं मुदा
केयूरादिसुवर्णभूषणवरैः सम्भूषयन्तुं विभुः ॥

—गणेशपरिणये रविनाथशर्मणः

521. ईशानं परमानन्दं पुमिन्दुवदनामयम् ।
अनादिनिधनं देवं वन्दे मुग्धेन्दुशेखरम् ॥

—वीरशैवसारोद्धारस्य भाष्ये सोमनाथाख्यायां सोमनाथस्य

522. ईशानं सर्वविद्यानामीश्वरं पार्वतीपतिम् ।
भजामि श्रीमहादेवं सर्वदेवोत्तमं प्रभुम् ॥

—महिम्नटीकायां अहोबलस्य

523. उज्झित्वा दिशमम्बरं वरतरं वासो वसानश्चिरं
हित्वा भैक्ष्यमनातुरो रतिकरस्थानं समालम्बितः ।
त्यक्त्वा भस्मकृताङ्गरागसुरभिः श्रीखण्डसारद्रवै-
र्देवः पातु हिमाद्रिजापरिणयं कृत्वा गृहस्थः शिवः ॥

—गृहस्थरत्नाकरे गङ्गेश्वरठाकुरस्य

524. उत्तप्तहेमरुचि चन्द्रकला कलापे
बालप्रवालरुचिरे च करे कपालम् ।
ताम्रेऽधरे च हसितं सितमद्भुतेयं
विच्छित्तिरिन्दुशिरसः कुशलं क्रियाद्वयं ॥

—स्तुतिकु०

525. उत्तुङ्गं सुरनिम्नगावलयितं नानामृगैः सङ्कलं
सङ्क्रामन्मृगयुर्द्रुतं हिमवतः शृङ्गान्तरं शृङ्गतः ।
सानन्दं विजयाय सत्त्वविजितो दिव्यं निजास्त्रं दिशन्
युष्मानेष पिनाकपाणिरवताल्लीलाकिरातः शिवः ॥
—छत्रपतिसाम्राज्ये शङ्करमाणिकलालस्य
526. उद्धामभ्रमिवेगविस्तृतजटावल्लीप्रणालीपतत्
स्वर्गङ्गाजलदण्डिकावलयितं निर्माय तत्पञ्जरम् ।
सम्भ्राम्यद्भुजदण्डपक्षपटलद्वन्द्वेन हंसायितर -
त्रैलोक्यव्ययनाटिकानयनटः स्वामी जगत्त्रायताम् ॥
—सुभा० सुधा० भा०
527. उद्यत्कालीकटाक्षावलिवलनचलल्लोचनापाङ्गरङ्गः
क्रुध्यदैतेयमुक्तागतशरनिकरच्छेदिबाणप्रयोगः ।
मीलच्छृङ्गार-वीरस्फुरितभुजयुगोद्भासिरोमाञ्चिताङ्गः
सन्धाने सावधानस्त्रिपुरनृपजयी पातु गङ्गेश्वरो वः ॥
—गङ्गादासप्रतापविलासनाटके गङ्गाधरस्य
528. उपाधिगम्योप्यनुपाधिगम्यः
समावलोक्योप्यसमावलोक्यः ।
भवोपि यो भूदभवः शिवोऽयं
जगत्यपायादपि नः स पायात् ॥
—रघुवंशस्य टीकायां संजीवनी नाम्न्यां मल्लिनाथस्य
529. उमाकटितटस्फुरत्करिवराननालोकन-
प्रसन्नहृदयं धियासदयमिन्दुचूडं मृडम् ।
प्रणम्य गिरिजाधवं भजनमात्रदत्तेप्सितम्
स्मिताननमनामयं प्रियमुमासहायं मुदा ॥
—लिङ्गार्चनचन्द्रिकायां सदाशिवस्य

530. उमाप्रणामसंक्रान्तचरणालक्तकः शशी ।
सन्ध्यारुण इवाभाति यस्य पायात्स वः शिवः ॥
—वृहत्कथामञ्जर्यां क्षेमेन्द्रस्य
531. उमावामकायं हृताशेषमायं खलानामपायं श्रितानामुपेयम् ।
असन्नामधेयं महासामगेयं सुरेशं गिरीशं महेशं तमीडे ॥
—साहित्यकण्टकोद्गारे
532. उल्लसतिलोचनाग्नौ जगदवदानानि जुह्वतो यस्य ।
प्रथमाहुतिर्मनोजः स जयति देवः पुरां भेत्ता ॥
—श्रीमद्भगवन्नामकौमुद्यां लक्ष्मीधरस्य
533. ऊर्ध्वबद्धजटाजूटं क्रोडीकृतसुरापगम् ।
भजामि यामिनीकान्तकान्तिं भालस्थलं हरम् ॥
—छन्दोगाहिनकोद्गारे शङ्करमिश्रस्य
534. एकत्र बोधमुद्रां कलयन्नन्यत्र पुस्तकं पाणौ ।
व्याकुर्वन्निगमान्तं देवः पायाद्वटद्रुतलवासी ॥
—कुवलयानन्दस्य टीकायां रसिकरञ्जनी
नाम्न्यां गङ्गाधराध्वरिणः
535. एकत्र संनिपतितसितकण्ठबिम्ब-
मन्यत्र चन्द्रकिरणाहितशुभ्रभावम् ।
सन्ध्याजलाञ्जलिमनङ्गरिपोर्नमामि
हस्तप्रविष्टमिव पुण्यतमं प्रयागम् ॥
—किरणावलीप्रकाशे वर्धमानोपाध्यायस्य
536. एकस्य यस्य सकलः करणानपेक्ष-
ज्ञानक्रियस्य पुरतः स्फुरति प्रपञ्चः ।

शिवः

पश्यज्जगत् करतलामलकीफलाभं
लाभं स पुष्यतु परं परमेश्वरो वः॥

—स्तुतिकु०

537. एकोऽन्ते द्विसमस्त्रिलोचन इति ख्यातश्चतुर्भिः
स्तुतो वेदैः पञ्चमुखः षडाननपिता सप्तर्षिभिर्वन्दितः।
अष्टाङ्गो नव तुल्य आमरगणे वासो दशाशा दधत्।
स्वश्चैकादश सोऽवतान्नवजितो यो द्वादशात्मांशुभिः॥

—सुभा०सुधा०भा०

538. एवं स्थापय सुभ्रुबाहुलतिकामेवं कुरु स्थानक
नात्युच्चैर्नम कुञ्चिताग्रचरणं मां पश्य तावत्क्षणम्।
गौरी नर्तयतः स्ववक्त्रमुरजेनाम्भोधरध्वानिना
शम्भोर्वः सुखयन्तु लम्बितलयच्छेदाहतास्तालिकाः॥

—सदुक्ति० योगेश्वरस्य

539. ऐन्दव्या कलयावतंसितकचं सौन्दर्यसारास्पदं
कारुण्यामृतपूरपूरितलसल्लीलाकटाक्षाङ्कुरम्।
उद्यत्कोटिदिनेशमण्डलरुचिन्यक्कारिभाभासुरं
वन्दे पाशसृणीक्षुचापसुमनो बाणपहं तन्महः॥

—मालतीमाधवस्य टीकायां भावप्रदीपिकाख्यायां
त्रिपुरारिसूरिशर्मणः—

540. ऐश्वर्यं परमं तत्त्वयादिमध्यान्तवर्जितम्
आधारं सर्वलोकानामनाधारमविक्रियम्।
अनन्तानन्दबोधाम्बुनिधिमद्भुतविक्रमम्
अम्बिकापतिमीशानमनिशं प्रणमाम्यहम्॥

—शिवज्ञानदीपिकायां आदिनाथमहायोगिनः

541. ओम् नमः परमार्थैकरूपाय परमात्मने ।
स्वेच्छावभासितासत्यभेदभिन्नाय शम्भवे ॥
—स्तुतिकु०
542. ओम् नमः शाश्वतिकानन्दज्ञानैश्वर्यमयात्मने ।
संकल्पं सफलब्रह्मस्तंभारंभाय शम्भवे ॥
—न्यायमञ्जर्या जयन्तभट्टस्य
543. औषधीपतिनेत्राय पद्मिनीपतिमूर्तये ।
कालकालाय नीलाय पार्वतीपतये नमः ॥
—अर्कप्रकाशे लङ्कानाथस्य
544. कटुविशिखशिखिप्रपञ्च पञ्चानन धनदप्रियमित्र मित्रनेत्र ।
धृतसकलविकल्प कल्पशेषप्रकट महानट नाटय प्रसादम् ॥
—सदुक्ति० सञ्चाधरस्य
545. कण्ठच्छायमिषेण कल्परजनीमुत्तंसमन्दाकिनी-
रूपेण प्रलयाब्धिमूर्ध्वनयनव्याजेन कल्पानलम् ।
भूषापन्नगकेलिपानकपटादेकोनपञ्चाशतम्
वातानप्युपसंहरन्नवतु वः कल्पान्तशान्तौ शिवः ॥
—सदुक्ति० चित्तपस्य
546. कण्ठश्रियं कुवलयस्तबकाभिराम-
दामानुकारिविकटच्छविकालकूटम् ।
बिभ्रत्सुखानि दिशतादुपहारपीत-
धूपोत्थधूममलिनामिव धूर्जटिर्वः ॥
—हरविजये राजानकरत्नाकरस्य
547. कण्ठरथाहिमणीविभूषिततनू राजज्जटापल्लवो
हृष्यन्मौलिसुधाकरैककुसुमस्तत्पञ्चशाखाश्रयः ।

शिवः

स्थाणुर्मे फलदोऽस्तु नित्यमधिकं गौरीमुखेन्दुद्रव-
त्पीयूषद्रवपानदोहदवशात्कल्पद्रुमत्वं वहन् ॥

—नारायणभट्टकृतवेणीसंहारस्य टीकायां जगद्धरस्य

548. कथकाशक्तिलिङ्गेषु तत्त्वधीः सुधियां यतः ।
तं पञ्चममिवाध्यायमनुध्यायामि शङ्करम् ॥

—अन्वीक्षानयतत्त्वबोधे वर्द्धमानोपाध्यायस्य

549. कथयत कथमेषा मेनया विप्रदत्ता
शिव शिव गिरिपुत्री वृद्धकापालिकाय ।
इति वदति पुरन्धीमण्डले सिद्धिलेश-
व्ययकृतवरवेशः पातुः वः श्रीमहेशः ॥

—सुभा० सुधा० भा०

550. करकलितपिनाक नाकनाथ द्विषदुरुमानसशूल शूलपाणे ।
भव वृषभविमान मानशौण्ड त्रिजगदकारणतारक प्रसीद ॥

—सदुक्ति० सञ्चाधरस्य

551. करकलितभुजङ्गो मस्तविन्यस्तगङ्गो
विदितनटतरङ्गो दत्तदैतेयभङ्गः ।
चिरविगलदनङ्गस्त्यक्तसङ्गोऽङ्गनाङ्गो
भवतु तव विभूत्यै शम्भुरुन्मत्तगङ्गः ॥

—जयदेवकृतगीतगोविन्दस्य टीकायां
दीपिकाख्यायां जगद्धरस्य

552. करालभालपट्टिका धगद् धगद्धगज्ज्वलद्
धनञ्जयाहुतीकृतप्रचण्डपञ्चसायक ।
धराधरेन्द्रनन्दिनी कुचाग्रचित्रपत्रक-
प्रकल्पनैकशिल्पिनि त्रिलोचने रतिर्मम ॥

—अजीर्णतिमिरभास्करे

553. करैर्दधानः परशुं कुरंगं वराख्यमुद्रामुपदेशमुद्राम् ।
वटस्य मूले विबुधोपसेव्यः सदाशिवायास्तु सदाशिवो नः ॥
—मंत्रमहोदधेः व्याख्यायां नौकाख्यायां काशीनाथस्य
554. कर्णिकादिष्विव स्वर्णमर्णवादिष्विवोदकम् ।
भेदिष्वभेदि यत्तस्मै परस्मै महसे नमः ॥
—स्तुतिकु०
555. कर्पूरकुन्दकुमुदकैलासोद्भवसोदरम् ।
विघ्नविध्वंसकं नाम नमामि शिवदैवतम् ॥
—कारणताविचारे जगदीशतर्कालङ्कारस्य
556. कर्पूरगौरं मुनिचित्तचौरं भस्माङ्गरागं गलशोभिनागम् ।
गोराजवाहं कृतकामदाहं वन्दे महेशं जटिलोर्ध्वकेशम् ॥
—सुभाषितपद्धतौ श्रीपतेः
557. कलत्रीकृतवामार्द्धमर्द्धेन्दुकृतशेखरम् ।
भूषणीभूतभोगीन्द्रमस्तु स्वस्तिकरं महः ॥
—आपदेवकृतमीमांसान्यायप्रकाशस्य टीकायां
सारविवेचिन्याख्यायाम् चिन्नस्वामिशस्त्रिणः
558. कलां बिभर्ति क्षणदाकरस्य
प्रकाशिताशां शिरसा गभस्तिभिः ।
नमोस्तु तस्मै सुरवन्दिताङ्घ्रये
समस्तविद्याप्रभवाय शम्भवे ॥
—महाभास्करीये परमेश्वरस्य
559. कल्पान्तक्रूरकेलिः क्रतुकदनकरः कुन्दकर्पूरकान्तिः
क्रीडन्कैलासकूटे कलितकुमुदिनीकामुकः कान्तकायः ।

कङ्कालक्रीडनोत्कः कलितकलकलः कालकालीकलत्रः
कालिन्दीकालकण्ठः कलयतु कुशलं कोऽपि कापालिको नः ॥

—सुभा० सुधा० भा०

560. कल्पान्ते क्रोधनस्य त्रिपुरविजयिनः क्रीडया संचरिष्णोः
कृत्वापि प्राणिजातैर्निजमुखकुहरातिथ्यमप्राप्ततृप्तेः ।
दिग्भित्तिः प्रेक्ष्य शून्याः प्रलयजलनिधिं प्रेक्ष्य चात्मीयमूर्तिं
प्रासव्यासक्तमोघश्रमजनितरुषः पान्तु वो गर्जितानि ॥

—सुभा० सुधा० भा०

561. कल्पापायहुताशधूमपटलक्रूरं विषं लीलया
कण्ठे यः कलयाम्बभूव विबुधैर्विभ्यद्भिरभ्यर्त्थितः ।
यस्ताणीरिव निर्दहाह विततीश्शुष्काः पुरीरासुरी-
र्यश्चक्षुर्वलने जुहाव मदनं पायादपायात्स वः ॥

—त्रिचिनोपोलीगुहाभिलेखे

562. कल्याणं स महेश्वरो दिशतु यः कैलासमुल्लासतो
धून्वन्तं दशकन्धरं दृढतरं व्यस्ताङ्घ्रिपद्माग्रतः ।
आगन्तुं बलिमन्दिरस्य रचयन्नायासलेशं विना
भीत्याश्लिष्टवतीमतीव गिरिजां प्रीतामतानीत्क्षणात् ॥

—मदनमञ्जरीनाटके

563. कस्तूरीपरिदिग्धमुग्धकमला वक्षोजबुद्ध्या ध्रुवं
नीलाद्रेः शिखरेषु नित्यकुतुकी दैत्यारिख्यात् स नः ।
प्रत्यङ्गाभरणेषु दीप्तवपुषः सेवासुं देवः स्फुटं
यस्याशेषसुरात्मता विदधते चन्द्रार्द्धचूडादयः ॥

—नरकासुरविजयव्यायोगे धर्मसूरिणः

५६४. कान्तामुखं सन्ततमन्तिकस्थं यस्यावतंसेन्दुरवेक्ष्यमाणः ।
अवाप काश्य किमु पाण्डुताञ्च ददातु देवः स सदा मुदं वः ॥
—बौधायनीयशुल्बसूत्रस्य शुल्बमीमांसाटीकायां व्यंकटेशदीक्षितस्य
५६५. कामेकान्त विलोचनानलहतप्रोद्धूतकोपत्रयम्
भास्वद्भास्वरदक्षिणे क्षणरुचिव्यक्तप्रसादोदयम् ।
कान्तोद्यद्विपरीतकेलिकलितं कामाननेनान्वितम्
कर्णालम्बितकेशमीक्षितशिवं कान्तं तदीडेमहि ॥
—ताराभक्तिसुधारणवे नरसिंहठक्कुरस्य
५६६. कामं मा कामयध्वं वृषमपि च भृशं माद्रियध्वं न वित्ते
चित्तं दत्तश्रयध्वं परममृतफला या कला तामिहैकाम् ।
इत्थं देवः स्मरारिर्वृषमधरचरीकृत्य मूर्त्यैव दित्सन्
निः स्वो विश्वोपदेशानमृतकरकलाशेखरस्त्रायतां वः ॥
—सदुक्ति० कविपण्डितश्रीहर्षस्य
५६७. कारुण्यकल्लोलितदृष्टिपातम्
कन्दर्पदर्पानलकालमेकम् ।
कैवल्यकल्पद्रुममूलकन्दम्
वंदे महः कदलमर्कबन्धुम् ॥
—पद्मचूडामणौ बुद्धघोषस्य
५६८. कालारातिः करग्रभ्रमितशितमहाशूलविप्रोतदैत्यो
लोकेशशैलकन्याकुचकलशमिलच्चारुदोरान्तरालः ।
कुर्यात्तत्पादपङ्केहरुचिरपरागोत्करैः पूर्णकामा-
नस्मानेतान् पवित्रीकृतनतशिरसोऽशोकगेहाधिवासी ॥
—अन्तकवधे चेरुलियत्वासुदेवनन्पीशस्य
५६९. कालोद्यन्नटनप्रकारविलुठद्गङ्गातरङ्गच्छटा-
जातक्षालितफालसम्भवलसत्स्वेदोदबिन्दुक्रमः ।

शिवः

भूषाभूतभुजङ्गपुङ्गवपरिभ्राम्यत्स्फटारत्नवि-
द्योतव्रातनिरुद्धमाङ्गलिकसन्नीराजनोऽव्याच्छिवः ॥

—कन्यमाधवे सुब्रह्मण्यस्य

570. कालं दृशैव शमयन् सफलप्रयासं
यः श्वेतमुत्तमचमत्कृतिकृच्चकार ।
श्वेतं यशः प्रशमयन्नसतां सतां च
कालं कृतार्थयति यः स शिवोऽवताद्वः ॥

—स्तुतिकु०

571. कीर्तनादेव नश्यन्ति यस्य संसारजागदाः ।
तमादिभिषजं शम्भुं जरामृत्युहरं स्तुमः ॥

—वैद्यकल्पतरौ वैजनाथस्य

572. कुलशैलदलं पूर्णसुवर्णगिरिकर्णिकम् ।
नमोऽधितिष्ठतेऽनन्तनालं कमलविष्टरम् ॥

—स्तुतिकु०

573. कृपाकटाक्षतो यस्य ब्रह्माब्रह्माण्डमासृजन् ।
सोमः सोमार्थभूषोऽसौ श्रीरुद्रः श्रेयसेऽस्तु नः ॥

—ब्राह्मणसर्वस्य टीकायाम्

574. कृपासमुद्रं सुमुखं त्रिनेत्रं जटाधरं पार्वतिवामभागम् ।
सदाशिवं रुद्रमनन्तरूपं चिदम्बरेशं हृदि भावयामि ॥

—वेदपादस्तोत्रे जैमिनेः

575. कृष्णेन त्रिजगत्प्रसिद्धविजयप्रख्यातिना लोचनं
भक्त्या वासवसूनुना कृतवता पादाब्जपूजाविधौ ।
यस्मादाप्तसुदर्शनेन निखिलं विश्वं विधेयीकृतं
कृष्णेनेव स धूर्जटिर्घटयतु श्रेयांसि भूयांसि नः ॥

—स्तुतिकु०

८७६.

केयूरीकृतकङ्कणीकृतजटाजूटावतंसीकृत -
ज्यावल्लीकृतकुण्डलीकृतकटीसूत्राकृताहीश्वरः ।
पायाद्वस्तिलकीकृतप्रियतमादर्शीकृताक्षीकृत -
द्युतारम्भ-पणीकृतेन्दुशकलः कात्यायनीकामुकः ॥

—सुभा०सुधा०भा०

८७७.

कैलाशशिखरासीनं कालकन्दर्पनाशनम् ।
प्रसन्नं परमेशानं जगदानन्दकारणम् ॥

—आनन्दकन्दे

८७८.

कैलासाद्रावुदस्ते परिचलति गणेषूल्लसत्कौतुकेषु
क्रोडं मातुः कुमारे विशति विषमुचि प्रेक्षमाणे सरोषम् ।
पादावष्टम्भसीदद्वपुषि दशमुखे याति पातालमूलं
क्रुद्धोऽप्याशिलष्टमूर्तिर्भयघनमुमया पातु हृष्टः शिवो नः ॥

—प्रियदर्शिकायां श्रीहर्षस्य

८७९.

कैलासाद्रिनिभं शशाङ्कशकलं स्फूर्जज्जटामण्डितम्
नासालोकनतत्परं त्रिनयनं वीरासनाध्यासितम् ।
मुद्राटककुरंगजानुविलसत्पाणिं प्रसन्नाननम्
कक्षाबद्धभुजङ्गमं मुनिवृतं वन्दे महेशं परम् ॥

—श्रीकण्ठमातृकायाम्

८८०.

कैलासे शैलाटी करुणारसपूर्णचित्तकमनीयम् ।
प्रणमामि मूलकन्दं गौरीयुतवामभागमरुणाङ्कम् ॥

पर्यायशब्दरत्ने धनञ्जयभट्टाचार्यस्य

581.

कैलासे सनकादयोमुनिगणाब्रह्मादिदेवान्विताः
श्रीमत्कल्पतरोरधोमणिमये पीठे स्थितं सर्वदा ।
यं सम्पूज्य सुवर्णवारिजकृतैर्माल्यैर्मृडानीयुतम्
नृत्यं गीतपुरःसरं विदधते तस्मै नमः शम्भवे ॥

—रामविलासकाव्ये विश्वनाथकवेः

582.

क्रीडन्मन्दरकन्दरोदरवलन्मन्दारवृन्दावने
क्रोधान्धान्धकदानवादिहनने जृम्भस्त्रिशूलोद्गमः ।
त्रैलोक्याखिलसङ्कटोत्कटभयोद्रेकान्धकारांशुमान्
पायाद्वस्त्रिपुरप्रमाथनपटुर्देवो हि पञ्चाननः ॥

—सुभा०सुधा० भा०

583.

क्रोधेद्धैर्दृष्टिपातैर्मुहुरुपशमिता वह्नयोऽमी त्रयोऽपि
त्रासार्ता ऋत्विजोऽधश्चपलगणहृतोष्णीषपट्टाः पतन्ति ।
दक्षः स्तौत्यस्य पत्नी विलपति करुणं विदुतं चापि देवैः
शंसन्तित्यात्तहासो मखमथनविधौ पातु देव्ये शिवो वः ॥

—रत्नावल्यां श्रीहर्षस्य

584.

क्वाप्यग्निः क्वचिदद्रिभूर्नरशिरः कीर्णा क्वचिन्निम्नगा
रुक्षा क्वापि जटा क्वचिद्विषधरा रौद्रं विषं कुत्रचित् ।
तादृग्भूतगणैर्वृतो मम चिताभस्मोर्मिकिर्मीरितः
संसारं प्रतिमुच्य यातुरपुनर्योगाय पन्थाः शिवः ॥

—सदुक्ति० बिल्हणस्य

585.

क्षीराम्भोनिधिमन्थनोद्भवविषात् सदह्यमानान् सुरान्
ब्रह्मादीनवलोक्य यः करुणया हालाहलाख्यं विषम् ।
निःशङ्कं निजलीलया कवलयन् लोकान् ररक्षादराद्
आर्तत्राणपरायणः स भगवान् गङ्गाधरो मे गतिः ॥

—गङ्गाधराष्टके

586.

क्षीराम्बोराशितूणं धृतपरशुधनुःशूलदीव्यत्कृपाणम्
गौरीकान्ताभिरामं निटिलहुतवहज्वालनिर्दग्धकामम् ।
ताराक्षमाभृद्विहारं सकलभुवनभृन्नागराटकण्ठहारम्
वीरं रौद्राधिदेवं शरणशिवकरं श्रीगिरीशं भजेऽहम् ॥

—श्रीगिरीशाष्टके

587.

क्षीरार्णवस्य चरणाब्जतले निवास-
मासेदुषस्तनयमप्रतिमप्रसादः ।
यो मूर्ध्नि लालयति बालमसौ दयाद्धि-
र्देवस्तनोतु मुदमाश्रितवल्लभो वः ॥

—स्तुतिकु०

588.

गङ्गाधराय गरुडध्वजसंनुताय
मांगल्यदायिमहितोरगभूषणाय ।
सङ्गीतलोलहृदयाय सदाशिवाय
श्रीकालहस्तिनिलयाय नमः शिवाय ॥

—कालहस्तीश्वराष्टके

589.

गङ्गाधरायाऽमितविक्रमाय त्र्यक्षाय सर्वाय दिगम्बराय ।
त्रिशूलहस्ताय नमः शिवाय सुरेन्द्रवन्द्याय जटाधराय ॥

—भास्कराचार्यकृत—सिद्धान्तशिरोमणेः
वासनाभाष्ये नृसिंहदैवज्ञस्य

590.

गङ्गाधरो रुचिरशीतकराभिरामो
भालाक्षिवह्निनिभसम्भृतवाडवाग्निः ।
बिभ्रद्विषं सुविषमं गुणरत्नरम्यो
भर्गः समुद्र इव वर्द्धयतु श्रियं वः ॥

—समुद्रमथनाभिधाने समवकारे अमात्यवत्सराजस्य

591. गङ्गापूरनिवासपङ्क्तिशिरस्सञ्जातसम्यग्जटा
विष्वग्व्यूहनवीनकाननवलच्चन्द्रौषधीवासभूः ।
सेवानम्रसुरासुरेन्द्रमुकुटप्रत्युत्तरत्नद्युति
प्रोद्भिन्नामलपन्नखावलिधरस्त्वां पातु गङ्गाधरः ॥
—कुमारसम्भवस्यटीकायां रघुपतेः
592. गङ्गापूरप्रचलितजटास्रस्तभोगीन्द्रभीता-
मालिंगन्तीमचलतनयां सरस्मिन् वीक्षमाणः ।
लीलापाङ्गैः प्रणतजनतां नन्दयँश्चन्द्रमौलि-
मोहध्वान्तं हरतु परमानन्दमूर्तिः शिवो नः ॥
—स्वराज्यसिद्ध्यां गङ्गाधरसरस्वतीभिक्षोः
593. गङ्गाप्रवाहपरिपूतजटाकलापं
क्रीडत्फणीन्द्रचकितेन्दुमणिप्रभाभिः ।
प्रज्वालितं स्फुरिततक्षकहारबन्धं
प्रच्छिन्नकालविषकण्ठहरं नमामि ॥
—आपस्तम्बीय सूत्रस्य प्रयोगप्रदीपिकावृत्तौ कौशिकस्य
594. गङ्गोद्भासितमौलिश्चन्द्रकलाललितशेखरः सतताम् ।
अङ्गीकृतगलगरलो जयति जयन्तीपतिर्जगति ॥
—उदाहरणचन्द्रिकायां वैद्यनाथस्य
595. गर्जद्भीमभुजङ्गभीषणफणाफूत्कारभीतिप्रदः
क्रीडत्प्रेतपिशाचराक्षसगणः प्रत्यक्षतः प्रान्ततः ।
भालस्थः प्रलयानलोद्भटशिखः सङ्क्रान्तसर्वास्पदः
शार्दूलाजिनभृद्भयानकभयो भूयाद्भवो भूतये ॥
—सुभा० सुधा० भा०

596. गौरीकुचद्वन्द्वविलिप्तचन्द्रश्रीचन्दनोद्भासितचारुमध्यः ।
मह्यं ददातु प्रसृतैः कटाक्षैः श्रेयांसि राजार्द्धलसत्किरीटः ॥
—सुजनमनः कुमुदचन्द्रिकायां तिम्रकवेः
597. गौरीक्षणं भूधरजाहिनाथः
पत्रं तृतीयं दयितोपवीतम् ।
यस्याम्बरं द्वादशलोचनाख्यः
काष्ठासुतः पातु सदाशिवो वः ।
—वैद्यानुभवविनोदे
598. गौरीमञ्जुमुखारविन्दमधुपामालास्थिभूषाधरः
शक्राद्यैरखिलैरजस्रममरैस्तोष्टूयमानोभृशम् ।
शूलाद्यायुधभूषितस्त्रिनयनो दक्षाध्वरध्वंसनो
नन्दादि प्रमथैर्युतोस्तु भवतां तुष्ट्यै सदा धूर्जटिः ॥
—अनूपविवेके अनूपसिंहस्य
599. गौरी वामे सर्वसम्पत्स्वरूपा
विघ्नध्वंसी यस्य चाङ्गे गणेशः ।
प्रह्लादीन्दुद्योतिमौलिः स ईशः
दद्यात् कामान् मामकीनानशेषान् ॥
—किरातार्जुनीयस्य भाषाटीकायां बद्रीनाथमिश्रस्य
600. चञ्चच्चन्द्रिकचन्द्रचारुकुसुमो माद्यज्जटापल्लवो
दृप्यद्धारुणदन्दशूकमणिमांस्तत्पञ्चशाखालयः ।
स्थाणुर्मे फलदो भवत्वतितरां गौरीमुखेन्दुद्रव-
त्पीयूषद्रवदोहदादिव दधद्देवद्रुमत्वं सदा ॥
—भवभूतिकृतमालतीमाधवस्य टीकायां जगद्धरस्य
601. चन्द्रचूडं परं धाम चन्द्रिकाविमलच्छवि ।
स्पन्दतां हृदि सन्तापसन्तानशमनाय वः ॥
—सुबालावज्रतुण्डे श्रीरामस्य

602. चन्दाननार्द्धदेहाय चन्द्रांशुसितमूर्त्तये ।
चन्द्रार्कानलनेत्राय चन्द्रार्द्धशिरसे नमः ॥
—कथासरित्सागरे अष्टमे लम्बके सोमदेवभट्टस्य
603. चान्द्रं च धाम सुरनिर्झरिणी जलं च
हस्तस्थहेमकलशामृतजीवनं च ।
स्निग्धं च दृग्विलसितं हसितं सितं च
युष्माकमूष्मशमनाय भवन्तु शम्भोः ।
—स्तुतिकु०
604. चापोत्क्षेपायसर्पद्वलयफणिगुणोत्तंसितापाङ्गभित्ति-
प्रत्यालीढानुबन्धोच्छलितजलनिधिव्याप्तवेलोपकण्ठम् ।
उन्मीलद्भ्रालवहिनक्रमशिथिलजटालम्बिगङ्गेन्दुलेखं
भूयाद्वश्चन्द्रमौलेर्मयनगरभिदः सौष्टवं मङ्गलाय ॥
—सदुक्ति० जलचन्द्रस्य
605. चिदाकाशमये स्वाङ्गे विश्वालेख्यविधायिने ।
सर्वाद्भुतोद्भवभुवे नमो विषमचक्षुषे ॥
—शिवदृष्ट्यां सोमानन्दस्य
606. चिद्धन एको व्यापी नित्यः सततोदितः प्रभुश्शान्तः ।
जयति जगदेकबीजं सर्वानुग्राहकश्शम्भुः ॥
—तत्त्वप्रकाशे भोजस्य
607. चिन्ताचक्रिणि हन्त चक्रिणि भिया कुब्जासनेब्जासने
नश्यद्भामनि तिग्मधामनि धृताशङ्के शशाङ्के भृशम् ।
भ्रश्यच्चेतसि च प्रचेतसि शुचा तान्ते कृतान्ते च यो
व्यग्रोभूत्कटुकालकूटकवलीकाराय पायात्स वः ॥
—सुभा०

608. चूडाभस्मकणाङ्किताविव जटापत्राञ्चलेनामृशन्
नेत्राग्निद्युतितापिताविव करैः सिञ्चन् सुधादीधितेः ।
नागश्वासकलाङ्किताविव मुहुर्गङ्गाजलैः क्षालयन्
मानिन्याश्चरणौ गिरीन्द्रदुहितुर्भूतै गिरीशोऽस्तु वः ॥
—सूक्तिमु० उमापतिधरस्य
609. चूडामणीकृतविधुर्वलयीकृतवासुकिः ।
भवो भवतु भव्याय लीलाताण्डवपण्डितः ॥
—सिद्धान्तमुक्तावल्यां विश्वनाथपञ्चाननभट्टाचार्यस्य
610. चूडालमिन्दुकलया कलयामि यामि
यामिन्यधीशनयनं जयिनं पुरां च ।
मन्दाकिनीचटुलतुङ्गतरङ्गसङ्ग-
त्वङ्गज्जटालमनिशं शरणं गिरीशम् ॥
—धर्मसूरिकृतसाहित्यरत्नाकरस्य टीकायां
नौकाख्यायां वेङ्कटसूरिणः
611. चूडोत्तंसितचारुचन्द्रकलिकाचञ्चच्छिखाभासुरो
लीलादग्धविलोलकामशलभः श्रेयो दशाग्रे स्फुरन् ।
अन्तःस्फूर्ज्जदपारमोहतिमिरप्राग्भारमुच्छेदय-
श्चेतः सद्गानि योगिनां विजयते ज्ञानप्रदीपो हरः ॥
—वैराग्यशतके भर्तृहरेः
612. चेतश्चक्रेऽखिलज्ञानव्याप्तिसामर्थ्यधारिणा ।
नमो विनिर्मितानन्तभवध्वंसाय शम्भवे ॥
—नीतिसारे कामन्दकेः
613. जगत्त्रितयवैचित्र्यचित्रकर्मविधायिनम् ।
शिवं शक्तिपरिस्पन्दमात्रोपकरणं नुमः ॥
—वक्रोक्तिजीविते कुन्तकस्य

शिवः

614. जटाजूटलसद्गाङ्गजलभूषितमस्तकम् ।
पुनातु गिरिजाप्रेमपात्रमेकमनेकधा ॥
—सिद्धान्तमञ्जर्यां श्रीकण्ठदीक्षितस्य
615. जटाजूटे गङ्गा प्रवहति तरङ्गैस्तरलिता
छटायस्या दिव्या विलसति ललाटे शशिकला ।
प्रभा सर्वाङ्गानां धवलयति विश्वं परिगता
गिरीशं तं वन्दे सकलसुखराशिं शिवकरम् ॥
—रसेन्द्रचूडामणेश्टीकायां सिद्धिप्रदाख्यायां
616. जटाधरः खण्डशशाङ्कशेखरः
कपालमालः सितभस्मधूसरः ।
स्फुरन्महापन्नगबद्धकङ्कणः
सदाशिवं वो विदधातु शङ्करः ॥
—छोटी-ड्योरी-प्रस्तराभिलेखे शङ्करगणस्य
617. जन्मादि यस्माज्जगतस्ततो यं वदन्ति वेदान्तविदोऽधिकं ते ।
परं परब्रह्मपदाभिधेयं वन्दे शिवं दैवतमिन्दुमौलिम् ॥
—रामचन्द्रविजये वेंकटकृष्णस्य
618. जयति गिरिसुतायाः कामसन्तापवाहि-
न्युरसि रसनिषेकश्चानन्दनश्चन्द्रमौलिः ।
तदनु च विजयन्ते कीर्त्तिभाजां कवीना
मसकृदमृतबिन्दुस्यन्दिनो वाग्विलासाः ॥
—नलचम्पां त्रिविक्रमभट्टस्य
619. जयति गिरिसुतास्तनावमर्दप्रविरलभस्मविराजिपीनवक्षाः ।
स्वशरहुतवहे हुतासुरश्रीः पितृवनरङ्गमहानटस्त्रिनेत्रः ॥
—वीणावासवदत्ते

620. जयति च गिरिजाकपोलबिम्बा-
दधिगतपत्रविचित्रितांसभित्तिः ।
त्रिपुरविजयिनः प्रियोपरोधा-
द्धृतमदनाभयदानशासनेव ॥
—दयोली—अभिलेखे कृष्णस्य तृतीयस्य
621. जयति जगदेकहेतुः शशाङ्कमौलिस्त्रिलोचनः शर्वः ।
सकलसुरासुरवन्दितचरणयुगः शङ्करः सकलः ॥
—सङ्ग्रामविजयोदये
622. जयति जटाधरमौलिर्मन्दाकिनीपूरितमहामुकुटेशः ।
गिरितनयार्पितभागो गुणगणरहितो विभुर्व्यापी ॥
—गुडिमल्लम् पत्राभिलेखे बाणराजस्य
623. जयति ध्रुवबालेन्दुजटामुकुटमण्डनः ।
अनाद्यनिधनश्शम्भुर्विश्वेषाञ्जगतां पतिः ॥
—संगोली—अभिलेखे हरिवर्मणः
624. जयति प्रियापदान्ते गरलग्रैवेयकः स्मरारातिः ।
विषमविशिखो विशन्निव शरणं गलबद्धकरवालः ॥
—आर्यासप्तशत्यां गोवर्द्धनाचार्यस्य
625. जयति भगवान् स रुद्रः
कोपादथवाप्यनुग्रहाद्येन ।
स्त्रीणां विलासमूर्तिः
कान्ततरवपुः कृतः कामः ॥
—पद्मप्राभृतके शूद्रकस्य

626. जयति भुवनजन्मस्थानसंहारहेतुः
जनननिधनशून्यं शाम्भवं धाम शान्तम् ।
स्फुरति निरवशेषं वस्तु यत्रास्तमोहं
करकमलतलान्तःस्थायिधात्रीफलाभम् ॥

—भासर्वज्ञकृतन्यायसारस्य टीकायां न्यायमुक्तावल्याख्यायाम्
अपरार्थमहाराजस्य

627. जयति विश्वदेव-संघातनिचितैकमूर्तिस्सनातनः
स्थाणुरिन्दुरश्मिविच्छुरितद्युतिमज्जटाभारमण्डनः ।
तमनुभूसुराद्विजप्रवरारस्सामर्ग्यजुर्वेदवादिनः
यत्प्रसादस्त्रायते नित्यं भुवनत्रयं पापमानो भयात् ॥

—तलगुण्ड —अभिलेखे काकुस्थवर्मणः

628. जयति वृषेशो देवो लालाटनयनाग्निनिपतितानङ्गः ।
असुरपुरारी रुद्रो जगदुदयलयंकरो भीमः ॥

—गुडिमल्लम्—पत्राभिलेखे बाणराजस्य

629. जयति सकलशब्दग्रामनिर्माणकल्यः
प्रणतजननिकायध्वस्तसंसारशल्यः ।
पशुपतिरनुरुद्धाशेषदेवादिपाल्यः
प्रियतमहिमभूद्मल्लिकामोदमाल्यः ॥

—लखनऊ—सङ्गाहालयस्थपत्राभिलेखे कीर्तिपालस्य

630. जयति स कामाङ्गदहनो मस्तकन्यस्तमुग्धेन्दुः ।
कादितृणान्तस्येशो यो गुप्त्युत्पत्तिलयहेतुः ॥

—गुडिमल्लम्— पत्राभिलेखे कीर्तिपालस्य

631. जयति स भगवान् शम्भुर्भुवनोदयलालनप्रलयलीलः ।
गिरिजातपः फलं किल येन शरीरार्द्धमपि दत्तम् ॥

—पुराणपारिजाते

632. जयति स सर्वव्यापी यत्कृतपरिणद्धकन्धरामध्ये ।
गलभूषणाहिभोगप्रतिबिम्बमिव सुरदहनविषम् ॥
—गुडिमल्लम् पत्राभिलेखे विक्रमादित्यस्य द्वितीयस्य
633. जयति सुरासुरसिद्धविद्याधरमौलिघृष्टचरणाब्जः ।
शशिमणिमयूखभासितपिङ्गजटाभासुरो गिरिशः ॥
—हिन्दोला —अभिलेखे कुलस्तम्भस्य
634. जिज्ञासा यस्य मुक्त्यै श्रुतिरपि विमला यस्य निःश्वासरूपा
यस्माद्भूतान्यभूवन् श्रुतिरपि सकलायत्स्वरूपे समाप्ता ।
यच्छक्तिर्लोककर्त्री स्थितिविलयकरीभानुमद्भानुरूपा
चन्द्रज्योत्स्नेव भिन्ना न भवति स शिवः पातु देव्या समेतः ॥
—शक्तितत्त्वविमर्शिनीटीकायां नीलकण्ठस्य
635. जिष्णुना जिष्णुना लोकान् विष्णुना प्रभविष्णुना ।
ब्रह्मणा ब्रह्मणाऽद्येन स्तुताय स्वामिने नमः ।
—स्तुतिकु०
636. जीर्णेऽप्युत्कटकालकूटगरले प्लुष्टे तथा मन्मथे
नीते भासुरभालनेत्रतनुतां कल्पान्तदावानले ।
यः शक्त्या समलङ्कृतोऽपि शशिनः शैलात्मजां
स्वर्धुर्नी धत्ते कौतुकराजनीतिनिपुणः पायात्स वः शङ्करः ॥
—सुभा० सुधा० भा०
637. जूटे कपालशकलानि कलानिधिश्व
हस्ते सुधाम्बुसरलं गरलं गले च ।
शक्रादिभिश्च नमनं गमनं गवा च
यस्यास्तु दुर्गतिहरः स हरः सदा वः ॥
—स्तुतिकु०

638. ज्ञानानन्दमयं शुद्धं हरणोत्पत्तिकारणम् ।
पाशविच्छेदकं वन्दे पशूनां पतिमव्ययम् ॥

—शिवतत्त्वविवेके

639. ज्वलदनलगलत्कपालचन्द्र-
द्रवदमृतोत्सवसम्भ्रमोत्सवाय ।
परहितपिहितान्तरालरोह-
त्तपनपथाय नमो नमः शिवाय ॥

—लोकप्रकाशे क्षेमेन्द्रस्य

640. ज्वाला जातु करालतां न दधतां भाले कृशानोरिति
स्वर्गङ्गा विहिता कदर्पनिलया प्रागेव येन स्वयम् ।
क्ष्वेडत्रासहृते सुधाकरकलामूर्द्धनाऽर्चिता येन च
प्राज्ञेऽसौ भवभीतिशान्तिविधये भूयात् पिनाकी शिवः ॥

—सुभा० सुधा० भा०

641. तद्भालानलशान्तये सुरधुनी तत्कालकूटोल्लस-
ज्ज्वालाजालविधूतयेऽमृतकरस्तत्कामशुद्धयै प्रिया ।
तत्सर्पोद्धतदर्पसर्पणविधौ यस्मिन् मयूराः सदा
संसाराखिलशङ्कराय विभवे तस्मै नमः शम्भवे ॥

—मेघदूतस्य टीकायां रसदीपिनीत्याख्यायां जगद्धरस्य

642. तरुणाम्बुजाभचरणाम्बुजद्वयप्रवणानतस्स करुणाम्बुवारिधिः ।
शरणं ममास्तु तरुणेन्दुसुन्दरः फणिसार्वभौमधरणीश्वरो विभुः ॥
—चम्पूभारतविवृत्यां कुमारतातार्यस्य

643. तस्मै दिशे सततमञ्जलिरेष पौष्पः
प्रक्षिप्यते मुखरितो मधुरैर्द्विरेफैः ।
जागर्ति यत्र भगवान् गुरुचक्रवर्ती
विश्वोदयप्रलयनाटकसूत्रधारः ॥

—नागभट्टकृत— त्रिपुरासारसमुच्चयस्य टीकायां
पदार्थादर्शाख्यायां श्रीलगोविन्दशर्मणः

644. तादृक्सप्तसमुद्रमुद्रितमहीभूभृद्धिरभ्रंकषै-
स्तावद्धिः परिवारिता दिशि पृथुद्वीपैः समन्तादियम् ।
यस्य स्फारफणामणौ निलयनात् तिर्यक्कलङ्काकृतिः
शेषः सोप्यगमद्यदङ्गदपदं तस्मै नमः शम्भवे ॥
—सदुक्ति० बल्लणस्य
645. तापत्रयापहतये त्रिशिखं त्रिवर्ग-
सिद्धयै त्रिधामलयनं नयनत्रयं च ।
त्रिस्रोतसोऽपि सलिलं त्रिमलापनुत्यै
भूयात् त्रिलोकमहितं त्रिपुरद्विषो वः ॥
—स्तुतिकु०
646. तारानाथकलाधरस्त्रिजगतां नाथस्त्रयीविग्रहः
कारुण्यैकनिधिर्विधीन्द्रसुमुखैर्देवार्षसिद्धैर्नुतः ।
वामाङ्कस्थितशैलजाङ्कप्रहितं विघ्नाधिपं लालयन्
सानन्दः शुभदः सदास्तु भगवान् प्रारिप्सितेऽस्मिन् शिवः ॥
—गङ्गाधरसरस्वतीकृत—वेदान्तसिद्धान्तसूक्तिमञ्जर्याष्टीकायां
सोपज्ञप्रकाशाख्यायाम्
647. तारानायकशेखराय जगदाधाराय धाराधर-
च्छायाधारककन्धराय गिरिजासङ्गैकभृङ्गारिणे ।
नद्या शेखरिणे दृशा तिलकिने नारायणेनास्त्रिणे
नागैः कङ्कणिने नगेन गृहिणे नाथाय नित्यं नतिः ॥
—सुभा०सुधा० भा०
648. तुष्टेन येन देहार्द्धमप्युमायै समर्पितम् ।
स वो ददात्वभिमतं वरदः पार्वतीपतिः ॥
—कथासरित्सागरे सोमभट्टस्य

649. त्राता भीतिभृतां पतिश्चिदचितां क्लेशं सतां शंसतां
हन्ता भक्तिमतां मतां स्वसमतां कर्ताऽपकर्ताऽसताम् ।
देवः सेवकभुक्तिमुक्तिघटनाभूर्भूवः स्वस्त्रयी-
निर्माणस्थितिसंहृतिप्रकटितक्रीडो मृडः पातु वः ॥

—स्तुतिकु०

650. त्रिविधान्यपि दुःखानि यदनुस्मरणान्मृणाम् ।
प्रयान्ति सद्यो विलयन्तं तं स्तुमः शिवमव्ययम् ॥

—राजमार्तण्डाभिधानायां पातञ्जलयोगशास्त्रवृत्तौ भोजराजदेवस्य

651. त्रैलोक्यप्रथितोरुकीर्तिरनिशं संप्राप्तकामोऽपि यो
लोकानुग्रहकाङ्क्षया ननु तपश्चक्रेऽति गाढं पुरा ।
कान्तं यं विषमाक्षमप्यतिमुदा संसेवते शैलजा
कल्याणं कुरुतात् स वोऽनवरतं सोमार्द्धधारी शिवः ॥

—सुकन्याच्यवने चाङ्गुलिसुब्बरायभट्टस्य

652. त्रैलोक्यं संसृजति भगवान् लब्धमाहात्म्यतेजाः
चिन्तागम्यः परमतपसां योगिनां ध्यायतां यः ।
अप्रत्यक्षं भवति विबुधानामपि प्रायशोऽसौ
देवः सोयं यदुपतिपतेः शङ्करः शं करोतु ॥

—अस्वि-पत्राभिलेखे यादवस्य ऐरमदेवस्य

653. त्वङ्गुत्तुङ्गभुजङ्गसङ्गहनप्रत्युद्यदङ्गद्युति-
भ्रश्यद्विश्वदिगन्तरालबहुलप्रौढान्धकाराङ्कुरः ।
सोमकलाकलापकलितो लावण्यकारुण्यभू-
र्भूयान्नो निरवद्यबोधविषये देवो भवानीपतिः ॥

—सुरेश्वराचार्यकृत-बृहदारण्यकोपनिषद्भाष्यवार्तिकस्य टीकायां
शास्त्रप्रकाशिकाख्यायां आनन्दगिरेः

654.

दक्षिणोरुनिहितं पदाम्बुजं वेदबोधितमिदं परं पदम् ।
मुद्रयेति विबुधान् विबोधयन् पाटवं दिशतु मे धियः शिवः ॥

—समरपुङ्गवकृत—अद्वैतविद्यातिलकस्य टीकायां
दर्पणाख्यायां धर्मय्यदीक्षितस्य

655.

दरमुकुलितनेत्रा स्मेरवक्त्राम्बुजश्री-
रूपगिरिपतिपुत्रि प्राप्तसान्द्रप्रमोदा ।
मनसिजमयभावैर्भावितध्यानमुद्रा
वितरतु रुचितं वः शाम्भवी दम्भभङ्गिः ॥

—रुक्मिणीहरण— ईहामृगे वत्सराजस्य

656.

दशादिककालाद्यैरकलितचिदालोकवपुषः
सदा तादृक्स्वात्मानुभवितृतया विस्फुरति यः ।
निजो धर्मः शम्भोरनुपमचमत्कारसरसः
परं शाक्तं तत्त्वं जगति जयति स्पन्द इति तत् ॥

—स्पन्दकारिकावृत्तौ रामकण्ठाचार्यस्य

657.

दानाम्बुनिर्भरकरस्तनयः स यस्य
श्रीमान् स यस्य धनदः सविधे विधेयः ।
यः संश्रितः शिरसि मुक्तकरेण राज्ञा
पुष्पातु वः कनकवर्षधनः स देवः ॥

—स्तुतिकु०

658.

दिगम्बरनितम्बिन्याः किमम्बरविभूषणम् ।
इत्थं वरहरः पायात् परीरम्भपरः परः ॥

—सुभा० सुधा० भा०

659.

दिश्यात्स शीतकिरणाभरणः शिवं वो
यस्योत्तमाङ्गभुवि विस्फुरदूर्मिपक्षा ।
हंसीव निर्मलशशाङ्ककलामृणाल-
कन्दार्थिनी सुरसरिन्नभसः पपात ॥

—सुभा०

660. दिष्ट्यासौ जगदीश्वरोऽभिलषितो लब्धः स्वयं वत्सयै-
त्याश्वस्तेन महीभृता सकुतुकं मेनासखेनादृतः।
प्रेमप्रेरितया त्रपानिभृतया देव्यादरापाङ्गितः
संरोहत्पुलकः शिवो घटयतां भद्राणि वैवाहिकः॥
—अद्भुतपञ्जरे नारायणदीक्षितस्य
661. दीप्यन्मूर्द्धेन्दुखण्डः शितशिखनखरच्छिन्नलोकेशमुण्डः
कम्पाकारोरुदण्डः प्रलयहुतवहप्रस्फुरद्वाहुदण्डः।
चण्डीष्टोद्योतशौण्डः स्वभुजनियमिताखण्डवाणीधवाण्डः
खण्डीभूतारिखण्डः कलयतु भगवान् शर्म शम्भुः प्रचण्डः॥
—शिवकेशादिपादान्तवर्णने शङ्कराचार्यस्य
662. दूरोन्मुक्तखगेश्वरे मुरभिदि व्याक्षिप्तबाहौ ग्रह-
व्यूहे वारितमातरिश्वनि नमत्याशापतीनां गणे।
निष्कम्पोरगहारवल्लिरचलच्यूडेन्दुरव्याकुल-
स्वः सिन्धुः स्थिरयोगनिर्वृतमनाः पायात् त्रिलोकीं शिवः॥
—सदुक्ति० वैद्यगदाधरस्य
663. दृष्टः सप्रेम देव्या किमिदमिति भयात्संभ्रमाच्चासुरीभिः
शान्तान्तस्तत्त्वसारैः सकरुणमृषिभिर्विष्णुना सस्मितेन।
आकृष्यास्त्रं सगर्वैरुपशमितवधूसंभ्रमैर्देत्यवीरैः
सानन्दं देवताभिर्मयपुरदहने धूर्जटिः पातु युष्मान्॥
—वेणीसंहारे भट्टनारायणस्य
664. देवेन्द्रध्यानपारं शरणगतजनानन्दसन्दोहकारं
सारं संसारभाजामिहबहुकरुणापारपापाब्धितारम्।
नानासद्रत्नहारं हिमगिरितनयासङ्गगङ्गाविहारं
वन्दे नागेन्द्रहारं सकलसुजगदाधारसारं सदारम्॥
—शिवभक्तिरङ्गिण्यां वनमालिमैथिलस्य

665. देवो भवः स भवतां भवताद्विभूत्यै
यस्यावहन्त्यसितभूषणभोगिभोगः ।
नेत्रानलाकलितकालकलेवरोत्थ-
पर्यत्सुधूमपटलीवलनाविनोदम् ॥
—वृहत्कथामञ्जर्यां षष्ठलम्बके क्षेमेन्द्रस्य
666. देवः सदा समुदिताद्भुतभूतिसम्पत्-
सम्पादयत्वभिमतं भवतां स यस्य ।
स्वः सिन्धुसङ्गतजटे शिरसीन्दुलेखा
नव्याङ्कुरश्रियमनारतमातनोतु ॥
—करनबेल —प्रस्तराभिलेखे जयसिंहदेवस्य
667. देवः स पातु भुवनत्रयसूत्रधार-
स्त्वां बालचन्द्रकलिकाङ्कितजूटकोटिः ।
एतत् समग्रमपि कारणमन्तरेण
कात्स्न्यादसूत्रितमसूत्र्यत येन विश्वम् ॥
—समराङ्गणसूत्रधारे भोजदेवस्य
668. देहार्द्धधृतकान्तोऽपि तपस्वी निर्गुणोऽपि यः ।
जगत्स्तुत्यो नमस्तस्मै चित्ररूपाय शम्भवे ॥
—कथासरित्सागरे सप्तदशलम्बे सोमदेवभट्टस्य
669. देहार्द्धानिद्धकान्ताकचकुसुमचयो भालनेत्रानलार्चिः
पीतोष्मामौलिखेलन्मुखरसुरनदीवीररम्यो जगन्ति ।
स्फीतोत्तंसेन्दुकान्तिर्द्विरददृतिदृढाच्छादनव्यक्तशीतः
शम्भुर्भूषास्थिकुन्दप्रकरपरिवृतः पातु सर्वर्तुमूर्तिः ॥
—सुभा० सुधा० भा०
670. द्वारेशा नवरन्धगा हृदयगो वास्तुर्गणेशो मनः
शब्दाद्या गुरवः समीरदशकं त्वाधारशक्त्यात्मकम् ।

शिवः

चिदेवोऽथ विमर्शशक्तिसहितः बाङ्गुण्यमङ्गावलि-
लोकेशाः करणानि यस्य महिमा तं नेत्रनाथं स्तुमः॥

—श्रीनेत्रतन्त्रस्य टीकायां क्षेमराजस्य

671. द्विजेन्द्रकोटीरमजेन्द्रवन्द्यम्
भुजङ्गभूषाङ्गमजिह्मवृत्तम्।
गुणाधिकं सर्वगणाधिनाथम्
प्रणौमि शम्भुं प्रणवाभिधेयम्॥

—कविकर्णरसायने षडक्षरीशस्य

672. द्विरदवदनमङ्गे संदधानां गुहं च
क्षितिधरवरकन्यां संदधानं निजाङ्गे।
शशिनिभमिभकृत्तिञ्छादयन्तं जटालं
त्रिदृशमुरगभूषं शम्भुमीशानमीडे॥

—मदनमुखचपेटिकायां लक्ष्मीनारायणशर्मणः

673. धारितं येन गङ्गायाः शृङ्गोच्चं पतनाद्भुवि।
जटाविटपसंस्थेन स हरः पातु वो जनान्॥

—सीरपुर—गन्धेश्वर—मन्दिराभिलेखे

674. धिया वचोभिः शिरसा च नित्यं
नमामि शम्भुं भवमुत्तरीतुम्।
विशुद्धदेहं प्रकृतेः परं तं
भवादि भूतं विरजं विराजम्॥

—अङ्कतन्त्रस्य टीकायां हर्षस्य

675. धृतगगनसिन्धुपट्टः शैलसुताशालभञ्जिकासुभगः।
जयति जगत्रयमण्डपमूलस्तम्भो महादेवः॥

—पनहेर—अभिलेखे

676. धृतनिधनधनुः प्रचण्ड चण्डीमुखकमलभ्रमरामराधिनाथ ।
हर रणरणकान्त कान्तमूर्ते गगनदुकूल विकूलयापदं नः ॥
—सदुक्ति० सञ्चाधरस्य
677. ध्यानालंकृतलोचनो गिरिसुतावक्त्रे ततः सोत्सुकः
किन्तन्मे तपसीति चञ्चलमना आकृष्टचापे स्मरे ।
भ्रूभङ्गाकुलभीषणो दृगनलप्रव्यवत्तभीमो हते
प्रोद्धासो रतिशोकसाश्रुवदनः शम्भुश्चिरं पातु वः ॥
—रामाङ्कनाटिकायां धर्मगुप्तस्य
678. नमश्शिवाय कन्दर्पदर्पहारिदृगग्नये ।
गिरीन्द्रतनयासक्तमानसायेन्दुमौलये ॥
—पर्यायपदावल्यां वासुदेवस्य
679. नमस्तमस्वतीकान्तखण्डमण्डितमौलये ।
तापान्धकारनिर्वेदखेदविच्छेदवेदिने ॥
—स्तुतिकु०
680. नमस्तमः पराभूतभूतवर्गानुकम्पिने ।
श्वेतभानुवृहद्भानुभानुभासितचक्षुषे ॥
—स्तुतिकु०
681. नमस्तस्मै कस्मैचन वचनचित्तेन्द्रिययमी
यमीशानं ज्योतिर्मयमयमुपास्ते मुनिजनः ।
गुरुप्रज्ञप्रज्ञामुकुरनिकुरम्बप्रतिफल-
न्निजानन्दज्योत्स्नाभ्युदयभिदुराज्ञानतिमिरः ॥
—सदुक्ति०

682. नमस्तस्मै महेशाय यस्य सन्ध्यात्रयच्छलात् ।
यातायातं प्रकुर्वन्ति त्रिजगत्पतयोऽनिशम् ॥
—स्कन्दपुराणेकाशीखण्डे
683. नमस्तुङ्गशिरश्चुम्बिचन्द्रचामरचारवे ।
त्रैलोक्यनगरारम्भमूलस्तम्भाय शम्भवे ॥
—हर्षचरितसारे बाणभट्टस्य
684. नमस्तुभ्यं देवासुरमकुटमाणिक्यकिरण-
प्रणालीसम्भेदस्नपितचरणाय स्मरजिते ।
महाकल्पस्वाहाकृतभुवनचक्रेऽपि नयने
निरोद्धुं भूयस्तत्प्रसवमिव कामं हुतवते ॥
—सूक्तिमु० मुरारेः
685. नमस्ते विश्वनाथाय संसारस्थितिहेतवे ।
जगतां रूपिणे तुभ्यं जन्तूनां परमात्मने ॥
—शिवरात्रिव्रतकथायाम्
686. नमस्त्रिभुवनोत्पत्तिस्थितिसंहारकारिणे ।
निर्वाणप्रापणस्यैकहेतवे वृषकेतवे ॥
—न्यायसूत्रतात्पर्यदीपिकायां भट्टवागीश्वरस्य
687. नमस्यामो दूरीकृतभुवनभङ्गं भगवतो
वपुर्विश्वारम्भस्थितिलयनिदानं पुररिपोः ।
यदस्पृष्टं भोगैरपि दलितकामं करुणया
भवानीभ्रूभङ्गप्रणयकलहेभ्यः स्पृहयति ॥
—रससारे भट्टवादीन्द्रस्य
688. नमस्ये मानौघैः प्रमितममितं स्थाणुमनिशं
समस्तज्ञं लोकत्रितयनयनं सत्रिनयनम् ।

सकालं कालारिं सकलवपुषं निष्कलमुमा-
सहायं कामारिं भवमभयमीशं पशुपतिम् ॥

—प्रत्यक्तत्त्वदीपिकायाम्

689. नमो जन्मजरामृत्युभीतिसातङ्कपालिने ।
करुणामृतसम्पर्कपेशलाय कपालिने ॥

—स्तुतिकु०

690. नमो दिव्याङ्गरागाय नमोदिव्याङ्गरूपिणे ।
नमः शिवाय शान्ताय शङ्कराय हराय च ॥

—शिवरात्रिव्रतकथायां

691. नमो नमस्तेऽमृतभानुमौलये
नमो नमस्तेऽमृतसिद्धिदायिने ।
नमो नमस्तेऽमृतकुम्भपाणये
नमो नमस्तेऽमृतभैरवात्मने ॥

—स्तुतिकु०

692. नमो निसर्गनिर्विघ्नप्रसादामृतसिन्धवे ।
संसारमरुसन्तापतापितापन्नबन्धवे ॥

—स्तुतिकु०

693. नमो ब्रह्महरित्र्यक्षश्रवसे भवसेतवे ।
जगत्सर्गस्थितिह्रासहेतवे वृषकेतवे ॥

—स्तुतिकु०

694. नमो वाङ्मनसातीतमहिम्ने परमेष्ठिने ।
त्रिगुणाष्टगुणानन्तगुणनिर्गुणमूर्तये ॥

—स्तुतिकु०

695. नमोऽस्तु भावनामात्रनानावर्णविधायिने ।
त्र्यक्षचित्रकृते लक्ष्यत्रैलोक्याश्चर्यकारिणे ॥
—वृहत्कथामञ्जर्यां चतुर्दशलम्बके क्षेमेन्द्रस्य
696. नमः कण्ठोल्लसत्कांतिकंजपल्लवशायिने ।
जगन्नगरनिर्माणकुम्भकाराय शम्भवे ॥
—योगशतकस्य वैद्यवल्लभाख्यायां टीकायां रुपनयनस्य
697. नमः कन्दर्पदर्पघ्नज्वलज्ज्वलनचक्षुषे ।
लसद्गिरिसुतासक्तवपुषे चन्द्रमौलये ॥
—अवन्तिसुन्दरीकथासारे
698. नमः कर्पूरगौराय कैलाशाचलवासिने ।
गौरीकण्ठग्रहानन्दनिष्पन्दायान्धकद्विषे ॥
—बगलापद्धत्याम्
699. नमः शमनहुङ्कारकातरातुरहर्षिणे ।
भवाय भवदावाग्निविविग्नामृतवर्षिणे ॥
—स्तुतिकु०
700. नमः शाश्वतिकानन्दज्ञानैश्वर्यमयात्मने ।
सङ्कल्पसफलब्रह्मस्तम्भारम्भाय शम्भवे ॥
—न्यायमञ्जर्यां जयन्तभट्टस्य
701. नमः शिवाय निःशेषक्लेशप्रशमशालिने ।
त्रिगुणग्रन्थिदुर्भेदभवभेदविभेदिने ॥
—स्तुतिकु०

702. नमः शिवाय सततं पञ्चकृत्यविधायिने ।
चिदानन्दघनस्वात्मपरमार्थावभासिने ॥
—प्रत्यभिज्ञाहृदये क्षेमराजस्य
703. नमः शिवाय संसारसरोजस्य रजस्विनः ।
विकासनैकसूर्याय सङ्कोचसकलेन्दवे ॥
—प्रचण्डपाण्डवे राजशेखरस्य
704. नमः सकलसंसारसागरोत्तरहेतवे ।
तमो गर्ताभिसम्पातहस्तालम्बाय शम्भवे ॥
—कनस्व—अभिलेखे शिवगणस्य
705. नमः समदकन्दर्पदर्पज्वरभरच्छिदे ।
दुर्वारभवरुग्भङ्गभिषजे वृषलक्ष्मणे ॥
—स्तुतिकु०
706. नमः समस्तगीर्वाणकिरीटघटिताङ्घ्रये ।
जगन्नगरनिर्माणनर्मशर्मदकर्मणे ॥
—स्तुतिकु०
707. नमः समस्तसङ्कल्पकल्पनाकल्पशाखिने ।
विकासिकलिकाकान्तकलापाय स्वयम्भुवे ॥
—स्तुतिकु०
708. नमः समुत्पादिततारकद्विषे
नमस्त्रिधामाश्रिततारकत्विषे ।
नमो जगत्तारकपुण्यकर्मणे
नमो नमस्तारकराजमौलये ॥
—स्तुतिकु०

709. नमः सान्द्रामृतस्यन्दिघनध्वनितशोभिने ।
महाकालाय भीष्मोष्मभवग्रीष्मक्लमच्छिदे ॥

—स्तुतिकु०

710. नमः सोमार्द्धदेहाय सोमार्द्धकृतमौलये ।
श्वेताभयसमुद्भूतश्वेताभयशसे नमः ॥

—स्तुतिकु०

711. नमः संहृतकालाय कालायसगलत्विषे ।
गङ्गाधौतकलापाय कलापायमविन्दते ॥

—स्तुतिकु०

712. नाडीचक्रोदरस्थ क्षिति-जल-दहनस्पर्शनाकाशधामो
सर्वात्मा सर्वशक्तिः शशि- तरणिगतिर्विश्वमूर्तिः पुराणः ।
योऽसौ देवातिदेवो विचरति भगवान् देहिनां देहमध्ये
आद्यो हंसाभिधानो स जयति जगतां प्राणभूतो महेशः ॥

—अङ्गुल—अभिलेखे शान्तिकरदेवस्य

713. निजपदलोकने सति नृणामितरैः सुकृतै-
रलमितिबोधमादधदिवाभयमुद्रिकया ।
कनकसभावभासिकरवैपुल्यैरिमहः
स्थिरभवरोगहानिकरुणाभरणं शरणम् ॥

—शैवकर्णामृतसिद्धान्ते अप्ययदीक्षितस्य

714. निजाङ्गभङ्गभङ्ग्याऽपि भक्तानुग्रहकारिणे ।
नमः स्तम्भितजम्भारिभुजस्तम्भाय शम्भवे ॥

—स्तुतिकु०

715. निजार्द्धहृतशङ्करं सकलदैत्यनाशङ्करम्
जगत्त्रितयशङ्करं स्वजनचित्तनिशङ्करम् ।

ममाशु भजतः पुरन्धृतवसुन्धरान्तःपुरम्
करोतु निजंतःपुरं पशुपतेः सदान्तःपुरम् ।।

—षड्रत्नतुवर्णनकाव्ये ब्रजराजदीक्षितस्य

716. नित्यानन्दवपुर्निरन्तरगलत्पञ्चाशदर्शैः क्रमात्
व्याप्तं येन चराचरात्मकमिदं शब्दार्थरूपं जगत् ।
शब्दब्रह्मयदूचिरेसुकृतिनश्चैतन्यमन्तर्गतम्
तद्वोऽव्यादनिशं शशाङ्कसदनं वाचामधीशं महः ।।

—शरदातिलके लक्ष्मणाचार्यस्य

717. नित्यं निरावृत्ति निजानुभवैकमान-
मानन्दधाम जगदङ्कुरबीजमेकम् ।
दिग्देशकालकलनादिसमस्तहस्त-
मर्दासहं दिशतु शर्म महन्महो नः ।।

—स्तुतिकु०

718. नित्यं रसार्द्रहृदयेन्धनसम्प्रयुक्त-
दाक्षायणीविरहदारुणपावकस्य ।
उद्धूतधूमकलिकामुपकण्ठमूलं
क्ष्वेलच्छलेन वहते महते नमोऽस्तु ।।

—साहित्यरत्नाकरे धर्मसूरेः

719. निमित्तमन्तरेणापि यः सपङ्कजनाभये ।
प्रवर्तते विभुस्तस्मै नमः पङ्कजनाभये ।।

—स्तुतिकु०

720. निरुपादानसम्भारमभित्तावेव तन्वते ।
जगच्चित्रं नमस्तस्मै कलाशलाघ्या शूलिने ।।

—सुभा०सुधा०भा०

शिवः

721. निर्मत्सरौ निवसतः सममर्कचन्द्रौ
नीरानलावमृतहालहलौ च यत्र ।
राज्ञा नवेन तदधिष्ठितमुज्ज्वलेन
शार्व वपुर्भवतु वाञ्छितसिद्धये वः ॥

—स्तुतिकु०

722. निर्माता जगदर्थमेव वचसां वाचं यमो यः स्वयम्
भोगान् विश्वकृते तनोति विषयव्यावर्तितात्मेन्द्रियः ।
धत्तेऽस्त्राणि जगन्ति रक्षितुमुदासीनः स्वदेहग्रहे
योगीन्द्रोऽस्तु सदाशिवः स भवतां भूत्यै परार्थव्रती ॥

—सदुक्ति० वैद्यगदाधरस्य

723. निःशङ्क शङ्कर करग्रथिताहिभोग
भोगप्रद प्रदलितामरवैरिवृन्द ।
वृन्दारकार्चित चिताभसिताङ्गराग
रागातिदूर दुरितापहर प्रसीद ॥

—सदुक्ति० बाणस्य

724. निःसामान्याय मान्याय न्यायमार्गोपदेशिने ।
मूर्धन्याय वदान्याय धन्याय स्वामिने नमः ॥

—स्तुतिकु०

725. नीलस्निग्धगिरीन्द्रजालकलता सम्बन्धबन्धस्पृहः
शीतांशुद्युतिशुभ्रदंष्ट्रवदनः प्रोत्सर्पदुग्धध्वनिः ।
लीलोदस्तकरप्रहारदमितोद्दामद्विपेन्द्रः श्रियं
दद्याद्दोऽग्निशिखापिशङ्गनयनश्चण्डीशपञ्चाननः ॥

—राजमार्तण्डे

726. नेत्रस्थभास्वानपि यस्तमस्वान्
धृतद्वितीयोऽपि चिराद्वितीयः ।

अनन्तभागोऽपि विहीनभोगः

शवोऽपि भूयात् स शिवः शिवो नः ॥

—विश्वनाथकविराजकृत—साहित्यदर्पणस्य टीकायां
कुसुमप्रतिमाख्यायां हरिदाससिद्धान्तवागीशस्य

727. परात्परं पर्वतनन्दिनीपतिं प्राणेश्वरं पन्नगभूषिताङ्गम् ।
विभूतिदं भूतभयप्रनाशनं तं शङ्करं शोकहरं नमामि ॥

—रामार्णव

728. परं परस्थं गहनादनादिमेकं निविष्टं बहुधा गुहासु ।
सर्वालयां सर्वचराचरस्थं त्वामेव शम्भुं शरणं प्रपद्ये ॥

—परमार्थसारे अभिनवगुप्तस्य

729. पातु मां पार्वतीकान्तः पञ्चब्रह्मतनुः परः
ब्रह्माण्डानां पतिरिति प्रपदेन प्रकाशितः ।
गुणरत्नाकरं साक्षाद्विष्णोरन्तर्व्यवस्थितम्
वन्देऽध्वरपतिं मूर्ध्ना वरेण्यं सवितुश्शिवम् ॥

—श्रुतिसूक्तिमालायां हरदत्ताचार्यस्य

730. पादाघातविदीर्णभूमिविलसद्भोगीन्द्रचूडामणि-
ज्योत्स्नासुप्तहिरण्ययूपकलनात् कण्डूयमाने कटौ ।
नागास्येस्खलितस्वकैर्विहसिते लज्जाविनम्रः स्मितं
नाट्याङ्गं कलयन् हिमांशुतिलकः पायादसौ धूर्जटिः ॥

—हलायुधविजयनाटके

731. पापकूटमिवाम्बोधेः कालकूटं निपीय यः ।
मृत्यो ररक्ष लोकांस्त्रीन् महेशो वः स रक्षतु ॥

—भूदेवचरिते

शिवः

732. पायादालिङ्गिता युष्मान् कण्ठमेचकरोचिषा ।
शम्भोर्भस्माङ्गरागस्यच्छायाकृष्णा तनुच्छविः ॥
—सीरपुर—प्रस्तराभिलेखे शिवगुप्तस्य
733. पायाद्वशशाङ्करी मूर्तिश्शशाङ्काङ्कुरशेखरा ।
प्रतिपदिनपर्यन्ते सन्ध्येव सकलानता ॥
—पुल्लुर—पत्राभिलेखे पल्लवमल्लस्य
734. पायाद्वस्त्रिगजद्गुरुः स्मरहरः सोपग्रहाणां शिरः
श्यामाकामुकमत्सरेण चरणौ पङ्क्तिर्ग्रहाणमिव ।
यस्य प्रहसुरासुरेश्वरशिरोमन्दारमालागल-
त्किञ्जल्कोत्करपिञ्जरोन्मुखनखश्रेणीनिभेनाश्रिता ॥
—स्तुतिकु०
735. पार्श्वस्थपृथ्वीधरराजकन्याप्रकोपविस्फूर्जितकातरस्य ।
नमोऽस्तु ते मातरिति प्रणामाः शिवस्य सन्ध्याविषया जयन्ति ॥
—विक्रमाङ्कदेवचरिते बिल्हणस्य
736. पिनाकफणिबालेन्दुभस्ममन्दाकिनीयुता ।
तथापि भव ते मूर्तिरपवर्गानुसारिणी ॥
—शा०प० देवेश्वरस्य
737. पीयूषेण विषेण तुल्यशमनं स्वर्गे श्मशाने स्थिति-
निर्भेदा पयसोऽनलस्य वहने यस्याविशेषग्रहः ।
ऐश्वर्येण च भिक्षया च गमयन् कालं समः सर्वतो
देवः स्वात्मनि कौतुकी हरतु वः संसारपाशं हरः ॥
—सदुक्ति० वैद्यगादाधरस्य

738. पुराणमजरं देवं कामदं कामवैरिणम् ।
अनिदानं निदानं तं योगिनं भोगिनं नुमः ॥

—अधिकरणकौमुद्यां देवनाथठक्कुरस्य

739. पुष्पातु वः प्रथमसङ्गमभीरुगौरी-
विस्रम्भणप्रणयभङ्गभयाकुलस्य ।
तत्कालकार्यकरदर्पकदेहदाह-
जातानुतापमुरगाभरणस्य चेतः ॥

—स्तुतिकु०

740. प्रकीर्णः कामारेरमरनिकरैरङ्घ्रियुगले
विलीनालिः कल्पद्रुमकुसुमपुष्पाञ्जलिरयम् ।
विभूतै भूयाद्वः पितृविपिनभस्माङ्किततनो-
निशानाथज्योत्स्नामिलितमुकुटस्येष्टफलदः ॥

—भैरवानन्दनाटके मणिकवेः

741. प्रणमदमरमौलिप्रस्फुरद्रत्नरश्मि-
प्रकरविमलदीपैर्नित्यनीराजिताङ्घ्रिः ।
शिशिरकिरणधारी योगिहृत्पद्मचारी
कृपयतुमपिसाम्बः कोऽपि संवित्कदम्बः ॥

—रामानन्दसरस्वतीकृत—सिद्धान्तचन्द्रिकायाष्टीकायां
उद्गाराख्यायां गङ्गाधरयतेः

742. प्रणम्य जगदुत्पत्तिस्थितिसंहारकारणम् ।
स्वर्गापवर्गयोद्धारं त्रैलोक्यशरणं शिवम् ॥

—रुग्विनिश्चये माधवाचार्यस्य

743. प्रणम्य देवं शशिशेखरप्रियं
पिनाकिनं भस्मकणैर्विभूषितम् ।

शिवः

विभूतये भूतिमतां द्विजन्मनां
करोमि भूयः स्फुटवाचमुज्ज्वलाम् ॥

—निधानपुर—ताम्रपत्राभिलेखे भास्करवर्मणः

744. प्रणयकुपितप्रियापदलाक्षासन्ध्यानुबन्धमधुरेन्दुः ।
तद्वलयकनकनिकषग्रावग्रीवः शिवो जयति ॥

—आर्यासप्तशत्यां गोवर्द्धनाचार्यस्य

745. प्रणयकुपितां दृष्ट्वा देवीं ससंभ्रमविस्मित-
स्त्रिभुवनगुरुर्भीत्या सद्यः प्रणामपरोऽभवत् ।
नमितशिरसो गङ्गालोके तया चरणाहता-
ववतु भवतस्त्र्यक्षस्यैतद्विलक्षमवस्थितम् ॥

—सुभा० सुधा० भा०

746. प्रणयकुपितां देवीं नत्वोत्थितः परिसान्त्वयन्
मुखमुपगतज्योत्स्नान्तस्मेरमित्युपगूहयन् ।
नयनहुतभुक्छायारक्तेक्षणां परमेश्वरो
भयचकितधीर्दृष्ट्वा भूयो नमन्नवतात् स वः ॥

—सुबालावज्रतुण्डे

747. प्रतिबिम्बतगौरीमुखविलोकनोत्कम्पशिथिलकरगलितः ।
स्वेदभरपूर्यमाणः शम्भोः सलिलाञ्जलिर्जयति ॥

—आर्यासप्तशत्यां गोवर्द्धनाचार्यस्य

748. प्रत्यक्षवस्तुविषयाय जगद्धिताय
विश्वस्थितिप्रलयसम्भवकारणाय ।
सर्वात्मने विजितकोपमनोभवाय
तुभ्यं नमः स्वभुवनप्रभवे शिवाय ॥

—बङ्कपुर—अभिलेखे सोमेश्वरस्य प्रथमस्य

749. प्रदह्य मदनं क्रुधाऽपि च पुनर्जगच्छ्रेयसे
रणेऽसमबली षडाननसुतः समुत्पादितः ।
निपीय विषमुत्वं वितरितञ्च येनाऽमृतम्
स एव मम सन्ततं भवतु शङ्करः शङ्करः ॥
—श्रीधरीनाम्न्यां वृहदैवज्ञरञ्जन्यां टीकायां श्रीधरस्य
750. प्रदिशतु गिरिशः स्तिमितां ज्ञानदृशं वः श्रियं च गिरिशस्तिमिताम् ।
प्रशमितपरमदमायं सन्तः संचिन्तयन्ति परमदमायम् ॥
—युधिष्ठिरविजये वासुदेवस्य
751. प्रवेशा क्षेपनिष्कामप्रसादान्तरितं जगत् ।
कृतं नाट्यायितं येन तं नमामि महानटम् ॥
—भरतकोशे
752. प्राग्जन्मीयतपः फलं तनुभृतां प्राप्येत मानुष्यकम्
तच्च प्राप्तवता किमन्यदुचितं प्राप्तुं त्रिवर्गं विना ।
तत्प्राप्तेरपि साधनं प्रथमतो देहो रुजावर्जित-
स्तेनारोग्यमभीप्सितं दिशतु वो देवः पशूनां पतिः ॥
—जीवानन्दने आनन्दरायमखिनः
753. प्रालेयाचलभागधेयभवनं कल्याणजालास्पदम्
जाटाटीरतपः फलं किलकिलल्लीलाशुकाह्लादितम् ।
विभ्राणं परिमौलि कञ्चनसुधाधाराधरं सादरम्
यन्मे भद्रममुद्रमाकलयतामानन्दकन्दं महः ॥
—भागवतचम्पां अभिनवकालिदासस्य
754. फणिश्वासश्यामे स्वनदमरनद्यम्भसि च य-
ज्जटाजूटाम्भोजे नयनशिखिविद्युद्विलसति ।
तथा चूडाचन्द्रद्युतिनिकरधारेव ककुभं-
कपालानां माला तुलयति स शर्वो विजयते ॥
—चन्द्रेह—अभिलेखे प्रबोधशिवस्य

755. फाललोचन भूतिभूषण भूतनाथ जगत्पते
भक्तवत्सल भुक्तिमुक्तिद भोगिभूषण पाहि माम् ।
व्याघ्रपादपतञ्जलीडितपादपद्म सभापते
ताण्डवेश्वर देहि मे तव पादभक्तिमयञ्जलाम् ॥

—ताण्डवेश्वराष्टके

756. बहुलरजसे विश्वोत्पत्तौ भवाय नमो नमः
प्रबलतमसे तत्संहारे हराय नमो नमः ।
जनसुखकृते सत्त्वोद्विक्तौ मृडाय नमो नमः
प्रमहसि पदे निस्त्रैगुण्ये शिवाय नमो नमः ॥

—महिम्नस्तोत्रे

757. बाणीभूतपुराणपुरुषधृतिप्रत्याशया धाविते
निद्रातीक्ष्णजाशुशुक्षणिकणक्लान्ते शकुन्तेश्वरे ।
नम्रोन्नम्रभुजङ्गपुङ्गवगुणव्याकृष्टबाणासन-
क्षिप्तास्त्रस्य पुरद्रुहो विजयते सन्धानसीमाश्रमः ॥

—सूक्तिमु० मुरारेः

758. बिभ्रच्चन्द्रविभावसूपरितटप्रोद्यच्छिरोमण्डलम्
शृङ्गं गाञ्च सरिन्मुखं सुरगणैः सिद्धैश्च संसेवितः ।
पादाधः कृतभूधरान्तरशिरा रत्नौघभूतिस्थली
देहोद्भूतगुहो गुरुर्गमयतादर्थं गिरीशोऽद्य नः ॥

—श्रीहर्षकृतरत्नावल्याष्टीकायाम्
विद्योतन्याख्यायां शिवनाथस्य

759. बिभ्रत्पाथः कपर्दे सुरनगरनदीमिन्दुलेखां ललाटे
नेत्रान्तः कालवह्निं गरलमपि गले व्याघ्रचर्माङ्गभागे ।
पञ्चास्यो वै त्रिनेत्रो वृषभगतिरतिर्वामभागार्द्धवामः
संदिश्यात्संपदं वः सह सकलगुणैरद्भुताकार ईशः ॥

—सुभा०सुधा०भा०

760. ब्रह्मादयो यस्य नपारमाप्नुवन्
गङ्गाद्भुतं मस्तकदेशवासिनी ।
वामार्द्धदेहापि न चण्डिकाप यं
ध्यायामि देवं सनकादिवन्द्यम् ॥
—परिभाषेन्दुशेखरकाशिकयां गदावृत्तौ महादेवसूनो—
वैद्यनाथपायगुण्डेभट्टस्य
761. ब्रह्माद्वयं परानन्दं धर्मादीनामगोचरम् ।
कार्यकारणनिर्मुक्तं शिवं परमुपास्महे ॥
—कण्ठवल्लीभाष्यटीकायां बालगोपालेन्द्रयतीश्वरस्य
762. भक्तेभ्यो भुवनाधिपत्यवरदं देवैर्महेन्द्रादिभिः
सिद्धैश्चारणगुह्यकैर्मुनिगणैः प्रोद्दिष्टपादाम्बुजम् ।
संसारभ्रमभीरुणा च मानसा ध्यायन्ति यं योगिनः
तं वन्दे शशिखण्डमण्डितजटाजूटं भवं धूर्जटिम् ॥
—रत्नदीपिकायां चण्डेश्वरस्य
763. भक्त्या योगिमनस्तडागसुखमासंदोहवद्धर्च्युत्तमं
गङ्गाम्भोमकरन्दबिन्दुनिकरं संसारदुःखापहम् ।
यो मूर्तिम्बहुधाविधायभगवान् रक्षत्यशेषं जगत्
यत्पादार्चनतत्परानहि पुनर्मज्जन्ति विश्वार्णवे ॥
—क्रियायोगसारे
764. भद्राय स्मितकौमुदीमधुरिमास्येन्दुं दधद्वासुके-
रालोकादिव लीयमानपवनादालीढनासापुटम् ।
तेजः किञ्चिदमन्दसैन्धवमहः सन्दोहनिष्यन्दना-
वस्कन्दादिव जातनिद्रनयना नव्याम्बुजं जायताम् ॥
—मथुरानिरुद्धनाटके चन्द्रशेखरराजगुरोः

शिवः

765. भद्रं देवो विनिद्रं वितरतु करुणापूरपूर्णायाताक्षो
मर्त्यामर्त्यातिसृष्टिस्थितिलयरचनागण्यलीलाविभूतिः ।
सूनुर्यस्यातिवीरस्त्रिभुवनविजयी पुष्पबाणैर्मनोभू-
र्जायामेयप्रभावा वलजिदजमहेशानवन्द्याङ्घ्रिघ्नघ्ना ॥
—वसन्तभूषणभाणे वरदार्यस्य
766. भवतु भवतिमिरभिदुरं तेजो रौद्रं प्रशान्तये जगतः ।
परिवर्तते समग्रं कल्पान्तनिशावसाने यत् ॥
—हावड़ाघाट—पत्राभिलेखे बलवर्मणः
767. भवभीतहरं सुरेश्वरं जगतां कारणकारणं परं ।
अविमुक्त पुराधिवासिनं शिवमीडे प्रणतार्त्तिभंजनम् ॥
—दानहीरावल्यां महादेवभट्टसूनोर्दिवाकरस्य
768. भव शिव शवभस्मगौर गौरीग्रथितशरीर सरीसृपोत्तरीय ।
स्मरहर हर भीम भीमभूतप्रकरभयंकर शङ्कर प्रसीद ॥
—सदुक्ति० सञ्चाधरस्य
769. भवानीभयभृद्भूभृद्भुजङ्गभुजभाभृतः ।
भवतो भवतो भूयाद् भव्यं भव्यं भवे भवे ॥
—उदयपुरस्थ— जगन्नाथराय—मंदिराभिलेखे
770. भवानीशमहं वन्दे भक्ताभीष्टप्रदं शिवम् ।
भुजङ्गमाधिपैर्नित्यं भूषितं भुवनेश्वरम् ॥
—तत्त्वचिन्तामण्यालोकव्याख्यायां जयदेवस्य
771. भस्मान्धोरगफूत्कृतिस्फुटभवद्भालस्थवैश्वानर
ज्वालास्विन्नसुधांशुमण्डलगलत्पीयूषधारारसैः ।
संजीवद्गजचर्मगर्जितभयभ्राम्यद्वृषाकर्षणव्यासक्तः
सहसाद्रिजोपहसितो नग्नो हरः पातु वः ॥
—सुभा० सुधा० भा०

772. भस्मोद्धूलितमूर्तिरिन्दुधवलज्योतीरसोर्वीधर-
स्कन्धासक्ततुषारगौरवृषभारूढोऽस्तु भद्राय वः ।
देवो दुग्धमहाब्धिमध्यविकसत्सत्पुण्डरीकोपरि-
क्रीडद्बालमरालनिर्मलरुचिः कात्यायनीकामुकः ॥

—स्तुतिकु०

773. भाले प्रालेयरश्मिं दधदतिरुचिरं शोभने कण्ठदेशे
तारं हारं फणीन्द्रैः फणमणिसुभगैर्निर्मितं दीप्तिमन्तम् ।
वामां वामाङ्गदेशे नलिननिभमुखीमुन्मुखीमिष्टदाने
भक्तानां विश्ववन्द्यो भसितसिततनुः शं विधत्तां महेशः ॥

—सिंहसिद्धान्तसिन्धौ शिवानन्दभट्टस्य

774. भाले यस्य कलानिधिर्मधुमिलद्भृङ्गावलीगण्डयोः
कण्ठेऽहिर्विलसत्यलं पदयुगे गीर्वाणचेतो गणाः ।
ब्रह्मापि त्रिजगत्सिसृक्षुरभजन्निर्विघ्नसंसिद्धये
श्रीमन्मङ्गलमूर्तिमाद्यमलयं तं नौमि भक्तप्रियम् ॥

—सिद्धान्तसुन्दरे नागनाथसूनोज्ञानराजस्य

775. भावावेषवपुः क्रियागुणकृतानाश्रित्य भेदान् गतम्
भावावेशवशादनेकरसतां त्रैलोक्ययात्रामयम् ।
नृत्तं निष्प्रतिबद्धबोधमहिमा यः प्रेक्षकश्च स्वयम्
स व्याप्तावनिभाजनं दिशतु वो दिव्यः कपाली यशः ॥

—मत्तविलासप्रहसने महेन्द्रविक्रमवर्मणः

776. भिक्षुकोऽपि सकलेप्सितदाता प्रेतभूमिनिलयोऽपि पवित्रः ।
भूतमित्रमपि योऽभयसत्री तं विचित्रचरितं शिवमीडे ॥

—संस्कृतभाषाप्रदीपे सखारामरावजीशर्मणः

777. भिन्द्धि क्षमाधरसन्धिबन्धमुदधेरम्भोभरं जृम्भय
क्षुन्द्धि क्षमापटलं दलत्फणिफणापीठीलुठत्सौष्ठवम् ।
पिण्डिढ प्रौढचपेटपाटितरटत्ताराकुटुम्बं नभः
प्रारब्धोद्धतसान्ध्यताण्डव इति श्रीभैरवः पातु वः ॥

—स्तुतिकु०

778. भीतिर्नास्ति भुजङ्गपुङ्गवविषात्प्रीतिर्न चन्द्राभृतान्
नाशौचं हि कपालदामलुलनाच्छौचं न गङ्गाजलात् ।
नोद्वेगश्चितिभस्मना न च सुखं गौरीस्तनालिङ्गना-
दात्मारामतया हिताहितसमः स्वरथो हरः पातु वः ॥

—सुभा० सुधा० भा०

779. भुजगपतिविमुक्तस्वच्छनिर्मोकवल्ली-
विलसितमनुकुर्वन्त्यस्य गङ्गाप्रवाहः ।
शिरसि सरसभास्वन्मालतीदामलक्ष्मीम्
घटयति हिमगौरः सोऽस्तु वः साध्यसिद्धयै ॥

—हारावल्यां पुरुषोत्तमदेवस्य

780. भुजगाभुजगा यस्य वामगाः वामलोचना ।
सर्वदः सर्वदा दिश्यात्स शिवः स शिवः शिवम् ॥

—त्रिकाण्डमण्डनस्य टीकायां पदप्रकाशिकाख्यायाम्

781. भुजङ्गकुण्डलीव्यक्तशशिशुभ्रांशुशीतगुः ।
जगन्त्यपि सदाऽपायादव्याच्चेतोहरः शिवः ॥

—सुभा० सुधा० भा०

782. भूतिधिया निशि लिप्तं कज्जलमङ्गे महेशेन ।
प्रातर्वीक्ष्य विरुपं मुहुर्हसति साम्बिका जयति ॥

—कामकन्दले कृष्णपण्डितस्य

783. भूतिव्याजेन भूमीममरपुरसरित्कैतवादम्बु विभ्र-
ल्लालाटाक्षिच्छलेन ज्वलनमहिपतिश्वासलक्ष्यं समीरम् ।
विस्तीर्णाघोरवक्त्रोदरकुहरनिभेनाम्बरं पञ्चभूतै-
र्विश्वं शशवद् वितन्वन् वितरतु भवतः सम्पदं चन्द्रमौलिः ॥
—सदुक्ति० जयदेवस्य
784. भूत्यालेपनभूषितःप्रविलसन्नेत्राग्निदीपाङ्कुरः
कण्ठे पन्नगपुष्पदामसुभगो गङ्गाजलैः पूरितः ।
ईषत्ताम्रजटाम्रपल्लवयुतो न्यस्तोजगन्मण्डपे
शम्भुर्मङ्गलकुम्भतामुपगतो भूयान्मम श्रेयसे ॥
—काव्यप्रकाशस्य टीकायां मधुमत्याख्यायां रवेः
785. भूत्यै वोऽस्तु विडम्बितस्मितरुतं मूर्ध्नोद्धृतस्वर्धुनी-
निध्वानध्वनदाननैरभिनये भूषाकपालैःप्रभोः ।
त्वङ्गुत्तुम्बुरुनारदाहतनदद्गम्भीरभेरीरव
व्यावल्गद्गुहवाहबर्हिविहितक्रीडानुसारं वपुः ॥
—स्तुतिकु०
786. भ्रमतां विमोहतिमिरे संसारे नस्त्रितापदुष्पारे ।
शरणं कोपि कपाली मौलीकृतसामियामिनीनाथः' ॥
—सुभाषितपद्धतौ श्रीपतेः
787. मन्थाचलाविलपयोधिविनिस्सृतेन
दृष्ट्वा ज्वलज्जगदिदं गरलेन शीघ्रम् ।
पीत्वा हसंस्तदभिरक्षितवान् भृशं य-
स्तन्नीलकण्ठचरणाम्बुजमाश्रययामि ॥
—अमरकोषस्य टीकायां मणिप्रभाख्यायाम्
788. मन्दस्मितानन्दितभक्तजालं
सौन्दर्यसन्तर्पितवामभागम् ।

शिवः

स्वानन्दसंवृत्यममन्दहासं
साम्बं भजे चन्द्रकलावतंसम् ॥

—अद्वैतमकरन्दस्य टीकायां रसाभिव्यञ्जकाख्यायां
कैवल्यानन्दयोगीन्द्रस्य

789. मल्लीमाल्यधिया सुधाकरकलां कण्ठश्रियं कज्जल-
भ्रान्त्या भालविलोचनानलशिखां सिन्दूरपूराशया ।
कैलासे प्रतिबिम्बितात्स्ववपुषो गृह्णन्हसन्त्या मुहुः
पार्वत्याः प्रतिकर्मनर्मणि चिरं मुग्धो हरः पातुः वः ॥

—सुभा० सुधा० भा०

790. मल्लीमाल्यभ्रमेणामृतकरकलिकां चारुसिन्दूरबुद्ध्या
ज्वालां लालाटवह्नेर्गलगरलरुचं शङ्कया कज्जलस्य ।
शम्भुः कैलासशैलप्रतिफलितवपुर्मण्डलादाददानः
पार्वत्याः सम्प्रसाधाविधिमधि सुचिरं मुग्धचित्तोऽवताद् वः ॥

—जानराजचम्पां कृष्णदत्तस्य

791. महदहङ्कृतिरवानिलकानलक्षितिगुणोदयशक्तिविजृम्भितम् ।
जगदिदं गणसंज्ञितमस्य यद् गणपतिः पतिरेष शिवः स्वयम् ॥
—ईशानशिवगुरुदेवपद्धतौ ईशानशिवगुरुदेवस्य

792. महस्सेतुं हेतुं सकलजगतामङ्कुरतया
सदाशम्भोरम्भो भवभवभयत्राणजनकम् ।
अहं वन्दे तस्यासुरसुरमनोमोदनिकरं
चिदानन्दं पादामलकमललावण्यमधिकम् ॥

—भावकुतूहले शम्भुनाथसूनोर्जीवनाथस्य

793. महादेवशम्भोमहादेव शम्भो महादेव शम्भोमहादेऽवशं भो ।
महादेवशम्भोऽमहादेऽव शम्भो महादेऽवशम्भो महादेव शम्भो ॥
—वृत्तरत्नाकरे केदारभट्टस्य

794. महीरथं रथाङ्गभूतवारिजेशवारिजम्
भुजङ्गराजमौर्विकं तुरङ्गभूतवेदकम् ।
सुवर्णगोत्रकार्मुकं सुरारिवैरिमार्गणम्
तरङ्गमालिबाणधिं नटेश्वरं भजाम्यहम् ॥
—चिदम्बरमन्त्रयन्त्रस्य व्याख्यायां चक्रप्रकाशिकाख्यायां
795. माङ्गल्यं वः क्रियासुर्मिलदटनिपुणस्थास्नुगीर्वाणभोगि-
स्त्रैणव्यत्यस्तकल्पद्रुमनवसुमनो नागहारावलीनि ।
नालीकाशिलष्टलक्ष्मीकरचलनलिनोद्धान्तमाध्वीकधारा
विम्यत्फालेक्षणानि त्रिपुरहरधनुर्ज्यालताकर्षणानि ॥
—मल्लिकामारुते उदण्डरङ्गनाथस्य
796. मायासहायोऽपि सदा स्वतन्त्रः
सृजत्यवत्यति जगन्मुहुर्यः ।
त नित्यबोधं श्रुतिजातयोनिम्
महेश्वरं सादरमानतोऽस्मि ॥
—तत्त्वावल्यां चन्द्रकान्ततर्कालङ्कारस्य
797. मारमणमुमारमणं फणधरतल्पं फणाधराकल्पम् ।
मुरमन्थनं पुरमथनं वन्दे बाणारिमसमबाणारिम् ॥
—सुभा० सुधा०
798. मा वम संवृणु विषमिदमिति सातङ्कपितामहेनोक्तः ।
प्रातर्ज्जयति सलज्जः कज्जलमलिनाधरः शम्भुः ॥
—आर्यासप्तशत्यां गोवर्द्धनाचार्यस्य
799. मीमांसया कपटतो भुजगाम्बयेव
स्वाधीनतामुपनिषद्वनितेव नीता ।
येनोद्धृतामृतफलेन गरुत्मतेव
तस्मै नमो भगवतेऽद्भुतशङ्कराय ॥
—वेदान्तकल्पलतिकायाम्

शिवः

800. मूर्द्धनि जीवनधारां दधदाननपङ्कजे च पञ्चत्वम् ।
मदनारिरर्द्धनारी-युतो जयति सदगति स्थाणुः ॥
—अमरमङ्गलस्य टीकायां विमलाख्यायां जीवशर्मणः

801. मूर्द्धन्यस्तजटाम्बुपल्लवचयो भालस्थलीमल्लिका-
तार्त्तीयेक्षणहव्यवाहविसरज्वालाप्रदीपद्युतिः ।
सम्पूर्णः सुरसिन्धुतुङ्गलहरीवारिप्रवाहैरसौ
शम्भुर्मङ्गलकुम्भविभ्रमपदम्बिभ्रत्सदा पातुः वः ॥
—मल्हर —अभिलेखे जाजल्लदेवस्य

802. मूर्ध्नि द्युसिन्धुधवले धवलेन्दुलेखा
कैलासशैलशिखरे धवलश्च वाहः ।
नीहारहारिणि वपुष्यपि भूतिरेषा
पुष्पातु वः सदृशसंघटना शिवस्य ॥
—स्तुतिकु०

803. मूलोज्झितेन कलिकाकलितेन ताप-
शान्तिक्षमेण नमतामविपल्लवेन ।
सद्यः फलेन सुमनोभिरुपासितेन
स्थाणुः श्रियेऽस्तु भवतां वपुषाऽद्भुतेन ॥
—स्तुति कु०

804. मौलौ किं नु महेश ! मानिनि जलं किं वक्त्रमम्भोरुहं
किं नीलालक-वेणिका मधुकरी किं भ्रूलता वीचिका ।
किं नेत्रे शफरौ किमु स्तनयुगं प्रेखद्-स्थाङ्गद्वयं
साशङ्कामिति वञ्चयन् गिरिसुतां गङ्गाधरः पातुः नः ॥
—सुभा० सुधा० भा० अकबरीकालिदासस्य

805. मौलौ पुण्यप्रवाहा सुरसरिदमला राजते यस्य वाङ्मौ
कालः कण्ठे तनौ वा त्रिभुवनभयहृद्दयश्च भक्तार्तिहारी ।

पञ्चेष्टुर्यस्य शत्रुर्भवति भगवतो नन्दनो वातिशस्त-
स्तस्मै सर्वेश्वराय प्रणतिरतिशयानन्दकन्दाय मेऽस्तु ॥

—श्रीहर्षकृत—प्रियदर्शिकायाष्टीकायां
एम० आर० काले महोदयस्य

806. मौलौ यस्य कलानिधेः किल कला शीर्षे च जहनोः सुता
कण्ठे सद्गुरलं करेष्वहिधनुर्बाणत्रिशूलास्तथा ।
वामाङ्के गिरिजागजाननयुता दक्षे गुहो भैरवः
पाश्वे हस्त्यजिनम्बरः स जयति श्रीसप्तकोटीश्वरः ॥

—कुण्डरत्नावल्यां कृष्णदीक्षितसूनोरामचन्द्रदीक्षितस्य

807. मौलौ वेगादुदञ्चत्यपि चरणभरन्यञ्चदुर्वीतलत्वा-
दक्षुण्णस्वर्गलोकस्थितिमुदितसुरश्रेष्ठगोष्ठीस्तुताय ।
संत्रासान्निस्सरन्त्याप्यविरतविषजदक्षिणार्धाङ्गबन्धा-
दत्यक्तायाद्रिपुत्र्या त्रिपुरहरजगत्कलेशहन्त्रे नमस्ते ॥

—सदुक्ति० बाणस्य

808. य एकमहसां निधिस्सकलचिज्जडाभासको-
रवीन्दुसमलङ्कृतं जगदलं यतो भासते ।
स बोधयतु कालिकीः किलमदन्तरप्रोद्गत-
प्रबोधमिहिरत्विषा विविदिषावतस्सत्कलाः ॥

—यन्त्रराजे मथुरानाथस्य

809. यत्तत्त्वप्रकटीकृतावतितरां देवोपि नालं यतः
स्थित्युत्पत्तिलयास्समस्तजगतां यम्मन्वते योगिनः ।
साक्षान्नम्रसुरेन्द्रवृन्दमुकुटव्यालीनरत्नावली-
शोणांशुव्रजरज्जितांघ्रियुगलो भूत्यै शिवस्सोऽस्तु वः ॥

—उदयेन्दिर—पत्राभिलेखे विक्रमादित्यद्वितीयस्य

शिवः

810. यत्तत्त्वं श्रुतिभिस्तथोपनिषदां वृन्देन वन्दारुवन्
नित्यं गीयत ईशता निरवधिर्यत्रैव सर्वात्मना ।
पूर्णानन्दतनुं दयैकजलधिं शुद्धं प्रबुद्धं सदा
मायेशानमनन्तमव्ययमजं वन्दे पर शङ्करम् ॥

—सुभा० सुधा० भा०

811. यत्तादात्म्यस्फुटपरिचयोत्पादनायार्द्धदेहं
गौरीप्राप्ताहरिरपि यदीयार्द्धदेहं जहार ।
अत्युद्दामापरिमितगुणग्राममीशं तमाद्यं
वन्दे यस्मादमलमतिभिः प्राप्यते मोक्षलक्ष्मीः ॥

—द्रव्यसारसङ्ग्रहलोचने रघुदेवस्य

812. यत्पादयुग्मसरसीरुहलग्नचित्तो
दैत्येन्द्रसूनुरतिलङ्घितविघ्नजातः ।
जातस्तमिन्दुधवलं वरदं भुजाभ्यां
देवं त्रिनेत्रममृतं सततं भजामः ॥

—न्यायसिद्धान्ततत्त्वामृते श्रीनिवासस्य

813. यदीक्षणादिदं विश्वं भवत्यृघ्नोत्यपैति च ।
तमक्षय्यमहं देवं वन्दे दाक्षायणीधवम् ॥

—आधानप्रयोगे

814. यदुत्तमाङ्गाङ्घ्रिविलोकनोत्सुका-
गतावधिव्योमविधातृमाधवौ ।
विचक्षणो भग्यवतां सदाशिवः
स मङ्गलं मे कुरुतादयानिधिः ॥

—देवावतरणे शिवानन्दस्य

815. यदेतन्निर्धूतद्वयमखिलविज्ञानममृतम्
समस्तव्यस्तात्मस्थिरचरविकल्पैकनिलयम् ।

निरीहं निर्लेपं निरवधिसुखं ब्रह्मपरमं
नमस्तस्मै नित्यं भवभयविनाशाय हरये ॥

—तत्त्वशुद्ध्यां ज्ञानघनपादस्य

816. यद्दर्शनामृतसुखानुभवेन धन्या
नेत्रोत्पलानि चिरमर्द्धनिमीलितानि ।
दृङ्मार्गगोचररवीन्दुकरप्रसङ्ग-
भङ्गयेव बिभ्रति शिवः शिवदः स वोऽस्तु ॥

—स्तुतिकु०

817. यन्नाट्यभ्रमिघूर्णमानवसुधाचक्राधिरुढे भृशं
मेरौ पार्श्वनिवासिवासरनिशाचित्रे परिभ्राम्यति ।
तैजस्यस्तडितो भवन्तु शतशो दृष्टा हि तास्ताः
कथं तामस्योऽपि स वः पुनातु जगतामन्त्येष्टियज्वा विभुः ॥

—सुभा० सुधा० भा०

818. यन्नित्यं निरवग्रहस्वमहिमाऽमेयस्वभावं महा-
मायावेशवशाह्वयवर्तत वियद्वाय्यग्न्यंबूर्वीन्मुखैः ।
भावैस्तत्तदनन्तविभ्रममयैर्विध्वस्तभेदोद्भवं
निर्धूतावधिबोधमोदजलधिं वन्दे महीयो महः ॥

—चित्सुखाचार्यमुनिकृत— तत्त्वप्रदीपिकायाष्टीकायां
नयनप्रसादिन्याख्यायां परमहंसप्रत्यग्रूपभगवतः

819. यमेकमेव श्रयते न जायते
सपृहा परस्मै महतेऽपि नाकिने ।
नमः समस्तापदुपेतपालन-
व्रताय तस्मै विभवे पिनाकिने ॥

—स्तुतिकु०

820. यश्शाश्वतैश्वर्यनिधिस्सुधांशु-
कान्तोत्तमाङ्गः प्रणतामराग्रः ।
अध्वान्तवर्ती सदयो गणेन्द्र-
स्स पातु नन्दीशविभुशिशवो वः ॥

—कविकर्णरसायने षडक्षरीशस्य

821. यस्तन्मयान् हृदयसंवदनक्रमेण-
द्राक् चित्रशक्तिगणभूमिविभागभागी ।
हर्षोल्लसत्परविकारजुषः करोति
वन्देतमां तमहमिन्दुकलावतंसम् ॥

—अभिनवभारत्यां अभिनवगुप्तस्य

822. यस्मिन्बुद्बुदसंकरा इव बहुब्रह्माण्डखण्डाः क्वचिद्भ्रान्ति
क्वापि च सीकरा इव विरिञ्चाद्याः स्फुरन्ति भ्रमात् ।
चिद्रूपा लहरीव विश्वजननी शक्तिः क्वचिद् द्योतते
स्वानन्दामृतनिर्भरं शिवमहापाथोनिधिं तं नुमः ॥

—सुभा० सुधा० भा०

823. यस्य क्षितिः शिरसि सौमनसीव शेषा-
शेषाहिरङ्गदपदे स चकास्ति यस्य ।
तस्य प्रभोरमृतनिर्झरनिर्विशेषा-
शेषाणि हन्तु दुरितानि सरस्वती वः ॥

—स्तुतिकु०

824. यस्य प्राहुस्स्वरूपं सकलदिविषदां सारसर्वस्वयोगम्
यस्येषुशार्ङ्गधन्वा समजनि जगतां रक्षणे जागरुकः ।
मौर्वी दर्वीकराणामपि च परिवृढः पूस्त्रयीसारलक्ष्यम्
सोऽव्यादव्याजमस्मानशुभभिदनिशं नाकिनां श्रीपिनाकः ॥

—शिवस्तोत्रे

825. यस्य प्रेतवने निवासभवनं भूतैः प्रभुत्वं भृशं
भूतिर्भूषणमङ्गरागरचना प्रीतिश्चदुर्गा प्रति ।
कण्ठे तिष्ठति कालकूटमशिवोप्येवं शिवो यः स्थितः
सर्वव्याधिहरश्चराचरधरः पायात्स वः शङ्करः ॥
—प्रस्तराभिलेखे कोक्कलस्य
826. यस्य लीलावशेनेदं जन्मस्थितिलयं व्रजेत् ।
आनन्दैकरसं वन्दे तमुमासहितं शिवम् ॥
—कुण्डमण्डपप्रकाशिकायां टीकायां काशीदीक्षितस्य
827. यस्याङ्गे शरदम्बुदोरसि तडिल्लेखेव गौरीप्रिया
देहार्द्धेन हरिः समाश्रितमभूद्यस्यातिचित्रं वपुः ।
दीप्तार्कद्युतिलोचनत्रयरुचा घोरं दधानो मुखं
देवत्रासनिरस्तदानवगजः पुष्पातु पञ्चाननः ॥
—ताम्राभिलेखे लक्ष्मणसेनस्य
828. यस्याङ्गकान्तिप्रकरात्स्वकीय-
भासोऽभिभूतिं परिशङ्कमानः ।
शिरस्पदं शीतमरीचिरागा-
च्छ्रेयोऽभिवृद्धिं शिव एष दद्यात् ॥
—बौधायनीयशुल्बसूत्रे
829. यस्याज्ञया जगत्प्रष्टा विरज्जिः पालको हरिः ।
संहर्ता कालरुद्राख्यो नमस्तस्मै पिनाकिने ॥
—सौरपुराणे व्यासस्य
830. यस्यानन्दस्फुरितनयनोत्क्षेपमात्रेण विश्वम्
सृष्टं ध्वस्तं मुहुरपि पुनस्तस्य गात्रे विलीनम् ।
मृत्युं जित्वा सकलभुवनं पाति शश्वद् य एव
वन्देऽहं तं सकलविभवागाररूपं महेशम् ॥
—रसजलनिधौ भूदेवशर्मणः

831. यस्यार्द्धाङ्गहरा गिरीन्द्रतनया शीर्षे हरिद्वीपिनी
भाले सोमकला गले नरशिरोमाला शुभा राजते ।
प्रीत्या भूतगणैः समं नटगृहे चोत्सार्य विघ्नान्दृशा
नृत्यंस्ताण्डवडम्बरेण विधिना पायात्सदा नो हरः ॥
—गोपीचन्द्रोपाख्याननाटके जयभूपतीन्द्रमल्लदेवस्य
832. यस्यार्द्ध गिरिजा मूर्ध्नि गङ्गा भाले विधोः कला ।
अङ्गे कुमारगणपौ तं सदाशिवमाश्रये ॥
—गङ्गेशोपाध्यायकृत— तत्त्वचिन्तमणेश्टीकायां
मिताक्षराख्यायां सूर्यनारायणशुक्लस्य
833. यस्याशावसनं गतिश्चवृषभः खट्वाङ्गशूलं करे
चन्द्रश्चारुविभूषणं वरतनौ यज्ञोपवीतं फणी ।
दुर्जयस्त्रिपुरो जितश्च मदनो येनान्धको निर्जितो
गङ्गा मूर्ध्निधृता च पुण्यतटिनी तस्मै नमः शम्भवे ॥
—दैवज्ञबान्धवे हरदत्तस्य
834. यस्याशाः परिधानमिन्दुकलिका धत्ते शिखण्डश्रियं
ज्वालापल्लवितः शिखी दृशि शिरोरङ्गे सरिन्नृत्यति ।
यं पश्यन्ति निरन्तरायमनसः संसारमोहच्छिदं
तं वन्दे सुरवृन्दवन्दितपदद्वन्द्वारविन्दं शिवम् ॥
—उदयनाचार्यकृत—न्यायवर्तिकतात्पर्यपरिशुद्धेश्टीकाया
न्यायनिबन्धप्रकाशाख्यायाम्
835. यस्यांशः परमाह्वयः परशिवः कंकालकालान्तको
ध्यानातीतगतादिनित्यनिलयः साकल्यसङ्कोचकः ।
अभ्यासान्तरभासकः समरसः सर्वात्मको ध्वंसकः
सोऽयं सर्वमयो ददातु जगतां विद्यादि सिध्यष्टकम् ॥
—रसरत्नाकरे

836. यस्येश्वरस्य विमलं चरणारविन्दम्
संसेव्यते विबुधसिद्धमधुव्रतेन ।
निर्वाणसूचकगुणाष्टकवर्गपूर्णम्
तं शङ्करं सकलदुःखहरं नमामि ॥

—कामरत्ने नित्यनाथस्य

837. यस्यैकस्य सुवर्णसंभृतपदन्यासानवद्यक्रम-
व्यक्तिः प्रेङ्खति गौरनर्गलगतिसवाच्छन्दहृद्याकृतिः ।
प्रख्याताद्भुतसर्गबन्धरचनासंरब्धिरोजस्विनः
काव्यस्योदयभूरसौ भवतु वः प्रीत्यै पुराणः कविः ॥

—स्तुतिकु०

838. यस्योपवीतगुण एव फणाभृदेकः
वृक्षोरुहे कुचपटीयति वामभागे ।
तस्मै ममास्तु नमसामवसानसीम्ने
चन्द्रार्द्धमौलिशिरसे महसे नमस्या ॥

—भौष्पीपरिणयचम्पां रत्नखेटश्रीनिवासमखिनः

839. यस्योर्वीक्षुभिताङ्घ्रिचारकलनैः श्यामोरगालङ्कृतै-
र्द्यौः शून्या च कपर्दभारझटनासँल्लग्नतारागणाः ।
यन्मूर्ध्नि प्रतमोऽपहत्य महसा गङ्गासुहृद्भ्राजते
रक्षेद्विश्वमिदं सनाटकवपुर्गङ्गावहो धूर्जटिः ॥

—विशालाभजने शिवप्रसादस्य

840. यस्त्यक्त्वा रुपमाद्यं प्रभवति जगतोऽनेकधानुग्रहाय
प्रक्षीणक्लेशराशिर्विषमविषधरोऽनेकवक्त्रः सुभोगी ।
सर्वज्ञानप्रसूतिर्भुजगपरिकरः प्रीतये यस्य नित्यं
देवोहीशः स वोऽव्यात्सितविमलतनुर्योगदो योगयुक्तः ॥

—पातञ्जलसूत्रभाष्ये

841. युष्मान् पातु चिरन्तनं किमपि तत्सत्यं चिदेकात्मकं
प्रोतं यत्र चराचरात्मकमिदं वाक्चेतसोर्यत्परम् ।
यस्माद् विश्वमुदेति भाति च यतो यस्मिन्पुनर्लीयते
यद्वित्तं श्रुतिशान्तदान्तमनसामानन्दकन्दं महः ॥

—वृत्तमौक्तिके चन्द्रशेखरभट्टस्य

842. येनोपदिष्टमनपायमुपायमाप्य
स्वर्गापवर्गविभवैर्विभवो भवन्ति ।
देवः स वः सकलकर्मफलोपलम्भ-
विस्मम्भभूमिरभिवाञ्छितसिद्धयेऽस्तु ॥

—स्तुतिकु०

843. ये मूकावधिराविमूढमतयः सच्छास्त्रविद्वेषिणो
मर्त्यास्ते गुरुवर्यधुर्यकं पदं नीता महाराधनैः ।
तं त्वानन्दवने वसन्तमनिशं विश्वेश्वरं सादरम्
पार्वत्यासहितं स्मरामि सततं विघ्नौघविच्छिन्नमे ॥

—गुणरत्नप्रकाशे

844. योगदान्तैकदृश्यात्मा यो गदान्तकरो नृणाम् ।
तत्त्वावस्थाणवे तस्मै तत्त्वावस्थाणवे नमः ॥

—स्फोटसिद्धौ मण्डनमिश्रस्य

845. योगिध्येयं विमलविशदप्रस्फुरद्रम्यकान्तिम्
शान्तं बुद्धं सुरपरिवृढैरानतैरर्च्यमानम् ।
कारुण्याद्र्द हसितसुषमामोदिताशेषविश्वम्
साक्षात्तत्त्वप्रतिकृतिमुमासंयुतं नौमि शम्भुम् ॥

—सुभा०सुधा०भा०

846. योगी योगिवरैरगे गणगणैर्यक्षैश्च यक्षालये
सिद्धैः सिद्धिवलैरलं सुखनिधिर्लोके च लोकाधिपैः ।
विद्यापादविलेपनादिविभवैर्विद्याधरैः सादरं
पूज्यो यः सततं समाधिकुसुमैर्भावोज्ज्वलैः सोऽवतात् ॥
—ब्रिटिशम्यूजियमस्थ-संस्कृताभिलेखे
847. योऽनुग्रानुग्रतेजा जनयति सकलां नालयं यं लभन्ते
सर्वे निर्वान्ति येन श्रुतिपथपथिका वौषडातन्वते च ।
यस्मै यस्मादकस्मात् ! रिभवचकिता यस्य संरोचयन्ते
चिन्ता यस्मिन्प्रवृत्ता भृशविशदधियः संश्रये तं गिरीशम् ॥
—ब्रह्मसूत्रशाङ्करभाष्यस्य न्यायनिर्णयाख्यायां आनन्दगिरेः ।
848. यो भावः सर्वभावेषु स्वनुस्यूतो विभाव्यते ।
भावये तं भवं देवं भवाभावाय केवलम् ॥
—साङ्ख्यतत्त्वकौमुद्यां वाचस्पतिमिश्रस्य
849. यो योगिनामपि मनश्चपली चकार
पुष्पेषु भिर्यथयति स्मयनीयशोभः ।
तं भालनेत्रशिखिना शमयाञ्चकार
मारं हरं तमहमाशु नमामि भक्त्या ॥
—मन्त्रचन्द्रिकायाम्
850. यो वामन्दरवपुषं ममर्द मातङ्गवरममन्दरवपुषम्
कान्तां चापधराद्यः क्षपितो येनाङ्गजोऽपि चापधराद्यः ।
शिरसां सकले शकले स्थलिता सरितां वरा च सकलेशकले
यस्य च कोटीरमिता स्फुटं विबभ्राम वर्षकोटीरमिताः ॥
—युधिष्ठिरविजये वासुदेवस्य
851. योऽसौ तत्सुखचित्तनुर्मतिगिरां योनास्पदं मायया
जीवेशादिविभेदभाक् खपवनाग्न्यम्भूमिकृल्लीलया ।

शिवः

स्वेषां स्थूलतमांसि वीक्ष्यतु मतिं लोकेऽवतीर्णः प्रभु-
र्लिङ्गात्मा करुणार्द्रधीर्विजयतां श्रीसाम्बमूर्तिः शिवः ॥

—शैवसुधाकरे स्वामिसदानन्दस्य

852. यं ध्यायन्त्यसुराः सुराश्च निखिला यक्षाः पिशाचोरगाः
राजानश्च तथा मुनीन्द्रनिवहाः सर्वाथदं सिद्धये ।
भक्तानां वरदाभयप्रदकरं पाशाङ्कुशालङ्कृतं
चञ्चच्चामरवीज्यमानमनिशं सोऽहं श्रये शङ्करम् ॥

—यन्त्रचिन्तामणौ गङ्गधरसूनोर्दामोदरस्य

853. यं वेदाः सततं स्तुवन्ति नितरां ध्यायन्ति यं योगिनो
यः सृष्ट्यादिनिदानमुष्णकिरणेन्द्रग्नीक्षणो यः पुमान् ।
तस्मिन्शैलसुताकृतार्द्धवपुषि प्रज्ञात्मके शाश्वते
मच्चित्तं रमतां सदा भयहरे श्रीमत्परब्रह्मणि ॥

—तर्कसङ्ग्रहस्य टीकायां गूढार्थप्रकाशिकाख्यां कृष्णधूर्जटिदीक्षितस्य

854. यः कन्दुकैरिव पुरन्दरपद्मसद्म-
पद्मापतिप्रभृतिभिः प्रभुरप्रमेयः ।
खेलत्यलङ्घ्यमहिमा सा हिमाद्रिकन्या-
कान्तः कृतान्तदलनो लघयत्वघं वः ॥

—स्तुतिकु०

855. यः कर्ता जगदुद्भवस्थितिलयानुद्भूतया लीलया
यो वाचामधिनायकश्श्रयति यं सर्वज्ञतैकाश्रया ।
यद्भक्तिप्रवणैरपायविषमस्तार्यो भवाम्भोनिधि-
र्द्वेयाद् वस्स विभूतिमिन्दुशकलापीडो भवानीपतिः ॥

—कन्यकुमारी—अभिलेखे वीरराजेन्द्रदेवस्य

856. यः कुण्डमण्डलकमण्डलुमन्त्रमुद्रा-
ध्यानार्चनस्तुतिजपाद्युपदेशयुक्त्या ।

भोगापवर्गदमनुग्रहमानतानां
व्यानञ्ज रञ्जयतु स त्रिजगद्गुरुर्वः ॥

—स्तुतिकु०

857. यः क्रोधाग्नेः समधिमकरोद्दर्पकं दर्पकन्द-
च्छेदाभिज्ञं व्यधित जगतां यः कृतान्तं कृतान्तम् ।
नेतुं यश्च प्रभवति मतिहासमस्तं समस्तं
निष्प्रत्यूहं प्रथयतु पथि त्रासदे वः स देवः ॥

—स्तुतिकु०

858. यः शान्तः परमान्वयः परशिवः कङ्कालकालान्तको
ध्यानातीतमनादिनित्यनिचयः सङ्कल्पसङ्कोचकः ।
आभासान्तरभासकः समरसः सर्वात्मनांबोधकः
सोयं सम्प्रददातुं मंत्रिजगतां विद्यादि सिद्ध्यष्टकम् ॥

—नागार्जुनकामरत्ने नागार्जुनस्य

859. यः सर्वदैवतगणेषु महानुपेन्द्रब्रह्मादिभिः सततपूजितपादपद्मः ।
स स्वर्धुनीविमलवारितरङ्गभङ्गैरस्माकमाशु शमयत्वशुभं महेशः ॥
—काव्यप्रदीपस्यटीकायां प्रभाख्यायां गोविन्दस्य

860. यः सुवर्णेन चन्द्रेण गाङ्गेयेनाग्निजन्मना ।
काञ्चनेन श्रियं धत्ते तस्मै स्मरजिते नमः ॥

—स्तुतिकु०

861. रचयति सहसा यच्चित्रमेतं प्रपञ्चं
प्रशमयति च तद्वत्केनचित्कौतुकेन ।
अविदितमपरैस्तच्चण्डमुण्डादिनाना
दनुजदलनदक्षं शर्व सर्वस्वमव्यात् ॥

—हरिविलासे लोलिम्बराजस्य

शिवः

862. रजोजुषे जन्मनि सत्त्ववृत्तये
स्थितौ प्रजानां प्रलये तमःस्पृशे ।
अजाय सर्गस्थितिनाशहेतवे
त्रयीमयाय त्रिगुणात्मने नमः ॥

—कादम्बर्या बाणभट्टस्य

863. राजा राजार्चिताङ्घ्रेरनुपचितकलो यस्य चूडामणित्वं
नागा नागात्मजाद्धं नभसितधवलं यद्वपुर्भूषयन्ति ।
मारामारागिणी भून्मतिरिति यमिनां येन वोदाहि मारः
स प्ताः सप्ताश्वनुन्नारुणकिरणनिभाः पातु बिभ्रत्तिनेत्रः ॥

—सुभा०

864. लक्ष्मीवल्लभलोचनालिलसितं यत्पादपङ्केरुहं
यन्मूर्तिः सशिवा विभाति यमुनायुक्तेव देवापगा ।
यस्य ज्या रथताङ्गताभरणतां ज्याचापचूडामणि-
श्चक्रत्वं सदनत्वमाप च धनुः स श्रीशिवः पातु नः ॥

—सिद्धान्तरत्नाकरे विश्वेश्वरविज्ञस्य

865. लङ्कापतिभुजवल्लीवेष्टितमवलोक्य कैलासम् ।
स्मृतकालीबाहुलतावलयितनिजविग्रहः शिवो जयति ॥

—आर्यासप्तशत्यां विश्वेश्वरपण्डितस्य

866. लास्ये गात्रसमीरदीपितललाटस्थेक्षणाग्निस्फुर-
त्कीलाऽऽशीर्णतुषाररश्मिविगलत्पीयूषधाराभरैः ।
जीवद्भिर्गललम्बिहारलतिकामुण्डैः स्तुतस्त्र्यम्बकः
शम्भो! शङ्कर ! चन्द्रचूड ! गिरिशेत्येवं मुदे जायताम् ॥

—कामकन्दले कृष्णपण्डितस्य

867. लोकत्रयस्थितिलयोदयकेलिकारः
कार्येण यो हरिहरद्रुहिणत्वमेति ।

देवः स विश्वजनवाङ्मनसातिवृत्त-
शक्तिः शिवं ददातु शश्वदनश्वरं वः॥

—स्तुतिकु०

868. लोकाम्बा कमलालया परिवृढप्रोक्तावनी नन्दिनी
वक्त्राम्भोजचकोरपञ्चदशिका विवितङ्गलापालिकाम्।
सीताभृच्चरणः करोतिमधुरश्रीमरामनामावली
मत्तेऽनम्बरशम्बरारिदहनः स्तान् मत्सहायः शिवः॥

—रामचरणकृत—रामपञ्चदशीस्तोत्रस्य टीकायां
कलापालिकाख्यायां लक्ष्मीनारायणस्य

869. लोकाविष्कृतिसंक्षयस्थितिकृतां यः कारणं वेधसां
ध्वस्तध्वान्तचयाः परास्तरजसो ध्यायन्ति यं योगिनः।
यस्यार्द्धस्थितयोषितोऽपि हृदये नारथायि चेतोभुवा
भूतात्मा- त्रिपुरान्तकः स जयति श्रेयः प्रसूतिर्भवः॥

—हरहा—अभिलेखे

870. वक्ता च यः सुखयिता च विभुः श्रुतीनां
वक्षः करं च वहते कमलाङ्कितं वः।
यो मूर्ध्नि वर्ष्मणि च हैमवर्ती विभर्ति
त्रैधं भवन् भवतु वः स शिवः शिवाय॥

—स्तुतिकु०

871. वन्दारुवाञ्छितपुमर्थसमर्थनोद्य-
न्मन्दारशाखिनममन्दकृपारसार्द्रम्।
मन्दाकिनीजलपरिष्कृतमौलिभागम्
विन्दामि साम्बमनिशं शरणं महेशम्॥

—आश्वलायनगृह्यसूत्रवृत्तौ

872. वन्दे गिरीशं गिरिजासमेतं
कैलाशशैलेन्द्रगुहागृहस्थम् ।
अङ्गे निषण्णेन विनायकेन
स्कन्देन चात्यन्तसुखायमानम् ॥
—जातकसारे
873. वन्दे देवमुमापतिं सुरपतिं वन्दे जगत्कारणम्
वन्दे पन्नगभूषणं मृगधरं वन्दे पशूनां पतिम् ।
वन्दे सूर्यशशाङ्कवह्निनयनं वन्दे मुकुन्दप्रियम्
वन्दे भक्तजनार्तिहं च वरदं वन्दे शिवं शङ्करम् ॥
—उत्सर्गमयूखे
874. वन्दे देवं जलधिशरधिं देवतासार्वभौमं
व्यासप्रप्ता भुवनविदिता यस्य वाहाधिवाहाः ।
भूषापेटी भुवनमधरं पुष्करं पुष्पवाटी
शाटीपालाः शतमखमुखाश्चन्दनद्रुमनोभूः ॥
—सुभा० सुधा० भा०
875. वन्दे विश्वमयं देवं सर्ववाङ्मन्त्रनायकम् ।
यदंशवर्णनस्तुत्या तत्पूजाफलभाङ् न कः ॥
—जैनराजतरिङ्गिण्यां श्रीवरस्य
876. वन्दे शम्भुं विरञ्चिप्रमुखसुरशिरोरत्नकोटिरकोटि-
प्रोद्यन्माणिक्यनीराजितचरणनखं वेदवेदाङ्गमूलम् ।
सोमार्द्धचूडं विमलसुरसरिद्वीचिराजत्कपर्दम्
विद्यामूर्तिं वरेण्यं वरदमभिमत्प्राप्तये विश्वनाथम् ॥
—शिवभक्तविलासस्य टीकायां प्रकाशिकाख्यायां नृसिंहस्य
877. वन्दे शम्भुं सदानन्दं शङ्करं करुणाकरम् ।
चन्द्रार्द्धचूडमिन्द्राद्यैर्वन्दितं नन्दिवाहनम् ॥
—कार्तवीर्यार्जुनकल्पे

878.

वन्देऽहं गतसन्देहं शङ्करं लोकशङ्करम् ।
कारणं जगतः सर्वदुरितार्तिनिवारणम् ॥

—चिकित्सामञ्जर्या राघवस्य

879.

वन्देऽहं विषकंधरं वृषचरं वन्दे हि गङ्गाधरम्
वन्दे शूलवराभयानलकरं वन्देत्वगाशाम्बरम् ।
वन्दे त्र्यक्षमुमान्वितं शशिधरं वन्देऽमराधीश्वरम्
वन्दे भक्तसुरद्रुमं स्मरहरं वन्दे जगच्छंकरम् ॥

—लिङ्गार्चनचन्द्रिकामातृकायां स्फुटश्लोकः

880.

वर्णेश्चतुर्भिर्विलसन्ति यत्र
क्रमेण शक्तीनविनायकाच्युताः ।
अङ्गी शिवश्च प्रणवेन यत्समम्
ददातु तन्मे शिवनाम मङ्गलम् ॥

—बृहद्देवज्ञरञ्जने रामदीनस्य

881.

वाक्कायचेतः प्रभवापराधप्रबन्धसम्बन्धतमः प्रकाश ।
उन्मुद्रितज्ञानसुधानिधान गौरीपते त्वां शरणं प्रपद्ये ॥

—महाविद्याविडम्बने वादीन्द्रपण्डितस्य

882.

वाणं वीणाक्षमाले कमलमहिमथो बीजपूरं त्रिशूलं
खट्वाङ्गं दानहस्ताभयकरसहिताः पाणयो धारयन्तः ।
रक्षन्तु व्यञ्जयन्तः सकलरसमयं देवदेवस्य चित्तं
नोचेदेवं कथं वा त्रिभुवनमखिलं पालितं दानवेभ्यः ॥

—संस्कृतदानपत्राभिलेखे

883.

वामाङ्गरुढगिरिजाकुचकुम्भकर्णम्
वामेन पाणिजलजेन परिस्पृशन्तम् ।

शिवः

सव्येतरेण विमलं परमार्थतत्त्वम्
सद्भ्यः प्रबोधयितुं काममहं भजामि ॥

—वराहनदीमाहात्ये

884. वामाङ्गासक्तकान्ताकचकुसुममयोभालनेत्रानलार्चिः
पीतोष्णामौलिचञ्चत्सुरनगरनदीनीररम्यः सदानः ।
स्फीतोत्तंसेन्दुकान्तिर्द्विरददृतिदृढाच्छादनाव्यक्तशीतः
शम्भुर्भस्मास्थिकुन्दप्रकरपरिवृतः पातु सर्वर्तुमूर्तिः ॥

—कृत्यसारसमुच्चये माणिकशर्मासूनु—अमृतनाथज्ञा शर्मणः

885. वामाङ्गीकृतया हिमाद्रिसुतया कल्याणविख्यातया
प्रेम्णा सेवकमानसाम्बुजगुहागर्भेषु सन्धानितः ।
स्वेषां कामितपूरणाय सततं सन्त्यक्तसर्वस्पृहो
देवोऽसौ वृषभध्वजो दिशतु वः श्रेयः परं शङ्करः ॥

—कन्यामाधवे सुब्रह्मण्यस्य

886. वामाङ्गीकृतवामाङ्गि कुण्डलीकृतकुण्डलि ।
आविरस्तु पुरो वस्तु भूतिभूत्यम्बराम्बरम् ॥

—शा० प० सार्वभौमस्य

887. वामाङ्गेन सतीं गिरीन्द्रतनयां मूर्ध्ना दधत्स्वर्धुनीं
सर्वाङ्गे विकसद्विभूतिधवलश्चन्द्रार्द्धचूडो मुदा ।
विश्वाधारफणीन्द्रहारवलयी कुर्वन्भ्रमिं स्थानकम्
रङ्गे ताण्डवरौद्रकेलिनिपुणो नृत्येश्वरः पातुः वः ॥

—जैमिनिभारतनाटके भूपतीन्द्रमल्लदेवस्य

888. वामालकावल्लभभावमुद्रासीमाविभागेन्द्रमणीशिलेव ।
रोमावली राजति यस्य मध्ये सोमावतंसः स सुखाय भूयात् ॥

—रुक्मिणीकल्याणे राजचूडामणिदीक्षितस्य

889. वामां वामार्द्धभागे शिरसि शशिकलां फालदेशे कृशानुं
कण्ठे क्ष्वेलं कराग्रे मृगपरशुकपालाङ्गमङ्गे भुजङ्गान्।
बिभ्रत्स्वव्योमवाताग्निजलवसुमतीपुष्पवन्मूर्तिरार्ति-
निघ्नन्विघ्नेशतातः प्रदिशतु भवतां शाश्वतं शर्म शम्भुः॥
—नलाम्बुदये
890. विजयजयप्रदाय शबराय वराय नमः
सकलकलङ्कसङ्करहराय हराय नमः।
जगदगदप्रगल्भविभवाय भवाय नमः
प्रवरवरप्रकाशितशिवाय शिवाय नमः॥
—स्तुतिकु०
891. विततविशदस्वात्मादर्शं स्वशक्तिरसोज्ज्वलां
प्रकटयति यो मातृस्वांशप्रमेयतटद्वये।
बहुतरभवद्भङ्गीभूमिं क्रियासरितं परां
प्रकटयतु नः श्रीमान् गौरीपतिः स ऋतं परम्॥
—ईश्वरप्रत्यभिज्ञायां अभिनवगुप्तस्य
892. विद्यामायाप्रकृतरीति यद् गीयते दृष्टमेतत्
साहित्येन त्रिभुवनमयीं सृष्टिमेतां वितन्वन्।
आनन्दोऽहं चित्तिरहमिदं मन्मयं सर्वमित्थम्
यः स्वं स्तौति श्रुतिमयगिरा तं नुमः शम्भुमीशम्॥
—भेदरत्ने शङ्करभिश्रस्य
893. विनतानन्दनं नागविग्रहोग्रमुखं दृशा।
विनायकमुपासीनं भजते स्वामिने नमः॥
—स्तुतिकु०
894. विमलकलाश्रयाभिनवसृष्टिमहा-जननी
भरिततनुश्च पञ्चमुखगुप्तरुचिर्जनकः।

शिवः

तदुभययामलस्फुरितभावविसर्गमयम्
हृदयमनुत्तरामृतकुलं मम संस्फुरतात् ॥

—श्रीपरात्रिंशिकायाष्टीकायां तत्त्वविवेकाख्यायां अभिनवगुप्तस्य

895. विमलरजसे विश्वोत्पत्तौ भवाय नमो नमो
जनसुखकृते सत्त्वोद्विक्तौ मृडाय नमो नमः ।
प्रबलतमसे तत्संहारे हराय नमो नमः
प्रमहसि पदे निस्त्रैगुण्ये शिवाय नमो नमः ॥

—सुभा०सुधा०

896. विरिञ्चिविष्णुवन्दितं नगाधिराजकन्यका-
विभूषितार्द्धविग्रहं प्रभूतबन्दिसंस्तुतम् ।
लसज्जतातटस्फुरत्सुरापगाविनिःसर-
द्विशुद्धवारिशीतलं नमामि चन्द्रशेखरम् ॥

—बुधभूषणे शम्भुनृपस्य

897. विलसति सितरुपा स्वर्धुनी मूर्ध्नि यस्मिन्
सितमपि च हिमांशोर्मण्डनं खण्डमस्ति ।
निदधति हृदि नित्यं योगिनः शुद्धकायं
प्रमुदितमधिसायंकालमन्तर्महोस्तु ॥

—कस्यचिदज्ञातनाम्नो नाटकस्य प्रस्तावनाभागे
शङ्करदीक्षितस्य

898. विशुद्धज्ञानदेहाय त्रिवेदीदिव्यचक्षुषे ।
श्रेयः प्राप्तिनिमित्ताय नमः सोमार्द्धधारिणे ॥

—तंत्रवार्तिके कुमारिलभट्टस्य

899. विश्वव्यापी विश्वशक्तिः पिनाकी
विश्वेशानो विश्वकृद्विश्वमूर्तिः ।
विश्वज्ञाता विश्वसंहारकारी
विश्वाराध्यो राधयत्वीहितं नः ॥

—न्यायवार्तिकतात्पर्यटीकायां वाचस्पतिमिश्रस्य

900. विश्वाधिको विश्वमयोऽप्रमेयः
षडङ्गकल्याणगुणाभियुक्तः ।
विधोर्विधातुर्वरदः प्रसन्नः
पायात्पतिश्शैलभुवश्शिवो नः ॥

—कविकर्णरसायने षडक्षरीशस्य

901. विश्वेश्वरं नतसुरासुरमौलिरत्नं
मन्दारकुन्दकुसुमावृपादपीठम् ।
भस्मावकुण्ठमहिकण्ठमुमोपकण्ठम्
सोत्कण्ठमाश्रयमनः पटुनीलकण्ठम् ॥

—रुद्रभाष्ये अहोबलस्य

902. विश्वं सृजत्यवति खादति लीलयैव
यो ब्रह्मा-विष्णु-हर-रूपमुपेत्य शक्त्या ।
साक्षात् शिवः शिवतरो गिरिजाङ्ग-सङ्गात्
गङ्गाऽगमात् शिवतमः स जगत् पुनातु ॥

—उदयनाचार्यकृत—न्यायकुसुमाञ्जल्याष्टीकायां प्रभाख्यायां
हरिदासभट्टाचार्यस्य

903. विष्णोरागमनं निशम्य सहसा कृत्वा फणीन्द्रं गुणं
कौपीनं परिधाय चर्मकरिणः शम्भुः पुरो धावति ।
दृष्ट्वा विष्णुरथं सकम्पहृदयः सर्पोऽपतद् भूतले
कृत्तिर्विस्खलिता हिया नतमुखो नग्नो हरः पातु वः ॥

—सुभा० सुधा० भा०

904. वीक्षं वीक्षमनुक्षणं मृतिकुलैर्नृणां कुलं सङ्कुलं
तत्त्रातुं समजीजनो जनहितं हीनं प्रसूतश्रियम् ।
सर्वज्ञेश्वरशङ्करप्रभृतयो मुख्याः समारास्ततः
कारुण्याकर किङ्करोस्मि भवतो भूत्यै महत्यै भव ॥

—रसेन्द्रचूडामणौ सोमदेवस्य

905. वीरासनैकनिलयाय हिरण्मयाय
न्यग्रोधमूलगृहिणे निटिलेक्षणाय ।
गङ्गाधराय गजचर्मविभूषणाय
प्राचीनपुण्यपुरुषाय नमः शिवाय ॥

—मन्त्रमहोदधेष्टीकायां काशीनाथस्य

906. वृषधन धनदप्रिय प्रियार्ध-
ग्रथनविदग्ध विदग्धचित्तयोने ।
पुरहर हरिणाङ्कचूड चूडा-
भुजगभयङ्कर धूर्जटे नमस्ते ॥

—सदुक्ति० भोजदेवस्य

907. वृषशिखरिनिवासः श्रीनिवासः श्रिताना-
मभिमतफलदाने कल्पवृक्षातिशायी ।
अहरहरूपयातैः सेव्यमानोऽर्थिवृन्दैः
कलयतु कुशलं नः कोऽपि कारुण्यराशिः ॥

—नागेशभट्टकृत—ज्ञापकसङ्ग्रहस्य विवृतौ रामानुजताताचार्यस्य

908. वृषाङ्गाय नमस्तस्मै यस्य मौलिविलम्बिनी ।
जटावेष्टनजां शोभां विभावयति जाहनवी ॥

—मेदिनीकोशे

909. वेदान्तव्रातनीरं शतपथकथितन्यायरत्नप्रपूरम्
पारावारं सुतारं निगममुखषडङ्गात्मसद्ग्राहघोरम् ।
कारं कारं सुगाहं श्रुतमतमथितैर्ब्रह्मविद्यामृतं यः
प्रादादादाय तस्मादशरणशरणं शङ्करं तं नमामः ॥

—न्यायकल्पलतिकायाम् आनन्दपूर्णमुनीन्द्रस्य

910. वेदान्तेषु यमाहुरेकपुरुषं व्याप्य स्थितं रोदसी
यस्मिन्नीश्वर इत्यनन्यविषयः शब्दो यथार्थाक्षरः ।

अन्तर्यश्च मुमुक्षुभिर्नियमितिप्राणादिभिर्मृग्यते
स स्थाणुः स्थिर-भक्ति-योग-सुलभो निःश्रेयसायाऽस्तु वः ॥

—विक्रमोर्वशीये कालिदासस्य

911. व्यक्तप्रधानपुरुषात्मकमस्वतन्त्र-
मेतत् समस्तमधितिष्ठति यः स्वतन्त्रः ।
तस्मै शिवाय परमाय दशाव्ययाय
साम्बाय सादरमयं विहितः प्रणामः ॥

—काशिकाव्याख्यायां पदमञ्जर्याख्यायां हरदत्तमिश्रस्य

912. व्याख्यामुद्राक्षमाले कलशसुलिखिते बाहुभिर्वामपादम्
बिभ्राणो जानुमूर्ध्ना पदतलनिहतापस्मृतिर्द्युदुमाधः ।
सौवर्णे योगपीठे लिपिमयकमले सूपविष्टस्त्रिनेत्रः
क्षीराभश्चन्द्रमौलिर्वितरतु विपुलां शुद्धबुद्धिं शिवो नः ॥

—वेदान्तकौमुद्यां रामाद्वयाचार्यस्य

913. व्याप्तं मूर्तिभिरष्टभिर्जगदिदं यस्याखिलं दृश्यते
अष्टा राजसभावसंस्थितिविधौ सत्त्वाश्रितशार्ङ्गधृक् ।
संहारे तमसा युतो हर इति प्रोक्तो य एकस्त्रिधा
स स्थाणुर्जयति त्रिरूपसहितोऽलिङ्गोऽपि लोकार्चितः ॥

—लघुभास्करीये भास्कराचार्यस्य

914. व्यालमालमनलामलभालं शूलपालममलामलशीलम् ।
कालकालसकलं कलयामो लीलया तमनुवेलमलीलम् ॥

—महिम्नस्तोत्रस्य टीकायां कल्पलताख्यायां अहोबलस्य

915. व्योम्नीव नीरदभरः सरसीव वीचि-
व्यूहः सहस्रमहसीव सुधांशुधाम ।
यस्मिन्निदं जगदुदेति च लीयते च
तच्छाम्भवं भवतु वैभवमृद्धये वः ॥

—सुभा०

916. शतमखपूजितपादं शतमखमनसोऽप्यगोचराकारम् ।
विकसितजलरुहनेत्रमुमाच्छायाङ्गमाश्रये शम्भुम् ॥
—आत्मबोधस्य टीकायां शङ्कराचार्यस्य
917. शम्भुर्दिशतु नः शूली मङ्गलं लोकमङ्गलः ।
पार्वतीवल्लभः स्थाणुः पिनाकी वृषभध्वजः ॥
—आशौचाष्टकवृत्तौ
918. शम्भोरदभ्रशरदभ्रतुषारशुभ्रं
भ्राजिष्णुभूतिभरशीभरभास्वराभम् ।
दिश्याद्वपुर्भसलनीलगलं कलङ्का
लङ्कारशारदशशाङ्कनिभं शुभं वः ॥
—स्तुतिकु०
919. शरच्चन्द्रकलाखण्डमण्डनायितमौलये ।
नमोस्तु वामदेवाय वामकामविधातिने ॥
—साहित्यकण्टकोद्भारे
920. शशाङ्कमौलिं भसितेन भासुरं पञ्चाननं शैलसुताधिनाथम् ।
त्र्यक्षं गिरीशं दशबाहुमण्डितं कुबेरमित्रं सततं नमामि ।
—बुधभूषणे शम्भुनृपस्य
921. शान्तं तुरीयमद्वैतं शिवं ब्रह्मसनातनम् ।
अनन्तं चिन्मयं नौमि सान्द्रानन्दं परात्परम् ॥
—आरव्ययामिन्याम्
922. शिखिफणिगोपञ्चास्यान् सुरसरितं गिरिसुता च सन्नीत्या
निर्वहति यो महेशो मनोरथाप्तये स स्तात् ॥
—माधवस्वातन्त्र्ये गोपीनाथदीक्षितस्य

923. शिल्पं त्रीणि जगन्ति यस्य कविता यस्य त्रिवेदी गुरो-
र्यश्चक्रे त्रिपुरव्ययं त्रिपथगा यन्मूर्ध्नि माल्यायते ।
त्रीन् कालानिव वीक्षितुं वहति यो विस्फूर्जदक्ष्णां त्रयं
स त्रैगुण्यपरिच्छदो विजयते देवस्त्रिशूलायुधः ॥
—सदुक्ति० वसुकल्पदत्तस्य
924. शिवतनुं शिवमच्युतमव्ययं स शिवमुत्तमशैवसमर्चितम् ।
शिवशिवं शिवदं शिवदं शिवं शिवदृशं शिवलोकशिवं भजे ॥
—श्रुतबोधस्य टीकायां मनोरमाख्यायां लक्ष्मीनारायणशर्मणः
925. शिवम्प्रणम्य सशिवं शिवदं शिवकीर्तिदम् ।
गुणातीतङ्गुणमयम् व्यक्तमव्यक्तमव्ययम् ॥
—नाडीप्रकाशे शङ्करसेनस्य
926. शिवस्मरणमेवैकं संसारान्तकनाशनम् ।
घनौघोरघोरदावाग्निनिर्वापणपटुर्भवेत् ॥
—दृष्टान्तकलिकाशतके कुसुमदेवस्य
927. शिवायास्तु नमस्तस्मै त्रैलोक्यमहीभुजे ।
अशेषक्लेशनिर्मुक्तनित्यैश्वर्यदशाजुषे ॥
—जैनराजतरङ्गिण्यां श्रीवरस्य
928. शिवं शिवाश्लिष्टतनुं तनूज-
विराजितोत्सङ्गमुदूढगङ्गम् ।
स्फुरत्कलाधीशकलाकलापम्
वन्दे समारुढवृषं वृषाङ्कम् ॥
—मुकुन्दविलासे भगवन्तस्य
929. शिवं शिवेशं शिवदं शिवाश्रयं
शिवाङ्गकं शैव शिवोपशोभितम् ।

शिवः

शिवं शिवेज्यारतभीतमन्तकं
शिवो पदेष्टारमनन्तकं नुमः ॥

—शब्दरत्नेन्दुशेखरस्य भावप्रकाशटीकायां

930. शिवः शिवापदतलगः शवोऽपि सन्
भवन्महाम्बरमपि यो दिगम्बरः ।
रमार्द्धभाक्तनुरपि मारमारकः
स वो भवो भवतु विभुर्विभूतिदः ॥

—रुक्मिणीहरणे हरिदाससिद्धान्तावागीशभट्टाचार्यस्य

931. शुद्धानन्दचिदद्वयात्मवपुषं द्वैतेन्द्रजालास्पदम् ।
वन्दे चन्द्रविभूषणं गिरिसुतादत्तार्द्धदेहं हरम् ॥

—न्यायचन्द्रिकायां आनन्दपूर्णमुनीन्द्रस्य

932. शृङ्गारी गिरिजानने सकरुणो रत्यां प्रवीरः स्मरे
बीभत्सोऽस्थिभिरुत्फणीति भयकृन्मूल्याद्भुतस्तुङ्ग्या ।
रौद्रो दक्षविमर्दनेन हसकृन्ग्नः प्रशान्तश्चिरा-
दित्थं सर्वरसाश्रयः पशुपतिर्भूयात्सतां भूतये ॥

—शृङ्गारतिलके रुद्रटस्य

933. शृङ्गारं हैमवत्या प्रथयति धनुषा वीरमास्येन हास्यं
बीभत्सं स्रक्कपालर्भयमहिपतिना भ्रूविजृम्भेण रौद्रम् ।
कारुण्यं प्लुष्टपत्न्याद्भुतमरुणविधूषर्बुधैयोऽक्षिभाग्भिः
शान्तं चित्तेन भूयात्स नवरसमयः शङ्करः शर्मणे वः ॥

—माधवभट्टस्य

934. शेषविभूषणमीडे शेषाशेषार्थलाभाय ।
दातुं सकलमभीष्टं फलमीष्टे यत्कृपादृष्टिः ॥

—लघुशब्दरत्नस्य टीकायां रत्नप्रकाशिकाख्यायां भैरवमिश्रस्य

935. शैत्यायादृत्य मूर्ध्ना रजनिकरकला जाह्नवी चोपनीता
यत्राङ्गोत्तापभीता पदमपि न जटाजूटतोऽधः प्रपेदे ।
प्राणान्हातुं निपीतं विषमपि हृदयं नाविशद्वाहभीत्या
शम्भोः सत्या वियोगं तमपि शमितवत्यस्तु शान्तिः शिवाय ॥
—भर्तृहरिनिर्वेदे हरिहरोपाध्यायस्य
936. शोणं पाणितले कलेवरमिदं गौरं गले श्यामलम्
विद्युत्पिङ्गलमीक्षणेनिटिलगे नेत्रद्वये पाटलम् ।
राजत्कुण्डलिराजकुण्डलमलं शीतांशुखण्डोज्वलम्
वन्दे किञ्चन् शैलभूपतनयासौभाग्यभोग्यं महः ॥
—शिवलीलामृते नित्यानन्दस्य
937. श्यामं शुभं स्वकुलदैवतमिद्धदीप्त्या
संभासयन्तमखिलान् समुपासकान् स्वान् ।
सन्त्रास्य तं कलुषसंघमिहोपदेशैः
वन्दे जगन्नटनसूत्रधरं महेशम् ॥
—भरतमुनिप्रणीतनाट्यशास्त्रस्य टीकायां
मधुसूदनी इत्याख्यायाम्
938. श्रियश्चिरं वश्शशिरांशुशेखर-
श्शिवः श्रितार्तिप्रतिबन्धकारणम् ।
तनोतु सौवर्णकपर्दसुन्दरः
कुदर्पकन्दर्पमदप्रमर्दनः ॥
—वेल्विकुडि—दानपत्राभिलेखे नेदुन्जोदैयनस्य
939. श्रियं स दद्याद्भवतां पुरारि-
र्यदङ्गतेजः प्रसरे भवानी ।
विराजते निर्मलचन्द्रिकायां
महौषधीव ज्वलिता हिमाद्रौ ॥
—शार्ङ्गधरसंहितायाम्

940. श्रीकण्ठस्य सकृत्तिकार्तभरणी मूर्तिः सदारोहिणी
ज्येष्ठा भद्रपदा पुनर्वसुयुता चित्रा विशाखान्विता ।
दिश्यादक्षतहस्तमूलघटिताषाढा मघालङ्कृता
श्रेयो वैश्रवणाश्रिता भगवतो नक्षत्रपालीव वः ॥

—स्तुतिकु०

941. श्रीकान्तद्रुहिणोपमन्युतपनस्कन्देन्दुनद्यादयः
प्राचीना गुरवोऽपि यस्य करुणा लेशाद्गता गौरवम् ।
तं सर्वादिगुरुं मनोजवपुषं मन्दस्मितालङ्कृतं
चिन्मुद्राकृतमुद्रपाणिनलिनं चित्ते शिवं कुर्महे ॥

—शिखरिणीमालायाष्टीमकायां तत्त्वविवेकाख्यायाम् अप्पयदीक्षितस्य

942. श्रीगौर्यालिङ्गितं नित्यं चिदानन्दस्वरूपिणम् ।
जगदानन्दबीजं तं नमामि परमेश्वरम् ॥

—नीतिशास्त्रे

943. श्रीनाथ-वाक्पति-सुराधिप-सेविताङ्घ्रिः
सिन्दूर-भासुरतनुर्गिरिजा-सहायः ।
कोटीर-शेखर-विधुः करुणा-रसाब्धि-
र्मा पालयेत् परशिवः प्रिय-शाक्वरस्थः ॥

—नाट्यसर्वस्वदीपिकायां

944. श्रीमच्चन्द्रशिखामणिर्गिरिसुताबिम्बात्मतेजोमणिः
शश्वद्विश्वविभासकामलमणिर्ब्रह्माण्डचूडामणिः ।
कालव्यालविषोपशान्तिदमणिश्चिन्तामणिश्शङ्करः
जीयान्मोहविभेदवासरमणिर्गोकर्णभूषामणिः ॥

—न्यायकल्पलतिकायाम् आनन्दपूर्णमुनीन्द्रस्य

945. श्रीमत्या कल्पवत्येव हैमवत्या निरत्ययः।
जयत्यालिङ्गितः कल्पद्रुमः सत्फलदः शिवः॥
—गुहूर्तगणपतौ हरिशङ्करसुतगणपतेः
946. श्रीमद्वेदान्तवेद्यशुभगुणनिलयो निस्समस्सर्वदोष-
प्रत्यर्थीभूतमूर्तिश्चिदमितमहिमानन्दसत्यस्वरूपः।
सृष्टिस्थित्यन्तलीलस्सकलचिदचितां मोक्षदस्सर्वविद्या-
वेद्यो वागीशमूर्तिर्वृषभगिरिपतिःश्रेयसे स्यात्सदा नः॥
—वेङ्कटनाथमहादेशिककृत—तत्त्वमुक्ताकलापस्य
टीकायां आनन्ददायिनी इत्याख्यायां नृसिंहदेवस्य
947. श्रीमानकल्पत न कल्पतरुर्यदाप्त्यै
तृष्णा रसायनरसाय न यं समेत्य।
लभ्यो न यो गहनयोगहवैः स वोऽघ-
मप्राकृतो हरकृतो हरतु प्रसादः॥
—स्तुतिकु०
948. श्रीसाम्बं परमं वन्दे सर्वलोकैकदेशिकम्।
चराचराणां सृष्ट्यादिकर्तृत्वं यस्य तं विभुम्॥
—सुभाषितरत्नावल्याम्
949. श्रीः श्रयति यस्य कण्ठं
कृष्णं तं बिभ्रतं भुजे नागम्।
दधतं कं दाम जटालम्बं
शशिखण्डमण्डनं वन्दे॥
—रामचरिते सन्ध्याकरनन्दिनः
950. श्रुत्वा कान्तां विमलचरितां दक्षयज्ञे विदग्धा
जाता यस्य त्रिभुवनगुरोर्दीर्घकालं विरक्तिः।
नेत्राग्नौ तं मनसिजखलं दग्धवान् यश्च रुष्टः
सोऽयं कान्तागुणनिधिजितः पातु नित्यं महेशः॥
—स्मृतितरङ्गे

शिवः

951. श्रेयांसि वो दिशतु यस्य सिताभ्रशुभ्रा
विभ्राजते सुरसरिद्वरमौलिमाला ।
ऊर्ध्वक्षणज्वलनतापविलीयमान-
चन्द्रामृतद्रविततामृतवाहिनीव ॥

—सुभा० रत्नाकरस्य

952. षट्त्रिंशकात्मक- जगद्गनावभास-
संविन्मरीचिचयचुम्बितबिम्बशोभम् ।
षट्त्रिंशकं भरतसूत्रमिदं विवृण्वन्
वन्दे शिवं श्रुति-तदर्थविवेकिधाम ॥

—अभिनवभारत्याम् अभिनवगुप्तस्य

953. सकलभुवनैकनाथो भवभयभिदुरो भवो भवानीशः ।
विविधसमाधिविधिज्ञः सर्वज्ञो वः शिवायास्तु ॥

—मयूरभञ्ज—ताम्रपत्राभिलेखे नरेन्द्रभञ्जदेवस्य

954. सकलभुवनोदयस्थितिलयमयलीलाविनोदनोद्युक्तः ।
अन्तर्लीनविमर्शः पात महेशः प्रकाशमात्रतनुः ॥

—कामकलाविलासे

955. सकलसुरमहेशं तत्त्वविद्योपदेशम्
करवलयितशेषं मोक्षलक्ष्मीनिवेशम् ।
धृतललितविशेषं कर्णभूषाहिशेषम्
श्रितजटिलसुवेशं चिन्तये चिद्विशेषम् ॥

—भानुदत्तकृत—रसमञ्जर्याष्टीकायां व्यङ्ग्यार्थकौमुदी इत्याख्यायां
त्र्यम्बकसुतानन्तपण्डितस्य

956. स जयति जगतां पतिः पिनाकी
स्मितरवगीतिषु यस्य दन्तकान्तिः ।
द्युतिरिव तडितां निशि स्फुरन्ती
तिरयति च स्फुटयत्यदश्च विश्वम् ॥

—मन्दसोर—अभिलेखे यशोधर्मणः

957. स जयति हिमकरलेखा चकारित यस्योमयोन्मुखा निहिता ।
नयनप्रदीपकज्जलजिघृक्षया रजतशुक्तिरिव ।।
—वासवदत्ता—आख्यायिकायाम्
958. सत्पक्षप्रसरः सतां परिमलप्रोद्धोदबद्धोत्सवो
विम्लानो न विमर्दनेऽमृतरसप्रस्यन्दमाधीकभूः ।
ईशस्यैष निवेशितः पदयुगे भृङ्गायमाणं भ्रम-
च्चेतो मे रमयत्वविघ्नमनघन्यायप्रसूनाञ्जलिः ।।
—कुसुमाञ्जल्यां उदयनाचार्यस्य
959. सत्यज्ञानसुखाद्वयोऽपि बहुधा रूपाणि बिभ्रच्चिरा-
दप्रज्ञेयविलासवैभवनिजाविद्याविधेयीकृतः ।
आनन्दान्विषयोदिताननुभवन्भूयः स्वया विद्यया
प्रश्लिष्टः परमार्थभोगमुदितः पायादुमायाः पतिः ।।
—विद्यापरिणयने आनन्दरायमखिशर्मणः
960. सत्सेवितभृगुतुङ्गं विद्योतितवेदेवेदाङ्गम् ।
परिनर्तितभयरङ्गं मनसिजभङ्गं समाश्रये लिङ्गम् ।।
—सुभा० सुधा० भा०
961. सदसत्त्वेन भावानां युक्ता या द्वितयी स्थितिः ।
तामुल्लङ्घ्य तृतीयस्मै नमश्चित्राय शम्भवे ।।
—चालुक्यराजअय्यणमहाकाव्ये
962. सन्धानृत्यविधौ भुजङ्गमपतेर्गीतामृतं शृण्वतः
प्रत्यक्षिस्खलितप्रमोदसलिलस्तोमे तनौ सर्पति ।
मौलेरुत्पथगा किमु त्रिपथगा जातेति शङ्कजुषो
देवस्य त्रिपुरान्तकस्य चकितं व्यालोकितं पातु वः ।।
—गीतगौरीपत्यां भानुदत्तस्य

शिवः

963. सन्ध्यावन्दनखिन्नमानसहता देवीति हित्वा द्रुतं
गूढं प्रेम च रक्षता तदुचितं व्यापारमातन्वता ।
लीलानाट्यमिषादुदञ्चितपदन्यासं जटान्दोलन-
क्षुम्यत्स्वस्तटिनीजलेन विभुना क्लृप्तोऽञ्जलिः पातुवः ॥
—ययातिचरिते रुद्रदेवस्य
964. सन्ध्यासलिलाञ्जलिमपि कङ्कणफणिपीयमानमविजानन् ।
गौरीमुखार्पितमना विजयाहसितः शिवो जयति ॥
—आर्यासप्तशत्यां गोवर्द्धनाचार्यस्य
965. स पातु वो यस्य जटाकलापे
स्थितः शशाङ्कः स्फुटहारगौरः ।
नीलोत्पलानामिव नालपुञ्जे
निद्रायमाणः शरदीव हंसः ॥
—सुभा०
966. स पुनातु पिनाकी वो यच्चीर्षे स्वर्धुनीजलम् ।
कीर्णं रेचकवातेन तारका प्रकरायितम् ॥
—पर्वतीयपत्राभिलेखे वनमालवर्मदेवस्य
967. स भवतु शिवतातिर्वः शिवो यस्य कण्ठे
विलुलदमलमूर्तिर्भाति सर्पाधिनाथः ।
गलगरलसमुच्छ्राकंदलीवस्रवदिभ-
र्मुकुटमणिसुधांशोर्बिन्दुभिर्वर्धिताङ्गः ॥
—रसरत्नदीपे लक्ष्मीधरपण्डितसूनोर्धनेश्वरस्य
968. समस्तलक्षणायोग एव यस्योपलक्षणम् ।
तस्मै नमोस्तु देवाय कस्मैचिदपि शम्भवे ॥
—सुभा०

969. समारब्धं कार्यं भवति सफलं यत् करुणया
समापत्तिर्यस्य प्रभवति महाबाधहरणे ।
समासन्ने यस्मिन्नखिलजडता याति विलयं
स नो गौरीनाथो जयति नितरां कीर्तिवसनः ॥
—हरिरामतर्कवागीशकृत—ज्ञानलक्षणविचाररहस्यस्य
टीकायां विमर्शिनी इत्याख्यायां अनन्तकुमारभट्टस्य
970. सम्भवस्थितिसंहारकारणं वीतकारणः ।
भूयादत्यन्तकामाय जगतां काममर्दनः ॥
—पल्लव—अभिलेखे
971. सम्यग् ज्ञानादियुक्तः सकलगुणगणं क्षोभयित्वा प्रधानं
ब्रह्मादिस्थावरान्तञ्जगदिदमखिलं यो सृजद् विश्वरूपम् ।
आजीव्यं सर्वपुंसां गिरितरुगहनं यः करोत्येकरूपम्
पायात्सोऽद्य प्रसन्नः स्मरतनुदहनच्छत्रचण्डेश्वरो वः ॥
—अभिलेखे
972. स यत्र गुहबर्हिणो भवभुजङ्गजिह्वाश्चनै-
र्गजास्यकरकर्षणैः स च गिरीन्द्रकन्याहरिः ।
स चार्कसुतसैरिभो रवितुरङ्गहेषारवै-
र्मुदं दधति धाम दद्विशतु शाम्भवं धामः वः ॥
—स्तुतिकु०
973. सर्गादौ सरसिजसम्भवादिदेवाः
सम्भूता यत इह पञ्चकृत्यभाजः ।
ईशानं परवियति प्रकाशमानम्
तं वन्दे परमशिवं शिवासमेतम् ॥
—अप्पयदीक्षितकृत—आत्मार्पणस्तुतेष्टीकायां
भावलेशप्रकाशाख्यायां शङ्करनारायणस्य

974. सर्वेसाधुजनाः सदायतहृदा सत्सम्प्रदाया-
दलं यज्ज्ञानाय कणादगौतममतान्यालोच्य ।
तत्त्वार्थदानेदान्तान्परिशीलयन्ति रहसि स्वानन्दकन्दाङ्कुरम्
वन्दे तं जगदीश्वरं दयितया सानन्दमालिङ्गितम् ॥
—रसमञ्जर्याष्टीकायां व्यङ्ग्यार्थकौमुदी इत्याख्यायां
त्र्यम्बकसूनु-अनन्तपण्डितस्य
975. सर्वः किलायमवशः पुरुषाणुकर्म-
कायादिकारणगणो यदनुग्रहेण ।
विश्वप्रपञ्चरचना चतुरत्त्वमेति
स त्रायतां त्रिभुवनैकमहेश्वरो वः ॥
—स्तुतिकु०
976. स वः पायाद्येन निन्ये वासुकिर्निजहारताम् ।
तपोपायात्तनुं कोपाद्यः स्मरस्य जहार ताम् ॥
—ईश्वरशतके अवतारकवेः
977. स शिवः पातु वो नित्यं यत्प्रपञ्चमहोदधौ ।
उत्पद्यन्ते विलीयन्ते ब्रह्माद्याबुदबुदा इव ॥
—प्रवरदीपिकायाम्
978. सानन्दं कैरवेन्दुप्रकरहिमसुधाहीरहिण्डीरगौरः
कान्तासंयुक्तदेहः सुरवरसहितः सादरं देवदेवः ।
भोगीन्द्राबद्धचूडस्तुहिनकरकलाशेखरो भव्यमूर्ति-
मौलौ यस्यास्ति गङ्गा स दिशतु जगतां मङ्गलं नृत्यनाथः ॥
—उषाहरणनाटके जयभूपतीन्द्रमल्लस्य
979. सानन्दं घनसारकुन्दधवलो नागेन्द्र हारो
हरश्चन्द्रार्द्धाङ्कितशेखरो गिरिजया वामाङ्गसंशोभितः ।
शूलीभूतिविलेपितस्त्रिनयनो गङ्गाधरस्सादरम्
दैत्यारण्यदवानलस्सुरनुतो नृत्येश्वरः पातु वः ॥
—उषाहरणनाटके जयभूपतीन्द्रमल्लदेवस्य

980. सानन्दं फणिवृन्दभूषिततनुश्चन्द्रावतंसो विभुः
स्फूर्ज्जद्दानवकं च भस्ममकरोत्स्वीये वरेणाधमम् ।
चञ्चच्चामरकिन्नरीगणमुदा संवीजितं स्त्रीसमम्
पायात् नर्तनतालरक्षणपरो नृत्येश्वरस्सर्वदा ॥
—अन्धकासुरवधोपाख्याने जयरणजित्मल्लस्य
981. सानन्दं स्मेरवक्त्रः शशधरवदनः कुन्दशङ्खेन्दुगौरो
नागेन्द्रावद्धचूडः सुरनगरनदी मौलिदेशे दधानः ।
वामाङ्गे शैलपुत्री रविशशिहुतभुग्लोचनो विश्ववन्द्यः
सृष्टिस्थित्यन्तकर्ता भवभयशमनः पातु वो नृत्यनाथः ॥
—इन्द्रविजयनाटके जयरणजित्मल्लस्य
982. सानन्दं हिमकुन्दकैरवसुधा हिण्डीरपिण्डच्छविर -
तारानायकशेखरो गिरिसुतावामाङ्गसंशोभितः ।
शूली भूतिविलेपनस्सुरनुतो गङ्गाधरः कामदो
व्याघ्रत्वक्परिवीतसुन्दरकटिर्नृत्येश्वरः पातु वः ॥
—मान्धात्र्युपाख्याने जयरणजित्मल्लस्य
983. सिद्धिस्साध्ये सतामस्तु प्रसादात्तस्य धूर्जटेः ।
जाह्नवीफेनलेखेव यन्मूर्ध्नि शशिनः कला ॥
—हितोपदेशे विष्णुशर्मणः
984. सुखसन्तानसिद्धयर्थं नत्वा ब्रह्माच्युतार्चितम् ।
गौरीविनायकोपेतं शङ्करं लोकशङ्करम् ॥
—वृत्तरत्नाकरे भट्टकेदारस्य
985. सुप्तद्रुहिणगोविन्दचन्द्रेन्द्रधनदादिषु ।
कल्पान्तरात्रिषु नमो यामिकाय यमारये ॥
—सूक्तिमु० राजशेखरस्य

986. सुभगाविभ्रमोद्भ्रान्तभ्रूविलासचलाः श्रियः ।
आकल्पं स्थिरतां यान्ति यद्वरात्स शिवोऽस्तु वः ॥
—बृहत्कथामञ्जर्यां अष्टादशलम्बके क्षेमेन्द्रस्य
987. सुमेरुगिरिमूर्द्धनि प्रवरयोगबद्धासनं
जगत्रयविभूयते रविशशाङ्कनेत्रद्वयम् ।
उमासहितमादरादुदयचन्द्रलक्ष्मीप्रदम्
सदाशिवमहन्नमाभि शिरसा जटाधारिणम् ॥
—दानपत्राभिलेखे नन्दिवर्मपल्लवमल्लस्य
988. सुरनिवहनमस्यश्चन्द्रखण्डावतंसः
कुमुदविशदमूर्तिः शैलजालिङ्गिताङ्गः ।
भुजगवलयहारी मन्मथध्वंसकारी
कलितदहननेत्रः पातु गङ्गाधरो वः ॥
—मूलदेवशशिदेवोपाख्याननाटके भूपतीन्द्रमल्लस्य
989. सुवर्णगिरिकर्णके तरलतारकाकेसरे
चलज्जलदषट्पदे स्फुटदिगन्तपत्रास्तृते ।
स वः प्रमथनायकः प्रदिशतुं श्रियं यत्करः
करोति जगदम्बुजे चलितताललीलायितम् ॥
—बृहत्कथामञ्जर्यां क्षेमेन्द्रस्य
990. सुवर्णपदिमनीतटान्तदिव्यहर्म्यवासिने
सुपर्णवाहनप्रियाय सूर्यकोटितेजसे ।
अपर्णया विहारिणे फणार्द्धचन्द्रधारिणे
सदा नमश्शिवाय ते सदा शिवाय शम्भवे ॥
—पतञ्जलिस्तोत्रे
991. सृष्टिस्थितिप्रलयरूपदशामुपेतो
यद्भ्रूविलासवशगोऽस्ति समस्तलोकः ।

आनन्दकाननपतिं गिरिजापतिं तं
प्रारिप्सितं सपदि पूरयितुं नमामि ॥

—श्रीहर्षकृत—नैषधीयचरितस्य टीकायां
चन्द्रकलाख्यायां शेषराजशर्मणः

992. सृष्ट्याग्रे वियदादिकैस्सुरनृगोपक्ष्यादिकांश्चापरौ
श्चोत्पाद्यात्र च संप्रविश्य विविधं नामानि रूपाणि च ।
व्याकृत्य स्थित एष कर्म निखिलं कुर्वन्निवालक्ष्यते
यस्तं नौमि विभुं चिदात्मकमजं वेदान्तवेद्यं शिवम् ॥

—शौनकशिक्षाव्याख्यायाम्

993. सृष्ट्वारजःसत्त्वतमांसि विश्वं
निर्मातिपातिक्षयति स्वयं यः ।
अशेषवृन्दारकवृन्दवन्द्यः
पायादपायान्मनुजान् गिरीशः ॥

—पथ्यापथ्यविनिश्चये

994. सेवानमन्निखिलखेचरमौलिरत्न-
रश्मिच्छटापटलपाटलपादपीठः ।
पुष्पातु धामकपिशीकृतशैलशृङ्ग-
त्वङ्गन्मृगाङ्गमधुराकृतिरीश्वरो वः ॥

—स्तुतिकुं

995. सोमालङ्कृतमस्तु वस्तु कुशलस्तोमाय वामाङ्गके
छायाबालतृणालिचर्वणकलाचञ्चन्मृगाञ्चत्करम् ।
सव्यार्द्धस्फुरदंशुजालकलमश्रेणीशिखाखण्डना-
कुण्ठोत्कण्ठशुकार्भकप्रविलसद्वामप्रकोष्ठाञ्चलम् ॥

—आनन्दराघवनाटके राजचूडामणिदीक्षितस्य

996. सोमः सोमपवित्रिताधारदलैः संस्तूयते यो द्विजैः
सौम्यैः सामसमूहसंगविमलैः सोमार्चिर्चतस्सामगैः ।
कैलासे कलकोकिलालिबहुले दैवैश्च दैत्यादिभिः
सोऽव्यात्सोमसुधावपुर्भुवि भवो भावान्वितो भक्तिदः ।
—ब्रिटिशसङ्गहालयस्थ-संस्कृताभिलेखे
997. संरब्धाङ्घ्रिनिवेशनादनिभृतं सर्वं सहाविग्रहे
वीतालम्बनमारसातलमधोविम्रंसिनि स्यन्दने ।
याते दृक्पथदूरतां मयपुरे देवस्य भूतप्रभो-
द्राग्विश्वंभरबाणमोक्षविषयो यत्नः शिवायास्तु वः ॥
—सदुक्ति० वैद्यगदाधरस्य
998. संव्यानांशुकपल्लवेषु तरलं वेणीगुणेषु स्थितं
मन्दं कञ्चुकसन्धिषु स्तनतटोत्सङ्गेषु दीप्तार्चिषम् ।
आलोक्य त्रिपुरावरोधनवधूर्वर्गस्य धूमध्वजं
हस्तस्रस्तशरासनो विजयते देवो दयार्द्रेक्षणः ॥
—सदुक्ति० मयूरस्य
999. संसक्तो धरणीधरेश्वर भुवि क्रीडन्मृगाङ्गाननश्रेणी-
माकलयन् गुणान्वय मिलत्पञ्चाननख्यातिमान् ।
कान्तारागविनोदिनां निजपदं मुक्तामयन्दर्शयन्
भूयान्नित्यमनेकपापहतये श्रीकण्ठकण्ठीरवः ॥
—चतुर्वर्गचिन्तामणिदाने
1000. संसारैकनिमित्ताय संसारैकविरोधिने ।
नमः संसाररुपाय निःसंसाराय शम्भवे ॥
—सुभा०
1001. स्थाणुर्वः पातु मूर्द्धा सर इव सततव्योमगङ्गाम्बुलोल-
स्फूर्जद्भोगीन्द्रपङ्कजलथविकटजटाजूटकहलारहारी ।

मन्दं यत्र स्फुरन्त्यो धवलनरशिरोवारिजन्मान्तराल-
स्पष्टः प्रोद्यन्मृणालाङ्कुरसरस इवाभान्ति मौलीन्दुभासः ॥

—कनकस्व—अभिलेखे शिवगणस्य

1002. स्थाणोरपर्णोल्लसितापि मूर्तिः

कल्पेत सा काम्यफलाप्तये नः ।

बिभर्ति यां कोरकसम्प्ररोहम्

बालेन्दुना मौलिविभूषणेन ॥

—प्रद्युम्नोत्तरचरिते मृत्युञ्जयस्य

1003. स्निग्धश्यामलवामभागकबरीभारप्रमानीलिम-

व्याप्तिप्राप्तकलिन्दजापदशिरोमन्दाकिनीसुन्दरः ।

फालाक्षिज्वलनोष्णलब्धतपनीभावेन्दुचूडामणि-

गौरीविभ्रमलिप्तचन्दनसितग्रीवः शिवः पातु नः ॥

—कुशकुमुद्वतीये अतिरात्रयाजिनः

1004. स्फुटं स्फटिकसप्रभं स्फुटितहाटकश्रीजटम्

शशाङ्कदलशेखरं कपिलफुल्लनेत्रत्रयम् ।

तरक्षुवरकृत्तिमद्भुजगभूषणं भूतिम-

त्कदा नु शितिकण्ठ ते वपुरवेक्षते वीक्षणम् ॥

—शिवस्तुतौ नारायणपण्डितस्य

1005. स्मितज्योत्स्नालेपोज्वलललितकण्ठः कचचयः

शिखिस्फूर्जत्पक्षेक्षणगलितनागो विलसितः ।

मुदे चेलां दोलांशुगत इति भूषाप्रतिकृते-

र्धृतं गौर्याः शम्भुः स्फटिकरुचिदेहेतिरुचिरः ॥

—राजाप्रशस्त्याभिलेखे

1006. स्मृत्वा यं प्रतिवासरं निजसखीवृन्दस्य गोत्रात्मजा

स्थित्वाऽग्रे निजलीलयाऽनुकरणं यस्याकरोदुन्मनाः ।

शिवः

वेशालङ्कृणोक्तिगीतिगमने देवार्चने नर्तने
सोऽयं श्रीमदनान्तकः पशुपतिः कुर्याच्छिवं वः सदा ॥

—भैरवानन्दनाटके मणिकवेः

1007. स्वयम्भूर्भूतानां स्थितिलयसमुत्पत्तिविधिषु
प्रयुक्तो येनाज्ञां वहति भुवनानां विधृतये ।
पितृत्वं चानीतो जगति गरिमाणं गमयता
स शम्भुर्भूयांसि प्रतिदिशतु भद्राणि भवताम् ॥

—मन्दसोर—अभिलेखे यशोधर्मणः

1008. हिमगिरितनयाकान्तं शशधरकलिकोत्तंसम् ।
स्थितिलयजनिकर्तारं प्रणमत वरदं देवम् ॥

—शिवसूत्रवार्तिके भट्टभास्करस्य

1009. हिमगिरितनयामयार्द्धमूर्तिस्तुहिनशिलासृतसिन्धुबद्धमौलिः ।
शिशिरकरकलाकृतावतंसो हरतु शिवः परितापमान्तरं वः ॥

—सूक्तिमु० उमापतिधरस्य

1010. हेतवे सर्वसिद्धीनां कल्मषक्षयहेतवे ।
भवाब्धिसेतवे तुभ्यं नमोऽस्तु वृषकेतवे ।

—बृहत्कथामञ्जर्यां क्षेमेन्द्रस्य

1011. हेयोपादेयशून्यं मुनिगणमनसामद्वयानन्दहेतुः
सेतुः संसारवारांनिधिसुखतरणे श्रीमहेशानसंज्ञम् ।
प्रालेयं ज्योतिरन्तःपरिणततिमिरव्यूहविच्छेददक्षं
किञ्चिद्वाचामधीशं स्फुरतु मम हृदि त्र्यक्षरं विश्वसाक्षि ॥

—सुभा०सुधा०भा०

1012. हेलाङ्गुष्ठाग्रपीडाभरनमदचलोत्संगसम्भारदूरे
भ्रश्यद्भूभारतिर्यग्दलितमणिफणामण्डले भोगिराजे ।

तत्कालोद्भ्रान्तलोकत्रितयकृतमहास्तोत्रमन्त्रावतारः

पायाद् वः पार्वतीशः शमितदशशिरः शौर्यवीर्यावलेपः ॥

—देवलप्रशस्ति—अभिलेखे लल्लस्य

1013. हैमवतीकरशाखामिलितकरोनीललोहितो जयति ।

स्थाणुरपि भासमानः पल्लवितुं कृतसमारम्भः ॥

—आर्यासप्तशत्यां विश्वेश्वरपण्डितस्य

अष्टमूर्तिः शिवः

1014. आधारो धरणी सुधांशुतरणी ह्लादप्रकाशप्रदा-

वाकाशस्त्वकाशदोथ जगतः पाकप्रदः पावकः ।

प्राणो वायुरथायुरम्बु हविषामाप्यायको दायको

यन्मूर्त्यष्टकभावितं जगदिदं पायात्स वः शङ्करः ॥

—अभिलेखे गोवनतृतीयस्य

1015. आहलायन्तं सुव्यक्तेर्नासया हृदि संविदा ।

अभिवन्दे शिवं पुण्यं गन्धतन्मात्ररूपिणम् ॥

—अभिनवभारत्यां षष्ठोध्याये अभिनवगुप्तस्य

1016. एकैश्वर्ये स्थितोऽपि प्रणतबहुफले यः स्वयं कृत्तिवासाः

कान्तासम्मिश्रदेहोऽप्यविषयमनसां यः परस्ताद्यतीनाम् ।

अष्टाभिर्यस्य कृत्स्नं जगदपि तनुभिर्बिभ्रतो नाभिमानः

सन्मार्गालोकनाय व्यपनयतु स वस्तामसीं वृत्तिमीशः ॥

—मालविकाग्निमित्रे कालिदासस्य

1017. गङ्गातरङ्गतनुशीकरतारकाभिः

संसेव्यमानहिमरश्मिकलाकिरीटम् ।

अर्द्धाङ्गकान्तमणिमादि गुणोल्लसन्त-

माराधयामि मनसा शिवमष्टमूर्तिम् ॥

—सिरसा—अभिलेखे

1018. जगज्जीवन्मव्याहः शम्भोरम्भोमयं वपुः ।
ब्रह्माण्डमपि यस्यान्तस्तरत्तुम्बीफलायते ॥

—सूक्तिमु०

1019. त्रैलोक्यसौधशिल्पी यस्त्रिवेदीवाक्यसत्कविः ।
नित्यप्रयत्नबोधेच्छः सोऽष्टमूर्तिः श्रियेरस्तु वः ॥

—तेवर—प्रस्तराभिलेखे गयाकर्णदेवस्य

1020. दिक्कालात्मसमैव यस्य विभुता यस्तत्र विद्योतते
यत्रामुष्य सुधी भवन्ति किरणा राशेः स यासामभूत् ।
यस्तत्पित्तमुषः सु योस्य विधये यस्तस्य जीवातवे
वोढा यद्गणमोषमन्मथरिपोस्ताः पान्तु वो मूर्तयः ॥

—सदुक्ति० चित्तपरस्य

1021. पयोदानां पन्थाः कवलविषयो वा परिमलं
वहन् बिभ्राणो वा सुहृदपसुहृद्वा जलरुहाम् ।
ददद्गृह्णानो वा हविरिति मुहुर्यस्य विबुधाः
स्तुवन्त्यष्टौ मूर्तिः स जगदवतादन्धकरिपुः ॥

—सदुक्ति० श्रीहनूमतः

1022. मौलिं नेनेक्ति भालं तिलकयति तनोरङ्गरागं विधत्ते
धम्मिल्लं संदधाति प्रथयति शिरसि व्यक्तमुत्तंसलक्ष्मीं ।
संप्रीणीते भुजङ्गानपनयति रसं वेत्ति संमोदमुद्रां
याभिः शृङ्गारबन्धस्तनुभिरिव शिवस्ताभिरस्तु श्रिये वः ॥

—सदुक्ति० जलचन्द्रस्य

1023. यदाप्यायपरा लोकाः स्वे-स्वे कर्मणि सङ्गताः ।
प्राप्नुवन्ति फलं वन्दे तत्तेजोवपुरैश्वरम् ॥
—अभिनवभारत्यां तृतीयोध्याये अभिनवगुप्तस्य
1024. या सृष्टिः स्रस्टुराद्या वहति विधिहुतं या हविर्या च होत्री
ये द्वे कालं विधत्तः श्रुतिविषयगुणा या स्थिता व्याप्य विश्वम् ।
यामाहुः सर्वबीजप्रकृतिरिति यया प्राणिनःप्राणवन्तः
प्रत्यक्षाभिः प्रपन्नस्तनुभिरवतु वस्ताभिरष्टाभिरीशः ।
—अभिज्ञानशाकुन्तले कालिदासस्य
1025. यां धम्मिल्लपदेऽभिषिञ्चति यया सन्ध्यासु बद्धाञ्जलि-
र्यामायम्य यदात्मकानि नयनान्यामीत्य यां ध्यायति ।
यां च स्यन्दनतां निनाय सहितस्ताभिः स्वयं मूर्तिभि-
र्देवो विश्वतनुः पुनातु स जगच्चन्द्रार्धचूडामणिः ॥
—सदुक्ति० सुधाकरस्य
1026. वक्त्रं शीतकरोधरो घनरसः कामप्रदो विग्रहः
श्वासो गन्धवहः सरोरुहसुहृत्पाणिः स्मिताभा शुचिः ।
वक्षः पीनपयोधराधिकरणं पृथ्वी नितम्बरथली-
त्यष्टौ धूर्जटिमूर्त्तयः स्मरभयाद्गुर्गाश्रिताः पान्तु वः ॥
—शा०प० दवेश्वरस्य
1027. विश्वबीजप्ररोहार्थं मूलाधारतया स्थितम् ।
धर्तृशक्तिमयं वन्दे धरणीरूपमीश्वरम् ॥
—अभिनवभारत्यां प्रथमाध्याये अभिनवगुप्तस्य
1028. संसारनाट्यजनन-धातृबीजलताजुषीम् ।
जलमूर्तिं शिवां पत्युः सरसां पर्युपारमहे ॥
—अभिनवभारत्यां द्वितीयोध्याये अभिनवगुप्तस्य

1029. संसारनाट्यनिर्माणे याऽवकाश विधानतः ।
पूर्वरङ्गायते व्योममूर्तिं तां शाङ्करीं नुमः ॥
—अभिनवभारत्यां पञ्चमाध्याये अभिनवगुप्तस्य
1030. रथायी प्रबुद्धहृदये व्यभिचारिभूतः
कामाकुलासु जनतासु महानुभावः ।
अन्तर्विभावविषयो रसमात्रमूर्तिः
श्रीमान्प्रसन्नहृदयोऽस्तु मम त्रिनेत्रः ॥
—अभिनवभारत्यां सप्तमोऽध्याये अभिनवगुप्तस्य
1031. स्वविलासैरिदं विश्वं यो दर्शयति सन्ततम् ।
वायुमूर्तिं शिवं वन्दे गिरिराजसुताप्रियम् ॥
—अभिनवभारत्यां चतुर्थोऽध्याये अभिनवगुप्तस्य

दक्षिणामूर्तिः शिवः

1032. करयुगलयुगल्या वित्तिमुद्राक्षमाले
कलशममृतपूर्णं पुस्तकं बिभ्रदाद्ये ।
स्फटिकविशदवर्णो भद्रपीठे निषण्णो
दिशतु विशदबुद्धिं दक्षिणामूर्तिदेवः ॥
—वाक्यार्थरत्नस्य सोपज्ञटीकायां सुवर्णमुद्रिकाख्यायां अहोबलस्य
1033. प्रोद्यच्छाखमहावटद्रुमतटे योगासनस्थं प्रभुं
प्रत्यक्तत्त्वबुभुत्सुभिः प्रतिदिशं प्रोद्वीक्ष्यमानाननम् ।
मुद्रां तर्कमयीं दधानममलं कर्पूरगौरं शिवम्
हृद्यन्तः कलये स्फुरन्तमनिशं श्रीदक्षिणामूर्तिकम् ॥
—मानसोल्लासस्य सोपज्ञटीकायां वृत्तान्तविलासाख्यायां रामतीर्थस्य
1034. वटविटपिसमीपे भूमिभागे निषण्णं
सकलमुनिजनानां ज्ञानदातारमारात् ।

त्रिभुवनगुरुमीशं दक्षिणामूर्तिदेवं
जननमरणदुःखच्छेददक्षं नमामि ॥

—दक्षिणामूर्तिव्याख्यानमातृकायां स्फुटश्लोकः

1035. वन्दे गुरुं शिवं साम्बं दक्षिणामूर्तिमव्ययम्
यद्वन्दनेन मन्दोऽपि विन्देदुरुसमानताम् ।
अम्बिकाहृदयाम्भोजमरन्दास्वादबम्भर
वन्दारुकविमन्दार पाहि मां भव शङ्कर ॥

—काशिकातिलके नीलकण्ठभट्टस्य

भैरवः शिवः

1036. एकाम्भोधीकृतायां भुवि जगदखिलं निर्जनीकृत खेल-
न्देवः कालीसहायः प्रसभविहरणोन्मुक्तलीलाट्टहासः ।
सद्यो दंष्ट्राशुभिन्ने तमसि निजवपुर्बिम्बिमालोक्य कस्त्वं
कस्त्वं ब्रूहीति कोपादभिदधदभयं भैरवश्चेष्टतां वः ॥

—सदुक्ति० वैद्यगदाधरस्य

1037. कल्पान्ते शयितत्रिविक्रममहाकङ्कालदन्ती स्फुर-
च्छेषस्यूतनृसिंहपाणिनखरप्रोतादिकोलामिषः ।
विश्वैकार्णवतानितान्तमुदितौ तौ मत्स्यकूर्मावुभौ
कर्षन् धीवरतां गतोऽस्यतु महामोहं महाभैरवः ॥

—सदुक्ति० चित्तपस्य

1038. खट्वाङ्गीकृतधूमकेतुघटितप्रेताधिराट्पञ्जर-
प्रोतब्रह्मशिरः कपालवलयं बिभ्रज्जटामण्डलम् ।
कण्ठे सप्तमहर्षिवक्त्ररचितामेकावलीमुद्धहन्
पायाद्वः सुलभव्रतोपकरणः कल्पान्तकापालिकः ॥

—सदुक्ति०

1039. तत्कालारभटीविजृम्भणपरित्रासादिव भ्रश्यता
वामार्द्धेन तदेकशेषकरणं विभ्रद्वपुर्भैरवम् ।
तुल्यं चाब्धिभुजङ्गभूषणमसौ भोगीन्द्रकङ्कालकै-
र्बिभ्राणः परमेश्वरो विजयते कल्पान्तकर्मान्तिकः ॥
—सुभा० सुधा० भा०
1040. दिव्याङ्गश्चन्द्रचूडः स्फुरदुरगवरालङ्कृतो दोःसु-
विभ्रत्खङ्गं पात्रं त्रिशूलं डमरुमखिलभी वारणो विश्वहेतुः ।
योगेश्वर्या स्वशक्त्या हलमुसलसुरापात्रखङ्गस्फुरद्दो-
र्वल्यामुत्कश्चिदात्मा जयति परिशवो भैरवो बालवेषः ॥
—बटुकभास्करे रमानाथस्य
1041. नमोस्त्वव्याजकरुणासिन्धवे परमात्मने ।
निजभक्तविपच्छेदधृतभैरवमूर्तये ॥
—कर्तव्यदीक्षापद्धतौ
1042. वैकुण्ठस्य करङ्कमङ्कनिहितं स्रष्टुः कपालं करे
प्रत्यङ्गं च विभूषणं विरचितं नाकौकसां कीकसैः ।
भस्मस्थावरजङ्गमस्य जगतः शुभ्रं तनौ बिभ्रतः
कल्पान्तेषु कपालिनो विजयते रौद्रं कपालव्रतम् ॥
—सदुक्ति० भवभूतेः
1043. सद्यः प्रध्वस्तदेवासुरसरसशिरःश्रेणिशोणारविन्द-
स्रग्दामानन्दमूर्तेर्धनरुधिरकणविलन्नचर्माशुकस्य ।
निष्पर्यायत्रिलोकीभवकवलरसव्यात्तवक्त्रस्य जीया-
दानन्दः कालरात्रीकुचकलसपरीरम्भिणो भैरवस्य ॥
—सदुक्ति० उपापतिधरस्य
1044. संहारकालहुतभुग्विकरालघोर-
सम्भ्रान्तकिङ्करकृतान्तनितान्तभिन्नम् ।

भिन्नान्धकासुरमहागहनातपत्तं
तद्भैरवं हरवपुर्भवतः प्रायतु ॥

—बौद्ध—दानपत्राभिलेखे रणभञ्जदेवस्य

मृत्युञ्जयः शिवः

1045. पीयूषरत्नकलशान्वितहस्तयुग्मो
मृत्युञ्जयो जयति चन्द्रकलावतंसः ।
मृत्युं विजित्य निजपादसरोजयुग्म-
च्छायाश्रितान् सपदि रक्षति यो दयाब्धिः ॥

—अमरमार्कण्डेये शङ्करलालशस्त्रिणः

अर्द्धनारीश्वरः

1046. अच्छिन्नमेखलमलब्धदृढोपगूढ-
मप्राप्तचुम्बनमवीक्षितवक्त्रकान्ति ।
कान्ताविमिश्रवपुषः कृतविप्रलम्भ
सम्भोगसख्यमिव पातु वपुः पुरारेः ॥

—शृङ्गारप्रकाशे भोजदेवस्य

1047. अम्भोजे स्वर्णरम्भा तदुपरि पुलिनं तत्रकूपोऽत्ररिङ्गत्
कालिन्दी तत्रमेरुस्तदुपरि च शशी तत्र गाढान्धकारः ।
तत्रोद्यत्सूर्यकोटिस्त्रिनयनविधृतार्द्धाङ्गमव्याजमव्या-
दन्यद्भस्मोरगलौसुकृतिनरशिरोरत्नमालाभिरामम् ॥

—कुण्डरत्नाकरे विश्वनाथस्य

1048. अर्द्धं दन्तच्छदस्य स्फुरति जपवशादर्द्धमप्युत्प्रकोपा-
देकः पाणिः प्रणन्तु शिरसि कृतपदः क्षेप्तुमन्यस्तमेव ।
एकं ध्यानान्निमीलत्यपरमविकसद्दीक्षते नेत्रमित्थं
तुल्यानिच्छाविधित्सा तनुरवतु स वो यस्य सन्ध्याविधाने ॥

—सदुक्ति०

1049. अर्द्धाङ्गीकृतदाम्पत्यमपि गाढानुरागि यत् ।
पितृभ्यां जगतस्तस्मै कस्मै चिन्महसे नमः ॥
—भारविकृत—किरातार्जुनीयस्य टीकायां
घण्टापथाख्यायां मल्लिनाथस्य
1050. अर्द्धाङ्गे गिरिराजरत्नतनया पूर्णेन्दुबिम्बानना
गङ्गापन्नगभस्मपावककलाचर्माम्बरं वान्यतः ।
देवानां निकरैर्निषेव्य नितरां संस्तूयतेऽहर्निशम्
सोऽयं शाश्वतिकं सुखं वितनुतां श्रीसाम्बमूर्तिः शिवः ॥
—कर्णकुतूहले भोलानाथस्य
1051. आश्लेषाधरबिम्बचुम्बनसुखालापस्मितान्यासतां
दूरे तावदिदं मिथो न सुलभं जातं मुखालोकनम् ।
इत्थं व्यर्थकृतैकदेहघटनाविन्यासयोरावयोः
केयं प्रीति विडम्बनेत्यवतु वः स्मेरोर्द्धनारीश्वरः ॥
—सदुक्ति०
1052. उदरद्वयभरणभयादर्द्धाङ्गाहितदारः ।
यदि नैवं तस्यैकसुतः कथमद्यापि कुमारः ॥
—शा०प० सार्वभौमस्य
1053. एकेन यस्य यमिनः प्रमदेव देह-
मर्द्धेन राजति पुमानिवचापरेण ।
तत्त्वक्रमादथ च न प्रमदा पुमान्वा
श्रेयांसि वर्द्धयतु स स्मरशासनो वः ॥
—सरस्वतीकण्ठाभरणस्य टीकायां रत्नदर्पणाख्यायां रत्नेश्वरस्य
1054. कल्याणमावहतु वः शिवयोस्तदेकं
गात्रं यदीयमसितच्छविकण्ठमूलम् ।

वामेत्तरेऽपि कुरुते सितभासि भागे
प्रारब्धशैलतनयापरिणामशङ्काम् ॥

—भिक्षाटनकाव्ये उत्प्रेक्षावल्लभकवेः

1055. कल्याणं कलयन्तु भूरि शिवयोः कल्याणवेद्यां मिथो
लज्जाकूतदरोदयादसकलं पर्यायतः पश्यतोः ।
फुल्लेन्दीवरपुण्डरीकरुचिभिर्नीलामलार्द्धं वपुः
कुर्वद्भिः समभावि भाविचरितं यैस्ते कटाक्षाङ्कुराः ॥

—गोदवर्मयशोभूषणे अरुणगिरेः

1056. कान्ते कृतागसिरुषा परुषं ब्रुवाणाम्
कुण्ठीकृतार्थरसनार्द्धनियन्त्रणेन ।
मौनेनमानमधिगच्छति या ददातु
सा पार्वतीहरविभक्ततनुः शिवं वः ॥

—बालग्रहहरणे

1057. गङ्गाम्भोबिन्दुरिङ्गत्पटुतरलहरीलास्यलीलाभिरिन्दोः
सन्दोहैश्चन्द्रिकाणां किमपि सपुलकं सान्द्रमुद्दीपितस्य ।
कान्तायाः कान्तकण्ठस्थलबहलभुजाश्लेषमुग्धाविलासाः
कल्याणं वर्द्धयन्तां प्रियसुखवसतेरर्द्धनारीश्वरस्य ॥

—रसिकजीवने रामानन्दपतित्रिपाठिनः

1058. गिरिसुताहरयोरविभिन्नयो-
र्विहरतोर्नियमार्थमवन्तु वः ।
सरसयावकभस्मविचित्रिता-
त्रिपथगापुलिने पदपङ्क्तयः ॥

—राष्ट्रकूट-अभिलेखे

1059. गोकर्णराडाभरणं यदीयं यद्व्यहव्यादजमाददाह ।
कुम्भेन चूडामणिरायुगान्तं पायादपायाद्विरिजार्द्धमूर्तिः ॥
—परिभाषावृत्तिकारिकायाम्
1060. चन्द्रालोकय पश्य पन्नगपते वीक्षध्वमेतद्गुणाः
कामारेः स्तनभारमन्थरमुरो लाक्षारुणाङ्घ्रिश्रियः ।
आकर्ण्य त्रिदशापगागिरमिमां सोल्लासमाभाषितां
व्रीडास्मेरनताननो विजयते कान्तार्द्धनारीश्वरः ॥
—सदुक्ति० योगेश्वरस्य
1061. जटाजूटे बिभ्रत्क्वचिदपरभृङ्गीभृतकच-
स्तथैकस्मिन् भागे भसितमपरत्राप्तघुसृणः ।
फणीन्द्रं कश्चिन्मणिगणधरोऽन्यत्र भगवान्
गिरीशः श्रेयो नः प्रदिशतु शिवामिश्रितवपुः ॥
—तत्त्वदीपने अखण्डानन्दमुनेः
1062. तिर्यङ्मात्रप्रवणनयनोपान्तदृश्यत्वलोभा-
दन्योन्यार्द्धावयवघटितं स्वाङ्गमाधायि याम्याम् ।
तौ सद्रूपावपि जनकतां जन्यमात्रे भजन्तौ
देवावाद्यौ जगति जयतः प्रेमसीमायमानौ ॥
—रसचन्द्रिकायां विश्वेश्वरपण्डितस्य
1063. देहाद्वयार्द्धघटनारचितं शरीरमेकं
ययोरनुपलक्षितसन्धिभेदम् ।
वन्दे सुदुर्घटकथापरिशेषसिद्धयै
सृष्टेर्गुरुगिरिसुतापरमेश्वरौ तौ ॥
—कादम्बरी—उत्तरभागे बाणभट्टसूतोः

1064. देहार्द्धयोगः शिवयोः सश्रेयांसि तनोतु वः ।
दुःप्रापमपि यत् स्मृत्याजनः कैवल्यमश्नुते ॥
—राजमार्तण्डे धारेश्वरस्य
1065. धत्ते नावनतिं महीधरसुताभागावरुद्धं शिरो
नैवोदञ्चति चारुसान्त्वनवचो मूकायितेऽर्द्धे मुखे ।
आश्लेषोऽपि यथोचितं न हि भवत्येकाकिना बाहुना
मामव्यादिति विक्लवः प्रियतमामानापनोदे शिवः ॥
—तत्त्वचिन्तामणेष्टीकायां आलोकदर्पणाख्यायां
महेशठाकुरस्य
1066. धम्मिल्लं च जटां च मौक्तिकसरं चाहिं च रत्नानि च
ब्रह्मारथीनि च कुङ्कुमं च नृशिरश्चूर्णोत्तरं भस्म च ।
क्षौमं च द्विपचर्म चैकवपुषा विभ्रदिशन्नेकतां
भावानामिव योगिनां दिशतु वः श्रेयोऽर्धनारीश्वरः ॥
—सदुक्ति० शङ्करदेवस्य
1067. न स्वैरस्मितचारुचुम्बनमनायासेन नो भाषण-
नैवान्योन्यविलोकनन्न च परीरम्भोऽपि सम्भाव्यते ।
इत्थं क्लेशवशेन सङ्गमकृते भिन्नं वपुर्वाञ्छतो-
र्भूयास्तां जगतां शिवाय शिवयोर्व्यग्रे चिरं चेतसी ॥
—रसतरङ्गिण्यां रामानन्दस्य
1068. पादो दक्षिण एष गच्छति पदं यत्रैव नाट्येच्छया
तत्रैवेच्छति नाम वामचरणः सञ्चारसंस्कारतः ।
इत्थं मण्डलमण्डिता समपदां चारीं नरीनर्ति यः
सन्ध्यायां स सदा ददातु सुखितां देवोऽर्धनारीश्वरः ॥
—जैनराजतरङ्गिण्यां श्रीवरस्य

1069. प्रेम्णाद्धं वपुषो विलोक्य मिलितं देव्या समं स्वामिनो
मौलौ यस्य निशापतिर्नगसुतावेणीनिशामिश्रितः ।
आस्ते स्वाम्यनुवर्तनार्थमिव तत् कृत्वा वपुः खण्डितं
देयादद्वयभावनां स भगवान् देवोऽर्द्धनारीश्वरः ॥
—जैनराजतरङ्गिण्यां श्रीवरस्य
1070. प्रौढप्रेमरसादभेदघटितामङ्गे दधानः प्रियां
देवः पातु जगन्ति केलिकलहे तस्याः प्रसादाय यः ।
व्याहर्तुं प्रणयोचितं नमयितुं मूर्धानमप्यक्षमो
धत्ते केवलमेव वामचरणाम्भोजे करं दक्षिणम् ॥
—सदुक्ति० गदाधरस्य
1071. बिभ्राणा केशपाशं शबलितमिव मन्दारमन्दाकिनीभ्याम्
भाले बालप्रवालारुणनयनसृजत्सामिसिन्दूरबिन्दुः ।
शम्भोर्नीहारसारोरगपतिकलिता शेषहारार्द्धपूर्ति-
मूर्तिर्गौरीशरीरावयवसमसस्तासमस्तार्थदाऽस्तु ॥
—हनुमत्कविप्रणीत—खण्डप्रशस्तेष्टीकायां पञ्ज्या—
इत्याख्यायां श्रीकीकापण्डितस्य
1072. बीजावापमुपेयिवान् स्मृतिवशाद् रागोष्मणद्धेदवा-
नन्योन्यस्य कराङ्गुलीघटनया प्राप्तप्रवालोल्लसः ।
विस्मयेण विकासवान् सफलतामैक्येन सम्भावयन्
कल्याणं भवतां करोतु शिवयोरानन्दकल्पद्रुमः ॥
—कुवलयारवल्यां शिङ्गभूपालस्य
1073. मन्दारमालाकुलितालकायै कपालमालाङ्कितशेखराय ।
दिव्याम्बरायै च दिगम्बराय नमः शिवायै च नमः शिवाय ॥
—हरितालिकाव्रतकथायाम्

1074. मातापितृभ्यां जगतो नमो वामार्द्धजानये ।
सद्यो दक्षिणदृक्पातसञ्कुचद्वामदृष्टये ॥
—रघुवंशस्य टीकायां सञ्जीवनी
—इत्याख्यायां मल्लिनाथस्य
1075. मिश्रीभूतां तव तनुलतां बिभ्रतो गौरि कामं
देवस्य स्यादविरलपरीरम्भजन्मा प्रमोदः ।
किन्तु प्रेमस्तिमितमधुरस्निग्धमुग्धा न दृष्टि-
दृष्टेत्यन्तःकरणमसकृत्ताम्यति त्र्यम्बकस्य ॥
—सदुक्ति० भगीरथस्य
1076. मौनादस्तमितैव चादुभणितिस्त्रस्तैकहस्तादृतं
दूरेऽप्यञ्जलिबन्धनं प्रणमनं स्तब्धार्द्धमूर्ध्नः कुतः ।
इत्थं संघटितैकविग्रहतया व्यग्रो गिरिग्रामणी –
जायाजातरुषं जयत्यनुनयन्देवस्त्रिलोकीगुरुः ॥
—सुभा० सुधा० भा०
1077. ये सीमन्तितभस्मगात्ररजसो ये कुम्भकद्वेषिणो
ये लीढा श्रवणाश्रयेण फणिना ये चन्द्रशैत्यद्रुहः ।
ते रुष्यद्विरिजाविभक्तवपुषः चित्तव्यथा साक्षिणः
स्थाणोर्दक्षिणनासिकापुटभुवः श्वासानिलाः पान्तु वः ॥
—प्रचण्डपाण्डवे राजशेखरस्य
1078. यो धत्ते निजमाययैव भुवनाकारं विकारोज्झितो
यस्याङ्गः करुणाकटाक्षविभवौ स्वर्गापवर्गाभिधौ ।
प्रत्यङ्गबोधमुखाद्वयं हृदि सदा पश्यन्ति यं योगिनः
तस्मै शैलसुतान्वितार्द्धवपुषे शश्वन्नमस्तेजसे ॥
—स्वराज्यसिद्धिव्याख्यायां गङ्गाधरसरस्वत्याः

1079. राजत्कुञ्जरराजकृत्तिविमलोदञ्चद्दुकूलावृतं .
शश्वद्भोगिफणामणिप्रविलसन्मुक्तामणि ग्रामणि ।
पादाम्भोजभुजङ्गफूत्कृतिरणन्मञ्जीरमञ्जुद्युति
श्रेयो वः शिवशैलराजसुतयोर्द्वयादभिन्नं वपुः ॥

—वाग्भूषणे दामोदरस्य

1080. वन्दे तमर्द्धयुवतीश्वरमादिदेव-
मिन्दीवरोरगफणामणिकर्णपूरम् ।
उत्तुङ्गपीनकुचकुङ्कुमभस्मभिन्नं
शृङ्गाररौद्ररसयोरिव सर्गमेकम् ॥

—खोनमुखपत्राभिलेखे धर्मपालस्य

1081. वन्दे तं परमानन्दं वामार्द्धेनोमया युतम् ।
रज्जौ भुजङ्गवद्यत्र विवरीवृत्यते जगत् ॥

—अमरकोशस्य टीकायां महेश्वरस्य

1082. वामे भावाभिनयसुषमालङ्कृतां लास्यभङ्गी-
मर्धेऽन्यस्मिन्नुदितडमरुं बिभ्रतस्ताण्डवं च ।
स्वस्वक्षेत्रव्यवहृतकरा लोकदत्तावधानाः
शम्भोः कान्ताकलितवपुषो दृष्टयः पान्तु युष्मान् ॥

—नृत्यरत्नावल्यां जायसेनापतेः

1083. विद्युद्गौरः किशोरः सकलतनुभृतां चित्तचिन्तैकचोरो
रोलम्बस्त्र्यम्बकस्यस्मितसरसिरुहां स्मेरवक्त्रेन्दुबिम्बः ।
उद्यच्चन्द्रावतंसस्तुहिनगिरिमिलन्मेरुशोभाविडम्बो
देहार्द्धो वः परार्द्धे वितरतु विभवं मल्लचन्द्रार्द्धमौलेः ॥

—शार्ङ्गधरसंहितायां शार्ङ्गधरस्य

1084. विरुद्धधर्मद्वयसन्निपातेऽप्यभेद एवेति विभावयन्तम् ।
पुनातु भेदप्रतिभासशून्यं स्त्रीपुंसरुपं शिवयोः शरीरम् ॥
—खण्डनखण्डखाद्ये श्रीहर्षस्य
1085. शृङ्गारहास्यकलितैशिवया कलितशिवः कटाक्षौघैः ।
व्यक्तं सितासितवपुः पुनातु तीर्थाधिराज इव ॥
—गङ्गावतरणचम्पां पञ्चमोच्छ्वासे बालकृष्णसूनुशङ्करस्य
1086. शंकरोतु शिवायत्तदेहार्द्धः शशिशेखरः ।
महात्मा वो भवाम्भोधिमग्नलोकाभयप्रदः ॥
—खण्डेल-अभिलेखे
1087. श्रुत्वा दक्षादलीकं प्रियकलुषमतिव्यस्तयासद्य एव
त्यक्ते सत्यासुदेहे प्रभुरपि न वधूंस्वीचकारापरां यः ।
तामेव प्राप्य भूयो नगजनजनितामर्द्धनारीश्वरोऽभूत्
स प्रेमाद्वैतवादी कलयतु भवतामृद्धिमर्द्धेन्दुमौलिः ॥
—कुवल्याश्वीये कृष्णदत्तस्य
1088. श्रेयो भूयो विदध्यादखिलदिगधिपान्वासवादीन्विजित्य
प्राप्तां भूभृत्तनूजां रजतगिरितटीं त्रिस्तनीं द्राग्विविज्य ।
आहृत्येव त्रिलोकीविजयजविरुदाकारमद्यापि यस्त-
त्तार्तीयिकं दधानस्स्तनमुरसि विभात्यर्द्धनारीश्वरो नः ॥
—राजचूडामणिदीक्षितकृत- रुक्मिणीकल्याणस्य टीकायां
मौक्तिकमालिकायां बालयज्ञदेवेश्वरस्य
1089. स जयति गिरिकन्यामिश्रिताश्चर्यमूर्ति-
स्त्रिपुरयुवतिलीलाविभ्रमभ्रंशहेतुः ।
उपचयवति यस्य प्रोन्नतैकस्तनत्वा-
दुपरि भुजगहारः स्थानवैषम्यमेति ॥
—सदुक्ति० माघस्य

1090. सन्ध्यानतौ नरपुरन्धितनोः सशेष-
मुत्सारिते गिरिजया निजपाणिपद्मे ।
उत्सर्पिकङ्कणफणीन्द्रफणार्पणेन
पूर्णाञ्जलिर्जयति बालमृगाङ्गमौलेः ॥

—सुभा० सुधा० भा०

1091. सामिनीलोत्पलश्यामं वपुर्यस्य विभाति सः ।
यामिनीदयितद्योतमानः सोऽस्तु शिवाय वः ॥

—रसमञ्जर्याष्टीकायां प्रकाशाख्यायां
शिवभट्टसूनोर्नागेशभट्टस्य

1092. सार्द्धं रक्तमनञ्जनं हि नयनं सार्द्धं पुनः साञ्जनम्
केशार्द्धं तु जटीकृतं तदपरं वेणीकृतं राजते ।
श्रोत्रं रत्नविभूषितं तदपरं रुद्राक्षमालाधरं
वक्षो वामकुचोन्नतं वपुरहो गौरं सितं चाभितः ॥

—काव्यप्रकाशस्य टीकायां सुधासागराख्यायां भीमसेनदीक्षितस्य

1093. स्फुरदधरमधूलीस्वादनायात्तपञ्चा-
नन इत दशबाहुर्गाढमालिङ्गनाय ।
तदपि बहुलतृष्णः शैलजायाः शिवोऽयं
सुखयतु विदधानस्त्वर्द्धनारीश्वरत्वम् ॥

—अमरकाव्ये रणछोड्भट्टस्य

1094. हरकोपानलेनैव भस्मीभूयाकरोत्स्मरः ।
अर्द्धं नारीशरीरं हि यस्य तस्मै नमोऽस्तुते ॥

—स्मरदीपिकायाम्

पार्वतीपरमेश्वरौ

1095. अद्भुतं किमपि द्वन्द्वमस्तु तन्मम शर्मणे ।
स्वस्तिकस्तनुते यस्य सदृगाश्लेषनिर्वृतिम् ॥
—नलचरित्रे नीलकण्ठस्य
1096. अव्यात्स वस्ताण्डवविभ्रमेण
मौलो विलीना हरिणाङ्गलेखा ।
सा यस्य वामे कुचमण्डलाग्रे-
कर्पूरपत्राङ्कुरटङ्कमेति ॥
—राजेन्द्रकर्णपूरे महाकविशम्भोः
1097. एको देवः स जयति शिवः केवलज्ञानमूर्ति-
र्देवी सा च त्रिभुवनमिदं यद्विभूतिप्रपञ्चः ।
यत्कूटस्थं मिथुनमविनाभावसम्बन्धयोगा-
न्मिश्रीभूतं तदखिलजगज्जन्मबीजं नमामि ॥
—अमरेश्वरमन्दिरस्थहलायुधस्तोत्रे
1098. ऐक्यं भजेते भुवनेष्वर्थतः शब्दतश्च यौ ।
भूयास्तामनिशं तौ मे भूयसे श्रेयसे शिवौ ॥
—जानकीपरिणये चक्रकवेः
1099. कर्षन्तावितरेतस्य मनसी बद्धेव विद्धेव ते
सम्मोदन्ददतावथांऽशु सुधयाऽसिच्येव हर्षं प्रदौ ।
किञ्चित्सङ्कुचितौ पुनर्विकसितौ श्वेतौ शितीलोहितौ
पातामीश्वरयोस्तरङ्गतरलौ लोकान् कटाक्षानुभौ ॥
—गीतगिरीशे नृपतिरामभट्टस्य
1100. कल्याणं कलयन्तु साधु जगतां देवाँश्च देवीरपि
त्यक्त्वान्योन्यसमागतैकमनसोः संयापितानेहसोः ।

तत्तादृङ्निजयोगवैभवकलासंसिद्धिसंयोगयो-
र्गाढाश्लिष्टवपुष्मतोश्च शिवयोरन्तर्मुदः सन्ततम् ॥

—कलानन्दके रामचन्द्रशेखरस्य

1101. कुम्भौ मे कथमम्ब मूर्ध्नि गिरिजे कस्मादिमौ वक्षसि
स्तस्ते तात इमौ स्पृशत्यनुदिनं नो मामकीनौ कुतः ।
इत्येवं शिशुवक्रतुण्डवदनप्रोद्याद्विरा सस्मितौ
देयास्तां गिरिजाशिवौ सकरुणौ श्रेयांसि भूयांसि नः ॥

—साहित्यकल्पद्रुमे सोमशेखरस्य

1102. कुम्भौ मे मूर्ध्नि कस्मादयि जननि कथं वक्षसि स्तस्त्वेमौ
तातः किं तावकीनौ स्पृशति न तु कथं मामकीनौ वद त्वम् ।
इत्येवं बाललम्बोदरमधुरगिरा स्मेरवक्त्रारविन्दौ
कल्याणं वः क्रियास्तां निरवधिकरुणावारिधी पार्वतीशौ ॥

—अलङ्कारमकरन्दे कोल्लूरिराजशेखरस्य

1103. क्रीडोद्याननिकुञ्जसीमनि सखीचातुर्यतो मिश्रयो-
रुत्कूलप्रणयोदिते सरभसा श्लेषे मिथः प्रस्तुते ।
सम्मोहस्तिमिता समग्रपुलका विस्त्रस्तवेद्यान्तरा-
वृत्तिः सा शिवयोरपारपरमानन्दा शिवायास्तु वः ॥

—विद्यापरिणयने आनन्दरायमखिनः

1104. क्वचित्पदनमन्महि क्वचन मन्दपादक्रमम्
क्वचित्स्फुटजटाभ्रमि क्वचन कम्पमानालकम् ।
क्वचित्सफणिफूत्कृति क्वचन कङ्कणक्वाणवत्
करोतु शिवयोश्शुभं नटनकर्म तत्तादृशम् ॥

—लक्ष्मीमानवेदे दिवाकरस्य

1105. चञ्चद्वेणिजटं नतोनतलसद्भ्रूवल्लिदिव्यां
शुकदीपित्वक् परिशालिपीतसितभं हेमाहिभूषान्वितम् ॥

किं ब्रह्मेति विवादमत्रविदुषां हर्तुं यदेकी भवत्
तल्लोकत्रयमङ्गलं विजयते द्वन्द्वं किमप्यद्भुतम् ॥

—रामविलासकाव्ये विश्वनाथकवेः

1106. जगद्वैचित्र्यजननजागरुकपदद्वयम् ।
अवियोगरसाभिज्ञमाद्यं मिथुनमाश्रये ॥

—अलङ्कारसङ्ग्रहे अमृतानन्दयोगिनः

1107. जयति मिथुनमाद्यं जातरूपारुणाभं
रविशशिशिखिनेत्रं राजरेखावतंसम् ।
चरणकमलचञ्चच्चञ्चरीकामरेशं
शरणमुपगतानां शाश्वतानन्ददायि ॥

—पेन्टपडु—दानपत्राभिलेखे चोडभक्तिरायस्य

1108. नमश्शिवाभ्यामशिवापहाभ्यामशेषकल्याणविशेषताभ्याम् ।
असम्भवाभ्यां श्रुतिसम्भवाभ्यां नमो नमः शङ्करपार्वतीभ्याम् ॥

—शिवगीतायाम्

1109. नमामि निलयक्रोडनिलयं नीललोहितम् ।
अम्बागिरीन्द्रनिलयामम्बिकामपि सादरम् ॥

—आशौचन्तिमणेष्टीकायाम्

1110. परस्परतपः संपत्फलायितपरस्परौ ।
प्रपञ्चमातापितरौ पाञ्चौ जायापती स्तुभः ॥

—कुर्वलायानन्दे अप्पयदीक्षितस्य

1111. पाणिभ्यामुपजातवेपथुतया यत्नेनयः कल्पितो
येनस्वेदजलौघपूरिततया नापेक्षितोम्बुग्रहः ।
सन्ध्यार्थत्वमवेत्य यो मुकुलिते सव्ये करे कम्बुना
सादृश्यं गतवान् स पातु शिवयोः सायन्तनोर्धाञ्जलिः ॥

—दण्डविवेके वर्धमानस्य

1112. प्रेखन्नखच्छविमिथश्छरितेन यस्मिन्
रक्ताञ्चलग्रथतकौतुकमन्वकारि ।
स्वेदोद्गमद्विगुणदानजलः स भूयान्
भूयात् करग्रहविधिः शिवयोः शिवाय ॥
—मुहूर्तमालायां सरसदैवज्ञसूनोरघुनाथस्य
1113. बीजावापमुपेयिवान् स्मृतिवशाद् रागोष्मणोद्धेदवा-
नन्योन्यस्य कराङ्गुलीघटनया प्राप्तप्रवालोद्गमः ।
विस्त्रम्भेण विकासवान् सफलतामैक्येन सम्भावयन्
कल्याणं भवतां करोतु शिवयोरानन्दकल्पद्रुमः ॥
—कुवलयवल्यां शिङ्गभूपालस्य
1114. वागर्थाविव सम्पृक्तौ वागर्थप्रतिपत्तये ।
जगतः पितरौ वन्दे पार्वतीपरमेश्वरौ ॥
—रघुवंशे कालिदासस्य
1115. शृङ्गारवीरसौहार्द मौग्ध्यवैयात्यसौहृदम् ।
लास्यताण्डवसौजन्यं दाम्पत्यं तद् भजामहे ॥
—कुवलयवल्यां शिङ्गभूपालस्य
1116. श्रीभवानीशिवौ वन्दे सच्चिदानन्दविग्रहौ ।
विधीन्द्रादिभिराराध्यौ भक्तकल्पमहीरुहौ ॥
—रुद्रजपहोमप्रयोगे अनन्तदेवस्य
1117. समस्तजगतामीशौ जगदानन्दकारकौ ।
जगतीजनकौ वन्दे पार्वतीपरमेश्वरौ ॥
—सिद्धान्तकौमुद्याः व्याख्यायां तत्त्वबोधिण्याख्यायां
ज्ञानेन्द्रसरस्वत्याः

1118. स्वर्गापवर्गविस्फारौ भुवनस्योदये यथा ।
भवरोगहरौ वन्दे चन्द्रिकाचन्द्रशेखरौ ॥

—रसरत्नाकरे नित्यनाथस्य

परिणये शिवः

1119. आनीता निकटं सखीभिरधिकप्रेम्णा कटाक्षाङ्कुरैः
पश्यन्तीं गुरुलज्जया नतमुखीं स्पर्शेन रोमाञ्चितम् ।
मीनाक्षीं वरपाण्ड्यराजतनयां हारं क्षिपन्तीं गले
दृष्ट्वा हृष्टमनाः शिवः परिणये श्रेयांसि पुष्पातु वः ॥

—शृङ्गारविलासभाणे शाम्भशिवस्य

1120. गेहद्वारमुमाविमुञ्चतु वदन्नेवं विवाहोत्सवे
पातु त्वामनिशं स्मितेन हरिणा लज्जायितो धूर्जटिः ।
भूयाः पर्वतनन्दिनि त्रिजगतां मातेति वाचं जनै-
र्दत्तामाशिषमीश्वरः किमु सतामङ्गीकरोति स्वयम् ॥

—हलायुधविजये

1121. गौरीपाणिग्रहणसमये मूर्ध्नि शम्भोर्विधात्रा
विन्यस्तस्ते दिशतु कुशलं राशिरार्द्राक्षतानाम् ।
मुक्तास्फोटप्रसृमरमणिस्तोमसाम्येन येन
प्रालेयांशुः परिणत इव प्रेयसीभिर्विभाति ॥

—दर्सी—अभिलेखे

1122. गौरीरूपविभूषणाम्बरधरां कृत्वा परां कन्यकाम्
प्रस्तावोचितहासंकेलिचतुरैरालीजनैर्वञ्चितः ।
तत्कालं कुलपालिकाविहसितं श्रुत्वा विवाहोत्सवे
विश्वेषामभिवाञ्छितं वितनुतात् सग्रीडहासो हरः ॥

—धूर्तविडम्बने अमरेश्वरस्य

1123. पाणिग्रहे पुलकितं वपुरैशं भूतिभूषितं जयति ।
अङ्कुरित इव मनोभूर्यस्मिन् भस्मावशेषोऽपि ॥
—आर्यासप्तशत्यां गोवर्द्धनाचार्यस्य

1124. ब्रह्मेन्द्रोपेन्द्रचन्द्रद्युमणिकुलगिरिक्षमासमुद्रादिरूपै-
र्लोकं संक्रान्तबिम्बं नखमुकुरतले यत्पादाब्जाङ्गुलीनाम् ।
दृष्ट्वा शैलेन्द्रपुत्री परिणयसमये विस्मयं प्राप लज्जा-
नम्रीभूताननेन्दुः स हरतु दुरितं पार्वतीवल्लभो वः ॥
—रतनपुरप्रस्तराभिलेखे

1125. शैलेन्द्रप्रतिपाद्यमानगिरिजाहस्तोपगूढोल्लसद्
रोमाञ्चादि विसंश्रुलाखिलविधिव्यासङ्गभङ्गाकुलः ।
आः शैत्यं तुहिनाचलस्य करयोरित्यूचिवान्सस्मितं
शैलान्तःपुरमातृमण्डलगणैर्दृष्टोऽवताद्वः शिवः ॥
—सुभा० सुधा० भा०

1126. स्नातः स्वर्गतरङ्गिणीजलभरैर्नेत्रोत्पलेनाञ्चितः
पार्वत्याः सितभूतिचन्दनचयैरालिप्तगात्रोज्वलः ।
देवश्चन्द्रकलासितभ्रुतिलको गौरीविवाहोत्सवारम्भे
शैलकृतार्हणस्त्रिजगतामर्च्यो हरः पातु वः ॥
—सुभा० सुधा० भा०

शिवविलासः

1127. अग्रे कृत्वा प्रियसहचरीमन्तिकं सम्प्रयान्तीं
व्रीडाभारादवनतमुखीमम्बिकामादरेण ।
लोलापाङ्गां प्रणयमधुरं लोचनान्तेन पश्यन्
नन्तस्तुष्यन्नवतु भगवानम्बिकावल्लभो नः ॥
—विद्याधरकृतायां एकावल्याष्टीकायां तरलाख्यायां
मल्लिनाथस्य

1128. अरुणनयनं भूभङ्गं रुषा स्फुरिताधरं
सुतनु शशिनः क्लिष्टां कान्तिं करोतु तवाननम् ।
कृतमनुनयैः कोपोऽयं ते मनस्विनिवर्धता-
मिति गदितया श्लिष्टो देव्या शिवाय शिवोऽस्तु वः ॥
—चण्डकौशिके आर्यक्षेमेश्वरस्य
1129. आत्मीयञ्चरणं दधाति पुरतो निम्नोन्नतायाम्भुवि
स्वीयेनैव करेण कर्षति तरोः पुष्पं श्रमाशङ्कया ।
तल्पे किञ्च मृगत्यचाविरचते निद्रातिभागैर्निजै-
रन्तःप्रेमरसालसां प्रियतमामङ्गे दधानो हरः ॥
—रसमञ्जर्या भानुदत्तस्य
1130. उच्चैरपर्णामुखचन्द्रबिम्बं परामृशन्तं निजपाणिपल्लवैः ।
गङ्गाधरं नौमि भुजङ्गराहुप्रकृष्टभीत्या चकितं मुहुर्मुहः ॥
—आचारार्क दिवाकरस्य
1131. कल्याणं भवतां तनोतु शिवयोः शय्याथ सा कौसुमी
लज्जावीतमनोभुवा गिरिजया रोमाञ्चसञ्छन्नया ।
दूराक्षिप्तदुकूलयांशु शमितेऽप्युद्दीप्तदीपे विभो-
श्चूडाचन्द्रहताशया विशरणं यालिङ्गिता केवलम् ॥
—शृङ्गारमञ्जरीभाणे रतिकरस्य
1132. कुम्भी त्वां परिणन्तुमिच्छति कुचौ दृष्ट्वा प्रतीभभ्रमात्
कस्तूर्या मकरीः करोम्ययि तयोः शोभाक्षरालम्बिनीः ।
भीतिस्ते न भवेत्तदा मकरतो भीतो गजः प्रागभूत्
इत्थं शैलसुतास्तनौ कपटतः शम्भुः स्पृशन् पातु नः ॥
—अलङ्कारमकरन्दे कोल्लूरिराजशेखरस्य
1133. कुसुमशरविलासे भङ्गुरस्याद्रिपुत्री-
करतलवलयस्य क्षमागतस्यार्द्धमेकम् ।

निजमिव शशिखण्डं मन्यमानस्य शम्भो-
र्भवतु सह विवादः कान्तया कौतुकाय ॥

—विवादरत्नाकरे चन्देश्वरठाकुरस्य

1134. गौरीनवपरिष्वङ्गे विभोः स्वेदाम्बु पातु वः ।
नेत्राग्निभीत्या कामेन वारुणास्त्रमिवाहितम् ॥

—कथासरित्सागरे द्वितीये लम्बके सोमदेवभट्टस्य

1135. गौरीपयोधरस्पर्शद्विगुणीभूतवेपथुः ।
हरो गौरीमुखामोदसतृष्णः पातु नः सदा ॥

—ज्योतिषसुबोधे पक्षधरमिश्रस्य

1136. गौरीं सस्पृहमीक्षते रतिपतिं रुद्रं समुत्कण्ठते
तद्योषामनुकम्पते पुरपरिक्षोभोऽति रौद्रायते ।
विभ्राडस्थिभिरञ्जितः फणफणैरुत्कम्पते हासकृ-
न्गन्गस्वीक्षणविस्मृतोत्तरभृतध्यायी हरः पातु वः ॥

—चतुरचूडामणौ दासिराजस्य

1137. चञ्चच्चूडान्तद्युम्बत्सुरसरिदुदयत्कूटकौटिल्यभावो-
द्रेकामेकान्तरोषाद् विलुलितवदनां मानिनीमम्बिकां ताम् ।
देवि! प्रेम्णा प्रसीदेत्यनुनयनविधौ तत्परश्चादुकारो
द्रागारोप्याङ्गपालीमनुमुदितशिवो यश्शिवस्सोऽवतान्नः ॥

—सर्वदर्शनविमर्शे शिवजीउपाध्यायस्य

1138. च्युतामिन्दोर्लेखां रतिकलहभग्नं च वलयं
समं चक्रीकृत्य प्रहसितमुखी शैलतनया ।
अवोचदद्यं पश्येत्यवतु स शिवः सा च गिरजा
स च क्रीडाचन्द्रो दशनकिरणापूरिततनुः ॥

—सुभाषितपद्धतौ श्रीपतेः

1139. जटागुल्मोत्सङ्गं प्रविशति शशी भस्मगहनं
फणीन्द्रोऽपि स्कन्धादवतरति लीलाञ्छितफणः ।
वृषः शाठ्यं कृत्वा विलिखति खुराग्रेण नयनं
यदा शम्भुश्चुम्बत्यचलदुहितुर्वक्त्रकमलम् ॥

—वत्सराजस्य

1140. जयति रतिविलासे सङ्गमः शङ्करस्य
स्मरनिगडनिबद्धः काञ्चनः शैलपुत्र्याः ।
गरलकवलकालीभूतभूतेशकण्ठ-
स्थलजलधरविद्युद्विभ्रमा बाहुबल्ली ॥

—प्रशस्तपादभाष्यटीकासङ्ग्रहे शङ्करमिश्रस्य

1141. तस्या नाम मया कथं कथमपि भ्रान्त्या समुच्चारितं
जानास्येव ममाशयं तव कृते गौरि प्रसन्ना भव ।
क्षान्तिः स्वीक्रियतां दयावति मयि क्रोधः परित्यज्यता-
मित्येयं बहुजल्पतः स्मररिपोः प्रेमाञ्जलिः पातु वः ॥

—सदुक्ति० चक्रपाणेः

1142. दूरे दारुवनाभिसारकमृषा चादूनि मुञ्चाधुना
भूयस्त्वं पुनरप्यहं यदि तदा चन्द्रः क्षितिं यास्यति ।
इत्युक्तः शशिमौलिरद्रिसुतया चूडेन्दुभूलम्भन-
व्याजव्यञ्जितपादपद्मपतनप्रीतप्रियः पातु वः ॥

—सदुक्ति० कविपण्डितश्रीहर्षस्य

1143. देव्याः प्राक् परिरम्भणे किल करौ द्वौ द्वौ पुनस्तत्करौ
रोद्धुं तन्मुखमुन्मुखं रचयितुं द्वौ चाधरास्वादनै ।
द्वौ नेत्रान्तचलालकापनयने मोक्तुं च नीर्वी दृढां
द्वावेवं सफलीकृताखिलकरः पायात्स वः शङ्करः ॥

—गीतगौर्या तिरुमलस्य

1144. पायाद्वो दयिताकेलिकोपे शम्भो प्रणामिनः ।
चन्द्र लेखानिषक्तेव तत्प्रसादस्मितच्छटा ॥

—वृहत्कथमञ्जर्या पञ्चमे लम्बके क्षेमेन्द्रस्य

1145. पायाद्वो भूतनाथो निशि शिखरिसुतासङ्गलीलाविलासै-
र्जाते काले निशीथे स्मृतसुरतटिनीकेलिरुच्चैः प्रिये हे!
उक्त्वा गङ्गालहर्या तव चिरविरहव्याकुलोऽहं सकोपां
वक्रभ्रूशोणनेत्रामथ निजमहिषीं वञ्चयन् यो विटेशः ॥

—कामकन्दले कृष्णपण्डितस्य

1146. पायाद्वः सुरदीर्घिकाजलरयभ्राम्यज्जटामण्डली-
वेगव्याकुलनागनायकफणाफूत्कारवातोच्छलत् ।
सप्ताम्भोनिधिजन्मचण्डलहरीमज्जन्नभोमण्डल-
ग्रासत्रस्तसुराङ्गनाकलकलक्रीडाविलक्षो हरः ॥

—सदुक्ति० ब्रह्महरेः

1147. पौलस्त्यपीनभुजसम्पदुदस्यमान
कैलाससम्भ्रमविलोलदृशः प्रियायाः ।
श्रेयांसि वो दिशतु निहनुतकोपचिह्न-
मालिङ्गनोत्पुलकमासितमिन्दुमौलेः ॥

—सुभा० सुधा० भा०

1148. प्रणयकलहकाले निर्घृणं भीतिहेतोः
प्रकटयति समन्तान्मायया कायमस्मिन् ।
समयमथ भवान्या गाढलिङ्गायमानो
घटयतु घनविघ्नध्वंसमस्माकमीशः ॥

—तत्त्वचिन्तामणिप्रकाशे रुचिदत्तस्य

1149. प्रातः सहस्रकिरणप्रणिपातभीरुः
कक्षातटप्रणयिनीं मदनप्रशस्तिम् ।

आस्तां जगत्त्रयमुदे तिरयन्भुजाभ्यां
गौरीनखक्षतिपदावलिमिन्दुमौलिः ॥

—लटकमेलके शङ्खधरस्य

1150. प्रोन्मीलल्लोलमौलिश्लथविकटजटाजालमालोक्य मुह्यन्
गङ्गासम्पातजातभ्रमभरविवशो विक्षिपँल्लोचनानि ।
आकर्षन्मौक्तिकालीं गिरिवरदुहितुः कण्ठसीमात उच्चैः
प्रातः श्रीहैमवत्या तदनु विहसितो लज्जितः पातु शम्भुः ॥

—अन्योक्तिशतके भट्टवीरेश्वरस्य

1151. बालः सुन्दरि चन्द्रमाः सुतसुधाधाराभिराप्यायितो
निद्रामेति फणीश्वरः सुरधुनी रुद्धा जटावल्लिभिः ।
इत्थं मन्मथकेलिकौतुकविधौ ग्रीडावतीं पार्वतीं
पायाद्वः प्रतिबोधयन्नवधूं चन्द्रार्द्धचूडामपि ॥

—सदुक्ति० कक्वोलस्य

1152. भूयिष्ठाः परिरम्भकेलिषु भुजाः सोत्कण्ठमालोकने
नेत्राणि प्रचुराणि चुम्बनविधौ भूयांसि वक्त्राणि ते ।
इत्थं भूरिवधूविलासघटनासज्जस्य काऽहं तव
प्रोक्तः क्रोधविरुद्धयेति शिवया स्मेरो हरः पातु वः ॥

—हास्यचूडामणौ वत्सराजस्य

1153. मानाद्व्यावृत्तनिद्रारसमुपगतया स्वप्नसन्दृष्टमात-
ङ्गाक्रान्तौ जातभीत्या श्रमजलयुतया चापि सन्तापवत्या ।
आवीतस्वप्नया द्रागतिकरुणमये पाहि पाहीति चोक्त्वा
गाढाश्लिष्टो भवान्या बहलपुलकितः पातु वो वामदेवः ॥

—शृङ्गारमञ्जरीभाणे रतिकरस्य

1154. मौलिं स्वेदजलार्द्रकुन्तलमुरः पूर्वाधिकोष्णस्तनं
श्रोणीमुच्छ्वसदंशुकां पुलकिते पार्श्वे प्रकन्यौ करौ ।

सस्तम्भं चरणद्वयं च मुदितो गौर्याशिशवः कौतुका-
तत्तन्तृत्तकलोचिताङ्गकथनव्याजैः स्पृशन् पातु वः॥

—नृत्यरत्नावल्यां जायसेनापतेः

1155. यश्चामीकरकुम्भसन्निभकुचद्वन्दस्य रत्युत्सव-
क्रीडानेहसि शैलराजदुहितुर्वक्त्रारविन्दस्य च ।
निष्पर्याय दिदृक्षयेव भगवान्धत्ते स्म नेत्रत्रयं
स श्रेयांसि समातनोतु भवतामर्द्धेन्दुचूडामणिः॥

—रतनपुर—प्रस्तराभिलेखे कालचुरेः

1156. यस्यालिङ्गनरम्यरूपगिरिजासम्भोगसम्भावित-
स्वेदाम्भः कणचुम्बितोभयतटप्रोद्धासिभालम्बकम् ।
प्रान्तप्रोतविशुद्धमौक्तिकलसन्माणिक्यमध्यम्रजः
शोभामातनुते तनोतु स शिवः श्रेयांसि भूयांसि वः॥

—अभिलेखे

1157. रक्षाक्षावलिमाः परित्यज जटाः कोऽयं मदप्रक्रमः
कौपीनं त्यज मुञ्च मुञ्च नखरव्यापारमास्थानिकम् ।
इत्युद्भ्रान्त इवोल्लपन्नवतु वो मन्दं निकुञ्जोदरे
रुद्राणीसुरतप्रबन्धविकलः खण्डेन्दुचूडामणिः॥

—लटकमेलके शङ्खधरस्य

1158. लीलाद्यूतिजितां कलाधरकलां मौलौ दृढं कीलिता-
माहर्तुं युगमुन्नमय्य भुजयोर्विश्लेषयत्यामिथः ।
पार्वत्याः कुचकुम्भपार्श्वयुगले सप्रेमलोलेक्षणः
कालक्षेपणमिन्दुमोचनविधौ कांक्षन् शिवः पातु वः॥

—रेड्डिराजानाम् अभिलेखे

1159. वक्त्राणि पञ्चकुचयोः प्रतिबिम्बितानि
दृष्ट्वा दशाननसमागमनभ्रमेण ।

भूयोऽपि शैलपरिवृत्तिभयेन गाढ-
मालिङ्गितो गिरिजया गिरीशः पुनातु ॥

—गङ्गेशोपाध्यायकृत—तत्त्वचिन्तामणेश्च।कायां
आलोकाख्यायां पक्षधरस्य

1160. श्रीमत्पर्वतपुत्रिकाकुचतटीपाटीरपङ्कैः श्रितं
यद्दोर्मध्यमधःप्रसर्पितशरच्चन्द्रांशुलेशैरिव ।
भाति शिलष्टललाटकुङ्कुममिव स्वप्रेयसीचुम्बने
फाले यस्य विलोललोचनरुचिः पायात्स नः शङ्करः ॥

—चन्द्ररेखाविलासे

1161. श्रुतिः सक्ता मुग्धे वचसि वदनेन्दौ निपतिता
दृशः स्वादौ बिम्बाधरमधुनि मग्नैव रसना ।
निषण्णाभून्नासा निजपरिमले शैलदुहितु-
र्घनाश्लेषानन्दे वपुरपि विलीनं पुरभिदः ॥

—सदुक्ति० उमापतिधरस्य

1162. सन्ध्यायाः प्रणति क्षणे गिरिजया सेष्यं समालोकिते
रोषं मानिनि मा कृथास्त्वदपरा नान्यास्ति वन्द्या मम ।
किं तु त्वामहमानमामि मनसि ध्यात्वा तवैवाकृती-
रित्थं हर्षितशैलराजतनया दृष्टः शिवः पातु नः ॥

—न्यायसिद्धान्तमञ्जरीदीपिकायां श्रीकण्ठस्य

1163. सलज्जैर्निर्वस्त्रं भयशिथिलितैर्नागविभवम्
भवं दृष्ट्वा चन्द्राङ्कितकलजटं किञ्च चकितैः ।
कटाक्षैरुन्मीलन्मधुपजलजातद्युतिहरै-
र्भवान्याः सन्तुष्टो वितरतु सुखं काममथनः ॥

—सामवते अम्बिकादत्तव्यासस्य

1164. स्फीतावतंसशशिसङ्कुचदङ्गसङ्घि-
रोमाञ्चसञ्चयमिषेण समुन्मिषन्तम् ।
गौरीकरग्रहमिलन्नववारिधारा-
-सिक्तं स्मरामि गिरिशप्रणयप्ररोहम् ॥
—प्रबन्धपारिजाते रामचन्द्रमिश्रस्य
1165. स्मेराः काक्षशतैर्निवार्य निभृतं चातुर्यधुर्याः सखीः
सारिं सारयतो मृषा गणयतः स्थानान्यतिक्रामतः ।
कण्ठाश्लेषणे दुरोदरविधौ चन्द्रार्द्धचूडामणे-
देवी वञ्चयतो जयन्ति गहनच्छद्मक्रमाः केलयः ॥
—कर्पूरचरितभाणे वत्सराजस्य
1166. स्वर्भानुः सुरवर्त्मनानुसरति ग्रासाभिलाषादसा-
विन्दोरिन्दुमुखि! ग्रसेत किमुत भ्रान्त्या भवत्या मुखम् ।
इत्थं नाथगिरा नभोऽर्पितदृशो वक्त्रे भवान्या भृशं
मानिन्याः कृतचुम्बनस्त्रिनयनः स्तादिष्टसिद्ध्यै सताम् ॥
—सुभा० सुधा० भा०
1167. स्वेदस्यन्दितसान्द्रचन्दनचयं दोर्वल्लिबन्धश्रमा-
दूर्ध्वश्वासपरिस्खलत् स्मरकथं सन्दष्टदन्तच्छदम् ।
शीत्काराञ्चितलोचनं सपुलकं भ्रान्तभ्रुनृत्यत्करम्
पार्वत्यां सुरतं मुदे रसवतामास्तां मृडानीपतेः ॥
—हास्यार्णवप्रहसने जगदीश्वरतर्कालङ्कारभट्टाचार्यस्य
1168. हर्षादम्भोजजन्मप्रभृतिदिविषदां संसदि प्रीतिमत्या
श्वश्र्वा मौलौ पुरारेर्दुहितृपरिणये साक्षतं चुम्ब्यमाने ।
तद्वक्त्रं मौलिवक्त्रे मिलितमिति भृशं वीक्ष्य चन्द्रः सहासो
दृष्ट्वा तद्वृत्तमाशुस्मितसुभगमुखः पातु वः पञ्चवक्त्रः ॥
—सुभा० सुधा० भा०

शिवशिवालापः

1169. अन्यस्मै संप्रतीमं कुरु मदनरिपो स्वाङ्गदानप्रसादं
नाहं सोढुं समर्था शिरसि सुरनर्दी नापि सन्ध्यां प्रणन्तुम्।
इत्युक्त्वा कोपविद्धां विघटयितुमुमामात्मदेहं प्रवृत्तां
रुन्धानः पातु शम्भोः कुचकलशहठस्पर्शकृष्टोभुजो वः॥
—सदुक्ति० मयूरस्य
1170. एषा ते हर का सुगात्रि कतमा मूर्ध्नि स्थिता किं जटा
हंसः किं भजते जटां न हि शशी चन्द्रो जलं सेवते।
मुग्धे भूतिरियं कुतोऽत्र सलिलं भूतिस्तरङ्गायते
इत्थं यो विनिगूहते त्रिपथगां पायात् स वः शङ्करः॥
—सदुक्ति०
1171. कस्त्वं द्वारि दिगम्बरः क्षपणकः कस्मादकस्मादहो
बाले शूलधरो धिगायुधविधिं वर्हास्त्वदर्हा ननु।
मां जानीहि महेश्वरं स्फुटमिदं वस्त्रेप्यभावादिति
प्रेयस्या परिहासतो विहसितं शम्भोः शुभायास्तु वः॥
—प्रस्तराभिलेखे धङ्गदेवस्य
1172. कस्त्वं शूली मृगय भिषजं नीलकण्ठः प्रियेऽहं
केकामेकां कुरु पशुपतिर्नैव दृश्ये विषाणे।
स्थाणुर्मुग्धे न वदति तरुर्जीवितेशः शिवाया
गच्छाटव्यामिति हतवचाः पान्तु वश्चन्द्रचूडः॥
—शा० प० भारतीकवेः
1173. कस्मात् पार्वति निष्ठुरासि सहजं शैलोद्भवानामिदं
निःस्नेहासि कुतो न भस्मपरुषः स्नेहं क्वचिन्निन्दति।

कोपस्ते मयि निष्फलः प्रियतमे स्थाणौ फलं किं भवे-
दित्थं निर्वचनीकृतो दयितया शम्भुः शिवायास्तु वः ॥

—सदुक्ति० भोजदेवस्य

1174. किं गौरि मां प्रति रुषा ननु गौः किमस्मि
कुप्यामि कं प्रति मयीत्यनुमानतोऽहम् ।
जानामि सत्यमनुमानत एव स त्व-
मित्थं गिरो गिरिभुवः कुटिला जयन्ति ॥

—सदुक्ति० रुद्रटस्य

1175. केयं मूर्ध्न्यन्धकारे तिमिरमिह कुतः सुभ्रुकान्तेन्दुयुक्ते
कान्ताप्यत्रैव कामिन्ननु जलमुमया पृष्टमेतावदेव ।
नाहं द्वन्द्वं करोमि व्यपनय शिरसस्तूर्णमेनामिदानी-
मेवं प्रोक्ते भवान्या प्रतिवचनजडः पातु वो मन्मथारिः ॥

—सदुक्ति०

1176. क्व तिष्ठतस्ते पितरौ ममेवेत्यर्पणयोक्ते परिहासपूर्वम् ।
क्व वा ममेव श्वसुरौ तवेति तामीरयन्सस्मितमीश्वरोऽव्यात् ॥

—सुभा० सुधा० भा०

1177. खड्गं परशुर्वृषः शशिकलेत्यादि त्वदीयं मया
सर्वस्वं जितमद्य-नामकितव-प्रत्यर्पितं ते पुनः ।
प्रेष्या केवलमस्तु मे जलवहा गङ्गेति गौरीगिरा
शम्भोर्धूतकलाजितस्य जयति व्रीडाविनम्रं शिरः ॥

—गौहाटी—पट्टाभिलेखे इन्द्रपालस्य

1178. गाढं ध्वान्तमनेकभानुजठरे राजत्कलाधारिणि
प्रोदञ्चच्छफरी युगं दरदलत्पद्मेषु हीरावलिः ।
स्वर्णोत्तुङ्गगिरिद्वयाधरचरी दीनाकलिन्दात्मजा
पश्याश्चर्यमिदं शिवामिति वदन् स्मेरः शिवः पातु वः ॥

—कुण्डमण्डपसिद्धौ विठ्ठलदीक्षितस्य

1179. त्वं हालाहलभृत्करोषि मनसो मूर्छां ममालिङ्गितो
 हालां नैव बिभर्मि नैव च हलं मुग्धे कथं हालिकः।
 सत्यं हालिकतैव ते समुचिता सक्तस्य गोवाहने
 वक्रोक्त्येति जितो हिमाद्रिसुतया स्मेरो हरः पातु वः॥
 —वक्रोक्तिपञ्चाशिकायां रत्नाकरस्य
1180. दास्येऽहं परिरम्भणानि कितव! द्यूते जितानि त्वया
 मिथ्यौत्सुक्यमिदं यतः शतमहोरात्रास्तदीयाऽवधिः।
 इत्युक्तः शिवया निशादिवसकृज्ज्योतिर्मयाक्षिद्वय-
 द्रागुन्मेषनिमेषकोटिघटनव्यग्रो हरः पातु वः॥
 —कर्पूरचरितभाणे वत्सराजस्य
1181. दिव्यं वारि कथं यतः सुरधुनी मौलौ कथं पावको
 दिव्यं तद्धि विलोचनं कथमहिर्दिव्यं च चाङ्गे तव।
 तस्माद्यूतविधौ त्वयाद्य मुषितो हारः परित्यज्यता-
 मित्थं शैलभुवा विहस्य लपितः शंभुः शिवायास्तु वः॥
 —सुभा० सुधा० भा०
1182. द्यूतक्रीडां करिष्ये नहि नहि भवतां साकमम्भोजनेत्र
 गृत्नासि त्वं मदीयाः किल निजविजये हारकेयूरकाञ्चीः।
 शूलं व्यालं कपालं उमरुमथ ददासीश मे मज्जये त्व-
 मित्थं देव्या वचोभिः प्रहसितवदनः पातु नश्चन्द्रचूडः॥
 —सामवते अम्बिकादत्तव्यासस्य
1183. घन्या केयं स्थिता ते शिरसि शशिकला किन्नु नामैतदस्या
 नामैवास्यास्तदेतत् परिचितमपि ते विस्मृतं कस्य हेतोः।
 नारीं पृच्छामि नेन्दुं कथयतु विजया न प्रमाणं यदीन्दु-
 र्देव्या निर्दोषमिच्छोरिति सुरसरितं शाठ्यमव्याद्विभोर्वः॥
 —मुद्राराक्षसे विशाखदत्तस्य

1184. न क्रोधः क्रियतां प्रिये स तु भवन्मौलिस्थगङ्गोदरे
मुग्धे मानसपूजितं त्यज कृतं युष्मन्नियोगद्वयम्।
वक्रे श्लेषममुं निराकुरु कदाश्लिष्टोऽसि वक्रो मया
वामाङ्गयेति हतोत्तरः स्मरहरः स्मेराननः पातु वः॥

—सुभा० सुधा०भा०

1185. प्राप्तं तस्य फलं मयाद्य तपसो यत्तत्कृतं तत्पुरः
यन्मे मूर्ध्नि पदं करोति हर हे त्वल्लालिता जाह्नवी।
गेहं यामि पितुर्गृहाण तनयं सोढुं न शक्तास्म्यहम्
एवं मन्युभरालसं गिरिजया प्रोक्तो हरः पातु वः॥

—इन्द्रगढप्रस्तरामिलेखे

1186. मुग्धे! सुन्दरि! यामि शैलशिखरं किं तत्र माहेश्वरि
ध्यानार्थं ननु नास्ति काचिदपरा तातस्य गेहे पुनः॥
इत्थं पवर्तनन्दिनीकुतुककृद्वाणीः सुधाह्लादिनीः
शृण्वन् नष्टसमाधिधीः पशुपतिः पायादपायाज्जगत्॥

—अभिज्ञानशाकुन्तलस्य टीकायां किशोरकेलिइत्याख्यायां
नवकिशोरकरशास्त्रिणः

1187. मौलौ चन्द्रार्द्धमौले प्रवसति रुचिरा प्रेयसी काप्यपूर्वा
नान्यां जानामि कान्ते कुवलयनयना प्रेयसी त्वं ममासि।
आदर्शं पश्य तथ्यं वद कितव मुहुस्तर्जितो देवदेव्या
त्रस्तः पादानतोयं स्मितरुचिरमुखः पातु वो विश्वनाथः॥

—गौरीविवाहनाटके जयभूपतीन्द्रमल्लदेवस्य

1188. श्रीविश्वनाथ! विषमं चरितं त्वदीयं दृष्ट्वा
परां न वृणुया इति शङ्कितास्मि।
इत्थं निशम्य वचनं गिरिशो भवान्या
अङ्गीभवन्प्रमुदितो भवतान्मुदे नः॥

—विश्वनाथपञ्चाननभट्टाचार्यकृत—कारिकावल्याष्टीकायां
सिद्धान्तमुक्तावल्याख्यायां सूर्यनारायणशुक्लस्य

1189. सन्ध्यां यत्प्रणिपत्य लोकपुरतो बद्धाञ्जलिर्याचसे
धत्से यच्च नदीं विलज्ज शिरसा तन्नाम सोढं मया ।
श्रीर्यातामृतमन्थने यदि हरिं कस्माद्विषं भक्षितं
मा स्त्रीलम्पट मां स्पृशेति गदितो गौर्या हरः पातु वः ॥

—सुभा०

1190. सव्यालम्बनमेतदद्य भवतो निःस्नेह मुञ्चाम्यहम्
सव्यालं विजहीहि सुन्दरि वनं निःस्नेहता नास्ति मे ।
मैवं वक्ष्यसि किं वनं ननु जलं मूर्ध्ना मयैवोह्यते
वक्रोक्त्येति हिमाद्रिजामवचसं कुर्वन्हरः पातु वः ॥

—वक्रोक्तिपञ्चाशिकायां रत्नाकरस्य

1191. स्वामिन् वासो ममैतन्नहि नहि विदितं शीतरश्मेः स वक्रः
स्वर्गङ्गा वेद सास्त्रीभुजगपरिवृढः शोभने स द्विजिह्वः ।
स्वीयाङ्गस्पर्शपूर्वन्तदिह भगवतैर्वोच्यतामित्यकस्मा-
दर्थिप्रत्यर्थिभावः शिव शिव शिवयोः श्रेयसे नः सदास्तु ॥

—द्वैतपरिशिष्टे केशवस्य

शिवहासः

1192. कङ्कणफणिराजमणिन्दीपधिया वदनमारुतैरसकृत् ।
निर्वापयति कुमारे सगिरिसुतो जयति सस्मितः शम्भुः ॥

—कालिदासकृत— नलोदयस्य टीकायां
सुबोधिण्याख्यायां प्रज्ञाकरमिश्रस्य

1193. कर्णोत्तंसितशेषशेषफणभृत् पुच्छच्छटापीडनोन्-
मीलच्चन्द्रकलामृतोर्मिकणिकास्वादेन मेदस्विना ।
मन्दस्पन्दविभिन्नबन्धमुरगाकल्पेनभीतिस्पृश
स्पृष्टायाः सदृशो विलोक्य वदनं हृष्यन् हरः पातुः नः ॥

—पदार्थचन्द्रिकायां शेषानन्तस्य

1194. कौमारकेकिकुलकूजितमिन्द्रनील-
कैलासशैलशिखरे क्षणजं निशम्य ।
सञ्जातकान्तपृषदं वदनं भवान्या
दृष्ट्वा स्मिताञ्चितमुखोऽवतु विश्वमीशः ॥
—रतिमकरन्दटिप्पणे पुरुषोत्तमभट्टस्य
1195. क्रौञ्चारिद्विरदास्ययोः शिशुतया तातस्य मौलौ मिथो
गङ्गावारिणि खेलतोः शशिकलामालोक्य मध्येजटम् ।
शैवालावलिमध्यबद्धशफरीबुद्ध्या समाकर्षतो-
राक्रन्दस्फुटकन्दलेन विहसन्नव्याज्जगद्धूर्जटिः ॥
—बरकपुरदानपत्राभिलेखे विजयसेनस्य
1196. तातं तत्ताततातं कथय हर कुलेऽलङ्कृते सम्प्रदाने
तत्पुत्रा चन्द्रमौलिर्नतवदनकजो जातलज्जो बभूव ।
ब्रह्मावादीत्तदानीं शृणुत हरकुलं वेदकण्ठोग्रकण्ठ
श्रीकण्ठान्नीलकण्ठः प्रहसितवदनः पातु वश्चन्द्रचूडः ॥
—सुभा० सुधा० भा०
1197. निर्विघ्नं घनसारसारविशदस्वर्लोककल्लोलिनी-
कल्लोलप्रतिमल्लबाहुचलनैर्व्याप्तान्तरालश्रियः ।
शम्भोः सम्भवदङ्गहारतरलोत्तंसामृतांशुद्रव-
प्राणत्प्राणिकपालचापलदृशो हासोर्मयः पान्तु वः ॥
—सदुक्ति० वाचस्पतेः
1198. पाणिग्रहे पर्वतराजपुत्र्याः पादाम्बुजं पाणिसरोरुहाभ्याम् ।
अश्मानमारोपयतः स्मरारेर्मन्दस्मितं मङ्गलमातनोतु ॥
—सुभा० सुधा० भा०
1199. पाणौ कङ्कणमुत्फणः फणिपतिर्नेत्रं ज्वलत्पावकम्
कण्ठः कुण्ठितकालकूटजटिलो वस्त्रं गजेन्द्राजिनम् ।

गौरीचोलनलोभनाय सुभगो वेषो वरस्येति मे
गण्डोल्लासविभावितः पशुपतेर्हास्योद्गमः पातुः वः।

—सदुक्ति० रुद्रटस्य

1200. प्रतिबिम्बं निजं दृष्ट्वा कुचे मातुरिभाननम्।
स्तन्ये मन्दादरं वीक्ष्य स्मेरं स्मरहरं श्रये॥

—भिक्षाटनकाव्ये उत्प्रेक्षावल्लभस्य

1201. भृङ्गी कस्तव चर्चिके गुह न कोऽप्याकार एकस्तु नौ
सत्यं भृङ्गरिटे सुसत्यमनृतं लोकं तु मोटिर्वदेत्।
नग्नं पृच्छतमस्तु वां परिणयैकात्मत्वमित्युद्धट-
स्तावुत्सृज्य सपर्षदः पशुपतेर्हास्योद्गमः पातुः वः॥

—सदुक्ति० शतानन्दस्य

1202. मातर्ब्रूहि किमेतदञ्जलिपुटे तातेन गोपायितं
वत्स स्वादुफलं प्रयच्छति न मे गत्वा गृहाण स्वयम्।
मात्रैवं प्रहिते गुहे विघटयत्याकृष्य सन्ध्याञ्जलिं
शम्भोर्भग्नसमाधिरुद्धमनसो हास्योद्गमः पातुः वः॥

—सदुक्ति० योगेश्वरस्य

1203. मूर्ध्नि स्थितां हिमकरस्य कलां ग्रहीतुं
इच्छावर्ती सरभसं स्पृशतीं भ्रमेण।
दृष्ट्वा हिमालयसुतां प्रहसन् महेशः
श्वश्रेयसं स वितनोतु निरन्तरं नः॥

—साहित्यकण्टकोद्गारे

1204. वक्षोजद्वयकाञ्चनाचलपरीरम्भस्खलन्मुक्तिका-
लाजव्राजबुभुक्षुपन्नगफणाफूत्कारभीतां पुनः।
वासोत्कामतिवेयमानजघनां पर्याकुलां कौतुकी
निर्यान्तीमचलात्मजामुपहसन् पञ्चाननः पातुः वः॥

—अभिज्ञानशाकुन्तलस्य टीकायां रसचन्द्रिकाख्यायां शङ्करस्य

1205. वक्षोशुकाहरणसाध्वसकृष्टमौलि-
माल्यच्छटाहतरतालयदीपभासः ।
देव्यास्रपामुकुलितं मुखमिन्दुभाभि-
र्वीक्षाननानि हसितानि जयन्ति शम्भोः ॥
—देवोपराभिलेखे विजयसेनस्य

1206. सहस्रास्यो नागः प्रभुरपि मतः पञ्चवदनः
षडास्यो हन्तैकस्तनय इतरोवारणमुखः ।
सदा भैक्ष्यं शश्वत्प्रभवतु कथं वर्तनमिति
श्वसन्त्यां पार्वत्यामथ जयति शम्भुस्मितमुखः ॥
—सुभा० सुधा० भा०

शिवनृत्यम्

1207. अस्थीन्यस्थीन्यजिनमजिनं भस्म भस्मेन्दुरिन्दु-
र्गङ्गा गङ्गोरग उरग इत्याकुलाः सम्भ्रमेण ।
भूषदानोपकरणगणप्रापणव्यापृतानां
नृत्यारम्भप्रणयिनि शिवे पान्तु वाचो गणानाम् ॥
—सदुक्ति० धनपालस्य

1208. आर्द्रा कण्ठे मुखाब्जस्रजमवनमयत्यम्बिका जानुलम्बां
स्थाने कृत्वेन्दुलेखां निविडयति जटापन्नगेन्द्रेण नन्दी ।
कालः कृत्तिं निबघ्नात्युपनयति करे कालरात्रिः कपालं
शम्भोर्नृत्तावतारे परिषदिति पृथग्व्यापृता वः पुनातु ॥
—सदुक्ति० शतानन्दस्य

1209. आसीनैः स्वं विमानं कृतपरिवृत्तिभिः सुन्दरीसङ्गतैस्तै-
र्देवैः सिद्धैश्च यक्षैरनिमिषनयनैर्दृश्यमानः सतृष्णम् ।
मध्ये मध्ये पयोदैर्मुंरजसदृशतां बोधयद्भिः सुमन्द-
मम्भः सम्पात्य पुष्पैरिव ननु महितस्ताण्डवः श्रेयसे स्तात् ॥
—सुभा० सुधा० भा०

1210. उच्चैरुत्तालखेलद्भुजवनपवनोद्धूतशैलौघपात-
स्फारोदञ्चत्पयोधिप्रकटितमुकुटस्वर्धुनी सङ्गमानि ।
जीयासुस्ताण्डवानि स्फुटविकटजटाकोटिसंघट्टभूरि
भ्राम्यन्नक्षत्रचक्रव्यवसितसुमनोवृष्टिपातानि शम्भोः ॥
—शा० प० भेरीभांकारस्य
1211. उत्क्षिप्तो दण्डपादो ग्रहगणमुडुभिः सार्द्धमुत्तम्य भूयः
प्रायाद्यावत्स्वसीमामपरपदभरभ्रष्टपृष्ठा क्व भूमिः ।
इत्थं दौस्थेपि रङ्गे गगनतलचलच्चारिकाचारवृत्ते-
स्त्रायन्तां वस्त्रिसन्ध्यं त्रिपुरविजयिनस्ताण्डवक्रीडितानि ॥
—रानोड—अभिलेखे
1212. उत्तानाः कति वेल्लिताः कति रयादाभुग्नमध्याः कति
क्षिप्तोत्क्षिप्त विकुञ्चिताः कति भुजास्तौर्यत्रिकानुक्रमात् ।
कल्पान्तेषु महानटस्य झटिति प्रक्रान्तचक्रभ्रमि-
भ्रान्तौ केवलमग्निहासगरलैर्लेखात्रयं पातु वः ॥
—सदुक्ति० सागरधरस्य
1213. उद्दामदन्तरुचिपल्लवितार्द्धचन्द्र-
ज्योत्स्नानिपीततिमिरप्रकरावरोधः ।
श्रेयांसि वो दिशतु ताण्डवितस्य शम्भो-
रम्भोधरावलिघनध्वनिरट्टहासः ॥
—सदुक्ति० सङ्घमित्रस्य
1214. उद्वेलनातिभरनिर्भरहस्तषण्ड-
चण्डाभिघातरभसोत्पतदद्रिजालैः ।
यः कन्दुकैरिव कृतातुलतालकेलि-
नृत्ते वभौ स भवभिद्भवताद्भवो वः ॥
—सेनकपट—अभिलेखे

1215. एकं पादमुदस्य कुञ्चिपदं विन्यस्य भूमौ स्थितं
व्यत्यासेन भुजं प्रसार्य डमरुं व्यावर्तयन् पाणिना ।
अम्बावक्त्रसरोरुहेक्षणवशात् सानन्दनमस्मितम्
हैमे संसदि ताण्डवं प्रकटयन् सद्यो नटः पातु नः ॥

—शिवाष्टके

1216. क्वचित् कनककुण्डलस्तबकमण्डिगण्डस्थलं
क्वचित् कुटिलकुण्डलिप्रकटमण्डनाडम्बरम् ।
क्वचित् कनकसन्निभं क्वचन् शारदाभ्रप्रभं
महो महदुपास्महे विहितताण्डवं शाम्भवम् ॥

—पारिजातहरणचम्पां श्रीकृष्णस्य

1217. क्षुभ्यत्सप्तार्णवानि स्थलदमरधुनी झातिकृन्निर्झराणि
भ्रस्यत्क्षोणिधराणि प्रचरकचतलोत्क्षिप्ततारोत्करणि ।
मज्जद्भूमण्डलानि त्रसदसुरसुरोन्मुक्तहाहारवाणि
त्रायन्ताम्बः समन्तात्त्रिपुरहरमहाताण्डवाडम्बराणि ॥

—ताम्रपत्राभिलेखे इन्द्रदेवस्य

1218. क्षोणि क्षोभं क्षमस्व त्वमपि कुरु महाकूर्म कर्म स्वकीयं
भोः भोः कैलासमेरुप्रभृतिकुलधराधारिणो गच्छताधः ।
ब्रह्मन्नुद्गच्छ दूरं कुरुत जलधयः स्थैर्यमित्यष्टमूर्ते-
र्भर्तुर्नृत्यावतारे सरभसगदिताः पान्तु वो नन्दिवाचः ॥

—सदुक्ति० द्वैपायनस्य

1219. चरणभरावनतावनिविनमत्कमठोरु कर्पराभोगा ।
नाट्यस्य धूर्जटेधूर्निवर्णपरिष्वष्कणी जयति ॥

—रानोड-अभिलेखे

1220. चलच्चरणताडितक्षितितलं सुपर्वापगो-
च्छलज्जलभृतात्वरं भ्रमितभीमनेत्रत्रयम् ।
जटापटलभेदितो परिचराम्बुदं धूर्जटे-
स्तनोतु पटुताण्डवं मम नवं नवं मङ्गलम् ॥
—मन्त्रचन्द्रिकायां गोस्वामीजनार्दनस्य
1221. चारी-सञ्चरणप्रवीणचरणव्यापारणाघूर्णित-
क्षोणीकुण्डनमत्फणीश्वरफणं विद्राणदिग्वारणम् ।
दोर्दण्डभ्रमणादकाण्डचलितब्रह्माण्डखण्डं मुदे
भूयाद्बो निविडक्वणड्डमरुकं चण्डीपतेस्ताण्डवम् ॥
—चन्द्रेहे-अभिलेखे प्रबोधशिवस्य
1222. झलं झलितकंकणं तकतकाङ्घ्रिसन्ताडितं
क्वणत् क्वणितनूपुरं हरहरेति शब्दोज्वलम् ।
धिमिन्धिमितदुन्दुभिध्वनिघनाकुलं मदलै-
र्धणं धणधणध्वनज्जयति ताण्डवं शाम्भवम् ॥
—बालरामभरते बालरामवर्मणः
1223. तूर्णं घूर्णति यत्र गोत्रशिखरिव्यूहः समूहः पत-
त्यत्यावर्तितमूर्तिरात्तविरुतं कुर्वन्ककुप् कुम्भिनाम् ।
सप्ताम्बोध्यवधिप्रधूतवसुधाबन्धः कबन्धीकृत-
स्वर्गाद्रिः क्षयकाण्डताण्डवविधः शैवः शिवायास्तु वः ॥
—प्रस्तराभिलेखे ढङ्गदेवस्य
1224. त्रिपुरदनुजं हत्वा नृत्यन्महेश्वरनायके
प्रवरमुनिभिर्देवैर्हृष्यन्मनोभिरभीक्षिते ।
नयनसुभगानाद्ये याभून्महोत्सवकारिणी
भवतु सततं सेयं सिद्धिर्मयापि च तद्वति ॥
—भैरवानन्दनाटके मणिकवेः

1225. त्वङ्गदङ्गमुदञ्चदिन्दुशकलं वेल्लत्कपालाकुलम्
पायाद्वः श्वसदङ्गदोरुभुजगं चण्डीपतेस्ताण्डवम् ।
यस्योद्भ्रान्तभुजप्रबन्धबलनावातोत्सलत्सागर-
स्फाराम्भः पटलैः पुरं पटमिवासक्तं समातन्वत ॥

—वृहत्कथामञ्जर्यां पञ्चमे लम्बके क्षेमेन्द्रस्य

1226. दिदीदिन्दीन्दीदीधकिकटनदन्नन्दिमुरजम्
रणद्राणद्राणद्रणरणरणर्घर्घररवम् ।
स्फुरत्फूफूफूफूफणिपतिफणाफूत्कृतिशतम्
शिवं भूयोभूयः प्रथमनटनाट्यन्दिशतु वः ॥

—गौरीदिगम्बरप्रहसने शङ्करमिश्रस्य

1227. देवस्त्रैगुण्यभेदात्सृजति वितनुते संहरत्येवलोका-
नस्यैव व्यापिनीभिस्तनुभिरपि जगद्व्याप्तमष्टाभिरेव ।
वन्द्यो नास्येति पश्यन्निव चरणगतः पातु पुष्पाञ्जलिर्वः
शम्भोर्नृत्तावतारे वलयफणिफणाफूत्कृतैर्विप्रकीर्णः ॥

—चण्डकौशिकनाटके क्षेमेश्वरस्य

1228. देवा दिक्पतयः प्रयात परतः खं मुञ्चताम्भोमुचः
पातालं ब्रज मेदिनिः प्रविशत क्षोणीतलं भूधराः ।
ब्रह्मन्नुन्नय दूरमात्मभवनं नाथस्य नो नृत्यतः
शम्भोः संकटमेतदित्यवतु वः प्रोत्सारणा नन्दिनः ॥

—सुभा० सुधा० भा०

1229. दोर्दण्डद्वयलीलया चलगिरिभ्राम्यत्तदुच्चैरव-
ध्वानोद्धीतजगद्भ्रमत्पदभरालोलत्फणाग्रचोरगम् ।
भृङ्गापिङ्गजटाटवीपरिसरद्वङ्गोर्मिमालाचलत्
चन्द्रं चारु महेश्वरस्य भवतां निःश्रेयसे ताण्डवम् ॥

—सुभा० सुधा० भा०

1230. द्रष्टेव प्रतिबिम्बकैर्नखगतैः स्वैर्नृत्यसम्पद्धिधेः
 सोवश्वीव गतिं शुभां प्रकटयन् दृश्योनिशन्ताण्डवीम् ।
 एवं यः परमात्मवत् पृथुगुणो ह्येकोप्यनेकी भवन्
 प्राकाम्यन्दधदेव भाति भुवने स स्तात् श्रिये शङ्करः ॥
 —बर्गाव—दानपत्राभिलेखे रत्नपालस्य
1231. नन्दिन् खञ्जनमञ्जुनादमुरजं संगृह्य सज्जीभव
 कूष्माण्डानय भस्मभाजनमितो लम्बोदरागम्यताम् ।
 स्कन्दं नन्दय मन्दिरोदरगतं देवीति रङ्गाङ्गणे
 शम्भोस्ताण्डवमण्डनैकमनसः संजल्पितं पातु वः ॥
 —सदुक्ति० योगेश्वरस्य
1232. नृत्यारम्भरसत्रदद्गिरिसुतारिक्तार्द्धसम्पूर्ये
 निर्व्यूढभ्रमिविभ्रमायजगतामीशाय तुभ्यं नमः ।
 यच्चूडाभुजगेश्वरप्रभृतिभिस्तादृग्भ्रमन्तीर्दिशः
 पश्यद्भिर्धनघूर्णमानवदनैः शान्तोपि न श्रद्धे ॥
 —सुभा० सुधा० भा०
1233. नेत्रक्रोडप्रसक्तोज्ज्वलदहनशिखापिङ्गभासां जटानां
 भारं संयम्य कृत्वा समममृतकरोद्भासि मौलीन्दुबिम्बम् ।
 हस्ताभ्यामूर्ध्वमुद्यद्विषशिखिवदनग्रन्थिमातत्यनागं
 स्थाणुःप्रारब्धनृत्तो जगदवतु लयोत्कम्पिपादाङ्गुलीकः ॥
 —कनस्व—अभिलेखे शिवगणस्य
1234. पदप्रचुरकिङ्किणीकिणिकिणिध्वनिभ्राजितम्
 हरिप्रमुखदेवताधृतलसन्मृदङ्गादिकम् ।
 धिधिं धिमितथैतथैतधरवानुसारिक्रमम्
 सदा तिमितिमङ्गलं दिशतु शाम्भवं ताण्डवम् ॥
 —ताण्डवस्तोत्रे

1235. पादन्यासनमत्क्षितिप्रविलसद्भोः काण्डचण्डभ्रमि-
भ्रान्तप्रान्तनगाभिघातविदधदिकपालपर्याकुलम् ।
खड्गोत्कटकोटिघृष्टिविचटद्ब्रह्माण्डमुड्डामरं
पायात्ताण्डवडम्बरं पुरभिदो देवस्य वः सर्वदा ।।
—कोनि—अभिलेखे कलचुरिपृथ्वीदेवस्य
1236. पादस्याविर्भवन्तीमवनतिमवने रक्षतः स्वैरपातैः
सङ्कोचेनैव दोष्णां मुहुरभिनयतः सर्वलोकातिगानाम् ।
दृष्टिं लक्ष्येषु नोग्रां ज्वलनकणमुचं बध्नतो दाहभीते-
रित्याधारानुरोधात्त्रिपुरविजयिनः पातु वो दुःखनृत्यम् ।।
—मुद्राराक्षसे विशाखदत्तस्य
1237. पायादायासखेदक्षुभितफणिफणारत्ननिर्यत्नानिर्यच्
छायामायापतङ्गद्युतिमुदितवियद्वाहिनीचक्रवाकम् ।
अभ्रान्ताभ्रान्तचूडातुहिनकरकरानीकनालीकनाल-
च्छेदामोदानुधावद्गुधिरमिव खगे धूर्जटेस्ताण्डवं नः ।।
—सुभा०सुधा०भा०
1238. पृथ्वीपृथ्वीनपदभ्यां न च वहति नभस्तुङ्गतामुत्तमाङ्गात्
पाणिप्रक्षेपयोग्यं दधति दशदिशः किञ्च नैवावकाशम् ।
कुर्या किं वा न कुर्या त्रिपुरविजयिनस्ताण्डवे चिन्तयेत्थम्
व्यग्रःसर्गादिहेतुस्त्रिदशगणनुतः श्रेयसे भैरवोऽस्तु ।।
—जयदेवकृतचन्द्रालोकस्य प्रकाशाख्यायां टीकायां बलभद्रसूनुः
प्रद्योतनभट्टाचार्यस्य
1239. भद्रं चन्द्रकले शिवं सुरनदि श्रेयः कपालावले
कल्याणं भुजगेन्द्रवल्लिकुशलं विश्वे शटासन्तते ।
इत्याहुर्मिलिताः परस्परममूर्यस्मिन् प्रशान्तिं गते
कल्पान्तारभटीनटस्य भवतात्तद्वः श्रिये ताण्डवम् ।।
—राजशेखरस्य

1240. भ्राम्यच्चण्डजटाविसृत्वरगलद्गङ्गाजलप्लाविते
रङ्गे भालगचन्द्रकोटिविलसद्रश्मिप्रदीपोच्चये ।
काले सान्ध्यकरानुरञ्जितककुप्प्रान्तस्थ धाराधरे
भूयाद्भूतिविभूतिदण्डमरुमच्चण्डीपतेस्ताण्डवम् ॥
—भाट्टार्क नीलकण्ठस्य
1241. भ्राम्यद्विश्वम्भराणि भ्रमिचलननमत्कूर्मकुम्भीनसानि
त्रुट्यत्ताराणि रिङ्गद्धरणिधरशिरः श्रेणिशीर्यदृषन्ति ।
दिक्कीर्णोदञ्चदम्पि द्रवदमरचमूचक्रचञ्चद्वियन्ति
व्यस्यन्तु व्यापदं वस्त्रिपुरविजयिनस्ताण्डवारम्भणानि ॥
—सदुक्ति० राजशेखरस्य
1242. मायाभोगामयौघाकुलितजगदलङ्कारभावैकरक्षा-
दीक्षायां यायजूकं क्षितितलचलनोदग्रपादाग्रघातम् ।
प्रोत्सर्पद्भूरिसर्पद्भ्रमणरयजयत्ताण्डवोदण्डवेगम्
शम्भोरम्भोजशोभाहरचरणयुगं सौभगं नस्तनोतु ॥
—शिवलीलामृतमहाकाव्ये नित्यानन्दस्य
1243. मूर्द्धव्याधूयमानध्वनदमरधुनीलोलकल्लोलजालो-
द्भूताम्भक्षोददम्भात्प्रसभमभिनभः क्षिप्तनक्षत्रलक्षम् ।
ऊर्ध्वन्यस्ताङ्घ्रिदण्डभ्रमिभवरभसोद्यन्नभस्वत्प्रवेश
भ्रान्तब्रह्माण्डखण्डं प्रवितरतु शिवं शाम्भवं ताण्डवं वः ॥
—सुभा०सुधा०भा०
1244. यस्यां मौलिमिलत्सुधांशुकलया सम्पूर्णबिम्बायितं
भालावस्थितलोचनेन सहसैवालातचक्रायितम् ।
आवर्तायितमाकपर्दममरस्रोतस्वतीधारया
पातु त्रीणि जगन्ति खण्डपरशोः सा ताण्डवाङ्गभ्रमिः ॥
—सुभा०सुधा०भा०

1245. लीलाभ्रान्तिविसर्पदम्बरतया व्यग्राद्धकान्तं पद-
न्यासन्यञ्चदुदञ्चदद्विवसुधाभोगीन्द्रकूर्माधिपम् ।
फूत्कारस्फुरदुत्पतत्फणिकुलं रिङ्गज्जटाताडन-
ध्यातव्योमगभीरदुन्दुभिनटन्नव्यात्स वो धूर्जटिः ॥
—वीरमित्रोदये शुद्धिप्रकाशे मित्रमिश्रस्य
1246. वक्त्राम्भोरुहपञ्चकं विकचयन्नेत्रत्रयं दर्शयै-
ल्लालाटं दहनं स्फुटं प्रकटयंस्तोयं कचैर्मोचयन् ।
बालं चन्द्रमुदञ्चयन् विरचयन् द्राक् ताण्डवाडम्बरा-
नाश्चर्याणि निदर्शयञ्जगदथं पायान्नटो धूर्जटिः ॥
—पद्यरचानायां आङ्गोलकरलक्ष्मणभट्टस्य
1247. वेल्लद्वोर्दण्डवेगानिलविहतमहाक्षमाधरोत्तुङ्गभृङ्ग-
ग्रावभ्रंशोपजातध्वनिचकितचलदिग्गजोन्मुक्तनादम् ।
पादन्यासान्निमज्जद्धरणितलभराभुग्नभोगीन्द्रभोग-
नृत्तं वः पातु शम्भोर्मुकुटशशिकलालिङ्गितव्योमचन्द्रम् ॥
—भतुरीय-अभिलेखे राज्यपालस्य
1248. शम्भोश्शुम्भतिजृम्भयद्गणमुदं सन्ध्यान्धकारं मस-
त्सर्वासुषुप्तुसुपर्वपर्वतरुचीन्कुर्वाणमुर्वीधरान् ।
भूषाभूतभुजङ्गपुङ्गवघनप्रोल्लासफुल्लत्फणा-
रत्नोद्यद्युतिपञ्जराञ्चितनभोदिङ्मण्डलं ताण्डवम् ॥
—अभिलेखे रिचेर्लपरिवारस्य
1249. शम्भोस्ताण्डवडम्बरोत्सवभृतः प्रेङ्खद्भुजामण्डली-
वातोत्क्षिप्तसमस्तसागरपयः पूरः स पायात्जगत् ।
यस्मिन्व्योमतलं प्रसर्पति पुनः कल्पान्तकालभ्रम-
त्रस्तामुग्धवधूससंभ्रमपरीरम्भान्ननन्दुः सुराः ॥
—शोभनेश्वर-मन्दिराभिलेखे वैद्यनाथस्य

1250. शर्वाणीपाणितालैश्चलवलयक्षणत्कारिभिः श्लाघ्यमानं
स्थाने संभाव्यमानं पुलकितवपुषा शंभुना प्रेक्षकेण ।
खेलत्पिच्छालि केकाकलकलकलितं क्रौञ्चभिर्द्विहियूना
हेरम्बाकाण्डबृंहातरलितमनसस्ताण्डवं त्वां धिनोतु ॥
—सुभा० सुधा० भा०
1251. शुद्धान्ते सीधुपानोन्मदमदनमदोन्मादमत्तालिकाली
तालीसंताड्यमानोद्धटमुरजरवाडम्बरोल्लासिताङ्गः ।
नृत्यन्मग्नो विलज्जश्चलविकटतटैः स्रस्तयैर्लोचनाद्धै-
र्दृष्टः स्त्रीभिः सहासं प्रहसनमुदितः पातु वो वामदेवः ॥
—सुभा० सुधा० भा०
1252. सन्ध्याताण्डवसम्बिधानविलसन्नान्दीनिनादोर्मिभि
निर्मर्यादरसार्णवो दिशतु वः श्रेयोऽर्द्धनारीश्वरः ।
यस्यार्द्धं ललिताङ्गहारवलनैरर्द्धं च भीमोद्भटै-
र्नाट्यारम्भरयैर्जयत्यभिनयैर्देवानुरोधश्रमः ॥
—नैहति—दानपत्राभिलेखे वल्लालसेनस्य
1253. सन्ध्याताण्डवितस्य खण्डपरशोरव्याज्जगन्ति ज्वल-
लालाटाक्षिपुटोद्भवानलशिखालीढेन्दुलेखं शिरः ।
भ्रश्यत्कृत्ति चलन्महाहिविगलद्व्योमापगाम्बुस्खल-
त्खण्डेन्दूच्छलदच्छभूतिचटुलभ्राम्यज्जटासन्तति ॥
—सदुक्ति० योगेश्वरस्य
1254. सम्पूर्णाङ्गमशेषकल्मषमुषः सम्पन्नमप्यादरा-
द्वूरं पादतलावघट्टननमत्कैलासनश्यत्स्थिति ।
सानन्दं युगपत्सुरासुरसभा संरम्भदत्तव्यथं
शम्भोर्लास्यपरिग्रहस्य दिशतु श्रेयांसि वः स्थानकम् ॥
—रानोड—प्रस्तराभिलेखे

1255. सायं प्रस्तुतचण्डताण्डवचलद्गङ्गातरङ्गावली-
रिङ्गत्पद्मरजोऽतिवेलकपिलश्रीभृज्जटामण्डलः ।
नृत्ताटोपविलोककौतुकजुषां वैमानिकानां मनः-
पाथोजातविकासवासरमणिः पायादुमायाः पतिः ॥
—विक्रमसेनचम्पां नारायणरायसचिवस्य
1256. सूचीपातेन सद्यः प्रचलति वसुधा कम्पते नागराजः
पादोद्धारेण नीतो ध्वज इव धवलो दुःखमिन्दुर्विभाति ।
दोर्दण्डैश्च भ्रमद्भिः पुनरपि गिरयो जातपक्षाः प्रयान्ति
यस्मिन्नित्थं प्रनृत्ते भवति जगदिदं सोऽस्तु भूत्यै भवो वः ॥
—इन्द्रगढ़—प्रस्तराभिलेखे
1257. स्फूर्ज्जर्द्धूर्जटिताण्डवे प्रतिदिशं वेगोच्छलज्जाहनवी-
वीचीध्वाननिपीतभृङ्गिभुरजस्फारस्वनाडम्बरे ।
लालाटामृतरश्मिखण्डमसकृद्व्योमस्थितेऽर्द्धे विधो-
राघातादघसञ्चयं दलयतु प्रोत्तालतालायितम् ॥
—वीरमित्रोदये तीर्थप्रकाशे मित्रमिश्रस्य
1258. हेलापादप्रपातान्नमदवनिभराक्रान्तकूर्मेशशेष-
प्रोद्धूतश्वासवातोच्छलदुदधिपयोधौतसूर्येन्दुतारम् ।
भ्राम्यद्दोः संधवेगापतदचलकुलध्वानसंत्रस्तविश्वम्
त्रैलोक्यैश्वर्यकारि द्यतु तव दुरितं ताण्डवं चन्द्रमौलेः ॥
—सदुक्ति० वाच्छोकस्य
1259. हेलोल्लासितचण्डदण्डचरणाङ्गुष्ठाग्रभागाहत-
स्वर्गङ्गोदगतशुक्तिसम्पुटगलन्मुक्ताभृतं ताण्डवे ।
पाणौ वीक्ष्यकपालमाश्वथ जटाचन्द्रामृतोज्जीवितं
कङ्कालं च ययद्भुतं स्मितमवत्वीशस्य तद् वशिचरम् ॥
—खरपतन—पत्राभिलेखे रट्टराजस्य

शिवशिरः

1260. अन्तःस्वीकृतजाह्नवीजलमतिस्वच्छन्दरत्नाङ्कुर-
श्रेणीशोणभुजङ्गनायकफणाचक्रोल्लसत्पल्लवम् ।
भूयादभ्युदयाय मोक्षनगरप्रस्थानभाजामितः
प्रत्यूहप्रशमैकपूर्णकलशप्रायं शिरो धूर्जटेः ॥
—सदुक्ति० जलचन्द्रस्य
1261. केलिकेशग्रहव्यग्रगौरीकरनखावृतम् ।
शिवायानेकचन्द्राढ्यमिव शार्व शिरोऽस्तु वः ॥
—कथासरित्सागरे सप्तमे लम्बके सोमदेवमहृष्य
1262. गौरीचुम्बनचञ्चलाञ्चलवलच्चन्द्रप्रभामण्डलम्
व्यावल्गत्फणिकुण्डलं रतिरसप्रस्विन्नगण्डस्थलम् ।
प्रौढप्रेमपरम्परापरिचयप्रोत्फुल्लनेत्राञ्चलम्
शम्भोरस्तु विभूतये त्रिजगतामुन्मत्तगङ्गं शिरः ॥
—लटकमेलके कविराजशेखरस्य
1263. धूमोद्धेदानभिज्ञस्फुरदनलमनाघ्रातपङ्काधिकार-
प्रेङ्खत्कल्लोलवारिव्यतिकरमनघस्पर्शजाग्रत्कपालम् ।
अज्ञातास्तत्रियामादयितमविदितप्राणिहिंसोरगस्र-
ग्भूतेशस्य प्रभूताद्भुतमवतु शिरः श्रेयसां सन्ततिं वः ॥
—वैद्यगदाधरस्य
1264. नाट्यावेगविनिःसृतत्रिपथगावारिप्रवाहाकुलः
शीघ्रभ्रान्तिवशाल्ललाटनयनज्वालातडिद्भीषणः ।
मुण्डालीकुहरप्रसर्पदनिलास्फालप्रयुक्तध्वनिः
प्रावृट्काल इवोदितः शिवशिरोमेघः शिवायास्तु वः ॥
—सदुक्ति०

1265. परिकरितमिन्दुमौलेर्जयति शिरः स्वर्गवाहिनीसलिलैः ।
यस्मिन्नुप्तं सद्यः कुसुमं कल्पद्रुमी भवति ॥

—त्रिपुरदाहडिमे वत्सराजस्य

शिवजटा

1266. इन्दोर्द्ध्वतमृणालतन्तुभिरिव शिलष्टाः करैः कोमलै-
र्वद्धाहेररुणैः स्फुरत्फणिमणैर्दिग्धप्रभासोऽशुभिः ।
पार्वत्याः सकचग्रहव्यतिकरव्यावृत्तवन्धश्लथा-
गङ्गाम्भः प्लुतिभिन्नभस्मकणिकाः शम्भोर्जटा पान्तु वः ॥

—दानपत्राभिलेखे यशोभित्मध्यमराजस्य

1267. उत्पत्रेव दृशोर्चिषा कुसुमितेवेन्दोः करैर्भोगिभिः
सारोहेव जटाटवी फलतु वः श्रेयो भवानीपतेः ।
यत्पर्यन्तविवर्तिनः सुरसरित्पूरस्य भूरिस्फुर-
त्फेनेण्डूकविलासमञ्चति विधेर्जीर्णा कपालावली ॥

—सदुक्ति० उमापतिधरस्य

1268. क्वचिदमरसरित्क्वचित्कपालं
क्वचिदुरगाः क्वचिदैन्दवी च लेखा ।
इति विषमविभूषणैरुपेता
प्रमथपतेरवताज्जटाटवी वः ॥

—सदुक्ति० दण्डिनः

1269. गङ्गावारिभिरुक्षिताः फणिफणैरुत्पल्लवास्तच्छिखा
रत्नैः कोरकिता सुधांशुकलया स्मेरैकपुष्पश्रियः ।
आनन्दाश्रुपरिप्लुताक्षिहुतभुग्धूमैर्मिलद्दोहदा-
नाल्यं कल्पलताः फलं ददतु वोऽभीष्टं जटा धूर्जटेः ॥

—कविकल्पलतायां वाग्भट्टसूनोर्देवेश्वरस्य

1270. चूडापीडकपालसङ्कुलगलन्मन्दाकिनीवारयो
विद्युत्प्रायललाटलोचनपुटज्योतिर्विमिश्रत्विषः ।
पान्तु त्वामकठोरकेतकशिखासन्दिग्धमुग्धेन्दवो
भूतेशस्य भुजङ्गवल्लिवलयस्सङ्गजटा जटाः ॥
—मालतीमाधवे भवभूतेः
1271. चूडापीडनिबद्धवासुकिफणाफुत्कारनिर्यद्विष-
ज्वालाजृम्भितमत्स्यकच्छपवधूलीढेन्दुलेखामृतम् ।
अव्याद्वः स्मरसूदनस्य मदनक्रीडाकचाकर्षण-
श्च्योतन्नाकसरित्सरोषगिरिजादृष्टं जटामण्डलम् ॥
—सदुक्ति० भवभूतेः
1272. जयति जटाकिञ्जल्कं गङ्गामधुमुण्डवलयबीजमयम् ।
गलगरलपङ्कसम्भवमम्भोरुहमाननं शम्भोः ॥
—आर्यासप्तशत्यां गोवर्द्धनाचार्यस्य
1273. जयति व्योमकेशोऽसौ यस्सर्गाय बिभर्तितात्
ऐन्दवीं शिरसा लेखां जगद्बीजाङ्कुराकृतिम् ।
तन्वन्तु वः स्मरारातेः कल्याणमनिशं जटाः
कल्पान्तसमयोद्दामतडिद्वलयपिङ्गलाः ॥
—मान्धातापत्राभिलेखे जयसिंहस्य
1274. जयति हरजटाभरो यदन्तर्वहति निराकुलमेव देवसिन्धुः ।
लहरिषु तरलेन्दुराजहंसा विततविरिञ्चिकपालफेनमाला ॥
—सूक्तिमु०
1275. जयति हुताशनविद्युद्विद्रुमसंघातनिभजटाभारः ।
यच्छिरसि मणिजटाभारक्तसरित्पद्ममालेव ॥
—गुडिमल्लम्—पत्राभिलेखे

1276. जाह्नवीधूर्जटिजटाकुन्दमाला पुनातु वः ।
राजहंसश्रियं धत्ते यद्वारि वलये शशी ॥

—बृहत्कथामञ्जर्या द्वादशे लम्बके क्षेमेन्द्रस्य

1277. ज्वालेवोर्ध्व-विसर्पिणी परिणतस्यान्तस्तपस्तेजसो
गङ्गातोय- तरङ्ग- सर्प- वसतिर्वल्मीकलक्ष्मीरिव ।
सन्ध्येवार्द्र- मृणालकोमलतनोरिन्दोः सह-स्थापिनी
पायाद्वस्तरुणांशुमालिकपिला शम्भोर्जटासन्ततिः ॥

—कुन्दमालायां विङ्नागस्य

1278. त्वङ्गद्रङ्गमुदञ्चदिन्दुशकलं भ्रश्यत्कपालावलि-
क्रोडभ्राम्यदमन्दमारुतचयस्फारीभवदभांकृति ।
पायाद्वो घनताण्डवव्यतिकरप्राग्भारखेदस्खल-
द्भोगीन्द्रश्लथपिङ्गलोत्कटजटाजूटं शिरो धूर्जटेः ॥

—सदुक्ति० वीर्यमित्रस्य

1279. देयासुर्मूर्ध्निराजत्सरससुरसरित्प्रान्तपर्यन्तनिर्यत्
प्रांशुस्तम्बाः पिशङ्गास्तुलितपरिणतारक्तशालीलतापः ।
दुर्वारावर्तगर्तश्रितनिखिलजनोद्धारणे रज्जुभूता
घोराघोर्वीरुहालीदहनशिखिशिखाः शर्म शार्वाः कपर्दाः ॥

—शिवकेशादिपादान्तवर्णने शङ्कराचार्यस्य

1280. धून्वन्तु नः स्फुरितशोणमरीचिमाला
दुःखानि धूर्जटिकिरीटजटाकलापाः ।
अन्तर्ज्वलन्नितिल-लोचन-हव्यवाह
ज्वालावली विलसितभ्रममादधानाः ॥

—विद्धशालभञ्जिकायां राजशेखरस्य

1281. पायाद्वः स समस्तमङ्गलनिधिः शम्भोर्जटाजूटको
यस्मिन्लोलससद्युमण्डलगलन्मन्दाकिनीवारिभिः ।

गाढग्रन्थिनिपीडितोरगप्रतिप्रस्फारपुल्लत्फणा-
भीमव्यावृतवत्क्रमारुतधृतैः श्वेतातपत्रायितम् ॥

—बिल्हरि—प्रस्तराभिलेखे

1282. पुण्यं व्योमसरिज्जलेन वहता चन्द्रांशुभिः शीतलं
सत्पुष्पं कनकारविन्दनिचयो निर्वाणसम्पत्फलम् ।
व्यालालीविषकन्दलीमृगप्रतिप्रान्तं न सन्तापदं
श्रीधन्धेश्वरमूर्ध्नि सर्वसुखदं वस्ताज्जटाकाननम् ॥

—धरणीवराह—दानपत्राभिलेखे वधवास्य

1283. बभ्रुर्बिभर्त्यलिकपावकसौहृदं यो
यत्राहिरेति शिखिना सह सामरस्यम् ।
जूटः स वः सममरातिभिरप्यमर्ष-
मुक्तां स्थितिं प्रथयतु प्रमथाधिपस्य ॥

—स्तुतिकु०

1284. भोगीन्द्रस्य फणामणिद्युतिमिलन्मौलीन्दुलोलांशवो
नेत्राग्नेश्छुरितारसधूमकपिशैर्ज्वालाशिखाग्रैः क्वचित् ।
मुक्ताकारमरुन्दीजलकणैराकीर्णशोभाः क्वचि-
च्चेत्थं शाश्वतभूषणव्यतिकरैः शम्भोर्जटाः पान्तु वः ॥

—कनस्व—अभिलेखे शिवगणस्य

1285. मूलावनद्धभुजगेन्द्रकृतालवाल-
बन्धाः स्खलत्त्रिदशसिन्धुजलौघसिक्ताः ।
उन्मुक्तचन्द्रकुसुमा जगतां हिताय
शम्भोर्जटाः कनककल्पलताः फलन्तु ॥

—सदुक्ति० दङ्कस्य

1286. शम्भोर्यानि शिरस्थितस्य फणिनां पत्युः फणानां दिशो
द्योतन्ते परितः शतानि समणिज्योतीषि जूटाटवीम् ।

एनस्तान्युपरिस्त्रवत्सुरसरित्सिक्तेन्दुकन्दोल्लस-
ज्ज्योत्स्नाकल्पलतालवालवलयश्रीभांजि भञ्जन्तु वः ॥

—अन्दुर—पत्राभिलेखे गोविन्दस्य

1287. शैवालश्रेणिशोभां दधति हरजटावल्लयो हन्त यस्या-
स्तद्ग्रासोल्लासवल्गाद्वरशफरतुलां यत्र धत्ते कलावान् ।
उन्मीलद्भोगिभोगावलिभुगसिताम्भोजसंभाविताम्भा
गङ्गानङ्गारिसङ्गा मम महित विधौ मङ्गलान्यातनोतु ॥

—प्रक्रियाकौमुद्याः व्याख्यायां प्रकाशाख्यायां कृष्णदत्तस्य

1288. श्वेतद्वीपानुकाराक्वचिदपरिमितैरिन्दुपादैः पतद्भि-
र्नित्यस्थैस्सान्धकाराः क्वचिदपि निभृतैः फाणिपैर्भोगभागैः ।
सोष्माणो नेत्रभाभिः क्वचिदतिशिशिराजहनुकन्याजलौघै-
रित्थं भावैर्विरुद्धैरपि जनितमुदः पान्तु शम्भोर्जटा वः ॥

—कनस्व—अभिलेखे शिवगणस्य

1289. स धूर्जटिजटाजूटो जायतां विजयाय वः ।
यत्रैकपालितभ्रान्तिं करोत्यद्यापि जाह्नवी ॥

—शा०प० सूरवर्मणः

1290. स्वभावपिङ्गाः शशिरश्मिशुभ्रा
भुजङ्गरत्नाङ्कुरनीलभासः ।
रक्षन्तु वो मन्मथसूदनस्य
जटाः सिताब्जरथ सुरायुधाभाः ॥

—नरवर—अभिलेखे

शिवलोचनं

1291. अन्तर्धृताहिमकरज्वलनोदितेन्दुः
स्वःसिन्धुसङ्गसुभगा परमेश्वरस्य ।
औदन्वतीव तनुरस्तु गजाश्वरत्न-
श्रीलाभकृत्सुभनसाममृताय दृग्वः ॥
—स्तुतिकु०
1292. अन्तर्नाडीनियमितमरुल्लङ्घितब्रह्मरन्ध्रं
स्वान्ते शान्तिप्रणयिनि समुन्मीलदानन्दसान्द्रम् ।
प्रत्यग्ज्योतिर्जयति यमिनः स्पष्टलालाटनेत्र-
व्याजव्यक्तीकृतमिव जगद्व्यापि चन्द्रार्द्धमौलेः ॥
—सुभा०सुधा०भा०
1293. अर्कस्य नोदगयनं शिशिरेऽपि यत्र
शीतत्वेषो न बहुलेऽपि कलापलापः ।
क्षामं च धाम न वहत्यपि वह्निरह्नि
तत्त्रायतां पुररिपोर्नयनत्रयं वः ॥
—स्तुतिकु०
1294. आनन्दस्तिमिताः समाधिषु मुखे गौर्या विलासालसाः
संभ्रान्ताः क्षणमद्भुताः क्षणमथ स्मेरा निजे वैकृते ।
क्रूराः कृष्टशरासने मनसिजे दग्धे घृणाकूणिता-
स्तत्कान्तारुदितेश्रुपूरतरलाः शम्भोर्दृशः पान्तु वः ॥
—चण्डकौशिके आर्यक्षेमेश्वरस्य
1295. एकं योगनियोजनान्मुकुलितं चक्षुर्द्वितीयं पुनः
पार्वत्या जघनस्थले स्तनतटे शृङ्गारभावालसम् ।
अन्यदूरविकृष्टचापमदनक्रोधानलोदीपितम्
शम्भोर्भिन्नरसं समाधिसमये नेत्रत्रयं पातु वः ॥
—सदुक्ति० श्रीहर्षदेवस्य

1296. गौरीप्रसाधनालग्नचरणालक्तकश्रियः ।
सखी सुखाय भूयाद्वः शम्भोर्भालेक्षणप्रभा ॥
—कथासरित्सागरे त्रयोदशे लम्बके सोमदेवस्य
1297. गौरीमुखेऽतिसरसा मनोजे तीव्रदारुणा ।
विबुधेषु सदा स्निग्धा सा दृष्टिर्मे प्रसीदतु ॥
—वीरपृथ्वीराजनाटके मथुराप्रसाददीक्षितस्य
1298. जयति ललाटकटाक्षः शशिमौलेः पक्ष्मलः प्रियाप्रणतौ ।
धनुषि स्मरेण निहितस्सकण्टकः केतकेषुरिव ॥
—आर्यासप्तशत्यां गोवर्द्धनाचार्यस्य
1299. जयतु कुसुमवाणप्राणविक्षोभदक्षम्
स्वकिरणपरिवेषौर्जित्यजीर्णन्दुलेखम् ।
त्रिभुवनभुवनान्तर्द्योतभास्वत्प्रदीपम्
कनकनिकषगौरं चारुनेत्रं हरस्य ॥
—पत्तसर—दानपत्राभिलेखे नटभाञ्जस्य
1300. तत्पातु लोचनं शम्भोरुमाश्लेषनिमीलितम् ।
उत्तंसरजनीनाथनिद्राणमिव पङ्कजम् ॥
—दानंरत्नाकरे चण्डेश्वरस्य
1301. ते वः पान्तु पिनाकिनः कतिपये क्रुद्धस्य भालस्थली-
जन्मानः किरणावलीस्तवकिताशान्ताः कृशानोः कणाः ।
येषामेकतमस्य तेजसि जगज्जालं जिगीषूरिपुः
सन्धानेपि पतङ्गपातमपतत्पुष्पायुधः सायुधः ॥
—होट्टल—अभिलेखे

1302. धूमश्यामककुम्भि भूधरतटत्रुद्यददृषन्ति स्फुटा-
टोपोल्लुण्ठितसागराम्पि विकलव्यालोकभास्वन्ति च ।
दृप्यत्तूर्णमरुन्ति कातरतरभ्रश्यज्जगन्ति प्रभो-
रुद्यन्ति त्रिपुरान्तकृन्ति नयनादर्चीषि पुष्यन्तु वः ॥
—सदुक्ति०
1303. नीललोहितललाटलाञ्छने लोचने जयति कोऽपि पावकः ।
रक्षितस्य जगदन्तहेतवे यस्य संज्वलनमात्मभूरभूत् ॥
—सूक्तिमु० मुरारेः
1304. पक्ष्मालीपिङ्गवलिम्नः कण इव तडितां यस्य कृत्स्नः समूहो
यस्मिन्ब्रह्माण्डभीषद्विघटितमुकुले कालयज्वा जुहाव ।
अर्चिर्निष्टप्तचूडाशशिगलितसुधासारझङ्कारिकोणम्
तार्तीयिकं पुरारेस्तदवतु मदनप्लोषणं लोचनं वः ॥
—मालतीमाधवे भवभूतेः
1305. पायाद्वः पुरदाहाय शम्भोः सन्दधतः शरम् ।
समं व्यग्रेषु नेत्रेषु तृतीयमधिकं स्फुरत् ॥
—कथासरित्सागरे दशमे लम्बके सोमदेवभट्टस्य
1306. प्रणमत नयने हरस्य पूजाकमलकुलं पदयोः कृतं कृतार्थैः ।
विकसनविनिमीलने विचित्रं युगपदुपैति ययोर्विलोकनेन ॥
—सूक्तिमु०
1307. यज्ज्योतिर्द्वादशार्कं हिमगिरिदुहितुर्यन्निशाकेलिदीपो
यत्कन्दर्पास्थितभस्मीकरणतरुणिताभ्यन्तरज्वाललेखम् ।
कल्पान्ते जुह्वतो यत् त्रिभुवनसमिधं वेधसः पुण्यवह्नि-
र्बिभ्राणं बभ्रुकान्तिं त्रिनयननयनज्योतिरस्तु श्रिये वः ॥
—सदुक्ति० अंशुधरस्य

1308. यज्ज्योतिस्तिग्मतेजस्त्रिपुर-कुलबलोद्भूतचण्डम्
सत्यार्तो दक्षदण्डि क्षितितल-सुजनश्रेयसेऽपूर्वभासम् ।
ब्रह्माण्डोद्वेगवृद्धिव्यसनिशठजनोन्मूलनोदग्रदण्डम्
पायादार्ताभिवन्द्यं खलतिमिरहरं रुद्ररौद्रांशुनेत्रम् ॥

—दिव्याचरिते योगेन्द्रपालस्य

1309. यत्राग्निरीप्सति कणं न विवृत्य जिह्वां
नैति प्रतिक्रमपेतवसुस्तमर्कः ।
क्षीणस्तमिन्दुरपि न श्रयति श्रियेऽस्तु
श्रीधाम तत्पुररिपोर्नयनत्रयं वः ॥

—स्तुतिकु०

1310. यस्मिञ्जातस्त्रिभुवनजयी भग्नकामः स कामो
यस्मिंल्लेभे शलभलघुतां प्राप्तकालः स कालः ।
यस्यौघो न प्रभवति महोनिह्वे जाह्नवीयः
श्रेयः प्रेयः प्रथयतु स वः शाम्भवो दृक्त्रिभागः ॥

—स्तुतिकु०

1311. यस्योन्मेषे निमीलत्यखिलमपि जगद्यन्निमेषेऽखिलाना-
मुन्मेषो विष्टपानामुपनमति यदग्नेरनङ्गः पतङ्गः ।
आसुर्यश्चापि पुर्यस्त्रिभुवनकुशलायाहुतिर्यत्र भूता
रौद्रं तद्गुदनेत्रं रचयतु निटिलद्योतिभद्रोदयं वः ॥

—वीरभद्रविजये कुमारडिण्डिमस्य

1312. यामाश्रितोऽम्बरमणी रमणीयधामा
कामान्तकावनलसाऽनलसद्व्यधाद्या ।
यापीन्दुसम्भवसुधावसुधा दृशस्ताः
शर्वस्य वः शिवपुषो वपुषा भवन्तु ॥

—स्तुतिकु०

1313. या राजहंसशिखिसंभृतकान्तिरेति
सद्यस्तिरोहितघनावरणा प्रसादम् ।
सा प्रावृडन्तशरदादिदिनेष्विव द्यौः
शम्भोरभीष्टफलपाककृदस्तु दृग्वः ॥

—स्तुतिकु०

1314. ललाटलोचनं पायात्प्रदीप्तं त्रिपुरद्विषः ।
कुमाररक्षासिन्दूरं वितरन्किरणैरिव ॥

—वृहत्कथामञ्जर्यां चतुर्थे लम्बके क्षेमेन्द्रस्य

1315. वक्त्राम्भोरुहि विस्मिताः स्तबकिता वक्षोरुहि स्फारिताः
श्रोणीसीमनि गुम्फिताश्चरणयोरक्ष्णोः पुनर्विस्तृताः ।
पार्वत्याः प्रतिगात्रचित्रगतयस्तन्वन्तु भद्राणि वो
विद्धस्यान्तिकपुष्पसायकशरैरीशस्य दृग्भङ्गयः ॥

—सुभा० सुधा० भा०

1316. सानन्दा गणनायके सपुलका गौरीमुखांभोरुहे
सक्रोधा कुसुमायुधे सकरुणा पादानते वज्रिणि ।
सस्मेरा गिरिजासखीषु सनया शैलाधिनाथे वहन्
भूमीन्द्र प्रदिशन्तु शर्म विपुलं शम्भोः कटाक्षच्छटाः ॥

—सुभा० सुधा० भा०

शिववक्त्रं

1317. संवर्ताग्नितडित्प्रतप्तकनकप्रस्पर्द्धितेजोऽरुणम्
गम्भीरश्रुतिसाधुपोषविलसत्प्रोच्च्वासिताथर्वणम् ।
अर्द्धेन्दुद्युतिलोलपिङ्गलजटाभारप्रबद्धोरगम्
वन्दे सिद्धसुरासुरेन्द्रविनुतं पूर्वं मुखं शूलिनः ॥

—पञ्चमुखस्तोत्रे

1318. प्रालेयामलमिन्दुकुन्दधवलं गोक्षीरफेनप्रभम्
भस्माभ्यङ्गमनङ्गदेहदहनज्वालावलीलोचनम् ।
ब्रह्मेन्द्रादिमरुद्गणैः स्तुतिपरैरभ्यर्चितं योगिभिः
वन्देऽहं सकलं कलङ्करहितं शम्भोर्मुखं पश्चिमम् ।।।।

—शैवचिन्तामणौ

1319. बभ्रुभ्रूश्मश्रुकेशं शिखरमिव गिरेर्लग्नदावाग्निभालं
नेत्रैः पिङ्गोग्रतारैस्त्रिभिरिव रविभिश्छिद्रितः कालमेघः ।
दंष्ट्राचन्द्रप्रभाभिः प्रकटितसुवृहत्तालुपातालमूलं
शम्भोर्वक्त्रं सुवक्त्रत्रितयभयकरं हन्त्वघं दक्षिणं वः ।।।।

—रक्षोविभीषणस्य

शिवकण्ठः

1320. कस्तूरीतिलकन्ति भालफलके देव्या मुखाम्भोरुहे
रोलम्बन्ति तमालबालमुकुलोत्तंसन्ति मौलिं प्रति ।
याः कर्णे विकचोत्पलन्ति कुचयोरंसे च कालागुरु-
स्थासन्ति प्रथयन्तु तास्तव शिवं श्रीकण्ठकण्ठत्विषः ।।।।

—सुभा०सुधा०भा०

1321. कस्तूरीयन्ति भाले तदनु नयनयोः कज्जलीयन्ति कर्ण-
प्रान्ते नीलोत्पलीयन्त्युरसि मरकतालङ्कृतीयन्ति देव्याः ।
रोमालीयन्ति नाभेरुपरि हरिमणीमेखलीयन्ति मध्ये
कल्याणं कुर्युरेते त्रिजगति पुरजित्कण्ठभासां विलासाः ।।

—सुभा०सुधा०भा०

1322. कान्तिः श्रीकण्ठकण्ठस्य जयत्यालिङ्गनोत्सुका ।
स्कन्धारुढेवकालिन्दीमौलिमन्दाकिनीर्ष्या ।।

—राघवपाण्डवीये कविराजपण्डितस्य

1323. क्वचिदलिपटलाभः कालकूटानुवेधात्-
क्वचिदमलतराभिर्भूतिभिः श्वेतकायः ।
विमल इव जलौघौ यामुनः स्वार्धुनश्च
प्रणदतु दुरितं वो नीलकण्ठस्य कण्ठः ॥
—कुम्भलगढ-अभिलेखे
1324. पातु वो नीलकण्ठस्य कण्ठः श्यामाम्बुदोपमः ।
गौरीभुजलता यत्र विद्युल्लेखेव राजते ॥
—सुभाषितपद्धतौ श्रीपतेः
1325. पातु वः शितिकण्ठस्य तमालश्यामलो गलः ।
संसक्तपार्वतीबाहुसुवर्णनिकषोपलः ॥
—सुभा०सुधा०भा०
1326. याः स्फूर्ज्जत्फणभृद्विषानलमिलद्धूम्रप्रभाः प्रोल्लसन्
मूर्द्धावद्धशशाङ्गकोटिघटिता याः सैहिकेयोपमाः ।
याश्चञ्चदिगरिजाकपोललुलिताः कस्तूरिकाविभ्रमा-
स्ताः श्रीकण्ठकठोरकण्ठरुचयः श्रेयांसि पुष्पान्तु वः ॥
—गओन्निपत्राभिलेखे वाक्पतिमुञ्जस्य
1327. युष्माकमस्तु नवलीलसरोजदाम-
श्यामद्युतिः सुमतये शितिकण्ठकण्ठः ।
यः केतकीधवलवासुकिभोगयोगा-
गाङ्गौघभिन्नगगनाङ्गनभङ्गिमेति ॥
—स्तुतिकु०
1328. श्रियं दिशतु वः शम्भोः श्यामः कण्ठो मनोभुवा ।
अङ्गस्थपार्वतीदृष्टिपाशैरिव विवेष्टितः ॥
—कथासरित्सागरे सोमदेवभट्टस्य

शिवकरः

1329. उपास्थास्नोरुष्णः ककुदशिखरास्फालनकला-
खलात्कुर्वद्द्वीकरकटकचूडामणिगणः ।
सहारोहद्रौशीपदकमलधूलीभरहरः ॥
करः शम्भोः श्रीमान्परमभयमभ्यादिशतु वः ॥

—सुभा० सुधा०

1330. सिन्दूरकाश्मीररजरञ्जितशशयो
यस्यामलेन्दीवरकान्तिसोदरः ।
देवेन्द्रहस्तीन्द्रसमानशोभया-
पृक्तः स शैवोस्तुतरां शिवाय नः ॥

—धर्मप्रदीपे भैरवदत्तपण्डितस्य

शिववक्षःस्थलम्

1331. हारीकृतोल्बणफणीन्द्रफणेन्द्रनील-
नीलच्छविच्चुरणशारमुरःस्थलं वः ।
पुष्पातु निहनुतनगेन्द्रसुताकुचाग्र-
कस्तूरिकामकरिकाकिणमिन्दुमौलेः ॥

—स्तुतिकु०

शिववरमाला

1332. वृषकेतनस्य हृदये वरणस्रग्जयति गिरिभुवा निहता ।
कुण्डलनेवानङ्गप्रतिकूलाशेषवृत्तीनाम् ॥

—आर. सप्तशत्यां विश्वेश्वरपण्डितस्य

शिवाङ्घ्रिः

1333. उपहरणं विभवानां संहरणं सकलदुरितजालस्य ।
उद्धरणं संसाराच्चरणं वः श्रेयेसेऽस्तु विश्वपतेः ॥
—सुभा०सुधा०भा०
1334. अंहस्संहतिहारिणोरतिदृढाम्भवित्तं ययोः कुर्वता-
मत्रामुत्र च सम्भवन्त्यविकलास्सम्पत्तयो देहिनाम् ।
उत्तंसाम्बुरुहश्रियं कलयतो यावुत्तमाङ्गेलसन्
मौलौ नाकसदां पिनाकिचरणौ तौ वश्चिरं रक्षताम् ॥
—मद्राससंग्रहालयस्थपत्राभिलेखे जटिलवर्मणः
1335. कैलासे केलिकाले प्रियवचनरताद्धाङ्गिनीदत्तदृष्टेः
श्रुत्वा हा-हेति दूराज्झटिति शरविनां रक्षणायोत्थितस्य ।
देव्यः सम्भ्रान्तयाङ्गात्परिपतनभयादाश्रितः शङ्करस्य
त्रैलोक्याधारहेतुर्दुरितभयहरः पातु नः पाददण्डः ॥
—पाददण्डे वनमालाभवालकरस्य
1336. जयन्ति बाणासुरमौलिलालिता
दशास्यचूडामणिचक्रचुम्बिनः ।
सुरासुराधीशशिखान्तशायिनो
भवच्छिदस्त्र्यम्बकपादपांसवः ॥
—कादम्बर्या बाणभट्टस्य
1337. त्वां पातु लक्षणाद्यस्सुरवरमुकुटेन्द्रचारुमणिघृष्टः ।
रावणनमिताङ्गुष्ठो रूद्रस्य सदार्चितः पादः ॥
—भगवदज्जुकीये बोधायनस्य
1338. द्रुहिणहरिहराद्यैर्देववृन्दैर्नभस्यं
दददभिमतमर्थं भक्तिभाजां जनानाम् ।

शिवः(शिवङ्घ्रः)

परिहृतसकलार्थैर्योगिभिर्ध्यायमानं
हरचरणसरोजक्षेमकामाभजध्वम् ॥

—मुद्राप्रकाशे रामकिशोरशर्मणः

1339. प्रालेयाचलकन्यकाकुचतटीपत्रावलीशिल्पिनः
प्रेङ्खद्भालविलोचनानलशिखा निष्पीतचेतोभुवः ।
देवस्येन्दुविभूषणस्य सुचिरं पादारविन्दद्वयम्
युष्मान् पातु सुरासुरेश्वरशिरोरत्नांशुकिञ्जल्कितम् ॥

—एकावल्यां विद्याधरस्य

1340. बीजानि कल्याणलताङ्कुराणां
दीपास्त्रिलोकीतिमिरावलीनाम् ।
पुण्यात्मकानामपि पावनानि
जयन्ति शम्भोः पदयोः रजांसि ॥

—बरौडी—अभिलेखे

1341. शशिभानुवृहद्भानुस्फुरत्त्रितयचक्षुषः ।
वन्दे शम्भोः पदाम्भोजमज्ञानतिमिरद्विषः ॥

—कीर्तिलतायां विद्यापतेः

1342. श्रेयोवल्लिवनाङ्कुराः कुजननश्रेणीपिधानेऽर्गला
मोहद्रोहणमुद्गराः शिवसुखारोहे महारज्जवः ।
अंहः संहतिजैत्रधर्मविजयस्तम्भाः शुभं भाविनां
पुण्यासुर्वृषभप्रभोः पदनखप्राप्तोदया रश्मयः ॥

—पद्मानन्दमहाकाव्ये अमरचन्द्रसूरिणः

1343. श्रेयः प्रयच्छतु परं सुविशुद्धवर्णा
पूर्णाभिलाषविबुधाधिपवन्दनीया ।
पुण्या कविप्रवरवागिव बालचन्द्र-
चूडामणेशचरणरेणुकणावली वः ॥

—स्तुतिकु०

1344. सदबुद्धिकल्पद्रुमरत्नरम्ये
दुःसम्प्रदायग्रहिलैकनक्रे ।
न्यायार्णवे सन्तरणाय रम्या
सदा शिवाङ्घ्रिस्मृतिरस्तु नौ मे ॥

—न्यायकुसुमाञ्जल्याष्टीकायां गोपीनाथमौनिनः

शिवमुण्डमाला

1345. गाढग्रन्थिप्रफुल्लद्रुलविकलफणापीठनिर्यद्विषाग्नि
ज्वालानिष्टप्तचन्द्रद्रवदमृतरसप्रोषितप्रेतभावाः ।
उज्जृम्भा बभ्रुनेत्रद्युतिमसकृदसृक्तृष्णयालोकयन्त्यः
पान्तु त्वां नागनालग्रथितशवशिरःश्रेणयो भैरवस्य ॥

—सदुक्ति० भवभूतेः

1346. जयति भुजगरज्जुग्रन्थिनिष्पीडितेन्दु-
स्रवदमृतनिवृत्तप्रेतभावैः कपालैः ।
विरचितनुतिबन्धो मूर्द्धि सद्यः पुरारेः
परिणतबहुकल्पब्रह्मणां घोषः ॥

—सदुक्ति०

1347. पायाद्वः स शिरांसि ताण्डवविधौ यम्मूर्ध्नि खिन्नोरग-
श्वासाग्निद्रुतचूडचन्द्रसुधया प्राणन्त्यकस्माद्विधेः ।
ऋक्सामे कतिचित् पठन्ति कतिचिन्मज्जन्ति गङ्गाजले
स्वात्मानं कतिचिन्मनन्ति कतिचिन्नेत्रानले जुह्वति ॥

—सदुक्ति० वामदेवस्य

1348. लिप्ता लालाटनेत्रस्फुरदुरुदहनज्वालजालप्रतापो-
त्ताम्यत्कोटीरभारस्थिरशशिशकलप्रस्रुताभिः सुधाभिः ।

अन्तर्नृत्यप्रमोदप्रचलितशिरसश्चन्द्रमौलेः कपालाः
कल्याणं वः क्रियासुः स्तुतिमभिदधतस्ताण्डवाडम्बरेषु ॥

—सदुक्ति० नरसिंहस्य

1349. शान्त्यै वोऽस्तु कपालदाम जगतां पत्युर्यदीयां लिपिं
क्वापि क्वापि गणाः पठन्ति पदशो नातिप्रसिद्धाक्षरम् ।
विश्वं स्रक्ष्यति वक्ष्यति क्षितिमपामीशिष्यते शिष्यते
नागान्नागिषु रंस्यते स्यति जगन्निर्वेक्ष्यति द्यामिति ॥

—सदुक्ति०

शिवबाणानलः

1350. कल्याणं वः क्रियासुर्मिलदटनियुगस्थास्नुगीर्वाणभोगि-
स्त्रैणव्यत्यस्तकल्पद्रुमनवसुमनोनागहारावलीनि ।
नालीकाशिलष्टलक्ष्मीकरतलनलिनोद्धान्तमाध्वीकधारा
तिम्यत्फालेक्षणानि त्रिपुरहरधनुर्ज्यालताकर्षणानि ॥

—सुभा० सुधा० भा०

1351. क्षिप्तो हस्तावलग्नः प्रसभमभिहतोऽव्याददानोऽशुकान्तम्
गृह्णन् केशेष्वपास्तश्चरणनिपतितो नेक्षितः सम्भ्रमेण ।
आलिङ्गन् योऽवधूतस्त्रिपुरयुवतिभिः साश्रुनेत्रोत्पलाभिः
कामीवाद्रापराधः स दहतु दुरितं शाम्भवो वः शराग्निः ॥

—सारसङ्ग्रहे शम्भुदासपण्डितस्य

1352. चापं मुष्टिर्भवान्याः सरसिजमुकुलश्रीः कथं वा विधत्ते
प्रत्यालीढं कथं वा रचयतु मणिमनूपुरो वामपादः ।
इत्थं यावद्वितर्कं विदधति विबुधास्तावदग्रे य आसी-
द्बाणाग्निः प्लुष्टदैत्यो मयपुरमथने धूर्जटेः सोऽवताहः ॥

—सदुक्ति०

1353. धूमैःश्यामलयन्मुखानि नयनान्याप्लावय न्नश्रुभिः
सन्तापपार्तिपराभवं पृथुशिखाचक्रेण विस्तारयन् ।
हर्षोत्कर्मसमागमेऽपि दिविषद्वर्गस्य शोकोचित-
व्यापारस्त्रिपुरं दहन्विजयते भर्गस्य बाणानलः ॥
—त्रिपुरदाहडिमे वत्सराजस्य
1354. पिङ्गैः कुर्वन्कुजमयमिव व्योमतुङ्गैः स्फुलिङ्गै-
र्बिभ्रद्भूमान्सुरपतिभियोङ्डीयमानानिवादीन् ।
मन्दाकिन्याः क्वथनमुखरं नर्तयन्वारिपूरं
बाणस्याग्निः स जयति पुरप्लोषकारः पुरारेः ॥
—त्रिपुरदाहडिमे वत्सराजस्य
1355. वाष्पैर्वीताङ्गरागच्छविषु विरचयन्नच्छधूमच्छटाभिः
कस्तूरीपत्रमायामथनगरवधूवर्गवक्षोरुहेषु ।
आसामम्लानपुष्पस्तवकनवकलामंशुभिः कुन्तलेषु
व्याकुर्वन्नन्धकारं हरतु हरशरोद्गारजन्मानलो वः ॥
—सदुक्ति० जलचन्द्रस्य
1356. विष्वग्व्याधूय धूमप्रचययवनिकां स्फायमानस्फुलिङ्ग -
व्याजादाकीर्य पुष्पाञ्जलिमुपरि पदं न्यस्यतो मन्दिराणाम् ।
स्वच्छन्दाभोगसीमा महति मयपुरे दत्तरोद्राङ्गराग-
व्याप्ताशेषस्य विश्वेश्वरशरशिखिनस्ताण्डवं नः पुनातु ॥
—वैद्यगदाधरस्य
1357. सिन्दूरश्रीर्ललाटे कनकरसमयः कर्णपाशावतंसो
वक्त्रे ताम्बूलरागः पृथुकुचकलसे कुङ्कुमस्यानुलेपः ।
दैत्याधीशाङ्गनानां जघनपरिसरे लाक्षिकक्षौमलक्ष्मी-
रश्रेयांसि क्षिणोतु त्रिपुरहरशरोद्गारजन्मानलो वः ॥
—मङ्गलस्य

शिवशूलं

1358. येनोत्तम्भिदुर्मदान्धकतनुच्छत्रस्य दण्डायितं
यत्प्राप्यायुधमङ्गनाऽपि दनुजध्वंसं चकाराऽम्बिका ।
यद्दृष्ट्वैव विडौजसो लिखितवद्भोलिरासीत्करे
चन्द्रार्द्धाभरणस्य तद्भगवतः शूलं शिवायास्तु वः ॥
—किरातार्जुनीयव्यायोगे वत्सराजस्य

शिवकेतुः

1359. वेपन्ते यस्य भीमस्तनितभयसमुद्भ्रान्तचित्ता दिगन्ताः
शृङ्गाघातैः सुमेरोर्विघटितदृषदः कन्दरा यः करोति ।
उक्षाणं तं दधानः क्षितिधरतनयादत्तपञ्चाङ्गुलाङ्कं
द्राघिष्ठः शूलपाणेः क्षपयतु भवतां शत्रुतेजांसि केतुः ॥

शिवसमाधिः

1360. आकर्णकृष्टधनुराहितमोहनास्त्र-
मारान्निरीक्ष्य मदनं कुपितस्य किञ्चित् ।
शम्भोः समाधिसमये विकसत्कृशनु-
ज्वालाकलापजटिलं निटिलं स्मरामि ॥
—कण्ठाचार्यविरचितब्रह्मसूत्रभाष्यस्य टीकायां
शिवार्कमणिदीपिकाख्यायां अप्ययदीक्षितस्य

1361. कान्तां कामपि कामयत्यनुदिनं ध्यानापदेशादयं
येनामुं मुनयोऽप्यनादिनिधनं ध्यायन्ति धौतस्पृहाः ।
इत्याङ्गात्स्वकरे हृते गिरिजया पादे च पद्मासनाद्विश्वं
पातु पुरन्ध्रनन्दवपुषः शम्भोः समाधिव्ययः ॥

—सुभा०सुधा०भा०

1362. पर्यङ्कग्रन्थिबन्धद्विगुणितभुजगाश्लेषसंवीतजानो-
रन्तः प्राणावरोधव्युपरतसकलज्ञानरुद्धेन्द्रियस्य ।
आत्मन्यात्मानमेव व्यपगतकरणं पश्यतस्तत्त्वदृष्ट्या
शम्भोर्वः पातु शून्येक्षणघटितलयब्रह्मलग्नः समाधिः ॥

—मृच्छकटिके शूद्रकस्य

शिवगणाः

1363. सन्ध्याताण्डवडम्बरव्यसनिनो देवस्य चण्डीपते-
भ्रष्टापीडविशीर्णमुण्डचयनव्यग्रा गणाः पान्तु वः ।
यैरौत्सुक्यवशीकृतैर्ग्रहगणाद्राहौ गृहीते हठा-
त्सूर्याचन्द्रमसोर्मिथिः स्मितवतोर्जातं करास्फालनम् ॥

—शा०प०

काशीविश्वनाथः

1364. आशीविषगणकाशी काशीराजः करालगरलाशी ।
देवस्त्रिपुरविनाशी राशीभूतं मनोमलं हरतु ॥

—स्मृतिप्रकाशे हरिभट्टसुत-आपाजीभट्टसुत-भास्करस्य

1365. कण्ठे यस्य लसत्करालगरलं गङ्गाजलं मस्तके
वामाङ्गे गिरिराजराजतनया जाया भवानी सती ।
नन्दिस्कन्दगणाधिराजसहितः श्रीविश्वनाथः प्रभूः
काशीमन्दिरसंस्थितोखिलगुरुर्देयात् सदामङ्गलम् ॥

—विश्वनाथस्तोत्रे

1366. गौरीप्रेमानुबन्धत्रिभुवनजनताभक्तिभावातिरेक-
ब्रह्मेन्द्रोपेन्द्रचन्द्रप्रमुखसुरतपः सञ्चयैर्निर्गुणोऽपि ।
पञ्चक्रोशात्मकं यः सुरधुनिविलसदृश्यमानं स्वरूपं
विभ्रच्छ्रीविश्वनाथः स भवतु भवतां भावुकोद्रेकदाता ॥

—रत्नावल्यां कृष्णपण्डितस्य

1367. श्रीगौर्या सकलार्थदं निजपदाम्भोजेन मुक्तिप्रदम्
प्रौढं विघ्नवनं हरन्तमनघं श्रीदुण्डितुण्डासिना ।
वन्दे चर्मकपालिकोपकरणैर्वैराग्यसौख्यात्परं
नास्तीति प्रदिशन्तमन्तविधुरं श्रीकाशिकेशं शिवम् ॥

—शाङ्करब्रह्मसूत्रभाष्यस्य व्याख्यायां रत्नप्रभाख्यायां
गोविन्दानन्दस्य

1368. श्रीशैलराजतनयैकरदाङ्किताङ्कं
मन्दाकिनीसुततरलीकृतसज्जटालिम् ।
बालेन्दुरश्मिपरिशोभितभालदेशं
श्रीविश्वनाथमनिशं समुपास्महे तम् ॥

—फक्किकारत्नमञ्जूषायां

1369. साम्बं सदाशिवमखण्डसुखैकराशिं
संसेव्यमानमनिशं मुनिदेववृन्दैः ।
भागीरथीविपुलतीरकृताधिवासं
वाराणसीपुरपतिं प्रणमामि शश्वत् ॥

—विश्वनाथकविराजकृत— साहित्यदर्पणस्य टीकायां

लक्ष्मीत्याख्यायां कृष्णमोहनशास्त्रिणः

केदारनाथः

1370. गङ्गातरङ्गतरीकृतसर्पराज-
वेष्टाय चारुशशिखण्डविभूषणाय ।
कन्दर्पदर्पशमनाय सुरार्चिताय
केदाररूपविधृताय नमः शिवाय ॥

—अभिलेखे

वैद्यनाथः

1371. विद्या विद्यत एव यत्र सततं वेद्यो न यो रागिणां
यं वैद्यं मनसा प्रपद्य विषयव्यालेष्वभीका बुधाः।
वेदाशेषविचारसीमविलसत्सिद्धान्तभूमिः स मे
विद्युत्य द्यतु हृदयवदयमखिलं श्रीवैद्यनाथः शिवः॥

—अलिविलासिसंलापे

सोमेश्वरः

1372. देवः स्वार्थशिवानवानुनयसंस्फूर्त्योत्तमाङ्गायनात्
गङ्गां भुव्यपवाह्य गौतमतपस्सिद्धिच्छलादुत्सुकः।
इत्थं बुद्धधियेव कोटिपलिसंस्थाने निरुद्धस्तया
पार्श्वं दक्षिणमाप्तयोभयसखस्सोमेश्वरः पातु नः॥

—त्रिपुरविजयव्यायोगे पद्मनाभस्य

1373. यन्नो गोचरयन्ति लोचनरुचो वाचो निवृत्ता यतः
चेतो मुह्यति यत्र यच्च न यतैः पन्थानमालम्बते।
सन्निष्कैतवभक्तियोगसुलभं सोमेशलिङ्गस्थलं
स्पष्टीभूतमभिष्टुवामहितमां किञ्चिन्महश्चिन्मयम्॥

—अभिलेखे

1374. श्रीमदैपुरसोमेशलिङ्गायालिङ्गरूपिणे
लिङ्गाङ्गैक्यस्वलिङ्गाय नमस्ते लिङ्गमूर्तये।
नमः शब्दमुमा साक्षच्छिवशब्दः शिवः स्वयं
आयशब्दस्तयोर्योगः सोमतत्त्वमुपास्महे॥

—विशेषार्थप्रकाशके मायिदेवस्य

रामेश्वरशिवः

1375. सिन्धुतीरनिवासोऽयं मडनूरिपुरीश्वरः ।
रामेश्वरमहादेवो लोकान् रक्षतु शाश्वतम् ॥

—मडनूरु— अभिलेखे

मैलारशिवः

1376. शुभ्राङ्गं पीतवस्त्रं सुरतरुसदृशं सूर्यकोटिप्रकाशं
नानाभूषासमेतं नलिनभवनुतं नागयज्ञोपवीतम् ।
शूलं पात्रं च खड्गं डमरुकमतुलं पाणिपद्मे दधानं
मैलाराख्यं महेशं मणिमयमकुटं मालचीनाथमीडे ॥

—सूर्यसिद्धान्ते

अमृतेशः

1377. कर्पूरक्षोदगौरं धृतकपिलजटं त्र्यक्षणं चन्द्रमौलिं
सौधं कुम्भं सुधांशुं वरयुतमभयं दोश्चतुष्कं दधानम् ।
वामोत्सङ्गे वहन्तं विविधमणिगणालङ्कृतामुज्वलाङ्गीं
शर्वार्णीं स्वानुरुपां तमनिशममृतेशाख्यमीशं स्मरामि ॥

—निघण्टुराजे नरहरे

कार्तिकेयः

1378. अर्चिष्मन्ति विदार्य वक्त्रकुहराण्यासृक्कतो वासुके-
स्तर्जन्या विषकर्बुरान् गणयतः संपृश्य दन्ताङ्कुरान् ।
एकं त्रीणि नवाष्ट सप्त षडिति व्यस्तास्तसङ्ख्याक्रमा
वाचः शक्तिधरस्य शैशवकलाः कुर्वन्तु वो मङ्गलम् ॥

—सदुक्ति० बाणस्य

1379. कनककुण्डलमण्डितषण्मुखं वनजराजिविराजितलोचनम् ।
निशितशस्त्रशरासनधारिणं शरबणोद्भवमीशसुतं भजे ॥

—पारिजातरत्नाकरे

1380. कल्याणानि करोतु वः स भगवान् कात्यायनीनन्दनो
यस्याभ्यन्तरमम्बिकाजनकयोर्यातस्यलीलाविधौ ।
साकं भाति तदाननैर्मुखततिः छायाधिपस्पर्धया
स्वात्मानं बहुधेव संभृतवतश्चन्द्रस्य बिम्बावलिः ॥

—अद्वैतविद्यातिलके समरपुङ्गवदीक्षितस्य

1381. गौरीगिरीशयोरङ्गदङ्के कृतगतागतम् ।
उद्यदशनषड्वक्त्रमुमासुतमहं भजे ॥

—शिवभक्तविलासे

1382. तं प्रणौमि वदनानि शङ्करो यस्य लालयति पञ्चभिर्मुखैः ।
एकमाकलितशोकमम्बिकापर्यजिघ्रदतिसम्भ्रमान्मुखम् ॥

—पाण्ड्यकुलोदये मण्डलकवेः

1383. नालैर्नीलोत्पलानां रचितगुरुजटाजूटविन्यासशोभः
कृत्वा संभुग्नकोटिद्वयमथ विसिनीकन्दमिन्दोः प्रदेशे ।
मातुश्चित्रांशुकेन त्वचमुचितपदे पौण्डरीकीं निधाय
क्रीडारुद्रायमाणो जगदवतु गुहो वीक्ष्यमाणः पितृभ्याम् ॥

—सदुक्ति० हलायुधस्य

शिवः(कार्तिकेयः)

1384. नृत्यति कलापिनि निजे लम्बोदरपुष्करोत्थघननिनदैः ।
रविनयनैस्तं पश्यन् शक्तिधरः षण्मुखो जयति ॥

—शिवभक्तविलासस्य टीकायां प्रकाशिकाख्यायां नृसिंहस्य

1385. यस्यद्विरदवक्त्राघाः शाशनेस्थिरवृत्तयः ।
स मे वैकुण्ठसेनानीर्भूयात्सर्वत्रविघ्नहा ॥

—प्रपन्नपारिजाते वरदाचार्यश्रीवत्सस्य

1386. विकसदमरनारीनेत्रनीलाब्जषण्डा-
न्यधिवसति सदा यः संयमाधः कृतानि ।
नवरुचिरकलापे वर्तते यो मयूरे
वितरतु स कुमारो ब्रह्मचर्यश्रियं वः ॥

—सूक्तिमु०

1387. शरण्यः सर्वदेवानां दनुवंशदवानलः ।
शक्तिमान् धृतिमान् शान्तः कार्तिकेयोऽस्तु मे गतिः ॥

—सुभा० सुधा० भा०

1388. शैलराजतनयास्तनयुग्मव्यापृतास्य युगलस्य गुहस्य ।
शेषवक्त्रकमलानि मलं वो दुग्धपानविधुराणि हरन्तु ॥

—सुभा०

1389. श्लाघ्यः पुत्रः स भवति किल स्वस्य शारीरयोगात्
धत्ते कैश्चित्त्वचिदपि गुणैर्यः समुत्कर्षलेखाम् ।
इत्थं वाञ्छन् पितुरधिकतां पञ्चवक्त्रस्य नूनं
षष्ठं बिभ्रद्वदनमपरं पातु विश्वं विशाखः ॥

—अमरेश्वरमन्दिरस्य अभिलेखे

1390. सुप्तं पक्षपुटे निलीनशिरसं दृष्ट्वा मयूरं पुरः
कृत्तं केन शिरोऽस्य तात कथमित्याक्रन्दतः शैशवात् ।
अन्तर्हासपिनाकिपाणियुगलस्फालोल्लसच्चेतस-
स्तन्मूर्धेक्षणहर्षितस्य हसितं पायात्कुमारस्य वः ॥

—सदुक्ति०

1391. स्वेच्छारम्यं लुठित्वा पितुरुरसि चिरं भस्मधूलीचिताङ्गो
गङ्गावारिण्यगाधे झटिति हरजटाजूटतो दत्तझम्पः ।
सद्यः सीत्कारकारी जलजडिभरणद्वन्तपंक्तिर्गुहो वः
कम्पी पायादपायाज्ज्वलितशिखिशिखे चक्षुषि न्यस्तहस्तः ॥

—सदुक्ति० बाणस्य

1392. हंसश्रेणिकुतूहलेन कलयन् भूषाकपालावलीं
बालामिन्दुकलां मृणालरभसादान्दोलयन् पाणिना ।
रक्ताम्भोजधिया च लोचनपुटं लालाटमुद्धाटयन्
पायाद्वः पितुरङ्गभाक् शिशुजनक्रीडोन्मुखः षण्मुखः ॥

—सदुक्ति० बलभद्रस्य

हनुमान्

1393. अञ्जनानन्दनं वीरञ्जानकीशोकनाशनम् ।
कपीशमक्षहन्तारं वन्दे लङ्काभयङ्करम् ।।
—वाल्मीकिरामायणस्य विषमपदव्याख्यायां रामभट्टस्य
1394. अशेषलङ्कापतिसैन्यहन्ता श्रीरामसेवाचरणैककर्ता ।
अनेकदुःखाहतलोकगोप्ता त्वसौ हनूमांस्तव सौख्यकर्ता ।।
—सुभा० सुधा० भा०
1395. आज्ञनेयमतिपाटलाननं काञ्चनाडिकमनीयविग्रहम् ।
पारिजाततरुमूलवासिनं भावयामि पवमाननन्दनम् ।।
—वाल्मीकिरामायणस्य विषमपदव्याख्यायां रामभट्टस्य
1396. आमिषीकृतमार्तण्डङ्गोष्पदीकृतवारिधिम् ।
तृणीकृतदशग्रीवमाञ्जनेयं नमाम्यहम् ।।
—वाल्मीकिरामायणस्य विषमपदव्याख्यायां रामभट्टस्य
1397. उद्दामोल्लङ्घिताब्धिं दशवदनपुरोद्यानमानाभिघात-
प्रख्यातोद्दण्डबाहुद्वयशिशिरतरुच्छायविश्रान्तलोकम् ।
वैदेहीदुःखशुष्यद्रघुपतिहृदयाम्भोजमध्यन्दिनार्कं
किञ्चत्तेजस्तदैशं पवनतनुसमुद्भूतमन्तः स्मरामि ।।
—पिङ्गलप्रकाशे वंशीधरस्य
1398. उद्यत्खद्योतबिम्बं पृथुलफलधियादित्सुरौत्सुक्यतो यो
हस्तात् प्रस्थादुदस्थान्नभसि सरभसोरिष्टभूभृद्वरिष्ठे ।
उदगच्छत्पुच्छवातोच्चलदचलगणोत्तुङ्गशृङ्गोद्धृताम्भो-
वाहव्यूहो विदल्यादहितमिह महोद्दामभूमा हनूमान् ।।
—हनुमदष्टके वेङ्कटाचार्यस्य

1399. उद्यद्दिनेशकररञ्जितकञ्जवक्त्र-
मारक्तनेत्रमतिसुन्दरचारुगात्रम् ।
वातात्मजं प्रखरदन्तनखायुधाद्यं
वीरं कपीश्वरमहं सततं स्मरामि ॥
—लक्ष्मीश्वरभूषणालङ्कारप्रबन्धे मथुराप्रसादसूनोर्शिवप्रसादस्य
1400. उल्लङ्घ्य सिन्धोरस्सलिलं सलीलं
यश्शोकवह्निं जनकात्मजायाः ।
आदाय तेनैव ददाह लङ्का-
न्मामि प्राञ्जलिराञ्जनेयम् ॥
—वाल्मीकिरामायणस्य विषमपदव्याख्यायां रामभट्टस्य
1401. कृतक्रोधे यस्मिन्नमरनगरीमङ्गलरवा
नवातङ्का लङ्का समजनि वने वृश्चति सति ।
सदा सीताकान्तप्रणतिमतिविख्यातमहिमा
हनूमानव्याहः कपिकुलशिरोमण्डनमणिः ॥
—खण्डप्रशस्त्यां हनुमत्कवेः
1402. गते हृदि निराशतां कपिकुलेऽखिलेऽन्विष्य यो
विदेहतनयां हितं रघुपतेः प्रतीर्योदधिम् ।
प्ररक्ष्य प्रियलक्ष्मणं सगिरिमौषधिं चाप्यहो
समर्प्य कृतवानयं जयति केशरीनन्दनः ॥
—रामदीनकृत-बृहद्देवज्ञरञ्जनस्य टीकायां श्रीधरी-
नाम्न्यां मुरलीधर-चतुर्वेदिनः
1403. गोष्पदीकृतवारीशम्मशकीकृतराक्षसम् ।
रामायणमहामालारत्नं वन्देऽनिलात्मजम् ॥
—वाल्मीकिरामायणस्य टीकायां विषमपदाख्यायां रामभट्टस्य

1404. घोरब्रह्मास्त्रवीर्योन्मथितकपिचमूवीक्ष्णोद्बुद्धकोपो-
हृवृद्धोऽभ्रोत्पातिभीमापघनजवसमाघातभिन्नाम्बुदौघः ।
पुच्छाग्राघातकम्प-त्रुटदुरुकटकग्रावफाट्कारघोर-
द्रोणाद्रिः सर्वदा वः शमयतु विपदं कामदो रामदूतः ॥

—आञ्जनेयस्तोत्रे

1405. प्राप्तः पाथोधिपारं पृथुपथपृथिवीपुत्रिकापत्प्रपन्नः
पौलत्स्यप्राणपीडाप्रणयनपटिमापारपाण्डित्यपात्रम् ।
प्रौढप्रेमाम्बुपूरः प्रणतपरपदप्रापको रामकार्यम्
पर्याप्तं पारयिष्यन्पशुपतिपठितः पावमानिः पुनातु ॥

—वाल्मीकिरामायणस्य विषमपदव्याख्यायां रामभट्टस्य

1406. भवकोदण्डविदितबाहुदण्डैकचण्डिमा
भव्याय भूयादव्याजकरुणः कोऽपि भूपतिः ।
वीरराघवपादाब्जसंसक्तस्वान्तषट्पदः
तीर्णस्सारस्वतः पूर्णो हनूमान् स तु भूतये ॥

—त्र्यम्बकशास्त्रिपत्रे त्र्यम्बकशास्त्रिणः

1407. मनोजवम्मारुततुल्यवेगज्जितेन्द्रियम्बुद्धिमतां वरिष्ठम् ।
वातात्मजं वानरयूथमुख्यं श्रीरामदूतं मनसा स्मरामि ॥

—वाल्मीकिरामायणस्य विषमपदव्याख्यायां रामभट्टस्य

1408. यत्र यत्र रघुनाथकीर्तनन्तत्रतत्र कृतमस्तककाञ्जलिम् ।
वाष्पवारिपरिपूर्णलोचनं मारुतिन्नमतराक्षसान्तकम् ॥

—वाल्मीकिरामायणस्य विषमपदव्याख्यायां रामभट्टस्य

1409. रामप्रेनिकेतनं कविवरालङ्कारचूडामणिः
सीमावीरसरस्वतो दिनमणो विद्यार्थिनामग्रणीः ।

व्यग्रग्रीवविलीनजीवभयभृत्सुग्रीवसीतापति-
प्रीतिश्रीपतिभूरभूज्जयति यः पायात्स नो मारुतिः ।।

—वाल्मीकिरामायणस्य विषमपदव्याख्यायां रामभट्टस्य

1410. वज्राङ्गं वज्रदंष्ट्रं खलदवदहनं कोटिसूर्यप्रकाशं
रुद्रं ब्रह्मादिसेव्यं दशमुखभयदं काञ्चनाभं कपीशम् ।
पिङ्गाक्षं पीतवस्त्रं पवनसमजवं रामदूतं प्रसन्नम्
लङ्कातङ्कप्रदं तं कपिकुलतिलकं वातजातं नमामि ।।

—तुलसीतत्त्वभास्करे हरिहरप्रसादस्य

1411. स पातु यः प्रतापाग्निपाकपिण्डीकृताम्भसम् ।
सेतुना पुनरुक्तेन ततार क्षारवारिधिम् ।।

—सूक्तिमु०

1412. सीतारमणपदाब्जप्रविष्टदृष्टिं कृताञ्जलिः प्रणतम् ।
मारुतसुतमहमीशं स्मरामि खलकक्षपावकं वीरम् ।।

—वाल्मीकिरामायणस्य विषमपदव्याख्यायां रामभट्टस्य

Abbreviations

(Used in notes)

AL	Descriptive Catalogue of Sanskrit Manuscripts in the Adyar Library, Adyar, Madras.
ALRC	Descriptive Catalogue of Sanskrit Manuscripts in Adyar Library and research centre, Adyar, Madras.
AS	Descriptive catalogue of Sanskrit Manuscripts in the collection of the Asiatic Society, Calcutta.
ASI	Archaeological Survey of India
BORS	Descriptive catalogue of Sanskrit Manuscripts in Bihar and Orissa Research Society Patna.
Catal	Catalogue.
E. I.	Epigraphia Indica
GNJ	Ganga Nath Jha Kendriya Sanskrit Vidyapeetha, Allahabad.
GOML	Descriptive catalogue of Sanskrit Manuscripts in the Govt. Oriental Manuscript Library, Madras.
GVL	Govt. Vir Library Nepal.
I H Q	Indian Historical Quarterly
Ins.	Inscription
JAHRs	Journal of Andhra Historical Research Society
JBORS	Journal of Bihar and Orissa Research Society.
MPL	Descriptive catalogue of the Sanskrit Manuscripts in H. H. The Maharajaha's Palace Library Trivandrum.
Ms.	Manuscript
OHRJ	Orissa Historical Research Journal, Bhubaneswar
RASB	Descriptive catalogue of the Sanskrit Manuscripts in the Royal Asiatic Society of Bengal, Calcutta.
SA	Subhasitavali of Vallabhadeva edited by Peter Peterson Poona 1961.
San.	Sanskrit.
SC	Descriptive catalogue of Sanskrit Manuscripts in Sanskrit Collage Calcutta.

(i)

SK	Sadukti-Karnamrita of Sridhardasa edited by Sures Chandra Benerji Calcutta-1965.
SMA	Suktimuktavali of Bhagadatta Jallhana edited by Embar Krishnamacharya Baroda - 1938.
SML	Descriptive catalogue of the Sanskrit Manuscripts in the Tanjore Maharaja Sarfoji's Saraswati Mahal Library, Tanjore, Srirangam.
SP	Sarangadhar Paddhti Compiled by Sarangadhar edited by Peter Peterson Delhi, 1987.
SR	Suktiratnakar.
SRH	Suktiratnahara edited by K. Sambasiva Sastri Trivandrum - 1938.
SS	Subhasita - Sudhanidhi of Sayana Edited by K. Krishnamoorthy Dharwar - 1968.
SSRB	Subhashitasudha - Ratna - Bhandagaram Compiled and edited by Shivadatta Kaviratna Bombay.

NOTES

**Verse
No.**

1. In GNJ Ms. 21823
2. *Vide* Catal. of GOML, Madras, Vol. IX, Ms. 4526.
4. In GNJ Ms. 21601. Also in SA Sloka - 9.
6. In GNJ Ms. 24419, वरं देवं is emended from the reading वरादि.
7. In GNJ Ms. 24757. Also in GNJ Ms. 18252- "अन्त्याक्षरीश्लोक संग्रहः" v.l. कुलानेक for कुलानीक in this Ms.
8. In GNJ Ms. 45802 Catal. of GVL Nepal Vol. II, Ms R.No. प्र 548. Also in SSRB 3.8, v.l. द्विपमुखो for गणाधिपो.
11. In Yenamadala Ins. of Ganapati, 1249 AD *Vide* E. I. III, PP. 96-97.
14. In Malhar Ins. of jajalladeva (Cedi), 1167 AD., *Vide* E.I.I, P. 40.
15. *Vide* Catal. of RASB, Cal. Vol. VIII. Part II, Ms 6463.
16. From SSRB 3.11. poet's name not mentioned.
18. *Vide* Catal. of GOML, Madras. Vol. IV Part I, Ms. 3687
21. *Vide* Catal. of RASB cal. Vol. VI'I Part II, Ms. 6648.
23. In GNJ Ms. 15306 v.l. तच्चरण for यच्चरण and प्रणाम for प्रताप in the pub. text.
24. In Dandapalle Plates of Vijaybhupati, *Vide* E.I. XIV, P.71.
25. In GNJ Ms. 19194. वरप्रदान is read as वरदान
26. In GNJ Ms 16469. v.l. विवृत for विधृत in pub. text. Also in SSRB 4.34
28. From SMA 2.48.
29. In GNJ Ms. 41521. Also in Ms "टोडरानन्दज्योतिषम्" of नीलकण्ठ mentioned in Catal. of GVL Nepal R. No. 474.
30. *Vide* Catal. of GOML, Madras, Vol. XI, Ms. 5493.
31. In GNJ Ms 12625. v.l. विधावन् for पिधावन; स्पर्शया for स्पर्द्धया; साधारत्वं for माधावत्वं and धक्षत्वाद्भिर्वि for त्याम्बा वाग्भिर्निरुद्धा in Ms No. 179, प्रमिताक्षरा of राम *vide* catal. of BORS, Patna, Vol. III. v.l. मुण्डः For शुण्डः प्रहरतिभिरतो for प्रहतिभिरभितो and घस्त्रि for धरित्री in GNJ Ms 16693, "मुहूर्त्तचिन्तामणिटीका" of राम
32. This verse Also in catal. of GOML, Madras, Ms, 3097, v.l. वक्त्रोर्मि for वक्रोर्मि
33. In GNJ Ms 11823 v.l. विघ्नेशं मधु for प्रस्यन्दमद; रिरुधिरैः for हितजनं "चन्द्रकुण्डलीफलम्" in GNJ Ms 10999.
34. From SSRB 3.9, Anonymous.

35. *Vide* catal. of BORS, Patna, vol.. III Ms, 392, v.l. सुतप्रदम् for सुखप्रदम् in GNJ Ms 150 36 'रेखागणित' of जगन्नाथ Also in Pub. text 'सिद्धान्तसम्राट्, of जगन्नाथसम्राट्, वितण्ड in read as वितुण्ड in the Ms.
36. In GNJ Ms. 15036.
39. *Vide* catal. of GOML Madras Vol. II, Ms 1479. Also *Vide* Catal. of ALRC Adyar, Madras, Vol. IV, Part II, San.c. Ms. 52 with poet's name as भास्कररायदीक्षित.
44. Also in SSRB - 3.22 and SP 89. v.l. गलित for गलद् in Pub. text.
45. *Vide* Catal. of GVL Nepal Vol. II, Ms. प्र 1447.
46. *Vide* Catal of RASB cal. Vol. X, Ms. 7240. भवजलनिधिपारं is read as भवजलपरिवारं in the Ms.
52. Also in the Catal. of BORS, Patna Vol. II.
53. In GNJ Ms. 21806
54. In GNJ Ms 34844. v.l. विदध्ये for भिर्ध्ये; तरु for नर and नगेणः for गणेशः in the GNJ Ms 6/1080 'लीलावती' ।
55. *Vide* Catal. of BORS, Patna Vol. I. Ms 146.
57. IN GNJ Ms. 12320.
58. In GNJ Ms. 28537. Also in GNJ Ms. 38747 'रसरत्नदीपिका' of रामराज S/o रत्नदेव.
59. *Vide* Catal. of GVL Nepal, Part I, Ms 465.
60. In GNJ Ms 26579, v.l. स्वगण for स्वजन in Pub. text.
61. In GNJ Ms 23629. Also in GNJ Ms 26938, 'उदाहरणटीका of केशव, v.l. साधित for ठौकित and सिन्दुराभं भजे सततम् for कामरि ... भजत in the Ms.
64. In GNJ Ms. 46602.
65. IN GNJ Ms. 3520. द्योतिताङ्घ्रे; is read as द्योतताङ्घ्रे and क्वचिदपिविकसन् is read as कवचविकसयन् in the Ms.
66. In GNJ Ms 31516. सिद्धिबुद्धिम् is read as सिद्धिबुद्धयम् in the Ms.
67. *Vide* Catal. of RASB, cal. Vol. VIII, Part I, Ms. 8375. सिद्धिबुद्धी is read as सिद्धिबुद्धि, सहचारी as सहचरि, ऋद्धिबुद्धी as ऋद्धिबुद्धि, गेहे as गेह, सदय as सदत्य, जगद as यजद and नन्दकारी is read as नन्दकारि in the Ms.
68. *Vide* Catal. of TML Tanjore, Srirangam Vol. XVII, Ms. 11806.
69. In GNJ Ms. 48780.
70. *Vide* Catal. of GOML, Madras Vol. XII, Ms. 5750.
71. IN GNJ Ms. 25392.
72. In GNJ Ms 19450.
73. Also in SSRB 3.5, Anonymous.

NOTES

77. IN GNJ Ms 24510. वेतण्ड is read as वेदण्ड in the Ms.
78. *Vide* Catal. of AS cal. Vol. XI, Ms. 8383.
83. In Koni Ins. of Kalacuri PrithVideva (II) in 1147 AD, *Vide* E.I. XXVII PP. 280-281.
86. *Vide* Catal. of GOML Madras, Vol. IV, Ms. 3219.
89. *Vide* Catal. of GOML Madras, Vol. VI, Part I, Ms 5154.
90. In GNJ Ms 28145.
92. In GNJ Ms 15266, v.l. प्रव्य for प्रस्थ, पटिष्ठाय for पटिम्नाय and भुवे for शुचे in the pup. text "मदनमहार्णवः" of भट्टविश्वेश्वर.
93. In GNJ Ms 21104.
94. In GNJ Ms 19264.
95. In stone Ins. from Ranod in 1972, *Vide* E.I. I, PP-354 – 355.
96. *Vide* Catal. of GOML Madras Vol. III, Part I san. A, Ms. 2126
97. In GNJ Ms. 13363.
98. *Vide* Catal. of GOML, Madras, Vol. III, Part I, San. A, Ms. 2216.
99. In GNJ Ms 23743.
100. *Vide* Catal. of GOML Madras, Vol. III, Part I, San. B, Ms 2454.
102. *Vide* Catal. of BORS Patna, Vol. III, Ms. 417.
103. *Vide* Catal. of GOML Madras, Vol. V, Part I San. A, Ms. 4252.
104. *Vide* Catal. of GOML Madras, Vol. IV, Part I San.C, Ms. 4111.
105. *Vide* Catal. of GOML Madras Vol. XI, Ms. 5554.
106. *Vide* Catal. of TML Tanjore, Srirangam Vol. VIII, Ms. 4336.
107. In GNJ Ms. 24853.
110. *Vide* Catal. of GOML Madras, Vol. III, Part I San. A, Ms. 2279.
111. In GNJ Ms. 24169. v.l. गलिता for ललिता and संजुम्भितेन for सद्गुञ्जितेन in the Catal. of GOML Madras, Vol. I, Ms 760. Also in GNJ Ms 48672 this Ms drops the word गल and नविनि from the verse.
112. In GNJ Ms. 273.
113. *Vide* Catal. of GVL Nepal Part I, Ms. 474.
116. *Vide* Catal. of BORS, Patna, Vol. IV, Ms. 75.
117. v.l. नरा for परा in the Catal. of GOML Madras, Vol. III. Part I San. B, Ms. 2580.
120. *Vide* Catal. of TML Tanjore, Srirangmam, Vol. VI, Ms. 3798.
121. In GNJ Ms 25090, यो देवै is reas as या देवै.
122. *Vide* Catal. of ALRC Adyar, Madras, Vol. IV, Part II, Ms 3082.
123. In GNJ Ms. 273.
124. In GNJ Ms. 26885. v.l. यमिभिर्द्यैस्तथा योगिभिः for यमिनां मध्ये सदा योगिनां and

सुखदं for सुखदः in the GNJ Ms 27952 “प्रयोगदर्पण” of पद्मनाभ S/o गोपाल S/o नारायण v.l. त्रिदशः for त्रिदशैः, यमिभिर्ध्वस्तथायोगिभिः for यमिनां मध्ये सदा योगिनां in GNJ Ms 29401 of the same text In this Ms the “प्रयोगदर्पणः” is called as “सर्वसंस्कारपद्धतिः”.

125. In GNJ Ms. 22034.
126. In GNJ Ms. 24853.
127. In GNJ Ms. 2775.
128. From Ins. of Jaipur district, 1547 AD, *Vide* E.I. XXX, P. 196.
129. From Jaina Ins. in the temple of Neminatha on Mount Abu 1230 AD, *Vide* E.I. VIII, PP. 208-209.
130. From SSRB 5.35, Anonymous.
131. Vitasa grant of Pralaya-Nayaka, 4th cen. AD, *Vide* E.I. XXXII, PP. 259–260.
132. From SSRB 3.19.
133. *Vide* Catal. of ALRC Adyar, madras, Vol. IV, Part II, Ms. 13.
134. From SSRB 3.23, Anonymous.
135. From The Garvapadu Grant of Ganapatideva, 1260 AD, *Vide* E.I. XVIII, PP. 349-350.
136. From Bhanpur plates of chhittarajadeva, 1026 AD, *Vide* E.I. XII, P. 261.
137. In GNJ Ms 23920.
138. In GNJ Ms 39309. v.l. तनुजं for तनयं in GNJ Ms 22622 of the same text. Another GNJ Ms 25888 ‘नवरलकम्’ gives the poet’s father’s name as सीताराम and forethehr’s name as नृपादेव्यास.
139. In GNJ Ms 23493.
140. IN GNJ Ms 25388 v.l. लब्धा for लुब्धा; विभूषित for विभूषण and “विघ्नानि वः परिधुनोति स विघ्नराजः” in the GNJ Ms 40149 of the same text.
141. From Nellore Copper-plate Ins. of Rama Chandra, 1590 AD, *Vide* the ins. of the Nellore district, Vol. I, PP. 5-6.
143. In GNJ Ms 23649, परिचयाद् is read as परियाद् in the Ms.
144. In SSRB 4.27.
146. *Vide* Catal. of GOML Madras, Vol. VI, Part I San. A, Ms 5245.
147. In GNJ Ms 39509.
148. *Vide* Catal. of GOML Madras, Vol. IX, Ms 4565.
150. In GNJ Ms 16706.
151. In GNJ Ms 49351. विलसद् is read as विल्द.
152. In GNJ Ms 25915.
153. In GNJ Ms 17257.

NOTES

154. In GNJ Ms 16510.
155. *Vide* Catal. of GOML Madras Vol. XIX, Ms 11330. Also in Catal. of GOML Madras, Vol. III, Part I, San A, Ms 2137.
156. In GNJ Ms 18854. विघ्नराजमनिशं is read as विघ्नराजनिशम् in the Ms.
157. *Vide* Catal. of AS. Cal., Vol. XI, Ms 8821.
158. *Vide* Catal. of GOML Madras Vol. IX, Ms. 4524.
159. *Vide* Catal. of BORS Patna, Vol. IV, Ms 27.
160. In GNJ Ms 21159.
163. From SMA 2.50, Ammonymous. v.l. यः कराग्रेण for पुष्कराग्रेण; विश्वं सृजति for तोयं वमति; सकलं for बहुतरं; क्वापीशः for क्वाप्यम्भः and चक्रम् for सत्त्वाः in SSRB 4.30. v.l. तदखिलं for बहुतरं in SP 90. and SS 4.2 V.l. क्वाप्यनन्ताः for क्वाप्यनतः in SS 4.2.
164. From SSRB 4.31, Annoymous.
165. In GNJ Ms 15036.
166. In GNJ Ms 40505, कण्ठाबद्ध is read as कण्ठः बद्ध and सिद्धाराधितो is read as सिद्धः राधितो in the Ms.
167. In GNJ Ms 17261.
168. From Sakarai stone Ins. 642 AD, *Vide* E.I. XXVII, P. 31, वृहद् is emended from the original reading रतीद्र and रेणूद्भट is emended from रेणुद्भट.
169. In GNJ Ms 19018.
171. In GNJ Ms 49253. Also In GNJ Ms 24557 'जन्मपत्रलेखक्रमः' of विश्वनाथ. This Ms reads कुञ्जरस्य for कुञ्जरास्य, ममान्तरः for ममान्तरं; सतानन्द for सततानन्द and महीजः for महीयः. This Ms drops the letter 'द्य' after the word गौरवा.
173. In GNJ Ms 16704.
177. In GNJ Ms 40475, this Ms also called as अभिधानचूडामणिः.
179. In GNJ Ms 39651, तरङ्गावलितवपुः is read as तरङ्गावलितवपुः in the Ms.
180. *Vide* Catal. of RASB Cal. Vol. X, Part I and II Ms. 7163.
182. *Vide* Catal. of RASB Cal. Vol. X, Part II, Ms. 7375.
183. *Vide* Catal. of GOML Madras, Vol. III, Part I San. A, Ms 2182.
184. In GNJ Ms 27233.
185. *Vide* Catal. of BORS Patna, Vol. IV, Ms. 186.
186. From Khalaria stone ins. of Haribrahmdeva 1414 AD, *Vide* E.I. II, P. 230.
187. *Vide* Catal. of BORS Patna, Vol. III, Ms 423.
189. From SK 143.
190. *Vide* Catal. of GVL Nepal Part I, Ms तृ 578.

NOTES

191. From Mahuva (Kathiawada) Ins, 1381 AD, *Vide* N.I.A. Vol. 2, P. 28.
192. From Sarban Ins. in the Delhi Museum, 1328 AD, *Vide* E.I. P. 93.
194. In GNJ Ms 21189 Also In GNJ Ms 12926 "रुद्रसूत्रम्" This Ms reads भक्तकल्पमहीरुहम् for लक्ष्मीविष्णवादिभिवृतम्.
195. In GNJ Ms 48663.
197. *Vide* Catal. of GOML Madras, Vol. V Part I, San. A, Ms 4159.
198. *Vide* Catal of GOML Madras, Vol. VII Part I Ms 5387.
199. In GNJ Ms 14308, सरसोद्रीत is read as सरसोभाङ्गीत in the Ms.
200. *Vide* Catal. of RASB, Cal. Vol. VIII Part II Ms 4475.
202. *Vide* Catal. of GOML Madras Vol. III Part I, San. A, Ms 2203.
203. In GNJ Ms 23942. Also in GNJ Ms 26460, which reads सदनं for सदानन्दम्.
204. In GNJ Ms 23743.
205. In GNJ Ms 19462
207. In GNJ Ms 17287.
208. In GNJ Ms 52/833.
209. In GNJ Ms 11896. दीव्यत् is read as दिव्यत्; धूली is read as धूलि and प्लावयित्वा as प्लावयत्वा in the Ms v.l. स्पन्ददण्ड for स्पन्ददण्ड and दान्त for दन्ति In GNJ Ms 19420 of the same text.
210. In GNJ Ms 41498.
211. From SSRB 3.15.
213. *Vide* Catal of BORS, Patna, Vol. I.
215. In GNJ Ms 18252, भाल is read as फाल in the Ms. Also in SSRB 4.32, Where v.l. मिच्छुर्भु for मिच्छन, कृतैर्दू for कृतादू and नुदेद् for नुयाद्.
216. *Vide* Catal. of GOML Madras Vol. III, Ms. 4153. anonymous. Also in GNJ Ms 14458, this Ms gives the poet's name as Mukunda Bhatta. v.l. विघ्नौघदमनो for विघ्नोपशमनो in this Ms.
217. From Stone ins. of Dhangadeva (Khajuraho) 1117 AD, *Vide* E.I.I. P. 140.
219. *Vide* Catal. of GOML Madras, Vol. III, Part I San. B, Ms 2400.
220. From Srirangama Plates of Mallikarjuna 1462 AD, *Vide* E.I. XVI, PP. 347-348.
221. Also In GNJ Ms 22543 "सर्वसंस्कारभास्करम्" of भट्टमयूरसुतराम-कृष्णशर्मा and GNJ Ms 25392. This Ms reads ईषत् for सेषत् v.l. शेषरित्मतं for सेषत्सितं in GNJ Ms 25392 of the same text.
222. *Vide* Catal. of GOML Madras Vol. VI, Part I San B. Ms 5195.
224. In GNJ Ms 30009. Ms drops the word परि.
227. *Vide* Catal. of Al Adyar, Vol. VI, Ms. 155.

228. In GNJ Ms 23699 and also GNJ Ms 48780 'दानसिन्धुः', this Ms drops the word तं in fourth Pada.
230. From SSRB 3.24.
231. From Mount Abu Ins. of Samarsinha, 1285 AD, *Vide* I.A. Vol. XVI, P. 347.
233. Kondukuru plates of Allaya Dodda, 1430 AD, *Vide* E.I. V. P. 57.
234. Grant of Ganadeva of Kondavidu, 1455 AD, *Vide* I.A. Vol. XX, P. 391.
235. *Vide* Catal. of GOML Madras Vol. VI Part I, Ms No. 5139 and 5282 by vyasa and others.
236. In GNJ Ms 31578,
238. In GNJ Ms 15276.
240. From SSRB 4.33.
241. In GNJ Ms 23649, the Ms reads दधानाः and प्रख for दधानः and प्रेङ्ख. The Ms also omits the word वर्द्धि after the word स्पर्द्धि This verse also occurs in SMA 23, attributed to Visvesvara. Also in SSRB 4.28, Anonymous.
242. *Vide* Catal. of GVL nepal, Vol. II Ms 4.
244. *Vide* Catal. of BORS, Patna Vol. III, Ms 321.
246. From first and third slabs of Kumbhalgarh ins. 1460 AD, *Vide* E.I. XXIV, PP. 314-315.
247. In GNJ Ms 36300.
253. *Vide* Catal. of GOML Madras, Vol. III Part I, San. B, Ms 2505.
254. In GNJ Ms 3514.
259. From SSRB 2.3
260. *Vide* Catal. of GOML Madras, Vol. XI, R. No. 5538.
261. From Ganapesvaram Ins. of Ganapati, 1231 AD, *Vide* E.I. III P. 84.
262. *Vide* Catal. of GOML Madras, Vol. VI, Part I, San. A, R. No. 5260.
263. From Velicherla Grant of Prataparudra Gajapati, 1511 AD, *Vide* JAHRS Vol. XI Pts 1 & 2 P. 55.
264. In GNJ Ms 31567.
265. *Vide* Catal. of AS cal. Vol. XI, R.No. 7827. करेणुवदनः is read as वरेणवदनः in the Ms.
266. *Vide* Catal. of GOML Madras, Vol. XVIII, R.No. 9412.
267. *Vide* Catal. of AL, Adyar, Vol. VI, R. No. 590.
268. In GNJ Ms 30111.
269. *Vide* Catal. of BORS Patna, Vol. III, R.No. 400.
270. From Jagannatharaya Temple Ins. at Udaipur, 1652 AD, *Vide* E.I. XXIV, P. 65.
272. In GNJ Ms 16262.

274. Also In GNJ Ms 28157 'सुभाषितपद्धतिः' of श्रीपतिः v.l. विसृजत् for विसृजन्.
275. *Vide* Catal. of AL Adyar, Vol. VI, R.No. 963.
276. *Vide* Catal. of MPL Trivendrum, Vol. I, R.No. 147.
278. Also in SSRB 4.26.
280. In GNJ Ms 31784. भ्रमरविततिगुञ्जा is read as भ्रमरतिवदगुञ्जा in the Ms.
283. From SMA 2.49.
284. Also In GNJ Ms 25392, तन्न is read as तत्र in the Ms.
285. Also in "पीयूषधाराव्याख्या" of मुहूर्तचिन्तामणि by राम. सकल and मपिपरं are read as निखिल अनुदिनं in SSRB -3.25.
286. From SSRB 3.17
287. Also in SSRB 3.20, here क्रीडावदान is read as क्रीडावदात.
288. From Sanskrit Ins. of Gujarat Kings, 1354 AD, *Vide* I.A. Vol. XI, P. 102.
289. From SSRB 3.10.
291. From SSRB 4.29.
293. In GNJ Ms 12034, पर्शु and गणनाथं are read as परशु and गननाथं in the Ms.
295. In GNJ Ms 40147.
296. In GNJ Ms 44720.
297. In GNJ Ms 18662.
299. From SMA 2.45. Also in SA 80, Anonymous and SS 4.82.
300. From Donependu grant of Namaya Nayaka 1338 AD *Vide* E.I. IV, P. 358.
301. In GNJ Ms 1226.
302. From Pentapadu grant of Choda Bhaktirja 1343 AD *Vide* E.I. XXXIII, P. 226.
308. In GNJ Ms 20502.
309. In GNJ Ms 18290.
312. In GNJ Ms 33010.
313. From SSRB 3.12, Anonymous.
315. In GNJ Ms 3607.
317. *Vide* Catal. of TML Srirangam, Vol. XVII. R.No. 11806.
323. From Circa Ins. 1417 AD.
324. In GNJ Ms 24206.
325. *Vide* Catal. of BORS Patna, Vol. III, R.No. 326.
326. From Srirangam Plates of Mummadi Nayaka 1358 AD, *Vide* E.I. XIV PP. 89-90. द्युत is emended from the original reading द्युत, दन्त from दत, पुत्रमुमैक from पुत्रमूमैक, स from सा and दयितागृहीता from दयिताहीहता.
327. From Karnabal stone Ins. of Jayasimhadeva 12th cen. A.D.

NOTES

328. From Ladnu Ins. of Sadharana, 1315 AD. *Vide* E.I. XII, p.23.
330. In GNJ Ms 23743.
334. *Vide* Catal. of GOML Madras, Vol. VI, Part I, San. A, R. No. 5192.
336. *Vide* Catal. of GOML Madras, Vol. IV, Part I, San. C, R. No. 3919 F.
337. From SSRB 3.3, Anonymous.
338. In GNJ Ms 44400.
339. *Vide* Catal. of ALRC Adyar, Madras, Vol. IV Part I, R.No. 21. शुण्डादण्डे is read as शुण्डाकाण्डे and भौमे is read as भौम्ये in the Ms.
341. In GNJ Ms 3575.
342. In GNJ Ms 21159.
343. From Kanchipuram Ins. of Achyutaraya, 1532 AD. *Vide* E.I. XXXIII, P. 201.
344. From Bheraghata Ins. of Alhanadevi, 1155 AD, *Vide* E.I. II, P. 10.
345. From Ameresvara temple Ins. 1063 AD, *Vide* E.I. XXV. P. 175.
346. From Malkapuram Stone-Pillar Ins. of Kakitiya Rudradeva, 1261 AD *Vide* JAHRS Vol. IV Pts 3 & 4, P. 155.
347. In GNJ MS 36363.
349. *Vide* Catal. of GOML Madras Vol. VI, Part I, San. A, R. No. 5071.
350. In GNJ Ms 36711.
351. From Vanapalli plates of Annava-vema, 1380 AD, *Vide* E.I. III, P. 60.
355. In GNJ Ms 20477. ध्वनिभिः is read as ध्वनितः and कल्प्यताम् is read as कल्पताम् in the Ms. v.l. कलनैः for करणैः In GNJ Ms 11861 of the same text.
356. In GNJ Ms 17059.
357. From Panchadharala Pillar Ins. of the Kona King Choda III, 1403 AD. *Vide* E.I. XIX, P. 158.
359. In GNJ Ms 35748.
362. *Vide* Catal. of GOML Madras, Vol. VI, Part I, San. A, R.No. 5360.
363. *Vide* Catal. of BORS Patna, Vol. III, R. No. 436. वृषौघ is read as वृन्दौघ in ths Ms.
364. From Panchadharla Ins. of the E. Chalukya king Visvesvara, 1407 AD, *Vide* E.I. XIX P. 167.
366. From Raghudevapur Grant of Raghudeva 1456 AD, *Vide* JAHRS Vol. XXIII, P. 165. गजास्य is emended from original reading गजासो.
367. In GNJ Ms 24757.
368. In GNJ Ms 40510.
369. In GNJ Ms 40510.
370. In GNJ Ms 26955. राजि is read as धारा in Published text.
371. *Vide* Catal. of GOML Madras Vol. IV, R.No. 2443.

NOTES

372. *Vide* Catal. of RASB Cal. Vol. VIII, R.No. 6056. v.l. सद् for षड् in GNJ Ms 26250 'विद्यागणपतिपद्धतिः'.
373. Harhsa stone Ins. 970 AD *Vide* E.I. II, P. 119. शमनं is emended from original reading प्रशमनम्.
374. From Chitoragadh Ins. of Mokala of Mewad, 1427 AD, *Vide* E.I. II, PP. 410-411.
376. *Vide* Catal. of GVL Nepal, Part I, S.No. प्र 736.
380. *Vide* Catal. of ALRC Adyar Vol. IV, Part II, R. No. 9.
383. From Annavappadu plates of kataya Vema Reddi 1403 AD, *Vide* E. I. XXXVI P. 181. लम्बं is emended from original reading लम्भम्.
385. *Vide* Catal. of GOML Madras Vol. XXI R.No. 12333.
386. From Motupalli Pillar Ins. of Ganapatideva, 1244-1245 AD, *Vide* E.I. XII, PP. 190-191.
387. In GNJ Ms 20491. v.l. गान्धिं for गान्धं and वन्दे for लम्बे In GNJ Ms 2690. 'अलंकारमञ्जरी of वल्लभभट्ट.
388. In GNJ Ms 11386. Ms reads मुण्डोद्धत for मुण्डोद्धत. v.l. वरेत for वरेभु and जसोग्रः for यथोग्रः in Pub. text 'वाताह्वानं' of केदारनाथ.
389. *Vide* Catal. of GOML Madras Vol. II, Part I, San.C, R. No. 1541, शुण्डादण्ड and मुहुः are read as शुण्डागण्ड and मुहुः in the Ms.
391. From SK 144.
392. In GNJ Ms 27546. पूर्णक is emended from Ms reading पुरणक and विघ्ना is emended from Ms reading रत्ना.
393. *Vide* Catal. of GOML Madras, Vol. I, R.No. 788.
394. In GNJ Ms 27228.
395. *Vide* Catal. of BORS Patna Vol. II,
396. *Vide* Catal. of GOML Madras Vol II, Part I, San. C, R.No. 1697.
397. From Chebrolu Ins. of Jaya, 1213 AD, *Vide* E.I. V., PP. 143-144. मास्फालयन् is emended from original reading भास्फालयन्.
399. *Vide* Catal. of ALRC Adyar, Vol. IV, Part II, R.No. 16.
400. *Vide* Catal. of GOML Madras, Vol. I Part I San. C, R. No. 362.
402. *Vide* Catal. of GOML Madras, Vol. II, Part I, R.No. 1939.
403. From Assam Plates of Vallabhadeva, 1185 AD, *Vide* E.I. V, P. 183.
405. From The Prince of Wales Museum Ins. of Someswaradeva, 1260 AD, *Vide* E.I. XXIII, P. 280.
406. In GNJ Ms 1240.
407. From First and third slabs of Kumbhalgarh Ins. (Rajasthan), 1460 AD, *Vide* E.I.

XXIV PP. 314-315. शशिनं is emended from the original reading विशिनं, लम्बोदरः from लम्बोदरं, जिघृक्षुः from जिघृक्षु.

410. From the Ins. of the time of Hammira of Ranthambhor, 1288 AD, *Vide* E.I. XIX, P. 49. हेतीरिव is emended from the original reading हेतीरिव.
411. *Vide* Catal. of TML Tanjore, Srirangam, Vol. XVII, R.No. 11996.
413. From GNJ Ms. Photocopy No. 5848.
415. From SS 4.1, Anonymous.
417. In GNJ Ms 16510. Another GNJ Ms 32842 of this work writes the commentator's name as मानवल्लीनृसिंह and the author's name as हरशर्मा.
418. *Vide* Catal. of ALRC Adyar, Madras, Vol. IV, Part II, R.No. 27.
419. *Vide* Catal. of TML Tanjore, Srirangam, Vol. XVII, R.No. 13868.
421. *Vide* Catal. of GVL Nepal. v.l. नीरो for नीलो; विनाश for समूह and गुपिते for गुफिते in the GNJ Ms 45872 'प्रश्नभैरवः'
423. *Vide* Catal. of ALRC Adyar, Madras, Vol. IV, Part I, R. No. 5.
424. In GNJ Ms 48793.
425. *Vide* Catal. of MPL Trivendrum, Vol. III, R.No. 654.
427. v.l. पाशिनं for पाणिक्म्; भाग्य for भास्य in the GNJ Ms. 25 392.
428. Also in SA 81. चीत्कार is read as सीत्कार.
429. From SMA 2.46.
430. In GNJ Ms 15353.
432. From SSRB 3.2
433. In GNJ Ms 12937. v.l. जगदालम्बे for जगदानन्दं, हेरम्बचरणाम्बुजे for हेरम्बं चरणाम्बुजम् in the GNJ Ms 41930.
434. From SS 3.
436. From SK 142 Also in SR - 93. Anonymous.
437. v.l. झङ्कार for हुङ्कार; कृतो for कृता; कुरुतां for क्रियतां; कृतावरकर for कृताम्बरकरा and शिवः for शिवम् in GNJ Ms unaccessioned 'लक्षण- प्रकाशः' of मित्रमिश्र।
439. In GNJ Ms 43956.
440. *Vide* Catal. of BORS Patna, Vol. III, R.No. 385.
443. From SMA 2.47.
444. In GNJ Ms 29150. Also in SK 145, poet's name mentioned as उमापतिधरः.
446. In GNJ Ms 49315.
447. From Thana Plates of Ramachandra, 1272 AD, *Vide* E.I. XVIII, PP. 349-350.
450. *Vide* Catal. of GOML Madras, Vol. IV, R.No. 3248.
452. From SSRB 3.14.

455. From SS 3.2.
456. *Vide* Catal. of GOML Madras, Vol. XV, R.No. 8163.
458. From Harsauda Ins. of Devapaladeva, 1218 AD *Vide* I.A. vol. XX P. 311.
460. *Vide* Catal. of GOML Madras, Vol. II, Part I San. C, R.No. 1698.
461. In GNJ Ms 5903.
463. *Vide* Catal. of GVL Nepal Vol. II, S.No. 324.
466. In GNJ Ms 34755. v.l. हेरम्बस्तरलस्य for हेरम्बं भुवनस्थ; आनन्दसन्दोहदम् for श्रीसिद्धिबुद्धिप्रदम् and भानौषधीशम् for भालौषधीशम् in the Catal of BORS Patna, Vol. III R.No. 367 'शिशुबोधिनी' of नीलगोविन्द, a comm. of संज्ञाविवेक.
468. *Vide* Catal. of GOML Madras, Vol. IX, R.No. 4384. Also in SS 1.2; SSRB 3.4.
470. *Vide* Catal of ALRC Adyar Madras, Vol. IV, Part II, R.No. 23.
470. From SP 88. Also in SSRB 3.7, Anonymous.
472. From SK 141; Also in SR 94.
473. In GNJ Ms 41530.
477. From SSRB 9.6.
479. From SSRB 10.61.
482. *Vide* catal. of GOML Madras Vol. VI Part I. R.No. 5360.
483. In GNJ Ms 17821.
484. From the Pallava Ins. of the seven Pagodas, 7th cen. AD. *Vide* E.I. X, PP. 12-13.
485. In GNJ Ms 49332.
486. From Pallava Ins. of the seven pagodas circa, 7th cen. AD. *Vide* E.I. X., P.8.
487. In GNJ Ms. 38762.
491. *Vide* Catal of GOML Madras Vol I, Part I R.No. 362.
492. *Vide* Catal. of GVL Nepal, Part III, S.No. 102.
493. From SK 17.
495. From Rewah Plates of Trailokyamallaadeva, 1212 AD, *Vide* E.I. XXV, P.5.
499. In GNJ Ms 15333.
501. From SSRB 8.40. Also in SMA 2.4.
502. From SSRB 7.17.
503. From SSRB 12.83.
505. From SSRB 7.20
507. *Vide* Catal. of GOML Madras, Vol. XI Ms 5438.
508. In GNJ Ms 16490.
511. In GNJ Ms 39/710. v.l. आहूता for आहूता; येनाह्य for येनालाय and नटतः for सटतः in Catal. of SC cal. Vol. I. R. No. 2601 of the same text.
513. Haraha Ins. of the reign of Isanvarman, 554 AD.

NOTES

514. From SA 22.
515. From SSRB 13.90. Also in SP 93.
516. Arthuna Ins. of Paramara Chamundaraya, 1078 AD, *Vide* E.I. XIV, PP. 297 – 298.
517. In GNJ Ms 18923.
518. Banapur Plates of Indraratha, 11th cen. AD, *Vide* in the Jhankara, No. 10, P. 665.
519. In GNJ Ms 15066.
520. In GNJ Ms 2853.
521. *Vide* Catal. of GOML Madras, R.No. 5493.
523. v.l. वासरसं पुनः पितृयने कैलासहर्म्याश्रयः for भैक्ष्य लम्बितः; निचयः for सुरभिः in SSRB 11.77.
526. From SSRB 10.63.
529. In GNJ Ms 41867.
530. Also In SS 4.11.
532. In GNJ Ms 21809.
533. *Vide* Catal. of BORS Patna, Vol. I.
534. *Vide* Catal. of GOML Madras, Vol. I Part I, R.NO. 388.
537. From SSRB 9.53. नवजितो is read as न विजितो.
538. From SK 26. v.l. कुञ्चयाग्रचरणौ for कुञ्चिताग्रचरणं; परिपान्तु for सुखयन्तु; नतित for लम्बित in Suktiratnakosa No. 60.
539. v.l. कुण्डल for मण्डल; बाणान्वहत् for बाणापहं in the Ms of same text of SML Vol. III Tanjore, Srirangam, the Commentator is त्रिपुरारि.
540. *Vide* Catal of GOML Madras Vol. X, R.No. 5108.
541. Also in SA - 12.
542. In GNJ Ms 52/833.
543. In GNJ Ms 16077.
544. From SK 103.
545. From SK 22.
549. From SSRB 7.31
550. SK 102.
551. *Vide* Catal. of BORS Patna Vol. II.
552. धगद् धगद् is read as धगग्धग in the text.
555. *Vide* Catal. of SC cal. Vol. I, Part II. Ms 2096.
556. In GNJ Ms 28157.
559. From SSRB 13.94.
560. From SSRB 13.98.

NOTES

561. From Ins. in the Trichinopoly cave, 9th cen. AD. *Vide* ASI. Annual report for the year 1903-1904, P. 275. चक्षुर्वलने is emended from the original reading चाक्षिज्वलने.
562. *Vide* Catal. of SML Tanjore Srirangam, Vol. VIII. R.No. 4430.
565. In GNJ Ms 6633.
566. From SK 18.
567. In GNJ Ms 33/2805.
569. *Vide* Catal. of GOML Madras, Vol. IV, Part I, Sans. C, R.No. 3948 (B).
573. In GNJ Ms 16688.
574. In GNJ Ms 13763.
576. From SSRB 11.74.
578. From SSRB 12.88. v.l. तुष्टः for हष्टः in printed text.
579. In GNJ Ms 14338.
580. *Vide* Catal. of GOML Madras Vol. III, R.No. 1736.
581. In GNJ Ms 22034.
582. From SSRB 11.78
583. v.l. त्रिभि for मुहु; कृपणं for करुणं in SSRB 12.89.
584. SP writes the author's name as शिल्हण for बिल्हण.
585. *Vide* Catal. of ALRC Ayar, Madras, Vol. IV, Part II. R.No. 781.
586. *Vide* Catal. of GOML Madras, Vol. XIX. R.No. 11255.
588. *Vide* Catal. of GOML Madras Vol. XIX. R.No. 10945.
592. In GNJ Ms 31784.
593. In GNJ Ms 18252. v.l. जज्वालित for प्रज्वालितं; कण्ठहारं for कण्ठहरं in GNJ Ms 37984 "आपस्तम्बीयसूत्रप्रयोगप्रदीपिकावृत्तिः" of कौशिक.
594. In GNJ Ms 44974.
595. From SSRB 11.79.
596. *Vide* Catal. of GOML Madras Vol. II, Part I, Sans. C R.No. 1611.
597. In GNJ Ms 25404.
598. In GNJ Ms 30009.
602. Also in SSRB 6.5
604. From SK 72.
607. From SA 88.
608. From SMA 2.7.
609. In GNJ Ms 23972.
611. In GNJ Ms 19193. v.l. गूढदुरन्त for स्फूर्जदपार; बोध for ज्ञान in SMA 1.6.

612. In GNJ Ms 21601
614. In GNJ Ms 39425.
616. Chhoti Deori stone Ins. of Sankaragana, 8th cen. AD. *Vide* E.I. XXVII, P. 171.
617. *Vide* Catal. of GOML Madras, Vol. VI. Part I, Sans A, R.No. 5360.
620. Deoli Plates of Krisna III, 940 AD, *Vide* E.I. V. P. 192.
623. Sangoli Plates of Harivarman I, Circa, 538 AD.
624. v.l. विशिखे for विशिखो in SSRB 6.14.
627. Talagunda Ins of Kakusthavarman, 6th cen. AD *Vide* E.I. III, P. 31.
628. Gudimallam Plates of the King Bana King Vikramaditya II, 10th cen AD *Vide* E.I. XXXIII P. 153
629. Lucknow museum Plates of Kirtipala, IIII AD, *Vide* E.I. VII, P. 95.
630. Gudimallam Plates of the Bana king Vikramaditya II, 10th cen. AD *Vide* E.I. XXXIII P. 153.
632. Gudimallam Plates of the Bana King Vikramaditya II, 10th cen. AD, *Vide* E.I. XVII, P. 4.
633. Hindol Plates of Kulastambh, 9th cen AD, *Vide* E.I. XXVIII, P. 112.
634. In GNJ Ms 16727.
636. From SSRB 11.70.
638. In GNJ Ms 29202.
640. From SSRB 12.82.
642. *Vide* Catal. of GOML Madras, Vol. III, Part I Sans B, R.No. 2508.
643. In GNJ Ms 42209.
644. From SK 13 v.l. स्त्रोतोभिः for स्तावद्भिः; दिशिद्विपैः for पृथुद्विपैः; दियम् for दयम्; वलीमणिचये for मणौ निलयनात्; मञ्जत् for तिर्यक् in SSRB 11.72.
646. In GNJ Ms 26579.
647. From SSRB 11.73.
650. In GNJ Ms 39716. Also called "भोजवृत्तिः".
652. Asvi Plates of yadava Airamadeva, 1098 AD, *Vide* E.I. XXXVI. v.l. त्रैलोक्येशं for त्रैलोक्यं; सृजति for संसृजति; चिन्ताराध्यः for चिन्तागम्यः in A yadava Ins. of 9th cen. AD.
658. From SSRB 6.6
659. From SA 64. v.l. श्रियं for शिवं, सरसि for भुवि in SS 4.7.
661. *Vide* Catal. of GOML Madras, Vol II Part I, Sans, B, R.No. 1414.
662. From SK 25.
663. v.l. आदायास्त्रं for आकृष्यास्त्रं in SSRB 13.95.
664. In GNJ Ms 306.

666. Karanbel Stone Ins. of Jayasimhadeva, 12th cen. AD, *Vide* I.A. Vol. XVIII, P. 216.
667. Also in महासमागमनम् of भोजदेव.
669. from SSRB 14.101.
672. In GNJ Ms 20499.
673. Sirpur Gandhesvara Temple Ins. of 8th cen. AD. *Vide* I.H. Q. Vol. XXXIII, No. 1.
674. In GNJ Ms 42429.
675. Panchera Ins. of 1059 AD. *Vide* E.I. XXI, P. 44.
676. From SK 105.
677. *Vide* Catal. GVL Nepal, Part III, S.No. 122.
678. *Vide* Catal. of GOML Madras, Vol. VI, Part I, Sans A., R.No. 5154.
680. From SK 14.
681. In GNJ Ms 15319.
683. Also in SP 60; SMA 1.1; SK 12; SA 8; SSRB 6.2 and छन्दःशास्त्रम् of पिङ्गलनाग.
684. From SMA 1.5. Also in SSRB 8.39.
685. In GNJ Ms 16447.
688. *Vide* Catal of AS cal. Vol. XI, R.No. 8463. v.l. तनयन्तम् for तयनयनं; अभिनयनं for सत्रिनयनं in GNJ Ms 45913 – 'चित्सुखीचिद्विलासटीका'।
690. In GNJ Ms 16447.
696. In GNJ Ms 42518. Ms reads पुञ्ज for कञ्ज and कुम्भाय for कुम्भकाराय
698. In GNJ Ms 15111.
701. Also in SA 16, v.l. बन्ध for भदे
704. Kanaswa Ins. of Sivagana, 738 AD, *Vide* I.A. Vol. XIX, P. 57.
712. Angul Plate of Santikardeva, 9th cen. AD, *Vide* OHRJ Vol. XIII, No. 1.
716. In GNJ Ms 45069 v.l. मिलत् for गलत्; वदनं for सदनं in catal. of GOML, Madras Vol. XV R.No. 8102 of the same text, Author's name mentions as लक्ष्मणदेशिक
720. From SSRB 6.4
722. From SK 24.
723. From SK 101.
725. In GNJ Ms 23887.
727. In GNJ Ms 19462.
729. *Vide* catal. of GOML Madras, Vol. VI, Part I. R.No. 5096. This text also called as चतुर्वेदतात्पर्यसंग्रहः
730. In GNJ Ms 48447
732. Sirpur stone Ins. of Sivagupta, 8th or 9th cen. AD, *Vide* I. A. Vol. XVIII, PP. 179-180.

733. The Pullure Plates of nandivarman II 8th cen. AD, *Vide* E.I. XXXVI, P. 152.
 735. Also in SSRB 7.24.
 736. From SP 63. v.l. पवर्गरचिता for तथापि भव ते in SSRB 6.8.
 737. From SK 20.
 740. In GNJ Ms 16512. विलीनालिः is read as विलोन्तालिः; रयम् is read as रयिम् in the ms.
 741. In GNJ Ms 22033.
 742. In GNJ Ms 23458.
 743. Nidhanpur copperplates of Bhaskarvarman of 7th cen AD, *Vide* E.I. XII, P. 73.
 744. Also in SSRB 6.16
 745. From SSRB 8.34
 748. Bankpur Ins. of Somesvara I, 1055 AD, *Vide* E.I. XIII. P. 170.
 752. This verse also occurs in विद्यापरिणयनम् of आनन्दरायमखि where the last two lines of the verse are changed. They are as -
 “तत्राप्तिश्च यया भवेत्फलवती विश्वोत्तरां शाश्वतीं।
 तामद्वैतकलां कलानिधिकलामौलिर्विद्यतां शिवः।।”
 753. *Vide* Catal. of GOML, Madras Vol. XXI, R.No. 12328.
 754. Chandrehe Ins. of Prabodhasiva, 972 AD, *Vide* E.I. XXI, P. 149.
 755. *Vide* Catal. of ALRC Adyar, Madras, Vol. IV, Part II. R.No. 825.
 756. In GNJ Ms 12042.
 757. From SMA 1.4. निद्रा is read as विद्रा and णजा as गणा. also in SK 74.
 759. From SSRB 14.104.
 760. In GNJ Ms 23971.
 761. IN GNJ Ms 4646.
 763. IN GNJ Ms 3310.
 764. *Vide* Catal. of GOML, Madras, Vol. IV, R.No. 3230.
 765. *Vide* Catal. of. GOML Madras, Vol. I. R.No. 775.
 766. Howaraghdh Plates of Balavarman II of Kamarupa 9th Cen. AD, *Vide* E.I. XXXII, P. 288.
 767. In GNJ Ms 30098.
 768. From SK 104.
 769. Jagannathraya Temple Ins. at Udipur, 1652 AD, *Vide* E.I. XXIV, P. 65. भाभूतः is emended from original reading नाभूतः
 770. *Vide* Catal. of GOML, Madras, Vol. II Part I, Sans C, R.No. 1690.
 771. From SSRB 9.52.

774. IN GNJ Ms 46602.
776. Also SSRB 7.22
778. From SSRB 9.45.
779. *Vide* Catal. of AL, Adyar, Vol. VI, R.No. 1025.
780. In GNJ Ms 3610.
781. From SSRB 6.7
783. From SK 19.
784. v.l. परितः for पूरितः, युजे for युतो in GNJ Ms 17213 of the same text, v.l. भवभूतये for मम श्रेयसे in GNJ Ms 20317 -श्रीरामकल्पद्रुमः. v.l. ताग्र for ताम्र, सतां for मम in SSRB 10.55.
786. In GNJ Ms 28157.
788. In GNJ Ms 38762. मन्दस्मिता is read as मन्दतास्मिता and साम्बं is read as संसाम्बं in the Ms.
789. In SSRB 10.56, पार्वत्या for पार्वत्याः, कर्मणि for नर्मणि are emended.
792. In GNJ Ms 8556. Ms drops मल in the word कमल.
793. *Vide* Catal. of GOML Madras Vol. III. R.No. 1782.
794. *Vide* Catal. of GOML Madras Vol III, Part I, Sans B R.No. 2400 (b).
795. *Vide* catal. of SML Tanjore Trivandrum, Vol. VIII. R.No. 4541.
796. *Vide* catal. of AS cal. Vol. XI. R.No. 7501.
797. From SS 3.9.
798. Also in SSRB 6.13.
801. Malhar Ins. of Jajalladeva, 1167 AD, *Vide* E.I. I, P.40.
804. From SSRB 10.58
806. In GNJ Ms 39509. v.l. तद्गलं for सद्गलं; गिरिजानन for गिरिजागजानन; सप्तकोटीश्वरः for श्रीसप्तकोटीश्वर In GNJ Ms 39515 – कुण्डरत्नावलिः of श्रीकृष्णदीक्षित.
807. from SK 11.
808. In GNJ Ms 14440.
809. Udayedriram Plates of Vikramaditya II, 12th Cen. AD, *Vide* E.I. III. P.75.
810. From SSRB 9.51.
811. In GNJ Ms 39464.
814. *Vide* Catal. of SML Tanjore, Srirangam, Vol. VI. R.No. 3799.
817. From SSRB 10.64
818. वियद्वाय्यग्न्यंबूर्वी is read as वियद्वाय्यग्न्यंबूर्वी.
820. प्रणतामराग्न्यः is read as प्रणतमरागः
822. From SSRB 9.43.

824. *Vide* Catal. of GOML Madras, Vol. VI Part I, Sans A, R.No. 5269. Ms reads दर्वीकर for दर्वीकरा.
825. Stone Ins. of Kokkala, 1000 AD, *Vide* E.I.I. PP. 148-149. प्रीतिश्च दुर्गा प्रति is emended from original reading प्रीतिन्दुर्गान्ति.
826. In GNJ Ms 15430. तमुमासहितं is read as तमुमौहितं in the MS.
827. Madhainagar Copperplate of Lakshamansena, 12th Cen Ad. *Vide* JASB Vol. V, P. 447.
828. परि is emended from the reading यदि of text.
831. *Vide* Catal. of GVL Part III, Nepal, S. No. 36. गिरीन्द्र is read as हरीन्द्र in the catal.
833. *Vide* Catal. of RASB cal. Vol. X Part I. R No. 6877 v.l. पुण्यसलिला for पुण्यतटिनी in GNJ Ms 8462 of the same text.
835. In GNJ Ms 19178. यस्यांशः is read as यशांसः in the Ms.
836. v.l. गुणाष्टकवर्ग is read as गुणाष्टरंग in the GNJ Ms 6278 of the same text.
838. *Vide* Catal. of GOML, Madras, Vol. XXI, R.No. 12333. वीत is emended from the original reading वीति, वक्षोरुहे from वक्षोरुहः.
839. लङ्कृतै is read as लङ्कृते; रक्षेद्वि is read as रक्ष्याद्वि in the pub. text.
840. In GNJ Ms 49214.
843. In GNJ Ms 13898, धुर्यकं पदनीता is read as धुर्यपदविनीता in the MS.
845. From SSRB 8.37
846. From Sanskrit Ins. in the British Museum 726 AD *Vide* I.A. Vol. XIII, P. 250.
849. In GNJ Ms 15276.
851. In GNJ Ms 24873.
852. In GNJ Ms 16402.
853. In GNJ Ms 29/810. Also in SSRB 9.46.
855. Kanyakumari Ins of Vira Rajendradeva, 11th Cen AD, *Vide* E.I. XVIII, PP. 21-22.
858. In GNJ Ms 30018. Ms reads सर्वददातु for सम्प्रददातु.
861. Also in SSRB 8.32.
863. From SA 97.
864. *Vide* Catal. of MPL Trivandrum, Vol. III. R.No. 698.
868. In GNJ Ms 16736.
869. Haraha Ins. of the reign of Isanavarman 554 AD *Vide* E.I. XIV, P. 115.
871. *Vide* Catal. of SML Tanjore, Srirangam Vol. XVII. R.No. 11763.
872. *Vide* Catal. of MPL, Trivandrum, Vol. III, R.No. 882.
873. In GNJ Ms 48781. Also In GNJ Ms 47499 – “अपराधसुन्दरस्तोत्रम् of शङ्कराचार्य, v.l.

NOTES

गुरुम् for पतिम्, जनाश्रयं for जनार्तिहं.

874. From SSRB 8.36
876. In GNJ Ms 16510
877. *Vide* catal. of GOML Madras, Vol. XV, R.No. 7782.
879. In GNJ Ms 41867.
882. A Sanskrit Grant and Ins. 1050 AD. *Vide* IA. Vol. XII, P. 201.
883. *Vide* catal. of GOML Madras Vol. IV, Part. I Sons c, R.No. 4121.
884. *Vide* catal of BORS Patna, Vol. I. RNo. 77. Ms reads सम for सक्त; पुर for सुर; रदानः for सदानः, इति for दृति.
885. *Vide* Catal of GOML Madras Vol. IV Part I Sans C, R.No. 3948. (B)
886. From SP 62. Also in SSRB 6.3.
887. *Vide* catal. of GVL, Nepal
889. *Vide* catal. of GOML Madras Vol. IV, RNo. 3222.
895. From SS 3.7.
898. From SS 3.6.
901. In GNJ Ms 37011
903. From SSRB 9.50
905. *Vide* catal. of RASB, Cal. Vol. VIII Part I, R No. 6256.
906. From SK 15.
908. In GNJ Ms 30550. Also in SSRB 6.1.
910. Also in SSRB 9.47, SK 21.
914. In GNJ Ms 47486.
915. From SA 90.
916. *Vide* catal. of AS, Cal. Vol. XI, RNo. 8316.
917. *Vide* catal of MPL Trivandrum, Vol. I, RNo. 51.
921. In GNJ Ms 2775.
923. From SK 16.
924. In GNJ Ms 19138.
925. In GNJ Ms 48388.
928. *Vide* catal. of SML Tanjore, Srirangam Vol. VI. R No. 3719.
932. Also in GNJ Ms 28157- सुभाषितपद्धतिः of श्रीपतिः, v.l. फणीव for फणीति; हसकृन्नरग्नः for हसकृन्ननः, रसात्मकः for रसाश्रयः. Also in SS 4.84
933. *Vide* Sangamani Patrika Sam. 2023.
934. In GNJ Ms 17313.
938. Velvikudi grant of Nedunjodayan, 8th cen. AD, *Vide* E.I. XVII, P. 208.

939. In GNJ Ms 24875.
941. *Vide* Catal. of MPL, Trivandrum, Vol. III, RNo. 638.
942. In GNJ Ms 17337.
945. In GNJ Ms 17282.
948. In GNJ Ms 21188.
951. From SA 65.
953. Mayurbhanj Copper-plate Ins. of Narendrabhanjadeva, 1029 AD, *Vide* E.I. XXV, P. 155.
954. In GNJ Ms 20511.
955. In GNJ Ms 16056. v.l. चन्द्रशेषम् for चिद्विशेषम् in GNJ Ms 16475 of the same text.
956. Mandsore Ins. of yasodharman and Vishnuvardhana, 533 AD.
957. In GNJ Ms 36879.
960. From SSRB 6.10.
961. Also in SA. 20.
964. Also in SSRB 6.15.
965. From SA 63.
966. Parvatiya Plate of Vanamala - Varmdeva 9th Cen AD.
967. In GNJ Ms 28537.
968. From SA 17.
970. The Pallava Ins. of the seven Pagodas 9th Cen. AD, *Vide* E.I. X P. 8.
971. Ins. from Nepal, 8th Cen. AD, *Vide* in I.A. Vol. IX, P. 174.
974. In GNJ Ms 16056.
975. Also in SA 92
977. In GNJ Ms 3520.
978. *Vide* Catal of GVL Nepal Part III, S.No. 17.
979. *Vide* Catal. of GVL. Nepal, Part III, S.No. 16.
980. *Vide* Catal. of GVL Nepal, Part III, S.No. 7.
981. *Vide* Catal. of GVL Nepal, Part III, S.No. 12.
982. *Vide* Catal. of GVL Nepal Part III. S.No. 94.
983. *Vide* Catal. of GOML, Madras, Vol. XXI, R.No. 12217.
985. From SMA 1.2.
987. Grant of Nandivarman-Pallavamalla, 9th cen AD. *Vide* I.A. Vol. VIII, P. 274.
988. *Vide* catal of GVL Nepal, Part III, Ms No. 113.
990. *Vide* Catal. of GOML Madras Vol. XIX, R.No. 11056.
992. *Vide* catal. of GOML Madras, Vol VI, Part I Sanskrit. R.No. 5284
993. In GNJ Ms 27233.

996. A Sanskrit Ins. in the British Museum 726 AD. *Vide* I.A. Vol. XIII, P. 250.
997. From SK 71.
998. From SK 73.
999. In GNJ Ms 15306.
1000. From SA 18.
1001. Kanaswa Ins. of Sivagana, 738 AD.
1002. *Vide* Catal. of SML Tanjore, Srirangam, Vol. VI. R.No. 3695.
1003. *Vide* catal. of SML Tanjore Srirangam, Vol VIII, RNo. 4346.
1005. Rajaprasasti Ins. of Udipur. 1676 AD. विलसितः is emended from original reading विभासितः
1006. In GNJ Ms 15612.
1007. Mandsor Ins. of Yasodharman, 533 AD.
1009. From SMA 2.3.
1010. Also in SS 3.4.
1011. From SSRB 14. 102.
1012. Dewal Prasasti of Lalla, 992 AD, *Vide* E.I. P. 77.
1014. An Ins. of Govana III, 12th Cen AD, *Vide* I.A. Vol. III PP. 39.40.
1016. v.l. फल्लो for फल्ले; पुर for पर; नः for वः in SSRB 12.87
1017. Circa Ins. 1417 AD.
1018. From SMA 2.1.
1019. Tewar Stone Ins. of Gayakamadeva, 1151 AD, *Vide* I.A. Vol. XVII, P. 210.
1020. From SK 82. Also in SSRB 11.69.
1021. From SK 81.
1022. From SK 83.
1024. v.l. भूत for बीज in SS 4.94, This verse also occurs in SSRB 12.86 and SK 85.
1025. From SK 84.
1026. From SP 94.
1033. In GNJ Ms 25511.
1034. In GNJ Ms 18054. This verse is quoted in the last page of MS.
1035. *Vide* catal. of GOML, Madras, Vol. III, Part I Sans A. R.No. 2011.
1036. From SK 89.
1037. From SK 90. Also in SMA 2.24 and SP 98 with v.l. शमित for शयित; बद्धः for दन्ती, विशेष for नितान्त; सतां for महा, मोहं. This verse also occurs in SSRB 9.44 with v.l. शमित for शयित, बद्धः for दन्ती, प्रोतादि for प्रोक्षित; विशेष for नितान्त and गतः स तु सतां मोहे for गतोऽस्य तु महामोहम्।

NOTES

1038. From SK 86.
1039. From SSRB 11.65.
1040. In GNJ Ms Unaccessioned.
1041. In GNJ Ms 21006.
1042. From SK 88.
1043. From SK 87.
1044. The Baudh-Grant of Ranabhanjadeva 11th Cen. AD. *Vide* E.I. XII, P. 323.
1046. Also in SK 137, Where author's name writes as छित्तिपस्य for भोजदेव v.l. स्मरारेः for पुरारे :
1047. In GNJ Ms 40581. MS. drops the letter ग्लौ in the last line of verse.
1048. From SK 136. Also in SK 136. This verse also occurs in SA 70. v.l. एकं for अर्द्ध
1049. In GNJ MS 41930.
1051. From SK 132. v.l. घटनोपन्यासयो for घटनाविन्यासयो in SA 68.
1052. From SP 64.
1056. In GNJ Ms 15266.
1058. Rastrakuta Charter from Chinchani 926 AD, *Vide* E.I. XXXII, P.51.
1059. *Vide* Catal. of GOML Madras, Vol. V Part I Sans A, R.No. 4252.
1060. From SK 133.
1061. IN GNJ MS 40505. भृंगी is emended from the ms reading भङ्गि.
1063. v.l. रेखं for भेदम् in GNJ Ms 33889. v.l. रेखं for भेद Also found.
1064. In GNJ Ms 37755. Also in GNJ Ms 36875 of Same text with v.l. यश्मृत्यानजः for यत् स्मृत्या जनः.
1066. From SK 135.
1067. *Vide* catal. of BORS Patna. Vol. II.
1070. From SK 138.
1073. In GNJ Ms 24980. Also occurs in SP 67.
1074. In GNJ Ms 16691.
1075. From SK 139.
1976. From SSRB. 42.8. Also in SP 61.
1078. In GNJ Ms 20993.
1079. In GNJ Ms 34008 v.l. भ्राजद् for शश्वद् also found in another Ms.
1080. Khonmukh Plates of Dharmapala of Pragjyotis 12th Cen. AD. *Vide* E.I. XXX PP. 205.
1083. In GNJ Ms 1238.
1084. In GNJ Ms 25513.

NOTES

1086. Khandela Ins. 807 AD. *Vide* E.I. XXXIV, P. 162.
1087. In GNJ Ms 17/5008.
1089. From SK 131.
1090. From SSRB 28.7. Also in SP 65.
1091. In GNJ Ms 16684. शिवाय वः is read as शिवाय नमः in the Ms.
1092. In GNJ Ms 49351.
1093. From SK 134. Also SMA 2.21
1094. In GNJ Ms 37292.
1097. Halayudha Stotra From Amaresvar temple 1063 AD. *Vide* E.I. XXV, PP. 175-182.
1100. *Vide* catal. of SML Tanjore, Srirangam, Vol. VIII, R.No. 4337.
1101. *Vide* catal. of GOML Madras, Vol. III. Part I, Sans. A. R.No. 2126 (a).
1102. *Vide* catal. of GOML Madras, Vol III. Part I, Sans A. R.No. 2285.
1104. *Vide* catal. of GOML, Madras, Vol. V, Part I Sans B, R.No. 4319.
1105. In GNJ Ms 22034.
1107. Pentapadu Grant of Choda Bhaktiraya 1343 AD. *Vide* E.I. XXXIII, P. 226.
1108. In GNJ Ms 39618.
1109. *Vide* catal. of GOML Madras Vol. V, Part I Sans A. R.No. 4158.
1111. *Vide* catal. of BORS, Patna, Vol. I, RNo. 184 B.
1112. In GNJ Ms 26966
1116. In GNJ Ms 21189.
1117. In GNJ Ms 23943.
1119. *Vide* catal. of GOML Madras, Vol. IV, R.NO. 3340.
1120. In GNJ Ms 48447.
1121. Darsi Ins. 1310 AD. *Vide* Ins. in the Nellore district, Vol. I, P. 277.
1122. *Vide* catal. of GOML, Maeras Vol. VII. No. 5339.
1123. This verse also occurs in SSRB 6.12.
1124. Ratanpur stone Ins. of the Kalacuri era, 12th cen. AD. *Vide* E.I. XXXI PP. 259.
1125. From SSRB 11.68.
1126. From SSRB 11.76.
1128. In GNJ Ms 24535. Also Occurs in SSRB 8.33.
1129. In GNJ Ms 38942. v.l. भरालसां for रसालसां; अङ्गे for अङ्गे in GNJ Ms 37406 of the same text.
1130. In GNJ Ms 24865.
1131. *Vide* catal. of GOML Madras Vol. VI, Part I Sans A. R No. 5201.
1132. *Vide* catal. of GOML Vol III. Part I Sans A. R. No. 2285.
1133. v.l. याचमानस्य for मन्यमानस्य in SSRB 7.30.

1135. In GNJ Ms 8420. Also called शिशुबोधः
1136. *Vide* catal of BORS, Patna. Vol. II.
1138. In GNJ Ms 28157. This verse also occurs in SK 55; SA 47 and SP 96. SK writes the author as वररुचिः. Also in SSRB 8.38, v.l. स्थित for च्युता, द्वयं for समं, किरणैः for किरणा.
1139. *Vide* Sangamani Patrika संवत् 2023.
1141. From SK 27.
1142. From SK 30. v.l. वृथा for मृषा, लम्बन for लम्बन in SMA 2.8
1143. In GNJ Ms 48399. v.l. वित्थं for वेवं in SSRB 10.59
1146. From SK 99. v.l. जाह्नवी for दीर्घिका, त्रास for ग्रास, व्रीडा for क्रीडा in SR 68. SR ascribes it to कर्कराज, *Vide* SK
1147. From SSRB 7.27.
1148. *Vide* catal. of GOML Madras Vol. III R No. 4014. v.l. भीषणं for निर्वृणं, गाढमालङ्घ्यमानो for गाढलिङ्गायमानो, घटयति for घटयतु in GNJ Ms 39423 - अनुमानप्रकाशः of रुचिदत्त.
1151. From SK 28. v.l. द्रुत for स्तुत and मण्डले for वल्लिभिः are found.
1153. *Vide* catal. of GOML Madras, Vol. VI Part I R.No. 5201.
1155. Ratanpur stone Ins. of the Kalachuri 12th cen AD, *Vide* E.I. XXVI, PP. 258-259.
1156. From Ins. of 1208 AD. *Vide* I.A. Vol. XIII P.7.
1158. Ins. of the Reddi kings of Kondadivdu 1413 AD. *Vide* E.I. XI, P. 324. v.l. स्वीकर्तुं for माहर्तुं, गय for युग; यन्त्यास्तदा for यत्यामिथः दत्तेक्षणः for लोलेक्षणः, देवः स नो रक्षतु for कांक्षद् शिवः पातु वः in SSRB 10.54. कांक्षन् is emended from original reading कांक्षद्.
1159. Also in SSRB 7.26, Also in the text आलोकमंगलविचारः of गोकुलनाथ
1160. *Vide* catal. of GOML Madras Vol. XXI, R.No. 12516.
1161. From SK 29.
1162. In GNJ Ms 46337. Also in 28195 with v.l. सततं for मनसि. श्लिष्टः also found for दुष्टः; In GOML Vol III, Trivandrum Ms. No. 848 of the same text.
1166. From SSRB 9.49.
1168. From SSRB 13.93
1169. From SK 140.
1170. From SK 34. v.l. एवं for इत्थं in SA 67.
1171. Stone Ins. of Dhangdeva, 1117 AD. *Vide* E. I, P. 140.
1172. From SP 95. Also in SS 4.78; SSRB 35.8.
1173. From SK 31. v.l. सहजः for सहजं; अयं for इदं; कथं for कुतो; पुरुषः स्नेहं विभर्ति

- क्वचित् for परुषः स्नेहं क्वचिन्निन्दति; चिरं पातु नः for शिवायास्तु वः in SR 35, *Vide* SK
1174. From SK 32. v.l. अहं किं for किमस्मि; कां for कं; जानाम्यतस्त्वम् for जानामि सत्यम्; सत्यम् for स त्वम् in SMA 99.6.
1175. From SK 33. v.l. भवति for जलमु; प्रोक्तो for प्रोक्ते in SMA 99.2 यत्रास्ति for यत्रैव, काचि for कामि, भवतु for जलमु; करोमीत्य for करोमिव्य, इत्थं प्रोक्तो for एवं प्रक्ते; जितः for जडः, चन्द्रचूडः for मन्मथारिः in SSRB 13.91
1176. From SSRB 7.25
1177. Gauhati Plates of Indrapala, 11th Cen.AD. *Vide* JASB 1897, No. I. P. 113.
1178. In GNJ Ms 41532.
1180. v.l. धैर्यं धेहि यतः कृतः for मिथ्यौत्सुक्यमिदं यतः, रात्राणि for रात्राः, तत्रावधिः for तदीयाऽवधिः in SSRB 10.57.
1181. From SSRB 12.84.
1183. Also in SS 4.80; SK 35; SMA 99. and SSRB 92.13.
1184. From SSRB 10.60
1185. The Indragarh stone Ins. 710 AD. *Vide* J. BORS Vol. XLI, Pt. 3, P. 259.
1187. *Vide* catal. of GVL Part III, Nepal, S.No. 39.
1189. From SA 102.
1191. In GNJ Ms 5341.
1192. In GNJ Ms 39377. Also in catal. of Patna, Vol. II with commentator's name.
1193. *Vide* catal. of AS cal. Vol. XI, RNo. 7442.
1194. In GNJ Ms 43398.
1195. Barrackpur Grant of Vijaya Sena, 12th Cen. AD.
1196. From SSRB 12.85.
1197. From SK 39.
1198. From SSRB 7.23
1199. From SK 36. v.l. कुटिलो for जटिलो; हरस्येति for वरस्येति, हास for हास्य in SMA 2.5. The Author's name as रुद्रः in SMA. Also in SSRB 12.81. with v.l. लसत् for ज्वलत्; विषमो for जटिलो; वरस्यास्ति for वरस्येति.
1200. *Vide* catal. of GOML Madras, Vol. VI. RNo. 3830.
1201. From SK 40.
1202. From SK 38. v.l. जीव for ब्रूहि ; रभसो for मनसो; हास for हास्य In SR 59, *Vide* SK. v.l. प्यते for यितं; हरस्तत्त्वं for न मे गत्वा; कथिते for प्रहिते; हासोद्गमः for हास्योद्गमः in 4.60. v.l. मातर्जीव for मातर्ब्रूहि; गोपाय्यते for गोपायितं; भिन्न for भग्न; रभसो for मनसो; हासोद्गमः for हास्योद्गमः in SA 69. SA mentions the author's name as चन्द्रकस्य

for योगेश्वरस्य.

1205. Deopara Ins. of Vijayasena, 11th cen. AD. *Vide* E.I. I, P. 307.
1206. From SSRB 8.41. सहस्रास्यो is emended from original reading. सहस्रास्यो.
1207. From SK 94. v.l. इत्युल्लसत्संभ्रमाणां for इत्याकुलाः सम्भ्रमेण in SMA 2.27.
1208. From SK 91. v.l. उपनयति for अवनमयति; जटाः for जटा in SMA 76.
1209. From SSRB 17.5
1210. From SP 66. Also in SSRB 9.17; and SMA 1.13.
1211. From Stone Ins. of Ranod, 972 AD, *Vide* E.I. I, PP. 354-355.
1212. From SK 98.
1213. From SK 37. v.l. प्रसरोपरोधः for प्रकारवरोधः in SR 41, *Vide* SK.
1214. Senakapat Ins. of the time of Sivagupta Balarjuna 800 AD, *Vide* E.I. XXXI, P. 35.
1215. *Vide* Catal. of ALRC, Adyar, Madras, Vol. IV, Part I R. No. 1220.
1217. Stone east Bank copper Plate of Indradeva and Udayaraja. *Vide* E.J. XXIII, P. 227.
1218. From SK 95.
1219. From stone Ins. of Ranod, 972 AD, *Vide* E.I. I. PP. 354-355.
1220. In GNJ Ms 15276. v.l. चलत् for चलत् is found in another ms.
1221. Chandrehe Ins. of Prabodhasiva, 972 AD, *Vide* E.I. XXI, P. 149.
1223. Stone Ins of Dhangadeva 1117 AD, *Vide* E.I. I P. 140.
1224. In GNJ Ms 16512.
1226. *Vide* Catal. of BORS, Patna Vol. II.
1227. In GNJ Ms 24535. v.l. त्वेष for त्वेव in SSRB 17.10.
1228. From SSRB 1.16. मेदिनिः is Enended from the reading मेदिनी. This verse also occurs in SP 108 and gives the source of verse as महानाटकम् This verse also occurs in SK 93 with v.l. भो भो for देवा; क्षमाभृतः for भूधरा; , सदनं for भवनं, देवस्य for नाथस्य Also is SMA 2.30.
1229. From SSRB. 16.2
1230. Bargaon grant of Ratnapala, 11th cen AD. *Vide* JASB, Vol. LXVII, P. 115.
1231. From SK 92.
1232. From SSRB 10.62.
1233. Konaswa Ins. of Sivagama, 738 AD. *Vide* I.A. Vol. XIX. P.57.
1234. *Vide* catal. of GOML Madras, Vol. XIX, R No. 10972.
1235. Koni Ins. of Kalachuri PrithVideva II, 1147-48 AD. *Vide* E.I. XXVII, PP. 280-281.
1236. v.l. नोप्र for नोग्रां in SSRB 13.100.
1237. From SSRB 17.8.

NOTES

1238. In GNJ Ms 22039.
1239. *Vide* Sangamni Patrika Sam. 2023.
1241. From SK 96. Also in SS 4.61.
1243. From SSRB 17.6
1244. From SSRB 17.4
1245. This verse also occurs in the MS लक्षणप्रकाशः of मित्रमिश्र in GNJ Collection, the Ms is unaccessioned.
1247. Bhaturiya Ins. of Rajyapala, 10th cen AD. *Vide* E.I. XXXIII, P. 153. भुम is emended from original reading सुग्र.
248. Hyderabad Historical Society Ins. of the Recherla family, 13th Cen AD. *Vide* JAHRS, Vol. V, Part III, P. 150. पञ्जराज्वित is Emended from original reading पञ्जररज्वित.
1249. Sobhaneswar Temple Ins. of Sri Vaidyanatha, 12th Cen Ad. *Vide* JBORS प्रसर्पति is Emended from original reading प्रसर्णति.
1250. From SSRB 17.7.
1251. From SSRB 14.103.
1252. The Naihati Grant of Vallala-sena, 11th cen AD. *Vide* E.I. XIV, P. 159. त्यभिनयैर्देवानुरोधश्रमः is emended from original reading त्यभिनयदैव धानुरोधश्रमः.
1253. From SK 42. पुटोदरानल for पुटोद्भवानल.
1254. A stone Ins. from Ranod, 972 AD. also found E.I.I, PP. 354-355.
1255. *Vide* Catal. of GOML Madras, Vol. II, Part I Sans C, R No. 1907.
1256. The Indragarh stone Ins. of the time of Rastrakuta King Nannappa, 710 AD. *Vide* JBORS Vol. XLI, Pt. 3, P. 259.
1258. From SK 97.
1259. Kharepatan Plates of Rattaraja, 1008 AD. *Vide* E.I. III P. 247. हेलोल्लासित is emended from original reading हेल्लोलालित and त्वीशस्य from त्वीशान.
1260. From SK 45. चन्द्रोल्लसत् and चक्रीलसत् for चक्रोलसत् also found *Vide* SK.
1262. Also in SSRB 12.8. v.l. परिचलद्गण्ड for चलवलच्चन्द्र; हि for त्रि; भवतां for जगतां.
1263. From SK 43.
1264. From SK 44.
1266. A grant of Ayasobhit Madhyamaraja, 7th Cen. AD. *Vide* E.I. XXIX, P. 36.
1267. From SK 59.
1268. From SK 58.
1269. In GNJ Ms 25030. v.l. सितांशु for सुधांशु; ददत् for ददतु in SSRB 14.107.
1270. Also in SSRB 14.106.

1271. From SK 57.
1272. Also in SSRB 7.18.
1273. Mandhata Plates of Jayasimbha of Dhara 1055 AD. *Vide* E.I. III, P. 48.
1274. From SMA 1.15
1275. Gudimallam Plats of the King Bana King Virkramaditya II, *Vide* E.I. XVII, P. 4. 10th Cen AD.
1277. v.l. स्थायिनी for स्थापिनी; संहतिः for संततिः and Poet's name as रविनाग; in SK 56. v.l. तुङ्ग for तोय, कपिशा for कपिला in SR 55, *Vide* SK.
1278. From SK 41. Also in SR 42, *Vide* SK.
1279. *Vide* Catal. of GOML Madras, Vol. II, Part I, Sans B RNo. 1414.
1281. Bilhari Stone Ins. of the rulers of Chedi 10th cen. AD, *Vide* E.I. I, P. 254.
1282. A grant of Dharanivaraha of Vadhava, 10th Cen. AD, *Vide* I.A. Vol. XII, P. 192. विष is emended from original reading विषय, सर्वसुखदं from सुखदं.
1284. Kanaswa Ins. of Sivagana, 738 AD, *Vide* I.A. Vol. XIX, P. 57.
1285. From SK 60.
1286. Andura Plates of Govinda IV, 929 AD, *Vide* E.I. XXXVI, P. 269.
1287. *Vide*, Catal. of AL, Adyar, Vol. VIR. No. 155.
1288. Kanaswa Ins. of Sivagana, 738 AD, *Vide* IA. Vol. XIX, P. 57.
1289. From SP 101. v.l. पलित for पालित in SMA 1.2, SSRB 14.105, and SA 62. v.l. यस्यैक for त्रयैक in SSRB and SA. SMA writes the poet's name as शिवस्वामिन् for सूरवर्मन् and SA writes as तक्षकः for सूरवर्मन्.
1290. Narwar Ins. of the time of ganapati, 1298 AD, *Vide* E.i. XXXII, P. 345.
1292. Also in SSRB 15.2
1294. *Vide* Catal. of SML, Tanjore, Srirangam Vol. VIII, R.No. 4354. v.l. श्लथिताः for स्तिमिताः विलासालसाः for विलासोल्लासाः in GNJ Ms 24535 of same text. This verse also occurs in SSRB 9.48. and SK 68.
1295. From SK 70. Also in SSRB 16.4 v.l. ध्याननिमीलतान्; for योगनियोजनान् वदनाम्बुजे for जघन स्थले and भारालसम् for भावालसम्।
1298. Also in SSRB 15.1
1299. Pattsara grant of Nattahhanja, 10th cen AD, *Vide* E.I. XXVII, P. 338.
1300. *Vide* Catal. of BORS Patna, Vol. I. R. No. 191.
1301. Hottal Ins. of the time of Chalukya Somesvara, 11th Cen. AD. *Vide* E.I. XXXV, P. 164. किताशान्ताः is emended from original reading किताशा.
1302. From SK 66.
1303. From SMA 1.14.

NOTES

1304. v.l. घोर for सार ; झांकारि for झंकारि; तातीयं यत् for तार्तीयिकं in SP 99. घोर, झांकारि and प्लीषणं for प्लोषणं in SK 69. and निःशेष for निष्टस; घोर for सार and हंकारि for झंकारि in SSRB 16.5.
1306. From SMA 1.16.
1307. From SK 67.
1311. *Vide* catal. of GOML Madras Vol. III. Part I. Sans. A. R. No. 2090 (d).
1315. From SSRB 11.67.
1316. From SSRB 16.3.
1317. *Vide* Catal. of GOML Madras, Vol. XIX, R. No. 11046.
1318. *Vide* catal. of GOML Madras, Vol. IV
1320. From SSRB 16.3
1321. From SSRB 16.4
1322. In GNJ Ms 26955.
1323. Kumbhalgarh Ins. 1460 AD, *Vide* E.I. XXIV, PP. 314-315.
1324. In GNJ Ms 28157. Also occurs in SSRB 16.1 and मृच्छकटिकम् of शूद्रक.
1325. From SSRB 16.2
1326. Gaonri Plates of Vakpati Munja, 986 AD, *Vide* E.I. XXIII, P. 108. फण is emended from original reading फल, कण्ठरुचयः from कण्ठकचयः
1329. From SS 4.12.
1333. From SSRB 7.21
1334. Madras Museum Plates of Jatilavarman, 8th cen. AD. *Vide* I.A. Vol. XXII, P.69.
1138. In GNJ Ms 19038.
1340. Baraudi Ins. of the time of Gopala, 1279 AD. *Vide* E.I. XIII, P. 151.
1344. *Vide* catal. of AS Cal. Vol. XI, R. No. 7526.
1345. From SK 62.
1346. From SK 63.
1347. From SK 65.
1348. From SK 64.
1349. From SK 61.
1350. From SSRB 13.97.
1351. In GNJ Ms 2711. This verse also occurs in अमरुशतक of अमरुक and सुभाषितरत्नकोश of मुम्मणि देव. v.l. प्याद for व्याद. Also in SK 76; SSRB 13.96 and SS 4.63.
1352. From SK 80.
1355. From SK 79.

NOTES

1356. From SK 78.
1357. From SK 77. v.l. पाश्वे for पाशा in SR *Vide* SK.
1359. Mandasor Pillar Ins. of Yasodharman, 6th Cen. A.D.
1361. From SSRB 11.75.
1362. *Vide* catal of SML, Tanjore, Srirangam, Vol. VIII, R.No. 4564. This verse also occurs in SSRB. 13.99
1363. From SP 100.
1364. In GNJ Ms 36710.
1365. In GNJ Ms 31342. v.l. भवानिस्थिता for भवानी सती; गणाधिप for गणाधि; काशीभन्दीलसंस्थिता for काशीमन्दिरसंस्थितो; सकला कुर्वन्तु नो मङ्गलम् for खिलगुरुर्देयात् सदा मङ्गलम्. Also in GNJ MS. 6327. "केदारकल्पः"
1370. Ins. of the time of Bhojavarman, 13th Cen. AD. *Vide* E.I. I, P. 333.
1372. *Vide* Catal. of GOML. Madras, Vol. III, Part I San B, R.No. 2433.
1373. Sanskrit Ins. of Gujrat Kings, 1354 AD, *Vide* I.A. Vol. XI. P. 102.
1374. *Vide* Catal. of GOML, Madras, Vol. II, Part I, Sans. C. R.No. 1735.
1375. Mādanuru Ins. 1517 AD.
1376. *Vide* Catal of GOML, Madras, Vol. IV, Part I, Sans. C. R.No. 3906.
1377. In GNJ MS. 40475.
1378. From SK 147. Also in SSRB 22.3 v.l. अङ्गुल्या for तर्जन्या; संस्पृश्य for संपृश्य; च सप्त पञ्च for नवाष्ट सप्त; प्रध्वस्त for व्यस्तास्त; क्रौञ्चरिपोः for शक्तिधरस्य; शिशुत्वविकला श्रेयांसि पुष्पन्तु वः for शैशवकलाः कुर्वन्तु नो मङ्गलम्. Also in SMA 23.42. v.l. सुक्वत्वतो for सुक्वतो; प्रध्वस्त for व्यस्तास्त; क्रौञ्चरिपोः for शक्तिधरस्य; शिशुत्वविकलाः for शैशवकलाः, श्रेयांसि पुष्पन्तु वः for कुर्वन्तु नो मङ्गलम्. Also in SS 85, अर्चिष्मन्ति पदं नास्ति; v.l. दुद्यत्फणान्वासुकेः for व्यासुक्त्वतो वासुके; तत इतः for गणयतः Also in SP 105 and SR 95.
1379. In GNJ Ms 39652.
1381. In GNJ Ms 33895.
1183. From SK 150.
1384. In GNJ Ms 16510.
1385. In GNJ Ms 10965.
1386. From SMA 44. Also in SSRB 1.2, v.l. यः for वः, नव for न तु.
1387. From SSRB 1.1.
1388. From SA 71.
1389. From the Amaresvara temple Ins. (At Mandhata) 1063 AD. *Vide* E.I. XXV, P. 175. शारीरयोगात् is emended from the Original reading वपुः सकाशा.

NOTES

1390. From SK 148.
1391. From SK 146. Also in SMA 2.43, v.I. चिता for चिरं; सिताङ्गो for चिताङ्गो and पृथु for हर.
1392. From SK 149.
1393. In GNJ Ms 49350.
1394. From SSRB 1.1.
1395. In GNJ Ms 49350.
1396. In GNJ Ms 49350.
1397. In GNJ Ms 21/9172.
1398. Vide Catal. of GOML, Madras vol XVIII R. No. 9359.
1399. In GNJ Ms. 12252.
1400. In GNJ Ms 49350.
1401. Also occurs in SSRB 1.1. 'वने' is emended from the original reading वनं.
1403. In GNJ Ms 49350.
1404. Vide Catal. of GOML Madras, vol XVIII. R. No. 9358.
1405. In GNJ. Ms 49350.
1406. Vide Catal. GOML Madras. vol. III, R. No. 4245.
1407. In GNJ Ms. 49350.
1408. In GNJ Ms 49350.
1409. In GNJ Ms 49350.
1410. In GNJ Ms 22495.
1412. In GNJ Ms 49350.

श्लोकानुक्रमणिका

अकलितमहिमा 474	अन्तर्धृता 1291
अगजानननिहितदृशो 475	अन्तर्नाडी 1292
अगजाननपद्मार्क 468	अन्तस्थाना 383
अग्रे कृत्वा 1127	अन्तः स्वीकृत 1260
अङ्कस्थायाः 476	अन्यस्मै 1169
अङ्कारोहण 381	अपारविद्यो 430
अङ्के यस्य 477	अपारसंसार 483
अङ्गं भुजङ्ग 478	अभिप्रेतार्थ 4
अङ्गं येन 479	अभिषेकजलापूर्ण 484
अच्छिन्नमेखल 1046	अमन्दगुणमन्दिरं 485
अज्ञानौघ 480	अमन्दानन्द 5
अञ्जनानन्दनं 1393	अमायाश्चित्र 486
अतिसुदृढ 1	अम्बागृहीत 487
अद्भुतं किमपि 1095	अम्बिकारसिका 488
अद्वैतमेव 2	अम्भोजेस्वर्णरम्भा 1047
अध्यारूढः 212	अरागमपि 489
अनङ्गीकृत 481	अरुणनयनं 1128
अनन्तशास्त्रं 225	अर्कस्य 1293
अनन्यभावं 482	अर्केन्दु 490
अनस्तप्रतापः 3	अर्चिष्मन्ति 1378
अनाद्यन्तो 416	अर्द्धाङ्गीकृत 1049
अनुसंहितं 226	अर्द्धाङ्गे गिरिराज 1050
अन्तराय 417	अर्धाङ्गे योऽतिशुद्ध 491
अन्तरायतिमिरो 382	अर्द्धाङ्गेललिता 492

(i)

अर्धं दन्तच्छदस्य 1048	अस्तु महो 233
अर्वाञ्चत्पञ्चशाखः 493	अस्तु हस्तिमुखं 234
अलङ्कृत-वचोऽम्बरः 494	अस्थीन्यस्थीन्य 1207
अलिकुलमण्डितगण्डं 227	अहिभूषणो 502
अलिकुलवृतगण्डं 228	आकर्णकृष्ट 1360
अलिकुलसंकुलगण्डं 6	आखुर्वाञ्छति 503
अवतु सकललोका 495	आङ्गिकं भुवनं 504
अवतुसततं 213	आञ्जनेयमति 1395
अवारणीयं 431	आतुङ्गमस्तक 235
अविकल्पविषय 496	आत्मीयञ्चरणं 1129
अविरतमदधारा 229	आदाय चापमचलं 505
अविरलमदजल 7	आदायादायकुम्भ 236
अविरलमदधाराधौत 230	आदौ पादतले 506
अविरलमदधाराभासितो 8	आद्यन्तमङ्गल 507
अविरलविलगन्मदजल 9	आद्यो यो 508
अविरलविगलित 384	आधारादिसमस्त 509
अव्यक्ताक्षर 231	आधारो धरणी 1014
अव्यात्स 1096	आधारं यमवाप्य 510
अव्यात्स वः 497	आनन्दमात्र 432
अव्यात्स वः सुकृति 498	आनन्दस्तिमिताः 1294
अव्याद्धो 10	आनीता निकटं 1119
अशेषफलदातारं 499	आमिषीकृत 1396
अशेषलङ्कापति 1394	आमोदैः परितोषिताः 511
अशेषविघ्न 232	आयाहि त्वरितं 237
अश्रान्तमुत्पुलक 500	आरक्ताभं 238
असोढा तत्कालो 501	आराधकेप्सित 512

श्लोकानुक्रमणिका

आर्द्रा कण्ठे 1208	उज्झित्वा 523
आलम्बे जगत् 433	उत्क्षिप्तो 1211
आलम्बे जगदालम्बं 385	उत्तप्तहेमरुचि 524
आलिङ्ग्य गाढमुदरं 214	उत्तानाः कति वेल्लिताः 1212
आविरस्तु 239	उत्तुङ्गकुम्भ 242
आशीविषगणकाशी 1364	उत्तुङ्गं सुरनिम्नगा 525
आशोणां फणि 513	उत्पन्नेव दृशोर्चिषा 1267
आश्लेषाधर 1051	उदरद्वयभरण 1052
आसन्नाय 514	उद्दामदन्तरुचि 1213
आसीने पूष्णि 515	उद्दामभ्रमिवेग 526
आसीनैः स्वं 1209	उद्दामोत्तुङ्गमूषाधिप 12
आह्वयन्तं 1015	उद्दामौल्लङ्घिता 1397
इच्छासिध्यै 386	उद्दिश्यामरनिम्नगां 243
इन्दुं मूर्ध्नि 516	उद्यत्कालीकटाक्षावलि 527
इन्दूपलेन्द्रमणि 517	उद्यत्खद्योतबिम्बं 1398
इन्दोर्जटासुविशदो 518	उद्यत्सिन्दूरपूरस्फुर 244
इन्दोर्द्धातमृणाल 1266	उद्यद्दिनेशकर 1399
इष्टार्थप्राप्तिसन्तुष्टैः 11	उद्यन्मार्तण्डरागं 13
ईशमनीशमनी 519	उद्वेल्लनाति 1214
ईशानोऽवतु 520	उपस्थास्नोरुष्णः 1329
ईशानं परमानन्दं 521	उपहरणं विभवानां 1333
ईशानं सर्वविद्यानामीश्वरं 522	उपाधिगम्यो 528
उच्चैरपर्णामुख 1130	उपासितव्यमन्त 469
उच्चैरुत्तालखेलद् 1210	उमाकटितटस्फुरत् 529
उच्चैरुत्तालगण्डस्थल 240	उमाप्रणामसंक्रान्त 530
उच्चैर्ब्रह्माण्ड 241	उमाप्रेमबालं 470

उमावामकायं 531	ऐश्वर्यमव्याहत 434
उल्लसतिलोचनाग्नौ 532	ऐश्वर्यं परमं तत्त्वमादि 540
उल्लंघ्य सिन्धोः 1400	ओंकारप्रतिपादितं 17
ऊर्ध्ववद्धजटाजूटं 533	ओम् नमः परमार्थैक 541
ऊर्ध्वीकृतः सुरसरित्सलिला 14	ओम् नमः शाश्वतिकाणन्द 542
एकत्र बोधमुद्रां 534	औषधीपतिनेत्राय 543
एकत्र संनिपतितासित 535	अंहस्संहतिहारिणो 1334
एकदन्तद्युतिसितः 471	कङ्कणफणि 1192
एकदन्तमीशपुत्र 418	कथकाशक्ति 548
एकदन्तमुमापुत्रं 15	कथयत कथमेषा 549
एकदन्तं शूर्पकर्णं 419	कदम्बप्रसूनी 435
एकरद द्वैमातुर 16	कनककुण्डल 1379
एकस्य यस्य 536	कटुविशिख 544
एकाम्बोधीकृतायां भुवि 1036	कण्ठच्छायमिषेण 545
एकेन यस्य 1053	कण्ठश्रियं 546
एकैश्वर्ये स्थितोऽपि 1016	कण्ठस्थाहि 547
एको देवः स जयति शिवः 1097	कण्ठे यस्य 1365
एकोऽन्ते, द्विसमस्त्रि 537	कपोलतटनिस्सरत्सुरभि 18
एकं पादमुदस्य 1215	कपोलतलनिर्गत 19
एकं योगनियोजनान्मुकुलितं 1295	कपोलप्रोदज्यन् 246
एकं स्तनं धयन्नपि 245	कपोलविगलत् 247
एकः स एव परिपालयता 472	कपोलादुड्डीनैः 436
एवं स्थापय सुभु 538	कपोलालंबि 387
एषा ते हर का 1170	करकलितपिनाक 550
ऐक्यं भजेते 1098	करकलितभुजङ्गो 551
ऐन्दव्या कलया 539	करदानाभ्यसाद्रं 248

श्लोकानुक्रमणिका

करयुगलयुगल्या 1032	कल्याणाय चतुर्भुजो 25
करालभालपट्टिका 552	कल्याणं कलयन्तु भूरि 1055
करिवदनं तं कलये 249	कल्याणं कलयन्तु साधु 1100
करेण कुञ्जिताग्रेण 250	कल्याणं भवता 1131
करैर्दधानः परशु 553	कल्याणं वो विधत्तां 26
कर्णतालबलाघात 20	कल्याणं वः क्रियासुः 1350
कर्णिकादिष्विव 554	कल्याणं स महेश्वरो 562
कर्णोत्तंसित 1193	कस्तूरीतिलकन्ति 1320
कर्पूरकुण्डधवलं 21	कस्तूरीपरिदिग्धमुग्ध 563
कर्पूरकुन्दकुमुद 555	कस्तूरीयन्ति भाले 1321
कर्पूरक्षोदगौरं 1377	कस्त्वं द्वारि 1171
कर्पूरगौरं 556	कस्त्वं शूली 1172
कर्षन्तावितरेतस्य 1099	कस्मात् पार्वती 1173
कलत्रीकृतवामार्ध 557	कान्तामुखं 564
कलयाम्यनेकदन्तं 473	कान्तां कामपि 1361
कलाकलितविष्टपः 251	कान्तिः श्रीकण्ठ 1322
कलां बिभर्ति 558	कान्ते कृतागसि 1056
कल्पान्तकूरकेलिः 559	कामेकान्त विलोचनानल 565
कल्पान्ते क्रोधनस्य 560	कामं मा कामयध्वं 566
कल्पान्ते शयित 1037	कारणभूतो जगतां 253
कल्पापायहुताश 561	कारणमेकं खगतां 254
कल्याणमावहतु 1054	कारुण्यकल्लोलित 567
कल्याणानि करोतु 1380	कालारातिः कराग्र 568
कल्याणानि तनोतु 252	कालोद्यन्नटन 569
कल्याणानि ददातु 23	कालं दृशैव 570
कल्याणाय गणाधीशः 24	काशी यज्ञोपवीतं 255

मङ्गलमणिमाला

कासारतीरसरसी 27	कैलासे शैलाटी 580
किं गौरि मां 1174	कैलासे सनकादयो 581
कीर्तनादेव नश्यन्ति 571	कौमारकेकिकुल 1194
कुम्भस्थली रक्षतु 256	क्रीडन्मन्दर 582
कुम्भी त्वां 1132	क्रीडोद्याननिकुञ्ज 1103
कुम्भीन्द्रोद्भट 437	क्रोडं तातस्य 215
कुम्भोद्भ्रान्तमधु 438	क्रोधेद्धैर्दृष्टि 583
कुम्भोपान्तात् 28	क्रौञ्चारि 1195
कुम्भौ मे कथमम्ब 1101	क्वचित् कनककुण्डल 1216
कुम्भौ मे मूर्ध्नि 1102	क्वचित्पदनमन्महि 1104
कुलशैलदलं पूर्णसुवर्ण 572	क्वचिदमरसरित् 1268
कुसुमशरविलासे 1133	क्वचिदलिपटलाभः 1323
कृतक्रोधे 1401	क्व तिष्ठतस्ते 1176
कृपाकटाक्षतो 573	क्वाप्यग्निः 584
कृपापांगवीक्षां 29	क्षिप्तो हस्तावलग्नः 1351
कृपासमुद्रं सुमुखं 574	क्षीराम्भोनिधि 585
कृष्णेन त्रिजगत्प्रसिद्ध 575	क्षीराम्भोराशितूणं 586
केयूरीकृतकङ्कणी 576	क्षीरार्णवस्य 587
केयं मूर्ध्न्यन्धकारे 1175	क्षीरोदं पौर्णमासी 32
केलिकेशग्रह 1261	क्षुभ्यत्सप्तार्णवानि 1217
केशकेशवरुपैर्यः 30	क्षोणि क्षोभं 1218
कैलाशशिखरासीनं 577	खट्वाङ्गीकृतधूमकेतु 1038
कैलाशे पूर्णराकाहिम 31	खट्वाङ्गं परशुवृषः 1177
कैलासाद्रावुदस्ते 578	खर्वं स्थूलतरं 33
कैलासाद्रि 579	गङ्गातरङ्गतनुशीकर 1017
कैलासे केलिकाले 1335	गङ्गातरङ्गतरली 1370

श्लोकानुक्रमणिका

गङ्गाधरसुतं 272	गणेशं वन्देऽहं 42
गङ्गाधराय गरुडध्वज 588	गण्डकण्डूय 43
गङ्गाधरायाऽमित 589	गण्डद्वन्द्वगलन्मद 264
गङ्गाधरो रुचिर 590	गण्डस्थकुण्डल 388
गङ्गापूरनिवास 591	गण्डस्थलगलद 265
गङ्गापूरप्रचलित 592	गण्डस्थलद्वयगलन्मद 266
गङ्गाप्रवाहपरिपूत 593	गण्डस्थलस्खलदुदार 267
गङ्गाम्भोबिन्दु 1057	गण्डस्थली गलदमंद 44
गङ्गावारिभिरुक्षिताः 1269	गण्डाभोगविलोल 389
गङ्गोद्भासितमौलिः 594	गते हृदि निराशतां 1402
गजरत्नं चिरत्नं 257	गम्भीराम्भोधि 390
गजवदनमेक दन्तं 439	गर्जद्गभीरघन 391
गजवदनं मनुजतनुं 34	गर्जन्दीमभुजङ्ग 595
गजाननकटद्वन्द्व 258	गलदविरलमद 45
गजाननाय महसे 259	गलद्रण्डपतत् 269
गजाननं गणाधिपं 35	गलद्दानोद्रेकभ्रमदलि 216
गजाननं चारु 260	गाढग्रन्थि 1345
गजास्यः पातु 261	गाढं ध्वान्तमनेक 1178
गजेन्द्रवदनं 262	गिरिशशिरसि 217
गणाधिपं सुरार्चितम् 36	गिरिसुताहरयो 1058
गणानामधिपः 263	गुणगणपरिवारं 46
गणानां बुद्धीशं 37	गुणगुरुगौरीसिंहाद् 270
गणेशाय नमस्तस्मै 38	गेहद्वारमुमाविमुञ्च 1120
गणेशो नः पायात् 39	गोकर्णराडाभरणम् 1059
गणेशोऽयं लोकः 40	गोष्पदीकृतवारीशं 1403
गणेशं लोकेशं 41	गौरीकुचद्वन्द्वविलिप्त 596

मङ्गलमणिमाला

गौरीकुचानु 47	चन्द्रालोकाय पश्य 1060
गौरीक्षणं 597	चरणभरावनता 1219
गौरीगिरीशयोरेकमङ्गला 48	चलत्कर्णाग्र 51
गौरीगिरीशयोरङ्गादङ्गे 1381	चलत्कर्णानिलो 274
गौरीचुम्बनचञ्चलं 1262	चलच्चरणताडित 1220
गौरीनवपरिष्वङ्गे 1134	चान्द्रं च धाम 603
गौरीपयोधरस्पर्श 1135	चापोत्क्षेपाय 604
गौरीपाणिग्रहणसमये 1121	चापं मुष्टि 1352
गौरीप्रसाधनालग्न 1296	चारी-संचरण 1221
गौरीप्रेमानुबन्ध 1366	चिकुरभरविराजत् 275
गौरीमञ्जुमुखारविन्द 598	चिदाकाशमये 605
गौरीमुखेऽतिसरसा 1297	चिदघ्न एको 606
गौरीरूपविभूषणा 1122	चिन्ताचक्रिणि 607
गौरीवामे 599	चूडाचुम्बितकैरव 393
गौरीशङ्करवल्लभो 392	चूडापीडकपाल 1270
गौरीश्रवः केतक 271	चूडापीडनिबद्ध 1271
गौरीं सस्पृहमीक्षते 1136	चूडाभस्मकणाङ्किता 608
घनदानजलार्द्र 273	चूडामणीकृतविधुः 609
घोरब्रह्मास्त्र 1404	चूडालमिन्दुकलया 610
चञ्चच्चन्द्रमरीचि 49	चूडोत्तंसित 611
चञ्चच्चन्द्रिक 600	चेतश्चक्रेऽखिल 612
चञ्चच्चूडान्त 1137	चंचद्वेणिजटं 1105
चण्डीकुण्डल 440	च्युतामिन्दोर्लेखां 1138
चन्द्रचूडं परं 601	जगज्जलधितारकः 52
चन्द्रविभूषितभालं 50	जगज्जीवनम् 1018
चन्द्राननार्धदेहाय 602	जगदन्तरायराशिं 276

श्लोकानुक्रमणिका

जटागुल्मोत्सङ्गं 1139

जटाजूटलसद्गङ्गा 614

जटाजूटेगङ्गा 615

जटाजूटेविभ्रत् 1061

जगत्त्रितयवैचित्र्य 613

जगद्वैचित्र्य 1106

जटाधरः 616

जन्मादि 617

जम्भारि 441

जयजया 53

जयति गिरितनूजा 54

जयति गिरिसुतायाः 618

जयतिगिरिसुतास्तना 619

जयति च गिरिजा 620

जयतिचरणपद्मं 55

जयति जगति 56

जयति जगदेकहेतुः 621

जयति जटाकिञ्जल्कं 1272

जयति जटाधर 622

जयति ध्रुवबालेन्दु 623

जयति प्रियापदान्ते 624

जयति भगवान् 625

जयति भुजग 1346

जयति भुवनजन्मस्थान 626

जयति मदमुदित 57

जयति मिथुनमाद्यं 1107

जयति रतिविलासे 1140

जयति ललाटकटाक्षः 1298

जयति विदितसारः 58

जयति विश्वदेव 627

जयति वृषेशो 628

जयति व्योमकेशो 1273

जयति सकलशब्द 629

जयति स कामाङ्ग 630

जयति स भगवान् 631

जयति स सर्वव्यापी 632

जयति सुरासुर 633

जयति हरजटा 1274

जयति हुताशन 1275

जयतु कुसुमबाणप्राण 1299

जयन्ति बाणासुर 1336

जाह्नवीधूर्जटिजटा 1276

जिज्ञासा यस्य 634

जिष्णुना 635

जीयाद् दन्तिमुखो 277

जीर्णेऽप्युत्कट 636

जूटे कपाल 637

जेतुं यस्त्रिपुरं 278

जेयाजेयाञ्जयति 59

ज्ञानानन्दमयं 638

ज्वलदनलगलत् 639

ज्वाला जातु 640

ज्वालेवोर्ध्व 1277	ते वः पान्तु 1301
झलंझलितकङ्कणं 1222	तं गजास्यं 284
तत्कालारभटी 1039	तं प्रणौमि 1382
तत्पातुलोचनं 1300	त्राता भीतिभृतां 649
तद्भालानलं 641	त्रिपुरदनुजं 1224
तन्वन्सिन्दूर 279	त्रिविधान्यपि 650
तरणिशतसवर्णं 60	त्रैलोक्यप्रथितोरु 651
तरुणतपनवर्णं 280	त्रैलोक्यसौध 1019
तरुणाम्बुजाभ 642	त्रैलोक्यं संसृजति 652
तर्जयन्निव 281	त्वङ्गचुङ्ग 653
तस्मै दिशे 643	त्वङ्गद्रङ्गमुदज्यदिन्दुशकलं भ्रश्यत् 1278
तस्या नाम 1141	त्वङ्गद्रङ्गमुदज्यदिन्दुशकलं वेल्लत् 1225
तातं तत्ताततातं 1196	त्वं हालाहल 1179
तादृक्सप्त 644	त्वां पातु 1337
तापत्रयापहृते 645	दक्षिणोरुनिहितं 654
तारानाथकलाधरः 646	दधानं भृङ्गाली 285
तारानायक 647	दन्ताग्रनिर्भिन्न 286
तिर्यङ्मात्र 1062	दन्ताज्वलेन 287
तीक्ष्णैस्तिग्मरुचयः 442	दन्तांशुमञ्जरित 288
तुन्दिलमिदु 61	दरमुकुलितनेत्रा 655
तुरीयममरुद्रणैः 282	दशादिक्कालाद्यै 656
तुष्टेन येन 648	दातुं चतुर्वर्गमसौ 63
तुहिनगिरितनूजा 394	दानस्रोतस्सहस्रैः 443
तुहिनशिखरिकन्या 62	दानाम्बुनिर्भर 657
तूर्ण घूर्णति 1223	दारितदुरित 395
ते दूरोद्दण्डशुण्डा 283	दास्येऽहं 1180

श्लोकानुक्रमणिका

दिक्कालात्म 1020	देव्या लीला 290
दिगम्बर 658	देव्याः प्राक् 1143
दिङ्मातङ्ग 64	देहाद्वयार्थ 1063
दिदीदिन्दी 1226	देहार्थधृत 668
दिव्यं वारि 1181	देहार्द्धयोगः 1064
दिव्यांगश्चन्द्रचूडः 1040	देहार्धानद्ध 669
दिश्यात्स 659	दोर्दण्डद्वय 1229
दिष्ट्यासौ 660	दोर्घोतदन्त 291
दीप्यन्मूर्धेन्दुखण्डः 661	द्युतक्रीडां करिष्ये 1182
दुरितसमूह 289	द्रष्टेव प्रतिबिम्ब 1230
दूरे दारुवना 1142	द्बुहिणहरिहरा 1338
दूरोन्मुक्त 662	द्वारेशा नवरन्ध्रगा 670
दृष्टः सप्रेम 663	द्विजेन्द्रकोटीर 671
देयासुर्मूर्ध्नि 1279	द्विरदवदन 672
देवदानवकृत 218	द्वे भार्ये 67
देवस्त्रैगुण्य 1227	धत्ते नावनतिं 1065
देवस्येशान 65	धन्या केयं स्थिता 1183
देवा दिक्पतयः 1228	धम्मिल्लं च जटां 1066
देवेन्द्रध्यान 664	धान्यं धनं 68
देवेन्द्रमौलि 444	धारितं येन 673
देवो जयति 445	धिया वचोभि 674
देवो भवः 665	धून्वन्तु नः 1280
देवं नमामि 66	धूमश्याम 1302
देवः सदा 666	धूमैर्ध्यामिलय 1353
देवः स पातु 667	धूमोद्भेदा 1263
देवः स्वार्थ 1372	धृतगगन 675

मङ्गलमणिमाला

धृतनिधन 676	नमाम्यशेष 294
ध्यानालंकृत 677	नमो गणाधिपतये 75
ध्यायेत्सिंहगतं 69	नमो जन्मजरा 689
ध्यायेद्देव 70	नमोदिव्याङ्गरागाय 690
न क्रोधः क्रियतां 1184	नमो नमस्ते 691
नन्दिन् खञ्जन 1231	नमो नालयते 76
नमताशेष 292	नमो निसर्गनिर्विघ्न 692
नमश्शिवाभ्याम 1108	नमो ब्रह्महिष्यक्ष 693
नमश्शिवाय 678	नमो वाङ्मनसातीत 694
नमस्तमस्वती 679	नमोऽस्तु भावना 695
नमस्तमः 680	नमोस्त्वव्याज 1041
नमस्तस्मै कस्मै 681	नमः कण्ठोल्लसत् 696
नमस्तस्मै गणेशाय ज्ञान 71	नमः कन्दर्प 697
नमस्तस्मै गणेशाय नर 72	नमः कर्पूरगौराय 698
नमस्तस्मै गणेशाय यत्कण्ठः 73	नमः प्रचण्ड 77
नमस्तस्मै महेशाय 682	नमः शमनहुङ्कार 699
नमस्तुङ्ग 683	नमः शाश्वतिका 700
नमस्तुभ्यं 684	नमः शिवाय निःशेष 701
नमस्ते विश्वनाथाय 685	नमः शिवाय सततं 702
नमस्त्रिभुवनो 686	नमः शिवाय संसार 703
नमस्यामो 687	नमः सकलसंसार 704
नमस्ये मानौदयैः 688	नमः समदकन्दर्प 705
नमामि निलय 1109	नमः समस्तगीर्वाण 706
नमामि पर्शु 293	नमः समस्तसङ्कल्प 707
नमामि विघ्नहर्ता 74	नमः समुत्पादित 708
नमामि विघ्नेश 396	नमः सान्द्रा 709

नमः सोमार्ध 710	निः सामान्याय 724
नमः संहृत 711	नीललोहितललाट 1303
न स्वैरस्मित 1067	नीलस्निग्ध 725
नाके नाकेश 295	नीलांबुजरुचिं 297
नागाननं 296	नीलोद्भवप्रिय 421
नाट्यावेग 1264	नृत्यति कलापिनि 1384
नाडीचक्रोदर 712	नृत्यन्तं रजनीमुखे 82
नानादान 446	नृत्यारम्भरस 1232
नालैर्नीलोत्पलानां 1383	नृत्यावताररभसो 83
निजपदलोकने 713	नेत्रक्रोडप्रसक्तो 1233
निजाङ्गभङ्ग 714	नेत्रस्थभास्वानपि 726
निजार्धहृतशंकरं 715	पक्ष्मालीपिङ्ग 1304
निजेष्टसम्प्रदान 78	प्रणतविबुध 301
नित्यानन्द 716	प्रत्यूहतिमिर 302
नित्यं निरावृति 717	पदप्रचुरकिङ्किणी 1234
नित्यं रसार्द्र 718	पपौ समं यो 298
निमित्तमन्तरेणा 719	पयोदानां 1021
निरुपादान 720	परस्परतपः 1110
निर्मत्सरौ 721	परात्परं 727
निर्माता जगदर्थमेव 722	परिकरितमिन्दु 1265
निर्विघ्नविश्व 79	परं परस्थं 728
निर्विघ्नं घनसार 1197	पर्यङ्कग्रन्थि 1362
निशासु ताण्डवो 80	पाणिग्रहे पर्वतराज 1198
निशि विघ्नजितो 81	पाणिग्रहे पुलकितं 1123
निशुम्भभर 420	पाणिभ्यामुपजात 1111
निःशङ्क शङ्कर 723	पाणौ कङ्कण 1199

पातु मां 729	पीताम्बरोऽथ 86
पातु वस्ताण्डवोद्दीन 84	पितुः स्कंधे 85
पातु वो नीलकण्ठस्य 1324	पिनाकफणि 736
पातु वः शितिकण्ठस्य 1325	पीयूषरत्नकलश 1045
पादन्यास 1235	पीयूषेण विषेण 737
पादन्यासभराति 447	पुण्यं व्योम 1282
पादस्याविर्भवन्ती 1236	पुरन्दरदलनेत्र 398
पादाघातविदीर्ण 730	पुराणमजरं 738
पादो दक्षिण 1068	पुरारातिसूनु 87
पापकूटमिवा 731	पुष्पातु वः 739
पायादायासखे 1237	पुष्पेण स्वार्जितेन 88
पायादालिङ्गता 732	पूजितं विघ्नभेदेन 89
पायाद्रजेन्द्रवदनः 299	पृथ्वीपृथ्वीन 1238
पायाद्वश्शाङ्करी 733	पौलस्त्यपीन 1147
पायाद्वरित्रजगद्गुरुः 734	प्रकीर्णः कामारे 740
पायाद्वो दयिता 1144	प्रचण्डकर 90
पायाद्वो भूतनाथो 1145	प्रणमत नयने 1306
पायाद्वः करिवदनः 300	प्रणमदमरमौलि 741
पायाद् वः परिवर्तमान 397	प्रणम्य जगदुत्पत्ति 742
पायाद्वः पुरदाहाय 1305	प्रणम्यं देवं 743
पायाद्वः स शिरांसि 1347	प्रणयकलहकाले 1148
पायाद्वः स समस्त 1281	प्रणयकुपितप्रिया 744
पायाद्वः सुरदीर्घिका 1146	प्रणयकुपितां दृष्टा 745
पार्श्वस्थपृथ्वी 735	प्रणयकुपितां 746
पाशाङ्कुशौ 219	प्रतिबिम्बित 747
पिङ्गैः कुर्वन्कुज 1354	प्रतिबिम्बं निजं 1200

प्रत्यक्षवस्तु 748	प्रोन्मीललोल 1150
प्रत्यूध्वान्त 91	प्रौढप्रेमरसाद 1070
प्रत्यूहरात्रि 303	फणिश्वासश्यामे 754
प्रत्यूहहव्यूह 304	फाललोचन 755
प्रत्यूहाद्रितटी 305	बभ्रुर्विभर्त्य 1283
प्रदह्य मदनं 749	बभ्रूश्मश्रुकेशं 1319
प्रदिशतु गिरिशः 750	बहुलरजसे 756
प्रवालाद्विप्रख्य 92	बाणीभूतपुराण 757
प्रविकासिताब्ज 93	बालसूर्यप्रतीकाशं 97
प्रवेशाक्षेपनिष्काम 751	बालः सुन्दरि 1151
प्रश्व्योतन्मद 306	बिभ्रच्चन्द्र 758
प्रस्फुरन् मधुप 94	बिभ्रत्पाथः 759
प्रागजन्मीयतपः 752	बिभ्रद् दक्षिण 399
प्रातः सहस्रकिरण 1149	बीजानि कल्याण 1340
प्राप्तं तस्य फलं 1185	बीजावापमुपेयिवान् 1113
प्राप्तः पातालमूलं 307	ब्रह्मादयो यस्य 760
प्राप्तः पाथोधिपारं 1405	ब्रह्मादिसृष्टि 309
प्रारंभे भरणे 308	ब्रह्माद्या 310
प्रालेयाचलकन्यका 1339	ब्रह्माद्वयं 761
प्रालेयाचलभागधेय 753	ब्रह्मेन्द्राय 98
प्रालेयामल 1318	ब्रह्मेन्द्रोपेन्द्र 1124
प्रावृषेण्यनवाम्भो 95	बिभ्राणा केशपाशं 1071
प्रियोपविष्ट 96	भक्तेभ्यो भुवनाधि 762
प्रेखन्नखच्छवि 1112	भक्तेष्टाभयदानाय 99
प्रेम्णार्थ 1069	भक्ते सद्युता 448
प्रोद्यच्छाख 1033	भक्त्या नमन्त्रिदश 311

भक्त्या योगिमनस्त 763	भूत्यालेपन 784
भजामि भवनन्दनं 100	भूत्यै वोऽस्तु 785
भद्राय स्मित 764	भूयिष्ठाः 1152
भद्रं चन्द्रकले 1239	भृङ्गकुलपीत 103
भद्रं देवो 765	भृङ्गी कस्तव 1201
भवकोदण्ड 1406	भोगीन्द्रस्य 1284
भवतु भवतिमिर 766	भ्रमतां विमोहतिमिरे 786
भवभीतहरं 767	भ्राम्यच्चण्डजटा 1240
भव शिव शव 768	भ्राम्यद्विश्वंभराणि 1241
भवानीभय 769	मङ्गलकलश 313
भवानीशमहं 770	मङ्गलं मम 314
भस्मान्धोरग 771	मत्तमतंगज 315
भस्मोद्धूलि 772	मदघूर्णित 449
भालस्थानलत् 101	मदजलमण्डितगात्रो 422
भाले प्रालेयरश्मिं 773	मदमुदितभृङ्ग 400
भाले यस्य 102	मदवारिलसद् 104
भावावेषवपुः 775	मधुव्रताकार 316
भास्वानिव 312	मनोजवम्मरुत 1407
भिक्षुकोऽपि 776	मन्थाचलाविल 787
भिन्द्रिक्षमाधर 777	मन्दस्मिता 788
भीतिर्नास्ति 778	मन्दान्दोलितकण्ठ 105
भुजगपति 779	मन्दारमालाकुलिता 1073
भुजगाभुजगा 780	मयूखवाहनारूढं 317
भुजङ्गकुण्डली 781	मल्लीमाल्याधिया 789
भूतिधिया 782	मल्लीमाल्यभ्रमेणा 790
भूतिव्याजेन 783	महदहङ्कृतिरवा 791

महस्सेतुं हेतुं 792	मौनादस्तमितैव 1076
महादेवशम्भोमहादेव 793	मौलिं नेनेक्ति 1022
महीरथं रथाङ्ग 794	मौलिं स्वेदजलार्द्रकुन्तल 1154
महः किमपि 318	मौलौ किं नु महेश 804
माङ्गल्यं वः 795	मौलौ चन्द्रार्द्धमौले 1187
मातर्ब्रूहि 1202	मौलौ पुण्यप्रवाहा 805
मातापितृभ्यां 1074	मौलौ यस्य कलानिधे 806
मातामहमहाशैलं 319	मौलौ वेगादुदञ्चत्यपि 807
माद्यद्रण्डस्थलान्तः 106	य एकमहसां 808
मानादव्यावृत्तनिद्रा 1153	यच्चिन्तनं 107
मायाभोगमयौघा 1242	यज्ज्योतिर्द्वादशार्क 1307
मायासहायोऽपि 796	यज्ज्योतिस्तिग्मते 1308
मारमणमुमारमणं 797	यत्तत्त्वप्रकटी 809
मा वम संवृणु 798	यत्तत्त्वं श्रुति 810
मिलिन्दमण्डली 401	यत्तादात्म्य 811
मिश्रीभूता 1075	यत्पादपङ्कज 108
मीमांसया 799	यत्पादपदं 109
मुग्धे सुन्दरि 1186	यत्पादयुग्म 812
मूषिकवाहन 423	यत्पादाम्भोज 450
मूर्द्धनि जीवनधारां 800	यत्र यत्र रघुनाथ 1408
मूर्द्धन्यस्त 801	यत्राग्निरीप्सति 1309
मूर्धव्याधूयमान 1243	यत्सद्बोध 110
मूर्ध्नि द्युसिन्धु 802	यदाप्यायपरा 1023
मूर्ध्नि स्थितां 1203	यदार्याणं 320
मूलावनद्ध 1285	यदा लम्बोदरं 402
मूलोज्झितेन 803	यदीक्षणादिदं 813

यदीयपाद 424	यस्य प्राहु स्वरूपं 824
यदुत्तमाङ्गाङ्घ्रि 814	यस्य प्रेतवने 825
यदेतन्निर्धूत 815	यस्यभृंगावलीकंठे सदा 324
यद्गण्डमण्डलगलन्मदवारिधाराः 321	यस्य लीलावशेनेदं 826
यद्गण्डमण्डलगलन्मदवारिबिन्दु 111	यस्य श्रीमदपाङ्ग 451
यद्गण्डमण्डलतटी 403	यस्याङ्के 827
यद्दर्शनामृत 816	यस्याङ्गकान्ति 828
यन्नाट्य 817	यस्याङ्घ्रिद्वय 117
यन्नादराद 112	यस्याऽङ्गया 829
यन्नामस्मरणाद्यांति 113	यस्यानन्दस्फुरित 830
यन्नित्यं 818	यस्यार्द्धाङ्गहरा 831
यन्नो गोचरयन्ति 1373	यस्यार्द्धं गिरिजा 832
यमेकमेव 819	यस्यालिङ्ग 1156
यशोभिर्बलक्षी 114	यस्याशावसनं 833
यश्चामीकर 1155	यस्याशाः परिधान 834
यश्शाश्वतै 820	यस्यां मौलि 1244
यस्तन्मयान् 821	यस्यांशः 835
यस्त्यक्त्वा 840	यस्येश्वरस्य 836
यस्मादर्थ 42	यस्यैकस्य 837
यस्माद्विश्वस्य 115	यस्यैकः कर 118
यस्मिज्जातस्त्रिभुवन 1310	यस्योन्मेषे 1311
यस्मिन् प्रसाद 322	यस्योपवीति 838
यस्मिन्बुद्बुद 822	यस्योर्वी 839
यस्य क्षितिः 823	यामाश्रितो 1312
यस्य त्रिलोक 323	या राजहंस 1313
यस्यद्विरद 1385	या सृष्टिः 1024

श्लोकानुक्रमणिका

यां द्युतिकेलिविजिताद् 326	यो वन्द्यस्त्रिदशैः 124
यां धम्मिल्लपदे 1025	यो वर्गाश्चतुरः 125
यां प्रेम्णा 131	यो वामन्दरवपुषं 850
याः स्फूर्ज्जत्फण 1326	योविघ्नभित्त्यै 126
युगपत्स्वगण्ड 452	यो विघ्नव्रज 127
युष्माकमस्तु 1327	योऽसौ तत्सुखचित्त 851
युष्मान् पातु 841	यं ध्यायन्त्यसुराः 852
येनोत्तम्भित 1358	यं ब्रह्मवेदान्तविदो 128
येनोपदिष्ट 842	यं वेदाः 853
ये मूकावधिरा 843	यः कन्दुकैरिव 854
ये सीमन्तित 1077	यः कर्ता 855
योगदान्तैक 844	यः कुण्डमण्डल 856
योगिध्येयं 845	यः क्रोधाग्नेः 857
योगी योगिवरैरगो 846	यः क्षांतिमान 129
योगेश क्वगतं 404	यः पीयूषमयूख 325
योगं योगविदां 119	यः शान्तः 858
यो दक्षिणो 120	यः सर्वदैवत 859
यो देवैरभि 121	यः सिन्धौ 130
यो देवः प्रथमो 122	यः सुवर्णेन 860
यो धत्ते 1078	रक्ताम्बराय 132
यो धूर्ज्जटि 327	रक्ताम्भोधि 133
योनादृतो 123	रक्षतु कलहेरम्ब 453
यो नित्यं 328	रक्षाक्षावलिमाः 1157
योऽनुग्रानुग्र 847	रचयति सहसा 861
यो भावः 848	रजोजुषे जन्मनि 862
यो यागिनामपि 849	रदाग्रसज्जूर्णित 329

मङ्गलमणिमाला

राजकुंजर 1079	लोकत्रय 867
राजा राजार्चिता 863	लोकाम्बा 868
रामप्रेमनिकेतनं 1409	लोकाविष्कृति 869
रिङ्गचुत्सङ्गरङ्गे 220	वक्ता च यः 870
लक्ष्मीवल्लभ 864	वक्त्राणि पञ्च 1159
लक्ष्मीं तनोतु 134	वक्त्राम्भोरुह पञ्चकं 1246
लक्ष्मीं तनोतु सुतरां 454	वक्त्राम्भोरुहि विस्मिताः 1315
लक्ष्मीं हस्ते 135	वक्त्रं शीतकरोधरो 1026
लङ्कापतिभुज 865	वक्षोजद्वय 1204
लभ्यते सर्वकार्येषु 136	वक्षोशुकाहरण 1205
लम्बोदर नमस्तुभ्यं 405	वज्रागं 1410
लम्बोदरमवलम्बे 406	वटविटपि 1034
लम्बोदरं महाभीमं 137	वदनवारणं वन्दे 141
लम्बोदरं विघ्नविघात 330	वन्दामहे 142
लम्बोदरं विघ्नविनाशनं 138	वन्दारुवाञ्छित 871
लम्बोदरं विघ्नविनाशाय 331	वन्दे करीन्द्रानन 333
लम्बोदरः प्रथयतादतुलां 407	वन्दे किशोरं 334
ललाटलोचनं 1314	वन्दे गजेन्द्रवदनं वामाङ्कारुढ 335
लास्ये गात्र 866	वन्दे गजेन्द्रवदनं शिवयो 336
लिप्ता लालाट 1348	वन्दे गिरीशं 872
लीलागलित 139	वन्दे गुरुं 1035
लीलाधूतिजितां 1158	वन्दे तमर्द्धयुवती 1080
लीलाभ्रान्ति 1245	वन्दे तं गणनाथ 143
लीलावति लता 426	वन्दे तं गणनायकं 144
लीलोदस्ताग्र 332	वन्दे तं परमानन्दं 1081
लुब्धाकपोल 140	वन्दे देवमुमापतिं 873

वन्दे देवं जलधि 874	वात्सल्यात्पितरौ 221
वन्देऽनंगारिसुतं 145	वामाङ्गरुढ 883
वन्दे महागणपतिं 146	वामाङ्गरुढवामाक्षी 343
वन्दे मोदकपाणिं 147	वामांकारुढवामोरु 154
वन्दे वन्दारु 337	वामाङ्गासमकान्ता 884
वन्दे वरप्रदमहं 148	वामाङ्गीकृतया 885
वन्दे विश्वमयं 875	वामाङ्गीकृतवामाङ्गि 886
वन्दे शम्भुं विरंचि 876	वामाङ्गेन सतीं 887
वन्दे शम्भुं सदानन्दं 877	वामालकावल्लभ 888
वन्दे श्रीगणनायकाङ्घ्रि 149	वामां वामार्धभागे 889
वन्दे श्री गणनायकं 338	वामे भावाभिनय 1082
वन्दे सिन्दूरकान्तिं 339	वाष्पैर्वीताङ्ग 1355
वन्दे सिन्दूरपूराभं 150	विकसदमर 1386
वन्दे सिन्दूरसन्दोह 340	विघ्नध्वान्त 155
वन्देऽहं गजवक्त्र 151	विघ्नवारण 156
वन्देऽहं गतसंदेहं 878	विघ्नानशेषान् 157
वन्देहं पदपंकजं 152	विघ्नान्धकार 158
वन्देऽहं विषकंधरं 879	विघ्नारातिः 159
वप्राघातनिमग्न 455	विघ्नेशचरणांभोज 160
वर्णैश्चतुर्भिः 880	विघ्नेशोऽवतु 161
वहवोवर्णतो 153	विघ्नेशो विश्वम् 162
वाक्कायचेतः 881	विघ्नेशो वः स 163
वागर्थाविव 1114	विघ्नेशः 164
वागीशाद्याः 341	विघ्नौघविध्वंस 456
वागवल्लीपल्लवो 342	विघ्नौघसन्तमस 344
वाणं वीणाक्षमाले 882	विघ्नं निघ्नन् 345

विजयजयप्रदाय 890	विष्वग्व्याधूय 1356
वितण्डचण्ड 165	वीक्षं वीक्षमनुक्षणं 904
विततविशद 891	वीरासनैक 905
वितरतु भगवानसौ 346	वृहद्वदन 168
विद्यामाया 892	वृषकेतनस्य 1332
विद्या विद्यत 1371	वृषधन 906
विद्युद्गौरः 1083	वृषशिखरिनिवासः 907
विनतानन्दनं 893	वृषाङ्गाय 908
विनायकं 427	वेदान्तव्रात 909
विप्राधिपारि 347	वेदान्तेषु 910
विमलकलाश्रय 894	वेपन्ते यस्य 1359
विमलमदजलौघः 166	वेल्लहोर्दण्ड 1247
विमलरजसे 895	वैकुण्ठस्य 1042
विरिञ्चिविष्णु 896	वंशप्रांशु 408
विरुद्धधर्म 1084	व्यक्तप्रधान 911
विलसति सितरूपा 897	व्याख्यामुद्राक्ष 912
विशुद्धज्ञानदेहाय 898	व्याप्तं मूर्तिभि 913
विश्वतात! 457	व्यालमाल 914
विश्वबीजप्ररोहार्थं 1027	व्यावलात्कर 169
विश्वव्यापी 899	व्योम्नीव 915
विश्वाधिको 900	शक्रादिकृत 349
विश्वेशं 167	शङ्करजगदम्बिकयोरङ्के 409
विश्वेश्वरनत 901	शतमखपूजित 916
विश्वोत्पत्ति 348	शम्भुर्दिशतु 917
विश्वं सृजत्यवति 902	शम्भोरदध्न 918
विष्णोरागमनं 903	शंभोर्जाटाजूट 350

शम्भोर्याणि 1286	शुण्डादण्डविलोडनैरिव 223
शम्भोर्हार 351	शुण्डादण्डाग्र 354
शम्भोश्शुम्भति 1248	शुंडादंडाभिरामं 173
शम्भोस्ताण्डव 1249	शुण्डादण्डं 174
शरच्चन्द्रकला 919	शुंडामंडल 355
शरण्यः सर्वदेवानां 1387	शुद्धानन्द 931
शरद्धिमरश्मि 170	शुद्धान्तेसीधु 1251
शर्वाणीपाणि 1250	शुभ्राङ्गं 1376
शशाङ्कमौलिं 920	शुभ्रांशुमण्डले 356
शशिभानुवृहद् 1341	शृंगारवीर 1115
शान्तं तुरीय 921	शृङ्गारहास्य 1085
शान्त्यै वोऽस्तु 1349	शृङ्गारी गिरिजानने 932
शिखिफणिगो 922	शृङ्गारं हैमवत्या 933
शिल्पं त्रीणि 923	शेषविभूषणमीडे 934
शिवतनुं 924	शेषाहेः फण 175
शिवम्रणम्य 925	शैत्यायादृत्य 935
शिवयोर्भजनाति 171	शैलराजतनया 1388
शिवस्मरणमेवैकं 926	शैलेन्द्रप्रतिपाद्य 1125
शिवायास्तु 927	शैवालश्रेणिशोभां 1287
शिवाशिवतनूजोऽपि 172	शोणं पाणितले 936
शिवं शिवाश्लिष्ट 928	शंकरोतु 1086
शिवं शिवेशं 929	शं वो लम्बोदरो 410
शिवः शिवापद 930	श्र्योतन्मदाम्बु 176
शुण्डाकृष्ट 222	श्यामं शुभं 937
शुण्डादण्डमिलन् 352	श्रियमवतु 357
शुण्डादण्डलसद्गाढ 353	श्रियश्चिरं 938

श्रियं दिशतु 1328	श्रीशैलराजतनयैक 1368
श्रियं स 939	श्रीसाम्बं परमं 948
श्रीकण्ठस्य 940	श्रीसंवृद्धिं 364
श्रीकण्ठाचलमेखला 177	श्रीः श्रयति 949
श्रीकान्तद्रुहिणो 941	श्रुतिमुकुटतट 183
श्रीगौर्यालिंगितं 942	श्रुतिः सत्ता 1161
श्रीगौर्या 1367	श्रुत्वा कान्तां 950
श्रीदं सदाहं 178	श्रुत्वा दक्षादलीकं 1087
श्रीनाथ- वाक्पति 943	श्रेयांसि वो दिशतु 951
श्रीभवानीशिवौ 1116	श्रेयो भूयो 1088
श्री मङ्गलास्पदसदा 358	श्रेयोवल्लिवनांकुराः 1342
श्रीमच्यन्द्रशिखा 944	श्रेयः प्रयच्छतु 1343
श्रीमत्पर्वतपुत्रिका 1160	श्लाघ्यः पुत्रः 1389
श्रीमत्या 945	श्वेतांगं 184
श्रीमत्सिन्दूर 359	श्वेतद्वीपानुकारा 1288
श्रीमदैपुरसोमेश 1374	षट्त्रिंशकात्मक 952
श्रीमद्रङ्गातरङ्गा 179	सकलकलुषहारि 365
श्रीमद्भ्रमद्भ्रमर 180	सकलदुरितदात्रं 185
श्रीमद्वक्त्रचतुष्टया 360	सकलदुरितहर्ता 186
श्रीमद्वेदान्तवेद्य 946	सकलभुवनैकनाथो 953
श्रीमान्कल्पत 947	सकलभुवनोदयस्थिति 954
श्रीमानाद्यः 361	सकलसुरमहेशं 955
श्रीमानिभास्यो 362	सचन्द्रलेखं 366
श्रीलम्बोदर 181	स जयति गिरिकन्या 1089
श्रीविश्वनाथ 1188	स जयति जगतां 956
श्रीशाद्यैः सहितं 182	स जयति सिन्धुरवदनो 367
श्रीशार्ङ्गिधातु 363	स जयति हिमकरलेखा 957

श्लोकानुक्रमणिका

सत्यक्षप्रसरः 958	समस्तलक्षणायोग 968
सत्यज्ञानसुखा 959	समस्तविघ्नविच्छेद 371
सत्सैवितभृगु 960	समस्तायुधसंपूर्ण 372
सदर्चनाद्यस्य 187	समारब्धं कार्यं 969
सदसत्त्वेन 961	समालम्बे लम्बोदर 411
सदादानस्राव 368	सम्पूर्णाङ्गमशेष 1254
सदानन्दाकारं 369	सम्भवस्थिति 970
सद्बुद्धिकल्पद्रुम 1344	सम्यग् ज्ञानादि 971
सद्यः प्रध्वस्त 1043	स यत्र गुहबर्हिणो 972
स धूर्जटि 1289	सर्गादौ सरसिज 973
स नः करोतु 370	सर्वकर्मसमारम्भे 458
सन्ध्याताण्डवडम्बर 1363	सर्वविघ्नशमनं 373
सन्ध्याताण्डवसम्बिधान 1252	सर्वसिद्धिसदाने 190
सन्ध्याताण्डवितस्य 1253	सर्वाणि कर्माणि 191
सन्ध्यानतौ 1090	सर्वाणि शास्त्राणि 412
सन्ध्यानृतोत्सवे 188	सर्वाभीष्टफलं 192
सन्ध्यानृत्यविधौ 962	सर्वेसाधुजनाः 974
सन्ध्यायाः प्रणतिक्षणे 1162	सर्वः किलायमवशः 975
सन्ध्यावन्दनखिन्न 963	सलज्जैर्निवस्त्रं 1163
सन्ध्यासलिलाञ्जलिमपि 964	स वो विघ्नेश्वरः 193
सन्ध्यासिन्दूररागा 189	स वः पायाद्येन 976
सन्ध्यां यत्प्रणिपत्य 1189	सव्यालम्बन 1190
स पातु यः 1411	स शिवः पातु 977
स पातु वो 965	सहस्रयागो नागः 1206
स पुनातु पिनाकी 966	सानन्दनन्दिहत 459
स भवतु शिवतातिर्वः 967	सानन्दा गणनायके 1316
समस्तजगतामीशौ 1117	सानन्दं कैरवेन्दु 978

सानन्दं घनसार 979	सिन्दूरारुणशुण्ड 202
सानन्दं नन्दिहस्ताहत 428	सिन्दूरेणविराजितं 203
सानन्दं फणिवृन्द 980	सिन्धुतीरनिवासोऽयं 1375
सानन्दं स्मेरवक्त्रः 981	सिन्धुरबन्धुरवदनं 204
सानन्दं हिमकुन्दकैरवसुधा 982	सिन्धुरास्यं 205
सामिनीलोत्पल 1091	सीतारमणपदाब्ज 1412
साम्बं सदाशिव 1369	सुखसन्तानसिद्ध्यर्थ 984
सायं प्रस्तुत 1255	सुपर्णाभयं 206
साद्धं रक्तमनञ्जनं 1092	सुप्तद्रुहिणगोविन्द 985
सिद्धार्थामरसुन्दरी 374	सुप्त पक्षपुटे 1390
सिद्धिबुद्धिप्रदातारं 194	सुभगाविभ्रमो 986
सिद्धिस्साध्ये 983	सुमुखश्चैकदन्त 207
सिद्धिः कार्यस्य 375	सुमेरुगिरि 987
सिद्धौघैः 195	सुरनिवहन 988
सिन्दूरकाश्मीर 1330	सुरासुरशिरोरत्न 208
सिन्दूरपूरकुम्भ 376	सुवर्णागिरिकर्णिके 429
सिन्दूरपूरपरिपूरित 224	सुवर्णपद्मिनीतटान्त 990
सिन्दूरपूरादरुण 196	सूचीपातेन 1256
सिन्दूरपूराण 413	सृष्टिस्थिति 991
सिन्दूरप्रकरस्तपः 197	सृष्ट्वाग्रे 992
सिन्दूररेणुपटल 198	सृष्ट्वारजः 993
सिन्दूरश्रीर्ललाटे 1357	सेवानमन्निखिलं 994
सिन्दूरारक्त 199	सोमालङ्कृत 995
सिन्दूरारुणगण्डमण्डलगलद्धानाम्बु 377	सोमः सोमपवित्रिता 996
सिन्दूरारुणगण्डमण्डलगलद्धानाम्भसां 378	सौवर्णाद्रितटस्थली 460
सिन्दूरारुणगण्डमण्डलमदा 200	संरब्धाङ्घ्रि 997
सिन्दूरारुण-विग्रहं 201	संवर्ताग्नितटि 1317

संव्यानांशुक 998	स्वस्वाभिलाषं 210
संसक्तोदरणी 999	स्वामिन् वासो 1191
संसारनाट्यजनन 1028	स्वेच्छारम्यं 1391
संसारनाट्यनिर्माणे 1029	स्वेद स्यन्दित 1167
संसारैकनिमित्ताय 1000	स्वं स्वं मनोरथ 379
संहारकाल 1044	हरकोपानलेनैव 1094
स्थाणुर्वः 1001	हर्षादम्भोज 1168
स्थाणोरपर्णो 1002	हस्तपङ्कजनिविष्ट 211
स्थायी प्रबुद्ध 1030	हारीकृतोल्बण 133
स्नातः स्वर्गतरङ्गिणी 1126	हिमगिरितनयाकान्तम् 1008
स्निग्धश्यामल 1003	हिमगिरितनयामयार्द्ध 1009
स्पन्दत्तण्ड 209	हिमाद्रिजासुतं 380
स्फीतावतंस 1164	हेतवे सर्वसिद्धीनां 1010
स्फुटं स्फटिक 1004	हेमाद्रि किल 415
स्फुरदधरमधूली 1093	हेयोपादेयशून्यं 1011
स्फूर्जद्भूर्जटि 1257	हेरम्ब क्व 462
स्मितज्योत्स्ना 1005	हेरम्बमम्बाकर 463
स्मृतिफलित 414	हेरम्ब संहर 464
स्मृत्वा यं प्रतिवासरं 1006	हेरम्बं जगदुदय 465
स्मेराः काक्षशतै 1165	हेरम्बं भुवनस्थ 466
स्वबिम्बमम्बाकुच 461	हेरम्बः सुरपूजितो 467
स्वभावपिङ्गा 1290	हेलाङ्गुष्ठाग्र 1012
स्वयम्भूर्भूतानां 1007	हेलापादप्रणतात् 1258
स्वर्गापवर्ग 1118	हेलोल्लासित 1259
स्वर्भानुः 1166	हैमवतीकर 1013
स्वविलासैरिदं 1031	हंसश्रेणिकृतूहलेन 1392

ग्रन्थानुक्रमणिका

अङ्कतन्त्रस्य टीका 674
 अजीर्णतिमिरभास्करः 552
 अद्भुतपञ्जरम् 361, 660
 अद्वैतरत्नम् 158
 अद्वैतरसमञ्जरी 2
 अद्वैतविद्यातिलकम् 476, 1380
 अधिकमासकथा 309
 अधिकरणकौमुदी 738
 अनूपविवेकः 224, 598
 अन्तकवधः 568
 अन्त्याक्षरीश्लोकसंग्रहः 215
 अन्धकासुरवधोपाख्यानम् 980
 अन्योक्तिशतकम् 1150
 अन्वीक्षानयतत्त्वबोधः 548
 अभिज्ञानशाकुन्तलम् 1024
 अभिधानमञ्जरी 145
 अभिनवभारती 821, 952, 1015, 1023,
 1027, 1028, 1029, 1030, 1031
 अमरकाव्यम् 3, 114, 206, 435, 1093
 अमरकोशस्य टीका 1081
 अमरपदपारिजातः
 (नामलिङ्गानुशासनस्यटीका) 275
 अमरमार्कण्डेयम् 1045
 अम्बाकर्त्री (वाक्यपदीयस्य टीका) 174
 अर्कप्रकाशः 543

अर्थद्योतनिका (अभिज्ञानशाकुन्तलस्यटीका)
 243
 अलङ्कारमकरन्दः 1102, 1132
 अलङ्कारमञ्जरी 387, 395
 अलङ्कारमञ्जूषा 50
 अलङ्कारसंग्रहः 1106
 अलिविलासिसंलापः 1371
 अवन्तिसुन्दरीकथासारः 697
 अश्विनीकुमारस्तुतिटीका 202
 आख्यातशक्तिवादरहस्यम् 265
 आगमरहस्यम् 161
 आचारार्कः 1130
 आचार्यवंशावली 255
 आज्ञनेयस्तोत्रम् 1404
 आत्मबोधस्यटीका 916
 आत्मार्पणस्तुतेष्टीका 973
 आधानप्रयोगः आपस्तम्बसूत्रोक्त 813
 आनन्दकन्दचम्पूः 390, 408, 437, 448
 आनन्दकल्पलतिका 460
 आनन्ददायिनी (वेङ्कटनाथमहादेशिककृत-
 तत्त्वमुक्ताकलापस्य टीका) 946
 आनन्दरङ्गचम्पूः 162
 आनन्दराघवनाटकम् 995
 आनन्दकन्दः 577
 आरव्ययामिनी 127, 921

(i)

मङ्गलमणिमाला

आर्यासप्तशती 47, 624, 744, 747, 798,	कठवल्लीभाष्यटीका 761
865, 964, 1013, 1123, 1272,	कथासरित्सागरः 10, 20, 51, 79, 80, 81,
1298, 1332	84, 188, 193, 248, 250, 274,
आलोकः (गङ्गेशोपाध्यायकृततत्त्वचिन्ता-	281, 292, 420, 431, 449, 489,
मणेष्टीका) 1159	569, 602, 648, 668, 1134, 1261,
आलोकदर्पणः (तत्त्वचिन्तामणेष्टीका) 1065	1296, 1305, 1328
आशौचचिन्तामणिः 1109	कन्यमाधवम् 569, 885
आशौचाष्टकवृत्तिः 917	कमलाकण्ठीरवः 106
आश्वलायनगृह्यसूत्रवृत्तिः 871	करणकौस्तुभः 13
आह्निकभास्करः 396	कर्णकुतूहलम् 1050
इन्द्रविजयनाटकम् 981	कर्त्तव्यदीक्षापद्धतिः 1041
ईशानशिवगुरुदेवपद्धतिः 340, 791	कर्पूरचरितभाणः 1165, 1180
ईश्वरप्रत्यभिज्ञा 891	कला (नागेशकृत-वैयाकरणासिद्धान्त
ईश्वरशतकम् 976	मञ्जूषायाष्टीका) 485
उत्तरकालामृतम् 360	कलानन्दकम् 1100
उत्तररामचरितटीका 318	कलापालिका (रामचरणकृत-
उत्सर्गमयूखः 871	रामपञ्चदशीस्तोत्रस्य टीका) 868
उदयकाव्यम् 25	कल्पद्रुमः (स्वराज्यसिद्धेष्टीकाया) 280
उदयभास्करः 53	कल्पलता (महिम्नस्तोत्रस्य टीका) 914
उदाहरणम् (वर्षफलपद्धतेष्टीका) 61	कविकर्णरसायनम् 671, 820, 900
उदाहरणचन्द्रिका 242, 594	कविकल्पलता 1269
उद्गारः (रामानन्दसरस्वतीकृत-	कविकौमुदी (प्रक्रियाकौमुद्याष्टीका) 226
सिद्धान्तचन्द्रिकायाष्टीका) 741	कातीयगृह्यकारिका 159
उपदेशसाहस्रीटीका 148	कादम्बरी 862, 1336,
उपनिषत्सारसङ्ग्रहः 183	कादम्बरी उत्तरभागः 1063
उभयरूपकम् 305	कामकन्दलम् 782, 866, 1145
उषाहरणनाटकम् 978, 979	कामकलाविलासः 954
एकावली, 1339	कामन्दकीयनीतिसारः 4

कामरत्नम् 836	कुवलयानन्दः 1110
कारणताविचारः 555	कुवलयावली 1113, 1115
कार्तवीर्यार्जुनकल्पः 877	कुवलयाश्वीयम् 1087
कार्तवीर्यार्जुनकवचम् 519	कुशकुमुद्वतीयम् 1003
कालहस्तीश्वराष्टकम् 588	कुसुमप्रतिमा (विश्वनाथकविराजकृतसाहित्य- दर्पणस्य टीका) 726
कालिकाखण्डः 97	कुसुमाञ्जलिः 958
कालिदासमङ्गलाष्टकम् 467	कुसुमाञ्जल्यामोदः 511
काव्यालङ्कारः-9	कृत्यसागरः 201
काशिकातिलकम् 1035	कृत्यसारसमुच्चयः 884
काशीखण्डः स्कन्दपुराणे 682	कृष्णाकान्ती (जगदीशतर्कालङ्कारवृत्त- शब्दशक्तिप्रकाशिकायाष्टीका) 404
किरणावलीप्रकाशः 535	कौमुदीकथाकल्लोलिनी 294
किरणावलीप्रकाशविवरणम् 389	कौशल्यकुसुमावली 376
किरातार्जुनीयव्यायोगः 1358	क्रियाक्रमकारी (भास्कराचार्यवृत्त - लीलावत्याष्टीका) 348
किरातार्जुनीयस्य भाषाटीका 599	क्रियाक्रमद्योतिकाव्याख्या 146
किशोरकेलिः (अभिज्ञानशाकुन्तलस्य टीका) 1186	क्रियायोगसारः 763
कीर्तिप्रकाशस्य भाषा टीका 225	क्रियासारः 507
कार्तिलता 1341	क्षेमकुतूहलम् -19
कुण्डकल्पलता 99, 204, 330	खण्डनखण्डखाद्यम् 496, 1084
कुण्डमण्डपप्रकाशिका 826	खण्डप्रशस्तिः 1401
कुण्डमण्डपसिद्धिः 1178	खद्योतः(गणेशसहस्रनामटीका)-39
कुण्डमण्डपसिद्धिख्याख्या 315	घण्टापथः (किरातार्जुनीयस्य टीका) 433, 1049
कुण्डरत्नाकरः 1047	गङ्गादासप्रतापविलासनाटकम् 527
कुण्डरत्नावली 147, 806	गङ्गाधराष्टकम् 585
कुन्दमाला 441, 1277	गङ्गावतरणचम्पूः 93, 245, 377, 401, 1085
कुमारविजयचम्पूः 336	
कुमारसंभवस्य टीका 591	
कुमारसंहिता 372	

मङ्गलमणिमाला

गणनायकाष्टकम् 423	चण्डकौशिकम् 1128, 1227, 1294
गणपतिप्रतिष्ठा 419	चतुरचूडामणिः 1136
गणपतिस्तोत्रपञ्चकम् 339	चतुर्वर्गचिन्तामणिदानम् 23, 42, 999
गणेशगीताटीका 40	चन्द्रकला (श्रीहर्षकृत- नैषधीयचरितस्य टीका) 991
गणेशपञ्चरत्नस्तोत्रम् 380	चन्द्रेखाविलासः 1160
गणेशपरिणयम् 279, 520	चन्द्रलक्ष्म्योत्प्रेक्षाशतकम् 356
गणेशमानसपूजास्तोत्रम् 133	चमत्कारचिन्तामणिः 426
गणेशलहरी 368, 369	चम्पूभारतम् 26
गणेशविजयकाव्यम् 465	चम्पूभारतविवृतिः 642
गणेशसम्भवम् 353	चम्पूरामायणस्य टीका 18
गणेश्वरस्तोत्रम् 399	चातुर्मास्यव्रतकल्पवल्ली 222
गदावृत्तिम् (परिभाषेन्दुशेखर-काशिकायाः) 760	चालुक्यराजअय्यणमहाकाव्यम् 5, 502, 961
गीतगिरीशम् 1099	चिकित्सामञ्जरी 878
गीतगौरी 1143	चित्रचम्पूः 333, 381
गीतगौरीपतिः 962	चिद्गनचन्द्रिका 32
गुणरत्नप्रकाशः 843	छत्रपतिसाम्राज्यम् 525
गूढार्थप्रकाशिका (तर्कसंग्रहस्य टीका) 853	छन्दोगाह्निकोद्धारः 533
गृहस्थरत्नाकरः 523	जन्मपत्रलेखक्रमः 7, 367
गोदवर्मयशोभूषणम् 1055	जातकसारः 872
गोपीचन्द्रोपाख्याननाटकम् 831	जातकाभरणम् 178, 355
गोलदीपिका 334	जानकीपरिणयम् 257, 1098
गौरीजातकम् 392	जानराजचम्पूः 307, 790
गौरीदिगम्बरप्रहसनम् 1226	जिल्लाजदीपिका 363
गौरीविवाहनाटकम् 1187	जीवातु (नैषधस्यटीका) 172
ग्रहलाघवटीका 295	जीवानन्दनम् 752
जक्रप्रकाशिका (चिदम्बरमन्त्रयन्त्रस्य टीका) 219, 794	जैनराजतरङ्गिणी 875, 927, 1068, 1069

जैमिनिभारतनाटकम् 887	ताण्डवस्तोत्रम् 1234
ज्ञानप्रदीपकम् 272	ताण्डवेश्वराष्टकम् 755
ज्ञापकसंग्रहविवृतिः 907	तात्पर्यप्रकाशः (वाल्मीकिकृत - योगवासिष्ठस्य) टीका 414
ज्योतिषसुबोधः 1135	ताराभक्तिसुधारणवः 565
ज्योतिषसौख्यम् 29	ताराशशाङ्कः 49
ज्योत्स्ना (कात्यायनकृत-प्रातिशाख्यस्य टीका) 116	तिथिचन्द्रिका 55
टोडरानन्दज्योतिषम् 113	तिथिनिर्णयचक्रम् 156
तत्त्वचिन्तामणिप्रकाशः 1148	तुलसीतत्त्वभास्करः 1410
तत्त्वचिन्तामण्यालोकव्याख्या 770	त्रिपुरदाहडिमः 1265, 1353, 1354
तत्त्वदीपनम् 166, 1061	त्रिपुरविजयव्यायोगः 1372
तत्त्वनिर्णयः 213	त्र्यम्बकशास्त्रिपत्रम् 1406
तत्त्वप्रकाशः 606	दक्षिणामूर्तिस्तोत्रव्याख्यानम् 1034
तत्त्वप्रदीपिका (भागवतस्यव्याख्या) 276	दण्डविवेकः 1111
तत्त्वबोधिनी (सिद्धान्तकौमुद्याष्टीका) 1117	दर्पणः (गङ्गेशोपाध्यायकृत तत्त्वचिन्तामणिटीका) 409
तत्त्वमुक्तावली 90	दर्पणः (समरपुङ्गवकृत- अद्वैतविद्यातिलकस्य टीका) 654
तत्त्वविवेकः (शिखरिणीमालायाष्टीका) 894, 941	दर्शपूर्णमाससरणी 444
तत्त्वशुद्धिः 815	दशरूपकम् 73
तत्त्वावलिः 796	दशश्लोकीस्तवराजः 122
तन्त्रराजः 416	दानरत्नाकरः 1300
तन्त्रवार्तिकः 898	दानसिन्धुः 69
तन्त्रसङ्ग्रहव्याख्या 253	दानहीरावली 767
तन्त्रसिद्धान्तसङ्ग्रहः 104	दिव्याचरितम् 1308
तरङ्गिणी (रसतरङ्गिणीटीका) 87	दीपिका (गीतगोविन्दस्य टीका) 551
तरला (विद्याधरकृत एकावल्याष्टीका 212, 1127	दीपिका (जटापटलस्यटीका) 483
तर्कसङ्ग्रहचन्द्रिका 216	दुष्टदमनकाव्यम् 120

दृष्टान्तकलिकाशतकम् 926	नृत्यरत्नावली 290, 1082, 1154,
देवतास्तोत्रम् 155	नौका (मंत्रमहोदधेष्टीका) 553
देवाङ्गचरितम् 371	न्यायकल्पलतिका 909, 944
देवावतरणम् 814	न्यायकुसुमाञ्जलिटीका 1344
देवीभगवतीमाहात्म्यम् 121	न्यायचन्द्रिका 239, 512, 931
देशोपदेशः 445	न्यायनिबन्धप्रकाशः (उदयनाचार्यकृतन्याय वार्तिकतात्पर्यपरिशुद्धेष्टीका) 834
दैवज्ञबान्धवम् 833	न्यायनिर्णयः (ब्रह्मसूत्रशाङ्करभाष्यस्य टीका) 847
द्रव्यसारसङ्ग्रहलोचनम् 811	न्यायप्रकाशिका (न्यायचन्द्रिकायाष्टीका) 41
द्वैतपरिशिष्टम् 1191	न्यायमञ्जरी 208, 542, 700
धर्मप्रदीपः 63, 1330	न्यायमुक्तावली (भासर्वज्ञकृतन्यायसारस्य टीका) 626
धूर्त्तविडम्बनम् 1122	न्यायवार्तिकतात्पर्यटीका 899
नयनप्रसादिनी (चित्सुखाचार्यवृत्त तत्त्वप्रदीपिकयाष्टीका) 384, 818	न्यायसिद्धान्ततत्त्वामृतम् 812
नरकासुरविजयव्यायोगः 563	न्यायसिद्धान्तमञ्जरीदीपिका 1162
नलचम्पू 618	न्यायसूत्रतात्पर्यदीपिका 686
नलचरित्रम् 1095	पञ्चपादिकाव्याख्या 198
नलाभ्युदये 889	पञ्चमुखस्तोत्रम् 1317
नवसाहसाङ्गचरितम् 256	पञ्ज्या (हनुमत्कविप्रणीतखण्डप्रशस्तेष्टीका) 1071
नागार्जुनकामरत्नम् 858	पतञ्जलिस्तोत्रम् 990
नाट्यसर्वस्वदीपिका 943	पथ्यापथ्यविनिश्चयः 184, 993
नाडीप्रकाशः 925	पदप्रकाशिका (त्रिकाण्डमण्डनस्य टीका) 780
नाशिकेतोपाख्यानम् 33	पदमञ्जरी (काशिकायाष्टीका) 379, 911
निघण्टुराजः 177, 1377	पदार्थचन्द्रिका 1193
निर्णयामृतम् 254	पदार्थादर्शः (त्रिपुरासारसमुच्चयस्य टीका) 643
नीतिशास्त्रम् 942	
नीतिसारः 612	
नौका (धर्मसूरिकृतसाहित्यरत्नाकरस्यटीका) 610	

पद्धतिभूषणम् 228	प्रकाशिका (शिवभक्तविलासस्य टीका) 417, 876, 1384
पद्मप्राभृतकम् 625	प्रचण्डपाण्डवम् 703, 1077,
पद्मानन्दमहाकाव्यम् 1342	प्रत्यक्तत्त्वदीपिका 688
पद्यचूडामणिः 567	प्रत्यभिज्ञाहृदयम् 702
पद्यरचना 1246	प्रद्युम्नोत्तरचरितम् 1002
परमार्थसारः 728	प्रपन्नपारिजातः 1385
परिभाषावृत्तिकारिका 103, 1059	प्रबन्धपारिजातः 1164
परिमलम् (महार्थमञ्जर्याष्टीका) 76	प्रबोधपरिशोधिनी (पञ्चपादिकायाष्टीका) 88
पर्यायपदावलिः 89, 678	प्रभा (उदयनाचार्यकृत- न्यायकुसुमाञ्जल्याष्टीका) 902
पाण्ड्यकुलोदयम् 277, 1382	प्रभा (काव्यप्रदीपस्य टीका) 859
पातञ्जलसूत्रभाष्यम् 840	प्रमाणमञ्जरी 27
पाददण्डः 1335	प्रमाणमञ्जरीटीका 464
पारिजातरत्नाकरः 1379	प्रयोगदर्पणः 124
पारिजातहरणचम्पूः 1216	प्रयोगप्रदीपिका (आपस्तम्बीयसूत्रस्य वृत्तिः) 593
पिङ्गलप्रकाशः 1397	प्रवरदीपिका 65, 977
पीयूषलहरी(गङ्गालहय्याष्टीका) 85	प्रवरनिर्णयः 100
पुराणपारिजातः 631	प्रशस्तपादभाष्यटीकासंग्रहः 1140
पूर्वभारतचम्पूः 82	प्रशस्तिपत्रिका 8
पौर्णमासी (जयदेवकृत-चन्द्रालोकस्य टीका) 412	प्रश्नचण्डेश्वरः 44
प्रकाशः (जयदेवकृत-चन्द्रालोकस्य टीका) 1238	प्रश्नमाणिक्यमाला 180
प्रकाशः (प्रक्रियाकौमुद्याष्टीका) 227, 1287	प्रश्नविनोदः 137
प्रकाशः (रसमञ्जर्याष्टीका) 1091	प्रश्नसुधाकरः 199
प्रकाशः (विक्रमोर्वशीयस्य टीका) 475	प्रस्तावरत्नाकरः 143, 241
प्रकाशः (वेदान्तसिद्धान्तसूक्तिमञ्जर्याष्टीका) 646	प्राकृतप्रकाशः 57
	प्रायश्चित्तनिर्णयः 341

प्रासादमण्डनम् 38	भावप्रकाशः 150
प्रियदर्शिका 578	भावप्रकाशः (शब्दरत्नेन्दुशेखरस्य टीका) 929
प्रियदर्शिकायाष्टीका 805	भावप्रकाशनम् 306, 488
फक्विककाररत्नमञ्जूषा 1368	भावप्रदीपिका (मालतीमाधवस्यटीका) 321, 539
बगलापद्धतिः 698	भावबोधिनी (नलचम्पाः टीका) 142
बटुकभास्करः 1040	भावलेशप्रकाशः (अप्पयदीक्षितकृत- अत्मार्षणस्तुतेष्टीका) 303
बालग्रहहरः 92, 1056	भावार्थदीपिका (भागवतस्यटीका) 112, 123
बालरामभरतम् 314, 422, 1222	भिक्षाटनकाव्यम् 1054, 1200
बीजपल्लवम् 171	भुवनेशलौकिकन्यायसाहस्र्याम् 149
बुधभूषणम् 218, 896, 920	भूदेवचरितम् 731
बृहत्कथामञ्जरी 481, 459, 530, 665, 695, 986, 1010, 1144, 1225, 1276, 1314	भेदरत्नम् 892
बृहत्स्तोत्ररत्नाकरः 454	भैरवप्रश्नः 421
बृहद्देवज्ञरञ्जनम् 880	भैरवानन्दनाटकम् 740, 1006, 1224
बृहद्योगतरङ्गिणी 56	भैरवाचार्यपारिजातः 264
बोधायनगृह्याधानविधानपद्धतिः 68, 317	भैषज्यरत्नावली 311
बौधायनीयशुल्बसूत्रम् 828	भैषीपरिणयचम्पूः 385, 838
ब्रह्मसूत्रभाष्यालोचन चतुःसूत्री 510	भोजनकुतूहलम् 77
ब्राह्मणसर्वस्यटीका 573	मणिदर्पणम् 500
भगवदञ्जुकीयम् 1337	मणिप्रभा (अमरकोषस्य टीका) 787
भरतकोशः 751	मत्तविलासप्रहसनम् 775
भर्तृहरिनिर्वेदः 935	मथुरानिरुद्धनाटकम् 764
भागवतचम्पू 753	मदनमञ्जरीनाटकम् 562
भाट्टार्कः 1240	मदनमुखचपेटिका 672
भावकुतूहलम् 792	मदनविनोदनिघण्टुः 140
भावदीपिका (सर्वदेवकृत-प्रमाणमञ्जरी- व्याख्या) 398	मधुमती (काव्यप्रकाशस्य टीका) 784
	मधुसूदनी (भरतमुनिप्रणीत-नाट्यशास्त्रस्य

टीका) 937	मुहूर्तचिन्तामणिः 190, 271
मनुष्यालयचन्द्रिका 358	मुहूर्तमाला 1112
मनोरमा (श्रुतबोधस्य टीका) 924	मुहूर्तसारसङ्ग्रहः 46
मन्त्रचन्द्रिका 238, 849, 1220,	मूलदेवशशिदेवोपाख्यानम् 988
मन्त्रमहोदधेष्टीका 905	मृच्छकटिकम् 1362
मयूरसन्देशः 229	मेदिनीकोशः 908
मल्लारिमाहात्म्यम् 160, 342	मोक्षलक्ष्मीविलासः 157
मल्लिकामारुतम् 795	मौक्तिकमालिका (राजचूडामणिदीक्षितकृत- रुक्मिणी कल्याणस्य टीका) 1088
महागणपतिस्तोत्रम् 119	यन्त्रचिन्तामणिः 852
महाभास्करीयम् 558	यन्त्रराजः 808
महाविद्याविडम्बनम् 881	यमकबोधिनी (नलोदयस्यटीका) 430,
महिम्नटीका 522	ययातिचरितम् 963
महिम्नस्तोत्रम् 756	युधिष्ठिरविजयम् 750, 850
माधवस्वातन्त्र्यम् 922	योगरतङ्गिणी 247
मान्धात्र्युपाख्यानम् 982	रघुदीपिका (रघुवंशटीका) 45
मालतीमाधवम् 428, 1270, 1304,	रघुवंशः 1114
मालतीमाधवस्य टीका 600	रतिमकरन्दटिप्पणम् 1194
मालविकाग्निमित्रम् 1016	रत्नतूलिका (सिद्धान्तसिद्धाञ्जनटीका) 110
मिताक्षरा (गङ्गेशोपाध्यायकृत - तत्त्वचिन्तामणेष्टीका) 832	रत्नदर्पणः (सरस्वतीकण्ठाभरणस्य टीका) 1053
मिताक्षरा (मुहूर्तचिन्तामणेष्टीका) 31	रत्नदीपिका 762
मीमांसार्थसङ्ग्रहः 508	रत्नप्रकाशिका (लघुशब्दरत्नस्य टीका) 934
मुकुन्दविलासः 928	रत्नप्रभा (शाङ्करब्रह्मसूत्रभाष्यटीका) 1367
मुदावतीहरणम् 492	रत्नार्पणम् (विद्यानाथकृतप्रतापरुद्रीयस्य टीका) 252
मुद्राप्रकाशः 1338	रत्नावली 12, 583, 1366
मुद्राराक्षसम् 1183, 1236	रमलनवरत्नम् 138
मुद्राराक्षसस्यटीका 175, 200	
मुहूर्तगणपतिः 945	

मङ्गलमणिमाला

रमलप्रश्नः 59	राजमार्तण्डः 725, 1064
रमलसिक्ता 173	राजमार्तण्डः (पातञ्जलयोगशास्त्रवृत्तिः) 650
रश्मिमाला (सभ्याभरणस्य टीका) 62	राजेन्द्रकर्णपूरः 1096
रसचन्द्रिका 1062	रामकथासारः 98
रसचन्द्रिका (अभिज्ञानशाकुन्तलस्य टीका) 1204	रामकीर्तिकुमुदमाला 273
रसचन्द्रिका (जगन्नाथकृत - रसगङ्गाधरस्य टीका) 494	रामचन्द्रविजयः 362, 482, 617
रसजलनिधिः 830	रामचरितम् 949
रसतरङ्गिणी 1067	रामभद्री (जगदीशतर्कालङ्कारकृत-शब्दशक्तिप्रकाशिकाटीका) 457
रसदीपिनी (मेघदूतस्य टीका) 641	रामविलासकाव्यम् 125, 581, 1105
रसप्रदीपः 461	रामाङ्कनाटिका 677
रसमञ्जरी 111, 1129	रामायणतारावलिः 349
रसमीमांसायाष्टीका 169	रामार्णवः 205, 727
रसरत्नदीपः 58, 967	रसोत्सवः 235
रसरत्नाकरः 835, 1118	रुक्मिणीकल्याणम् 329, 888
रससारः (गुणकिरणावल्याष्टीका) 687	रुक्मिणीहरणम् 930
रसहृदयम् 86	रुक्मिणीहरण - ईहामृगः 655
रसाभिव्यञ्जकम् (अद्वैतमकरन्दस्य टीका) 487, 788	रुक्मिनिश्चयम् 742
रसार्णवकल्पः 67	रुक्मिनिश्चयार्थप्रकाशिका (माधवनिदानस्य टीका) 179
रसिकजीवनम् 1057	रुद्रजपहोमप्रयोगः 194, 1116
रसिकरञ्जनी कुवलयानन्दस्यटीका 534	रुद्रभाष्यम् 901
रसिकरमणकाव्यम् 181	रेखगणितम् 36, 165
रसेन्द्रचूडामणिः 904	लक्ष्मणोत्सवः 301
राघवपाण्डवीयम् 370, 1322	लक्ष्मीः (विश्वनाथकविराजकृत - साहित्यदर्पणस्य टीका) 304, 1369
राघवपाण्डवीयस्यटीका 463	लक्ष्मीगुणमणिमाला 332
राघवोल्लासः 413	लक्ष्मीनारायणकाव्यम् 365

लक्ष्मीनारायणार्चपारिजातः 350
लक्ष्मीमानवेदम् 1104
लक्ष्मीश्वरभूषणालङ्कारप्रबन्धः 1399
लघुचाणक्यः 139
लघुपञ्चिका (जगद्धरभट्टकृत-
स्तुतिकुसुमाञ्जलेष्टीका) 453
लघुभास्करीयम् 913
लटकमेलकम् 1149, 1157, 1262
ललिताविलासचम्पूः 451
लिङ्गधारणचन्द्रिका 509
लिङ्गार्चनचन्द्रिका 529, 879
लीलावती 115
लीलावतीकटाक्षः (भास्कराचार्य-
कृतलीलावत्याष्टीका) 244
लीलावतीटीका 325
लोकप्रकाशः 639
लोकोक्तिमुक्तावली 170
वक्रोक्तिजीवितम् 613
वक्रोक्तिपंचाशिका 1179, 1190
वराहनदीमाहत्म्यम् 883
वर्षतन्त्रम् 210
वर्षतन्त्रटीका 109
वसन्तभूषणभाणः 765
वाक्यपदीयपाठभेदनिर्णयः 352
वाग्भूषणम् 347, 1079
वायुप्रबोधिनी 388
वासना (भास्कराचार्यकृत-सिद्धान्त-
शिरोमणिभाष्यम् 331, 589

वासवदत्ता- आख्यायिका 957
वास्तुशास्त्रराजवल्लभः 66
विक्रमसेनचम्पूः 1255
विक्रमाङ्कदेवचरितम् 232, 735
विक्रमोर्वशीयम् 910
विद्वशालभञ्जिका 1280
विद्यापरिणयनम् 959, 1103
विद्योतनी (श्रीहर्षकृत-रत्नावल्याष्टीका) 758
विद्वच्चरितपञ्चकम् 322
विद्वद्भूषणम् 473
विधिरसायनदूषणम् 223
विनायकभुजङ्गम् 470
विनायकस्तोत्रम् 266
विनायकाष्टकम् 418
विन्ध्यमाहात्म्यम् 107, 126
विमर्शिनी (हरिरामतर्कवागीशकृत-
ज्ञानलक्षणविचाररहस्यस्य टीका)
969
विमला (अमरमङ्गलस्य टीका) 800
विवादरत्नाकरः 1133
विवाहपद्धतिः 207
विशालाभजनम् 839
विशेषार्थप्रकाशकम् 1374
विषमपदव्याख्या (वाल्मीकिरामायणस्य)
1393, 1395, 1396, 1400, 1403,
1405, 1407, 1408, 1409, 1412
विश्वनाथस्तोत्रम् 1365
विष्णुभक्तिकल्पलता 1

वीणावासवदत्तम् 619	वैयाकरणभूषणम् 499
वीरतरङ्गिणी 118	वैराग्यशतकम् 611
वीरपृथ्वीराजनाटकम् 1297	व्यङ्ग्यार्थकौमुदी (रसमञ्जर्याष्टीका) 955,
वीरभद्रविजयः 1311	974
वीरमित्रोदयः 285, 378, 438, 1245, 1257	व्याकरणप्रवेशकः 267
वीरशैवसारोद्धारः 30	शक्तितत्त्वविमर्शिनीटीका 634
वृत्तमाणिक्यमाला 359	शङ्करविजयविलासः 312
वृत्तमौक्तिकम् 841	शङ्कराचार्यचम्पूकाव्यम् 74
वृत्तरत्नाकरः 793, 984	शतभूषणी 319
वृत्तरत्नावतंसवृत्तिः 324	शब्दरत्नमनोरमा (प्रौढमनोरमायाष्टीका) 72
वृत्तरत्नावली 209	शब्दरत्नावली 296
वृत्तान्तविलासः (मानसोल्लासस्य टीका)	शार्ङ्गधरपद्धतिः 471, 736, 886, 1026,
1033	1052, 1172, 1210, 1289, 1363,
वेणीसंहारम् 663	शार्ङ्गधरसंहिता 939, 1083
वेणीसंहारस्यटीका 547	शारदातिलकम् 716
वेदपादस्तोत्रम् 574	शास्त्रप्रकाशिका (सुरेश्वराचार्यकृत-
वेदान्तकल्पलतिका 799	बृहदारण्यकोपनिषद्भाष्यवार्तिकस्य
वेदान्तकौमुदी 912	टीका 653
वेदान्तसिद्धान्तमतमार्तण्डः 91	शिवकेशादिपादान्तवर्णनम् 661, 1279
वेदान्तसिद्धान्तसारसग्रहः 402	शिवगीता 1108
वेदान्तसिद्धान्तसूक्तिमञ्जरी 60	शिवज्ञानदीपिका 540
वैजयन्ती (सत्याषाढकृतश्रौतसूत्रस्य टीका)	शिवतत्त्वविवेकः 638
17	शिवदृष्टिः 605
वैद्यकल्पतरुः 354, 571	शिवभक्तविलासः 154, 1381
वैद्यवल्लभा (योगशतकस्य टीका) 696	शिवभक्तितरङ्गिणी 664
वैद्यविलासः 6	शिवयोगप्रदीपिका 468
वैद्यहृदयानन्दम् 262	शिवरात्रिव्रतकथा 685, 690
वैद्यानुभवविनोदः 597	शिवलीलामृतम् 936, 1242

शिवसूत्रवार्तिकम् 1008	श्रीतत्त्वचिन्तामणिः 480
शिवस्तुतिः 1004	श्रीधरीटीका (बृहद्देवज्ञरञ्जन्याष्टीका) 749,
शिवस्तोत्रम् 824	1402
शिवार्कमणिदीपिका (कण्ठाचार्यकृत- ब्रह्मसूत्रभाष्य टीका) 1360	श्रीनेत्रतन्त्रटीका 670
शिवाष्टकम् 1215	श्रीमद्भगवन्नामकौमुदी 532
शुक्लयजुर्वेदप्रातिशाख्यभाष्यम् (कात्यायनकृतम्) 258	श्रीललितास्तवरत्नम् 335
शुल्बमीमांसा (बौधायनीयशुल्बसूत्रास्यटीका) 564	श्रीसूक्तविधानम् 185
शृङ्गारतिलकम् 932	श्रीहरिचरितमहाकाव्यम् 249
शृङ्गारप्रकाशः 108, 1046	श्रुतिसूक्तिमाला 729
शृङ्गारमञ्जरी 1153	श्वेतकालीमातृकास्तोत्रम् 21
शृङ्गारमञ्जरीभाणः 1131	षट्पदीमञ्जरी 78
शृङ्गारविलासभाणः 1119	षड्भक्तुवर्णनकाव्यम् 715
शृङ्गारसारिणी 52	सङ्गीतनृत्यम् 504
शैवकर्णामृतसिद्धान्तः 713	सङ्गीतरघुनन्दनम् 196
शैवकल्पद्रुमः 15	सङ्ग्रामविजयोदयः 621
शैवचिन्तामणिः 1318	सज्जीवनी (रघुवंशस्य टीका) 382, 528, 1074
शैवदीक्षाविधानम् 260	सदुक्तिकर्णामृतम् 189, 391, 436, 472, 493, 538, 544, 545, 550, 566, 584, 604, 644, 662, 676, 681, 722, 723, 737, 768, 783, 807, 906, 923, 997, 998, 1020, 1021, 1022, 1025, 1036, 1037, 1038, 1042, 1043, 1048, 1051, 1060, 1066, 1070, 1075, 1089, 1141, 1142, 1146, 1151, 1161, 1169, 1170, 1173, 1174, 1175, 1197, 1199, 1201, 1202, 1207, 1208, 1212, 1213, 1218, 1231, 1253, 1258, 1260, 1263, 1264, 1267,
शैवसुधाकरः 851	
शौनकशिक्षाव्याख्या 992	
श्रवणभूषणम् (विदग्धमुखमण्डनस्य टीका) 462	
श्राद्धकल्पलता 411	
श्रीकण्ठमातृका 579	
श्रीगङ्गाष्टकम् 424	
श्रीगिरीशाष्टकम् 586	

मङ्गलमणिमाला

1268, 1271, 1278, 1285, 1295,	सिद्धान्तमुक्तावली
1302, 1307, 1345, 1346, 1347,	(विश्वनाथपञ्चाननभट्टाचार्यकृत-
1348, 1349, 1352, 1355, 1356,	कारिकावल्याष्टीका) 609, 1188
1357, 1378, 1383, 1390, 1391,	सिद्धान्तरत्नमाला 400, 491
1392	सिद्धान्तरत्नाकरः 864
सपर्याकल्पवल्ली 70	सिद्धान्तसञ्चयः 406
समराङ्गणसूत्रधारः 667	सिद्धान्तसारावलिः 105
समुद्रमथनाभिधानः समवकारः 590	सिद्धान्तसार्वभौमः 310
सम्राट्सिद्धान्तः 35	सिद्धान्तसुन्दरः 64, 102
सर्वदर्शनविमर्शः 1137	सिद्धिप्रदा (रसेन्द्रचूडामणेश्टीका) 37, 615
सर्वकषा (माघकृतशिशुपालवधमहाकाव्यस्य टीका) 287	सिंहसिद्धान्तसिन्धुः 117, 773
सर्वार्थचिन्तामणिः 297	सुकन्याच्यवनम् 651
सर्वार्थदर्शिनी (गङ्गाधरकृत-अद्भुत- रामायणस्यटीका) 439	सुकृत्यप्रकाशः 152
साङ्ख्यतत्त्वकौमुदी 848	सुजनमनः कुमुदचन्द्रिका 596
सामवतम् 1163, 1182	सुधासागरः (काव्यप्रकाशस्य टीका) 151, 1092
सायनतत्त्वविवेकः 269	सुबालावज्रतुण्डम् 601, 746
सारविवेचिनी (आपदेवकृत- मीमांसान्यायप्रकाशस्य टीका) 557	सुबोधिनी (कालिदासकृतनलोदयस्य टीका) 1192
सारसङ्ग्रहः 1351	सुबोधिनी (भर्तृहरिनिर्वेदनाटकस्य टीका) 75
साहित्यकण्ठकोद्धारः 282, 531, 919, 1203,	सुबोधिनी (वैराग्यशतकस्य टीका) 167
साहित्यकल्पद्रुमः 96, 1101	सुबोधिनी (शृङ्गारशतकस्य टीका) 153
साहित्यमञ्जूषा (भोजराजकृत- चम्पूरामायणस्य टीका) 450	सुबोधिनी (सिद्धान्तकौमुद्याष्टीका) 203
साहित्यरत्नाकरः 214, 718	सुभद्रापरिणयः 393
सिद्धान्तदीपः (संक्षेपशारीरकस्य टीका) 425	सुभद्राहरणम् 316
सिद्धान्तमञ्जरी 614	सुभाषितपद्धतिः 556, 786, 1138, 1324,
	सुभाषितरत्नावली 948
	सुभाषितसुधारत्नभाण्डागारः 16, 34, 130,

132, 134, 144, 164, 211, 230,
240, 259, 286, 289, 291, 313, 337,
415, 432, 434, 452, 455, 477,
479, 501, 503, 505, 515, 526,
537, 549, 559, 560, 576, 582,
595, 636, 640, 647, 658, 669,
720, 745, 759, 771, 778, 781,
789, 804, 810, 817, 822, 845,
874, 895, 903, 960, 1011, 1039,
1076, 1090, 1125, 1126, 1147,
1166, 1168, 1176, 1181, 1184,
1196, 1198, 1206, 1209, 1228,
1229, 1232, 1237, 1243, 1244,
1250, 1251, 1292, 1315, 1316,
1320, 1321, 1325, 1333, 1350,
1361, 1387, 1394

सुभाषितासुधानिधिः 797, 1329

सुभाषितवली 514, 607, 659, 863, 915,
951, 965, 968, 1000, 1189,
1388

सुवर्णका (लीलावतीगणितस्य टीका) 54

सुवर्णमुद्रिका (वाक्यार्थरत्नस्य टीका) 1032

सूक्तादर्शः 195

सूक्तिमुक्तावली (जल्हणकृत) 28, 43, 48,
163, 283, 299, 429, 443, 608,
684, 757, 985, 1009, 1018, 1274,
1303, 1306, 1386, 1411

सूक्तिमुक्तावल्याष्टीका 197

सूर्यसिद्धान्तः 1376

सूर्यसिद्धान्तोदाहरणम् (सूर्यसिद्धान्तस्य टीका)
187

सेतुः (वृत्तरत्नाकरस्य टीका) 94

सोमनाथम् (वीरशैवसारोद्धारस्य भाष्यम्)
521

सौभाग्यरत्नाकरतरङ्गः 308

सौरपुराणम् 829

सौरिसुरतरङ्गिणी 394

संकष्टचतुर्थीव्रतकथा 293

संकेतः (हर्षचरितस्य टीका) 176

संज्ञाविवेकस्य टीका 466

संज्ञाविवेकोदाहरणम् (नीलकण्ठकृत-
संज्ञाविवेकस्य टीका) 440

संस्कारगणपतिः 338

संस्काररत्नमाला 71, 221, 284, 427

संस्कृतभाषाप्रदीपः 278, 776

स्तुतिकुसुमाञ्जलिः (जगद्धरकृत) 478, 490,

497, 498, 506, 524, 536, 541,
554, 570, 572, 575, 587, 603,
635, 637, 645, 649, 657, 679,
680, 689, 691, 692, 693, 694,
699, 701, 705, 706, 707, 708,
709, 710, 711, 714, 717, 719,
721, 724, 734, 739, 772, 777,
785, 802, 803, 816, 819, 823,
837, 842, 854, 856, 857, 860,
867, 870, 890, 893, 918, 940,
947, 972, 975, 994, 1283, 1291,
1293, 1309, 1310, 1312, 1313,
1327, 1331, 1343

स्पन्दकारिकावृत्तिः 656

स्पन्दसन्दोहः 474

मङ्गलमणिमाला

स्फोटसिद्धिः 844	हरिविलासः 861
स्मरदीपिका 1094	हरिवंशविलासनिबन्धराजसंस्कारकौतुकम् 236
स्मृतिचिन्तामणिः 237	हर्षचरितसारः 683
स्मृतितरङ्गम् 950	हलायुधविजयम् 730, 1120
स्मृतिप्रकाशः 1364	हरावली 779
स्वरसिद्धान्तचन्द्रिका 375, 469	हालास्यमाहात्म्यम् 251
स्वराज्यसिद्धिः 592	हास्यचूडामणिः 1152
स्वराज्यसिद्धिव्याख्या 1078	हास्यार्णवप्रहसनम् 1167
हनुमदष्टकम् 1398	हितोपदेशः 983
हरविजयम् 546	हृदयारज्जनी- (सोमेश्वरदेवभट्टकृत - रामशतकस्य टीका) 298
हरितत्त्वमुक्तावली (हरिस्तुतेष्टीका) 517	होरासारसुधानिधिः 182
हरितालिकाव्रतकथा 1073	
हरिद्रागणपतिकल्पः 456	

ग्रन्थकारानुक्रमणिका

अकबरीकालिदासः 804	अवतारकविः 976
अखण्डानन्दमुनिः 166;1061	अहोबलः 522; 901, 914; 1032
अतिरात्रयाजिन् 1003	आङ्गोलकरलक्ष्मणभट्ट 1246
अद्वैतयतिः 413	आत्मस्वरूपः 88
अनन्तः 258	आदित्यनाथमहायोगिन् 540
अनन्तकुमारभट्ट 969	आनन्दगिरिः 653; 847
अनन्तकृष्णशास्त्रिन् 319	आनन्दपूर्णमुनीन्द्रः 239; 909; 931; 944
अनन्तदेवः 194;1116	आनन्दबोधेन्द्रसरस्वती 414
अनन्तपण्डितः 955;974	आनन्दरायमखि 752; 959; 1103
अनन्तभट्टः 26	आर्यक्षेमेश्वरः 1128; 1294
अनूपसिंह 224;598	इन्द्रकण्ठियज्ञनारायणः 396
अन्नाडनाथसूरिन् 254	ईशानशिवगुरुदेवमिश्रः 340; 791
अपरार्थमहाराजः 626	उत्प्रेक्षावल्लभः 1054; 1200
अप्पयदीक्षितः 713; 941; 973; 1110;1360	उदयः 229
अभिनवकालिदासः 753	उदयनाचार्यः 958
अभिनवगुप्तः 728; 821; 894, 952; 1015; 1023; 1027; 1028; 1029; 1030; 1031	उद्दण्डरङ्गनाथः 795
अमरचन्द्रसूरि 1342	उमापतिधरः 608; 1009; 1043; 1161; 1267
अमरेश्वरः 1122	एम०आर०काले 805
अमात्यवत्सराजः 590	ओझाकेदारनाथः 494
अमृतनाथज्ञाशर्मन् 884	अंशुधरः 1307
अमृतानन्दयोगि 1106	कक्वोलः 1151
अम्बिकादत्तव्यासः 1163; 1182	करुणाकरः 18
अरुणगिरिः 1055	कल्यलक्ष्मीनृसिंहः 226
	कविकालिदासः 360

मङ्गलमणिमाला

कविताण्डवीयः 195	कैवल्यानन्दयोगीन्द्रः 487; 788
कविपण्डितश्रीहर्षः 566; 1142	कोण्डभट्टः 499
कविराजपण्डितः 370; 1322	कोल्लूरिराजशेखरः 1102, 1132
कविराजशेखरः 1262	कौशिकः 593
कामन्दकिः 4; 612	क्षेमराजः 474, 602, 670
कालिदासः 32, 467, 910, 1016, 1024, 1114	क्षेमशर्मा 19
काशीदीक्षितः 826	क्षेमेन्द्रः 429; 445; 459; 481; 530; 639; 665, 695, 986; 1010; 1144; 1225; 1276; 1314;
काशीनाथः 553; 905	क्षेमेश्वरः 1227
कुन्तकः 613	गङ्गादित्यः 237
कुमारडिण्डिमः 1311	गङ्गाधरः 527, 741
कुमारतातार्य 642	गङ्गाधरसरस्वती 646; 1078
कुमारस्वामिन् 252	गङ्गाधरसरस्वतीभिक्षुः 280; 592
कुमारिलभट्टः 898	गङ्गाधराध्वरिन् 534
कुसुमदेवः 926	गङ्गाधरेन्द्रसरस्वती 60
कृष्णकविः नारायणात्मजः 49	गङ्गारामः 169
कृष्णकान्तः 404	गङ्गेश्वरठाकुरः 523
कृष्णदत्तः 227; 307; 332; 790, 1087 1287	गणपतिः 299; 945
कृष्णदैवज्ञः 13; 171	गणेशः 179; 324
कृष्णधूर्जटिदीक्षितः 853	गणेशकविः सदाशिवसूनुः 394
कृष्णपण्डितः 12; 782; 866, 1145, 1366	गदाधरः 1070
कृष्णभट्टः 45; 120	गरुडध्वजः 104
कृष्णमोहनशास्त्रिन् 304; 1369	गोपालरावमैरालः 465
केदारनाथमैथिलः 388	गोपीनाथदीक्षितः 221, 284; 427; 922
केशवः 1191	गोपीनाथमौनी 1344
केशवभट्टः 512; 793	गोवर्द्धनाचार्यः 624, 744, 747, 798, 964, 1123, 1272, 1298

गोविन्दः 859	जयरणजित्मल्लदेवः 980; 981, 982;
गोविन्ददासः 311	जलचन्द्रः 604; 1022, 1355
गोविन्दभगवत्पादः मङ्गलविष्णुसूनुः 86	जहु 493
गोविन्दभट्टः 62	जायसेनापतिः 290; 1082; 1154
गोविन्दव्यङ्कटेशः 444	जीवनाथः 150; 792
गोविन्दानन्दः 1367	जीवशर्मा 800
गोस्वामिजनार्दनः 238; 1220	जैत्रसिंहदेवः 264
चक्रकविः 257; 1098	जैमिनि 574
चक्रपाणिः 1141	ज्ञानघनपादः 815
चण्डेश्वरः 762; 1300	ज्ञानराजः नागनाथसूनुः 64; 102
चन्देश्वरठाकुरः 1133	ज्ञानेन्द्रसरस्वती 1117
चन्द्रकान्ततर्कालङ्कार 796	ज्वालानाथमिश्रः 152
चन्द्रशेखरभट्ट 841	टोडरः 29
चन्द्रशेखरराजगुरु 764	ठाकुरदत्तशर्मन् 149
चाङ्गुलिसुब्बरायभट्टः 651	दुण्डिराजः 175; 269
चित्तपः 545; 1020; 1037	दुण्डिराजदैवज्ञः 178; 355
चित्रधरः 52; 118	दुण्डिराजव्यासयजन 200
चित्रस्वामिशस्त्रि 557	तिम्मकविः 596
चेरुलियत् वासुदेवनम्पीश 568	तिरुमल 1143
जगदीशतर्कालङ्कारः 555	त्रिपुरारिः 539
जगदीश्वरतर्कालङ्कार भट्टाचार्यः 1167	त्रिमल्लभट्टः 56, 247, 359, 387
जगद्धरः 321; 547; 551; 600, 641	त्रिविक्रमभट्टः 273; 618
जगन्नाथः 35; 36, 165	त्र्यम्बकशास्त्रिन् 1406
जयकृष्णः 203	दक्षिणामूर्तिः 170
जयदेवः 770; 783	दङ्कः 189; 1285
जयन्तभट्टः 208; 542; 700	दण्डिनः 1268
जयभूपतीन्द्रमल्लः 831; 978; 979, 1187	दयाशङ्करः धरणीधरसूनुः 483

दवेश्वरः 1026	नरसिंहठक्कुरः 565
दामोदरः 852; 1079	नरहरिः 356; 1377
दासिराजः 1136	नरहरिभट्टः 462
दिङ्नागाचार्यः 441; 1277	नल्लाकविः 393
दिवाकरः 767, 1104, 1130	नल्लासुधीः 2
दुर्वासः 335	नवकिशोरशास्त्री 1186
देवदत्तशर्मन् 91	नागार्जुन् 858
देवनाथठक्कुरः 738	नागेशभट्टः 1091
देवशङ्करभट्टः 50	नारायणः 106; 182
देवीप्रसादशर्मन् 365	नारायणदीक्षितः 361; 660
देवेश्वरः 736; 1269	नारायणपण्डितः 1004
दैवज्ञकेशवः 61	नारायणराय सचिवः 1255
दैवज्ञरामकृष्णः 44	नारायणशास्त्रिन् 322
द्वैपायनः 1218	नित्यनाथः 836; 1118
धनञ्जयः 73	नित्यानन्दः 936; 1242
धनञ्जयभट्टाचार्यः 580	नीलकण्ठः 40; 634; 1095, 1240,
धनपालः 1207	नीलकण्ठदीक्षितः 507
धनेश्वरः लक्ष्मीधरसुतः 58; 967	नीलकण्ठभट्टः 1035
धर्मगुप्तः 677	नृपतिरामभट्टः 1099
धर्मव्यदीक्षितः 654	नृसिंहः 417, 876, 1384
धर्मसूरि 214, 563, 718	नृसिंहदेवः 946
धारेश्वरः 1064	नृसिंहदैवज्ञः 331; 363; 589
नन्दकिशोरशर्मन् 142; 225; 412	नृहरिः 177
नन्दपण्डितः 90	पक्षधरः 55, 213, 1159
नन्दपण्डितः रामपण्डितात्मजः 236	पक्षधरमिश्रः 1135
नन्दिकेश्वरः 509	पञ्चपादिकाटीका 198
नरसिंहः 1348	पद्मनाभः 1372

पद्मनाभदीक्षितः गोपालसूनुः 124	बुद्धघोषः 567
परमसुखोपाध्यायः 138	बोधनिधिः 148
परमहंसप्रत्यग्रूप 818	बोधायनः 1337
परमानन्दशर्मन् 180	ब्रह्मदत्तनारायणः 316
परमेश्वरः 334; 558	ब्रह्महरिः 1146
परिमलपद्मगुप्तः 256	भगवन्तः 928
पापाकः 391	भगीरथः 1075
पायगुण्डे वैद्यनाथः 485	भट्टकेदारः 984
पुरुषोत्तमः दुण्डिराजसूनुः 99; 204; 330	भट्टजीशास्त्रिन् 318
पुरुषोत्तमदेव 779	भट्टनारायणः 663
पुरुषोत्तमभट्टः 1194	भट्टभास्करः 1008
पुरुषोत्तमाचार्यः 1	भट्टवागीश्वरः 686
पूर्णानन्दः 480	भट्टवादीन्द्रः 687
प्रज्ञाकरमिश्रः 1192	भट्टवीरेश्वरः 1150
प्रद्योतनभट्टाचार्यः 1238	भर्तृहरिः 611
प्रभाकरभट्टः 461	भवभूतिः 428, 1042, 1270, 1271, 1304, 1345,
बद्रीनाथमिश्रः 599	भवानीशङ्करः 350
बलभद्रः 464, 1392	भानुकरः 442
बल्लणस्य 644	भानुदत्तः 962, 1129
बाणभट्टः 683, 723, 807, 862, 1336 1378, 1391	भारतीकविः 1172
बाणेश्वर भट्टाचार्यः 333, 381	भास्करः 1364
बालकृष्णः 473	भास्करदीक्षितः 110
बालगोदावरिः 74	भास्करभारती 39
बालगोपालेन्द्रयतीश्वरः 761	भास्करयज्वान 336
बालयज्ञदेवेश्वरः 1088	भास्करशर्मन् 94
बालरामवर्मन् 314, 422, 1222	भास्कराचार्यः 115, 913
बिल्हणः 584, 735	भिषगार्यः 145

मङ्गलमणिमाला

भीमसेनदीक्षितः 151, 1092	महालिङ्गकविः 305
भूदेवशर्मा 830	महेन्द्रविक्रमवर्मा 775
भूपतीन्द्रमल्लः 492, 988	महेशठाकुरः 409, 1065
भूपतीन्द्रमल्लदेवः 887	महेश्वरः 1081
भेरीभांकारः 1210	महेश्वरतेजानन्दनाथः 460
भैरवः 421	महेश्वरानन्दः 76
भैरवदत्तपण्डितः 63, 1330	माघः 1089
भैरवमिश्रः 934	माधवः 466
भोजः 606	माधवभट्टः 933
भोजदेवः 108, 667, 906, 1046, 1173	माधवाचार्यः 742
भोजराजदेवः 650	मानवेदः 82
भोलानाथः 1050	मायिदेवः 1374
मङ्गलः 1357	मित्रमिश्रः 285, 378, 390, 408, 437, 438, 448, 1245, 1257
मणिकविः 740, 1006, 1224	मुकुन्दभट्टः 216
मणिराममिश्रः 209	मुकुन्दशर्मन् 75
मणिशङ्करोपाध्यायः 510	मुनीश्वरः 310
मण्डनमिश्रः 844	मुरलीधरचतुर्वेदी 1402
मण्डलकविः 277, 1382	मुरारिः 684, 757, 1303
मथुरानाथः 808	मृत्युञ्जयः 1002
मथुरानाथतर्कवागीशः 265	मोषदेवः भीमदेवसुतः 54
मथुराप्रसाददीक्षितः 1297	यज्ञनारायणः 100
मदनपालः 140	योगिप्रहराजमहापात्रः 262
मयूरः 998, 1169	योगेन्द्रपालः 1308
मल्लणाराध्यः 158	योगेश्वरः 538, 1060, 1202, 1231, 1253
मल्लिनाथः 172, 212, 275, 287, 382, 433, 528, 1049, 1074, 1127	रक्षोविभीषणः 1319
महाकविशम्भु 1096	रघुदेवः 811
महादेवः 17	

रघुनाथः 77, 181, 1112	रामचन्द्रबुधेन्द्रः 450
रघुनाथपण्डितः 6	रामचन्द्रमिश्रः 475, 1164
रघुनाथशर्मन् 174	रामचन्द्रशेखर 1100
रघुपतिः 591	रामतीर्थः 1033
रणछोडभट्टः 3, 114, 206, 435, 1093	रामदीनः 880
रतिकरः 1131, 1153	रामदैवज्ञः दैवज्ञानन्तसूनुः 31, 271
रत्नखेटश्रीनिवासमखिन् 385, 838	रामभट्टः 1393, 1395, 1396, 1400, 1403, 1405, 1407, 1408, 1409, 1412
रत्नपाणिः 201	रामभद्रः 457
रत्नाकरः 951, 1179, 1190	रामशरणत्रिपाठिन् 294
रत्नेश्वरः 1053	रामाद्वयाचार्यः 912
रमानाथः 1040	रामानन्दः 1067
रविः 784	रामानन्दपतित्रिपाठि 1057
रविनाथशर्मा 520	रामानुजताताचार्यः 907
राघवः 878	रामेश्वरशिवयोगी 508
राघवचैतन्यः 119	रुचिदत्तः 389, 1148
राघवभट्टः 243	रुद्रटः 9, 932, 1174, 1199
राजचूडामणिः 329	रुद्रदेवः 963
राजचूडामणिदीक्षितः 888, 995	रुद्रमणिकविः 53
राजचूडामणिमखिशर्मन् 500	रूपनयनः 696
राजशेखरः 703, 985, 1077, 1239, 1241, 1280	रेणुका 159
राजानकरत्नाकरः 453, 546	लक्ष्मणः 301
राजाब्रह्मवर्धनः 376	लक्ष्मणाचार्यः 716
राजारामः 87	लक्ष्मीचन्द्रमिश्रः 15
रामकण्ठाचार्यः 656	लक्ष्मीधरः 532
रामकिशोरशर्मा 1338	लक्ष्मीनारायणः 868
रामचन्द्रः 116	लक्ष्मीनारायणशर्मा 672, 924
रामचन्द्रदीक्षितः 147, 806	

लङ्कानाथः 543	विरूपाक्षः 222
लालमणिः 46	विशाखदत्तः 1183, 1236
लोलिम्बरराजः 426, 861	विश्वदेवः 425
वत्सराजः 655, 1139, 1152, 1165, 1180, 1265, 1353, 1354, 1358	विश्वनाथः 187, 440, 1047
वनमालाभवालकरः 1335	विश्वनाथकविः 125, 581, 1105
वनमालिमैथिलः 664	विश्वनाथः दिवाकरसूनुः 7, 109, 367
वरदाचार्यश्रीवत्सः 1385	विश्वनाथपञ्चाननभट्टाचार्यः 609
वरदार्यः 765	विश्वनाथसिंहजूदेवः 196
वररुचिः 57	विश्वेश्वरः 283, 443
वर्धमानः 1111	विश्वेश्वरपण्डितः 28, 47, 865, 1013, 1062, 1332
वर्धमानोपाध्यायः 535, 548	विश्वेश्वरविज्ञः 864
वल्लभः 157	विष्णुशर्मा 983
वसुकल्पः 436, 472	वीर्यमित्रः 1278
वसुकल्पदत्तः 923	वैकटकृष्णः 362, 482, 617
वाचस्पतिः 1197	वेङ्कटसूरि 610
वाचस्पतिमिश्रः 848, 899	वेङ्कटाचार्यः 1398
वाच्योकः 1258	वेणीदत्तः 395
वादीन्द्रपण्डितः 881	वैजनाथः 354, 571
वामदेवः 1347	वैद्यगदाधरः 662, 722, 737, 997, 1036, 1263, 1356
वामनभट्टः 398	वैद्यनाथः 185, 242, 594
वासुदेवः 89, 678, 750, 850	वैद्यनाथपायगुण्डेभट्टः 760
विज्ञानवासयतिः 198	वैद्यनाथशर्मन् 279, 353
विट्ठलदीक्षितः 315, 1178	वंशीधरः 1397
विद्याधरः 1339	व्यङ्कटेशदीक्षितः 564
विद्यापतिः 1341	व्यासः 829
विद्यापतिबिल्हणः 232	व्रजराजदीक्षितः 715

शङ्करः 176, 1085, 1204	शिवयोगनाथः 468
शङ्करदीक्षितः 101, 245, 320, 897	शिवसूरि त्र्यम्बकसूनुः 439
शङ्करदीक्षितः बालकृष्णसूनुः 93, 377, 401	शिवानन्दः 814
शङ्करदेवः 1066	शिवानन्दभट्टः 117, 773
शङ्करनारायणः 303, 348, 973	शूद्रकः 625, 1362
शङ्करभट्टः 223	शेषराजशर्मा 991
शङ्करमाणिकलाल 525	शेषानन्तः 1193
शङ्करमिश्रः 511, 533, 1140, 1226	श्रीकण्ठः 1162
शङ्करलालशास्त्री 1045	श्रीकण्ठदीक्षितः 614
शङ्करसेन 925	श्रीकीकापण्डितः 1071
शङ्कराचार्यः 517, 661, 916, 1279	श्रीकृष्णः 1216
शङ्करानन्दतीर्थः 78	श्रीधनददेवः 471
शङ्कधरः 1149, 1157	श्रीधरः 112, 123, 749
शतानन्दः 1201, 1208	श्रीनिवासः 70, 162, 812
शम्भुदासपण्डितः 1351	श्रीनिवासभट्टः 456
शम्भुनृपः 218, 896, 920	श्रीपतिः 556, 786, 1138, 1324
शशधरः 463	श्रीभूदेवशर्मा 830
शाम्भशिवः 1119	श्रीरामः 430, 601
शारदातनयः 306, 488	श्रीलगोविन्दशर्मा 643
शाङ्गदेवः 504	श्रीवत्सलाञ्जनशर्मन् 400, 491
शाङ्गधरः 1083	श्रीवरः 875, 927, 1068, 1069
शालिनाथः वैद्यनाथसूनुः 111	श्रीहरिपद्मनाभशास्त्रिन् 249
शिङ्गभूपालः 1113, 1115	श्रीहर्षः 496, 578, 583, 1084
शिवजी उपाध्यायः 1137	श्रीहर्षदेवः 1295
शिवदैवज्ञः 190	षडक्षरीशः 671, 820, 900
शिवनाथः 758	सखारामरावशर्मन् 278, 776
शिवप्रसादः 839, 1399	सङ्गमित्रः 1213

सञ्चाधरः 544, 550, 676, 768	सोमदैवज्ञः 228
सदानन्दसरस्वती 402	सोमनाथः 173, 521
सदाशिवः 85, 202, 529	सोमप्रभः 197
सदाशिवदीक्षितः 255	सोमशेखरः 96, 1101
सन्ध्याकरनन्दि 949	सोमानन्दः 605
समरपुङ्गवदीक्षितः 476, 1380	स्वरूपानन्दमुनीन्द्रः 41
सरयूप्रसादद्विवेदी 161	स्वामिसदानन्दः 851
सर्वदेवः 27	हनुमत्कविः 1021, 1401
सागरधरः 1212	हनुमान् 163
सार्वभौमः 886, 1052	हरदत्तः 833
सिद्धिनन्दनः 37	हरदत्तमिश्रः 379, 911
सुधाकरः 1025	हरदत्ताचार्यः 729
सुब्बय्यशास्त्रिन् 98	हरिदासः 143, 241
सुब्रह्मण्यः 183, 569, 885	हरिदासभट्टाचार्यः 902
सूत्रधारमण्डनः 38, 66	हरिदाससिद्धान्तवागीशः 726
सूरवर्मण 1289	हरिदाससिद्धान्तवागीशभट्टाचार्यः 930
सूर्यकविः 325	हरिदीक्षितः भट्टोजिदीक्षितसूनुः 72
सूर्यनारायणशुक्लः 832, 1188	हरिलालः 153, 167
सोमदेवः 81, 904	हरिहरः 43, 48
सोमदेवभट्ट 10, 20, 51, 79, 80, 81, 84, 188, 193, 248, 250, 274, 281, 292, 420, 431, 449, 489, 602, 648, 668, 1134, 1261, 1296, 1305, 1328	हरिहरप्रसादः 1410
	हरिहरोपाध्यायः 935
	हर्षः 674
	हलायुधः 573, 1383
	हेमाद्रिः 23, 42, 341

